

Szerkesztette:
FRIGYER LÁSZLÓ – KOVÁCS ISTVÁN

**SZEMELVÉNYEK
MAGYARORSZÁG ÖSSZRENDÉSZETI
SZOLGÁLATI KUTYÁS KÉPESSÉGÉNEK
MÚLTJÁRÓL, JELENÉRŐL ÉS
JÖVŐJÉRŐL**

Budapest
2026.

MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG

**SZEMELVÉNYEK:
MAGYARORSZÁG ÖSSZRENDÉSZETI
SZOLGÁLATI KUTYÁS KÉPESSÉGÉNEK
MÚLTJÁRÓL, JELENÉRŐL ÉS
JÖVŐJÉRŐL**

Tanulmánykötet
/magyar és angol nyelvű tanulmányokkal/

Szerkesztette:
**FRIGYER LÁSZLÓ
KOVÁCS ISTVÁN**

Magyar Rendészettudományi Társaság
Hallgatói Tagozat
Budapest
2026.

A kiadvány a Magyar Rendészettudományi Társaság Hallgatói Tagozat és az NKE LUDOVICA SE Rendészeti Kutyas Szakosztálya által közösen – a Nemzeti Közszoigálati Egyetem Rendészettudományi Karán 2025. december 01. napján – megtartott „Összrendészeti ünnepi 5. szolgálati kutyás zárófoglalkozás” keretében közzétett felhívásra készült tudományos igényű szakanyagok lektorált kiadásának a szakterületi oktatásban történő felhasználása céljából jelent meg.

A TANULMÁNYKÖTET FŐVÉDNÖKE:

Dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy

igazgatási szakállatorvos

címzetes egyetemi tanár

a Nemzeti Közszerolgalati Egyetem és az Állatorvostudományi Egyetem

Díszpolgára

A Tanulmánykötet elkészítésének szakmai támogatói:

Magyar Rendészettudományi Társaság

Magyar Rendészettudományi Társaság Hallgatói Tagozat

NKE Rendészettudományi Kar Krimináltechnikai Tanszék

NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály

Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ

Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály

Nemzeti Adó- és Vámhivatal Bevetési Igazgatósága

Kutyakiképzési, Támogató és Fegyverzeti Főosztály Kutyakiképzési Osztály

Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága

Biztonsági Szolgalat

Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Bűnügyi Technikai Főosztály

Országos Polgárőr Szövetség Kutyás Szolgalati és Állatvédelmi Tagozat

OPSZ KSZÁT Polgárőrség Állatvédelmi Szakértői Testülete

LEKTORI BIZOTTSÁG:

Lektori bizottság elnöke: Prof. Dr. Blaskó Béla ny. r. vezérőrnagy Lektori bizottság tagjai: Prof. Dr. Barabás Andrea Tünde Dr. Nagy-Tóth Nikolett r. ezredes Dr. Bogotyán Róbert bv. ezredes Dr. Nyitrai Endre r. alezredes Dr. Kovács István r. őrnagy Dr. Mátyás Szabolcs r. alezredes	Ph.D., Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar, Kriminológiai Tanszék, professor emeritus Országos Polgárőr Szövetség Tudományos Tanácsának elnöke Ph.D., Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar, Kriminológiai Tanszék egyetemi tanár, Országos Kriminológiai Intézet igazgató, főtanácsos Ph.D., Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar, Rendészetelméleti és történeti Tanszék egyetemi docens, NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály kommunikációs vezető Ph.D., Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar, Büntetés-végrehajtási Tanszék mb. tanszékvezető, Magyar Rendészettudományi Társaság Hallgatói Tagozat alelnök Ph.D., Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar, Krimináltechnikai Tanszék tanszékvezető egyetemi docens, NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály nemzetközi kapcsolatokért felelős vezető Ph.D., Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar, Vezetéstudományi Tanszék, mb. tanszékvezető, adjunktus, Magyar Rendészettudományi Társaság Hallgatói Tagozat elnök Ph.D., Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar, Kriminológiai Tanszék habilitált egyetemi docens, NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály társadalmi kapcsolatokért felelős vezető
---	--

Dr. Horváth Orsolya	Ph.D., LL.M. állatvédelmi szakjogász NKE Rendészettudományi Kar, Krimináltechnikai Tanszék óraadó tanár, NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály kutatásvezető
Dr. Horváth Livia	Ph.D., jogi szakokleveles gyógyszerész NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály vezetői szakmai tanácsadó, OPSZ Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi Tagozat tagja, NKE Egyetemi Polgárőrség tagja
Felföldiné Dr. Lévai Réka	Ph.D., NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály a hallgatók érzékenyítéséért és a szakosztály tudományos tevékenységéért felelős vezető
Eszter Keresztény	NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály nemzetközi vezetői tanácsadó, magyar–izlandi állampolgár, Reykjavík, Izland (Dél-Izlandi régió)
Dr. Márton Kinga	állatvédelmi szakállatorvos NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály vezető állatorvos, Országos Polgárőr Szövetség KSzÁT Polgárőrség Állatvédelmi Szakértői Testület szakállatorvos vezető
Dr. Tirts Tibor r. alezredes	dr. jur., Nemzeti Közszerológiai Egyetem Rendészettudományi Kar, Krimináltaktikai és Kriminálmetodikai Tanszék mesteroktató, MRTT Hallgatói Tagozat fejlesztési és stratégiai alelnök, NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály rendészeti kapcsolatokért felelős vezető
Dr. Frigyer László r. alezredes	dr. jur., LL.M. állatvédelmi szakjogász NKE Rendészettudományi Kar, Krimináltechnikai Tanszék mesteroktató, PTE ÁJK Doktori Iskola doktorjelölt, MRTT Hallgatói Tagozat szakmai alelnök, NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály vezető OPSZ KSzÁT állatvédelmi vezető,

Morva László r. alezredes	Polgárőrség Állatvédelmi Szakértői Testület alapító elnökségi tag Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály vezetője, rendőrségi tanácsos, Országos Polgárőr Szövetség KSzÁT szakmai vezető, Polgárőrség Állatvédelmi Szakértői Testület elnökségi tag
Molnár Zoltán	Országos Polgárőr Szövetség Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi Tagozat elnök, Polgárőrség Állatvédelmi Szakértői Testület alapító elnökségi tag
Hortobágyi Ferenc püőr. alezredes	Nemzeti Adó- és Vámhivatal Bevetési Igazgatósága Kutyakiképzési, Támogató és Fegyverzeti Főosztály Kutyakiképzési Osztály osztályvezető

SZERKESZTŐ:

Dr. Frigyer László r. alezredes	dr. jur., LL.M. állatvédelmi szakjogász NKE Rendészettudományi Kar, Krimináltechnikai Tanszék mesteroktató, PTE ÁJK Doktori Iskola doktorjelölt, MRTT Hallgatói Tagozat szakmai alelnök, NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály vezető OPSZ KSzÁT állatvédelmi vezető, Polgárőrség Állatvédelmi Szakértői Testület alapító elnökségi tag
Dr. Kovács István r. őrnagy	Ph.D., Nemzeti Közszerológiai Egyetem Rendészettudományi Kar, Vezetéstudományi Tanszék, mb. tanszékvezető, adjunktus, Magyar Rendészettudományi Társaság Hallgatói Tagozat elnök

SEGÉDSZERKESZTŐ:

Dr. Tirts Tibor r. alezredes	dr. jur., Nemzeti Közszerológiai Egyetem Rendészettudományi Kar, Krimináltaktikai és Kriminálmetodikai Tanszék mesteroktató, MRTT Hallgatói Tagozat fejlesztési és stratégiai alelnök, NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály rendészeti kapcsolatokért felelős vezető
-------------------------------------	--

A TANULMÁNYKÖTET SZERZŐI:

Dr. Balogh Mónika	dr. jur. LL.M. állatvédelmi szakjogász Országos Polgárőr Szövetség Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi Tagozat tagja, Polgárőrség Állatvédelmi Szakértői Testület szakértője
Dr. Daróczi István	dr. jur. LL.M. állatvédelmi szakjogász Országos Polgárőr Szövetség Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi Tagozat tagja, Polgárőrség Állatvédelmi Szakértői Testület elnöke
Dr. Nyitrai Endre r. alezredes	Ph.D., Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Krimináltechnikai Tanszék tanszékvezető egyetemi docens, NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály nemzetközi kapcsolatokért felelős vezető
Dr. Horváth Orsolya	Ph.D., LL.M. állatvédelmi szakjogász NKE Rendészettudományi Kar, Krimináltechnikai Tanszék óraadó tanár, NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály kutatásvezető
Dr. Márton Kinga	állatvédelmi szakállatorvos NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály vezető állatorvos, Országos Polgárőr Szövetség KSzÁT Polgárőrség Állatvédelmi Szakértői Testület szakállatorvos vezető
Dr. Frigyer László r. alezredes	dr. jur., LL.M. állatvédelmi szakjogász NKE Rendészettudományi Kar, Krimináltechnikai Tanszék mesteroktató, PTE ÁJK Doktori Iskola doktorjelölt, MRTT Hallgatói Tagozat szakmai alelnök, NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály vezető OPSZ KSzÁT állatvédelmi vezető, Polgárőrség Állatvédelmi Szakértői Testület alapító elnökségi tag
Engelsdörfer Dávid bv. őrnagy	Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Biztonsági Szolgálat, Központi Támogató Főosztály Agglomerációs és Készenléti Osztály

	kiemelt főreferens
Hajdu Tamás r. százados	Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály kiemelt főelőadó, NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály vezetői szakmai tanácsadó
Brindza Dénes r. százados	Nemzetközi Oktatási Központ oktatótiszt
Hortobágyi Ferenc püőr. alezredes	Nemzeti Adó- és Vámhivatal Bevetési Igazgatósága Kutyakiképzési, Támogató és Fegyverzeti Főosztály Kutyakiképzési Osztály osztályvezető
Kreitz Zsuzsanna r. alezredes	Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Bűnügyi technikai Főosztály vezető
Eszter Keresztény	NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály nemzetközi vezetői tanácsadó, magyar-izlandi állampolgár, Reykjavík, Izland (<i>Dél-Izlandi régió</i>)
Molnár Zoltán	Országos Polgárőr Szövetség Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi Tagozat elnök, Polgárőrség Állatvédelmi Szakértői Testület alapító elnökségi tag
Morva László r. alezredes	Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály vezetője, rendőrségi tanácsos, Országos Polgárőr Szövetség KSzÁT szakmai vezető, Polgárőrség Állatvédelmi Szakértői Testület elnökségi tag
Oláh László r. alezredes	ROKK Kiképzési és Tanfolyamszervezési Főosztály Lőkiképzési és Intézkedéstaktikai Osztály vezető
Suszter Ferenc r. alezredes	Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Bűnügyi technikai Főosztály kiemelt főelőadó
Takács-Beke Anna püőr. százados	Nemzeti Adó- és Vámhivatal Bevetési Igazgatósága Kutyakiképzési, Támogató és Fegyverzeti Főosztály Kutyakiképzési Osztály rendészeti referens, kutyakiképző

© Magyar Rendészettudományi Társaság, 2026.

© Szerkesztő, 2026.

© Szerzők, 2026.

ISBN 978-615-6456-57-1

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

Tartalomjegyzék

Fővédnöki köszöntő / szakmai ajánlás	12
I. Szervezeti alapvetések.....	13
Morva László – Frigyer László: A rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatos normatív szabályozás alapjai.....	13
Kreitz Zsuzsanna – Suszter Ferenc: A bűnügyi szolgálati kutyák alkalmazása	26
Hortobágyi Ferenc – Takács-Beke Anna: A szolgálati kutya alkalmazása összrendészeti szakmai jegyzet (NAV).....	54
Engelsdörfer Dávid: Szolgálati kutyák alkalmazása a büntetés-végrehajtási szervezet kötelékében	67
Frigyer László – Morva László: A rendvédelemi tevékenységhez köthető hivatásos szolgálati jogviszonyon kívüli szolgálati kutyás és kutyás szakterületek	77
Frigyer László – Molnár Zoltán – Morva László: A polgárőrség szolgálati kutyás és állatvédelmi tevékenysége.....	87
II. Állategészségügyi és állatvédelmi alapvetések.....	94
Márton Kinga: A kutyák egészségvédelme és az elsősegélynyújtás alapjai.....	94
Márton Kinga – Morva László – Frigyer László: A kutyák táplálástudományának alapjai	108
Daróczi István - Balogh Mónika: Szemelvények az állatvédelem jogi vonatkozásaiból	141
Dr. Frigyer László: A szolgálati kutyatartás és az állatvédelem avagy a felelős állattartás jelentősége – mint az „állatok károsításának” a megelőzési magatartása – a rendőrség szolgálati kutyákkal kapcsolatos tevékenysége során (2026.)	164
Frigyer László – Eszter Keresztény: A rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazásával és képzésével foglalkozó egyes könyvek és jegyzetek(háttéranyagok)/normatívák kontra állatvédelem	187
III. Jövőkép / kutatási projektek / specialitások.....	208
Horváth Orsolya – Frigyer László – Morva László – Márton Kinga: A szolgálati kutyák második életpályája: az egészségügyi alkalmazás, betegségfelismerés és a mesterséges intelligenciával támogatott validáció lehetőségei.....	208
Horváth Orsolya – Frigyer László – Nyitrai Endre – Morva László: A digitális eszközkereső szolgálati kutyák mint új kriminalisztikai képesség	213
Horváth Orsolya – Frigyer László – Morva László – Nyitrai Endre: Egy kutatás margójára: A jövő kutyavezetője: Ember-állat-technológia triád vizsgálata a rendészeti munkában	217
Horváth Orsolya – a Frigyer László – Morva László – Nyitrai Endre: The Future Dog Handler: Examining the Human-Animal-Technology Triad in Law Enforcement	222
Horváth Orsolya – Frigyer László – Nyitrai Endre – Morva László: Police service dogs trained to detect digital devices as a new forensic capability	227
Hajdu Tamás – Oláh László – Brindza Dénes – Frigyer László: Tanulmány az általános rendőri intézkedések intézkedéstaktikai képzésének és a rendőrségi szolgálati kutya alkalmazásával végrehajtott rendőri intézkedések összehangolásának módszertani	

szükségességéről a jogszerűbb, hatékonyabb és biztonságosabb végrehajtás érdekében	231
IV. Szerkesztői és Rendészeti Kutyás Szakosztály vezetői elköszönés, a tanulmánykötet	
oktatásban történő hasznosításának ajánlása.....	255

Fővédnöki köszöntő / szakmai ajánlás

Tisztelt Olvasó!

Hiánypótló mű a „Szemelvények”, aminek megjelentetését valamennyi „kutyás” szakembernek szánják a szerzők. Ugyanakkor a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar tisztjelölt hallgatói számára is kimerítő tudást közvetít. Terjedelmét tekintve azonban jóval meghaladja azokat az ismereteket, amelyeket a Kar hallgatóinak el kell sajátítaniuk. Szándékos ez a „túlírás”, mert a szerzők közös elhatározása volt, hogy a szakterülettel részletesebben is foglalkozni kívánó olvasók kedvéért, teljes képet adjanak a szolgálati kutyákkal kapcsolatos minden fontos részterületről. Így végül egy olyan összefoglaló mű született, amely minden „kutyás” szakember számára kötelező vagy ajánlott olvasmánnyá válhat.

A kötet szerkesztői megtalálták azokat a szakembereket, akik nem csak teljesítményükkel, hanem íráskészségükkel is kiváló részeket adtak az egészhez. A szerzők mindegyike a szakterület művelője. Kutyavezetők, parancsnokok, kutatók, egyetemi oktatók. Valamennyien elkötelezettek a szakterület fejlesztése iránt.

A kötet egyaránt szól a kutyavezetőknek, az egyetemi hallgatóságnak, az érdeklődő kutyás szakembereknek, de legnagyobb értéke, hogy a rendvédelmi parancsnoki kar részére is könnyen áttekinthető ismereteket biztosít. Számukra is ajánlom a kötetet, mert a tartáson, kiképzésen, továbbképzésen túl, a szolgálati kutyák bevetetőségének lehetőségeit, szabályait és határait is kimerítően feldolgozza. Következésképpen az általánosra koncentrálva, kikerülve az egyedi és a különös esetek rendszeralkotó jellegét.

Mint a „Kinológus szakirányú továbbképzési szak” egyik alapítója és több évtizede oktatója, bátran ajánlom kötelező irodalomnak a művet a gödöllői szak hallgatóinak is.

Ajánlom, mert a mű egyes részei teljes egészében eléri azt a szakmai színvonalat, amelyet egy szakértőnek képviselnie kell. Természetesen vannak benne olyan megállapítások is, amelyeket mások vitathatnak. Tegyük ezt meg, mert a szerzők sem tekintik lezárt műnek a kötetet. Kérem ezért a hozzáértő olvasót, jelezze a szakmai észrevételeit, hogy a remélt papír alapú kiadvány még értékesebb legyen.

Köszönet a szerzőknek, és a kiadvány ötletgazdáinak, bábáinak, szerzőinek. Külön köszönet jár az NKE és a Rendészettudományi Kar vezetésének, amiért segítő támogatásukkal súrlódásmentessé tették a mű megjelentetését.

Jó olvasást!

Budapest, 2026 augusztus 26.

Dr. Janza Frigyes ny. rendőr vezérőrnagy
igazgatási szakállatorvos
címzetes egyetemi tanár
a Nemzeti Közzolgálati Egyetem és az Állatorvostudományi Egyetem Díszpolgára

I. Szervezeti alapvetések

Morva László – Frigyer László: A rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatos normatív szabályozás alapjai

A rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatos normatív szabályozás alapjai
The Foundations of Regulatory Framework Governing the Use of Police Service Dogs

Morva László – Frigyer László

*„és megint fölnéztem az égre álmaim gőzei alól s láttam,
a törvény szövedéke mindig fölfeslik valahol”¹*

Felvezető gondolatok

A rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazása során minden esetben követelmény a jogszerűség egyértelmű megléte. Ennek okán a szabályozás területére vonatkozó normatívák alapos ismerete kiemelten fontos a szakterülettel foglalkozó kollégák számára.

Éppen ezért az értekezés egyik kifejezett célja, hogy elemezze a jogszabályi hierarchia egyes szintjein a szakmai tevékenység differenciálspecifikus szabályozását és rávilágítson a szabályozás esetleges hiányosságaira, fejlesztési/módosítási igényére is.

Alapvetésként azt is ki kell jelenteni, hogy szolgálati kutya rendőrségi alkalmazása olyan speciális eszközként jelentkezik a hatósági tevékenység jogszerű megvalósítása során, amelynek az eredményképpen – a kutya igénybevételenek alapvető célja szerint eltérő módon és mértékben – szinte állandóan fennállhat az alkalmazással érintett személy és (vagy) dolog sérülésének a veszélye. Azaz a tevékenység szabályszerű végrehajtása is szükségképpen járhat károkozással.

Ugyanakkor nagyon összetett és bonyolult az ilyen jellegű jogesetek vizsgálta, mivel az alkalmazás bekövetkezése igen sok – alapvetően különböző jellegű és jogszabályi háttérű – feladat ellátása során következhet be, és igen sokrétű megválaszolásra váró kérdéskört vethet fel².

Ennek okán jelen értekezés egyik további célja – az alkalmazás vizsgálatához és az esetleges normakollízió fellépéséhez – értelmezési támpontok nyújtása.

¹ József Attila: Eszmélet (1934) https://mek.oszk.hu/05500/05570/html/jozsef_attila0017.html
/letöltés ideje: 2025.12.14./

² Frigyer László: Felelősség vagy többletfelelősség keletkezik a szolgálati kutyák alkalmazásával okozott kár kapcsán? (Magyar Jog, 2023/7-8., 453. o.) „A teljesség igénye nélkül jelenleg az alábbiakat emelném ki: Vajon többletfelelősséggel jár-e a rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatos "jogszerű" károkozás? Melyik jogterület dominanciájával kell a vizsgálatot elvégezni, ha a kárt okozó szolgálati kutya alkalmazására intézkedési kötelezettség teljesítése végett került sor? A speciálisan képzett kutyák alkalmazása során megengedett-e, hogy az alkalmazás során érintett személy vagy tárgy sérüljön vagy károsodjon? Amennyiben igen, akkor ki vállalja vagy kinek kell vállalnia a felelősséget a sérülésért/károsodásért? Ki a felelős abban az esetben, ha olyan kutyával történik a károkozás, amely még nincs a szerv tényleges állományában, de már megfelelt pl. a kutya kiválasztási eljárásnak? Ki a felelős abban az esetben, ha olyan kutyával történik a károkozás, amely már a szerv állományában van, de még nem "hadrafogható", mert például nincs minősítve vagy nincs érvényes minősítése? stb..”

A rendőrségi szolgálati kutyák kiképző és felügyeleti intézménye és országos szakirányítása, valamint rövid történeti előzményei³

„A Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Gazdasági Szervek Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály (a továbbiakban: ROKK GSZ KÁF) jogelődjét a Belügyminiszter 278.542 BM IV/b. számú rendeletével 1948. III. 6-án alapította meg, Budapesten.

A rendőrkutyák képzése Kispesten és Budapesten, a Hős utcában, ezzel egy időben a határőr-kutyák képzése a határőrség dunakeszi kutyakiképző központjában indult el, mely jelenleg a ROKK GSZ KÁF Dunakeszi objektuma.

Magyarországon 1964-ben hozták létre az egységes rendőr-határőr kutyakiképző iskolát, mely lehetővé tette a ROKK GSZ KÁF jogelődjének, hogy az 1970-es évek elejére a magyar fegyveres szervek központi kutyavezető-képző és kutya-kiképző bázisává alakuljon.

2015. július 1-től a ROKK GSZ KÁF, a ROKK szervezetében működik tovább, a kutyavezetők és szolgálati kutyák képzésére, a szolgálati állatokkal kapcsolatos szakterület felügyeletére vonatkozó feladatokat látja el.

A ROKK GSZ KÁF alapfeladatai közé tartozik a szolgálati kutyák és a kutyavezetők kiképzése, továbbképzése, valamint éves alkalmassági és minősítő teljesítménybírálata.

Alaptevékenységei közé tartozik a szolgálati állatok országos felügyelete, állategészségügyi ellátása, selejtezése, valamint utánpótlási egyedek beszerzése, tenyésztése. A ROKK GSZ KÁF részt vesz továbbá a szolgálati állatokkal kapcsolatos normák előkészítésében, illetőleg véleményező és javaslattevő feladatokat is ellát.

A ROKK GSZ KÁF az alapfeladatain túl ellátja az Európai Rendvédelmi Kutyakiképzők Rendőrségi Hálózata (KYNOPOL) titkársági feladatait.

A képzések alapvető céljai: a kutyavezetők kinológiai és módszertani felkészültségének szinten tartása, gyarapítása, valamint a kutyavezetői feladatok eredményes ellátásához nélkülözhetetlen képességek, készségek fejlesztése, új eljárások és módszerek átadása és általánossá tétele”.

1. A szolgálati kutya fogalma és az alkalmazás/igénybevétel szerinti alapvető csoportba sorolási lehetőségei

A tanulmányban foglalt további okfejtések megértéséhez egyrészt tisztázni kell, hogy jelen műben mit is értünk szolgálati kutya alatt. Másrészt pedig alapvető csoportosítási rendszert szükséges felállítani a tevékenységekre történő felhatalmazások összevetésének és jogszabályi értelmezésének a megvalósításához.

A szolgálati kutya fogalma/besorolása

Jelen tanulmányban alapvető meghatározásként a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen 2019-ben készült **Rendészettudományi Szaklexikon**⁴-nak a szolgálati kutya kapcsán meghatározott alábbi fogalmát vesszük alapul:

Szolgalati kutya: a hazai rendvédelmi szervek által kiképzett és minősített, ill. az állományába vett és rendszeresített, a szolgálati feladatok ellátása során alkalmazott kutya....

³ <https://rokk.hu/bemutakozas/szervezeti-felepitese/gazdasagi-szervek/kutyavezeto-kepzo-es-allatfelugyeleti-foosztaly-dunakeszi/>

⁴ https://real.mtak.hu/153920/1/743_Rendeszettudomanyai_Szaklexikon_e_2020_04_28_.pdf

Az értekezésben a fogalom azzal a kiterjesztéssel kerül alkalmazásra, hogy szolgálati kutyaként – **a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 1. §. (1) bekezdésében meghatározott**⁵ rendvédelmi szerveken kívül – azon szervek/személyek által alkalmazott kutyákat is ideértjük, amelyek szolgálati kutyaként történő alkalmazására ezen szervek/személyek⁶ külön törvényben nevesített felhatalmazással rendelkeznek.

Ugyanakkor ezen körbe – ezen alapértelmezés mentés – nem tartozik bele a személy- és vagyonöröknek a jogszabályi felhatalmazás⁷ alapján történő – kutya alkalmazására felhatalmazó – lehetősége, valamint a rendőrségi tevékenységgel szoros összefüggésben végzett civil keresőkutyás tevékenység⁸. Ezen területek és szabályozások alapjairól jelen Tanulmánykötetben külön tanulmány közzétételre kerül

A szolgálati kutya alkalmazás/igénybevétel szerinti alapvető csoportba sorolása

A szolgálati kutyákat a rendőrségi alkalmazás/igénybevétel kapcsán több szempontrendszer szerint is csoportosíthatjuk.

A legalapvetőbb csoportosításként a besorolást elvégezhetjük azáltal, hogy a szolgálati kutya alkalmazására/igénybevételére törvényi felhatalmazással rendelkezünk-e vagy csak alacsonyabb szintű normatív felhatalmazással.

Következő csoportosításként megállapíthatjuk, hogy a szolgálati kutya alkalmazására/igénybevételére kényszerítő eszközként vagy kereső tevékenység keretében került sor.

Érdekes besorolási alternatívát kínál a szolgálati kutya alkalmazására/igénybevételére vonatkozóan, hogy az alkalmazásra/igénybevételre közrendvédelmi vagy bűnügyi tevékenység kapcsán került sor.

Szakmai körökben a szolgálati kutyákat viccesen (és elég egyszerűen) „harapós” vagy „simogatós” kutyaként is aposztrofálják.

⁵ 1. § (1) * E törvény hatálya

- a) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv,
- b) a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv,
- c) a terrorizmust elhárító szerv,
- d) az idegenrendészeti szerv [az a)–d) pontban felsorolt szervek a továbbiakban együtt: rendőrség],
- e) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,
- f) a büntetés-végrehajtási szervezet,
- g) az Országgyűlési Őrség,
- h) *
- i) *

[az a)–g) pontban felsorolt rendvédelmi feladatokat ellátó szervek e törvény alkalmazásában a továbbiakban: rendvédelmi szerv] hivatásos állománya tagjainak hivatásos szolgálati jogviszonyára (a továbbiakban: szolgálati viszony) és egyes társadalombiztosítási ellátására terjed ki.

⁶ 1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezeti őrszolgálatról

2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról

2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről

2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

⁷ 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól

⁸ ROKK: <https://rokk.hu/bemutakozas/szervezeti-felepitese/rendersegi-vizsgakozpont-onallo/civil-keresokutya-vezetok-kepzesese-es-vizsgaztatasa/>

A csoportosítás táblázatos formában⁹:

A rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazás/igénybevétel szerinti csoportosítása		
1.	Az alkalmazásra/igénybevételre: törvényi felhatalmazással rendelkezőnk	Az alkalmazásra/igénybevételre: alacsonyabb szintű felhatalmazással rendelkezőnk
2.	Kényszerítő eszközként történő alkalmazásra kiképzett szolgálati kutya	Keresőtevékenység ellátására kiképzett szolgálati kutya (keresőkutya)
3.	Közrendvédelmi alkalmazásra kiképzett szolgálati kutya	Bűnügyi alkalmazásra kiképzett szolgálati kutya (bűnügyi szolgálati kutya)
4.	„Harapós-kutya”	„Simogatós-kutya”

2. A szolgálati kutyák alkalmazására vonatkozó jogszabályi alapvetések

Magyarország Alaptörvénye

Magyarország Alaptörvényének „A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok”-ról szóló 46. cikk (1) bekezdése értelmében a rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme.

A rendőrségi tevékenység ezen szabályozási szintről történő elsődleges személete a jelen disszertáció szempontjából azért igen fontos, mert ezáltal egyértelművé válik, hogy a rendőrségi feladatok jogszerű végrehajtása – és az ezekkel összefüggésben alkalmazott szolgálati kutyás tevékenység is – a hazai jogszabályi hierarchia legmagasabb szintéről nyeri a legitimitását.

Ennek a kiemelt jelentősége a szolgálati kutyák alkalmazásának a szempontjából azért fontos, mert a bűnügyi szolgálati kutya alkalmazása is – a kutya igénybevételének alapvető célja szerint eltérő módon és mértékben – szükségképpen járhat az intézkedéssel érintett személy és (vagy) dolog sérülésével és ezáltal akár alapvető jog korlátozásával vagy sérelmével is (pl. tulajdonhoz való jog).

Márpedig ha a szolgálati kutya alkalmazása alapvető jogot korlátozásával vagy sérelmével is jár, akkor még azt is meg kell említeni, hogy ilyen jellegű tevékenységek végrehajtásához – a szükségesség és az arányosság alkalmazásának a megvalósulása érdekében – törvényi szintű szabályozásban megfogalmazott felhatalmazásra van szükség¹⁰.

Törvényi szintű – a szolgálati kutya kényszerítő eszközként történő alkalmazására vonatkozó – szabályozás

A rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatos törvényi felhatalmazást csak a – civil szféra és a „nem kutyás” hivatásos állomány által legáltalánosabban ismert – kényszerítő eszközként¹¹ történő alkalmazásra vonatkozóan találunk a **Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény** (a továbbiakban: Rtv.) alábbi szabályozásában, amely igazi alapszabályozásként is szolgál a társszervek részére. Ugyanis nagyon hasonló a szabályozás

⁹ A szerzők saját készítésű táblázata és csoportosítási módoszata

¹⁰ Magyarország Alaptörvénye I. cikkének (3) bekezdése: Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható

¹¹ Kovács István: Rendvédelmi ismeretek I., MRTT Hallgatói Tagozat Budapest 2021.; 86.o. <https://rendeszet.uni-nke.hu/document/rendeszet-uni-nke-hu/Rendvedelmi%20ismeretek.pdf> (letöltés ideje: 2025.12.12.)

minden szervnél, amely a szolgálati kutya alkalmazására kapott felhatalmazást¹². Kiemelve és hozzátéve azt is, hogy az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek, valamint a személy- és vagyonőrök azért jóval szűkebb körű alkalmazási lehetőséggel rendelkeznek¹³.

Rtv.: Szolgálati kutya alkalmazása

50. § (1) A rendőr szájkosárral ellátott szolgálati kutyát - pórázon vagy anélkül - kényszerítő eszközként akkor alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei (47. §) fennállnak.

(2) A rendőr szájkosár nélküli szolgálati kutyát pórázon vezetve alkalmazhat, ha a jogellenesen összegyűlt tömeg enyhébb (47-49. §) kényszerítő eszközzel nem oszlatható szét, illetve, ha az a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető csoportosulás szétosztatásához vagy a rendőri intézkedéssel szembeni tevőleges ellenállás leküzdéséhez szükséges.

(3) A rendőr szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát alkalmazhat

a) súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására;

b) súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására;

c) a személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására.

A szolgálati kutya kereső tevékenységben („bűnügyi területen”) történő rendőrségi alkalmazása

A rendőrségi szolgálati kutyák konkrétan a kereső tevékenységben és ezzel kvázi a bűnügyi célú alkalmazására közvetlen felhatalmazást az Rtv.-törvényi szövegezésében sajnos nem találunk, holott a jogalkotó számára is régóta egyértelmű a szolgálati kutyáknak a rendőrségi tevékenységben történő széleskörű alkalmazása. Ezt bizonyítja az Rtv. 50. §-hoz fűzött indoklás is, amely az alábbiakat rögzíti: „A különlegesen kiképzett és vizsgáztatott szolgálati kutya alkalmazása a rendőrségi munka számos területén meghonosodott. Törvényi szintű szabályozást azonban csak a kényszerítő eszközként történő alkalmazása igényel. A szolgálati kutya a javaslat előző §-ában említetteknél súlyosabb kényszerítő eszköznek minősül, ennél fogva alkalmazásának módjait és feltételeit a javaslat kimerítően szabályozza.”

Nagyon érdekes – és egyben elgondolkodtató – az is, hogy a szolgálati kutya bűnügyi célú alkalmazására vonatkozóan a **büntetőeljárásról 2017. évi XC. törvény** szövegezésében sehol sem találunk közvetlen felhatalmazást.

Ezzel szemben a **Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény** szövegezése a ruházat, csomag és jármű átvizsgálása kapcsán – a **szolgálati kutyák egyik alapvető alkalmazási területére vonatkozó követendő példaként** – már a szolgálati kutyával történő kereső tevékenységet is törvényi szintre emelve szabályozza¹⁴.

¹² 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről

1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről

1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezeti őrszolgálatról

2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról

2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről

¹³ 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól 2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

¹⁴ 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról

Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása

36/B. § (6) A jármű átvizsgálása során a pénzügyőr póráz és szájkosár nélküli szolgálati keresőkutyát is alkalmazhat. A vizsgálat során a keresőkutya alkalmazására azt követően kerülhet sor, amikor a jármű vezetője és az utasok a járművet elhagyták.

36/C. § (1) A pénzügyőr a szolgálati feladatok ellátása céljából

Alacsonyabb szintű jogszabályok által meghatározott fontosabb szabályozás

A végrehajtásra vonatkozó további részletszabályok és egyéb alkalmazási területek kapcsán az alábbi szabályozást találhatjuk.

A *(kereső)* bünyügyi szolgálati kutya alkalmazására vonatkozóan elsődlegesen a **nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet** 84. §-ában találhatunk részletesebb leírást.

A bünyügyi szolgálati kutya a rendelet 84. § (1)¹⁵ bekezdése értelmében

1. menekülő elkövető nyomon követése,
2. menekülési útvonalának felderítése,
3. tárgyi bizonyítási eszközök¹⁶ felkutatása,
4. szagazonosítás,
5. kábítószer megtalálása, valamint
6. holttest felkutatása

céljából alkalmazható.

Azaz a rendelet – a hatálya alá tartozó szervek¹⁷ vonatkozásában – taxatív meghatározza azokat az alkalmazási formákat, amelyekben a szolgálati kutya bünyügyi területeken igénybe vehető. Továbbá a tevékenység dokumentálása és a szagminta vételével, valamint a szagazonosítással kapcsolatban határoz meg rendelkezéseket¹⁸.

a) a vám- és jövedéki jogszabályok, továbbá a NAV szerveinek feladatát meghatározó egyéb jogszabályok megsértésének felderítése érdekében átvizsgálhatja a 36/J. § alapján megállított járművet,

b) átvizsgálhatja a vasúti és autóbusz-pályaudvarokon, hajóállomásokon, repülőtereken tartózkodó, illetve vasúton, hajón, személyszállító közforgalmú gépjárművön szállított utasok csomagjait a szállítóeszközön tartózkodás ideje alatt, menet közben vagy az állomásokon,

c) a csomagküldemények jövedéki törvény szerinti ellenőrzése során azokat csomagátvizsgáló berendezéssel átvilágíthatja, szolgálati keresőkutyával vagy más alkalmas módon felbontás nélkül átvizsgálhatja.

(2) Az (1) bekezdés a) pontja szerinti vizsgálat során a pénzügyőr póráz és szájkosár nélküli szolgálati keresőkutyát, az (1) bekezdés b) pont szerinti vizsgálat során pórázon vezetve szájkosár nélküli szolgálati keresőkutyát is alkalmazhat. Az (1) bekezdés a) pont szerinti vizsgálat során a keresőkutya alkalmazására azt követően kerülhet sor, miután a jármű vezetője és az utasok a járművet elhagyták

¹⁵84. § (1) Menekülő elkövető nyomon követése, menekülési útvonalának felderítése, tárgyi bizonyítási eszközök felkutatása, szagazonosítás, kábítószer megtalálása, valamint holttest felkutatása céljából bünyügyi szolgálati kutya alkalmazható.

¹⁶ a büntetőeljárásról 2017. évi XC. törvény:

A tárgyi bizonyítási eszköz

204. § (1) Tárgyi bizonyítási eszköz minden olyan tárgy – ideértve az iratot és az okiratot is –, amely a bizonyítandó tény bizonyítására alkalmas, így különösen az,

a) amely a bűncselekmény elkövetésének vagy a bűncselekmény elkövetésével összefüggésben az elkövető nyomait hordozza,

b) amely a bűncselekmény elkövetése útján jött létre,

c) amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak, vagy

d) amelyre a bűncselekményt elkövették.

(2) Irat minden olyan tárgyi bizonyítási eszköz, amely műszaki, vegyi vagy más eljárással adatokat rögzít, így különösen a papíralapú vagy elektronikus adatként létező szöveg, rajz, ábra.

(3) Okirat az az irat, amely valamilyen tény, adat valóságának, esemény megtörténtének vagy nyilatkozat megtételének bizonyítására készül, és arra alkalmas. Az okiratra vonatkozó rendelkezések irányadók az okirattól készült kivonatra is.

¹⁷ 1. § (1) E rendelet hatálya a nyomozó hatóságra, valamint a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szervére és a rendőrség terrorizmust elhárító szervére terjed ki.

¹⁸ 84. § (2) A bünyügyi szolgálati kutya igénybevételét, tevékenységét, tevékenységének eredményét a nyomozó hatóság az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyvbe foglalja, vagy arról feljegyzést készít.

(3) A nyomozó hatóság az (1) bekezdésben meghatározott célból személyről vagy tárgyról a szemle elrendelésével szagmintát vehet, vagy a szagmaradványt hordozó tárgyat lefoglalhatja.

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet is fontos végrehajtási kritériumokat tartalmaz¹⁹. Ennek értelmében a rendőr csak az adott feladatra kiképzett és érvényes minősítéssel rendelkező, egészséges, ápolat és jó erőnlétű kutyával láthat el szolgálatot. Továbbá azt is, hogy a szolgálati kutyát nyilvános helyre feladata ellátása céljából viheti be.

ORFK utasítások

A tevékenységre vonatkozó legfontosabb végrehajtásai szabályokat a **Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról szóló 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás** (a továbbiakban: Utasítás) tartalmazza, amely a 2. pontjában – az Utasítás alkalmazásában – egyértelműen tisztázza az alkalmazás és az igénybevétel fogalmát²⁰.

A rendőrségnél rendszeresített szolgálati kutyák felosztása kapcsán az igénybevétel célja szerint az alábbi 18 féle lehetőséget különbözteti meg:

Utasítás 3. A Rendőrség állományában lévő szolgálati kutya az igénybevétel célja szerint lehet

- a) alap nyomkövető képzettséggel rendelkező járőrkutya (a továbbiakban: általános rendőrkutya);
- b) holttest és holttestrész-kereső kutya;
- c) járőrkutya (a továbbiakban: járőrkutya I.);
- d) tömegkezelési feladatokra felkészített járőrkutya (a továbbiakban: járőrkutya II.);
- e) kábítószer-kereső kutya;
- f) közrendvédelmi speciális (támogató) kutya;
- g) nyomkövető kutya;
- h) őrkutya;
- i) robbanóanyag-kereső kutya;
- j) speciális (bűnügyi) kereső kutya;
- k) speciális (rendészeti) kereső kutya;
- l) szagazonosító kutya;
- m) személykereső kutya;
- n) személykövető kutya;
- o) bűnmegelőzési célra, valamint a társadalmi kapcsolatok erősítése érdekében igénybe vehető kutya;
- p) oktatási célú kutya;
- q) tenyészkutya;
- r) utánpótlás célú (képzetlen vagy növendék) kutya.

(4) A bűncselekmény helyszínén rögzített szagmaradvány, illetve a (3) bekezdés szerint vett szagminta alapján a nyomozó hatóság bűnügyi szolgálati kutya alkalmazásával szagazonosítást végezhet, amelyről feljegyzés készítt.

¹⁹ 43. § (1)– A rendőr csak az adott feladatra kiképzett és érvényes minősítéssel rendelkező, egészséges, ápolat és jó erőnlétű kutyával láthat el szolgálatot.

(2) A rendőr a szolgálati kutyát nyilvános helyre feladata ellátása céljából viheti be.

²⁰ c) alkalmazás: a szolgálati kutya kutyavezető által történő alkalmazása meghatározott szolgálati feladat – így különösen szolgálati kutyával végrehajtott nyomkövetés, kábítószer, robbanóanyag, személy vagy személyek, holttest és holttestrészek keresése, biológiai anyagmaradványok, bűncselekmény elkövetésével kapcsolatba hozható tárgyak, pénz, okmány keresése, objektumőrzés, szag azonosítása, rendőri intézkedés biztosítása, annak kikényszerítése, valamint szolgálati kutyával végrehajtott tömegkezelési, csapatszolgálati és személyvédelmi tevékenység, továbbá bemutatókon történő részvétel – végrehajtására;

i) igénybevétel: a kutyavezető szolgálati kutyával történő általános szolgálati feladatellátása vezénylés vagy egyéb elrendelés – így különösen más területi szervek által adott felkérés, rendezvénybiztosítás, helyszíni szemlebizottsággal történő kirendelés, akciókban, bemutatókon történő részvétel – alapján;

Az Utasítás egyértelműen tisztázza mely tevékenységekre és milyen körülmények között nem lehet a rendőrségi szolgálati kutyát alkalmazni:

Utasítás 140. Nem lehet szolgálati kutyát alkalmazni

- a) állati eredetű szagnyom követésére;
- b) mérgező vegyi anyaggal kezelt vagy szennyezett területen, kivéve a rendőri műveletek során ingerlógáz, könnygázgránát, továbbá színező festékanyaggal vagy ingerlógázzal kevert víz által szennyezett területen;
- c) ha az alkalmazás körülményei a kutya életét, egészségét, testi épségét indokolatlanul veszélyeztetik.

További fontos végrehajtási szabályokat tartalmaz **a szagmaradványok és személyi szagminták rögzítésével, konzerválásával, valamint azonosításával kapcsolatos feladatok végrehajtásáról szóló 25/2018. (VI. 21.) ORFK utasítás** is, amely azt is nevesíti, hogy a bűnügyi kutyavezető mely esetben léphet be elsőként egy bűncselekmény helyszínére:

5. A szagmaradvány felkutatását és rögzítését kizárólag bűnügyi technikus, bűnügyi kutyavezető vagy baleseti helyszínelő végezheti. A bűncselekmény helyszínére – amennyiben fontos bűnügyi érdek nem sérül – **a szagrögzítés és a sikeres nyomkövető kutya alkalmazás érdekében elsőként a forrányomos parancsnok engedélyével a bűnügyi kutyavezető léphet be**, amennyiben igénybevétele megelőzi a szemlebizottság kérését.

A körzeti megbízotti szabályzatról 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás pedig egyértelműsíti a szolgálati állatokkal való feladatellátás egy olyan többlet tudást/hozzaállást igénylő és egyben többlet terhet is jelent tevékenység, amelynek a megbízható színvonalas ellátásához ezen többleteknek az önkéntes vállalása is szükségeltetik:

78. A körzeti megbízott (csoport) feladatainak ellátásához motorkerékpár, segéd-motorkerékpár, kerékpár és **önkéntes vállalás alapján szolgálati állat (kutya, ló) biztosítható**, amelyek tartására és alkalmazására külön szabályok vonatkoznak.

A forrányomos tevékenység egységes végrehajtásáról szóló 22/2017. (VI. 22.) ORFK utasítás nevesíti a kutyavezetők szakmai megbecsülését és elismeri a különleges szaktudásukat is a szakértőkkel és a szaktanácsadóval történő alábbi együttes említéssel:

21/E. * **A bizottság szükség esetén további tagokkal** – így különösen szakértővel, szaktanácsadóval, az eljárási cselekmény elvégzéséhez **szükséges szaktudással, felszereléssel vagy szolgálati kutyával rendelkező személlyel** – bővíthető.

A Rendőrség őrzött szállásainak szolgálati szabályzatáról és a menekültügyi őrzött befogadó központokban végrehajtandó rendőrségi feladatokról szóló 21/2014. (VII. 4.) ORFK utasítás a büntetés-végrehajtási területhez hasonló szabályozáshoz²¹ hasonlóan nevesíti a szolgálati kutya alkalmazási lehetőségét:

71. * Befogadáskor Kábítószer vagy robbanóanyag felfedése érdekében – erre irányuló gyanú esetén – az átvizsgálás során szolgálati kutya alkalmazható.

114. Az őrizetes levelezésének ellenőrzése – kivéve az ellenőrzés nélküli kapcsolattartásra jogosultakkal folytatott levelezést – kiterjedhet a levél felbontására, Az ellenőrzésnél technikai (vegyi) eszköz és különlegesen kiképzett kutya is igénybe vehető.

²¹ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól

A Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról szóló 24/2015. (X. 15.) ORFK utasítás több pontjában foglalkozik a kutyavezető kutatói tevékenységének a szabályozásával:

60. A határátkelőhelyen elsősorban kábítószer-, robbanóanyag-, illetve személykereső kutyát kell alkalmazni.

61. A kutyavezető felelős a járművek és szállítmányok személy megbúvására vagy tárgyak, csempészáru elrejtésére alkalmas helyeinek kutyával történő átvizsgálásáért, kutatásáért.

62. A kutyavezető az 58. pontban meghatározott feladatokat látja el.

58. A kutató feladata:

a) a járművek és szállítmányok kutatásának végrehajtása;

b) a baleset-elhárítási szabályok betartása;

c) a vám- vagy vasúti záruk, biztosító zsinórzat sértetlenségének ellenőrzése;

d) a különböző járműtípusokon kialakítható rejtékhelyek felismerése;

e) a kutatáshoz rendszeresített technikai eszközök alkalmazási lehetőségeinek, módszereinek ismerete és

f) a járműveken, szállítmányokon elrejtőzött személyek, elhelyezett tiltott anyagok (így különösen csempészáru, fegyver, lőszer, kábítószer, fizetőeszközök), rejtékhelyek felfedése.

Érdekességgént jelentkezik **a civil keresőkutya-vezetők rendőrségi eljárásban történő közreműködésének szabályozásáról szóló 39/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás** szabályozása, amelynek 7. pontja értelmében:

7. A civil keresőkutya a teljesítménybírálati rend szerint az alábbi célokra vehető igénybe:

a) holttest- és holttestrész-keresés;

b) nyomkövetés;

c) személykeresés;

d) személykövetés.

Ezen szabályozás alapjairól jelen Tanulmánykötetben külön tanulmány kerül közzétételre.

3. A szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatos károkozási kockázat

Elsődlegesen – a fentebb írt szabályozás alapul vételével – megállapíthatjuk, hogy a rendőrségi szolgálati kutyákkal történő szolgálatellátás során hatósági tevékenység ellátásáról beszélünk. Így ezen tevékenység kapcsán okozott károk vonatkozásában – Magyarország Alaptörvénye alapján²² – bárki a hatóság által jogellenesen okozott kár megtérítését követelheti²³.

Ugyanakkor a rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatosan érdekes felelősségi kérdésként vetődhet fel a kényszerítő eszközként alkalmazott szolgálati kutyák vonatkozásában, hogy: A személlyel szembeni alkalmazásra kiképzett kutyák esetében véltlen személy sérülése esetén vajon a veszélyes üzemi felelősség szabályait indokolt alkalmazni²⁴? Ugyanis ebben az esetben a felelősség alóli mentesülésre csak akkor van lehetőség, ha azt sikerül bizonyítani, hogy a kárt olyan elháríthatatlan ok idézte elő, amely a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül esik²⁵.

²² Magyarország Alaptörvénye: XXIV. cikk (1) (2).

²³ Frigyer László: A szolgálati kutyák alkalmazásával okozott kár polgári jogi vetületei, In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Pécsi határőr tudományos közlemények XXVI. Pécs 2024. 163.o.

²⁴ Nochta Tibor: Kártérítési jog, Menedzser Praxis, Budapest, 2016. 166-167. o.

²⁵ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről 6:535. § [A veszélyes üzemi felelősség] (1)

Az Rtv. károkozással kapcsolatos egyes meghatározásai

A bűnügyi szolgálati kutya alkalmazásával végrehajtott keresési/kutatási tevékenység óhatatlanul is járhat károkozással a szakszerű végrehajtás mellett is. Ennek kapcsán igen nagy jelentősége van az Rtv-ben meghatározott arányossági követelmények maximális figyelembe vételének, hogy intézkedés – annak eredményességének biztosítása mellett is – az érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járjon²⁶.

A törvény továbbá érdekes szabályozás az intézkedési kötelezettség kapcsán jelentkezik. Ugyanis az akadályozás megszüntetése és a tevékenység kapcsán – csak a vétlen károsult vonatkozásában – kártalanítási kötelezettség keletkezik²⁷.

Szintén érdekes a rendőrségi feladatok ellátása során segítő és eszközök igénybe vételével közvetlen összefüggésben harmadik személynek okozott kár, valamint magának a segítőnek – a segítség igénybevételével közvetlen összefüggésben keletkezett, más forrásból meg nem térülő – kárára vonatkozó szabályozás²⁸ is.

Összegzés

A tanulmány felvázolta a rendőrségi szolgálati kutya és/vagy a keresőkutya alkalmazásának alapvető szabályozását. Ennek kapcsán egyértelműen megállapítható, hogy a szolgálati kutya kényszerítő eszközként való alkalmazásával ellentétben a kereső munka – amely igen fontos és széles körben alkalmazott tevékenység – sajnálatos módon nem rendelkezik direkt módú törvényi felhatalmazással.

Ennek okán elsődleges javaslatként az került megfogalmazásra, hogy **érdemes lenne a bűnügyi szolgálati kutya és/vagy a keresőkutya alkalmazásának szabályozását a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvényben meghatározottakhoz hasonló módon törvényi szinten az Rtv-ben vagy a büntetőeljárásról 2017. évi XC. törvényben részletezni.**

Ugyanis ha a bűnügyi szolgálati kutya alkalmazása alapvető jog korlátozásával vagy sérelmével is járna, akkor a tevékenység foganatosításához – a szükségesség és az arányosság

²⁶ Az arányosság követelménye

15. § (1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

²⁷ Az intézkedési kötelezettség

13. § (2) A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.

(3)* Ha a rendőrt az intézkedés megtételében tárgy akadályozza, azt eltávolíthatja, vagy az akadályt más módon elháríthatja, az ezzel okozott kárért a rendőrségnek az intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsultat kártalanítania kell.

²⁸ Segítség és eszközök igénybevétele a rendőrségi feladatok ellátásához

26. § (1)* A rendőrség bűncselekmény elkövetésének megelőzése, megakadályozása, bűncselekmény felderítése, az elkövető elfogása, a közbiztonság védelme érdekében – ha a törvényben meghatározott kötelezettsége más módon nem teljesíthető, és törvény másként nem rendelkezik – kérheti és igénybe veheti a magánszemély, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet segítségét és a birtokában lévő eszközt. ...

(2)* A segítő által a segítségnyújtással közvetlen összefüggésben harmadik személynek okozott kárt, illetve személyiségi jogsértést úgy kell tekinteni, mintha a kárt, illetve a személyiségi jogsértést a rendőrség okozta volna.

(3)* A segítőnek a segítség igénybevételével közvetlen összefüggésben keletkezett, más forrásból meg nem térülő kárát – az elmaradt vagyoni előny kivételével – a rendőrség a Polgári Törvénykönyv szerződésen kívül okozott kárért való felelősségre vonatkozó szabályai szerint megtéríti, valamint a segítő az őt ért személyiségi jogsértés esetén sérelemdíjat is követelhet.

alkalmazásának a megvalósulása érdekében – a legmegfelelőbb, ha törvényi szintű szabályozásban megfogalmazott felhatalmazásra van a kutyavezetőnek és az őt alkalmazó szervezetnek²⁹.

További javaslatként megfogalmazódott a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról szóló 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás következő aktualizálása/módosítása kapcsán a Szabályzat – alábbiakban megfogalmazott – 3/A. ponttal történő kiegészítése:

3/A. (1) A Rendőrség állományában lévő szolgálati kutya a besorolása szerint lehet:

a) kényszerítő eszközként történő alkalmazásra kiképzett szolgálati kutya;

b) keresőtevékenység ellátására kiképzett szolgálati kutya (keresőkutya).

(2) A kereső tevékenység ellátására kiképzett szolgálati kutyáknak a nyomozó hatóság büntetőeljárási tevékenysége során történő alkalmazása bünyügyi szolgálati kutyaként történő alkalmazásnak minősül. Egyéb esetekben a kereső tevékenység ellátására kiképzett szolgálati kutyák alkalmazása közrendvédelmi alkalmazásnak minősül.

A módosítási javaslat indokolása kapcsán a szerzők megjegyzik, hogy a szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatos oktatási és jogi tevékenység során nagyon sok esetben felmerült a végrehajtó szakember kollégák részéről az az igény, hogy a szolgálati kutyák ezen alapvető kiképzési besorolása és egyben csoportosítása hiátus a jogalkotó részéről és szerencsés lenne, ha legalább a Szabályzatban nevesítésre és meghatározásra kerülne.

A szakemberek részéről ugyanilyen igényként jelentkezett még az is, hogy a keresőkutyák általános besorolásán belül is nevesítésre kerüljön, hogy mikor beszélünk azok bünyügyi szolgálati kutyaként történő alkalmazásáról. Ugyanis ezidáig a Szabályzatban nem került tisztázásra, hogy ugyanazon keresőkutya alkalmazása mikor minősül közrendvédelmi alkalmazásnak és mikor minősül bünyügyi szolgálati kutyaként történő alkalmazásnak.

Mindazonáltal összességében az is megállapítható, hogy a tanulmányban jelzett hiányosságok ellenére a szolgálati kutyák – és kifejezetten a bünyügyi/kereső szolgálati kutyák – gyakorlati alkalmazása töretlen és jelenleg is betöltik azt a kutató/felderítő szerepkört és hozzák azokat az eredményeket, amelyet a szakterület képviselőitől az előjárók várnak. De talán a szabályozás változása további önbizalmat adhatna a feladatokat végrehajtó állomány elhivatottságához és szakszerűbb tevékenységéhez. Ugyanis a jogalkotónak kell azon helyzetet megteremtenie, hogy az esetleges károkozási helyzetben ne a jogszerű tevékenységét ellátó kutyavezető kerüljön terhes helyzetbe. Hiszen a maga a kutya nem kerülhet, mert mint tudjuk „*az állatok viselkedése veszélyes lehet, de jogtalan nem*”^{30,31}.

A jövőképben pedig meg kell említenünk a nemzetközi kapcsolatok építését³² és a tapasztalatok megosztását, az innovációk keresését, valamint az MI alkalmazásának a

²⁹ Magyarország Alaptörvénye I. cikkének (3) bekezdése: Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható

³⁰ Földvári József: Magyar büntetőjog. Osiris, Budapest, 2006. 135. o;

³¹ dr. Mészáros Ádám Zoltán: Az ártatlant sújtó szükségszelekmények a büntetőjogban Doktori értekezés Budapest, 2017, 61.o.

https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12332/file/M%C3%A9sz%C3%A1ros%20%C3%81d%C3%A1m_doktori%C3%A9rtekezésveg_doi.pdf (Letöltés ideje: 2023.08.25.)

³² A ROKK GSZ KÁF az alapfeladatain túl ellátja az Európai Rendvédelmi Kutyakiképzők Rendőrségi Hálózata (KYNOPOL) titkársági feladatait.

<https://rokk.hu/bemutakozas/szervezeti-felepités/gazdasági-szervek/kutyavezeto-kepzo-es-allatfelugyeleti-foosztaly-dunakeszi/>

képzésbe és a végrehajtásba történő integrálását. Ennek pedig nem csak a kutya viseelkedésének és az intézkedési környezetnek az elemzésére kell fókuszálnia, hanem a kutyavezető tevékenységének és a kutyával történő kommunikációjának a segítésére is kell koncentrálnia. Továbbá az éles és a gyakorlótevékenység közötti stresszfaktor adta veszélyhelyzetek elemzését és a hatékonyabb és biztonságosabb végrehajtást, valamint a kutyavezető és a kutya életének a védelmét is szolgálnia kell.

Felhasznált irodalom/jogszabály jegyzék:

1. József Attila: Eszmélet (1934)
https://mek.oszk.hu/05500/05570/html/jozsef_attila0017.html
/letöltés ideje: 2025.12.14./
2. Frigyer László: Felelősség vagy többletfelelősség keletkezik a szolgálati kutyák alkalmazásával okozott kár kapcsán? (Magyar Jog, 2023/7-8., 453. o)
3. Boda József: Rendészettudományi szaklexikon, Dialóg Campus, Budapest, 2019.
4. https://real.mtak.hu/153920/1/743_Rendeszettudomanyai_Szaklexikon_e_2020_04_28_.pdf
5. <https://rokk.hu/bemutakozas/szervezeti-felepites/gazdasagi-szervek/kutyavezeto-kepzo-es-allatfelugyeleti-foosztaly-dunakeszi/>
6. ROKK: <https://rokk.hu/bemutakozas/szervezeti-felepites/rendorsegi-vizsgakozpont-onallo/civil-keresokutya-vezetok-kepze-es-vizsgaztatasa/>
7. Kovács István: Rendvédelmi ismeretek I., MRTT Hallgatói Tagozat Budapest 2021.; 86.o.
<https://rendeszeti.uni-nke.hu/document/rendeszeti-uni-nke-hu/Rendvedelmi%20ismeretek.pdf> (letöltés ideje: 2025.12.12.)
8. Frigyer László: A szolgálati kutyák alkalmazásával okozott kár polgári jogi vetületei, In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Pécsi határőr tudományos közlemények XXVI. Pécs 2024. 163.o.
9. Nochta Tibor: Kártérítési jog, Menedzser Praxis, Budapest, 2016. 166-167. o.
10. Földvári József: Magyar büntetőjog. Osiris, Budapest, 2006. 135. o;
11. dr. Mészáros Ádám Zoltán: Az ártatlant sújtó szükségselekmények a büntetőjogban
Doktori értekezés Budapest, 2017, 61.o.
https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12332/file/M%C3%A9sz%C3%A1ros%20%C3%81d%C3%A1m_doktori%C3%A9rtekezésveg_doi.pdf (Letöltés ideje: 2025.12.14.)
12. Magyarország Alaptörvénye
13. 1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról
14. 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól
15. 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról
16. 2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról
17. 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
18. 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról
19. 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról
20. 2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről
21. a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet

- 22. 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló
- 23. 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól
- 24. 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról
- 25. 25/2018. (VI. 21.) ORFK utasítás a szagmaradványok és személyi szagminták rögzítésével, konzerválásával, valamint azonosításával kapcsolatos feladatok végrehajtásáról
- 26. 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás a körzeti megbízotti szabályzatról
- 27. 22/2017. (VI. 22.) ORFK utasítás a forrónyomos tevékenység egységes végrehajtásáról
- 28. 21/2014. (VII. 4.) ORFK utasítás a Rendőrség őrzött szállásainak szolgálati szabályzatáról és a menekültügyi őrzött befogadó központokban végrehajtandó rendőrségi feladatokról
- 29. 24/2015. (X. 15.) ORFK utasítás a Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról
- 30. 39/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás a civil keresőkutya-vezetők rendőrségi eljárásban történő közreműködésének szabályozásáról

A BŰNÜGYI SZOLGÁLATI KUTYÁK ALKALMAZÁSA

Kreitz Zsuzsanna – Suszter Ferenc:

1. A bűnügyi szolgálati kutyák rendszere és elhatárolása

A bűnügyi szolgálati kutyákat több szempont alapján lehet csoportosítani, amelyek közül az egyik legfontosabb az alkalmazás területe. Ennek megfelelően megkülönböztetünk rendészeti és bűnügyi szolgálati kutyákat. A két alkalmazási terület közötti lényeges különbség – a rendészeti kategóriába tartozó robbanóanyag- kereső kutyák kivételével – elsősorban a felhasználás módjában jelenik meg. A rendészeti feladatok során a szolgálati kutya tipikusan kényszerítő eszközként kerül alkalmazásra, amelynek elsődleges célja a szolgálatot ellátó személy védelme, az intézkedések biztosítása, illetve szükség esetén a menekülő elkövető elfogása, vagy speciális felkészítés esetén a csapaterős feladatok ellátása. Ilyen esetekben a kutya fizikai jelenléte, fellépése és kontrollált agressziója pszichológiai hatást is kiválthat, amely sokszor már önmagában elegendő az intézkedés eredményességéhez. A szolgálati kutya kényszerítő eszközként történő alkalmazásának szigorú törvényben és belső utasításban meghatározott keretei vannak. Ezzel szemben a bűnügyi szolgálati kutyák elsődleges feladata nem őrző-védő jellegű, hanem a kriminalisztikai bizonyítás támogatása (Boglyasovszky et al., 2007; Horváth, 2018; Janza, 2004). (Frigyer, 2026)

2. A bűnügyi szolgálati kutyák szerepe a bizonyításban

A bűnügyi szolgálati kutyák alkalmazásának jogszerűsége és szakszerűsége több feltétel együttes teljesüléséhez kötött. Ilyen feltétel a kutya megfelelő képzettsége és minősítése, a kutyaavezető szakmai jogosultsága, az alkalmazás indokoltsága, valamint az eljárási szabályok betartása (Horváth, 2018; Frigyer, 2009).

Ezek közül azonban kiemelt jelentőséggel bír a dokumentáció, mivel ez biztosítja az alkalmazás utólagos ellenőrizhetőségét és a bizonyítási folyamatba történő beilleszthetőségét. A büntetőeljárás alapelveiből következően minden olyan tevékenységet, amely a bizonyítási eszközök felkutatásával vagy azok állapotának befolyásolásával járhat, részletesen rögzíteni kell (Horváth, 2013, 2018; Tremmel et al., 2005).

A kutya alkalmazása bizonyítási cselekménynek minősül, ezért dokumentálása nem formai követelmény, hanem a bizonyítási rendszer integráns része, hiszen ezek a kutyák a hatóságok „biológiai detektoraiként” működnek, amelyek képesek tárgyi bizonyítási eszközök felderítésére, emberi szagnyomok követésére, illetve különböző szagminták azonosítására. Tehát igénybevételük csak akkor válik a büntetőeljárásban értékelhetővé, ha az alkalmazás teljes folyamata megfelelő módon dokumentálásra kerül (Horváth, 2013, 2018).

A bűnügyi alkalmazás során az élő „szagdetektoroknál” nem a fizikai dominancia, hanem a kifinomult szaglási képesség, a kitartó keresési viselkedés, valamint a magas fokú koncentráció a meghatározó. Az egészséges testfelépítés, a stabil idegrendszer és a magabiztos viselkedés itt is alapvető követelmény, mivel a bizonytalan vagy félős egyedek nem képesek a feladat végrehajtásához szükséges koncentráció fenntartására. A bűnügyi szolgálati kutyák alkalmazása szintén szabályozott keretek között történik, bár ezek a szabályok jellemzően kevésbé részletezettek, mint a rendészeti célú alkalmazás esetében (Ensminger, 2011; Lazarowski et al., 2020).

3. A bűnügyi szolgálati kutyák csoportosítása

3.1. Emberi szaghoz kötődő kutyák

Az elnevezés gyűjtőfogalom, amely további alcsoportokra bonthatók az alkalmazás jellege alapján. Az egyik fő csoportba tartoznak azok a kutyák, amelyek az emberi szaggal összefüggő feladatokra specializálódtak. Ide sorolhatók a nyomkövető, személykövető, személykereső, szagazonosító kutyák, valamint azok az egyedek, amelyek emberi szaggal szennyezett tárgyi bizonyítási eszközök, holttestek vagy biológiai maradványok felkutatására kerültek kiképzésre (Horváth, 2013, 2018; Janza, 2004).

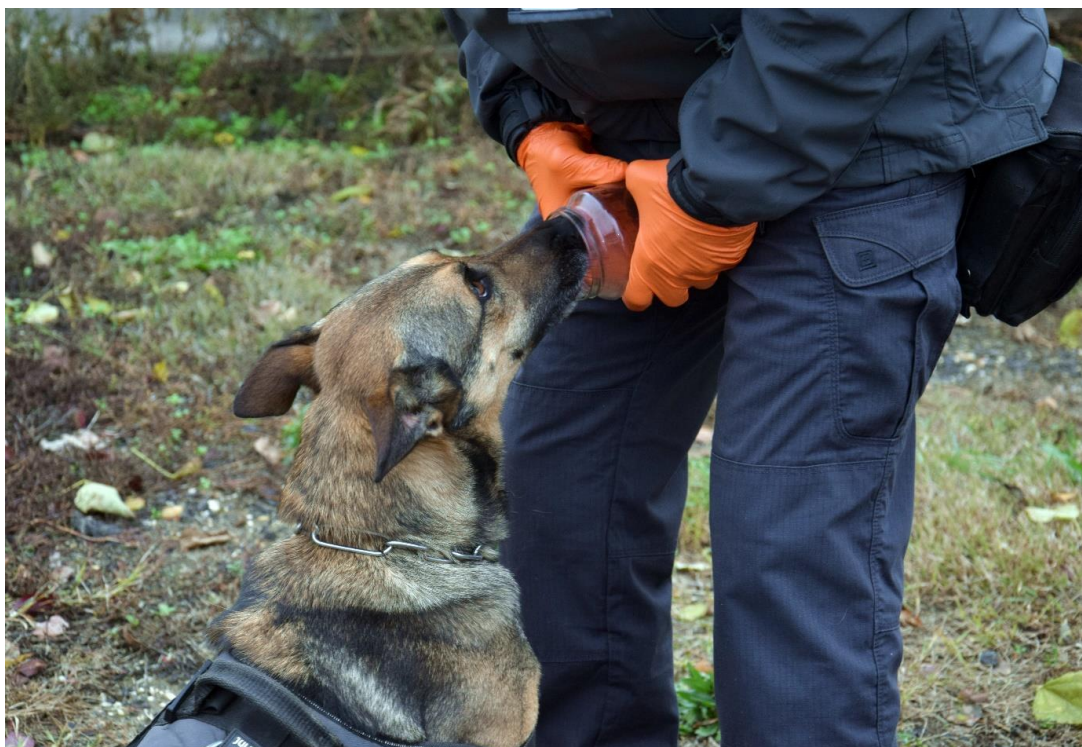

Fotó: Szerzők saját készítése

3.2. Speciális kereső kutyák

Fotó: Szerzők saját készítése

Fotó: Szerzők saját készítése

A másik fő csoportba azok a kutyák tartoznak, amelyek az emberi szagtól független vegyületek és anyagok felderítésére alkalmasak. A modern kiképzési módszerek lehetővé teszik, hogy gyakorlatilag bármely olyan anyagra kiképezhető legyen egy kutya, amely egyedi és felismerhető szaggal rendelkezik. A legelterjedtebb alkalmazási területek közé tartozik a robbanóanyag- és kábítószer-keresés, azonban egyre nagyobb jelentőséget kap a bankjegy-, dohány-, méreganyag-, valamint informatikai adathordozó-keresés is. Emellett speciális feladatként megjelenik a védett állatok, állati eredetű termékek vagy illegális kereskedelemhez kapcsolódó anyagok felderítése (Ensminger, 2011; Schoon & Haak, 2002).

Fotó: Szerzők saját készítése

Fotó: Szerzők saját készítése

4. A bűnügyi szolgálati kutya alkalmazásának eljárásjogi szabályozása

A bűnügyi szolgálati kutya igénybevétele a büntetőeljárásban olyan krimináltechnikai tevékenység, amely szervesen kapcsolódik a különböző bizonyítási cselekményekhez. Funkcionális szempontból a kutya alkalmazása közvetlenül elősegítheti a bizonyítási eszközök felkutatását, orientáló információkkal szolgálhat a nyomozás iránya tekintetében, bizonyos esetekben (például szagazonosításnál) pedig eredménye közvetett bizonyítékként is szembesíthető a tényállással (Fenyvesi, 2014; Horváth, 2018; Tremmel et al., 2005).

Módszertani szempontból alapvető fontosságú a felderítő (operatív) és a bizonyítási célú alkalmazás közötti különbségtétel, mivel ezek dokumentációs és eljárásjogi követelményei eltérőek (Horváth, 2018).

4.1 Normatív szabályozási háttér

A szolgálati kutyák alkalmazásának jogi kereteit Magyarországon többszintű normatív szabályozás határozza meg:

- A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) értelmében a kutya kényszerítő eszközként is funkcionálhat.
- A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban: Be.): Az általános eljárásjogi alapelveket és a bizonyítási cselekmények kereteit fekteti le.
- 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet): A nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló rendelet határozza meg a kutya alkalmazásának konkrét eljárásjogi kereteit.
- 12/2018. (VI. 12.) IM rendelet (továbbiakban: IM rendelet): Az egyes büntetőeljárási cselekmények jegyzőkönyvezési és hitelesítési követelményeit részletezi, garanciális keretet biztosítva a dokumentációnak.
- 25/2018. (VI. 21.) ORFK utasítás a szagmaradványok és személyi szagminták rögzítésének, konzerválásának és azonosításának technikai és módszertani előírásait rögzíti.
- a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról szóló 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás: a rendőrségi kutyás szolgálat belső szakmai, képzési, minősítési és alkalmazási rendjét szabályozza. A bűnügyi célú alkalmazás normatív háttere a törvényi és kormányrendeleti szabályozással együtt értelmezendő (Frigyer, 2026).

Frigyer (2026) rámutat arra, hogy míg a szolgálati kutya kényszerítő eszközként történő alkalmazásának törvényi felhatalmazása az Rtv.-ben egyértelműen megjelenik, a bűnügyi szolgálati, illetve keresőkutya alkalmazásának törvényi szintű szabályozása kevésbé egyértelmű. A szerző ezért indokoltnak tartja e tevékenység törvényi szintű, az Rtv.-ben vagy a Be.-ben történő egyértelműbb rendezését.

4.2 Taxatív bűnügyi alkalmazási célok

A Korm. rendelet 84. § értelmében bűnügyi szolgálati kutya kizárólag az alábbi nyomozási célok érdekében vehető igénybe: (Frigyer, 2026)

- Nyomkövetés: Menekülő elkövető felkutatása és a menekülési útvonal rekonstruálása.
- Kutatás: Tárgyi bizonyítási eszközök és nyomok felderítése.
- Szagazonosítás: A nyomozó hatóság a helyszínen rögzített szagmaradványok vagy személytől/tárgytól vett szagminták alapján végez szagazonosítást az ORFK utasítás szabályainak betartásával.
- Specifikus keresőmunka: Kábítószer, vagy egyéb tárgyi bizonyítási eszköz megtalálása.
- Antropológiai kutatás: Holttest vagy emberi maradványok felkutatása.

4.3 Kényszerítő eszközként való alkalmazás és határterületei

Bár a bűnügyi alkalmazás (keresés, nyomkövetés) alapvetően nem kényszerítő jellegű, a kutya kényszerítő eszközként is alkalmazható:

- Szájkosárral: A testi kényszer alkalmazási feltételeinek fennállása esetén.
- Szájkosár nélkül: Súlyos támadás elhárítására vagy súlyos bűncselekmény elkövetőjének elfogására.

Kereső kutyák esetében a munka jellege (szájkosár és póráz nélküli szabad keresés) miatt elvi lehetőség van a kutyavezető védelmében történő ösztönös fellépésre. Fontos hangsúlyozni, hogy ilyen esetben – mivel nem tervezett kényszerítő eszközhasználatról van szó – nem az Rtv. specifikus kényszerítő eszközökre vonatkozó szabályai, hanem az általános jogos védelmi helyzet vagy végszükség dogmatikai szabályai az irányadók.

4.4 A jogszerű alkalmazás konjunktív feltételei

A bűnügyi szolgálati kutya alkalmazása akkor tekinthető eljárásjogilag támadhatatlannak, ha az alábbi feltételek együttesen teljesülnek:

- Személyi feltétel: A kutyavezető érvényes jogosultsággal rendelkezik az adott feladatra.
- Tárgyi feltétel: A kutya az adott szakterületre vonatkozó, érvényes minősítéssel bír.
- Tartalmi feltétel: Az alkalmazás az eljárás célja szempontjából indokolt és arányos.
- Alaki feltétel: A tevékenység teljes körű, a Be. és az IM rendelet előírásainak megfelelő dokumentálása (jegyzőkönyvezés) megtörtént. A kutya igénybevételenek tényét, a végrehajtott tevékenységet és annak releváns eredményét kötelező az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyvbe foglalni (Be. garanciális követelmény).

A jogszerű és szakszerű alkalmazás mellett is felmerülhet személyi sérülés vagy dologi kár kockázata. Frigyer (2023, 2026) ezért a szolgálati kutya alkalmazásának értékelésében az arányosság, a szükségesség és a károkozás jogi következményeinek együttes vizsgálatát hangsúlyozza.

5. A bűnügyi szolgálati kutya alkalmazásának dokumentációs rendje és bizonyításméleti jelentősége

A bűnügyi szolgálati kutya igénybevételének rögzítése a büntetőeljárásban alapvetően két formában valósulhat meg, azonban ezek jogi relevanciája eltérő. Az elsődleges dokumentációs forma az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyv. Legyen szó helyszíni szemléről, kutatásról, lefoglalásról vagy nyomkövetésről, az alkalmazás tényét és körülményeit minden esetben a jegyzőkönyvben kell rögzíteni. A kutyavezető által készített külön feljegyzés kizárólag kiegészítő dokumentumként értelmezhető, (Horváth, 2013, 2018) bár tartalmazhat részletesebb szakmai-módszertani információkat, önmagában – az eljárási garanciák hiánya miatt – nem alkalmas a bizonyítási követelmények teljesítésére. Különösen szigorú dogmatikai követelmény érvényesül a személyazonosítással összefüggő alkalmazásnál. Ebben az esetben a jegyzőkönyvi rögzítés kötelező és pótolhatatlan, mivel az eljárás alanyainak alapvető jogait érinti. E bizonyítási cselekmény csak a törvényben meghatározott garanciák mentén válik a bíróság számára értékelhetővé.

5.1 A dokumentáció tartalmi követelményei

A jegyzőkönyvnek olyan részletességgel kell készülnie, amely lehetővé teszi a kutya tevékenységének maradéktalan utólagos rekonstrukcióját. A dokumentációnak tartalmaznia kell: (Horváth, 2013, 2018; Lazarowski et al., 2020)

- Általános azonosító adatokat: Az eljárás ügyszáma, a helyszín, a kezdő és befejező időpont, az eljárás vezetője és a jelenlévők adatai.
- Szakmai azonosítókat: A kutyavezető és a szolgálati kutya egyedi azonosító adatai, a kutya szakterületi minősítése és annak érvényességi ideje.
- Az alkalmazás kereteit: Az igénybevétel pontos célját (pl. kábítószer-keresés, személykeresés), indokát, a kijelölt keresési terület leírását, valamint a meteorológiai és környezeti viszonyokat (melyek direkt befolyásolják a szagmolekulák terjedését és az eb munkabírását).
- A végrehajtás dinamikáját: A keresési stratégia leírását, a szimatforrás kijelölésének módját, a kutya viselkedésének változásait, valamint a jelzések pontos helyét, idejét, intenzitását és módját (aktív vagy passzív jelzés).

5.2 Az objektivitás és a rekonstruálhatóság követelménye

A dokumentáció elkészítése során a teljesség, az objektivitás és az ellenőrizhetőség hármas elvének kell érvényesülnie. A leírásnak kizárólag empirikusan megfigyelhető tényeken kell alapulnia, tartózkodva a szubjektív interpretációktól vagy olyan következtetésektől, amelyek nem támaszthatók alá közvetlen észleléssel. Az eredményeket – legyen szó pozitív találatról vagy eredménytelen kutatásról – egyértelműen rögzíteni kell. Kriminálisztikai szempontból az eredménytelenség ténye és annak lehetséges technikai okai (pl. kedvezőtlen szélviszonyok, kontamináció) azonos súlyúak a pozitív jelzéssel, mivel a bizonyítási lánc integritását igazolják (Lazarowski et al., 2020).

5.3 Kontamináció-kontroll és a bizonyíték felügyeleti láncolat

A kutya alkalmazása szoros korrelációban áll a bizonyítékok integritásával. Fennáll a kockázata annak, hogy az állat vagy a jelenlévő személyek akaratlanul befolyásolják a nyomok állapotát vagy szennyezik a helyszínt. A kutyák genetikai maradványai elkülöníthetők a rögzített maradványokból, de a kutyavezető nem megfelelő védőfelszereléshasználata a minimálisan jelelő maradványokat elfedheti, keveredhet vele, vagy megsemmisítheti. Mindhárom esetben nehezíti a bizonyítást. Ezért a jegyzőkönyvben rögzíteni kell minden olyan körülményt, amely a bizonyítékok fizikai állapotát vagy szagminták tisztaságát érintheti. Ez a megközelítés

felel meg a bizonyíték-felügyeleti láncolat (chain of custody) elvének, amely megköveteli a bizonyítékok kezelésének folyamatos, megszakítás nélküli és ellenőrizhető nyomon követését. A jegyzőkönyvezést az eljárási cselekménnyel egyidejűleg kell elkészíteni (Hudson et al., 2009; Lazarowski et al., 2020; Marchal et al., 2016)

5.4 Gyakorlati hiányosságok és jogi következmények

A gyakorlatban gyakran azonosíthatók sematikus vagy hiányos jegyzőkönyvezési hibák. Amennyiben a dokumentáció csupán a kutya alkalmazásának tényét rögzíti, de elmarad a körülmények (minősítés, jelzés mód, szélirány stb.) részletezése, az jelentősen erodálja a bizonyítás erejét. Az ilyen hiányosságok eljárásjogi támadási felületet biztosítanak a védelem számára, és a bizonyíték kirekesztéséhez vezethetnek (Horváth, 2018; Lazarowski et al., 2020).

Tipikus hibák a dokumentációban, amelyek bizonyítási kockázatot, a védelem részére támadási felületet biztosítanak:

- a jegyzőkönyv nem a helyszínen, az eljárási cselekménnyel egyidőben készül (ez vonatkozik a szagazonosítás végrehajtására is)
- hiányos jegyzőkönyv,
- érintettek figyelmeztetése, a figyelmeztetés tudomásul vétele és mindezek dokumentálása,
- „kutyázás történt” típusú semmitmondó bejegyzések,
- a jelzés körülményeinek elnagyolása,
- a kutya minősítésének hiánya,
- külön feljegyzés, jegyzőkönyv nélkül,
- jegyzőkönyv nem a jogszabályoknak megfelelő hitelesítése.

Összességében a kutyavezető nem csupán technikai végrehajtó, hanem szakmai közreműködő, aki felelős a jegyzőkönyvbe diktált adatok szakszerűségéért. Összességében megállapítható, hogy a szolgálati kutya alkalmazása csak akkor töltheti be szerepét a büntetőeljárásban, ha az eljárásjogi garanciákkal alátámasztott jegyzőkönyvezéssel párosul. A feljegyzés önmagában nem biztosítja a Be. által megkövetelt eljárási garanciát. Ez nem csupán formai előírás, hanem bizonyíthatósági minimum: megfelelő dokumentáció hiányában a kutya munkája elveszíti bizonyítási relevanciáját, és csupán operatív jellegű információ marad, amely nem emelhető be az ítéleti tényállás megalapozásába.

A kutyavezető tevékenységével kapcsolatban az alábbi követelményrendszer és annak érvényesítése fogalmazható meg:

- a) Teljesség elve: A kutya alkalmazásának minden releváns mozzanatát rögzíteni kell.
- b) Objektivitás elve: A leírás nem tartalmazhat feltételezéseket, csak megfigyeléseket.
- c) Reprodukálhatóság elve: A dokumentáció alapján a tevékenység rekonstruálható legyen.
- d) Ellenőrizhetőség elve: A dokumentált adatoknak utólag ellenőrizhetőnek kell lenniük.
- e) Időszerűség elve: A rögzítés az eseménnyel egyidőben haladéktalanul történjen.
- e) Következetesség elve: Az azonos típusú esetek dokumentálása egységes legyen.

6. A bűnügyi szolgálati kutyák

6.1 Az alkalmazás jogszabályi keretei és általános tilalmai

A Magyar Rendőrség kötelékében a szolgálati kutyák igénybevétele rendjét a 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás szabályozza. Bár a más fegyveres szervek (pl. NAV, BV, Magyar Honvédség) saját szabályzattal rendelkeznek, a rendőrségi kutyás szolgálat módszertani

hagyományai e szervek számára is zsinórmértékül szolgálnak (Boglyasovszky et al., 2007; Frigyer, 2026).

A szabályozás értelmében a szolgálati feladatra való igénybevétel abszolút tilalom alá esik, amennyiben az eb:

- ápolatlan, képzetlen vagy érvényes minősítéssel nem rendelkezik;
- fizikai vagy mentális állapota (betegség, kimerültség) okán alkalmatlan;
- selejtezési eljárás alatt áll.

Műveleti korlátozások (taktikai tilalmak):

- Tilos a kutyát állati eredetű szagnyom követésére igénybe venni (mivel a bűnügyi alkalmazás fókuszja a humán specifikus szagidentifikáció).
- Tilos az alkalmazás mérgező vegyi anyaggal szennyezett területen, kivéve a rendőri kényszerítő eszközök (pl. könnygáz) által érintett helyszíneket.
- Az eljárás vezetője nem rendelheti el az alkalmazást, ha az a kutya életét

A kutyavezető eljárásjogi szerepe és a taktikai alkalmazás szabályai

A bűnügyi szolgálati kutya alkalmazása során a kutyavezető szerepe meghatározó. A kutya önmagában nem képes a feladat teljes körű végrehajtására, ezért a kutyavezető szakmai felkészültsége, taktikai érzéke és döntései alapvetően befolyásolják az eredményességet. A kutyavezető felelőssége kiterjed a kutya alkalmazásának előkészítésére, végrehajtására, valamint a tevékenység dokumentálására is. A kutya alkalmazására abban az esetben kerülhet sor ha az eljárás vezetője a helyszíni információk alapján ezt indokoltnak látja (Boglyasovszky et al., 2007; DeChant et al., 2020; Frigyer, 2009, 2026)

Nézzük át melyek lehetnek azok a körülmények ami esetén célszerű kutya alkalmazás mellett dönteni, és melyek azok az esetek amikor ezt kerülni kell. A Rendőrség 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás tekinthető ebben a kérdésben irányadónak. Az egyéb fegyveres testületek, mint pl. Magyar Honvédség, Nemzeti Adó és Vám hivatal, illetve a Büntetés végrehajtás a saját eljárási rendjében szabályozza a szolgálati kutyák alkalmazhatóságát. Magyarországon a rendvédelemben a Rendőrség rendelkezik a legnagyobb hagyományokra a szolgálati kutyák alkalmazása terén, és az idők folyamán innen csatlakoztak le és önállósodtak az egyéb fegyveres testületek kutyakiképző központjai. Terjedelmi korlátok miatt a szakmailag legfontosabb taktikai és biztonsági szabályok ismertetése a cél.

6.2. A nyomkövető kutya alkalmazásának protokollja

- Szakmai konzultáció: Jelentkezés az eljárás vezetőjénél, a legalkalmasabb szimatforrás (indítópont) kijelölése.
- Szagkonzerválás: Amennyiben nem áll rendelkezésre közvetlen szimatforrás, a kutyavezető köteles a szagmaradvány adszorpciós rögzítését (mintavétel) megkezdni.
- Dokumentációs kötelezettség: A kutya munkáját az eljárási jegyzőkönyvbe diktálja, szükség esetén szaktanácsadói véleményt terjeszt elő. A dokumentálást a nyomkövetés megghiúsulása (eredménytelensége) esetén is el kell végezni.
- Szakmai szinten tartás: Eredménytelen helyszíni munka esetén – a kondicionálás fenntartása érdekében – gyakorló nyom kidolgozása javasolt.

Mikor érdemes igénybe venni a nyomkövető kutyát?

A nyomkövető kutya alkalmazása akkor a leghatékonyabb, ha a bűncselekmény helyszínén rendelkezésre áll egy pontos kiindulási pont (ahol az elkövető huzamosabb ideig tartózkodott vagy áthaladt), és a cél az elkövető menekülési irányának meghatározása vagy a tartózkodási

helyének felkutatása. Ha a szolgálati kutya elvezet egy házig vagy autóig, az önmagában nem bizonyítja, hogy a gyanúsított követte el a bűncselekményt, csak azt, hogy a szaga ott van. Ezt mindig össze kell vetni más bizonyítékokkal (Ensminger, 2011; Woidtke et al., 2023).

- Közvetlenül a bűncselekmény felfedezése után, hogy behatárolható legyen a menekülési útvonal, jobb esetben a nyom végén ott lehet az elkövető.
- Segít meghatározni azt a pontot, ahol a nyomvonal megszakad, mert ezeken a pontokon a kamera és egyéb tanúk kutatása kiemelt jelentőségű lesz.
- Nemcsak bűnözők, hanem erdőben vagy lakott területen eltévedt személyek felkutatására is.
- Megtalálja a nyomvonalon a nyomot hátrahagyó személy elvesztett tárgyait.

Mire érdemes igénybe venni a nyomkövető kutyát?

- emberi szagnyom követésére;
- az elkövető útvonalának felderítésére;
- a nyomhoz tartozó tárgyak felkutatására;
- menekülő személy felkutatására;
- rendőri intézkedés biztosítására;
- tárgyi bizonyítási eszközök felkutatására;
- eltűnt személyek felkutatására.

A kutyavezetőkre is vonatkoznak kötelező érvényű előírások melyeket be kell tartani abban az esetben ha szolgálati kutya alkalmazására kerül sor.

Milyen kötelezettségei vannak a nyomkövető kutyavezetőnek?

Köteles a helyszínen informálódni és felmérni az alkalmazás lehetőségét.

- az igénybevételt megelőzően eljárás vezetőnél jelentkezni és vele egyeztetve a nyomkövető kutya indítására legalkalmasabb szimatforrást kijelölni;
- abban az esetben ha szimat forrás nem áll rendelkezésre akkor az indításhoz szükséges szagmaradvány levételére alkalmas felület kijelölését kell egyeztetnie és a szagmaradvány rögzítését haladéktalanul megkezdenie,
- nyomkövető kutyát a nyomkövetésre felkészíteni;
- a nyomkövetést haladéktalanul megkezdeni;
- a nyomkövető kutya által a nyom vonalán jelzett tárgyakat megjelölni;
- eredménytelen vagy nem végrehajtható helyszíni alkalmazás esetén a nyomkövető kutyával gyakorló nyomot kidolgozni;
- a nyomkövető kutya alkalmazásának eredményéről az eljárás vezetőjét tájékoztatni a kutya munkáját az eljárás során készült jegyzőkönyvbe bediktálni, illetve szükség esetén a kutyával történt tevékenységről feljegyzést vagy szaktanács adói véleményt készíteni;a nyomkövetésről készült dokumentációt a nyomkövető kutya alkalmazásának meghiúsulásakor is el kell készíteni.

6.3 A keresőkutya-alkalmazásának protokollja

- A keresőmunka hatékonyságát a környezeti tényezők és a kutya élettani állapota limitálja. Az eljárás vezetőjének az alábbi biológiai korlátokat kell figyelembe vennie: (Lazarowski et al., 2020; Niedermeyer et al., 2020)
- Termikus terhelés: 25 °C feletti hőmérsékleten a kutya koncentrációs ideje exponenciálisan csökken; 35 °C felett az alkalmazás egészségügyi kockázata miatt kerülendő.

- Időbeli korlátok: Egy optimális kondíciójú eb 30-45 perc, egy átlagos állapotú egyed 15-20 perc tartós és intenzív keresőmunkára képes. Ez az intervallum megfelelő pihentetéssel naponta 3-10 alkalommal ismételhető.
- Munkamennyiség: Egy átlagos lakószoba vagy személygépjármű átvizsgálása 10-15 percet vesz igénybe szisztematikus munka esetén.

Mikor és mire érdemes igénybe venni kereső kutyát?

6.3.1. Holttest és testrész kereső kutya:

A holttest- és holttestrész-kereső (vagy tetemkereső) kutya alkalmazása minden olyan esetben indokolt, ahol alapos a gyanú, hogy biológiai eredetű emberi maradványok (tetem, testrészek, vér vagy más testnedvek) találhatók egy adott területen, de azok szemrevételezéssel nem láthatók (Ensminger, 2011; Schoon & Haak, 2002).

- Ha feltételezhető, hogy a testet elásták, romok alá rejtették, vagy nehezen hozzáférhető helyen (barlangban, alagútban, mocsaras területen) található.
- A speciálisan képzett kutyák képesek a vízfelszínen jelezni a mélyben lévő tetemről feláramló gázokat.
- Annak megállapítására, hogy egy gyanús helyszínen (pl. autó csomagtartója, lakás) korábban volt-e holttest, mivel a kutya a maradvány-illatokat a test eltávolítása után is képes jelezni
- Természeti katasztrófák vagy robbanások helyszínén a romok közé szorult áldozatok felkutatására.
- Olyan környezetben, ahol szükséges emberi vér, mint biológiai anyagmaradvány felkutatása.

6.3.2. Tárgyi bizonyítékok megtalálására kiképzett kereső kutya:

A szolgálati kutya nemcsak magát a tárgyat találja meg, hanem a rajta lévő emberi szagmaradványt is érzékeli. Ez segít igazolni, hogy a tárgyat valóban egy ember használta/érintette, és nem csak "véletlenül" van ott. A szakirodalom figyelmeztet, hogy a tárgyon lévő illatfelhő az idő múlásával és az időjárási körülmények (erős szél, eső) hatására elillan, így a siker esélye az első 24-48 órában a legnagyobb (Hudson et al., 2009; Horváth, 2018).

Az alkalmazása akkor kulcsfontosságú:

- Ha a bűncselekmény helyszínén vagy annak környékén olyan rejtett, eldobott vagy elrejtett tárgyakat kell megtalálni, amelyek szabad szemmel nem vagy csak nagy nehézségek árán láthatóak. Pl. figyelmeztető lövés után a kilőtt hüvelyek megtalálása a fűben, bárhol.
- Ha az elkövető menekülés közben eldobta az elkövetési eszközt (kés, lőfegyver, szerszám) vagy a zsákmányt (pénztárca, ékszer).
- Olyan területeken (magas aljnövényzet, bozótos, mély hó, szeméttelp), ahol a technikai eszközök (pl. fémkereső) korlátozottan használhatóak.

6.3.3 Helyszíni együttműködés és kontamináció

- A bizonyítás sikeressége érdekében az eljárás vezetője és a kutyavezető szoros együttműködése szükséges: (Lazarowski et al., 2020)
- Előzetes szemrevételezés: A területet a kutya indítása előtt vizuálisan rögzíteni kell, a veszélyforrásokat (pl. üvegszilánk, vegyszer) és a látható bizonyítékokat azonosítani kell.

- Szakaszos munkavégzés: Nagyobb objektumok esetén nem kötelező megvárni a teljes manuális kutatás befejezését; a kutya szakaszosan, a pihentetési idők betartásával is bevezethető.
- Kontamináció megelőzése: A manuális kutatást végző állománynak védőfelszerelést kell viselnie. Különösen kritikus a kesztyűcsere, ha olyan anyaggal érintkeztek, amelyre a keresőkutya is kondicionálva van (keresztzennyeződés elkerülése).
- Motiváció folyamatos fenntartása: Lehetőséget kell biztosítani a kutyavezetőnek kontrollrejtések (gyakorló rejtés) végrehajtására. Ez igazolja a kutya aktuális detektáló képességét, és a sikeres találat révén fenntartja az állat keresőkedvét (pozitív megerősítés).

A kutyavezető szakmai szuverenitása a helyszínen elengedhetetlen; ő jogosult megállapítani, hogy az adott körülmények (pl. időjárás, szennyezettség) alkalmasak-e a kutya eredményes és biztonságos bevetésére. A jegyzőkönyvezés pontossága pedig a későbbi bírósági szakaszban a bizonyíték kirekesztésének elkerülését szolgálja (DeChant et al., 2020; Lazarowski et al., 2020).

A bűnügyi szolgálati kutyák alkalmazásának tilalmára a belső szabályozók alapján az alábbi rendelkezések vonatkoznak:

Szolgálati feladatra nem vehető igénybe az a szolgálati kutya, amelyik

- ápolatlan;
- képzetlen;
- minősítéssel nem rendelkezik;
- beteg, illetve fizikai vagy mentális állapota következtében a feladat ellátására alkalmatlan;
- selejtezés alatt áll.

Nem lehet szolgálati kutyát alkalmazni:

- a) állati eredetű szagnyom követésére;
- b) mérgező vegyi anyaggal kezelt vagy szennyezett területen, kivéve rendőri műveletek során ingerlőgázzal, könnygázgránáttal, továbbá színező festékanyaggal vagy ingerlőgázzal kevert víz által szennyezett területen;
- c) akkor, ha az alkalmazás körülményei a kutya életét, egészségét, testi épségét indokolatlanul veszélyeztetik.

Milyen kötelezettségei vannak a kereső kutyavezetőnek?

A kereső kutya alkalmazása esetén a kutyavezető köteles

- jelentkezés és taktikai egyeztetés: az eljárási cselekményt vezető személynél (eljárásvezetőnél) a helyszínen haladéktalanul jelentkezni, és vele egyeztetve kijelölni a szolgálati kutya által átvizsgálandó konkrét terület- és objektumszakaszokat;
- környezeti és alkalmazhatósági korlátok jelzése: amennyiben a helyszíni szemrevételezés során a keresőkutya igénybevételét korlátozó vagy fizikailag akadályozó tényezőt (pl. mérgező anyag, veszélyes terepviszonyok, extrém hőmérséklet) észlel, erről az eljárásvezetőt haladéktalanul tájékoztatni;
- a szolgálati kutya előkészítése: a keresőkutyát a szagkeresési feladatra szakszerűen felkészíteni (felfrissítés, kondicionálás, felszerelés ellenőrzése); a keresőmunka megkezdése: a keresési tevékenységet az eljárásvezető által meghatározott taktikai sorrendben és utasítások alapján megkezdeni;
- jelzés azonnali továbbítása: a keresőkutya pozitív jelzése esetén a jelzés tényéről, pontos helyéről és jellegéről az eljárásvezetőt haladéktalanul értesíteni; ne nyúljon a leendő bűnjelhez, várja meg, míg a bűnjel helyét jelölik, fényképezik;

- kondicionáló rejtés végrehajtása: eredménytelen keresési cselekmény esetén – a kutya motivációs szintjének és keresési készségének fenntartása érdekében – feladatlevezető, úgynevezett gyakorló (kondicionáló) rejtést és keresést lefolytatni;
- részletes dokumentálás és szakértői közreműködés: a szolgálati kutya által végzett tevékenységet az eljárási jegyzőkönyvbe pontosan bediktálni, szükség esetén a teljesített feladatról külön jegyzőkönyvet kell készíteni;
- a dokumentálási kötelezettség megghiúsulás esetén: a szabályszerű dokumentációt (jegyzőkönyv/feljegyzés) a keresőkutya alkalmazásának megghiúsulása vagy elmaradása esetén is kötelezően elkészíteni, rögzítve annak pontos okát.

A szolgálati kutya alkalmazásának taktikája és előkészítése a bűnügyi kutatás során – az eljárásvezető vagy a helyszíni parancsnok vonatkozásában:

1. Előzetes konzultáció és a kutyaavezetővel való együttműködés A szolgálati kutya eredményes és szakszerű igénybevétele érdekében a feladatot irányító bűnügyi technikus vagy nyomozó köteles előzetesen konzultálni a kutyaavezetővel. A konzultáció során az alábbi tényezőket kell tisztázni és értékelni:
 - A kutya egyéni jelzésmódja (passzív vagy aktív jelzés) és átlagos terhelhetősége.
 - Az átvizsgálandó terület jellege és kiterjedése (ami meghatározza, hogy elegendő-e egyetlen kutyaavezető-kutya páros, vagy több szolgálati kutya bevonása szükséges).
 - A keresett anyag valószínűsíthető jellege, tulajdonságai és fizikai állapota.
 - A szolgálati kutya helyszínre érkezésének várható ideje.
2. A szolgálati kutya teljesítőképessége és a környezeti tényezők A keresőkutya alkalmazhatóságát, teljesítményét és koncentrációját döntően befolyásolja az állat egyéni fizikai kondíciója, valamint a helyszíni időjárási és hőmérsékleti viszonyok:
 - Átlagos időjárási körülmények között: o Jó kondícióban lévő kutya esetében a folyamatos keresőmunka időtartama 30–45 perc.
 - Átlagos kondíciójú kutya esetében ez az időtartam 15–20 perc. (Tájékoztató jelleggel: egy 5 személyes gépjármű vagy egy átlagos berendezésű, kb. 40–50 m²-es lakóhelyiség szakszerű átvizsgálása 10–15 percet vesz igénybe.)
 - Ismételhetőség: Megfelelő időtartamú pihentetést követően – a kutya motivációs szintjétől, függően – a keresési ciklus egy szolgálati napon belül 3–10 alkalommal ismételhető.
 - Hőmérsékleti korlátok és állatvédelmi szempontok: o 25 °C feletti, napos időjárás esetén a kutya hatékony alkalmazhatósági ideje jelentősen lecsökken. o 35 °C feletti hőmérsékleten a szolgálati kutya igénybevétele súlyos egészségügyi kockázattal jár (hőguta, kiszáradás), ezért az ilyen körülmények közötti alkalmazást – rendkívüli és halaszthatatlan eseteket kivéve – kerülni kell.
3. A terület behatárolása és a helyszín előkészítése
 - A terület kijelölése: Az átvizsgálandó terület határait – az észszerűség keretein belül – célszerű a feltételezettnél némileg tágabban megállapítani. A pontos zónahatárok véglegesítésére minden esetben a kutyaavezetővel folytatott helyszíni egyeztetést követően kerülhet sor.
 - Előzetes szemrevételezés és dologi bizonyítékok védelme: A keresőkutya indítása előtt a kijelölt területet vizuálisan át kell vizsgálni. Ennek során fel kell tární az esetleges veszélyforrásokat (pl. szétszórt mérgező anyagok, éles tárgyak, elszabadult vagyonvédelmi berendezések), és intézkedni kell azok elhárítására. A szabad szemmel észlelhető tárgyi bizonyítási eszközöket az alaki szabályoknak megfelelően azonnal

rögzíteni (Boglyasovszky et al., 2007; Frigyer, 2009) (Lazarowski et al., 2020; Niedermeyer et al., 2020) kell (lehetőség szerint fénykép- és/vagy videófelvétellel), megelőzve azok véletlen megrongálódását vagy megsemmisülését.

- Az átvizsgálás sorrendje: Az átkutatás ütemezését a kutyaavezetővel egyeztetve kell meghatározni. Azokban a helyiségekben vagy objektumokban (pl. melléképületek, garázsok), ahol a keresett specifikus anyagon (pl. kábítószer, robbanóanyag) kívül egyéb tárgyi bizonyítási eszköz jelenlétére a hatóság nem számít, az előzetes biztonsági szemrevételezés után a szolgálati kutya haladéktalanul alkalmazható. 4. Személyi állomány eligazítása és a kontamináció megelőzése
- A manuális kutatásban részt vevő bűnügyi állomány részére részletes eljárási és biztonsági eligazítást kell tartani, meghatározva a kötelezően viselendő, kontaminációt megelőző egyéni védőfelszereléseket (pl. védőruha, kesztyű, cipővédő).
- Keresztszennyeződés megakadályozása: Amennyiben a manuális kutatás során olyan anyag vagy tárgyi bizonyítási eszköz kerül elő, amelynek felkutatására a szolgálati kutya is ki van képezve, az anyaggal vagy tárggyal közvetlenül érintkező személyi állomány a kutatás folytatása előtt köteles legalább a védőkesztyűt kicserélni, elkerülve ezzel a szagnyomok nemkívánatos átvitelét (szagkontamináció). 5. Eljárásjogi és taktikai követelmények a keresés során
- Jelenléti kötelezettség: A kutyaavezető a már előzetesen biztonságossá tett és szemrevételezett helyiségek, járművek, illetve terepszakaszok átvizsgálását az eljáró hatóság képviselőjének (pl. eljáró nyomozó, technikus), valamint az eljárási cselekménynél jelen lenni jogosult személynek (pl. terhelt, tanú, hatósági tanú) a jelenlétében végzi.
- Szakaszos átvizsgálás: Az átkutatást nem szükséges az ingatlan egészére vonatkozóan egyetlen folyamatként lefolytatni. Nagyobb kiterjedésű helyszínek (többszintes épületek, összetett ingatlanegyüttesek) esetén a kutatás szakaszosan is végrehajtható, igazodva a szolgálati kutya szükséges pihentetési időszakaihoz.

A kutyaavezetőnek szükség esetén lehetőséget kell biztosítani kondicionáló, gyakorló rejtések végrehajtására, mellyel egyrészt ellenőrizhető, hogy a kutya reagál a keresett szagra, másrészt pedig a sikeres találat növeli a kutya motivációját és hosszabb alkalmazhatóságot biztosít. Abban az esetben ha a kutya passzív jelzésmóddal rendelkezik a kutyaavezető kérésére az előzetes átvizsgálás, vagy a terhelt által önként átadott anyagra is történhet gyakorlás, ami jelentősen javítja a kutya későbbi eredményes alkalmazhatóságát! Azonban erre csak olyan esetekben kerülhet sor amikor a terhel elismeri hogy a megtalált anyag vagy tárgy az ő tulajdona és azon vagy annak csomagolásán további nyomkutatás nem szükséges. Ismeretlen tulajdonú tárgy anyag megtalálása esetén az eljárás eredménye és a bűnügyi érdek fontosabb mint az esetleges gyakorlási lehetősége.

6.4 A szagazonosító kutyák alkalmazásának protokollja

A szagazonosítási eljárást külön is szükséges kiemelni. A kriminalisztika azon speciális módszerei közé tartozik, amelyek a személyazonosítás közvetett formáját valósítják meg, szubmikroméretű biológiai eredetű maradványok és az állati érzékelés együttes alkalmazásával.

6.4.1 Jogi keret:

A 25/2018. (VI. 21.) ORFK utasítás (1.sz. melléklet) mellett a Korm. rendeletet a büntetőeljárásjogi felhatalmazás közvetlen forrása a bizonyítási cselekményeknél. Célja e sajátos bizonyítási eszköz egységes, jogszerű és szakmailag kontrollált alkalmazásának biztosítása, különös tekintettel a szagmaradványok rögzítésére, a mintavétel végrehajtására, a minták kezelésére, valamint a szagazonosítás bizonyító erejének megőrzésére.

A szagazonosítás alapját az a felismerés képezi, hogy az emberi szervezet által kibocsátott illékony anyagok összessége egyedi jellegzetességeket hordoz, és megfelelő körülmények között különböző felületeken rögzülhet. E szagmaradványok azonban rendkívül érzékenyek a környezeti hatásokra, valamint a kontaminációra, ezért a helyszíni rögzítésük fokozott szakmai fegyelmet igényel. A szabályozás ennek megfelelően előírja az izolált mintavétel követelményét, a csíramentes eszközhasználatot, valamint a mintavételi pontok tudatos kiválasztását, különös tekintettel azokra a felületekre, amelyekkel az elkövető bizonyíthatóan érintkezhetett. A mintavétel során alkalmazott eszközök és módszerek egységesítése nem öncélú: a későbbi összehasonlíthatóság és a bizonyítási érték megőrzése kizárólag így biztosítható. A szagazonosítási eljárás másik kulcseleme a személytől vett szagminta, amely a helyszínen rögzített szagmaradvány összehasonlításának alapját képezi. A mintavétel ebben az esetben is szigorú feltételekhez kötött, hiszen a külső szaghatások, a mintavételt megelőző tevékenységek, vagy akár a mintavétel során elkövetett kisebb szabálytalanságok is alkalmasak a minta torzítására. A szabályozás ezért nemcsak a mintavétel módját, hanem annak körülményeit és dokumentálását is részletesen meghatározza, biztosítva ezzel a későbbi ellenőrizhetőséget. A harmadik és bizonyítás szempontjából lényeges eleme az indifferens szagminta (Hudson et al., 2009; Horváth, 2013, 2018; Marchal et al., 2016).

Az eljárásjogi szempontból az indifferens (közömbös) szagminták alkalmazása a szemle és a felismerésre bemutatás szabályaihoz kapcsolódik. Ennek jelentősége kritikus, mivel e nélkül a szagazonosítás eredménye bizonyító erővel nem rendelkezne, csupán egy ellenőrizhetetlen kísérlet maradna. A büntetőeljárásjog alapelve, hogy a felismerésre bemutatás nem lehet szuggesztív. Ha a szolgálatikutya elé csak egyetlen mintát tennének (a gyanúsítottét), a kutya „kényszerpályán” mozogna: vagy jelzi azt, vagy nem. Az indifferens minták (általában 4-5 darab hasonló tulajdonságú minta) biztosítják azt a választási helyzetet, amely igazolja, hogy a kutya valóban a keresett egyedi illatot választotta ki, nem pedig csak „talált valamit”.

Az eljárásjog megköveteli, hogy a bizonyítási eszköz alkalmas legyen a valóság feltárására. Az indifferens minták teszik lehetővé a kontrollt:

- Negatív kontroll: Ha a kutya az indifferens minták közül jelezne egyet, az bizonyítja, hogy a kutya aznap nem alkalmas a munkára, vagy a helyszín szennyezett.
- Pozitív kontroll: Igazolja, hogy a kutya nem a sorrend vagy a tárolóedények különbsége alapján dönt.

Jogilag fontos, hogy az indifferens minták hordozóanyaga és tárolása megegyezzen a vizsgált mintáéval. Ez zárja ki azt a hibát, hogy a kutya ne a szagot, hanem mondjuk egy „frissebb” textil illatát vagy egy más típusú konzervüveg szagát azonosítsa be, tehát az indifferens minta az eljárásjogban a garanciális elem. Ez emeli a szagazonosítást a „megérzés” szintjéről a zárt, logikailag ellenőrizhető bizonyítási eljárás szintjére.

Mikor érdemes igénybe venni a szagazonosító kutyát?

A szagazonosítás elrendelésére a Be. és a NYER szabályai alapján odorológus szaktanácsadói kirendelés (általában bírósági, ügyészségi kirendelésnél fordul elő) vagy bizonyítási cselekmény végrehajtására való felkérés, megkeresés alapján van lehetőség.

- ha több különböző bűncselekmény helyszínén rögzített szagmintát kell összehasonlítani annak igazolására, hogy azokat ugyanaz a személy követte-e el;
- ha a nyomozás során rögzített szagmaradvány és egy konkrét személytől származó szagminta közötti azonosság megállapítására van szükség, tehát adott személy szagmaradványa a bűncselekmény helyszínének azon pontján, ahonnan a helyszíni szagmaradvány rögzítés történt, megtalálható-e; A kutyavezetőnek képesnek kell lennie megbecsülni az időintervallumokat. Honnan tudják megbecsülni?

- A bűncselekmény ideje: Pl. a sértett vallomása, riasztó jelzése vagy kamerafelvételek alapján tudják, mikor járt ott az elkövető.
- A rögzítés ideje: A helyszíni szemle jegyzőkönyve kötelezően tartalmazza a szemle megkezdésének és a mintavételnek az időpontját.

A szakirodalom és a tudományos kutatások szerint: (Hudson et al., 2009; Horváth, 2013)

- Zárt térben a szagmaradvány fennmaradását az eltelt idő mellett a felület, a légmozgás, a hőmérséklet, a páratartalom és a kontamináció is befolyásolja.
- Szabadtéren a környezeti hatások miatt a szagmaradvány detektálhatósága gyorsabban és nagyobb bizonytalansággal változhat; ezért univerzális időhatár szakmailag nem adható meg.

Ha az odorológus nem tudja, mennyi ideig volt kitéve a minta a környezeti hatásoknak, hogyan tudja szakmailag garantálni, hogy a kutya nem egy bomlásterméket vagy egy későbbi szennyeződést jelzett be ez pedig a szagazonosítás eredményét kérdőjelezi meg.

6.4.2 Bizonyításelmélet:

A szagazonosítás tényleges végrehajtása során a szolgálati kutya végzi az összehasonlítást a helyszíni szagmaradvány és a személyi szagminta között indifferens szagminták segítségével. Az eljárás standardizált keretek között történik, képzett és minősített kutyák alkalmazásával, olyan módon, amely a lehető legnagyobb mértékben kizárja az emberi befolyásolás lehetőségét. A végrehajtás során különös hangsúlyt kap a körülmények részletes jegyzőkönyvi és elrendelés esetén a folyamatos kép és hangfelvételen történő dokumentálás, ideértve a jelenlévők figyelmeztetését, kutya és a kutyavezető adatait, a végrehajtás módját, valamint a kutya jelzésének leírását. Mivel a kutya reakciója értelmezést igényel, a dokumentáció részletessége közvetlen hatással van a bizonyítás későbbi értékelhetőségére (Horváth, 2013, 2018; Marchal et al., 2016).

A szagazonosítás bizonyító ereje sajátos helyet foglal el a büntetőeljárásban. A módszer nem tekinthető közvetlen bizonyítéknak, és önmagában rendszerint nem elegendő a személyazonosság kétséget kizáró megállapítására annak ellenére, hogy (Horváth, 2013, 2018; Woidtke et al., 2023) a hatályos büntetőeljárásjogi törvény a bizonyítási cselekmények közé helyezte. Bizonyító értéke elsősorban abban rejlik, hogy más bizonyítékokkal együtt, azokkal összhangban erősíti a bizonyítási rendszert. A megfelelően rögzített és kezelt szagmaradvány, a szabályosan levett szagminta, a sértetlen láncolat, valamint a standardizált végrehajtás együttesen képesek biztosítani azt a szintű megbízhatóságot, amely a szagazonosítás eredményét a bizonyítás értékelhető elemévé teszi., ezáltal a kutya által adott jelzés egy olyan szakmai eredmény, amely megfelelő eljárási garanciák mellett hozzájárul a tényállás tisztázásához. A szabályozás célja éppen ennek a hozzájárulásnak a megbízható keretek közé szorítása, elkerülve mind a túlértékelés, mind az alulértékelés veszélyét. A bizonyító erő nem egyetlen elem, hanem e folyamat minden egyes lépésének szakszerűségében rejlik.

Amennyiben e lánc bármely pontján hiba keletkezik, az nem csupán technikai hiányossággént jelenik meg, hanem közvetlen hatással van a büntetőeljárás eredményességére és a bizonyítás megbízhatóságára. Ezzel szemben a mintavétel vagy a dokumentáció hiányosságai, a kontamináció lehetősége, illetve a láncolat megszakadása a bizonyító erő jelentős csökkenéséhez, szélsőséges esetben a bizonyíték kizárásához vezethet.

Chain of custody (bizonyíték felügyeleti láncolat) fontossága:

A szagminták, szagmaradványok esetében a felügyeleti láncolat folyamatos biztosítása nélkül a bizonyíték hitelessége könnyen megkérdőjelezhetővé válik. Ennek megfelelően minden egyes

minta begyűjtése jegyzőkönyvben (szemléről készült jegyzőkönyvben) dokumentált, egyedi azonosítóval kerül ellátásra, zárt rendszerben kerül tárolásra, és minden átadás-átvétel dokumentált. A nyomon követhetőség nem pusztán adminisztratív követelmény, hanem a bizonyítási folyamat integritásának egyik alapfeltétele: bármely megszakadás vagy hiányosság a bizonyíték súlyának jelentős csökkenéséhez vezethet.

6.4.3 Validitás

A szagazonosítás mint bizonyítási eszköz relevanciáját a szenzitivitás (érzékenység) és a specificitás (különlegesség) mutatói határozzák meg. A nemzetközi kutatások és a hazai kriminalisztikai tapasztalatok alapján a jól kiképzett bűnügyi kutyák megbízhatósága rendkívül magas, de nem abszolút. A szagazonosítás során alkalmazott kontrollminták (úgynevezett „dummy” vagy vakminták) alkalmazása elengedhetetlen a kutya aznapi diszkriminációs készségének ellenőrzéséhez (ún. kalibrálás), amely a bizonyító erő szempontjából preambuluma a tényleges azonosításnak (Lazarowski et al., 2020; Marchal et al., 2016).

- Szenzitivitás és hibaarány: Szakértői vizsgálatok kimutatták, hogy a speciálisan képzett rendőrségi kutyák átlagosan 80–90%-os pontossággal képesek azonosítani az egyedi emberi szagmintákat. A mantrailing (személykövető) kutyák esetében a sikeres nyomkövetés aránya átlagosan 82%, míg a szagnyom hiányának helyes felismerése (negatív azonosítás) a 97%-ot is elérheti.
- Hamis pozitív jelzések: A statisztikai megbízhatóságot leginkább a téves jelzések rontják, amelyek hátterében gyakran a környezeti kontamináció (szennyeződés) vagy a nem megfelelő szagmintavétel áll.
- A validitás növelése (Woidtke et al., 2018; lásd a módszertani aggályokat: Goss & Schoon, 2021) (Lit et al., 2011; Lazarowski et al., 2020) érdekében a 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás és a szakmai ajánlások előírják az eljárás folyamatos videódokumentációját.
- Befolyásoló tényezők: A megbízhatóságot olyan külső változók is módosítják, mint a hőmérséklet, a páratartalom és a felület anyaga (például a felület jellege és a környezeti expozíció) (Hudson et al., 2009; Lazarowski et al., 2020).

6.4.4 Justizmord

A szagazonosítás központi helyet foglal el a justizmord (bírói tévedésből fakadó téves ítélet) kockázatának elemzésekor. Az eredménye – bár a törvény szerint bizonyítási eszköz – súlyát tekintve sokszor elenyésző kellene, hogy legyen, mert módszertana nem minden esetben tudományosan megalapozott. A kutya teljesítménye nem 100%-os és nem állandó. Függ a kutya aktuális fizikai és pszichikai kondíciójától, sőt napi állapotától is, amit az ember csak korlátozottan képes megismerni. A kutya a szag kiválasztásakor egy kondicionált jelzést ad a kutyaavezetőnek, aki ezt értelmezi. Ebben a folyamatban megjelenik az emberi szubjektivitás, a vezető akaratlanul is sugalmazhat vagy félreértheti az állat jelzéseit, ha azok nem egyértelműek. További nehézség a kontrollálatlanság, mert míg a modern természettudományos módszerek (például a DNS-vizsgálat) objektív molekuláris alapokon nyugszanak, a kutya agyában zajló „mérlegelési” folyamat az ember számára láthatatlan és ellenőrizhetetlen marad.

6.4.4.1 A Clever Hans-effektus (Lit et al., 2011; DeChant et al., 2020)

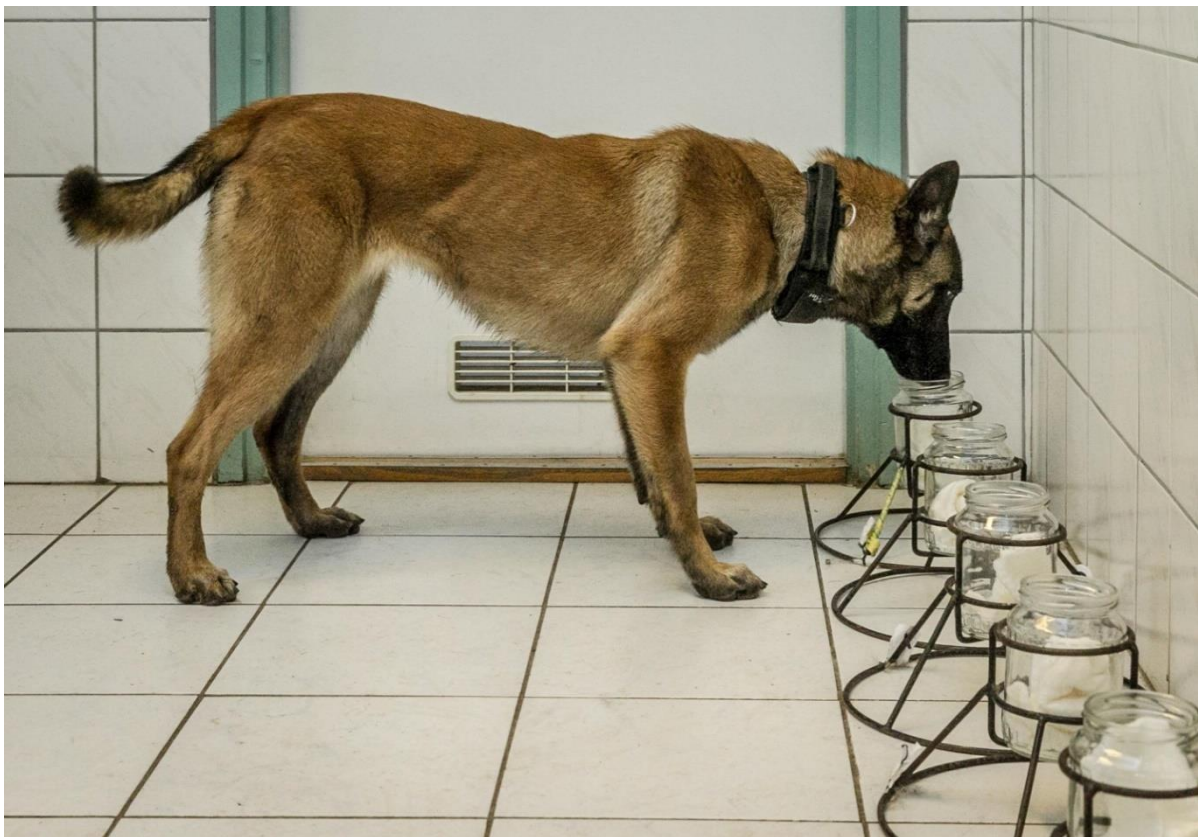
A bűnügyi alkalmazás során a fentiek közül az egyik legjelentősebb módszertani kockázat az úgynevezett Clever Hans-effektus (vagy megfigyelői elvárás-hatás - kutyaavezető befolyásoló hatása). Ez a jelenség arra utal, hogy az állat nem a keresett ingerre, hanem a vezetője tudatos vagy tudatalatti, apró nonverbális jelzéseire (testtartás, arckifejezés, pórázkezelés) reagál. A

kutyák evolúciós fejlődésük során rendkívüli módon kifinomultak az emberi gesztusok olvasásában. Ha a kutyavezető ismeri a céltárgy vagy a gyanúsított mintájának helyét, akaratlanul is olyan mikroszkopikus jelzéseket adhat, amelyek „rávezetik” a kutyát a jelzésre, függetlenül a tényleges szagkoncentrációtól.

6.4.4.2 Bizonyító erő fokozása érdekében végrehajtott kutatási eredmények:

A bűnügyi szolgálati kutya alkalmazása akkor tekinthető tudományosan megalapozottnak, ha a képzés és az alkalmazás során figyelembe veszik a statisztikai hibaarányokat, és szigorú módszertani kontrollal (pl. kettős vak tesztelés) minimalizálják a humán interferenciát. Lit és munkatársai (2011) kísérletileg igazolták, hogy a kutyavezetők elvárásai szignifikánsan növelik a téves jelzések számát: olyan helyszíneken is történt jelzés, ahol valójában nem volt célszag, de a vezetőt szándékosan félretájékoztatták annak jelenlétéről. A Clever Hans-effektus kiküszöbölésére a modern kriminalisztikai protokollok a kettős vak (double-blind) kísérleti elrendezést preferálják. Ebben az esetben sem a kutyavezető, sem az eljárásnál közvetlenül jelen lévő instruktor nem tudja a célszag (Lit et al., 2011; DeChant et al., 2020) (Lit et al., 2011) (DeChant et al., 2020; Lazarowski et al., 2020; Lit et al., 2011) pontos helyét. A kutya önálló, póráz nélküli munkája (independent search) szintén csökkenti a vezetői befolyásolás lehetőségét.

Hazánkban a kutyavezető indítja a szolgálati kutyát, egy légtérben van a kutyájával, a kutya szabadon dolgozik. A kutyavezető pontosan tudja, hogy melyik szagkonzerv milyen szagmaradványt és kinek a szagmintáját tartalmazza. Az azonosítást másik kutyával meg kell ismételni a folyamatos kép és hangfelvétel készítés mellett. Ha a kutyavezető vakon végezné a szagazonosítás és egy segítő kerülné bevonásra a minták sorrendjének felállítása érdekében, tovább lehetne fokozni a bizonyító erejét a szagazonosításnak, mint bizonyítási cselekménynek.

Fotó: Sebestyén Jenő

7. A bűnügyi feladatok ellátására szánt szolgálati ebek kiválasztásának rendje és az alkalmazhatóság taktikai módszertani követelményrendszere

A bűnügyi szolgálati kutyák kiválasztása és képzése során nem a fajta önmagában, hanem az egyedi tulajdonságok és képességek bírnak meghatározó jelentőséggel. Bár több kutyafajta alkalmas lehet a feladat ellátására, a gyakorlati tapasztalat azt mutatja, hogy csak korlátozott számú, munkára szelektált fajta felel meg maradéktalanul az elvárásoknak. A morfológiai jellemzők, különösen a fej és az orr felépítése befolyásolják a szaglási teljesítményt, ezért a kerekfejű és nagyon rövid orrú, úgynevezett brachycephal fajták általában nem alkalmasak kereső munkára. A kiválasztás során kiemelt figyelmet kell fordítani az egészségi állapotra, a stabil idegrendszerre, a szocializáció szintjére, valamint a zaj- és stressztűrő képességre. A jelölt ebek ezért átlagon felüli szocializációval, magabiztos viselkedéssel rendelkeznek, nem félnek épületekben csúszós talajon, lépcsőkön, sötét és szűk helyeken. Az erős, hirtelen zajokra sem mutatnak félelmi reakciókat. A megfelelő egyedek nagyon erős mesterséges zsákmányszerző ösztönnel, jó orrhasználattal, motivációval rendelkeznek. Keresőkédvük kifejezett külterületen és épületekben egyaránt, valamint képesek a kutyavezetővel való együttműködésre és irányítás elfogadására. Ahhoz, hogy a kereső kutyák hasznos segítői lehessenek a hatóságoknak, az egyedi képességek megléte mellett, a kiképzési minőség, ami döntő fontosságú (Boglyasovszky et al., 2007; Frigyer, 2009; Lazarowski et al., 2020)

A kiválasztási eljárás során kölyök és felnőtt kutyák esetében is nagy hangsúlyt kell fektetni az egészségi állapotra, a jó általános viselkedésre. A magabiztos, bátor, jó mozgás készségű kutyák lesznek később azok, melyek a változatos helyszíni körülmények között is megbízhatóan alkalmazhatóak lesznek. A mesterséges zsákmányra (labda, játék hurka) irányuló zsákmányszerző ösztön magas fokú jelenléte szintén kívánatos, ami azt jelenti, hogy a kutyának a kiképzésnél használt motivációs eszközre nagyfokú érdeklődést kell mutatnia, azt kitartóan üldöznie, és ha megszerezte birtokolnia, illetőleg a kutyavezetőnek visszavinnie. Felnőtt egyedek esetében elvárt az is, hogy a motivációs eszközt (játékát) többféle környezetben is kitartóan keresse. A kereső tesztek során a szakemberek vizsgálják a kutyák orrhasználátát, a keresési stílust, a hajlandóságot, motiváltságot és a problémamegoldó készséget. A kereső készség mellett fontos a stabil, terhelhető idegrendszer és az erősebb zajhatásoknak az eltűrése is. Nagyon fontos, hogy igazán eredményes munkát csak olyan egyedektől várhatunk, akik nagymértékben rendelkeznek a fentebb készségekkel és képességgel! Minél több pontban kell kompromisszumot kötni, annál nagyobb az esélye annak, hogy egy olyan kutyát (Lazarowski et al., 2020) kapunk a felkészítés végén, mely az adott feladatot csak mérsékelt eredménnyel képes megoldani.

8. A kiképzés alapelvei és folyamata

A kiképzés során alapvető jelentőséggel bír a jelzésmód kialakítása, a keresési stratégia fejlesztése, valamint a célszagok pontos megismertetése. A kutya jelzése történhet aktív, proaktív vagy passzív módon. Az aktív jelzés során a kutya fizikailag is kapcsolatba lép a szagforrás helyével, például kaparással vagy harapással jelzi azt, ami azonban bizonyos esetekben a tárgyi bizonyítási eszköz sérülésének kockázatával jár. A proaktív jelzés – tipikusan ugatás formájában – elsősorban nagyobb objektumok vagy személyek esetében alkalmazható, ugyanakkor pontossága korlátozottabb lehet kisebb tárgyak felkutatása során. A passzív jelzés során a kutya nem érintkezik a szagforrással, hanem testhelyzetével vagy figyelmével jelzi annak helyét. A modern kiképzési gyakorlat egyre inkább a passzív vagy proaktív jelzésmódok alkalmazása felé tolódik el, mivel ezek jobban illeszkednek a bizonyítékok védelmének követelményéhez. A kiképzés folyamata több egymásra épülő szakaszból áll, amely magában

foglalja az alkalmas egyed kiválasztását, a keresőkedv fejlesztését, a jelzésmód kialakítását, a kíváncsi keresési stílus megalapozását, a célszagok megismertetését, valamint a különböző környezeti és zavaró tényezők beépítését. A képzés során kiemelt jelentőséggel bír a fokozatosság elvének betartása, valamint az, hogy a kutya a későbbi alkalmazási környezethez hasonló feltételek között szerezzen tapasztalatot (Boglyasovszky et al., 2007; Schoon & Haak, 2002).

8.1. Jelzésmódok rendszere

A kutya jelzés módja lehet (Boglyasovszky et al., 2007; Schoon & Haak, 2002).:

- a) aktív: mely során a kutya kaparja (harapja) azt a helyet, ahonnan a célszagot érzi.
- b) proaktív: mely során nem ér hozzá a rejtekhelyhez, hanem csak ugatással jelzi azt.
- c) passzív: mely során a kutya csak nézi a rejtekhelyet, vagy az orrával mutatja azt, hogy honnan jön a célszag, miközben ülő, fekvő vagy mozdulatlan álló testhelyzetet is felvehet.

A kutya jelzés módjáról célszerű az alkalmazás megkezdése előtt vagy még a kirendeléskor tájékozódni, mivel különösen az aktív jelzés esetén fent áll annak az esélye, hogy a kutya keresett anyagban, vagy annak a csomagolásában kárt okozhat. Illetve ez a jelzés mód kisméretű, illetve sérülékeny tárgyi bizonyítási eszközök felkutatására nem, vagy csak korlátozottan alkalmas. Magyarországon jellemzően a kábítószer, holttest vagy dohányáru keresésre képzett kutyák esetében találkozhatunk ezzel a jelzési móddal. A proaktív jelzésmód (az ugatással történő jelzés), nagyobb tárgyi bizonyítási eszközök, illetve személy vagy akár tetem jelzésére alkalmas lehet, különösen korlátozott látási, illetve fedett terep viszonyok között. A kutya kitartó ugatása erdőben bokros, magas aljnövényzetű területen vagy éjszaka is segíthet pontosan behatárolni a találat helyét. Hátránya hogy kisméretű tárgyaknál vagy anyagmaradványoknál kevésbé pontos, mint egy passzív jelzés, illetve a kutya ugatás közben nyálával könnyebben szennyezheti a keresett anyagot. Fizikailag is fárasztóbb a kutya számára, különösen meleg időjárás illetve hosszabb kutatás során.

Az úgynevezett passzív jelzés mód, ami egyre inkább terjed világszerte. A kinológia területén fejlettebb országokban már szinte kizárólag passzív és proaktív jelzés módokkal találkozhatunk. A fenti viselkedés a robbanóanyag keresésénél volt kiemelten fontos, hiszen a kutya aktív jelző viselkedése adott esetben beláthatatlan következményekkel járhat. A modern kiképzési tematikával azonban már sokkal fókuszáltabb viselkedés várható el a kutyától. A régi tematikában a kutya kvázi bele volt „kényszerítve” egy fix fekvő pozícióba, amit természetesen jutalmaztak is. A tapasztalat azonban az volt, hogy ezek a kutyák csak az alacsonyan lévő rejtéseket találták meg hatékonyan. Abban az esetben, ha a kutya alatti talaj vagy felület kényelmetlen vagy kellemetlen volt a kutyák számára, akkor sok esetben a jelzés miatt kialakult konfliktus helyzetben elmaradt a jelzés. Napjainkban a jelzésmód kialakítása már más módszerekkel történik, és abban az esetben, ha nem „fix” pozíciót, hanem a rejtekhely irányába történő intenzív figyelmet tanítunk a kutyáknak, akkor ezzel 100% ban kiküszöbölhetők a klasszikus tanítási mód hiányosságai.

A bűnügyi szolgálati kutyák vonatkozásában elvárt, hogy a helyszínen lehetőleg ne okozzanak több kárt. Az elmúlt években megemelkedtek a kártérítési eljárások száma, amelyet az érintettek indítottak a rendőri intézkedések során okozott károk megtérítése érdekében, függetlenül attól, hogy az érintett az intézkedést megalapozó bűncselekményt elkövette-e vagy sem. Ezen tények figyelembevételével a passzív és proaktív kereső kutyák képzésének igénye került előtérbe (Frigyer, 2023).

8.2. A kiképzés módszertana passzív/proaktív kereső kutyák kiképzése

8.2.1. Az egyed-kiválasztás etológiai szempontjai és a korai fejlesztési programok

A keresőfeladatok hatékony ellátásához szükséges endogén tulajdonságok és genetikai predispozíciók (úgy mint a zsákmányszerző ösztön intenzitása, a szaglási küszöbérték és a neurális stabilitás) alapvető meghatározói a beválási esélyeknek. Felnőtt egyedek beszerzése esetén a korábbi ontogenezis során rögzült pozitív és negatív kondicionáltság mértéke kritikus; a szelekciós eljárás során alkalmazott tesztbattériák célja a belső adottságok feltérképezése mellett a képzést gátló tanult averziók vagy gátlások azonosítása.

A szakirodalom és a gyakorlati tapasztalatok egyaránt azt igazolják, hogy a specifikus kölyöknevelési programok hatékonyabbak: a célirányosan szocializált és orientált egyedek magasabb minőségi szinten és sokoldalúbban alkalmazhatók. Ebben a fázisban a képzés fókuszában a kívánt viselkedésminták megerősítése és a nemkívánatos válaszreakciók preventív elkerülése áll (Frigyer, 2009; Lazarowski et al., 2020).

8.2.2 A keresőhajlam fejlesztése és a környezeti adaptáció

Felnőtt egyedeknél a szelekciós folyamat lezárása és a képzés első szakaszának megkezdése módszertanilag összefonódik. Az új vezetővel végzett gyakorlatok célja kettős: egyrészt a kutya alkalmasságának és stressztűrésének vizsgálata a későbbi operatív munkakörnyezetben, másrészt a kereső- és problémamegoldó képesség szisztematikus fejlesztése

A tréning során a fokozatosság elvét követve a nyílt területi kereséstől (füves, bokros területek) haladunk a komplexebb ingerkörnyezetek felé, mint a bútorozott helyiségek, gépjárművek vagy csomagszállítmányok. Kiemelt jelentőségű a környezetstabilizáció, azaz hogy a kutya ingergazdag vagy szennyezett (pl. állattartó telepek) területeken is feladatorientált maradjon, és tartósan képes legyen a magas intenzitású, céltudatos keresőmunkára (Boglyasovszky et al., 2007; Frigyer, 2009).

8.2.3. A jelzésmód kialakítása és a megerősítési stratégiák

A stabil keresőhajlammal rendelkező egyedeknél megkezdhető a jelző viselkedés kondicionálása, amely a célszag lokalizálását követő rögzített válaszreakció (Schoon & Haak, 2002; Lazarowski et al., 2020).

- Elsődleges megerősítés: A kutya közvetlenül a motivációs eszköz (zsákmányobjektum) megszerzésével kap jutalmat. Előnye a magas arousal-szint; hátránya a tiszta célszaghoz való átmenet nehézsége és a helyszíni jutalmazás technikai korlátai (pl. szennyeződés veszélye).
- Másodlagos megerősítés (shaping/formálás): Az operáns kondicionálás során a kívánt viselkedést egy közbeiktatott jelzés (pl. klikker) erősíti meg. Ez precízebb jelzésmódot eredményez, ugyanakkor alacsonyabb motivációs bázisú egyedeknél növeli az indifferens helyen történő jelzés (téves pozitív válasz) kockázatát a jutalmazási elvárás miatt (Lazarowski et al., 2020).

A leghatékonyabb metodika e két módszer kombinációja: az alapozás elsődleges megerősítéssel történik, majd a folyamat a precíziós elvárásoknak megfelelően a másodlagos megerősítés irányába tolódik el.

8.2.4. Keresési stílusok és taktikai különbségek szagkinetikai megközelítése

8.2.4.1 Szagkinetikai szempontok

A szagkinetika a szagmolekulák térbeli mozgásával, terjedésével és változásával foglalkozó tudomány. A keresési stílus és taktika akkor hatékony, ha a kutyavezető nemcsak a kutyát figyeli, hanem „látja” a láthatatlan szagfelhőt is, amit a fizikai környezet és a meteorológia

alakít a területen, ahol a szagkinetikai törvényszerűségek (szél, hőmérséklet, domborzat) a legnagyobb valószínűséggel terelik az orra elé a célmolekulákat (Hudson et al., 2009; Lazarowski et al., 2020).

8.2.4.2 Keresési stílusok és taktikai különbségek

A keresési taktika lényege, hogy a kutyát olyan pozícióba hozzuk a területen, ahol a szagkinetikai törvényszerűségek (szél, hőmérséklet, domborzat) a legnagyobb valószínűséggel terelik az orra elé a célmolekulákat. A kívánatos keresési stílus a koncentrált, alacsony orrtartással végzett munka, amely során a kutya (Lazarowski et al., 2020) szisztematikusan vizsgálja át a tárgyakat.

A keresési stratégia alapvetően határozza meg az eredményességet:

- Légszimatos keresés: A vadász- vagy területkutató mentőkutyákra jellemző, ahol a nagy sebességű mozgás közben a légáramlatban lévő szagmolekulák felfogása a cél. A kutya magasan hordott orral a levegőben lévő szabad szagmolekulákat keresi. Hátránya a széliránynak való kitettség.
- Kontaktkeresés, nyomkövetés: A bűnügyi és speciális keresőkutyáknál elvárt módszer, ahol a szag "leüledése" számít és a kutya közvetlenül a felületekről gyűjti az információt, minimalizálva a szélirány okozta hibaforrásokat..

Fontos megjegyezni, Egy épület sarka mögött szélcsend vagy örvény alakulhat ki. A taktikusan dolgozó vezető hagyja, hogy a kutya „kidolgozza” az örvényt, nem rángatja tovább, mert tudja, hogy a kutya épp a szag eredetét próbálja lokalizálni a kinetikai zavarban. Száraz, forró aszfalton (ahol a kinetikai mozgás túl gyors és a molekulák hamar elszöknek) a kutyát hajnalban vagy késő este, a páraépződés idején érdemes indítani, amikor a nedvesség „leköti” a szagot a talajhoz. Napsütésben a szag „felemelkedik” a talajról. Ilyenkor a kutya magasabb orrtartással dolgozik. Taktikai hiba ilyenkor a kutyát a földre kényszeríteni (Hudson et al., 2009).

8.2.5. A szagkondicionálás és a tiszta szagkép rögzítése

A célszagok megismertetése a képzés legkritikusabb szakasza. Alapkövetelmény a tiszta szagkép rögzítése, azaz a célszag járulékos illatanyagoktól (pl. emberi szag, csomagolóanyag) mentes tanítása. Ellenkező esetben a kutya téves asszociációt alakíthat ki, ami később téves jelzésekhez vezethet (Lazarowski et al., 2020; Schoon & Haak, 2002).

A tanítási metodikák közé tartozik a szagtársítás (a motivációs eszköz és a célszag együttes alkalmazása), valamint az operáns kondicionáláson alapuló, tárolóedényes (szagsoros) diszkriminációs tréning. Több célszag esetén alkalmazható a komplex szagminta, vagy az egyenkénti, fokozatos beépítés. Utóbbi esetben célszerű a legkisebb molekuláris intenzitású (legnehezebben érzékelhető) anyaggal kezdeni, ami elősegíti a koncentrált keresési stílus kialakulását. A nemzetközi trendek egységesek abban, hogy a célszagok tanítása a kiképzés legintenzívebb, legmagasabb fokú szakmai precizitást igénylő fázisa (Lazarowski et al., 2020; Schoon & Haak, 2002).

A kutya képessége és képzettsége fontos, viszont emberi irányítás nélkül teljesen önállóan egyik kutya se lenne képes minden feladatot megoldani. A kutyavezető irányítása és taktikai érzéke szakmai ismeretei döntően befolyásolják az eljárás eredményességét. A szinten tartó képzések ennek tükrében elengedhetetlenek, mivel a helyszíni alkalmazások során gyakran előfordul, hogy a kutya nem talál célszagot, ami hosszabb távon a motiváció csökkenéséhez vezethet (DeChant et al., 2020).

A megtanított célszagok elrejtését a leendő alkalmazási környezethez leginkább hasonlító feltételek között kell megkezdni. E szakasz elsődleges célja, hogy a szolgálati kutya a fokozatosan nehezedő rejtési feladatokon keresztül elsajátítsa a helyes kutatási taktikát, és készség szintű magabiztosságot szerezzen a későbbi bűnügyi alkalmazás során előforduló objektumok átvizsgálásában. A kiképző intézményekben erre a célra specifikusan kialakított szituációs helyiségek állnak rendelkezésre, amelyek berendezettsége szorosan illeszkedik a kutya aktuális képzettségi szintjéhez.

A szituációs tréning során kiemelt szerepet kap a különféle zavaró tényezők (pl. idegen szagok, zajok, eltérő fényviszonyok) kontrollált feltételek melletti bevezetése. Ez lehetővé teszi az egyed specifikus reakcióinak feltérképezését, valamint a jövőbeli alkalmazhatóságot negatívan befolyásoló viselkedési formák korai felismerését és korrekcióját. A rejtekhelyek kialakításakor kerülni kell a sablonszerű, standardizált megoldásokat: a rejtés módját és komplexitását mindig a kutya egyéni képességeihez és motivációs állapotához kell igazítani.

A keresőmunka fejlesztésével párhuzamosan – azzal szoros egységben – kell biztosítani a kutya magas szintű engedelmisségi és irányíthatósági felkészítését. A kutyavezetőnek garantálnia kell az állat teljes körű felettébb állását és kontrollját még a legváratlanabb ingerkörnyezetben is. Az engedelmisségi tréning és a keresési modul viszonyát a nemzetközi gyakorlat eltérően szabályozza. Számos külföldi kiképző központban a specifikus keresőmódszertani modulra kizárólag a szigorú rendőri engedelmisségi alapképzés sikeres teljesítése (ún. belépő vizsga) után kerülhet sor.

Amikor a keresőkutya a kontrollált szituációs környezetben – a kutyavezető vagy a kiképző közvetlen segítő beavatkozása nélkül – magabiztosan és hibátlanul képes felkutatni az összes megtanult célszagot, a képzési folyamat átlép a valós, úgynevezett „élő helyszíni” szakaszba. Képzési helyszíneként jól használhatók a közforgalom számára megnyitott létesítmények, úgy mint:

- tömegközlekedési várótermek és közparkok,
- ipari üzemek és állattartó telepek,
- oktatási és egyéb közintézmények.

Nyilvános vagy működő létesítményekben kizárólag olyan szolgálati kutyával szabad gyakorlatot végrehajtani, amelynek engedelmisségi szintje és kézbentarthatósága ezt biztonságosan lehetővé teszi. Az élő helyszíni tréningekre minden esetben a létesítmény illetékes vezetőjével folytatott előzetes egyeztetés után, a mindenkor munkavédelmi, balesetmegelőzési és alaki biztonsági szabályok szigorú betartása mellett kerülhet sor.

A lakott, valós körülmények közötti feladatvégrehajtás objektív visszajelzést ad a kutya tényleges felkészültségéről. Azok az egyedek, akik ezen a komplex terhelési szinten is egyenletes, magas színvonalú teljesítményt nyújtanak, alkalmassá válnak a célirányos, haladó nehezítésekkel (pl. szagfedések, nagy magasságban vagy mélységben lévő rejtekhelyek, extrém környezeti ingerek) kombinált tréningprogram megkezdésére.

Susztér Ferenc r. alezredes szolgálati kutyakiképző mentor, aranykoszorús mesterkiképző gondolatai a kereső kutyák kiképzéséről:

A mai napig gyakran feltett kérdés, hogy a kábítószer kereső kutyákat vajon „rászoktatjuk”-e a kábítószerre? A válasz röviden: Nem! Mégis miért alakulhatott ki ez a téves nézet? A kábítószer elleni küzdelem során az ember többféle lehetőséget és módszert kipróbált annak érdekében, hogy állatokat, ezen belül kutyákat állítsanak a felderítés szolgálatába. Azonban az nagyon

gyorsan kiderült, hogy függőséget okozva nem lehet eredményesen kutyát alkalmazni. Annak a kutyának, akinek kábítószerrel adtak erősen megváltozott a viselkedése, kiszámíthatatlanná vált, és nem igazán tudott összefüggést kialakítani a kapott anyag által 20 perccel később kiváltott hatás és maga az anyag között. Az viszont gyorsan eredményre vezetett, ha kutya kedvenc játékát átítták kábítószerrel. A kutyák néhány alkalommal végzett gyakorlást követően képesek voltak akkor is megtalálni az így preparált játékot, ha nem látták, csak a szagát érezték.

A fenti tapasztalatok alapján alakult ki az úgynevezett aktív jelzés mód, melyben a kutyák célja a célszag megszerzése volt. A kutyák nagyon aktívan, intenzíven kaparva próbálják előszedni a játékukat. A hozzá nem értők számára az a szenvedély, ahogy a kutyák viselkedtek egyenlő volt azzal, hogy biztosan a kábítószer függőség hatása alatt állnak. A valóság azonban, hogy ez szenvedélyes és heves viselkedés a nagyfokú zsákmányszerző ösztön következménye volt, melyet a képzés során tovább erősítettek. A kutyákat ebben a munkában abszolút nem gátolták, sőt sok esetben a bemutatókon még „rá is játszottak”, hogy a kutyák mennyire ragaszkodnak a célszagot rejtő zsákmány játékhoz! A kábítószer keresés során szerzett pozitív tapasztalatok adtak ötletet arra, hogy robbanó anyagok keresésére és jelzésére is képezzenek ki kutyákat. Azonban itt a kábítószer-keresés során alkalmazott metodika, a jelzés mód miatt nem volt alkalmazható. Így kezdték kidolgozni az úgynevezett passzív jelzés alapjait, ahol gátolták a kutya „megszerzésre” irányuló viselkedését, helyette fekvő vagy ülő testhelyzet felvételére tanították a kutyákat.

A fenti kis történelmi kitérő után nézzük meg, hogyan történik a speciális keresőkutyák felkészítése. Melyek azok a készségek, képességek amik segítségével ezek a kutyák nagyszerű segítői lehetnek az eljáró hatóságoknak

A felnőtt kereső kutyák kiképzése általában az alábbi elvi vázlat szerint zajlik.

1. Alkalmas egyedek kiválasztása
2. Kereső kedv fokozása
3. Jelzés mód kialakítása
4. A kíváncsi keresési stílus megalapozása
5. Célszagok megismertetése
6. A későbbi alkalmazási környezetben történő gyakorlás
7. Zavaró tényezők és zavaró szagok beiktatása
8. Szinten tartó képzés

1. Az alkalmas egyed kiválasztási szempontjai a korábbi fejezetekben érintésre kerültek. Itt viszont célszerű még egyszer áttekinteni melyek azok a legfontosabb tulajdonságok, amellyel egy leendő kereső kutyának rendelkeznie kell. Abban az esetben, ha felnőtt egyedekkel kezdjük meg a munkát, akkor már bizonyos szempontból „előképzett” kutyákkal van dolgunk, melyek az életük folyamán számunkra jó vagy kevésbé hasznos tapasztalatokat szereztek. A kiválasztási eljárások célja, hogy feltérképezze az adott egyed belső adottságait, illetve azt hogy a későbbi képzés szempontjából vannak-e hasznos vagy a képzést akadályozó, kizáró tapasztalatai. A megfelelő szaktudás esetén a kölyökkutyák speciális felnevelése hatékonyabb eljárás, és gyakorlati tapasztalatok is azt igazolják, hogy egy jól megválasztott kölyök programmal felnevelt kutya magasabb minőségi szinten és sokoldalúbban alkalmazható, mint a felnőtt korban beszerzett és rendszerbe állított egyedek. A felnevelés során nagyobb hangsúlyt lehet helyezni a kívánt viselkedés minták erősítésére, és a nem kívánt viselkedés minták elkerülésére.

2. A kereső készség fejlesztése fokozása. A felnőtt egyedeknél a képzés első szakaszának kezdete mondhatjuk, hogy egybe esik a kiválasztási eljárás utolsó lépésével. A kutyák az átvételt követően már az új felvezetőjükkel hajtják végre ezt a feladatot. A gyakorlás célja itt kettős. Egyrészt vizsgálni a kutyák alkalmasságát azokban a helyzetekben, amelyekben később dolgozniuk kell, másrészt a gyakorlatok közben fejleszteni a kutyák kereső és problémamegoldó képességét. A gyakorlás során először füves, bokros területen kell a kutyának a dobott majd rejtett motivációs eszközt megtalálnia. Későbbiek során bútorozott helyiségekben, gépjárművekben, csomagok között is, illetőleg adott esetben zavaró szagokkal szennyezett területen, pl. kutyafutató vagy állatok tartására szolgáló épületekben. Fontos, hogy a kutya a változatos körülmények ellenére is „feladatorientált” maradjon és több percen keresztül legyen képes a motivált és céltudatos keresésre.

3. Azok az egyedek melyek a kellő motiváltsággal és kitartással képesek keresni meg lehet kezdeni az úgynevezett jelző gyakorlatokat. A gyakorlás célja, hogy a kutya megtanuljon egy egyértelmű viselkedést arra az esetre, ha megtalálja a keresett szagot. Ahogy az előző fejezetben is szó volt róla régen ez aktív és passzív jelzés mód volt a feladat jellegétől illetve a kutya karakterétől függően. A tanítás történhet elsődleges megerősítéssel, ahol a kutya aktív viselkedéssel megszerzi a céltárgyat. Ennek a tanítási módnak előnye a nagyfokú célorientáltság és motivált viselkedés. Hátránya, hogy nehezebb a tiszta célszagra történő átállás illetve a helyszíni környezetben történő jutalmazás. A tanítás másik egyre népszerűbb módja a másodlagos megerősítésen keresztül formálással történő tanítás. A kutya ebben az esetben megtanulja, hogy a jutalmat egy jelet követően kaphatja meg (másodlagos megerősítés), illetve a kívánt viselkedést egyfajta „hideg-meleg játékon” keresztül magyarázzuk el a kutyának melyben a kívánt viselkedéshez leginkább hasonló viselkedéseket kezdjük megerősíteni míg a kevésbé kívánatosakat figyelmen kívül hagyni (formálás) . A módszer előnye, hogy egy pontos és tudatos jelzés mód alakítható így ki. A hátránya, hogy kevésbé motivált kutyák hajlamosak a hosszabb olyan keresések során ahol nem találják a célszagot, indifferens helyen is jelzést adni a jutalom reményében. Tapasztalataim alapján a leghatékonyabb, ha két metodikát kombinálva alkalmazzuk! A jelzés mód kialakításának alapozó szakasza elsődleges megerősítéssel történik, majd fokozatosan áttérünk a másodlagos megerősítésre! A célszagok tanítására akkor kerülhet sor, ha kutya stabil jelzésmóddal és kidolgozott jutalmazási rendszerrel rendelkezik. Annak érdekében, hogy a kutya ne csak jelezni, hanem hatékonyan keresni is tudjon szükséges a kívánatos keresési stílus kialakítása, mely a képzés következő szakasza és szorosan kapcsolódik még a jelzés mód kialakításához is.

4. A kívánatos keresési stílus az, amikor a kutya célirányosan az orrára támaszkodva vizsgálja át a környezetében lévő tárgyakat. A kereső munka során a kutyát is a tapasztalata tanítja. Amilyen stílusban, technikával sikeresen talál, azt a stratégiát fogja a jövőben is alkalmazni. Sok olyan kutyát látni amelyik fel alá rohangálva, lihegve keres és így fut bele a keresett szagba. A fenti stratégia nagy tárgyak illetve intenzív szagforrások felderítésre lehetnek alkalmasak. Ezt a stratégiát alkalmazzák a vadászkutyák a mezei keresés során, ahol nagy sebességgel futva a megbújó vad széllel terjedő szagát keresve vizsgálják át a mezőt. Az eltűnt személy után kutató mentőkutyák is ezt a stratégiát alkalmazzák a területkutató munka során. A fenti taktika nagy területek relatív gyors átvizsgálását teszi lehetővé, viszont nagyon fontos hogy ebben az esetben a kutya csak akkor képes találni, ha a légmozgás a kutya felé viszi a szagot! A kutya mögül fújó szél esetén a keresett tárgy vagy személy könnyen elmaradhat.

5. A célszagok megismertetése az első igazán speciális feladat a kereső kutyák kiképzése során. A későbbi alkalmazhatóságot erősen befolyásoló tényező, így kellő körültekintéssel és alaposággal kell elvégezni ezt a tanítási mozzanatot. A célszagokat tisztán járulékos szagoktól

minél inkább mentesen kell tanítani a kutyáknak annak érdekében, hogy „helyes szagkép” rögzüljön. Abban az esetben, ha kutyák a célszag mellett pl. emberi szagot is betársítanak akkor könnyen előfordulhat hogy erre is támaszkodni fognak és ez későbbi úgy nevezett „téves jelzést” okozhat. (téves jelzésnek nevezzük a kutya azon viselkedését mikor nem a célszagot hanem más szagnál vagy helyen mutat jelző viselkedést). A tanításra többféle tematika is létezik. A szagmegismertetés során vagy társítjuk a célszagot a kutya által már előzetesen ismert szaggal ilyen lehet a játékának a szaga. Ilyenkor a játékot és a célszagot együtt tároljuk, vagy a játékba becsomagoljuk a célszagot. A képzés folyamán arra törekszünk, hogy a kutya játékának járulékos szagát csökkentjük, egészen addig míg végül a kutyából már a célszagra is kiváltódik a jelző viselkedés. A másik módszer ahol az operáns kondicionálás segítségével másodlagos megerősítést használva tanítjuk meg a kutyának a célszagot. Ennek legelterjedtebb formája mikor a kutyát megtanítjuk speciális tároló edénybe „befőttes üvegbe” szagolni majd amikor ez jól meg akkor a tároló edénybe helyezzük a célszagot. Néhány gyakorlást követően a kutyának először ugyan olyan de üres tároló edények között kell megtalálnia a célszagot, majd később zavaró szagok között is. Abban az esetben, ha több szagot is ismernie kell a kutyának akkor ha hasonló intenzitású szagokról van szó készülhet belőle „komplex” szagminta. A komplex szagmintával történik az alapozás, majd a benne lévő szagokat külön-külön is megismertetjük a kutyával. Abban az esetben, ha a szagok jellege erősen különböző akkor célszerű egyesével tanítani a kutyáknak ezt. Tapasztalatom szerint a legkisebb molekula kipárolgású anyaggal célszerű kezdeni és úgy haladni kutya számára könnyebben érzékelhető szagok irányába. A fenti eljárás akkor lehet különösen eredményes, ha kutya már az alapozás során megtanulta a koncentrált keresést. A hagyományos tematikában ahol a szagmegismertetés és a kereső készség tanítása párhuzamosan zajlik, ott a kutya által könnyebben érzékelhető szaggal kezdenek és haladnak az egyre kevésbé érzékelhető szagok irányába. Különbség a későbbi koncentrált kereső képességbe mutatkozhat. A nemzetközi trendeket ismerve ezek a tematikák országonként is mutatnak eltérést, és többféle működő képes módszer létezik. Arra viszont hogy „tisztán tanítsák” a szagot minden országban figyelnek. A célszag tanítása több szag esetén nagyobb odafigyelést igényel, és általánosan elmondható, hogy képzés egyik legintenzívebb szakasza. A képzés során itt a kutyák egyéni képességbeli különbségeit is figyelembe véve célszerű az összes később releváns szagot egymás után megtanítani a kutyáknak. Tapasztalatok alapján napi tréning esetén 3-5 naponként lehet egy új szagot tanítani. A kiképzésnek ezt a szakaszát általában erre a célra kialakított „tanpályákon” végzik a kutya által ismert és megszokott környezetben. A tanpályán végzett munka előnye, hogy kutya minden szempontból kontrolált és zavaró szagoktól mentes környezetben tudja elsajátítani ezt a fontos részfeladatot. Amikor a kutya a tanpályán magabiztosan felismeri és jelzi a célszagokat akkor léphetünk át a következő kiképzési mozzanatra.

6. A zavaró körülmények és zavaró szagok beépítése az utolsó simítás a kiképzésben. A célja, hogy kutya az esetlegesen váratlanul felbukkanó zavaró tényezők ellenére is képes legyen a feladatra összpontosítani. A zavaró szagok alkalmazása pedig segíti felkészíteni a kutyát arra, hogy ha a célszaggal egyéb szag is keveredik, akkor ezt próbálja meg figyelmen kívül hagyni. A zavaró körülmények hatására egy kevésbé jól felkészített kutya „kizökken” a kereső munkából, ezért itt is a fokozatosság elvének a betartásával a kutya egyéni érzékenységet figyelembe véve nehezítsük a körülményeket. A zavaró szagok beiktatása során szintén ezeket a tényezőket vegyük figyelembe! Különböző kutyák különböző módon is reagálhatnak egyazon szagra! Az emberre mérgező anyagok és mérgező gőzök, gázok a kutyákra is jellemzően veszélyesek, erre a kiképzés és alkalmazás során is kiemelt figyelmet kell fordítani! Azok a szagok melyek a kutyára vonzóan hatnak szintén elterelhetik a figyelmüket a kereső munkáról így ezeket is be kell iktatni amikor zavaró szagokról beszélünk. Ilyenek a különböző élelmiszerek, másik állatok, kutyák szaga, vagy a kutya játékok

A kutyavezető a kutyájával, közös vizsgával zárják le a kiképzési időszakot melyet követően is rendszeres szinten tartó képzésre van szükség. A szinten tartó képzés segít megőrizni a kutya alkalmazhatóságát, illetve az alkalmazás során felmerült egyéni problémák megoldását szolgálja. A helyszíni igénybe vételek sokszor sikerélmény nélküli keresést jelentenek, ami rontja a kutya motivációját és a találni akarást. A helyszíni munka végén amennyiben ezt a körülmények megengedik a kutyavezető hajtson végre gyakorló rejtést, mellyel meggyőződhet a kutya téteményképességéről illetve segít fenttartani a motivációt a további helyszíneken is. A szinten tartó képzés nem csak a szituációs képzéseket foglalja magában, hanem szükség esetén vissza lehet és vissza is kell nyúlni azokhoz a lépcsőfokokhoz melyeket a kiképzés során használtunk. Abban az esetben, ha új vagy más összetételű anyag keresése válik szükségessé akkor annak megismertetése a tanpályán történik. Nagyon fontos tudni, hogy a kereső kutyák képzése és eredményes alkalmazhatósága nagyrészt a rejtések minőségén múlik, mivel a kutya ezeken keresztül tanulja meg az elvárt viselkedést

9. Zárógondolatok

A bűnügyi szolgálati kutyák alkalmazása a 21. századi kriminalisztika egyik legösszetettebb területe, ahol a biológiai adottságok, a precíz kiképzési módszertan és a szigorú eljárásjogi garanciák szimbiózisa teremti meg a bizonyítási eljárás hitelességét. Jelen tankönyv fejezetein keresztül a hallgató megismerhette azt az utat, amely a szolgálati ebek szelekciójától és a szagkondicionálástól a bírósági tárgyalóteremben értékelt bizonyítékig vezet. A bűnügyi szolgálati kutyák rendszere és elhatárolása rávilágított arra, hogy az emberi szaghoz kötődő kutyák (nyomkövetők, szagazonosítók) és a speciális keresőkutyák (kábitószőr-, holttest-, tárgyi bizonyíték keresők) alkalmazása eltérő taktikai megközelítést igényel. Míg az előbbiek az egyedi azonosítás eszközei, az utóbbiak a kutatási cselekmények hatékonyságának technikai alapkövei.

E tevékenységek jogszerűségét a normatív szabályozási háttér és az alkalmazás konjunktív feltételei hivatottak szavatolni, biztosítva, hogy a kutyás egységek bevetése mindenkor megfeleljen a jogállami követelményeknek. A bizonyításelméleti fejezetek rávilágítottak, hogy a „biodetektív” eredménye csak akkor válhat bizonyítékká, ha a dokumentációs rend maradéktalanul eleget tesz az objektivitás és a rekonstruálhatóság követelményének. A kontamináció-kontroll és a bizonyíték- felügyeleti láncolat szigorú betartása az egyetlen garancia arra, hogy a helyszíni „tiszt szagkép” torzulásmentesen kerüljön a bírói értékelés szakaszába. A gyakorlati hiányosságok súlyos jogi következményei – a bizonyíték kirekesztésétől a justizmord kockázataig – emlékeztetnek a kutyavezetők és a helyszíni szemlebizottságok felelősségére. A kiképzés módszertana, a passzív és proaktív jelzés módok kialakítása, valamint a szagkinetikai szempontok figyelembevétele a keresési taktika során mind azt a célt szolgálják, hogy minimalizálják a szubjektív tényezőket.

A modern kutatási eredmények, amelyek a bizonyító erő fokozását célozzák, egyértelművé teszik: a kutyás szolgálat nem statikus tudomány, hanem a kriminalisztikai technológia és az etológiai ismeretek folyamatosan fejlődő ötvözete (Horváth, 2018; Lazarowski et al., 2020; Frigyer, 2023).

Végezetül hangsúlyozni kell: a bűnügyi szolgálati kutya nem csupán eszköz, hanem a bizonyítási lánc érzékeny láncszeme. A jövő szakemberei számára a tananyag elsajátítása után a legnagyobb kihívás a helyszíni együttműködés és a taktikai fegyelem fenntartása lesz. Csak a precíz szakmai protokollok és a jogi garanciák együttes érvényesítése biztosíthatja, hogy a kutyás szagazonosítás és keresés a bűnüldözés hatékony, megkérdőjelezhetetlen és igazságos eszköze maradjon.

Felhasznált irodalom és jogszabályi hivatkozások

Jogszabályok és normatív aktusok

- 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről.
- 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról.
- 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól.
- 12/2018. (VI. 12.) IM rendelet az egyes büntetőeljárási cselekményekre és a büntetőeljárásban részt vevő személyekre vonatkozó szabályokról.
- 25/2018. (VI. 21.) ORFK utasítás a szagmaradványok és személyi szagminták rögzítésének, konzerválásának és azonosításának szabályairól.
- 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról.

Magyar nyelvű szakirodalom

- Boglyasovszky, C., Frigyer, L., Gregori, A., Silingi, I., & Czár, V. (2007). Szolgálati kutya alkalmazása (P. Milkovics, szerk.). Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium.
- Fenyvesi, Cs. (2014). A kriminalisztika tendenciái: A bűnügyi nyomozás múltja, jelene, jövője. Dialóg Campus.
- Frigyer, L. (2009). A szolgálati kutyák és vezetőik képzésének, továbbképzésének szabályozása, a fejlesztés szükséges irányai a büntetés-végrehajtásnál. Börtönügyi Szemle, 28(1), 31–44.
- Frigyer, L. (2023). Felelősség vagy többletfelelősség keletkezik a szolgálati kutyák alkalmazásával okozott kár kapcsán? Magyar Jog, 70(7–8), 453–458. <https://magyarjogfolyoirat.hu/mj/article/view/mj20230708-8>
- Frigyer, L. (2026). A bűnügyi szolgálati kutyák rendőrségi alkalmazásával kapcsolatos normarendszer vizsgálata. In B. Mészáros (Ed.), Verziók: Tanulmányok a 60 éves Dr. Anti Csaba László rendőr alezredes tiszteletére (pp. 50–56). Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete.
- Horváth, O. (2013). A kriminalisztikai szagazonosítás jelene és jövője. Belügyi Szemle, 61(2), 88–101. <https://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2013.v61.i2.pp88-101>
- Horváth, O. (2018). Azonosító és keresőkutyák kriminalisztikai alkalmazása [Doktori értekezés, Pécsi Tudományegyetem]. Pécsi Egyetemi Archívum.
- Janza, F. (2004). A bűnügyi szolgálati kutya. In E. Bócz (szerk.), Kriminalisztika II. BM Duna Palota és Kiadó.
- Tremmel, F., Fenyvesi, Cs., & Herke, Cs. (2005). Kriminalisztika: Tankönyv és atlasz. Dialóg Campus.

Idegen nyelvű szakirodalom

- DeChant, M. T., Ford, C., & Hall, N. J. (2020). Effect of handler knowledge of the detection task on canine search behavior and performance. *Frontiers in Veterinary Science*, 7, 250. <https://doi.org/10.3389/fvets.2020.00250>
- Ensminger, J. J. (2011). *Police and military dogs: Criminal detection, forensic evidence, and judicial admissibility*. CRC Press.
- Fischer-Tenhagen, C., Johnen, D., Heuwieser, W., Becker, R., Schallschmidt, K., & Nehls, I. (2017). Odor perception by dogs: Evaluating two training approaches for odor learning of sniffer dogs. *Chemical Senses*, 42(5), 435–441. <https://doi.org/10.1093/chemse/bjx020>

- Goss, K.-U., & Schoon, A. (2021). Concerns regarding “Individual human scent as a forensic identifier using mantrailing”, *Forensic Science International* Volume 282, January 2018, Pages 111–121. *Forensic Science International*, 318, 110606. <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2020.110606>
- Hudson, D. T., Curran, A. M., & Furton, K. G. (2009). The stability of collected human scent under various environmental conditions. *Journal of Forensic Sciences*, 54(6), 1270–1277. <https://doi.org/10.1111/j.1556-4029.2009.01153.x>
- Lazarowski, L., Krichbaum, S., DeGreeff, L. E., Simon, A., Singletary, M., Angle, C., & Waggoner, L. P. (2020). Methodological considerations in canine olfactory detection research. *Frontiers in Veterinary Science*, 7, 408. <https://doi.org/10.3389/fvets.2020.00408>
- Lit, L., Schweitzer, J. B., & Oberbauer, A. M. (2011). Handler beliefs affect scent detection dog outcomes. *Animal Cognition*, 14(3), 387–394. <https://doi.org/10.1007/s10071-010-0373-2>
- Marchal, S., Bregeras, O., Puaux, D., Gervais, R., & Ferry, B. (2016). Rigorous training of dogs leads to high accuracy in human scent matching-to-sample performance. *PLOS ONE*, 11(2), e0146963. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0146963>
- Niedermeyer, G. M., Hare, E., Brunker, L. K., Berk, R. A., Kelsey, K. M., Darling, T. A., Nord, J. L., Schmidt, K. R., & Otto, C. M. (2020). A randomized cross-over field study of pre-hydration strategies in dogs tracking in hot environments. *Frontiers in Veterinary Science*, 7, 292. <https://doi.org/10.3389/fvets.2020.00292>
- Schoon, G. A. A., & Haak, R. (2002). K9 suspect discrimination: Training and practicing scent identification line-ups. Detselig Enterprises.
- Woidtke, L., Dreßler, J., & Babian, C. (2018). Individual human scent as a forensic identifier using mantrailing. *Forensic Science International*, 282, 111–121. <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2017.11.021>
- Woidtke, L., Crispino, F., Ferry, B., Gansloßer, U., Hohlfeld, N. M., & Osterkamp, T. (2023). The use of mantrailing dogs in police and judicial context, future directions, limits and possibilities: A law review. *Forensic Science International: Synergy*, 7, 100439. <https://doi.org/10.1016/j.fsisyn.2023.100439>

Hortobágyi Ferenc – Takács-Beke Anna: A szolgálati kutya alkalmazása összkrendészeti szakmai jegyzet (NAV)

A szolgálati kutya alkalmazása összkrendészeti szakmai jegyzet (NAV) Hortobágyi Ferenc – Takács-Beke Anna

I. Fejezet: a szolgálati kutya alkalmazásának történeti bemutatása a Nemzeti Adó-és Vámhivatal vonatkozásában

A Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál alkalmazott kutyák története egészen a 1970-es évekig nyúlik vissza. Az 1970-es évek tájkán a turistaforgalom fellendülésével számos „nyugati” árucikk érkezett hazánkba is, amelyek egyre több és több feladatot adtak a pénzügyőröknek. Ezzel együtt azonban számolni kellett a kábítószer kezdeti megjelenésével is, amely addig az országok zárt falai mögé nem tudott behatolni. Az új felvevő piac miatt új útvonalak alakultak ki. A kábítószer kereskedelem elleni harc miatt fel kellett fejleszteni a Vám-és Pénzügyőrséget. Igény kezdett növekedni a képzett kábítószer felderítőkre, de még nem volt egyértelmű mely irányokba kellene elmozdulni. A vám helyzete speciális volt már akkor is, mert minden más állami szerv helyzetével szemben, a vám elsőként találkozott minden külföldről érkező új árucikkal a feladatköréből adódóan, valamint elkerülhetetlen volt a kapcsolattartás, kapcsolatfelvétel más országok képviselőivel, állampolgáraival. Ebből adódóan megbeszélések kezdődtek az egyre nagyobb méreteket öltő kábítószer kereskedelem, kábítószer csempészet megakadályozására, megfékezésére. És egyszer csak - más országok mintájára - fontos kérdéssé vált a kábítószer kereső kutyák alkalmazásának a bevezetése. Brüsszelben a vám-nyomozószerveknek konferenciáján elhangzott, hogy Ausztriába és a Német Szövetségi Köztársaságba Magyarországon keresztül csempészik be a kábítószereket, ezért ezt követően a tranzit utasokra közúton, vasúton és a légi forgalomban is sokkal nagyobb figyelmet fordított a magyar vámigazgatás.

A Vám- és Pénzügyőrség első kábítószer felderítése 1970. szeptember 15-én volt Ferihegyen, ahol 3,80 kg hasist találtak egy Jordán állampolgárnál. Ezt követően Magyarországon a vámhatóság is gyorsan felismerte a kereső kutya alkalmazásában rejlő lehetőséget, így az akkori Német Demokratikus Köztársaságba³³, Berlinbe utazhatott két pénzügyőr annak érdekében, hogy részt vegyenek kábítószer-kereső kutyavezetői tanfolyamon. A magyar vámigazgatás első kábítószer-kereső kutyáinak alkalmazása az akkori NDK Vámigazgatósága által kiképzett 2 darab simaszőrű foxterrier kutyákkal kezdődött meg 1972-ben. A kutyavezetők: Jánvári Csaba főtörzsőrmester és Bedő István főtörzsőrmester, a kutyák neve pedig Axel (született: NDK, 1971. január, vörös rajzolatú kan) és Terefer Bütyök (született: Budapest, 1971. június, apja: Bári Káján, anyja: Bári Ugri, fekete rajzolatú szuka) volt. Később, az 1970-es évek végén Kiss Géza őrmester lett Bütyök vezetője. Érdekeséggéppen jegyzem meg, hogy eredetileg Bütyök testvére ment volna a képzésre, de nem volt alkalmas, így esett a választás az NDK-ás Axelre. Bütyök és Axel közös, első szolgálati kölyke 1976 márciusában született és Ali (Jumurdzsák) nevet kapta, második kölyke pedig Bonzó aki ez év novemberében jött világra. Vezetőjük Bedő István, akkor már hadnagyként szolgált. Axel és Bütyök a kiképzést követően a Ferihegyi Repülőtéren kezdték meg munkájukat, és számos kis mennyiségű kábítószer felderítés igazolta munkájuk eredményességét.

³³ Továbbiakban: NDK

A kutyák tréningezését és továbbképzését a kutyavezetők önállóan oldották hajtották végre. Az ellenőrzésben szolgáló kábítószer kereső kutyák 2 féle szaganyagra voltak kiképezve. Felismerték az indiai kender, más néven cannabis növényi származékjaiból készült narkotikumokat, el tudták választani más hozzá hasonló illatú anyagoktól, mint például a dohánytól. Másik anyag, amire a kiképzést kapták az ópium illatanyag volt.

1977-ben nagy előrelépést jelentett, hogy belső használatra megjelent Dr. Kovács Zsolt rendőr szds. jegyzete a Vám és Pénzügyőrség Országos Parancsnokság³⁴ kiadásában. A tanulmány címe: A vámszolgálati kutyák kiképzése kábítószeres és robbanóanyagok felkutatására. Ebben a műben leírja a kutyák kiválasztásával, képzésével, élettanával kapcsolatos alapismereteket. Előrelépést abban jelentett az anyag, hogy ez volt az első írott dokumentum a kábítószer-kereső kutyákról a Vám-és Pénzügyőrség, valamint a magyar kutyakiképzés történetében. A Belügyminisztérium és a VPOP által a hetvenes évek végén kidolgozott új kutyakiképzési módszerek alapján megfogalmazódott az igény, hogy egymás munkáját segítve egy célért kell harcolni. A Ferihegyi Repülőtéren munkába állított foxterrier kutyák már kezdtek kiöregedni. Teljesen új átfogó stratégiára volt szükség országos szinten, speciálisan képzett kutyavezetők és többféle kábítószer felismerésére szakszerűen képzett szolgálati kutyák alkalmazásáról. Gondot okozott, hogy milyen fajtájú kutya lenne a legideálisabb a vámszolgálat ellátásához. A kistestű kutyák alkalmasak voltak a Ferihegyi Repülőtéren, de nehéz volt velük dolgozni a kamionos határátkelőhelyeken. A nagytestű kutyák közül a német juhász fajta az, amely a legalkalmasabbnak tűnt erre a munkára. A kérdés az volt, hogy a megnövekedett elvárásoknak hogyan lehetne megfelelő módon eleget tenni. A Belügyminisztérium és a VPOP, valamint a nemzetközi tárgyalások során megállapításra kerültek a halaszthatatlan igények a jó felderítő munkára, melyek egyre szükségesebbé tették a megszervezett, összefogáson alapuló szakszerű képzési módszerek beiktatását. Volt már útmutató, de igazán még nem volt eldöntve, hogy hol legyen az a kiképzőbázis, ahol gondoskodni lehet a megfelelő képzésről, a szakfeladat ellátásához szükséges igények kielégítéséről.

A rendőrség által régóta üzemeltetett Dunakeszi kiképzőbázison 1974-től folytak közös együttműködések, de még nem fogalmazódott meg, hogy vámosokat képezzenek kábítószer-kereső munkára. 1980-ban megszületett a megegyezés a kábítószer-kereső kutyák közös, a rendőrség által szervezett kiképzésére. A VPOP megállapodást és együttműködési szerződést kötött a Belügyminisztérium illetékes szerveivel speciális képzési tevékenység jogcímen bünygyi kutyavezető- képző szaktanfolyam szervezésére és lebonyolítására, kábítószer-kereső kutyák és vezetőik képzésére és folyamatos továbbképzésére. A tárgyalások jelentős része az oktatási és a speciális kutyakiképzési igények vonatkozásában a BM Oktatási és Közművelődési Csoportfőnökség közvetlen irányításával valósult meg, másrészt a tanintézet és a VPOP között létrejött együttműködési szerződésekben foglalt tervek és célkitűzések realizálása útján. Az együttműködés tevékeny részese és segítője volt Mészáros József nyugállományú pénzügyőr ezredes a később megalakult Különleges Ügyek Osztályának vezetője.

A BM Tanulmányi Munka Szabályzatában az iskola alapvető feladataként határozták meg, hogy a tárcaközi egyezmény alapján a Vám- és Pénzügyőrség, mint társszerv fegyveres testület részére ellátja a szolgálati kutyák beszerzésével, állománymozgásával, és állományból történő kivonásával kapcsolatos szakfelügyeletet, valamint a szolgálati állatok igénybevitelével, alkalmazásával és tartásával, és a szolgálati kutyák képzésével kapcsolatos szakfelügyeletet, szakmai irányító tevékenységet és ellenőrzést.

³⁴ Továbbiakban: VPOP

Szakmai irányító szervként biztosítja a VPOP kutyavezetőkkel, valamint a szolgálati állatokkal kapcsolatos szabályozási és felügyeleti feladatainak egységes végrehajtását, részt vesz a rövid és hosszú távú koncepciók kidolgozásában.

A különleges szakszolgálat igényei alapján tervezi, szervezi és végrehajtja a speciális feladatok ellátására létrehozott szerv hivatásos állománya részére szervezett kutyavezető munkakör betöltésére jogosító szaktanfolyamot, valamint a munkakör megtartásához szükséges tanfolyamokat és továbbképzéseket, illetve a szolgálati kutyák minősítését. Az oktatás célja olyan szakemberek képzése volt, akik az iskolán szerzett szakmai felkészültségük birtokában képesek a közrenddel, közbiztonsággal, határőrizettel, felderítéssel kapcsolatos és egyéb szolgálati feladatok önálló ellátására, a gondozásukra bízott szolgálati kutyák folyamatos továbbképzésére, szolgálati alkalmasságuk fenntartására és fokozására, az alapvető állategészségügyi feladatok végrehajtására. A feltételek megállapítása után megkezdődött a közös munka Dunakeszin.

Az első kiképzett pénzügyőr kutyavezetőről 1981-ből vannak adatok az archívumban. A képzésre kijelölt pénzügyőröket olyan szolgálati helyről válogatták, amelynek nagy volt a forgalomáteresztő képessége. A válogatáson azt kellett még figyelembe venni, hogy lehetőleg az ország minden területéről legyen valaki, aki a képzésen részt vesz, hogy szükség esetén az igényeknek megfelelően átfogóan lehessen bármelyik államhatár ellenőrzését elvégezni. Azonban a létszám korlátozott volt. Ebből kifolyólag úgy kellett megszervezni a létszámot, hogy a kábítószer felderítésben akkor leginkább frekvenciát átkelőhelyekre mindenképpen kerüljön kiképzett kutyás járőr. A létszám erősen korlátozva lett, 6 főben, 2 fő a Férihegyi Vámhivatal, 2 fő a Hegyeshalmi Vámhivatal és 2 fő a Röszkei Vámhivatal állományából lett beiskolázva.

A Belügyminisztérium Dunakeszi Kutyavezető- Képző Iskoláján³⁵ a VPOP részéről az oktatásban részt vett: Tánczos Imre pénzügyőr őrnagy, Bányai István pénzügyőr százados, Balogh István, Kakuk Iván pénzügyőr főhadnagy és Pénzes László pénzügyőr zászlós.

A hazai kiképzésre berendelt pénzügyőrök, a rendőrökkel, határőrökkel együtt a BM Dunakeszi KVK-án kerültek elszállásolásra egy számukra kialakított körletben, de külön képzési rendszerben vettek részt. A képzésre beiskolázott kutyákat a rendőrség adta, majd miután beváltak, a VPOP megvásárolta őket saját kutyásainak. A bevonulástól 5 hónapig intenzív elméleti oktatáson és gyakorlati oktatás-kiképzésen, majd ezt követően utóképzésen, szakosító és minősítő továbbképzéseken vettek részt a hallgatók.

³⁵ Továbbiakban: BM Dunakeszi KVK

Az iskolán folyó oktatást folyamatosan felügyelte a VPOP, támogatásaként minden anyagi és tárgyi eszközt biztosított a képzés magas színvonalú végrehajtásához. A kutyákat a kiképzés folyamán a marihuana, hasis (alaptanfolyam) később a heroin és a kokain (utóképzés) kábítószer felkutatására tanították. A 6 főből, 5 fő tett sikeres vizsgát. Hegyeshalomról Nagy Károly pénzügyőr őrmester Betyár hívónevű németjuhász kan kutyával, Valiczko Pál pénzügyőr őrmester Vezér hívónevű németjuhász kannal, Ferihegyi Vámhivataltól Kreisz Attila pénzügyőr főtörzsőrmester Betty hívónevű Németjuhász szukával, Leipold László pénzügyőr őrmester Róka hívónevű németjuhász kannal, Röske Vámhivataltól Szabó Ferenc pénzügyőr őrmester Kondor hívónevű németjuhász kannal. Váry Ottó pénzügyőr őrmester abbahagyta a tanfolyamot és visszatért Röszkére. Mind az 5 fő visszakerült eredeti szolgálati helyére. Mivel csak 3 határátkelőn teljesítettek szolgálatot kábítószer-kereső kutyával, ezért szisztematikusan fel volt osztva az ellenőrizendő határszakasz. Belterületi ellenőrzésről akkor még nem beszélhettünk. A hegyeshalmi járőrök Komáromtól Drávaszabolcsig teljesítettek szolgálatot, külön elrendelés alapján, hiszen szolgálati helyük Hegyeshalom volt. A többi keleti határt a röszei kutyás, valamint, ha kellett, akármelyik vámos kutyavezető ellenőrizhette.

A kábítószer kereső kutyáknak a vámhivataloknál az előírásoknak megfelelő kennelt kellett építeni, ott kellett tartani őket. A kutyák minden napos gondozása és a szolgálati helyen történő szinten-tartó képzése a kutyavezetők feladata volt. A szinten tartó képzés a részükre az iskola által ellátott egységnyi kábítószer készlettel történt. Szolgálati használatra egy Lada combi (VAZ 2102) típusú személygépkocsit kapott minden kutyás, amelyet a szolgálati helyen tároltak. A szabad mozgást segítette, valamint ha akciókba kellett menni, ami igen gyakran történt, mindig rendelkezésre állt. Első kutyás autó rendszáma: RR 62-38, a másodiké: RR 64-32 volt. Mivel akkoriban csak ez az öt szolgálati kutya volt Magyarországon kiképezve kábítószer-keresésre, ezért igényt tartott a rendőrség is többször a munkájukra és kikérték segítségüket kábítószer gyanús bűncselekmények során, nyomozati eljárásoknál, házkutatásoknál, jármű átvizsgálásoknál. A bűnüldözési szakterületen egyre gyakoribbak lettek a rendőrséggel szervezett közös akciók. Rá kellett jönni, hogy hatékonyan csak közös elképzelések alapján lehet fellépni a feketegazdaság, valamint az akkor már egyre jelentősebb kábítószer kereskedelem ellen.

Az iskola magas színvonalú szakmai képzését, továbbképzéseit bizonyítja, hogy hosszú évekig a Belügyminisztérium propaganda tevékenységében, szakmai rendezvényein, versenyein és bemutatóin aktívan részt vevő öt kábítószer-kereső kutyavezető és kutyája minden alkalommal kiemelkedően teljesített és a bíráló bizottság elismerését vívta ki.

1984-ben megrendezték a Belügyminisztérium Járőrkutya Vezetőinek I. Országos Versenyét és az azt követő nagyszabású szolgálati kutyabemutatót. Nemzetközi szinten is egyre inkább szükségessé vált a kábítószer csempészség, illetve használat elleni harc. Ronald Reagan, az Egyesült Államok elnöke 1982-ben meghirdette a drog elleni háborút.

A Vám- és Pénzügyőrség életében a nyolcvanas évek eleje, változásokat hozott. Számos új feladattal kellett szembenézni. 1981 júliusától 13 határvámhivatal kapott hatáskört a külföldi állampolgárok által elkövetett és a határon felderített kisebb jelentőségű vám- és deviza bűncselekmények nyomozására. Látható ebből is, hogy milyen mértékben kezdett megnőni a határok szerepe a felderítésekben. A korábbi évek tendenciájához képest számos nagy kihívással kellett szembe nézni. Több új létesítményt avattak fel ebben az időben, 1982 április 6-án átadták a forgalomnak a Hegyeshalom II. új határállomást. A működő 62 határállomás közül a legnagyobb, 17 be- és 17 kilépő sávval, 3600 négyzetméteres kiszolgáló épülettel. A nemzetközi áru- és utasforgalom számára 1985-ben átadták a Ferihegyi 2-es terminált. A Vám- és Pénzügyőrség számára ez azért volt fontos esemény, mert ettől kezdve a repülőtéri biztonsági ellenőrzés már a testület feladatkörébe tartozott, a speciálisan kiképzett pénzügyőrök közreműködésével.

A szervezet 1986-ban megkezdte az átállást a számítógépes rendszerrel történő feldolgozásra. Hamarosan nem csak hazai, hanem a külföldi tapasztalat szerzés is teret kapott. 1987-től kapcsolódott be a magyar vámigazgatás a csehszlovákiai kábítószer-kereső kutyakiképzés történetébe. A magyarországi válogatás eredményeképpen 1 fő Nagy Károly pénzügyőr főtörzsőrmester Hegyeshalomról vehetett részt ezen a Libejovicében zajló képzésen. Elméleti és gyakorlati oktatásokon vett részt, ahol az alapoktól indulva saját maga mellett kellett egy teljesen nyers kutyát önállóan kiképeznie az ottani metodika szerint.

A magyar igény szerint német juhászkutyát kapott, de azt tudni kell, hogy a Csehszlovák kábítószer-kereső kutyák nagy része akkor labrador retriever, törpe és közép schnauzerek voltak. A csehszlovák vámigazgatás nagyon ragaszkodott hozzájuk, amit igazából az akkori eredményeik igazoltak. Alapvetően a magyar vám kísérleti jelleggel bebizonyította a német juhászkutyák alkalmazhatóságát. Nagy Károly az általa kiképzett német juhászkutya mellett két labrador retriever kan kutyát is kapott, amelyek a magyar vámigazgatás első labrador kutyái lettek. A kutyák hazaérkezésük után a BM Dunakeszi KVK központban kerültek elhelyezésre további képzés céljából.

A csehszlovák vámszolgálati kutyák képzésének irányelve, hogy először heroinra képezik a kutyákat majd a megfelelő jártasság esetén lépnek tovább. A kutyákat tehát a tanítási sorrend alapján heroin, hasis, marihuana valamint a magyar képzésen felül már kokain felismerésére is kiképezték, továbbá folytattak kísérleteket a kutyák szagkomplexumra történő képzésére is. A fentieken kívül a kiképzési metodika szinte semmiben nem tért el a hazai stílustól. Fokozatosság elve mellett építették fel a kutya keresőkedvét, az apportkészség segítségével. Az egyre nehezedő feladatokkal arra ösztönözték a kutyát, hogy a tűrőképességét fokozva, minél tovább tudjon keresni anélkül, hogy csökkenne a koncentráció készsége. A csehszlovákiai dobozos rejtések ugyanúgy lettek kialakítva, mint a magyar keresési módszerben. A fegyelmező gyakorlatok azonban már akkor is elmaradhatatlan kellékei voltak a mindennapos kiképzésnek. Egy fegyelmezetlen kutyával dolgozni életveszélyes, ráadásul az irányíthatatlansága miatt eredménytelen lesz a keresés. Alapvetően a csehszlovák vámszolgálati kutyák kiképzése a magyar vámszolgálati kutyák hetvenes évek végén megfogalmazott kutyakiképzési metodikájára hasonlított, de voltak az további eltérések is. Például az, hogy a kutyáknak nem a tárgyakba preparált kábítószer kellett felkutatni, hanem mindig külön csomagolva a tárgy mellé helyezték. Ennek a módszernek jó tulajdonsága, hogy nem sérülhet meg a kábítószer csomagolása, mert nem érintkezik vele közvetlenül a kutya.

Nagy Károly a sikeresen zárult tanfolyam után az általa kiképzett német juhász szukát a hegyeshalmi vámhivatal szolgálati helyére vitte, ahol illetékességi területein és a környező vámhivataloknál nagyon eredményesen dolgozott. Varga Ferenc kutyavezető kapta meg a kutyát.

Miután a korábbi szolgálati ebek kiöregedtek, 1988 és 1991 között két pénzügyőr Czikó Ernő és Varga Ferenc került beiskolázásra a BM Dunakeszi KVK-ba. Rajtuk kívül más aktív kollega nem volt a 1990-es évek elején. Ezt követően 1992. július 27-én a Vám- és Pénzügyőrség és az Országos Rendőr Főkapitányság aláírta az újbóli együttműködési megállapodást és keretszerződést.

Az 1990-es évek elején több nyugat-európai vámigazgatási szervével kötött szerződést a magyar vámigazgatás. Egy angliai nemzetközi fogadás alkalmával meghívást kapott az akkori Vám- és Pénzügyőrség országos parancsnoka, Balogh György, valamint az Országos Rendőr Főkapitányság Kutyakiképző Központ vezetője Dr. Janza Frigyes, ahol egy amerikai projektet ismertettek meg velük. A projekt keretén belül kábítószer kereső kutya képzése, felderítési technikák tanítása történt amerikai pénzbeli támogatással, angliai helyszínen. A tanfolyam 6 fő (3 rendőr, 3 pénzügyőr) magyar részére nyújtott lehetőséget 1992-ben az angliai Presztonban,

Utton Hall kiképzőbázison. A kiképzés 2 hónapig tartott, az utolsó napokban kellett vizsgázni. A vizsga napja nem volt ismert, egy gyakorlás alkalmával közölték, hogy ez volt a vizsga és mindenki sikeresen átment. A vizsga értékelése mind kutyavezetőre és mind emberre is vonatkozott. Az angol metodika lényege az volt, hogy egy csőbe rejtették a kábítószer, és azt kellett a kutyának megtalálnia. Nagyobb mennyiségű kábítószer esetén az anyag mellé tették a csövet, és az volt a kutyának a jutalom.

Képzésben részt vevők névsora és az általuk kiképzett kutya a vámigazgatás részéről: Czíkó Ernő, Bruno hívónevű labrador (Hegyeshalom), Juhász István Rex hívónevű labrador (Röszke), Kreis Attila Max hívónevű labrador kutyájával.

Egy kábítószer elleni program keretében, 1994-ben nemzetközi megállapodást kötött a német és a magyar vámigazgatás, amelyet TRANSFORM névre kereszteltek el. Ennek a programnak az volt a célja, hogy a német vámigazgatás vállalta a magyar vámszolgálati kutyások kiképzését, oktatását. Minden felmerült költséget, - utazási költség kivételével- a német vámigazgatás fizetett. A részletek egyeztetését a Különleges Ügyek Főosztályára bízta. A megszületett egyezmény alapján 1994-től lettek beiskolázva magyar vámosok a neuendettelsau-i német vámigazgatás által üzemeltetett kutyakiképző bázisra. A 8 hetes alapképzést a negyedik hét után egyszer szakították meg pár napra. Az ott kapott kutyákat a résztvevők hazavitték magukkal. A pár napos szünet után visszautaztak a következő négy hétre. Az alaptanfolyam végén értékelték a tanfolyam teljesítményét, és egy oklevelet adtak mindenkinek.

A német oktatók nagy hangsúlyt fektettek az összhang kialakítására kutyavezető és kutyája között. Ha nem jól működőnek találták a párost, azonnal szétválasztották őket és új kutyával, vagy kutyavezetővel folytatódott a felkészülés. Szerencsére a magyaroknál nem tapasztaltak semmi ilyenre utaló jelet, tehát mindenki az alapkiképzésben megkapott kutyával folytathatta a felkészülést.

A németországi magyar vámos képzés 1998-ig tartott. Németország a belső változások hatására felfüggesztette a TRANSFORM programot.

A német vámigazgatás által kiképzettek névsora 1994-ben: Babály Zoltán, Énekes Ede, Kotroczó Gergely, Bajkán Gyöngyi. 1995: Rácz Gábor, Nagy Csaba, Laczó Tamás, Jeszenszky Ákos. 1996-ban: Sipos Zoltán, Révész Ferenc, Babály Zoltán, Tisza János. 1997-ben: Dévényi Gábor, Práger Péter, Baranyi István, Lukács György.

1997-ben a VPOP meghozta a döntést önálló kutyavezető-képző létrehozásáról és megkezdődtek a tervezési munkálatok. 1998: ősszel elindultak az építési munkálatok, majd 1999. szeptember 1.-vel átadták a vámigazgatás saját kutyavezető-képző iskoláját a Határ út 50/A. szám alatt. Eleinte az iskola a Pénzügyőr Iskola parancsnok-helyettese, Járja János felügyelte alatt működött, majd 2001. augusztus 1. óta a Vám- és Pénzügyőrség Központi Járőrszolgálatá vette irányítása alá. Az első tanfolyam 7 fővel kezdődött meg, ahol kábítószer szaganyagra, aktív jelzésű kutyákat képeztek. A kiképzés a németországi iskola alapjaira épült. 1999 és 2001 között a kutyaiskola saját állatorvossal is rendelkezett: Dr. Vajner Attila hadnagy. Az iskola vezetését következő években Rácz Gábor százados, Pintér László százados, Havasy Tamás százados, dr. Pálkás András őrnagy (alosztályvezető), Bári Gábor őrnagy látta el.

2002 év egy mérföldkő volt a kutyázás életében, ugyanis ez év óta dohány és cigaretta kereső kutya képzési metodikát kezdtek meg kidolgozni a NAV kutyakiképzői. Gomez hívónevű szolgálati kutya volt az első cigaretta kereső kutya, aki ha nem rághatta szét a talált cigarettát, elég hamar elveszítette a motivációját. Gomez 2012-ig szolgált a testületnél. Gomez kiképzését követően sorra jöttek az újabb és újabb cigaretta kereső szakirányú tanfolyamok. Ugyanebben az évben részt vettünk szlovák, lengyel és lett hatóságok által rendezett keresőkutyás versenyen. Magyarországnak 2004-ben, az Európai Unióhoz való csatlakozásából adódóan az EU külső határainak ellenőrzésében fokozott szerepe lett.

Ezt erősíti még Magyarországnak a Balkán útvonalhoz viszonyított földrajzi elhelyezkedése, a hazai kábítószer fogyasztók számának emelkedése, s az a tény, hogy tranzit országból célországgá váltunk.

Az akkori Magyar Köztársaság egyes határszakaszai uniós csatlakozásunkat követően nem csupán nemzeti, hanem közösségi külső határ szerepét is betöltik, így a kábítószer-szállítmányok Európai Unióba történő bejutásának megakadályozása, schengeni határokon való átjuttatása a magyar nemzeti érdek mellett közösségi érdeké is vált. Azokon a határszakaszokon, ahol megszűnt a pénzügyőri jelenlét, a felszabadult humán erőforrást mobil csoportokba delegálták, ezekbe a csoportokba kerültek összevonásra a kutyavezetők is kutyáikkal. 2003-ig a kutyák a "csöves" módszerrel (csőbe rejtett szaganyag) kerültek kiképzésre, azonban 2003 évtől bevezetésre került a gappay labdával való motiválás és kiképzés.

Szintén 2003 évben megrendezésre került a vám és pénzügyőrség kábítószerkereső kutyák versenye, ahol megyei parancsnokságokról delegáltak kutyavezetőket. 1. helyezett Sántha Balázs zászlós, Lady hívónevű szolgálati kutya lett.

Ugyan ebben az évben szintén részt vettek kutyásaink a Lengyelországban megrendezésre kerülő kábítószerkereső Európabajnokságon: Sántha Balázs zászlós Lady, Havasy Tamás Koko hívónevű szolgálati kutyákkal.

A Büntetés-végrehajtás intézete számára 2000-2010 év között, szoros együttműködésben a Határ úti kiképző központban a pénzügyőrök képezték ki a kábítószer kereső kutyákat szolgálati feladatokra.

2004-2010 között szorgos munka folyt a kiképzett kutyák létszámának növelésére, és minősítésére. A nemzetközi kapcsolatok bővülése eredményeként 2008-ban 3 fő román kutyavezető és kutyája került kiképzésre cigarettakereső szakirányon, majd 2009 évben 7 fő ciprusi kutyavezető és kutyája került kiképzésre, kábítószer és cigaretta szakirányon.

A 2011 évben 35 kutya minősítője került végrehajtásra. Illetve még ez évben a kutyás szakterület a NAV Bevetési Főigazgatósághoz került. Ennek a szervezeti struktúra változásnak a folytatása a 2013 évben létrehozott Kiképzési Osztály volt. 2014 őszén a kutyakiképzési terület külön osztály lett, vezetője azóta is Hortobágyi Ferenc pénzügyőr alezredes.

Jelenleg a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szolgálati kutyáinak kiképzését a Bevetési Igazgatóság alárendeltségében működő, 2021-ben profiltisztán létrehozott Kutyakiképzési Osztály látja el.

A 2012 évtől kezdődően a kézbentarthatóság és az engedelmes pályamunka az eddigieknél sokkal nagyobb hangsúlyt kapott. Elkezdődött a célzott engedelmes munka felépítése.

2014 év szintén egy újabb mérföldkő volt a NAV kutyakiképzés életében, mivel az első járőr (és egyben dohány kereső) kutya, Borisz a 2013 évben megkezdett tanfolyamot követően sikeres vizsgát tett. Továbbá ettől az évtől kezdődően alkalmaz a NAV 2 szagos kutyákat (az első 2 szagos kutyák általában kábítószer és dohány, cigaretta szaganyagok kutyák voltak).

2014 évben hajlandóság mutatása alapján elkezdődtek az első passzív jelzésű kutyák képzése, amelyre igen nagy szakmai igény jelentkezett. Akkortájt az alaptanfolyam 14 hétig tartott.

2016 májusában megrendezésre került a NAV szolgálati kereső kutyáinak területi versenye. Első helyezett Takács Norbert pénzügyőr zászlós Kifli hívónevű szolgálati kutya, engedelmes pályamunkában első helyezett Szabó Zoltán főtörzsszászlós Thor hívónevű szolgálati kutyával.

Szintén ebben az évben a Büntetés-végrehajtás intézete által megrendezésre egy nemzetközi rendészeti szervek közötti verseny, hogy Szabó Zoltán főtörzsszászlós Thor hívónevű szolgálati kutyával első helyezést ért el. A versenyen nem csak versenyzőként, hanem bíróként is részt vettek kutyásaink. Rá két évre pedig 2018 évben egyedülállóként beindításra került a bankjegy kereső kutyák kiképzése (noha a 2012-ben írt belső szabályzóban, mint szakirány már szerepelt), ezáltal a kutyák egy része már 3 féle szaganyagot tudnak keresni.

Ugyan ebben az évben a kutyavezető képző központ talán egyik legnagyobb jelentőségű eseménye történt, mégpedig nemközi szinten való elismertséget jelezve, a 13. regionális kutyakiképző központtá avanszálta a Vámvilágszervezet.

2024-ben megrendezésre került a 25 éves jubileumi házibajnokság 12 fő kutyavezetővel, 6 csapatban kereső és engedelmes pályamunka kategóriában is.

Az elmúlt évtizedekben számos nemzetközi versenyen képviselték hazánkat kutyásaink:

- 2009: Lettország
- 2012, 2024: Ausztria
- 2016 óta Szlovákiban rendszeres résztvevők
- 2024 Törökország
- 2025 Moldávia

Immáron 4 éve, hogy a hazai kiképzők látogatásukat tették először a szlovák vámhatóság kutyakiképző központjába, ahol elsajátították a passzív jelzés módszertanát. Ez a kölcsönös partnerségi viszony továbbra is fennáll, így lehetőség nyílt 2022, 2023-ban és 2024 és 2026-ban is a passzív jelzés módszertanát megfigyelni, és elsajátítani a kiképzők számára.

Kiképzők és szolgálati kutyáik 1999-től napjainkig:

NÉV	RENDFOKOZAT	KUTYA NEVE	FAJTÁJA
Rác Gábor	százados	Pax	németjuhász
		Kuruc	németjuhász
Babály Zoltán	főtörzssászlós	Süsü	németjuhász
		Egon	németjuhász
Havasy Tamás	százados	Koko	magyarvizsla
Simon Zoltán	főtörzssászlós	Akela	belgajuhász
Mécs Enikő	hadnagy	Faust	belgajuhász
Gombár János	főtörzssászlós	Ferdinánd	belgajuhász
dr. Pálkás András	őrnagy	Gomez	labrador
		Cappy	labrador
Kucsera Gábor	főtörzsőrmester	Gomez	labrador
Majoros Attila	főtörzssászlós	Shiney	labrador
Németh Katalin	-	-	-
Fehér Zsuzsa	törzsőrmester	Nika	németjuhász
Ilauszky Tibor	őrnagy	Ördög	jagdterrier
Kovács Dániel	zászlós	Lara	németjuhász-belgajuhász keverék
Dancsecs György	főtörzssászlós	Elly	németjuhász
		Dina	belgajuhász
		Cappy	vizsla-hannoveri véreb keverék
		Moon	belgajuhász
Szabó Zoltán	főtörzssászlós	Amex	németjuhász
		Csipasz	németjuhász
		Thor	hollandjuhász
		Pepper	németjuhász
Tamási Szabolcs	főtörzssászlós	Laca	németjuhász
		Rozi	foxterrier

Végh Balázs	törzsszáslós	Pixel	belgajuhász
Takách-Beke Anna	százados	Rusty	németjuhász-belgajuhász keverék

II. Fejezet: a szolgálati kutya alkalmazásának jogszabályi és belső normatív háttere

Mint minden rendvédelmi szerv és nyomozó hatóság munkája, így a Nemzeti Adó- és Vámhivatal³⁶ munkájának is az alapja a Büntető eljárásról szóló törvény, a szervezet működését taglaló jogszabály, illetve a kapcsolódó normatívák. A NAV szolgálati kutyaainak alkalmazását a szervezet működését szabályozó Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. számú törvény (továbbiakban: NAV törvény) részletezi.

A NAV törvény 12/A-a § alapján a NAV feladata:

- központi költségvetés javára történő befizetések,
- az elkülönített állami pénzalap terhére juttatott támogatás, adó-visszaigénylés vagy adó-visszatérítés
- az uniós vámjog végrehajtásáról szóló törvény hatálya alá tartozó kötelező befizetések megállapítása, beszedése, nyilvántartása, végrehajtása, visszatérítése, kiutalása és ellenőrzése.

A büntető eljárásról szóló 2017. évi XC. törvény³⁷ 34. § alapján általános nyomozó hatósággként a rendőrség kijelölt szervei járnak el, azonban a Nemzeti Adó- és Vámhivatal végzi a nyomozást a következő bűncselekmények tekintetében³⁸:

- nemzetközi gazdasági tilalom megszegése, nemzetközi gazdasági tilalom megszegése feljelentésének elmulasztása, haditechnikai termékkel vagy szolgáltatással visszaélés, kettős felhasználású termékkel visszaélés,
- bitorlás, szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése, védelmet biztosító műszaki intézkedés kijátszása, jogkezelési adat meghamisítása és iparjogvédelmi jogok megsértése,
- társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással visszaélés, költségvetési csalás, költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása, jövedékkel visszaélés elősegítése,
- számvitel rendjének megsértése, csődbűncselekmény, engedély nélküli nemzetközi kereskedelmi tevékenység,
- versenytárs utánzása,
- az előbbi pontokban meghatározott bűncselekményekkel összefüggésben elkövetett közokirat-hamisítás, hamis magánokirat felhasználása, egyedi azonosító jellel visszaélés, bélyeghamisítás, pénzmosás és a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása.

Jelenleg a társ rendvédelmi szervek normatíváihoz képest a NAV törvény részletezi leginkább a szolgálati keresőkutya és a szolgálati kutya kényszerítő eszközként való alkalmazásának pontos szabályait az alábbiak szerint:

Szolgálati kereső kutya

A NAV törvény 36. § (6) bekezdése kimondja, hogy a jármű átvizsgálása során a pénzügyőr póráz és szájkosár nélküli szolgálati keresőkutyát is alkalmazhat. A vizsgálat során a keresőkutya alkalmazására azt követően kerülhet sor, amikor a jármű vezetője és az utasok a járművet elhagyták.

³⁷ Továbbiakban: BTK

³⁸ 2026. 01. 15. nap hatályos

Ugyan ezen jogszabály 36/C §. c) alpontja szerint a pénzügyőr a szolgálati feladatok ellátása céljából

- a csomagküldemények jövedéki törvény szerinti ellenőrzése során azokat csomagátvizsgáló berendezéssel átvilágíthatja, szolgálati keresőkutyával vagy más alkalmas módon felbontás nélkül átvizsgálhatja.
- vám- és jövedéki jogszabályok, továbbá a NAV szerveinek feladatát meghatározó egyéb jogszabályok megsértésének felderítése érdekében átvizsgálhatja a megállított járművet, ahol a vizsgálat során a pénzügyőr póráz és szájkosár nélküli szolgálati keresőkutyát alkalmazhat,
- átvizsgálhatja a vasúti és autóbusz-pályaudvarokon, hajóállomásokon, repülőtereken tartózkodó, illetve vasúton, hajón, személyszállító közforgalmú gépjárművön szállított utasok csomagjait, a szállítóeszközön tartózkodás ideje alatt, menet közben vagy az állomásokon, ahol a vizsgálat során pórázon vezetve szájkosár nélküli szolgálati keresőkutyát is alkalmazhat.

A NAV törvény 36/H § (3) bekezdése kimondja, hogy a magánlakás, illetve közterületnek nem minősülő egyéb hely átvizsgálása során a pénzügyőr pórázon vezetve szájkosár nélküli szolgálati keresőkutyát is alkalmazhat.

Szolgálati kutya kényszerítő eszközként

A NAV törvény 43. §-a szerint a pénzügyőr szájkosárral ellátott szolgálati kutyát – pórázon vagy anélkül – kényszerítő eszközként alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei fennállnak. A pénzügyőr szájkosár nélküli szolgálati kutyát pórázon vezetve alkalmazhat az intézkedés elleni tevőleges ellenállás leküzdéséhez.

A pénzügyőr szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát alkalmazhat:

- súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására,
- a NAV nyomozó hatósága hatáskörébe tartozó, súlyos bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy elfogására,
- a személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására.

Súlyos bűncselekménynek minősül az a NAV nyomozó hatósági hatáskörébe tartozó büntett, amelyet a törvény ötévi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel fenyeget.

A jövedéki adóról szóló 2016. évi LXVIII. törvény 3. § 29. pont alapján jövedéki termék: az energiatermék, a sör, a csendes és habzóbor, az egyéb csendes és habzó erjesztett ital, a köztes alkoholtermék, az alkoholtermék és a dohánygyártmány.

2021. évi XLI. törvény (az Unió területére belépő, illetve az Unió területét elhagyó készpénz ellenőrzéséről és az 1889/2005/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2018/1672 európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról) kimondja, hogy az Unió területére belépő, illetve az Unió területét elhagyó készpénz ellenőrzéséről és az 1889/2005/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. október 23-i 2018/1672 európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtására a vámhatóság rendelkezik hatáskörrel.

Fentiek miatt vámhatóság a készpénzforgalom ellenőrzése érdekében, vámenellenőrzés keretében jogosult nyilatkozattételi kötelezettség teljesítésének ellenőrzése céljából a természetes személyek, poggyászuk és szállítóeszközük, adatszolgáltatási kötelezettség végrehajtása érdekében szállítmányok, tárolóeszközök, vagy szállítóeszközök ellenőrzésére

100/2018 (VI.8.) Korm. rendelet a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló Kormányrendelet 84. § bizonyítási cselekményként nevesíti a szagazonosítást, miszerint:

Menekülő elkövető nyomon követése, menekülési útvonalának felderítése, tárgyi bizonyítási eszközök felkutatása, szagazonosítás, kábítószer megtalálása, valamint holttest felkutatása céljából bűnügyi szolgálati kutya alkalmazható. A bűnügyi szolgálati kutya igénybevételét, tevékenységét, tevékenységének eredményét a nyomozó hatóság az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyvbe foglalja, vagy arról feljegyzést készít. A nyomozó hatóság személyről vagy tárgyról a szemle elrendelésével szagmintát vehet, vagy a szagmaradványt hordozó tárgyat lefoglalhatja. A bűncselekmény helyszínén rögzített szagmaradvány, illetve szagminta alapján a nyomozó hatóság bűnügyi szolgálati kutya alkalmazásával szagazonosítást végezhet, amelyről feljegyzés készítt.

A szolgálati kutyákkal való konkrét feladatokat szabályozó belső norma a szolgálati kutyákkal kapcsolatos feladatokról, valamint a kutyavezetők képzésével, szolgálatszervezésével összefüggő feladatok végrehajtásáról szóló 2050/2019/VEZ Szabályzat³⁹.

Ez a szabályzat tartalmazza a NAV egyes szerveinek szolgálati kutyák alkalmazásával összefüggő feladatait, a szolgálati kutyák beszerzésével, nyilvántartásával, szolgálatból történő kivonásával (selejtezése) kapcsolatos feladatokat, a szolgálati kutyák képzésére vonatkozó előírásokat, a kutyák minősítésére vonatkozó szabályokat, a szolgálati kutyák átadás-átvételével, tartásával, élelmezésével kapcsolatos teendőket, továbbá a szolgálati kutyák alkalmazásának szabályait. Sajátosság, hogy a szabályzat országos ellenőrzési jogkört biztosít a NAV kutyakiképzési feladatait ellátó Bevetési Igazgatóság részére a többi igazgatóság kutyavezetői vonatkozásában. Ennek során vizsgálatra kerülnek az alábbiak:

- a szolgálati kutya igénybevételével és alkalmazásával összefüggő feladatok végrehajtásának szakmai színvonala,
- a szolgálati kutya szinten tartó képzése, a képzésre biztosított és fordított idő, a végrehajtás gyakorlata és annak szakmai színvonala,
- a szinten tartó képzéshez használt gyakorló anyagok rendelkezésre állása, használatuk gyakorisága,
- a szolgálati kutya szolgálatban történő alkalmazása és a konkrét feladat végrehajtásának szakszerűsége,
- a szolgálati kutya tartására vonatkozó körülmények (elsősorban az elhelyezés, az élelmezés, a szállítás, a feladat végrehajtáshoz használt eszközök megléte, állapota) helyszíni ellenőrzése,
- a szolgálati kutya tartására és szállítására vonatkozó állategészségügyi előírások betartása,
- a szükséges oltások és állategészségügyi ellátások megtörténtének, egészségügyi könyvbe történő bevezetésének dokumentálása.

III. Fejezet: a szolgálati kutyák alkalmazásának az adott szervnél engedélyezett igénybevételek szerinti bemutatása

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal keresőkutyákat, illetve őrző-védő képzettségű szolgálati kutyákat alkalmaz feladatainak ellátása során. 2026-ban 57 szolgálati kutyával rendelkezik a NAV.

A keresőkutyákat az alábbi szakirányokra képzik ki:

- cigaretta-kereső,
- bankjegy-kereső,

³⁹ a jegyzet készítésekor, módosítása zajlik

- kábítószer-kereső.

Egy kutya egyszerre kereshet többféle szaganyagot is (például cigaretta-kábítószer). 2026 év előtt még egy alaptanfolyam (képzési ciklus) keretében történt ennek kiképzése, vagyis a szolgálati kutyákat 20-24 hét alatt képezték ki cigaretta- és bankjegy-, illetve cigaretta- és kábítószer-keresővé.

A több szaganyagot képzés 2026 óta már csak ráépülő képzés útján valósul meg, 16-18 hetes alaptanfolyamot eredményesen elvégző szolgálati kutyák – igény esetén – legkorábban egy év múlva, egy 3-6 hetes ráépülő képzés keretében válhatnak több szaganyagot képzetséggel kutyává.

A határforgalom ellenőrzése során az alábbi területeken bővül ki a pénzügyőrök felderítési képessége szolgálati kutyákkal:

- közúti határátkelőhelyeken a személy- és teherforgalomban,
- az ország két nemzetközi repülőterén az utasforgalomban (zöld folyosó), a CARGO forgalomban, postaforgalomban,
- vasúti határátkelőhelyeken a személyforgalomban, illetve kockázatelemzés alapján a teherforgalomban,
- Mohács vízi határátkelőhelyen, illetve szükség esetén a Duna folyón, menet közbeni ellenőrzés során.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal nem csak a határforgalom ellenőrzésében alkalmaz szolgálati kutyákat. Az ország mélységében, a főbb közlekedési útvonalakon és csomópontokban, közterületeken, rendezvényeken, továbbá a Duna folyón az erre országos hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Bevetési Igazgatóság végzi az ellenőrzéseket, önállóan vagy a társhatóságokkal együttműködve. Ennek következtében az igazgatóság állományában tartozó pénzügyőrök és szolgálati kutyák az ország bármelyik pontján végezhetnek ellenőrzést, szükség esetén a határvámhivatalok állományát is megerősíthetik. Szinte mindennapos az is, hogy a Bevetési Igazgatóság bankjegy- vagy kábítószer-kereső képzettségű kutyáit a NAV nyomozó hatósága, a rendőrség, vagy akár a büntetés-végrehajtás felkéri közös munkára.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal bűnügyi szakterületének munkáját is támogatják a szolgálati kutyák. A nyomozók jellemzően a házkutatások vagy az előkészítő munka során, ún. „megrendelés” keretében, a Bevetési Igazgatóságtól igénylik a szolgálati kutyákat. A kereső kutyák egy házkutatásnál az elrejtett készpénz, dohánygyártmány, kábítószer megtalálásában nyújtanak pótolhatatlan segítséget, gyakran az eljárás alá vontak a kutya megjelenésekor önként előadják a rejtetett dolgokat. A bűnügyi szakterület gyakran igénybe veszi a cigaretta-kereső kutyákat egy-egy cigaretta depó (garázs, raktár) beazonosításában.

Az őrző-védő képzettségű szolgálati kutyák alkalmazása kissé speciálisabb. A járőr képzettségű szolgálati kutyát a NAV tv.-nek megfelelően, kényszerítő eszközként lehet alkalmazni. A kutya gyakorlati szerepe általában az ún. pénzügyőri erőfölény biztosításában, az intézkedéssel szembeni ellenszegülés pszichikai megelőzésében van. Számtalan esetben volt rá példa, hogy az akár nagyobb létszámban intézkedő pénzügyőrökkel szemben ellenségesen viselkedő, eljárás alá vont személyek, a szolgálati kutya megjelenésekor hirtelen „együttműködővé” váltak.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal speciális egysége, a Merkur Speciális Taktikai Osztálya, amelynek fő feladata a NAV hatáskörébe utalt bűncselekmények megakadályozása és megszakítása, a tetten ért vagy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek elfogása. Ez az osztály is rendelkezik egy különlegesen felkészített szolgálati

kutyával. Ez a kutya a kiképzését tekintve természetesen megfelel a NAV tv. szerinti kényszerítő eszközként való alkalmazásra, azonban ezen kívül további felkészítést is kapott.

A Merkur Speciális Taktikai Osztály alkalmazására általában akkor kerül sor, amikor az elkövető elfogása kockázatosnak számít. Ennek a munkának a során kerülhet alkalmazásra a speciális kutató és elfogó kutya. Ez a kutya ki van képezve arra, hogy épületben vagy kisebb területen elrejtőzött személyt önállóan felkutasson. Amennyiben megtalálja az elrejtőzött személyt, azt ún. felugatással jelzi, így a Merkur tagjai fel tudnak készülni a személy elfogására. Ha azonban az elrejtőzött személy megtámadná a kutyát, abban az esetben a kutya önállóan megvédi magát és megfogja/elfogja a támadó személyt.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal elkötelezett a szolgálati kutyák aktív alkalmazásában. Ennek eredményeként 2023-2025. közötti időszakra vonatkozóan kidolgozásra került a Szolgálati kutya állományfejlesztési stratégia, amely a szolgálatba állított kutyák számának nagyobb léptékű növelésére irányult. Az időközben megvalósult szervezeti változások figyelembevételével ez a stratégiai elgondolás 2025. évben módosult és 65 db aktív szolgálati kutyaiban határozta meg az állománytáblát.

Felhasznált szakirodalom

1. Takách-Beke A, (2024) A Nemzeti Adó-és Vámhivatal szolgálati kutyáinak múltja, jelenje, jövője a szagok világában (Szakdolgozat, MATE)

Engelsdörfer Dávid: Szolgálati kutyák alkalmazása a büntetés-végrehajtási szervezet kötelékében

Szolgálati kutyák alkalmazása a büntetés-végrehajtási szervezet kötelékében Engelsdörfer Dávid⁴⁰

I. Fejezet: a szolgálati kutya alkalmazásának történeti bemutatása a büntetés végrehajtási szervezet vonatkozásában

1. A kezdetek

A 70-es években a büntetés-végrehajtás szervezeti egységeinél dokumentálták, hogy az intézetek külső őrzését kutyák alkalmazásával erősítették meg. Pár év múlva, a kutyák nyomkövető és járőr kutyaként való képzése is célul tűződött ki. Ekkoriban a technikai berendezések még nem voltak alkalmasak a bv. intézetek teljes körű biztonságos őrzésére, ezért a szolgálati kutyák alkalmazása egyre fontosabbá vált, mivel azok kiválóan kiegészítették a meglévő eszközöket. Az első lépések szabályozás nélkül zajlottak, és sokszor egyedi ötletekkel, valamint a kutyavezetők és lelkes parancsnokok közreműködésével történtek, akik saját módszereiket alkalmazták a képzés során. Az őrkutyák az intézetek külső területein, gyakran két kerítés között, szektorokra osztott területeken teljesítettek szolgálatot. Feladatuk a fogvatartottak szökésének megakadályozása, és a kívülről történő behatolás megakadályozása volt. A kutyák alkalmazásában azonban problémák adódtak, mivel sok esetben nem voltak a feladatok ellátására megfelelően kiképezve. Néhány kutya túl agresszív volt ahhoz, hogy bárki is hozzáférhessen, így csak az ellátásuk biztonságosan nem volt megoldható. Más kutyák viszont túl barátságosak voltak, ami azt eredményezte, hogy bárki könnyen beléphetett hozzájuk, így a kutyák hatékonysága az esetleges bevetések során csak a véletlenül múlt. A helyzet felismerésével és a továbblépés szükségességével 1979-ben, a megfelelő működés és alkalmazás biztosítása érdekében a 8/1979.számú IM rendeletbe bekerült a szolgálati kutyák tartásával, alkalmazásával kapcsolatos előírások.⁴¹

2. A jelen

Napjainkban a magyar büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszerének szerves részét képezik a szolgálati kutyák, amelyek alkalmazása egyszerre szolgálja a fogvatartás biztonságának fenntartását és a személyi állomány védelmét. Ezek az állatok speciális képzésük által képesek a börtönök sajátos közegében történő munkavégzésre, ahol fegyelmezettségük és kifinomult érzékszerveik technikai eszközökkel nem pótolható előnyt jelent. A sikeres szolgálat alapja a kutyavezető és az kutya közötti szoros bizalmi kapcsolat, amely a közös kiképzés és a folyamatos gyakorlatozás során alakul ki. A kutyás szolgálat így nemcsak hatékony kényszerítő és felderítő eszköz, hanem a dinamikus biztonság egyik fontos eleme a hazai büntetés-végrehajtási intézetekben.

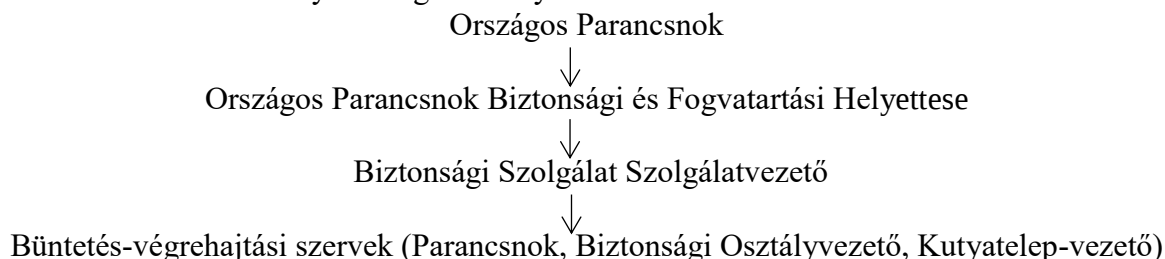
⁴⁰bv. őrnagy kiemelt főreferens, Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Biztonsági Szolgálat Központi Támogató Főosztály Agglomerációs és Készenléti Osztály, email: engelsdorfer.david@bv.gov.hu

⁴¹ Stein Mária A szolgálati kutya szerepe, jelentősége, képzésének és alkalmazásának lehetőségei a büntetés-végrehajtás szervezetének rendszerében Börtönügyi Szemle 2018/3

II. Fejezet: A büntetés-végrehajtási szervezet kutyás szolgálata

1. Szervezeti felépítés a kutyás szolgálat irányítása szempontjából

A szervezeti struktúra kutyás szolgálat irányításában:

A szolgálati kutyás tevékenység szakirányítását, a képzések, vizsgák megszervezését, beszerzést, selejtezést a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Biztonsági Szolgálat állományába tartozó 1 fő kiemelt főreferens végzi.

2. Kutyavezetői állomány

Azoknál a bv. szerveknél ahol a kutyavezetői állomány eléri, a két főt ott kutyatelepeket kell létesíteni. A kutyatelepek működésért és a kutyavezetők közvetlen szakmai irányítását a kutyatelep-vezetők látják el. A büntetés-végrehajtási szervezeten belül összesen 20 bv. intézet rendelkezik szolgálati kutyákkal.

Kutyavezető a bv. szervezet azon véglegesített hivatásos állományú tagja lehet, aki a szükséges képzés és eredményes vizsga után kutyavezetői kinevezést kap, és ezzel párhuzamosan beosztásához szolgálati kutyát rendszeresítenek. Országosan a kutyavezetői állomány létszáma 110 fő⁴².

Szolgálati kutyával rendelkező bv. intézetek és kutyavezetői állomány 2026-ban

Bv. szerv	Kutyavezetői létszám
Állampusztai Országos Büntetés Intézet	7 fő
Baranya Vármegyei Bv. Intézet	3 fő
B-A-Z Vármegyei Bv. Intézet	9 fő
Budapesti Fegyház és Börtön	9 fő
Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokága	8 fő
Csengeri Országos Bv. Intézet	8 fő
Fővárosi Bv. Intézet	10 fő
Kiskunhalasi Országos Bv. Intézet	4 fő
Közép-dunántúli Országos Bv. Intézet	6 fő
Márianosztrai Fegyház és Börtön	1 fő
Pálhalmai Országos Bv. Intézet	6 fő
Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön	2 fő
Sopronkőhidai Fegyház és Börtön	2 fő
Szegedi Fegyház és Börtön	9 fő
Szombathelyi Országos Bv. Intézet	5 fő
Tiszaöki Országos Bv. Intézet	7 fő
Tököli Országos Bv. Intézet	4 fő
Váci Fegyház és Börtön	5 fő
Veszprém Vármegyei Bv. Intézet	5 fő

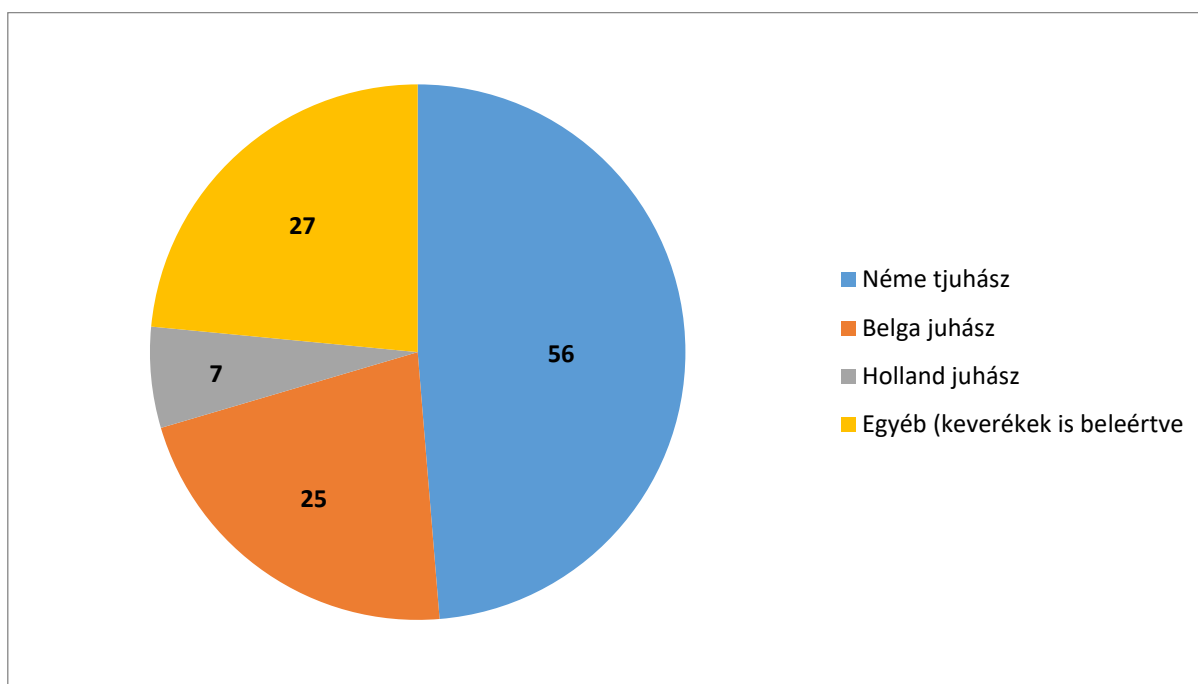
⁴² 2026.01.15.

A kutyavezetők feladatköre rendkívül összetett, hiszen a szolgálati feladatok precíz végrehajtása mellett teljes körű felelősséggel tartoznak a rájuk bízott állat egészségéért és szakszerű alkalmazásáért. Munkája során folyamatosan gondoskodnia kell az eb ápolásáról, ételmezéséről és megfelelő egészségügyi állapotáról, biztosítva, hogy az állat mindig alkalmas legyen a szolgálatteljesítésre. A szakmai felkészültség fenntartása érdekében a kutyavezető köteles kutyájával együtt részt venni az előírt képzéseken, továbbképzéseken és minősítéseken, emellett önállóan is végeznie kell az kutya szinten tartó képzéseit.

3. Szolgálati kutya állomány

A szolgálati kutya állomány létszáma 115 egyed⁴³. Fajta szerinti megoszlásban túlnyomó többségben németjuhász, belgajuhász és ezek keverékei kerülnek alkalmazásra, de a bv. intézeteknél holland juhász, rottweiler, magyar vizsla, jagdterrier és foxterrier fajtájú ebek is teljesítenek szolgálatot. Amennyiben az állományba vételhez szükséges kritériumoknak az egyed megfelel a felsorolt fajtákon felül bármilyen fajtájú kutyából szolgálati kutya válhat.

Szolgálati kutyák fajta szerinti megoszlása 2026-ban

Életkorukat tekintve átlagosan 10 éves korukig teljesítenek szolgálatot a büntetés-végrehajtás kötelékében. Nyugállományba történő helyezésüket követően jellemzően a kutya vezetője otthonában kerülnek elhelyezésre, de nem ritka, hogy a személyi állománya más tagja fogadja örökbe az idős egyedeket.

1 éves	2-6 éves	7-9 éves	10 éves
5	57	50	3

⁴³ 2025.01.15.

A szolgálati kutya képzettség szerint lehet járőr, kábítószer-kereső, nyomkövető, személykereső, technikai eszköz-kereső és speciális műveleti, elfogó kutya. A 2026-os adatok alapján az állomány 70 %-a járőr, míg a fennmaradó 30 % kereső feladatokat lát el.

Szolgálati kutyák képzettség szerinti megoszlása 2026-ban

Képzettség	Egyed
Ór-járőr	78
Kábítószer-kereső	27
Nyomkövető	3
Technikai eszközkereső	1

II. Fejezet: A büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati kutyáinak képzése

1. Szolgálati kutyák képzések

A büntetés-végrehajtási szervezet kutyavezető-képzési rendszere 2016-ban jelentős mérföldkőhöz érkezett. Korábban a nyomkövető és kábítószer-kereső kutyák és vezetőik felkészítését a Rendőrség, illetve a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szakemberei végezték, míg a járőr kutyák oktatása a bv. intézetek saját kutyatelepein zajlott. 2016-tól kezdődően a szervezet képzési struktúrája átalakult: azóta a büntetés-végrehajtás teljes körűen, önálló hatáskörben végzi mind a szolgálati kutyák, mind vezetőik szakmai felkészítését. A képzéseket a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Biztonsági Szolgálatának állománya szervezi és hajtja végre a 2024-ben a Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet baracskai objektumának területén kialakított kiképzőközpontban.

2023-as évben a szolgálati kutyák képzésének az oktatott tantárgyak körének és az éves minősítő vizsgák követelményeinek teljes körű szabályozása érdekében kiadásra került a Büntetés-végrehajtási Szervezet Szolgálati Kutyavezetők és Szolgálati Kutyák Tanulmányi és Vizsgaszabályzata. A szabályzatban foglaltak alapján a tanfolyami képzésének időtartama szakirányonként eltérő.

Kutyavezetői képzések óraszámai

Szakirány	Óraszám	Időtartam
Járőr kutyavezető szak	560 óra	14 hét
Kábítószer-kereső kutyavezető szak	720 óra	18 hét
Személykereső kutyavezető szak	640 óra	16 hét
Nyomkövető kutyavezető szak	960 óra	24 hét
Speciális (műveleti, kutató és elfogó) kutyavezető szak	400 óra	10 hét

A tanfolyami képzések legkorábban a kutyák 1 éves korában kezdődhetnek meg. **A képzésekre beiskolázott kutyavezetők és szolgálati kutyák elsajátítják az alapvető, szolgálat ellátáshoz szükséges őrző-védő, kereső és engedelmségi feladatokat.**

A gyakorlati feladatokon túl az elméleti oktatás is nagy hangsúlyt kap a képzések során. A hallgatók a tantermi foglalkozásokon kynológia, etológiai, kiképzés elméleti, intézkedés-taktikai, a szolgálati kutyák alkalmazásával összefüggő jogi és alapvető állategészségügyi ismeretekre tesznek szer.

2. Szolgálati kutyák éves minősítése

Az éves minősítés rendszere a büntetés-végrehajtási szervezet kutyás állományának folyamatos szakmai kontrollját biztosítja. Az éves minősítés fő szabály szerint egy évig, de legfeljebb a minősítést követő év utolsó napjáig érvényes. Kivételt képeznek ez alól a speciális feladatokat ellátó – műveleti, kutató és elfogó – kutyák, amelyek esetében a minősítést szigorúbb időközönként, hathavonta kell elvégezni.

A képzési szakoknak megfelelő továbbképzések időtartama:

- Járőr és speciális (műveleti, kutató és elfogó): 2 nap
- Személykereső: 1 hét
- Kábítószer kereső: 1 hét
- Nyomkövető: 2 hét

A minősítő vizsgán egyidejűleg egy bírónál legfeljebb 12 kereső- vagy 16 őrző-védő kutya vehet részt. Amennyiben a kutya nem éri el a legalább „megfelelő” (61%) szintet, a kutyavezető számára pótvizsga lehetőséget kell biztosítani, amelyet legkorábban 30 nap elteltével tarthatnak meg. Sikertelen pótvizsga esetén a kutyavezető az adott kutyával nem foglalkoztatható tovább kutyavezetői munkakörben, a szolgálati kutya további alkalmazhatóságát pedig külön felül kell vizsgálni. A minősítő vizsgák szervezésért és végrehajtásáért a Biztonsági Szolgálat felel.

III. Fejezet: A büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati kutyáinak alkalmazása

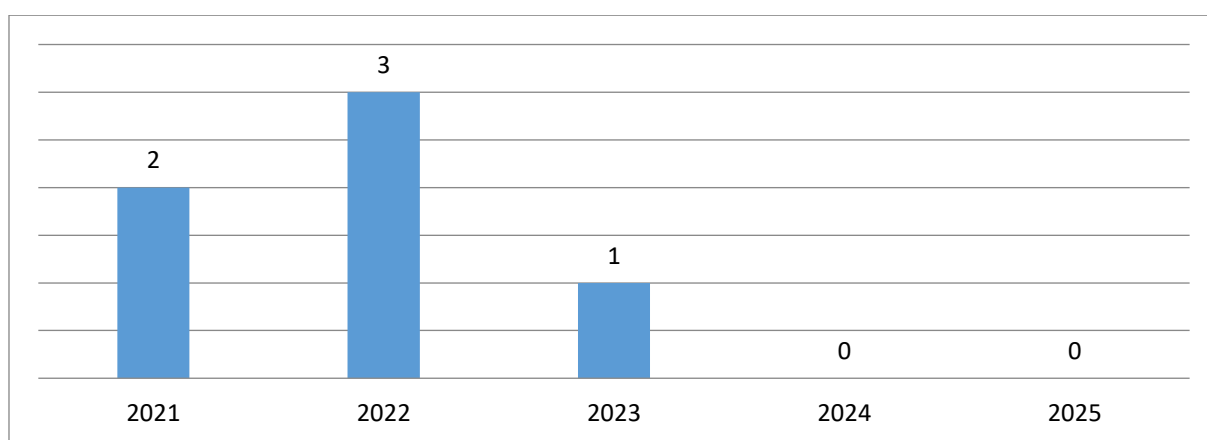
1. Őr-járőr szolgálati kutya

A járőrkutyák elsődleges feladata a rend fenntartása, a fizikai biztonság garantálása és a rendkívüli események megakadályozása, felszámolása. Alkalmazásuk a börtönök falain belül és kívül egyaránt a prevenció leghatékonyabb eszköze, hiszen pusztán jelenlétükkel is képesek elejét venni az esetleges események bekövetkezésének.

A járőrszolgálatra alkalmas kutyák kiválasztása szigorú szempontok alapján történik: a kiváló fizikai állóképesség mellett elengedhetetlen a stabil idegrendszer, a magas szintű ösztönadottságok megléte. A képzés során a kutya és vezetője egy elválaszthatatlan egységgé kapcsolódik, ahol az állat megtanulja a különféle eszközökkel – például a szájkosárral – való munkát, valamint az őrző-védő feladatok pontos végrehajtását. A járőrkutyák felé támasztott egyik legfontosabb tulajdonság a fegyelmezettség, hiszen az állatnak még extrém stresszhelyzetben vagy zajos környezetben is azonnal és maradéktalanul végre kell hajtania vezetője utasításait. Jelen vannak a fogvatartottak szabadlevegőn tartózkodásakor, a munkáltatási helyszíneken és az intézetek kívüli programok biztosításakor is. Kiemelt szerepük van a szállítások és előállítások során, ahol a szökés megakadályozása valamint a személyi állomány védelme a fő feladatuk. A járőrkutyák alkalmazása különösen kritikus a belső rend fenntartásában is: egy esetleges csoportos ellenszegülés vagy verekedés esetén a kutyás egység megjelenése gyakran önmagában elegendő a helyzet normalizálásához. A járőr szolgálati kutya alkalmazásával egy pszichikai és fizikai gátat emel a jogsértések elé. Sokoldalúságuk révén részt vesznek az objektumok külső és belső őrzésében, és minden olyan tevékenységben, ahol a fokozott biztonsági kockázat indokolja a jelenlétüket.

Alkalmazható⁴⁴:

- helyiségek, területek ellenőrzésére,
- a kutyavezető intézkedésének biztosítására,
- járőr vagy járőr csoport intézkedésének biztosítására, megerősítésére,
- csoportos fogvatartotti programok, tevékenységek biztosítására,
- fogvatartottak foglalkoztatásának biztosítására,
- fogvatartott előállításának, bv. szerven kívüli mozgatásának biztosítására,
- fogvatartott szökésének megakadályozására, megszökött fogvatartott felkutatására, elfogására,
- a személyi állomány és a fogvatartott életének, testi épségének megővására;
- kötelékben történő fellépés esetén,
- a bv. szerv és a fogvatartás biztonságát veszélyeztető csoportosulás szétosztatására; kényszerítőeszközként.

Szolgálati kutyák kényszerítő eszközként történő alkalmazása

2. Kábítószer-kereső szolgálati kutya

A kábítószer-kereső szolgálati kutyák nem csupán kiegészítői a technikai eszközöknek, hanem olyan élő „műszerek”, amelyek precizitása és megbízhatósága sok esetben felülmúlja a legmodernebb eszközöket is. A kábítószer-mentes környezet fenntartása a börtönökben alapvető feltétele a fogvatartás biztonságának fenntartásában, ebben a folyamatban pedig a keresőkutyák a prevenció és a felderítési tevékenységekben vesznek aktívan részt.

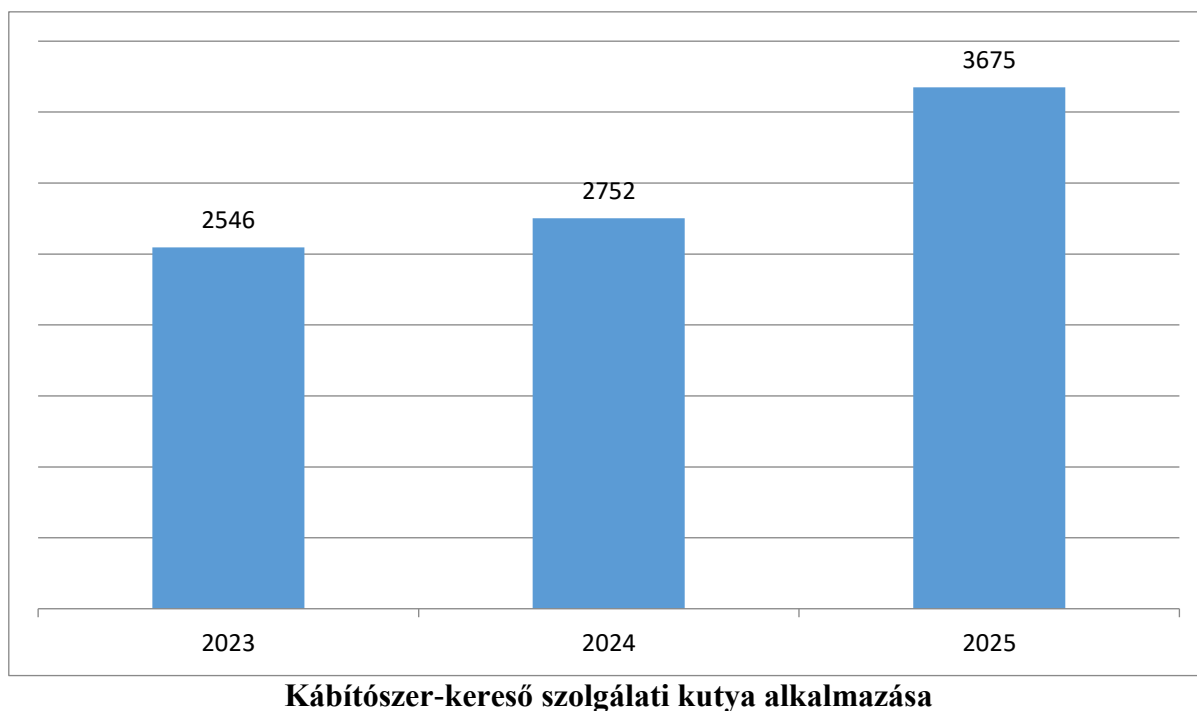
A szolgálati feladatokra való felkészítés már a kölyökkorban elkezdődik, ahol a legfontosabb szempont a kiemelkedő zsákmányszerző ösztön és a stabil idegrendszer. A kutya számára a kábítószer keresése valójában egy izgalmas, jutalmazáson alapuló játék: a kiképzés során megtanulják jelezni a legkülönbözőbb tiltott szereket, köztük a „klasszikus” kábítószereket (marijuana, hasis, kokain, heroin, amfetamin) és az egyre elterjedtebb új típusú pszichoaktív anyagokat. A társ rendvédelmi szervekhez hasonlóan a kutyák többsége úgynevezett passzív jelzést alkalmaz, ami azt jelenti, hogy a kábítószer észlelésekor nem kaparással vagy ugatással, hanem néma merev megállással, leüléssel vagy lefekvéssel jelzik az anyagokat. Ez a módszer különösen előnyös a személyek vagy csomagok ellenőrzésekor, mivel elkerülhetővé teszi a felesleges károkozásokat és az esetleges sérüléseket. A kábítószer-kereső egységek munkája az

⁴⁴ 67/2020. (XII. 12.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati kutyáinak rendszeresítéséről, beszerzéséről, tartásáról, tenyésztéséről, kiképzéséről és alkalmazásáról

intézet életének szinte minden szegletére kiterjed. Rendszeresen részt vesznek a zárkák és közösségi terek átvizsgálásában, ahol olyan rejtékhelyeken is képesek megtalálni a tiltott anyagokat, amelyek a személyi állomány számára láthatatlanok maradnának. A kutyák emellett hatékonyan szűrik a beérkező csomagokat, leveleket, sőt a gépjárműforgalmat is, így komplex védelmi hálót alkotnak. A siker valódi kulcsa azonban a kutya és a kutyavezető közötti szimbiózisban rejlik. A vezetőnek tökéletesen ismernie kell társa minden rezdülését, hiszen a kutya hatékonysága nagyban függ a pillanatnyi kondíciójától. A párosok folyamatos szinten tartó képzéseken és továbbképzéseken vesznek részt, ezzel is elősegítve hatékonyságukat. A kábítószer-kereső kutyák néma, de határozott jelenléte a garancia arra, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek biztonsága és kábítószer-mentessége hosszú távon is fenntartható maradjon.

Alkalmazható⁴⁵:

- épületek, helyiségek,
- zárkák,
- munkahelyek,
- fogvatartottak által használt egyéb helyiségek, területek,
- járművek, rakományok,
- postai küldemények,
- személyes használati tárgyak, csomagok, levetett ruhadarabok átvizsgálására.
- Speciális képzés esetén, közvetlenül személyen történő kutatásra.

⁴⁵ 67/2020. (XII. 12.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati kutyáinak rendszeresítéséről, beszerzéséről, tartásáról, tenyésztéséről, kiképzéséről és alkalmazásáról

3. Nyomkövető szolgálati kutya

Míg a járőr-kutyák a közvetlen rendfenntartásért, a kábítószer-keresők pedig a tiltott szerek felkutatásáért felelnek, a nyomkövető kutyák feladata egy esetleges szökés után a szökési útvonal pontos rekonstrukciója.

Az emberi életvitel során elkerülhetetlen a környezettel, a használati tárgyakkal és a talajjal való folyamatos, közvetlen érintkezés. Ez a fizikai kontaktus az emberi szervezet egyedi biológiai sajátosságai révén jellegzetes szagnyomok visszahagyását eredményezi a különböző felületeken. Bár ezek a szagmolekulák hosszabb-rövidebb ideig megmaradnak a környezetben, az emberi szaglószer és a jelenlegi technikai berendezések érzékenysége nem elégséges a kimutatásukhoz. Éppen ezért a rendvédelmi feladatok során „élő szagelemző műszerként” alkalmazzuk a nyomkövető kutyákat, amelyek kivételesen fejlett szaglással képesek a legkisebb szagkoncentrációt is érzékelni és jelezni. Ezek az állatok alkalmasak arra, hogy az emberi szem számára láthatatlan szagmolekulákat követve akár órákkal korábban hagyott nyomokat is azonosítsanak, áthidalva ezzel a modern technológia korlátait.⁴⁶ A nyomkövető kutyák képzése az egyik legideigényesebb és legösszetettebb folyamat, hiszen az állatnak meg kell tanulnia különválasztani a releváns szagnyomot az elvonó ingerektől. A büntetés-végrehajtásnál ezeket az állatokat elsősorban szökési kísérletek utáni forró nyomon üldözésre alkalmazzák. A nyomkövetés során a kutya képes akár órákkal korábban hagyott szagmaradványokat is követni változatos terepviszonyok között, legyen szó betonról, erdős területről vagy mezőgazdasági művelés alatt álló földekről. A feladatvégzés során a kutya és vezetője közötti összhang kritikus jelentőségű. A kutyavezetőnek nemcsak a terepet kell figyelnie, hanem tökéletesen kell olvasnia az állat jelzéseiből: észre kell vennie, ha a kutya „levált” a nyomról, ha elfáradt, vagy ha irányváltást jelez. A nyomkövető munka hatalmas mentális és fizikai koncentrációt igényel mind a kutyavezetőtől mind a szolgálati kutyától.

A magyar büntetés-végrehajtásnál alkalmazott nyomkövetők rendszeres szituációs gyakorlatokon vesznek részt, ahol imitált szökési helyzetekben tesztelik gyorsaságukat és pontosságukat. Összességében elmondható, hogy a nyomkövető szolgálati kutyák speciális képességei által pótolhatatlanná teszi őket a modern büntetés-végrehajtásban, hiszen ott is képesek eredményt felmutatni, ahol a biztonság technikai rendszerek hatóköre már véget ér.

Alkalmazható⁴⁷:

- emberi szagnyom követésére,
- megszökött, elrejtőzött fogvatartott útvonalának felderítésére, a személy felkutatására,
- a nyomhoz tartozó tárgyak felkutatására.
- Társ rendvédelmi szervek felkérése esetén:
 - bűncselekmény helyszínén, az elkövető útvonalának, a nyomhoz tartozó tárgyak felderítésére,
 - eltűnt személy felkutatására.

⁴⁶ Dr. Janza Frigyes, Koskovics István, Kovács Róbert, Dr. Kovács Zsolt, Matlag Ferenc, Suszter Ferenc, Dr. Szilágyi Zoltán, Dr. Szinák János (2000): A kutyakiképzés alapjai, ORFK Kutyavezető-képző Iskola

⁴⁷ 67/2020. (XII. 12.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati kutyáinak rendszeresítéséről, beszerzéséről, tartásáról, tenyésztéséről, kiképzéséről és alkalmazásáról

IV. Fejezet: Jogszályi háttér

A szolgálati kutyával végrehajtható biztonsági tevékenységek jogszerűségét, kényszerítő eszközként való alkalmazását, törvényi szintű szabályozás garantálja.

1. 1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről

A büntetés-végrehajtási szervezet rendeltetését és alapvető feladatait az 1995. évi CVII. törvény határozza meg, amelynek végrehajtásához a szolgálati kutyák alkalmazása nélkülözhetetlen eszköznek minősül; a jogszabály emellett nevesíti a kutyák kényszerítő eszközként való igénybevételének lehetőségét is, megteremtve ezzel a tevékenység szervezeti és jogi alapjait.

„1995. évi CVII. törvény 21. §:

(1) Szájkosárral ellátott szolgálati kutya – pórázon vagy anélkül – akkor alkalmazható, ha a testi kényszer alkalmazásának a feltételei fennállnak.

(2) Szájkosár nélkül szolgálati kutya pórázon akkor alkalmazható, ha az intézet, illetve a fogvatartás biztonságát veszélyeztető csoportosulás enyhébb kényszerítő eszközzel nem osztható szét, vagy ha az a személyi állomány tagjának az intézkedésével szemben tanúsított aktív ellenállás leküzdéséhez szükséges.

(3) Szájkosár és póráz nélkül szolgálati kutya

a) személyi sérüléssel fenyegető támadás, illetve az életet vagy a testi épséget közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására,

b) az elzárást töltő személy kivételével a fogvatartott szökésének a megakadályozására, és a megszökött fogvatartott elfogására alkalmazható.

(4) Kényszerítő eszközként csak az arra kiképzett szolgálati kutyát lehet alkalmazni.”

2. 67/2020. (XII. 12.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati kutyáinak rendszeresítéséről, beszerzéséről, tartásáról, tenyésztéséről, kiképzéséről és alkalmazásáról

A BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati kutyákkal kapcsolatos tevékenységének átfogó szabályozója, amely a kutyák beszerzésétől kezdve egészen a szolgálatból történő kivonásukig minden szakmai mozzanatot rögzít. A szabályozás elsődleges célja, hogy egységesítse a bv. intézetekben zajló kutyás szolgálatot, meghatározva a kutyák elhelyezésének, élelmezésének és állat-egészségügyi ellátásának szigorú protokolljait, összhangban az állatvédelmi előírásokkal. Az utasítás részletesen taglalja a kutyavezetők képzését és a kutyák szakirányú (őrző-védő, kábítószer-kereső vagy nyomkövető) kiképzését, valamint előírja az éves minősítő vizsgák kötelezettségét az alkalmasság fenntartása érdekében. Kiemelt hangsúlyt kap a kutyák alkalmazásának jogköre, hiszen a szolgálati kutyák a büntetés-végrehajtásban kényszerítő eszköznek minősül, így alkalmazásuk szabályait a jogszerűség és a biztonság jegyében pontosan definiálja a dokumentum.

3. 30500-16/15-28/2024. bizt. számú a Büntetés-végrehajtás Tanulmányi és Vizsgaszabályzata Szolgálati Kutyavezetők és Kutyák Részére

A tanulmányi és vizsgaszabályzat bevezetése alapvető szakmai szükséglet volt, mivel egy korábban hiányzó, egységes és objektív minőségbiztosítási rendszert teremtett meg. A szabályzat megalkotása előtt a szervezetnek nem állt rendelkezésére ilyen részletességű, minden szakirányra kiterjedő elméleti és gyakorlati teljesítménybírálati rend, amely garantálta volna, hogy a kutyavezetők és szolgálati kutyák felkészítése azonos standardok alapján történjen.

A szabályzat átfogó módon rendezi a büntetés-végrehajtási szervezet kutyavezetőinek és szolgálati kutyáinak képzési és minősítési rendjét, meghatározva azokat a teljesítménybírálati szempontokat, amelyek alapján a szakmai munkát értékelni kell. A dokumentum rögzíti a minősítések érvényességi idejét, amely általános esetben egy év. A szabályozás kitér a szakmai állomány személyi feltételeire is, előírva a vizsgáztató bírók és a kiképzésvezetők számára a legalább ötéves szakmai gyakorlatot, valamint a pártatlanság érdekében rögzíti az összeférhetetlenségi szabályokat is.

A képzési folyamatot tekintve a szabályzat pontosan meghatározza az öt különböző szakterület óraszámait és időtartamát, valamint rögzíti a napi oktatási rendet és a tanítandó tantárgyakat, például a kynológiát, az állategészségtant és a taktikai ismereteket. A dokumentum szabályozza a vizsgára bocsátás feltételeit, köztük a 90%-os részvételi kötelezettséget, továbbá részletezi a vizsgáztatás pontos menetét a megengedett felszereléseken át egészen a balesetvédelmi oktatásig.

Az értékelési rendszer tekintetében a szabályzat rögzíti az elméleti és gyakorlati vizsgák osztályozási módszerét, a százalékos alapú ponthierarchiát, valamint a sikertelen vizsga esetén irányadó pótvizsgázási lehetőségeket és azok következményeit.

V. Fejezet: Összegzés

A büntetés-végrehajtási szervezet kutyás szolgálatának fejlődése az 1970-es évek kezdeti, próbálkozásaitól napjainkra egy szabályozott, nélkülözhetetlen biztonsági elemmé vált. A kutyavezető és az állat közötti szoros bizalmi kapcsolat, valamint a folyamatos szakmai kontroll biztosítja, hogy a kutyás egységek ott is eredményesek maradjanak, ahol a technikai rendszerek lehetőségei véget érnek. A szolgálati kutyák alkalmazása napjainkban, a börtönökben a dinamikus biztonság kulcseleme, amely egyszerre szolgálja a fogvatartás biztonságának fenntartását valamint a személyi állomány védelmét.

Felhasznált Irodalom

- Stein Mária (2018), A szolgálati kutya szerepe, jelentősége, képzésének és alkalmazásának lehetőségei a büntetés-végrehajtás szervezetének rendszerében, Börtönügyi Szemle 2018/3,
- 67/2020. (XII. 12.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati kutyáinak rendszeresítéséről, beszerzéséről, tartásáról, tenyésztéséről, kiképzéséről és alkalmazásáról,
- 30500-16/15-28/2024. bizt. számú a Büntetés-végrehajtás Tanulmányi és Vizsgaszabályzata Szolgálati Kutyavezetők és Kutyák Részére,
- Kovács György (2003): A vadak ura, Magyarországi Német Juhászkutya Klub, Budapest,
- Boglyasovszki Csaba, Frigyer László, Gregori Attila, Silling István, Czár Vendel (2007): A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet Kutyás felügyelőinek és kutyatelepének prospektusa, Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, Budapest,
- Dr. Janza Frigyes, Koskovics István, Kovács Róbert, Dr. Kovács Zsolt, Matlag Ferenc, Suszter Ferenc, Dr. Szilágyi Zoltán, Dr. Szinák János (2000): A kutyakiképzés alapjai, ORFK Kutyavezető-képző Iskola

Frigyer László – Morva László: A rendvédelemi tevékenységhez köthető hivatásos szolgálati jogviszonyon kívüli szolgálati kutyás és kutyás szakterületek

A rendvédelemi tevékenységhez köthető hivatásos szolgálati jogviszonyon kívüli szolgálati kutyás és kutyás szakterületek Frigyer László – Morva László

Felvezető gondolatok

Jelen tanulmányban alapvető meghatározásként a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen 2019-ben készült **Rendészettudományi Szaklexikon**⁴⁸-nak a szolgálati kutya kapcsán meghatározott alábbi fogalmát vesszük alapul:

Szolgálati kutya: a hazai rendvédelmi szervek által kiképzett és minősített, ill. az állományába vett és rendszeresített, a szolgálati feladatok ellátása során alkalmazott kutya....

Az értekezésben a fogalom azzal a kiterjesztéssel kerül alkalmazásra, hogy szolgálati kutyaként – **a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény** 1. §. (1) bekezdésében meghatározott⁴⁹ rendvédelmi szerveken kívül – azon szervek/személyek által alkalmazott kutyákat is ideértjük, amelyek szolgálati kutyaként történő alkalmazására ezen szervek/személyek⁵⁰ külön törvényben nevesített felhatalmazással rendelkeznek.

Ugyanakkor ezen (*szolgálati kutyás*) körbe – az alapértelmezés kapcsán – nem tartozik bele a személy- és vagyonőröknek a jogszabályi felhatalmazás⁵¹ alapján történő – kutya alkalmazására felhatalmazó – lehetősége, valamint a rendőrségi tevékenységgel szoros összefüggésben végzett civil keresőkutyás tevékenység^{52, 53} sem.

⁴⁸ https://real.mtak.hu/153920/1/743_Rendesztudomanyai_Szaklexikon_e_2020_04_28_.pdf

⁴⁹ 1. § (1) * E törvény hatálya

- a) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv,
- b) a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv,
- c) a terrorizmust elhárító szerv,
- d) az idegenrendészeti szerv [az a)–d) pontban felsorolt szervek a továbbiakban együtt: rendőrség],
- e) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,
- f) a büntetés-végrehajtási szervezet,
- g) az Országgyűlési Őrség,
- h) *
- i) *

[az a)–g) pontban felsorolt rendvédelmi feladatokat ellátó szervek e törvény alkalmazásában a továbbiakban: rendvédelmi szerv] hivatásos állománya tagjainak hivatásos szolgálati jogviszonyára (a továbbiakban: szolgálati viszony) és egyes társadalombiztosítási ellátására terjed ki.

⁵⁰ 1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról

2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról

2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről

2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

⁵¹ 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól

⁵² ROKK: <https://rokk.hu/bemutakozas/szervezeti-felepites/rendorsegi-vizsgakozpont-onallo/civil-keresokutya-vezetok-kepzes-es-vizsgaztatasa/>

⁵³ Frigyer, László: *A bűnügyi szolgálati kutyák rendőrségi alkalmazásával kapcsolatos normarendszer vizsgálata* In: Mészáros, Bence (szerk.) *Verziók : Tanulmányok a 60 éves Dr. Anti Csaba László rendőr alezredes tiszteletére* Budapest, Magyarország : Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete (2026) 174 p. pp. 50-56. , 7 p. elérhetősége:

A civil keresőkutyás tevékenység⁵⁴

„A civil keresőkutyás szervezetek évtizedek óta segítik a rendőrség háttérmunkáját, számos esetben jelentős eredményt felmutatva.

Az eltűnt vagy elhalálozott személyek felkutatásával kapcsolatos rendőri intézkedések helyszínein történő szolgálati kutyás kereső tevékenység speciális rendőrségi szakmai ismereteket, a civil résztvevők kereső tevékenységben történő részvétele fokozott felügyeletet, speciális szakmai ismereteket igényel. Ezen eljárások jog- és szakszerűségéért a rendőrség a felelős.

A civil keresőkutya-vezetők rendőrszakmai ismereteket adó – két napos – elméleti képzését és vizsgáztatását, valamint a civil keresőkutyák vizsgáztatását a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Gazdasági Szervek Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály hajtja végre. A civil keresőkutyák képzése és felkészítése a civil szervezetek feladata, vizsgáztatásuk a kidolgozott teljesítménybírálati rendek alapján kerül végrehajtásra.

A vizsgákat sikeresen teljesítő civil keresőkutya-vezetők tanúsítványt kapnak és bekerülnek az országos nyilvántartásba.

Célunk, hogy az érvényes tanúsítvánnyal rendelkező civil keresőkutya-vezetők teljes mértékben megfeleljenek a rendőrségi eljárások jogszerűségi és egyéb szakmai elvárásainak”.

Érdekességgént jelentkezik a **civil keresőkutya-vezetők rendőrségi eljárásban történő közreműködésének szabályozásáról szóló 39/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás** szabályozása, amelynek 7. pontja értelmében:

7. A civil keresőkutya a teljesítménybírálati rend szerint az alábbi célokra vehető igénybe:

- a) holttest- és holttestrész-keresés;
- b) nyomkövetés;
- c) személykeresés;
- d) személykövetés.

Ezen szabályozás alapjairól jelen Tanulmánykötetben külön tanulmány kerül közzétételre.

A vonatkozó képzési anyagok a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ honlapján az alábbi részek vonatkozásában bárki számára elérhetőek⁵⁵:

[39/2024 Civil keresőkutyás ORFK utasítás](#)

[Civil holttest és holttestrész-kereső kutyák alkalmassági és teljesítménybírálati rendje](#)

[Civil nyomkövető kutyák teljesítménybírálati rendje](#)

[Civil személykereső kutyák teljesítménybírálati rendje](#)

[Civil személykövető kutyák teljesítménybírálati rendje](#)

: <https://rendeszeti.uni-nke.hu/document/rendeszeti-uni-nke-hu/Verzio%CC%81k%20-%20Tanulma%CC%81nyok%20a%2060%20e%CC%81ves%20dr.%20Anti%20Csaba%20La%CC%81szlo%C%81%20rendo%CC%81Br%20alezredes%20tisztelete%CC%81re.pdf#page=51>

⁵⁴ ROKK: <https://rokk.hu/bemutakozas/szervezeti-felepites/rendorsegi-vizsgakozpont-onallo/civil-keresokutya-vezetok-kepzes-es-vizsgaztatasa/>

⁵⁵ 39/2024 Civil keresőkutyás ORFK utasítás

[Civil holttest és holttestrész-kereső kutyák alkalmassági és teljesítménybírálati rendje](#)

[Civil nyomkövető kutyák teljesítménybírálati rendje](#)

[Civil személykereső kutyák teljesítménybírálati rendje](#)

[Civil személykövető kutyák teljesítménybírálati rendje](#)

A rendészeti feladatokat ellátó személyek, segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyonőrök képzése és vizsgáztatása⁵⁶

A rendészeti feladatokat ellátó személyek 40 órás képzése:

<https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/index.html>

Erdészeti szakszemélyzet és jogosult erdészeti szakszemélyzet

Tananyag: https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/erdeszeti_szakszemelyzet_tananyag.pdf

„A rendőrbotot és a szolgálati kutyát a rendészeti feladatokat ellátó szakszemélyzet kizárólag önvédelmi célból tarthatja magánál, azok az intézkedés kikényszerítése céljából nem alkalmazhatók, ezért kényszerítő eszköznek sem tekinthetők.” 16. oldal

Erdészeti hatóság tagja

Tananyag: https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/erdeszeti_hatosag_tananyag.pdf

„A rendőrbotot és a szolgálati kutyát az erdészeti hatóság rendészeti feladatokat ellátó tagja kizárólag önvédelmi célból tarthatja magánál, azok az intézkedés kikényszerítése céljából nem alkalmazhatók, ezért kényszerítő eszköznek sem tekinthetők.” 14. oldal

Halásznadrág

Tananyag: https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/halaszati_or_tananyag.pdf

„A rendőrbotot és a szolgálati kutyát az állami halásznadrág illetve a hivatásos halásznadrág kizárólag önvédelmi célból tarthatja magánál, azok az intézkedés kikényszerítése céljából nem alkalmazhatók, ezért kényszerítő eszköznek sem tekinthetők.” 15. oldal

Hegyzár

Tananyag: https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/hegyor_tananyag.pdf

„A rendőrbotot és a szolgálati kutyát a hegyzár kizárólag önvédelmi célból tarthatja magánál, azok az intézkedés kikényszerítése céljából nem alkalmazhatók, ezért kényszerítő eszköznek sem tekinthetők.” 14. oldal

Hivatásos vadász

Tananyag: https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/hivatasos_vadasz_tananyag.pdf

„A rendőrbotot és a szolgálati kutyát a hivatásos vadász kizárólag önvédelmi célból tarthatja magánál, azok az intézkedés kikényszerítése céljából nem alkalmazhatók, ezért kényszerítő eszköznek sem tekinthetők.” 14. oldal

Közterület-felügyelő

Tananyag: https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/kozterulet_felugyelo_tananyag.pdf

„A rendőrbotot és a szolgálati kutyát a közterület-felügyelő kizárólag önvédelmi célból tarthatja magánál, azok az intézkedés kikényszerítése céljából nem alkalmazhatók, ezért kényszerítő eszköznek sem tekinthetők.” 16. oldal

Mezőőr

Tananyag: https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/mezo_or_tananyag.pdf

„A rendőrbotot és a szolgálati kutyát a mezőőr kizárólag önvédelmi célból tarthatja magánál, azok az intézkedés kikényszerítése céljából nem alkalmazhatók, ezért kényszerítő eszköznek sem tekinthetők.” 15. oldal

⁵⁶ <https://rokk.hu/>

Önkormányzati természetvédelmi őr

Tananyag:

https://nyilvantartas.bmkzf.hu/rvv/onkormanyzati_termeszetvedelmi_or_tananyag.pdf

„A rendőrbotot és a szolgálati kutyát az önkormányzati természetvédelmi őr kizárólag önvédelmi célból tarthatja magánál, azok az intézkedés kikényszerítése céljából nem alkalmazhatók, ezért kényszerítő eszköznek sem tekinthetők.” 15. oldal

Természetvédelmi őr

Tananyag: https://nyilvantartas.bmkzf.hu/rvv/termeszetvedelmi_or_tananyag.pdf

„A rendőrbotot és a szolgálati kutyát a természetvédelmi őr kizárólag önvédelmi célból tarthatja magánál, azok az intézkedés kikényszerítése céljából nem alkalmazhatók, ezért kényszerítő eszköznek sem tekinthetők.” 14. oldal

Fegyveres biztonsági őr

1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról

9. § (2).....A fegyveres biztonsági őr feladatai ellátása során **csak a rendőrség szolgálati kutyák kiképzésével összefüggő feladatok ellátására létrehozott szervezeti eleme által kiképzett és évente minősített szolgálati kutyát alkalmazhat.**

A személy és vagyonőrök 40 órás képzése

<https://kabinetedu.hu/portal/login.seam>

Kötelező tananyag: https://www.szakmaikamara.hu/files/images/Orszagos/Kabinet/40-oras-kabinetedu_tananyag.pdf

„Az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet⁵⁷ alapján 2013. szeptember 1-jétől a szakképesítés megnevezése a biztonsági őr helyett személy- és vagyonőr, amelynek a szakképesítés-ráépülései az alábbiakra változtak:

1. fegyveres biztonsági őr,
2. kutyavezető-vagyonőr,
3. testőr.” 7. oldal

„A személy- és vagyonőr a feladata ellátása során vegyi eszközt (gázsprayt), gumibotot, őrkutyát, valamint – az erre vonatkozó külön jogszabályok rendelkezései szerint – lőfegyvert tarthat magánál, de azokat csak jogos védelmi helyzetben, illetve végszükség esetén alkalmazhatja. (A kutyavezető-vagyonőr részére az Országos Képzési Jegyzék szakképesítési ráépülést ír elő!)

Közterületen őrkutyát igénybe vevő kutyavezető-vagyonőr a tevékenységét csak a rendészetért felelős miniszter rendeletében meghatározott feltételeknek eleget tevő, engedéllyel rendelkező kutyavezető-képző iskolák által minősített (vizsgáztatott) kutyával láthatja el.” 18. oldal

SZEMÉLY- ÉS VAGYONŐRÖK 16 órás KIEGÉSZÍTŐ KÉPZÉSE

Tananyag: <https://rokk.hu/dokumentum/szv/SzemelyEsVagyonorTananyag.pdf>

„Az SzVMtv. rendelkezése alapján, a személy- és vagyonőr a feladata ellátása során vegyi eszközt (gázsprayt), gumibotot, őrkutyát, valamint - az erre vonatkozó jogszabályok rendelkezései szerint – lőfegyvert tarthat magánál, és azokat csak jogos védelmi helyzetben, illetve végszükség esetén alkalmazhatja.” 24. oldal

⁵⁷ A felhozott képzési anyagból idézett, de a tanulmány készítésekor már nem hatályos norma.

„Közterületen őrkutyát igénybe vevő személy- és vagyonőr a tevékenységét csak a rendészetért felelős miniszter rendeletében meghatározott feltételeknek eleget tevő, engedéllyel rendelkező kutyavezető-képző iskolák által minősített (vizsgáztatott) kutyával láthatja el.” 26. oldal

A Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara (SZVMSZK) magán-biztonságvédelmi alapfeladatok (személy- és vagyonőrök 40 órás képzése) felnőttképző intézménye elektronikus képzés- és vizsgaszervező oldala:

<https://www.kabinetedu.hu/portal/login.seam>

kamarai tananyag

https://www.szakmaikamara.hu/files/images/Orszagos/Kabinet/40-oras-kabinetedu_tananyag.pdf

A személy- és vagyonőri (kutyás) tevékenységre vonatkozó jogi környezet

2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól

26. § (1) A vagyonőr a megbízó közterületnek nem minősülő létesítményének őrzése során jogosult:

f) * a területre belépők ellenőrzésére fegyver-, pirotechnikai eszköz-, és robbanóanyag-kutató műszert, valamint kábítószer-kereső kutyát alkalmazni, és a közbiztonságra különösen veszélyes eszközök bevitelét megtiltani.

27. § (5) * Közterületen őrkutyát igénybe vevő személyes vagyonőr a tevékenységét csak a rendészetért felelős miniszter rendeletében meghatározott feltételeknek eleget tevő, engedéllyel rendelkező kutyavezető-képző iskolák által minősített (vizsgáztatott) kutyával láthatja el.

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

A jogos védelem

21. § Nem büntetendő annak a cselekménye, aki a saját, illetve a mások személye vagy javai elleni jogtalan támadás megelőzése céljából telepített, az élet kioltására nem alkalmas védelmi eszközzel a jogtalan támadónak sérelmet okoz, feltéve, hogy a védekező mindent megtett, ami az adott helyzetben elvárható annak érdekében, hogy az általa telepített védelmi eszköz ne okozzon sérelmet.

22. § (1) Nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.

(2) A jogtalan támadást úgy kell tekinteni, mintha az a védekező életének kioltására is irányult volna, ha

a) azt személy ellen

aa) éjjel,

ab) fegyveresen,

ac) felfegyverkezve vagy

ad) csoportosan

követik el,

b) az a lakásba

ba) éjjel,

bb) fegyveresen,

bc) felfegyverkezve vagy

bd) csoportosan

történő jogtalan behatolás, vagy

c) az a lakáshoz tartozó bekerített helyre fegyveresen történő jogtalan behatolás.

(3) Nem büntethető, aki az elhárítás szükséges mértékét ijedtségből vagy menthető felindulásból lépi túl.

(4) A megtámadott nem köteles kitérni a jogtalan támadás elől.

A végszükség

23. § (1) Nem büntetendő annak a cselekménye, aki saját, illetve más személyét vagy javait közvetlen és másként el nem hárítható veszélyből menti, vagy a közérdek védelme érdekében így jár el, feltéve, hogy a cselekmény nem okoz nagyobb sérelmet, mint amelynek elhárítására törekedett.

(2) Nem büntethető, aki azért okoz nagyobb sérelmet, mint amelynek elhárítására törekedett, mert ijedtségből vagy menthető felindulásból nem ismeri fel a sérelem nagyságát.

(3) Nem állapítható meg végszükség annak javára, akinek a veszély előidézése felróható, vagy akinek a veszély vállalása foglalkozásánál fogva kötelessége.

2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

1. § (1) E törvényben foglaltakat kell alkalmazni

b) az alkalmazási feltételek, az intézkedéssel, kényszerítő eszközzel szembeni panasz és kivizsgálása, valamint a képzés és vizsgáztatás tekintetében a személy- és vagyonőrre,

2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

A tetten ért elkövető elfogása

273. § A bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, vagy ha erre nincs módja, a rendőrséget tájékoztatni.

531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről

1. melléklet az 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelethez: Az egyes közigazgatási hatósági eljárásokban közreműködő szakhatóságok

19. * Egyéb ügyek (71.; 72. pont)

71.	Az őrkutya minősítésére irányuló eljárás.	Személy- és vagyonőr által közterületen igénybe vett őrkutya megfelelőségének kérdése.	Minden esetben.	Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ	-	21 nap
72.*	Kutyavezetők, illetve keresőkutya minősítésére irányuló eljárás.	Létesítmény- és rendezvényvédelmi kutyavezető, illetve keresőkutya megfelelőségének kérdése.	Minden esetben.	Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ	-	21 nap

A specialitások

43/2024. (II. 29.) Korm. rendelet a speciális személy- és vagyonvédelmi ellenőrzést igazoló tanúsítvánnyal, valamint a helyszínelői és bűnügyi technikai tevékenységgel összefüggő egyes rendelkezésekről

2. § (1) cb) rendelkezik az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv által minősített kutyavezetővel, valamint robbanóanyag-, pirotechnikaitemék-, illetve kábítószer-kereső kutyával (a továbbiakban együtt: keresőkutya),

68/2012. (XII. 14.) BM rendelet a rendészeti feladatokat ellátó személyek, a segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyonőrök képzéséről és vizsgáztatásáról

A BM rendelet az alábbi 7/A. A kutyavezetők és kereső kutyák című fejezettel egészült ki a [19/2024. \(IV. 11.\) BM rendelet 23. §.](#) által.

7/A. * A kutyavezetők és kereső kutyák

11/A. § * (1) A kutyavezetők és kereső kutyák oktatására az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv központi szervének honlapján közzétett jelentkezési lapot kell kitölteni, és a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ igazgatójának benyújtani, amely elektronikus úton is megküldhető.

(2) A jelentkezési lapot a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ nyilvántartásba veszi, és a jelentkezőt a kutyavezetők és kereső kutyák oktatásának időpontjáról és helyéről azt megelőzően legalább 15 nappal, írásban vagy elektronikus úton tájékoztatja.

(3) Az országos rendőrfőkapitány gondoskodik a költségek megállapításáról, évenkénti felülvizsgálatáról és az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv központi szervének honlapján történő közzétételéről.

(4) A kutyavezetők és kereső kutyák oktatása megkezdésének feltétele, hogy a kutyavezetők és kereső kutyák oktatására jelentkező személy

a) 18. életévét betöltötte, cselekvőképes,

b) kutyája BH vizsgával (Begleithundeprüfung – Kísérőkutya vizsga) rendelkezik, és az erről szóló tanúsítványt bemutatja,

c) személy- és vagyonőri igazolvánnyal rendelkezik,

d) a létesítmény és rendezvényvédelmi ellenőr szakképesítést igazoló képesítő bizonyítvánnyal rendelkezik,

e) a kutyavezetők és kereső kutyák oktatásának oktatási és vizsgadíját a megadott számlaszámra megfizeti, és

f) a befizetést igazoló bizonylat másolatát vagy a befizetés igazolását megküldi a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központnak a képzés megkezdését megelőző ötödik napig.

(5) A kutyavezetők és kereső kutyák oktatásának eredményes befejezéséhez az előírt formában történő részvétel kötelező, azt a résztvevők által aláírt jelenléti ív vagy az e-learning rendszerbe történő bejelentkezés naplója igazolja.

(6) A kutyavezetők és kereső kutyák oktatásáról történő megengedett hiányzás az összóraszám 20%-a. Ennél magasabb mértékű hiányzás esetén – újabb oktatási díj fizetése nélkül – a kutyavezetők és kereső kutyák oktatását meg kell ismételni.

(7) A kutyavezetők és kereső kutyák oktatásának időtartamát a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ által elkészített oktatási program határozza meg.

(8) A kutyavezetők és kereső kutyák oktatását a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ évente legalább két alkalommal szervezi.

11/B. § * (1) A kutyavezetők és kereső kutyák oktatása eredményes befejezésének feltétele az oktatási programban meghatározott követelmények teljesítése, valamint vizsgabizottság előtt valamennyi vizsgatantárgyból eredményes vizsga (a továbbiakban: záróvizsga) letétele. A

záróvizsgák kérdéscsoportjait, vizsgafeladatait a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ állítja össze.

(2) A kutyavezetők és kereső kutyák oktatása és a záróvizsga helyett más képzettség vagy képesítés nem fogadható el.

(3) A sikertelen záróvizsga megismétlésére egy alkalommal van lehetőség. A záróvizsga halasztására két alkalommal van lehetőség.

11/C. § * (1) Az eredményes záróvizsgát tett jelölt a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ vezetője aláírásával hitelesített vizsgabizonyítványt szerez.

(2) A vizsgabizonyítványban az írásbeli, a szóbeli, valamint a gyakorlati vizsgaeredmény átlagértéke kerül rögzítésre.

(3) A vizsgabizonyítványban a záróvizsga eredményeként jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2) szerepeltethető.

A hatálytalan de nagyon érdekes vizsgaszabályzat

20/2013. (V. 28.) BM rendelet a belügyminiszter ágazatába tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről, valamint egyes, szakmai és vizsgakövetelmények kiadásáról szóló miniszteri rendeletek hatályon kívül helyezéséről

A 29. SORSZÁMÚ KUTYAVEZETŐ-VAGYONŐR MEGNEVEZÉSŰ SZAKKÉPESÍTÉS-RÁÉPÜLÉS SZAKMAI ÉS VIZSGAKÖVETELMÉNYE

Konklúzió

A nagyon érdekes és szerteágazó szabályozási környezet egészen sokféle területen teszi lehetővé a kutyákkal történő jogszerű feladatellátást. Viszont több mindent tisztázni szükséges.

Ennek okán elsődlegesen nagyon fontos megjegyezni, hogy a személy- és vagyonőrök és az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek, valamint a fegyveres biztonsági őrök kutyás tevékenysége között az a legnagyobb jogi különbség az, hogy a személy- és vagyonőrökön kívüli nevesített személyek(szervezetek) hivatalosan is szolgálati kutyával tevékenykednek, míg a személy- és vagyonőrök és a civil keresőkutyák kapcsán ezen hivatalos jelleget kölcsönző „szolgálati” műszó/fogalom használata a jogszabályok alapján nem nevesített és rendszeresített, azaz jogszabályellenes!!!

Ugyanakkor a civil keresőkutyás tevékenység a rendőrséggel együttes alkalmazáskor „kvázi” hatósági jelleget is ölt.

De kiterjesztett értelemben civil vagyonvédelmi tevékenység is a közrend és a közbiztonság megteremtésének nagyon fontos alapköve, amelynek okán ezen jogszerű tevékenységeket és a feladatokat ellátó személy- és vagyonőröket, valamint a civil keresőkutyás „kollégákat” a rendvédelmi szerveknek teljes mértékben szakmailag támogatniuk kell és a jogszerű feladatvégrehajtás során partnertként „kollégaként” kell kezelniük.

Felhasznált anyagok:

Rendészettudományi Szaklexikon:

https://real.mtak.hu/153920/1/743_Rendesztudomanyai_Szaklexikon_e_2020_04_28_.pdf
rendvédelmi szerv]

1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezeti őrszolgálatról

2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól

2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról

2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról

2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről

531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről

1. melléklet az 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelethez:

43/2024. (II. 29.) Korm. rendelet a speciális személy- és vagyonvédelmi ellenőrzést igazoló tanúsítvánnyal, valamint a helyszínelői és bűnügyi technikai tevékenységgel összefüggő egyes rendelkezésekről

68/2012. (XII. 14.) BM rendelet a rendészeti feladatokat ellátó személyek, a segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyonőrök képzéséről és vizsgáztatásáról

A hatálytalan 20/2013. (V. 28.) BM rendelet a belügyminiszter ágazatába tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről, valamint egyes, szakmai és vizsgakövetelmények kiadásáról szóló miniszteri rendeletek hatályon kívül helyezéséről

a civil keresőkutya-vezetők rendőrségi eljárásban történő közreműködésének szabályozásáról szóló 39/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás

Frigyer, László: A bűnügyi szolgálati kutyák rendőrségi alkalmazásával kapcsolatos normarendszer vizsgálata In: Mészáros, Bence (szerk.) Verziók : Tanulmányok a 60 éves Dr. Anti Csaba László rendőr alezredes tiszteletére Budapest, Magyarország : Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete (2026) 174 p. pp. 50-56. , 7 p.

elérhetősége:

: <https://rendeszeti.uni-nke.hu/document/rendeszeti-uni-nke-hu/Verzio%CC%81k%20-%20Tanulma%CC%81nyok%20a%2060%20e%CC%81ves%20dr.%20Anti%20Csaba%20La%CC%81szlo%CC%81%20rendo%CC%81Br%20alezredes%20tisztelete%CC%81re.pdf#page=51>

ROKK: <https://rokk.hu/bemutakozas/szervezeti-felepites/rendorsegi-vizsgakozpont-onallo/civil-keresokutya-vezetok-kepzesese-es-vizsgaztatasa/>

https://real.mtak.hu/153920/1/743_Rendesztudomanyai_Szaklexikon_e_2020_04_28_.pdf

[Civil holttest és holttestrész-kereső kutyák alkalmassági és teljesítménybírálati rendje](#)

[Civil nyomkövető kutyák teljesítménybírálati rendje](#)

[Civil személykereső kutyák teljesítménybírálati rendje](#)

[Civil személykövető kutyák teljesítménybírálati rendje](#)

<https://rokk.hu/>

<https://nyilvantartas.bmkzf.hu/rvv/index.html>

https://nyilvantartas.bmkzf.hu/rvv/erdeszeti_szakszemelyzet_tananyag.pdf

https://nyilvantartas.bmkzf.hu/rvv/erdeszeti_hatosag_tananyag.pdf

https://nyilvantartas.bmkzf.hu/rvv/halaszati_or_tananyag.pdf

https://nyilvantartas.bmkzf.hu/rvv/hegyor_tananyag.pdf

https://nyilvantartas.bmkzf.hu/rvv/hivatasos_vadasz_tananyag.pdf

https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/kozterulet_felugyelo_tananyag.pdf
https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/mezo_or_tananyag.pdf
https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/onkormanyzati_termeszetvedelmi_or_tananyag.pdf
https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/termeszetvedelmi_or_tananyag.pdf
<https://kabinetedu.hu/portal/login.seam>
https://www.szakmaikamara.hu/files/images/Orszagos/Kabinet/40-oras-kabinetedu_tananyag.pdf
<https://rokk.hu/dokumentum/szv/SzemelyEsVagyonorTananyag.pdf>
<https://www.kabinetedu.hu/portal/login.seam>
https://www.szakmaikamara.hu/files/images/Orszagos/Kabinet/40-oras-kabinetedu_tananyag.pdf

Frigyer László – Molnár Zoltán – Morva László: A polgárőrség szolgálati kutyás és állatvédelmi tevékenysége

A polgárőrség szolgálati kutyás és állatvédelmi tevékenysége Frigyer László – Molnár Zoltán – Morva László

Prológus

Az Országos Polgárőr Szövetség mindig is nagy hangsúlyt fektetett polgárok környezetének a védelmére, hiszen a polgárőrsegről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvény (*a továbbiakban: Polgárőr tv.*) már a preambulumban is lefekteti, hogy a környezetük biztonságáért felelősséget érző állampolgárok számára a polgárőrség cselekvési lehetőséget nyújt.

A Polgárőr tv. 3. § (2) bekezdése deklarálja, hogy a polgárőr egyesület kiegészítő feladatként önkéntesen közreműködhet a környezet veszélyeztetésének, károsításának megelőzésében és elhárításában, következményeinek felszámolásában, valamint az állat-, környezet- és természetvédelmi tevékenység támogatásában.

Az Országos Polgárőr Szövetség Alapszabálya – a Polgárőr tv. nyomán – nevesíti a közrend és a közbiztonság védelmében, valamint a bűnmegelőzésben történő közreműködés mellett – a polgárőrség kiemelten fontos küldetésének tekinti a környezet védelmét.

Történeti és gyakorlati megvalósítási alapok:

A polgárőrök a saját működési területeiken teljesített közterületi szolgálataik során és azon kívül mindig is érzékenyek voltak az állatokkal kapcsolatos bánásmódra. Hiszen eleve egy olyan polgári rétegről beszélünk, akikben erős a társadalmi kötelék, a szabálykövetés és a segíteni- és tenni akarástól. Tovább idegen tőlük a bűnözés. Hiszen a tagság is büntetlen előélethez kötött.

Amennyiben a polgárőrök a területükön állatkínzást észleltek, vagy ilyen jellegű jelzés érkezett hozzájuk, akkor mindig is érzékenyen reagáltak és értesítették a rendőrséget vagy a jegyzőt.

Az Országos Polgárőr Szövetség elnöksége felismerte, hogy a hazai állatvédelem további céljainak elérése érdekében nagy segítséget tud nyújtani a polgárőrség. Hiszen a 66 ezer polgárőr a szolgálataik során olyan észlelési, jelzési és segítségi rendszert tud biztosítani, amelyet egyetlen más hatóság sem jelenleg az országban.

Ennek okán a polgárőrség állatvédelemmel kapcsolatos terveinek és feladatainak a magasabb szintű megvalósítása érdekében az OPSZ vezetése együttműködési megállapodást kötött az Országgyűlés által a 2022. évi XXXIV. törvénnyel létrehozott „Közös ügyünk az állatvédelem” Alapítvánnyal. Az Alapítvány nevében a szerződést Dr. Vetter Szilvia az Állatorvostudományi Egyetem Állatvédelmi Központjának a vezetője írta alá.

A téma fontosságára tekintettel kiadásra került az OPSZ Elnökének Állatvédelmi Intézkedése, amely a Polgárőrség állatvédelemmel kapcsolatos feladatainak 2023. évi ellátásáról szól.

A gyakorlati megvalósítás érdekében az OPSZ Elnöksége ünnepélyes keret között 2023. június 16. napján létrehozta a Kutyás-szolgálati és Állatvédelmi Tagozatot⁵⁸, majd az OPSZ Elnökének ELN/39. és 40/2023. sz. (2023.06. 16.) határozatai alapján – a témához értő szakemberek felkérésével – megválasztotta annak elnökségét.

Az Országos Polgárőr Szövetség Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi Tagozatának alapvető célja – az OPSZ iránymutatásai alapján – a polgárőrség kutyás képességének megőrzése és fejlesztése, továbbá az állatvédelmi tevékenység erősítése, támogatása, a szakszerű, kutyával végrehajtott szolgálatok támogatása a polgárőrség rendvédelmi, közigazgatási és civil szervezetekkel történő kapcsolatának és elismertségének a fokozása, valamint a lakosság szubjektív biztonságérzetének a növelése érdekében.

Állatvédelmi feladatokkal kapcsolatos végrehajtási tervek:

Az OPSZ Kutyás-szolgálati és Állatvédelmi Tagozat a „Közös ügyünk az állatvédelem” Alapítvánnyal közösen – jogászokból és állatorvosokból álló szakértők, valamint a jogi és állatorvosi szakkérdéseken felüli speciális ismeretekkel és tapasztalatokkal rendelkező szaktanácsadókból – létre kívánja hozni a Polgárőrség Állatvédelmi Szakértői Testületét.

A Szakértői Testület megalapításának egyik fő támogatója az állatvédelmi cselekvési terv kidolgozásáért és végrehajtásáért felelős kormánybiztos volt.

A Szakértői Testület létrehozásának a célja, hogy a 66 ezer polgárőr olyan speciális érzékenyítésben és szakmai oktatásban részesüljön, amelynek eredményeképpen valódi segítséget tud nyújtani az állatvédelem területén intézkedésre jogosult hatóságoknak az állatvédelmi incidensekkel kapcsolatos észlelések, jelentések szakszerű megtételével.

A Testület szakértői tagjai elsődlegesen az Állatorvostudományi Egyetem állatvédelmi szakállatorvos szakirányú továbbképzésen részt vett állatorvosok közül, valamint a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, valamint az Állatorvostudományi Egyetem Állatvédelmi Jogi, Elemző- és Módszertani Központ közös szervezésében magvalósuló Állatvédelmi Szakjogász Képzésén részt vett jogászok közül kerültek felkérésre. Elnöke Dr. Daróczi István LL.M. állatvédelmi szakjogász, szakállatorvos vezetője: Dr. Márton Kinga állatvédelmi szakállatorvos.

A Testület szaktanácsadó tagok pedig olyan elismert szakemberek közül kerültek felkérésre, akik a speciális ismereteikkel és tapasztalataikkal képesek segíteni a Testület általános szakmai tevékenységét és az egyes megkereséseknél pedig a jogi és állatorvosi szakkérdéseken túlmutató területeken tudják támogatni a szakértők tevékenységét.

A Szakértői Testület elsődleges feladata olyan érzékenyítő szakmai oktatási anyag elkészítése, amelynek a felhasználásával elkezdődhet a vármegyei kijelölt kapcsolattartók oktatása, majd a kiképzett kapcsolattartók segítségével a helyi polgárőrök érzékenyítése és oktatása.

A polgárőrség személyi állományának képzését követően pedig olyan jogi- és állatorvosi szakértői támogatás nyújtása, amelynek a birtokában a helyi polgárőrök hathatós segítséget nyújthatnak – az állatvédelemmel kapcsolatos incidensek megelőzése és a bekövetkezett

⁵⁸ <https://opsz.hu/kutyas-tagozat/>

események észlelése tekintetében – az illetékességgel és hatáskörrel rendelkező hatóságok munkájához.

A Tagozat polgárőri szolgálati kutyás és állatvédelmi tevékenységének normatív alapháttere:

- Polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvény,
- OPSZ és az ORFK között megkötött együttműködési megállapodás (2016, 2024)⁵⁹⁶⁰
- OPSZ Alapszabálya,
- OPSZ Szolgálat Szabályzata,
- 39/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás a civil keresőkutya-vezetők rendőrségi eljárásban történő közreműködésének szabályozásáról
- Polgárőr kutyák Alkalmassági és teljesítménybírálati rendje (2017) a ROKK vezetőjének egyetértésével a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes által jóváhagyva;
- az Országgyűlés által a 2022. évi XXXIV. törvénnyel létrehozott „Közös ügyünk az állatvédelem” Alapítvány és az OPSZ között történő együttműködés során meghatározott feladatok;
- a magyar kutyafajták (hungarikum) fenntartásának és további kihasználhatóságának elősegítése érdekében az Agrárminisztériummal indított mintaprogramban vállalt feladatok.

Képzéssel érintett polgárőr állomány:

- képzett és vizsgázott polgárőr-kutyával polgárőr szolgálatot vagy terápiás/érzékenyítő tevékenységet/bemutatót végrehajtó polgárőrök,
- vizsgára történő felkészítő képzésre jelentkezett polgárőrök, ifjú polgárőrök (polgárőr felügyelete mellett),
- vármegyei kutyás / állatvédelmi szakterületi koordinátorok.
- polgárőr szolgálati kutyás tevékenység és/vagy az állatvédelem iránt érdeklődő polgárőrök, ifjú polgárőrök.

A képzések(rendezvények) időpontjait, a szükséges tudnivalókat az OPSZ adott évi hatályos (ORFK által jóváhagyott) képzési terv melléklete tartalmazza⁶¹.

POLGÁRŐR KUTYÁS SZOLGÁLATI ÉS ÁLLATVÉDELMI KÉPZÉSEK

Alapvetések:

I. számú alapvetés: OPSZ Szolgálati Szabályzata 33. pont alapján

Kutyával megerősített polgárőr szolgálat:

a szolgálatra beosztott polgárőr:

- a) bűnmegelőzési és
- b) a rendőrség felkérése alapján eltűnt személyek kutatási, mentési tevékenységének a céljából, valamint
- c) terápiás/érzékenyítő foglalkozás/bemutató megtartásának a céljából erősíthető meg kutyával.

⁵⁹ https://opsz.hu/wp-content/uploads/egyuttmukodesi-megallapodasok/orfk_opsz_emu.pdf

⁶⁰ <https://opsz.hu/wp-content/uploads/egyuttmukodesi-megallapodasok/ORFK-OPSZ-EMU-2024.pdf>

⁶¹ https://opsz.hu/wp-content/uploads/dokumentumok/Kepzesi-terv_2026.pdf

Külön magyarázatot kíván a polgárőr érzékenyítő kutyás tevékenység.

Magát a fogalmat és a hozzá társított tevékenységet Dr. Frigyer László álmodta meg/találta ki az alábbi célkitűzések megvalósítása és elérése érdekében.

Bemeneti kompetencia a polgárőr részére: higgadt, nyugodt türelmes magatartás és magas szintű polgárőri/állatvédelmi/kommunikációs szakmai háttértudás. A tevékenység végzése során elengedhetetlen alap a rendezett tiszta ruházat (*lehetőleg szabályos formaruházat*) és kulturált, a környezethez illesztett beszédstílus (*amely más egy rendvédelmi szervnél, egy óvodában vagy iskolában vagy éppen egy nyilvános rendezvényen*). Szabályos és ép polgárőri és kutyás felszerelés megléte, annak szabályos polgárőri és kutyás viselése/hordása. Rendezett polgárőri/személyi és kutyás iratok/okmányok megléte/személynél tartása. Mintaszerű magatartás polgárörként/emberként és magánszemélyi felelős állattartóként.

Bemeneti kompetencia a polgárőr szolgálati kutya vonatkozásában: fajtamegkötés nélküli tökéletes szocializáltság és alap engedelmesség tanúsítása. Tökéletes egészségi állapot, jól táplált/tartott, de sportos és energikus kinézet/megjelenés. Kiemelten magas ember és állat szeretet/bizalom/tűrési képesség.

Cél: olyan magával ragadó (*de félelmet soha nem keltő*) körülmény/benyomás keltése, amely alapján a környezetében lévő személyekben/gyermekekben erős bizalom (*szeretet/tisztelet*) alakul ki a polgárőr és a kutyája iránt. Ugyanis **ezen bizalom a formaruha viselése végett összességében a közszolgálati rendszerbe/a rendőrségbe és a hatóságokba vetett állampolgári bizalmat hivatott elsődlegesen erősíteni/kialakítani.** Hiszen sajnálatos módon jelenleg a polgárőrség az egyetlen olyan szervezet, amely az ország legtöbb településére/oktatási intézményébe/rendezvényére biztosan eljut és a legtöbb állampolgárral/gyermekkel kontaktust teremt.

Másodlagosan a polgárőr a formai megjelenésével, szakmai tudásával és helyzethez illő higgadt/kedves/kultúrált/nyitott kommunikációjával mintát és példát mutat az állampolgároknak és a gyermekeknek, amely alapján (*reményeink szerint*) sokakban kialakulhat a közszolgálati/hatósági életpálya/hivatás tisztelete (*és élethivatásként történő választása*). Azaz a polgárőrség a tevékenységgel mindig egyben komoly toborzási feladatot is végez.

Harmadlagosan a fegyelmezett de szeretetreméltó polgárőr kutya és a gazdája között látható/érezhető összhang és kooperáció olyan ámulatba ejti az állampolgárokat és a gyerekeket, amely alapján ők is elkezdnek vágyakozni egy ilyen kiegyensúlyozott szertettel teli kutyás kapcsolatra. Ezzel kapcsolatosan, pedig a felkészült polgárőr kollégától az előadásából megtudhatják és persze láthatják is, hogy **mindennek nagyon egyszerű titka van: mégpedig az állatok szeretetén alapuló egyedkímélő állatvédelemnek az alapos szakmai ismeretekre épített megvalósítása, valamint a következetes és folyamatos tréning és közös tevékenység.**

A polgárőr érzékenyítő kutyás tevékenység összességében egy olyan bárki számára elérhető példa folyamatos mutatása, amelynek az eredményeképpen a gyermekek és a példát megfogadó személyek jobb emberek és hazaszerető állampolgárok lesznek.

A polgárőrség kötelékében kutyavezetőként, kutyával megerősített szolgálatot az a polgárőr láthat el:

- a) aki tagja az OPSZ Kutyás- szolgálati és Állatvédelmi Tagozatának, amely az OPSZ Lovas és Kutyás Tagozatának jogutódja és *(az OPSZ Elnöksége ünnepélyes keret között 2023. június 16. napján létrehozta a Kutyás-szolgálati és Állatvédelmi Tagozatot, majd a 2025.11.28. napi Elnökségi ülésen az ELN/93/2025. számú határozattal – a témához értő szakemberek felkérésével – megválasztotta annak jelenlegi elnökségét)*
- b) szakmai felkészültségéről az OPSZ Kutyás- szolgálati és Állatvédelmi Tagozat tagjaként a tagozat oktatási rendszerében eredményesen számot ad.

II. számú alapvetés: a feladatra igénybe vett kutyára vonatkozó együttes feltételek:

- a) szerepel a tagozat nyilvántartásában,
- b) a feladatra történő bevonásához a polgárőr rendelkezik a polgárőr egyesületi elnökének a jóváhagyásával,
- c) rendelkezik a szükséges oltásokkal,
- d) megfelelően szocializált,
- e) a polgárőr igazoltan a kutya tulajdonosa vagy jogszerű birtokosa, továbbá a polgárőr felelősséget vállal az állat szolgálatban és szolgálaton kívüli tartásáért és a jogszabályoknak megfelelő tartási körülmények megvalósulásáért.

III. számú alapvetés: a kutyával megerősített polgárőr szolgálat részletes szabályait az OPSZ Szolgálati Szabályzata 2. számú függelék tartalmazza.

IV. számú alapvetés: az OPSZ Kutyás-szolgálati és Állatvédelmi Tagozat által szervezett gyakorlati képzésen csak az a polgárőr vehet részt, aki a képzésen történő – a tagozat vezetése által előzetesen meghatározott – feltételeknek megfelel. Ennek igazolására a tagozat elnöke vagy általános elnökhelyettese jogosult.

V. számú alapvetés: az OPSZ Kutyás-szolgálati és Állatvédelmi Tagozat által szervezett elméleti és gyakorlati képzésen csak az a polgárőr és ifjú polgárőrök (polgárőr felügyelete mellett) vehet részt, aki rendelkezik a képzésre történő felhívásban szereplő felszereléssel és okmányokkal, valamint nyilatkozata alapján a képzés teljesítéséhez szükséges egészségügyi/fizikai állapotban van. A polgárőrség keretében történő gyakorlati képzésre – függetlenül attól, hogy az a tagozat szervezésében vagy attól függetlenül (pl.: polgárőr(ök) saját szervezésében) történik – a polgárőr az egyesületi elnökének jóváhagyásával csak olyan kutyát vonhat be, amely rendelkezik a szükséges oltásokkal, megfelelően szocializált, a polgárőr igazoltan a kutya tulajdonosa vagy jogszerű birtokosa, továbbá a polgárőr felelősséget vállal az állat képzésen történő magatartásáért és a jogszabályoknak megfelelő tartási körülmények megvalósulásáért.

Polgárőr kutyás-szolgálati és állatvédelmi elméleti és gyakorlati felkészítő képzések, tréningek időpontjai és helyszínei:

Online:

1. Online kutyás-szolgálati és állatvédelmi elméleti felkészítő és aktualizáló képzés lehetőség szerint negyedévente kerül megtartásra (meghirdetése a képzés előtt két héttel).

Jelenléti:

1. Jelenléti kutyás-szolgálati és állatvédelmi (elméleti és aktualizáló) képzés, valamint gyakorlati foglalkozás a ROKK Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály Dunakeszin lévő objektumában az OPSZ és az ORFK között megkötött együttműködési megállapodás alapján kerül megtartásra (meghirdetése a ROKK-al történt egyeztetéseket követően).
2. Jelenléti kutyás-szolgálati gyakorlati foglalkozás a Tagozat és a Komárom-Esztergom Vármegyei Rendőr-főkapitányság közös szolgálati kutyás szakmai gyakorlata keretében az OPSZ és a Komárom-Esztergom Vármegyei Rendőr-főkapitányság között megkötött együttműködési megállapodás alapján kerül megtartásra (meghirdetése a vármegyei rendőr-főkapitánysággal történt egyeztetéseket követően).
3. Jelenléti kutyás-szolgálati és állatvédelmi (elméleti és aktualizáló) képzés, valamint gyakorlati foglalkozás(ok) a megkeresések/igények alapján a szükséges egyeztetéseket követően kerül(nek) megszervezésre és megtartásra.
4. Az immár hagyományos „Kutyás futás” a felelősségteljes állattartásért program (meghirdetése a szükséges egyeztetéseket követően).

A normatív háttér:

2. Polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvény,
3. OPSZ és az ORFK között megkötött együttműködési megállapodás (2016, 2024)^{62,63}
4. OPSZ Alapszabálya,
5. OPSZ Szolgálat Szabályzata,
6. 39/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás a civil keresőkutya-vezetők rendőrségi eljárásban történő közreműködésének szabályozásáról
7. Polgárőr kutyák Alkalmassági és teljesítménybírálati rendje (2017) a ROKK vezetőjének egyetértésével a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes által jóváhagyva;
8. az Országgyűlés által a 2022. évi XXXIV. törvénnyel létrehozott „Közös ügyünk az állatvédelem” Alapítvány és az OPSZ között történő együttműködés során meghatározott feladatok;
9. a magyar kutyafajták (hungarikum) fenntartásának és további kihasználhatóságának elősegítése érdekében az Agrárminisztériummal indított mintaprogramban vállalt feladatok.

A Tagozat tevékenységével kapcsolatos youtube felületen elérhető anyagok:

- 1, Dr. Frigyer László: A szolgálati kutyák és a rendőrség kapcsolata /A Nemzeti Közszerológati Egyetem felvétele: 2021. december 02./
<https://www.youtube.com/watch?v=SiSoAQyvvHw>
- 2, Dr. Frigyer László: Az állattartás tanulható /NKE Ludovika podcast: 2023. szeptember 27./
<https://www.youtube.com/watch?v=oysQ6OVDPsY>
- 3, Dr. Frigyer László: A polgárőrség állatvédelmi tevékenysége: /A Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületeinek Szövetségének Állatvédelmi Konferenciáján készült felvétel /2023. dec. 6./
<https://www.youtube.com/watch?v=1s2o4G9h3-w>
- 4, Molnár Zoltán – Dr. Frigyer László: A kutyával megerősített polgárőr szolgálat szabályai /OPSZ, 2024. február 24 /

⁶² https://opsz.hu/wp-content/uploads/egyuttmukodesi-megallapodasok/orfk_opsz_emu.pdf

⁶³ <https://opsz.hu/wp-content/uploads/egyuttmukodesi-megallapodasok/ORFK-OPSZ-EMU-2024.pdf>

<https://www.youtube.com/watch?v=REWur27XC60>

5, Morva László r. alezredes– Dr. Frigyer László r. alezredes: A rendőr-kutyák kiképzése /A Nemzeti Közszerolálati Egyetem felvétele, 2024. december 04.

<https://www.youtube.com/watch?v=1UnCZu-2h1k&pp=ygUQRnJpZ3llciBMw6FzemzDsw%3D%3D>

6, Hajdú Tamás – Dr. Frigyer László : Polgárörseé és a rendörseé vonatkozásában a szerolálati kutyák és az állatvédelem /a Mancsok és Tappancsok műsor felvételének első részében: 2025. november 07./

https://www.youtube.com/watch?v=0s4C_-eh-f0

II. Állategészségügyi és állatvédelmi alapvetések

Márton Kinga: A kutyák egészségvédelme és az elsősegélynyújtás alapjai

A kutyák egészségvédelme és az elsősegélynyújtás alapjai Márton Kinga

Bevezetés

A szolgálati kutya teljesítményét, munkára való alkalmasságát és alkalmazhatóságának hosszát befolyásolja a mindenkori fizikai és mentális egészségi állapota. Amellett, hogy a rendőrség szolgálati szabályzata szerint⁶⁴ szolgálat csak egészséges, ápolat és jó erőnlétű kutyával látható el, hosszú távon a kutya élettartamának és aktív szolgálatban eltöltött idejének hossza is jelentőséggel bír, nem beszélve az állat jóllétének biztosításáról.

Továbbá a szolgálati állat- és kutyatartás során a rendvédelmi szervek részére társadalmi elvárásként is jelentkezik a gondos gazdaként történő eljárás, amely a rábízott javak megóvása /ebben az esetben a szolgálati kutyáról történő gondoskodás, melynek az alapja a felelős állattartás megvalósítása is. Ehhez tartozik hozzá – a közhatalmi status quos alapján is – az állatokkal való bánásmódban az a példamutató magatartásra vonatkozó társadalmi igény, amelynek minimuma az állományukban lévő „állat károsításának”⁶⁵ megelőzése⁶⁶.

Ezen állapot a szolgálati kutya részére az egészség, az ápoltság és a jó erőnlétet fenntartó egészséges életmód biztosításával, a fertőző betegségek és élősködők elleni védekezéssel, az egészségügyi problémák megelőzésével illetve felmerülésük esetén azonnali kezelésükkel, a vészhelyzetek felismerésével és gyors, hatékony elhárításával, és szükség esetén a szakszerű elsősegélynyújtással biztosítható.

Ezen felelősségteljes tevékenységhez is biztosítja a szakmai és alapokat a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról szóló 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás is. Hiszen a szabályzat alapján a szolgálati kutya alkalmassági bírálatának (felülbírálatának) elengedhetetlen része az állat állategészségügyi állapotának vizsgálata⁶⁷ és a kutyavezető kollégának az erre vonatkozó alapismeretére történő kiképzése is⁶⁸.

⁶⁴30/2011. (IX. 22.) BM rendelet - a rendőrség szolgálati szabályzatáról:

34. Szolgálati kutya alkalmazása

43. § (1) A rendőr csak az adott feladatra kiképzett és érvényes minősítéssel rendelkező, egészséges, ápolat és jó erőnlétű kutyával láthat el szolgálatot.

⁶⁵Állatvédelmi törvény (1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről)

3. § 2. állat károsítása: az állat testi épségének, szervezetének, pszichikai állapotának vagy viselkedésének tartós, hátrányos megváltoztatása;

⁶⁶ Frigyer, László: A szolgálati kutyatartás és az állatvédelem, avagy a felelős állattartás, mint az „állatok károsításának” a megelőzési magatartása a rendőrség szolgálati kutyákkal kapcsolatos tevékenysége során

In: Kovács, István; Frigyer, László; Tirts, Tibor (szerk.) Tudományos válaszok a globalizáció változó kihívásaira : Tanulmánykötet Budapest, Magyarország : Magyar Rendészettudományi Társaság (2024) 82. o.

⁶⁷2. Az Utasítás alkalmazásában

a) *alkalmassági bírálat*: a Rendőrség állományába felvenni tervezett kutya szolgálati feladatok végrehajtásához szükséges állategészségügyi állapotának, valamint munkaképességének és -készségének vizsgálata;

b) *alkalmassági felülvizsgálat*: a szolgálati kutya szolgálatellátásához szükséges állategészségügyi állapotának

⁶⁸ 57. A kutyakezelő szaktanfolyam célja a leendő kutyavezető megismertetése a szolgálati kutya tartásával, gondozásával kapcsolatos feladatokkal. A kutyakezelő szaktanfolyam kiterjed a szolgálati kutyák elhelyezésével,

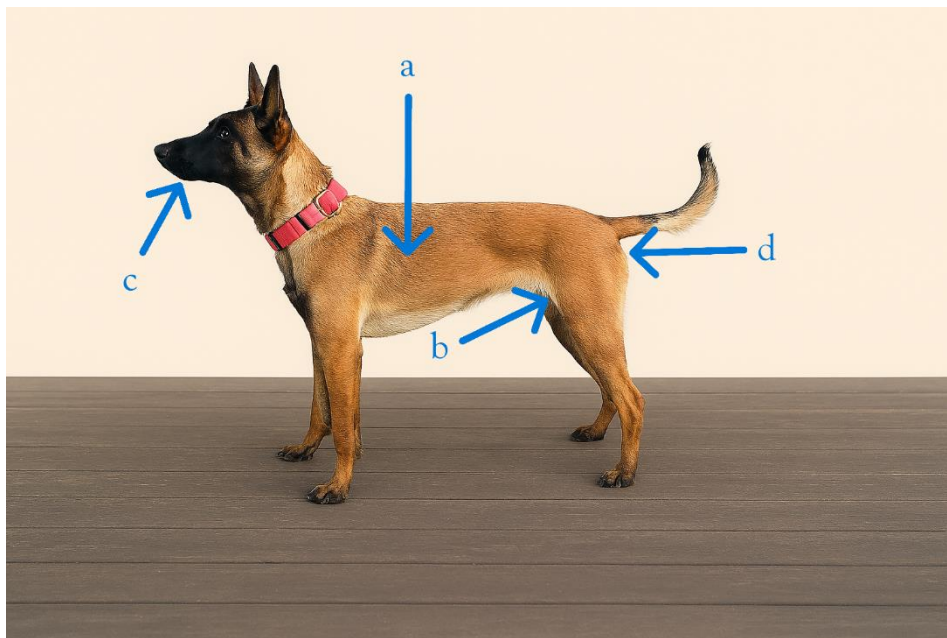
A kutya élettani és biológiai alapadatai

A szolgálat megkezdése előtt szükséges megítélni a szolgálati kutya egészségi állapotát. A napi ellenőrzés során a kutya vezetője támaszkodik kutyája alapos ismeretére és a közöttük lévő szoros kapcsolatra, hogy az állat mentális állapotát megítélje. Emellett szükséges a kutya fizikai állapotát is felmérni, gyanú esetén ellenőrizni, hogy a tapasztaltak még az egészséges tartományban vannak-e.

Az egészségi állapot felmérése során⁶⁹² megtekintéssel az alábbi sorrendben elvégezzük a napi- illetve szolgálatba lépés előtti ellenőrzést:

- A kutya általános állapota, mozgása; fájdalomra, stresszre utaló általános jelek
- Orr, szemek, fülek: orrtükror nedvessége, nyálkahártya épsége, kötőhártya épsége, váladékozás, hallójárat bőrének színe, váladékozás
- Száj és fogak: fogak épsége, nyálkahártya épsége, színe, nedvessége, kapilláris telődési idő (KTI) mérése (egészséges: 2 mp alatt)
- Bőr és szőr: hidratáltsági állapot, bőr épsége és színe, szőrzet esetleges szennyezettsége (nyál, genny, vér, bélsár, vizelet)
- Mellkas és légzés: szemmel látható eltérés a levegővétel módjában (fokozott lihegés, nehezített légzés, légszomj, abnormális légzési hangok, köhögés, harákolás), légzésszám (egészséges: 15-30/perc)
- Keringési rendszer: nyugalmi pulzusszám és ritmus (egészséges: 70-110/perc)
- Testhőmérséklet: tapintással a vékonyabb bőrrel borított területeken, gyanú esetén végbélben hőmérővel mérve (egészséges: 38,3-39,4°C)
- Anyagcseretermékek megfigyelése, ürítés módja, a szokásostól eltérés

Hasznos, ha biztosan egészséges állapotban a fentieket felmérjük és feljegyezzük, így könnyebb az összehasonlíthatóság és az esetleges állatorvosi ellátás során nagy segítség lehet. Az életfunkciók ellenőrzését az alábbiak szerint végezhetjük el:

ápolásával, ellátásával kapcsolatos normák, ismeretek oktatására, továbbá a kutyák erő- és egészségi állapotának megismerésére, felmérésére, a kutyával való bánásmód elsajátítására.

⁶⁹ Official U.S. Military Working Dog Training Handbook, Department of Defense, Rowman&Littlefield, 2013 , Chapter 1.p.1-6.

1.ábra: Életfunkciók ellenőrzése

- a. Légzésszám: 20-30/ perc - a mellkas emelkedését számoljuk nyugalmi állapotban
- b. Szívverésszám (pulzus): 70-110/perc – a comb belső felületén a combtőnél tapintjuk ki, legalább 30 mp-ig számoljuk és duplázzuk
- c. KTI: 2mp alatt – a felső fogsor felett az ínyre ujjbeggyel erős nyomást gyakorlunk majd felengedjük, a szín visszatérteig eltelt időt számoljuk
- d. Testhőmérséklet: 38,3-39,4°C – a pulzus mérése során érzékeljük a bőr hőmérsékletét, amennyiben a szokásostól eltér, végbélben digitális hőmérővel mérjük

Amennyiben bármely értékben vagy állapotban eltérést tapasztalunk vagy a kutya nem megszokott viselkedést tanúsít, szolgálatba lépés nem lehetséges, haladéktalanul állatorvosi ellenőrző vizsgálatnak kell alávetni.

I. A kutya egészséges életmódja

A szolgálat ellátásához szükséges jó egészségi állapotot, ápoltságot, jó erőnlétet és a kívánatos jóllétet az alábbiak segítségével biztosíthatjuk.

1.1.Megfelelő táplálás

A kutya fogazata a húsevőkre jellemző, az emberrel való koevolúció során emésztése az ember által biztosított táplálék hasznosításához alkalmazkodott. Mindenevő húsevőként jellemezzük, ami azt jelenti, hogy mind állati-, mind növényi forrásból származó táplálékra szüksége van, előbbiből többre, utóbbiból pedig meghatározott minőségűre ahhoz, hogy egészséges maradjon. Táplálkozási módjára jellemző, hogy az ember által biztosított táplálékot 1-3 nagyobb adagban fogyasztja szívesen. A táplálékának összetétele az életfenntartáshoz szükséges energiát optimális esetben nagyobb részben állati és növényi fehérjékből (az optimális aminosavösszetétel érdekében kombinálva) és állati zsírokból, kisebb részben növényi szénhidrát forrásokból biztosítja. Az emésztés és a mikrobiom épségének fenntartásához elengedhetetlenül szükséges a táplálékkal növényi eredetű diétás rostokat is biztosítani. A táplálóanyag és életfenntartó energia igénye életkoronként, tesméretenként és használati módonként különbözik, ezeket a tulajdonságokat a táplálási mód és a táplálék összetételének és adagolásának megválasztásakor figyelembe kell venni. A napi életfenntartó energia táplálékkal való biztosításán kívül a napi folyadékszükségletet is ki kell elégíteni, hiszen ennek hiányában már akár 10%-nyi folyadékvesztés is egészségkárosodáshoz vezethet, de ennél kevesebb is jelentősen befolyásolja mind az életfolyamatokat, mind a testhőmérséklet szabályozásának képességét, mind a munkaképességet (koncentráció, szaglás).

A szükséges tápanyagokat és energiát többféle módon biztosíthatjuk a kutya számára (gyári teljes értékű száraz- és nedves eledelek, gyári különleges táplálási igényt kielégítő teljes értékű eledelek, otthon készített teljes értékű vagy nem teljes értékű eledelek, kiegészítő állateledelek). Mindegyikkel szemben alapvető követelmény, hogy csak szükség esetén változzon az összetétele, vagyis ne váltogassuk gyakran, illetve hogy a választott táplálási mód ne hordozzon magában magas mikrobiológiai kockázatot (megfelelő hőkezelés).

A napi adagot a szakmai ajánlás szerint 2 részletben lenne célszerű adni, ám ez nem minden esetben megvalósítható, így jelenleg a napi 1 etetés az elfogadott szolgálati kutyák esetében. Ennek a gyakorlat szerint az ideje a munkanap végén van, amely azzal az előnnyel jár, hogy a pihenés, alvás ideje alatt a szervezet hatékonyabban tudja feldolgozni és hasznosítani a tápanyagokat. Tekintettel arra, hogy a szolgálati kutyák jellemzően – kevés kivételtől eltekintve – a nagytestű fajták közül kerülnek ki, nagy hangsúlyt kell fektetni az akár halálos kimenetelű gyomorcsavarodás megelőzése.

Ennek eszközei a jól megválasztott etetési idő és a gyomor kiürülésének idejéig (2-3 óra) szigorú kontroll, a jó minőségű, koncentrált tápanyagtartalmú táplálék (kisebb adag szükséges) és a táplálék nedvesítése, áztatása, hiszen így az evést nem követi nagy mennyiségű, hirtelen folyadékfelvétel, ami segít megelőzni, hogy a gyomor túlzottan kitáguljon és így hajlamosabbá váljon a megcsavarodásra. Ha a napi folyadékszükségletet folyamatosan biztosítjuk, az is segíthet abban, hogy az esti etetési időben ne történjen túlzott vízfelvétel.

A jó minőségű fenntartó táplálás mellett bizonyos esetekben szükséges lehet kiegészítő állateledelek alkalmazása is. Ilyenek a vedlés megkönnyítésére adott szőr- és bőrtápláló kiegészítők, a mikrobiom épségét támogató pro- és prebiotikum készítmények, valamint a rendszeresen, kúraszerűen alkalmazott, ízületek működését támogató készítmények. A jó erőnlét, valamint a minél hosszabb ideig tartó munkaképesség megőrzése céljából megfontolandó ezek rutinszerű, megelőzést szolgáló alkalmazása.

A hosszabb élettartamot, az idősödés kitolódását előmozdíthatjuk a megfelelő kondíció megtartásával⁷⁰. A 9 pontos kondícióbecslési rendszerben (Body Condition Score System) a nagytestű kutyák felnevelése alatt a 3-4 pontszám közötti, míg felnőtt korban a 4-5 pontszám közötti kondíció kívánatos a megfelelő izmoltság (normál izmoltság az MCS szerint⁷¹) mellett.

1.2. Fizikai és mentális jóllét

A fizikai jóllét, vagyis az egészség mellett a jó erőnlét biztosítására a folyamatos, célnak megfelelő tréning ad lehetőséget. Ennek optimális mértékét és minőségét segíti, ha a kutyavezető alaposan ismeri a kutyáját és jól meg tudja ítélni annak fizikai állapotát, az előző fejezet végén említett módszerek segítségével. A fizikai állapot megfelelő szinten tartása nemcsak a munkavégzés megfelelő minőségét biztosítja, hanem segít megelőzni a sérüléseket, valamint csökkenti a korral együtt járó mozgásszervi problémák manifesztálódását. A képzés során ez utóbbi célból ajánlott elsajátítani a bemelegítést szolgáló gyakorlatokat, valamint szükség szerint igénybe venni a regenerációt és a rekreációt segítő alternatív tréningmódszereket is, mint az úszás, a víz alatti futópád vagy a fizioterápia.

A fizikai jóllét mellett kiemelt fontosságú a mentális jóllét biztosítása is. Ennek fő eszköze szolgálati kutyák esetében a megfelelő szocializáció és a megfelelő kiválasztási és képzési eljárás. Ezeken túl a kutyavezetőnek lehetősége van különböző tanítási- és környezetgazdagítási módszerek igénybevételével csökkenteni illetve levezetni a mentális terhelést, a kutyát érő stresszt. Ezek a módszerek – a fizikai lemozgatás mellett – kiemelten nagy jelentőséggel bírnak azokban az esetekben, amikor valami akadályozza a szokásos munkavégzési- vagy tréning rutint. Ilyenek lehetnek a kutya vagy a kutyavezető megbetegedése, szabadság vagy más feladat ellátása.

Fontos lenne a rendszeres állatorvosi vizsgálatokra való felkészítés is, hiszen egy egészséges kutyának ritkán kell találkoznia ezzel a számára nem feltétlenül komfortos helyzettel. Ám egy megfelelően kivitelezett cooperative care training⁷² számottevően segít csökkenteni a stresszt, ezáltal megkönnyíti a mielőbbi diagnózis felállítását, lerövidíti a gyógyulási időt és kiküszöböli azt az eshetőséget, hogy a stressz és a fájdalom okozta viselkedésváltozás akadálya legyen a gyógykezelésnek vagy a további szolgálatra való alkalmasságnak.

2.3. Higiénia és ápolás

A szolgálati kutya megjelenésének is tükröznie kell azt az erőt és professzionalizmust, amelyet a viselkedésének. A kutya jólápoltsága emellett azt a célt is szolgálja, hogy a

⁷⁰ <https://www.purinainstitute.com/science-of-nutrition/extending-healthy-life/life-span-study-in-dogs>

⁷¹ <https://wsava.org/wp-content/uploads/2020/01/Muscle-Condition-Score-Chart-for-Dogs.pdf>

⁷² Veterinary Cooperative Care, Pat Miller and Dr. Leslie Sinn, Dogwise, 2023, p.3.

rendszeres ápolási rutin erősítse a kutya és a vezetője közötti kapcsolatot, és alkalmat teremtsen a kutya szőrének és bőrének alapos átvizsgálására. Egészségmegőrző szerepét tekintve a rendszeres szőrápolás segít megelőzni egyes bőrbetegségeket, az elhalt szőrszálak rendszeres eltávolítása pedig javítja a kutya általános közérzetét. A karmok ellenőrzése megelőzi azok sérülését, a kutya fürdetése pedig egyes fertőzések (pl. Giardiasis) átvitelének lehetőségét csökkenti. A tiszta bunda emellett erősíti a jól ápoltság benyomását. A fogak ápolása rendszeres állapotfelmérést tesz lehetővé, valamint megelőzi a kifejezetten magas fájdalommal járó fogágybetegségek kialakulását.

II. Fertőző betegségek elleni védekezés

A gyakori fertőző betegségeket 3 nagy csoportba sorolhatjuk. Az ellenük való védekezés nem csak az állomány védelmét szolgálja, hanem embertársaink és más élőlények egészségét is óvja.

Az első nagy csoportba azok a betegségek sorolhatóak, melyek csak védőoltással előzhetőek meg, emellett állatról emberre terjedő betegségek, úgynevezett zoonózisok. Ezekre jellemző, hogy fajon belül és fajok között (emberre is) terjednek és okozhatnak megbetegedést. Ezek kórjóslata rossz, súlyos megbetegedést okoznak, gyakran halálos kimenetellel (leptospirosis) vagy biztosan halálos kimenetellel (rabies). Közös jellemzőjük, hogy védőoltással megelőzhető betegségek, sőt kizárólag védőoltással előzhető meg a végzetes kimenetel.

A második csoportba tartoznak azok a fertőző betegségek, melyek jellemzően fajon belül közvetlen terjednek, általában rossz kórjóslatúak, súlyos megbetegedés okoznak, és legtöbbször – különösen nem megfelelő alapimmunizálásban részesült vagy oltatlan fiatal állatoknál – végzetesek. Ilyenek a parvovirusos bélgyulladás, a szopornyica, a fertőző májgyulladás (adenovirus), a parainfluenza. Ezek ellen, az előző csoporthoz hasonlóan hatékonyan lehet védekezni a rendszeresen ismételt védőoltásokkal és a növendék korban a szakma szabályai szerint végzett alapimmunizálással.

A harmadik csoportba tartoznak az egyéb fertőző betegségek, amelyekre jellemző, hogy cseppfertőzéssel, ragályfogó tárggyal vagy vektorral (hordozóval, általában kullancs, szúnyog, bolha) terjednek. Ezek egy része ellen lehet védekezni védőoltással, más részük ellen pedig a higiéniai szabályok betartásával, vagy a vektorok távoltartásával. Ide tartozik a coronavirussal fertőző bélgyulladás, mely kölykökben súlyos, felnőttekben kevésbé súlyos, de kellemetlen megbetegedést okoz, vagy a „kennel-köhögés”, mely multifaktoriális megbetegedés, vagyis a kialakulásához bizonyos hajlamosító tényezők szükségesek, és krónikussá válhat. A vektorok által terjesztett betegségek közül gyakoriak a Lyme-borreliosis és a Babesiosis (mindkettőt kullancs vektor terjeszti). Előfordulnak még egyéb felső légúti- és emésztőszervi panaszokat okozó vírusos megbetegedések is.

A fertőző állatbetegségek nagy része ellen a megfelelő protokoll szerint alkalmazott megelőző vakcinázással védekezhetünk. Ehhez tudnunk kell azt, hogy az oltott (és megfelelő titerrel rendelkező) szukáktól származó kölykök maternális immunitása 16 hetes korig tart, így a legjobb immunválasz kialakulása érdekében az alap (core) vakcinázás megkezdése leghamarabb 8-9. héten ajánlatos. Az alap (core) vakcinák közé a parvo és a szopornyica elleni védőoltás tartozik, melyek egymás hatását erősítik, így egyszerre javasolt használni őket, ezt egészíti ki az ezek mellett az adenovirus, a parainfluenza és a leptospirosis ellen is védő vakcina. Az immunrendszer működésének sajátosságai miatt az alap vakcinára mindkettőből legalább 1 ismétlő (booster) vakcinázás javasolt, majd a maternális ellenanyagok teljes eltűnése idején még egy.

Emellett – a veszettség elleni védekezés szabályait⁷³ figyelembe véve – egy éves kor alatt 2 veszettség elleni védőoltás beadása kötelező.

A szolgálati kutyaánál felnőtt korban sem lehet kérdéses a védőoltással megelőzhető betegségek elleni védekezés, hiszen a megfelelő védekezőképesség (magas ellenanyag titer) még a jól elvégzett alap immunizálás esetén is – a veszettséget kivéve – csak fél-2 évig tart és nagy egyedi változatosságot mutat. Emellett a közösségi védekezés és a felelős állattartás elvei is azt diktálják, hogy csökkentsük ezen betegségek terjedésének lehetőségét azok védelmében, akiknek valamilyen okból nem teljes a védekezőképessége.

III. Külső és belső élősködők elleni védekezés

3.1. Külső élősködők

A külső élősködők közül rendszeresen védekezni szükséges a bolhák, kullancsok és a szúnyogok ellen.

A bolhákról érdemes tudni, hogy egyszerre 5%-uk tartózkodik az állaton, a többi a környezetben él. Sok kutyát érint a bolhanyál allergia, amelynek jellegzetes tünete a combok oldalán megjelenő nedvedző hámlás, a hot spot. A bolhásság kezelésére és az ellenük való védekezésre érdemes olyan készítményt használni, ami érintkezés útján (bolhanyál allergia) vagy a vérszívásakor elpusztítja a bolhát, valamint tartalmaz vedlésgátló hatóanyagot is. A környezet kezelése és folyamatos fertőtlenítése is szükséges a fertőzés megszüntetéséhez.

Számos kullancsfaj okozhat kellemetlenséget kutyáinknak. Ezek közül két faj emelhető ki vektor szerepe miatt. Az *Ixodes ricinus*, a Lyme borreliosis terjesztője és a *Dermacentor reticulatus*, mely a babesiosis és a tularaemia átviteléért felelős. Az ellenük való védekezésre a vérszívást megelőző készítmények alkalmazása és az azonnali eltávolítás a célravezető.

A szúnyogok által terjesztett betegségek közül a kutyák esetében a szív- és bőrférgesség a legveszélyesebb. Ezen problémáknak a megelőzése jóval költséghatékonyabb és kíméletesebb az állat számára, mint a kezelése, amely magas költsége mellett sokszor nehézkes, és súlyos esetekben a kutya munkaképességének jelentős csökkenését is okozza.

A megelőzés során a rendszeresen (szezon előtt) végzett szűrővizsgálat után folyamatosan olyan készítményt használunk, mely a szúnyog által a vérbe ürített fertőzőképes fejlődési alakot pusztítja el, ezzel akadályozva meg a további kórfejlődést.

3.2. Belső élősködők: bélférgek és protozoák

Kölyökkorban jelentős megbetegedést vagy látens fertőzést – és ezáltal mind a szellemi, mind a fizikai fejlődésben való elmaradást – okozhat a *Giardia*, az *Isospora*, a *Cryptosporidium*

⁷³ 164/2008. (XII. 20.) FVM rendelet a veszettség elleni védekezés részletes szabályairól 4. § (1)

4. § (1) Az állattartó köteles:

a)* minden három hónaposnál idősebb ebet – a tudományos-kutatási és laboratóriumi vizsgálati célból zártan tartott állatok kivételével – veszettség ellen saját költségén az állat állat-egészségügyi felügyeletét ellátó szolgáltató állatorvossal beoltatni az alábbiak szerint:

aa) a három hónapos kort elértéket 30 napon belül,

ab) az első oltást követően 6 hónapon belül,

ac) ezt követően évenként;

b) az oltási könyvet megőrizni, azt az immunizálás megtörténtét ellenőrző állat-egészségügyi hatóság felszólítására bemutatni, illetve tulajdonátruházás esetén az új tulajdonosnak átadni, továbbá biztosítani, hogy az oltási könyvet a közterületen az ebre felügyelő személy magánál tartsa az oltás érvényességének bizonyítása céljából;

c) az oltási könyv megrongálódása, elvesztése esetén az oltást végző állatorvostól nyolc napon belül az oltási könyv pótlását kérni;

d) az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (a továbbiakban: Éltv.) 18. § (1) bekezdés g) pontjában leírtak szerint az oltás során közreműködni.

és az orsóférgesek. Ezek akár méhen keresztül vagy az anyatejjel is fertőzhetik a kölyköket, így a hatékony menedzsment a kölykök kezelésén kívül magában foglalja a tenyészállomány mentesítését is.

Felnőtt korban egyre gyakoribb, egyes közösségekben és területeken rendszeresen fennmaradó a giardiasis. A fertőzést fenntartó helyek lehetnek a kutya futtatók, -iskolák, állattartó- és szaporító telepek. Hajlamosító tényező a tartós dysbacteriosis és a magas biológiai kockázatú táplálási módok. A tanulási képességet és a viselkedést az állandó hasi diszkomfort érzet által felnőtt korban is befolyásolja az elhúzódó fertőzés és lábadozás. Így ajánlott fokozott figyelmet fordítani a fenti létesítmények higiénijára és a rendszeres szűrésre, valamint a fertőződés megelőzésére. A kötelező kezelésnek és az állattartói tudatosságnak köszönhetően felnőtt korban kevésbé gyakori a bélféreg fertőzőtlenség, mindamellett egyes galandféreg fajok (alveolaris echinococcosis) kártételének egyre nagyobb jelentősége van, így a kezelés gyakoriságát szükséges az életmódhoz igazítani.

A fenti élősködők elleni hatékony védekezés az alábbiakkal valósíthatjuk meg. Új kutya érkezése esetében a 0. lépés a komplett bélsárvizsgálat és az eredmény alapján célzott, legújabb szakmai szervezeti (ESCCAP) protokoll szerinti, állatorvos által kontrollált kezelés és visszaellenőrzés. Az újr fertőződés megelőzése és a környezet terhelésének csökkentése a leghatékonyabban az alábbi néhány szabály betartásával valósítható meg.

Giardiasis esetében: a kezelés és a kezelés ismétlése alatt az első negatív tesztig közösségből kizárás, párhuzamosan támogató táplálás és speciális probiotikum, kezelések utolsó napján teljes fürdetés és fertőtlenítő takarítás, végbélnyílás tisztántartása klórhexidin tartalmú szerrel, saját itató használata közösségekben.

Fonálféreg fertőzés esetében: kezelés és kezelés ismétlése alatt az első negatív tesztig közösségből kizárás és vakcinázási tilalom (főleg kölyök core), támogató táplálás a felszívódási zavar miatt, probiotikum a dysbacteriosis miatt (későbbi viselkedésprobléma, tanulási nehézség kockázata), kezelés után fürdetés, 1-3 havonta megelőző kezelés.

Galandférgesség esetén: évi 1x kötelező kezelés a veszélyesség elleni védekezéssel együtt⁶, de róka-, pocok-, egér-, patkány kontakt esetén 1-2 havonta szükséges.

Fontos tudnunk, hogy ezek zoonózisok, tehát intézménybe, gyermek- vagy idős közösségbe járó kutya csak rendszeres védekezéssel, negatív teszttel és alacsony biológiai kockázatú (hőkezelt) táplálási móddal járhat.

IV. Gyakori egészségügyi problémák és menedzsmentjük

4.1. Emésztőszervi problémák

Az emésztőszervi problémák kiváltó okai lehetnek fertőzőek (bakteriális, vírusos), táplálási eredetűek, endoparazitózis és protozoazis és a stressz (dysbacteriosis). A jellemző tünetek a bélsár állagának változása, a bélsárürítés gyakoriságának változása, hányás, fokozott bélgáztermelés, étvágytalanság, kedélyállapot-változás, hidratáltsági állapot változása, fájdalom. Lefolyását tekintve a megbetegedés a kiváltó ok függvényében néhány nap-több hét is lehet, illetve tartóssá is válhat. A megbetegedést az állatorvos a fizikális vizsgálat, a tulajdonos alapos kikérdezése (kórelőzmény) és a laborvizsgálatok (bélsár, vér) alapján tudja diagnosztizálni, illetve egyes esetekben szükség lehet speciális diagnosztikai próbákra, pl. eliminációs diétára (NB! Enélkül nincs táplálékallergia diagnózis!).

Az oki terápia sok esetben nehéz, mert pl. ellenjavallt bizonyos kezelési mód (antibiotikum használat legújabb irányelvei!) vagy nincs adekvát módszer. Ám az esetek nagy részében az oki terápia az eledelváltás és/vagy a pro- és prebiotikum terápia.

A támogató terápia a folyadékpótlás, a toxinkötés, az immunmoduláció, az étváagnövelés, a hányáscsillapítás és kiemelt jelentőségű a fájdalomcsillapítás. Ezekben az esetekben

elengedhetetlen a támogató táplálás, melynek minden esetben elsődlegesen választandó megoldásnak kellene lennie. Erre a legegyszerűbb megoldást az emésztőszervi problémák támogatására szánt állatorvosi eledel (EN/Intestinal/GI stb.) nyújtják, melyek könnyen emészthetőek, magas biológiai értékűek, prebiotikus összetevőt tartalmaznak, javítják a bélsár állagát, ideális a rosttartalmuk és korlátozott számú fehérjeforrást tartalmaznak. Az alkalmazott táplálás során, mivel egy állandó hasi diszkomfortérzet és étvágytalanság áll fenn, kiemelten fontos az ízletesség. Minden emésztőszervek működését érintő probléma kihat a mikrobiom épségére, ezért a mikrobiom egyensúlyának helyreállítása támogatja a mielőbbi gyógyulást. Ebben az esetben nem pótlásról van szó, hanem a speciális probiotikum törzs segítségével a patogén és fakultatív patogén baktérium törzsek (betegséget biztosan okozó és betegséget bizonyos feltételek mellett okozó) visszaszorításáról. Ezeket legalább 15, de inkább 30 napos kúraként javasolt alkalmazni, de lehet folyamatosan is.

4.2. Táplálékallergia, atopia, táplálékintolerancia

A közhiedelemmel ellentétben a valódi táplálékallergia a kutyáknak csak néhány százalékát érinti. Kiváltó oka a túlérzékenységi (immun-) reakció valamely, a táplálékkal bevitt fehérjére; és szükséges hozzá prezentáció (vagyis nem az első fogyasztás alkalmával fog jelentkezni). Ezzel ellentétben a táplálékintolerancia nagyon gyakori, a kutya számára nem ideális minőségű táplálék, a rossz emészthetőség vagy az emésztőszerveket érintő megbetegedések velejárója. Ebben az esetben a tüneteket a nem megfelelően emésztett táplálékból visszamaradó anyagok bélfalat irritáló hatása okozza, de nincs immunreakció, rövid idő után kialakul az intolerancia fogyasztás során. Tüneteiben teljesen megegyezik a táplálékallergiával, ezért nehéz megkülönböztetni. Ezen problémák elfogadott diagnosztikai módszere az eliminációs diéta (hidrolizált vagy novel protein eledellel), provokációval vagy anélkül.

Az állapot javításának támogatás táplálással lehetséges, ebben (ahogy a diagnosztikában is) „jolly joker” a hidrolizált fehérjét tartalmazó eledel, hiszen a „novel protein” kiválasztása nehézkes lehet, nagyon akkurátus körelőzmény szükséges hozzá. A diagnózis után maradhat a fenntartó táplálás eszköze ugyanaz az eledel, amivel az eliminációs próbát végezték, vagy az eredmény alapján lehet az étrendből az allergiát kiváltó fehérjéket kizárni.

Sajnos gyakori, hogy mind a táplálékallergia, mind a táplálékintolerancia más allergiával (atopia, bolhanyál allergia) is társul. Ilyenkor a bőrtünetek nem múlnak el, de csökkennek, így az oki terápia mellett a hidrolizált és a novel protein diéta atópia esetén is megoldás lehet a szervezet tehermentesítésére.

A támogató terápia emésztőszervi tünetek esetében megegyezik az emésztőszervi problémák esetén alkalmazottal.

4.3. Fogászati problémák

A fogászati problémák már 3 éves kor felett megjelenhetnek, fogkő formájában, intervenció hiányában pedig később növekszik a súlyosabb fogágybetegségek kialakulásának az esélye is.

Annak ellenére, hogy a kistestű, rövid orrú fajtákat nagyobb mértékben érintik ezek a problémák, minden fajta esetében van egyéni hajlam a kialakulásra, így a szolgálati kutyák esetében sem hanyagolhatjuk el a rendszeres fogászati ellenőrzést és ápolást.

A folyamat előrehaladása során elsőként a lepedék jelenik meg, főleg azokon a fogakon, amelyeknél meg tud ülni a nyál és az eledel maradék (molaris és premolaris fogak). Ennek az eltávolítása mechanikailag a leghatékonyabb, természetes módon hosszabban rágható falatokkal vagy eszközzel való tisztítással (kutyafogkefe). Amennyiben ez nem történik meg, 3-5 nap alatt ásványi anyagok rakódhatnak a lepedékbe, és kialakul a fogkő. Ennek eltávolítása a fenti módszerekkel már nehézkes, egy idő után már csak állatorvosi beavatkozás során

valósítható meg. Ha ez nem történik meg, a fogkő alatt felhalmozódó baktériumok gyulladást okoznak a fogínyen, majd később a fogágyban is. Ez nagy fájdalommal jár, ami nemcsak stressz, hanem jelentős viselkedést befolyásoló tényező is. Ha ebben a stádiumban sem történik állatorvosi beavatkozás, a gyulladás súlyosbodik, fogvesztés (parodontózis) is bekövetkezhet. Emellett a baktériumok lehetőséget találnak a véráramba jutásra, ezáltal a belső szervek (szív, vese) működészavarát okozhatják, ami jelentősen befolyásolja a kutya várható élettartamát.

4.4. Ízületi problémák

Az ízületi problémák hajlamosító tényezői a kor, a testméret, a kondíció és a hibás felnevelési gyakorlat. Ezek közül sajnos több is érinti a szolgálati kutyanak használt fajtákat, így kiemelt figyelemmel kell lenni erre a területre, a megelőzést fókuszba helyezve.

Jellemző, hogy az érintett fajták az enyhébb elváltozásokat kompenzálják, így kiegészítő, célzott vizsgálat nélkül nem derül fény a problémára.

Figyelemfelhívó lehet, ha bármilyen mértékben változnak a kutya pihenési preferenciái és alvási szokásai, a mozgása, munkakedve, motivációja vagy az étvágya, vagy azt vesszük észre, hogy valamely ponton nyalogatja vagy rágja magát, vagy a tréning során bizonyos mozdulatokat elkerül. Nagyon fontos szem előtt tartani, hogy attól, mert nem látjuk, a fájdalom jelen lehet és jelentős hatással van az életminőségre és a viselkedésre. Megfelelő támogatás és fájdalom menedzsmen nélkül a krónikus fájdalom-krónikus stressz szindróma súlyosabb viselkedési-, jellemzően agresszió-problémákhoz vezethet, amelyeket természetükből fakadóan egy idő után már nehéz befolyásolni.

Sajnos a korrallal együtt járó ízületi degeneráció előbb-utóbb minden kutyát érint, így nagy jelentőséggel bírnak az első fejezetben említett kiegészítő tréningek (hidroterápia, fizioterápia), amelyeknek ebben az esetben már terápiás szerepe lesz a folyamat lassításában és a fájdalom menedzsmenében. Ahogy korábban már említettük, ezeknek a kutyával való megismertetése, időben elkezdett alkalmazása a jóllét fokozása mellett preventív céllal segít meghosszabbítani a panaszmentesen tölthető időt, és hosszabban megőrizni a munkaképességet.

V. Az elsősegélynyújtás alapjai

Az elsősegélynyújtás minden kutyavezető számára elengedhetetlen képesség. Célja minden esetben a kutya életfunkcióinak megtartása a szakszerű állatorvosi ellátásig. Kiemelten fontos az elsősegély kivitelezése szempontjából, hogy mind a kutya, mind a vezetője fel legyenek készítve arra, hogy egy fokozott stresszhelyzetben, adott esetben nagy mentális megterhelésnek kitett vagy nagy fájdalommal járó esetben is együtt tudjanak működni, egymásnak sérülést ne okozzanak. Még jobb, ha a felkészülés során segítséggel (más kutyavezető, idegen, állatorvos) is gyakorolnak. Szükséges továbbá biztonsági okokból a speciális szájkosárral (pl. Baskerville) való tréning, hiszen elsődleges szempont a biztonság és a kutyanak is meg kell tanulnia, hogy ebben az esetben más a kosár szerepe. Szájszorítót nem javasolt használni, hiszen ez – különösen stresszhelyzetben – akadályozza a levegővételt, a hőszabályozást és gátolja a vizsgálhatóságot. Az elsősegélynyújtáshoz szükséges egy, a kutya igényeire szabott elsősegélykészlet összeállítása vagy a meglévő humán készlet kiegészítése.

5.1 Kutya elsősegély felszerelés tartalma (javaslat, nem teljeskörű):

- sérülés okozásra nem alkalmas, könnyű de biztonságos szájkosár
- digitális hőmérő, 10 másodperces
- kézi eszközök: kullancskiszedő horog, szálkacsipesz, hajlított tompa-tompa olló (a kéz méretéhez illő)
- egyszer használatos eszközök: fecskendő (2-5-10 ml), gumikesztyű, steril hajtott mull lap, steril mullpólya, öntapadó kötszer (Copoly)

- bőr fertőtlenítésére alkoholos fertőtlenítő oldat pl. Bradoderm
- bőr, nyálkahártya fertőtlenítésére klórhexidin tartalmú oldat pl. Clorexyderm oldat
- seb, nyálkahártya, kötőhártya ki- és lemosására steril sóoldat pl. Salsol
- izoláló fólia
- a kutya rendszeresen alkalmazott gyógyszereiből tartalék

5.2. Sebkezelés és fertőtlenítés

Munka közben a kutyáknál is a leggyakoribb a bőr felszíni vagy mélyebbre ható sérülése. Az elsősegélynyújtás során ezeknél a sérüléseknél a cél a sérülés tisztántartása és hidratáció.

Ennek érdekében a közelmúltban megújult a sebek kezelésével kapcsolatos ajánlás⁷⁴⁷ (moist wound healing, MWH), amely a következő lépésekből áll:

1. Terület felszabadítása, szükség esetén vérzés csillapítása
2. Szőr eltávolítása, seb környékének tisztítása, fertőtlenítése
3. Jellegétől függően idegentest eltávolítása
4. Sebüregeg átmosása bőséges, nem irritáló, nem szövetkárosító szerrel (pl. fiziológiás sóoldat)
5. Fedés a sérülés jellegének megfelelő abszorbens kötszerrel
6. Mielőbbi szakszerű ellátás

TILOS: szövetkárosító készítmény használata a sebüregeben, törölgetés, antibiotikumos fedés/töltés

5.3. Mérgezések felismerése

Mérgezés gyanújára adhat okot, ha az alábbi tüneteket tapasztaljuk: levertség, hányás, hasmenés, remegés, láz, fájdalom, nyálzás, vérzés, tudatzavar, eszméletvesztés, görcsroham, sokk. A lehető leggyorsabban az alábbi pontok szerint kell eljárni:

- Van-e elérhető közelségben potenciálisan mérgező anyag vagy nyoma, maradéka? Begyűjteni a további vizsgálatához.
- Ha beazonosítható, értékelni a tünetek súlyosságát az elsősegélyhez és azonnal orvosi ellátás
- Ha nem beazonosítható/bizonytalan, elsősegély és azonnal orvosi ellátás

Az alábbi élelmiszerek, gyógyszerek, növények okozhatnak leggyakrabban mérgezést kutyákban:

1. Mérgező élelmiszerek:
 - **Alkohol:** hányással, hasmenéssel, koordinációs zavarral és a központi idegrendszer működési zavarával (légzési nehézség, görcsök, kóma), esetenként halállal járó mérgezés – másképpen bontják le az alkoholt.
 - **Nyers tészta/élesztő:** hasonló mérgezést, illetve súlyos felfúvódást okoz a nyers élesztős tészta fogyasztása.
 - **Avokádó:** tartalmaz egy olyan toxint, amely hányást, hasmenést, légzési nehézségeket okoz. Nemcsak a gyümölcsben, hanem a növény leveleiben és a kérgében is jelen van az anyag.
 - **Csokoládé és kávé:** az ezekben található metilxantinok (pl. koffein, teobromin) különböző mértékben okozhatnak hányást, hasmenést, zihálást, fokozott szomjúságot és vizeletürítést, hiperaktivitást, szívritmuszavarokat, remegést, görcsrohamot vagy legrosszabb esetben halált. A hatás a felvett mennyiségtől és az érzékenységtől függ.

⁷⁴

<https://www.msddvetmanual.com/emergency-medicine-and-critical-care/wound-management-in-small-animals/initial-wound-management-in-small-animals>

- **Szőlő és mazsola:** a bennük lévő borkósavat a kutyák nem tudják kiválasztani, ezért veseműködési zavart okozhatnak.
- **Hagymafélék (vöröshagyma, lilahagyma, újhagyma, fokhagyma, metélőhagyma):** nagy mennyiségben vagy rendszeresen fogyasztva emésztőszervi panaszokat és a vörösvértestek szétesését, ezáltal vérszegénységet okozhatnak.
- **Xylitol:** a népszerű édesítőszer súlyosan mérgező a kutyák számára, hirtelen kiugrást okoz az inzulintermelésben, amely vércukorszint esést okoz, ez beavatkozás nélkül halálos lehet. A mérgezés tünetei a hányás, letargia, mozgászavar, görcsrohamok, eszméletvesztés. Macskánál nagyobb dózis kellene, nem érzékeny, de nem kizárt.
- **„Diómérgezés”:** nevével ellentétben nem maga a csonthéjas, hanem a héján vagy benne található penészgombák termelte toxin a veszélyes. Ebből kifolyólag más penészgomba toxint tartalmazó romlott élelmiszer is kiválthatja. Tünetei a nyálzás, hányás, hasmenés, remegés, mozgászavar és a hőmérséklet gyors emelkedése, a felvett mennyiség függvényében. Vesekárosodás vagy halálos kimenetel is előfordulhat.
- **Dió- és mogyorófélék:** nem mérgezőek, de magas olajtartalmuk miatt nagy mennyiségben fogyasztva emésztőszervi panaszokat, akár hasnyálmirigy-gyulladást is okozhatnak.
- **Tej:** nem mérgező, de mivel a felnőtt kutya és macska szervezete elenyésző mennyiségben termel a tejcukor bontásához szükséges enzimet, fogyasztása emésztőszervi panaszokat okozhat. A fermentált tejtermékek (pl. joghurt) esetében erre kisebb az esély.
- **Nyers tojás:** nem mérgező, de tartalmaz egy avidin nevű enzimet, amely gátolja a biotin (B7-vitamin) felszívódását, ami szőr- és bőr problémákhoz vezethet.

2. Mérgező gyógyszerek:

- humán NSAID-ok és egyéb lázcsillapítók (nem szteroid gyulladáscsökkentők, pl. ibuprofen, diklofenák, paracetamol stb.): rövid időn belül súlyos, gyakran végzetes emésztőszervi fekélyeket és vérzést, illetve májkárosodást, methemoglobinémiát okozhatnak,
- szívgyógyszerek (pl. béta-blokkolók, vérnyomáscsökkentők, értágítók, digoxin): szív működés hátrányos befolyásolása, alacsony vérnyomás, ájulás
- véralvadásgátlók: vérzések
- opiátok, pszichotróp anyagok: túladagolás esetén hatáshalmozódás, szedáció, görcsrohamok, vérnyomás és szívfrekvencia emelkedés, neurológiai tünetek

3. Mérgező növények⁷⁵ (tiszafa – bogyó, levél–), leander, gyűszűvirág, kikerics, gyöngyvirág, liliom, mikulásvirág, magyal, diffenbachia, hagymások gumói, stb.): enyhébb vagy súlyosabb emésztőszervi tünetek vagy súlyosabb egészségkárosodás.

4. Mérgező vegyszerek (maró/nem maró hatású tisztítók, fagyálló, csigairtó, rágcsálóirtó, peszticidek, nikotin stb.): az anyag természetétől függő tünetek, emésztőszervi-, idegrendszeri-, keringési-, kiválasztási-, véralvadási problémák, azonnali ellátás hiányában gyakran végzetesek.

5. Kékalga (cianobaktérium): szerves anyagban gazdag állóvizekben, meleg időjárás esetén szaporodnak el; gyanút keltő a víz kékes-zöldes elszíneződése, a felszínén lévő olajos jellegű vagy habos réteg, a jellegzetes szag; a kutya szájába kerülve extrém

⁷⁵ <https://www.asPCA.org/pet-care/asPCA-poison-control/toxic-and-non-toxic-plants>

gyorsan alakul ki az akár végzetes mérgezés, enyhébb emésztőszervi tünetektől az idegrendszeri tüneteken keresztül a görcsrohamokig és bénulásig, ezért a feltételezett kontaktus után azonnali állatorvosi ellátás és friss vízzel fürdetés javasolt.

6. Vészhelyzetek kezelése

A fizikai sérüléseken, baleseteken, mérgezéseken kívül előadódhatnak egyéb vészhelyzetek is, amelyeket az állat életének védelme érdekében azonnal fel kell tudni ismerni és azonnal cselekedni kell.

Ezek közül a nyári időszakban a leggyakoribb a hőkimerülés és a hőséguta. Az előbbi jelentős kimerültséggel, a munkaképesség romlásával, kiszáradással jár, míg utóbbi azonnali beavatkozás nélkül halálossá válik. Mindkét esetben a kialakulás oka a magas külső hőmérséklet és az alkalmazkodóképesség csökkenése. Hőkimerülésnél a kutya részlegesen regenerálódni tud, ha a hőhatás és az aktivitás egymással egyensúlyba hozható, van folyadékpótlás és alacsonyabb hőmérsékleten pihenőidő. Ezek biztosítása, az arányosságra figyelés a kutya vezető felelőssége, ahogyan a megfelelő feltételek biztosítása a regenerációhoz is. Ilyenek a koncentráltabb és magasabb energiatartalmú táplálék, a legalább testtömeg kilogrammonként 60ml folyadék naponta és a hosszabb pihenőidő.

Ha az extrém magas hőhatás koncentráltan, rövid idő alatt éri az állatot, és nincs lehetősége a testhőmérséklet-emelkedést (40 °C fölé), kiszáradást, keringési elégtelenséget kompenzálni, akkor bekövetkezik a hőséguta vagy hőtörlődés jelensége. Ennek jelei, amelyeket folyamatosan figyelni kell, ha megjelennek, és amelyek esetén azonnal, haladéktalanul cselekedni kell: zavarodottság, remegés, gyengeség, nyálzás, habos szájszél, extrém lihegés, sápadt nyálkahártyák, hányás, hasmenés, ájulás, görcsök. Azonnal hűvös, árnyékos helyre kell helyezni a kutyát és lassan, fokozatosan el kell kezdeni hűteni, elsőként a végtagokat majd fokozatosan a test többi részét. Ha lehetséges, huzatot is lehet teremteni, majd ha az eszmélete és a tudata kezd tisztulni, friss, hideg vízzel meg kell itatni. Minél gyorsabban állatorvosi ellátásban kell részesíteni a beteget, hiszen a hőségutának lehetnek szemmel nem látható következményei is, pl. agyödéma, amelyet kezelni kell.

A másik, súlyos, akár végzetes állapot a fulladás illetve a légzési nehézségek, amelyeket leggyakrabban félrenyelt idegentest (tárgy, játék) okozhat. Ilyenkor a kutya hirtelen „lefagy”, megijed, a nyálkahártyák gyorsan elkezdenek sötétre, szürkésre színeződni, miközben az állat levegőért kapkod, majd az oxigénhiány következtében eszméletvesztés, ájulás következik be, súlyos esetben, beavatkozás nélkül a keringés is összeomlik.

A tünetek észlelésekor a kutya testméretének megfelelően meg kell kísérelni a légutat elzáró objektumot eltávolítani. Kisebb testű kutya esetén elsőként a hátsó testfél megemelésével meg lehet próbálni kifelé mozdítani a tárgyat, majd óvatosan, az esetleges harapás ellen védekezve oldalirányban átkotorni a száját, garatot, hogy elérhető, megfogható, eltávolítható-e a tárgy. Ha ez nem vezet eredményre, alkalmazzuk a Heimlich-manővert kutyára módosítva. Ennek során a kutya háta felől állva az egymásra kulcsolt két öklünket helyezzük a szegycsont alá és alkalmazzunk egy gyors, nagy erejű, a mellkas felé irányuló nyomást a hasfalra, mely jó eséllyel olyan nyomásváltozást okoz, ami segít a szájüreg felé továbbítani az akadályt okozó tárgyat. Kisebb testű ebeknél a hát közepére mért határozott, nagyobb erejű csapás is elegendő lehet. A szájüreget mindkettő után a fentebb leírt körülményekkel tapintsuk át.

2.ábra: Heimlich-fogás alkalmazásának helye

Amennyiben akár az idegentest eltávolítása során, akár más okból a keringés leállítását is észleljük, kezdjük meg az újraélesztés (CPR) eljárását. Elsőként fektessük a kutyát a jobb oldalára, egyenes gerinccel és nyakkal, győződjünk meg a légutak átjárhatóságáról. Ezután keressük meg a mellkason a szívhez legközelebbi bordákat (a mellső végtagot behajlítva körülbelül a könyöknél), és kezdjük meg a szívmasszázszt. A kutya méretétől függően alkalmazzuk az ujjainkat vagy a tenyerünket a kompresszióhoz, és az erőbehatást is igazítsuk a mellkas méretéhez. Az emberhez hasonlóan a 30 mellkaskompressziót kövesse 2 befúvás az orrjáraton keresztül, nagyjából 100-120 nyomás/perces frekvenciával. Sikereség esetén haladéktalanul kapjon állatorvosi ellátást is a beteg.

3.ábra: Mellkaskompresszió alkalmazásának helye a kutya mellkasán

Az utóbbi két vészhelyzet olyan nagyfokú mentális terhelést ró a kutyavezetőre, hogy még abban az esetben is, ha rutinos humán elsősegélynyújtó, kihívást okozhat négylábú

társának az ellátása. Erre a feladatra a legnehezebb felkészülni, hiszen élő állaton, a saját kutyánkon nem gyakorolhatunk minden lépést, de a Heimlich-fogás pontos helyét kitapinthatjuk rajta, a szív elhelyezkedését memorizálhatjuk és a száj átvizsgálásához is hozzászoktathatjuk őt. A többi mozdulatot pedig kutya elsősegélynyújtó bábun vagy egyéb modellen gyakoroljuk be. Ne csak a kutya vezetője, hanem a vele együtt szolgálatot ellátó személyek is legyenek felkészülve, hiszen az elsősegélynyújtással egyidőben kért állatorvosi segítség életmentő lehet.

Előadódhatnak az életet közvetlenül nem veszélyeztető, de súlyos sérülések is, ilyenek a csonttörések, rándulások és ficamok. Csonttörés esetében szükséges a munkát azonnal fel kell függeszteni, az érintett testrészt stabilizálni, a kutyát mozgásában korlátozni és azonnal állatorvosi segítséget igénybe venni. Töréssel nem járó sérülések esetében ajánlott a tevékenység felfüggesztése, a kutya nyugalomba helyezése és a mielőbbi állatorvosi ellátás, valamint a regeneráció támogatásának azonnali megkezdése.

Összességében a szolgálati kutyák egészségének a védelme és a felelős állattartás megvalósítása érdekében kiemelten fontos ezen elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátítása és a képzési rendszerben történő tervezett – alap és visszatérő jellegű – oktatásása a tágabb értelemben vett rendvédelmi kutyavezetők részére.

Felhasznált anyagok:

1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről

30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról

164/2008. (XII. 20.) FVM rendelet a veszettség elleni védekezés részletes szabályairól 4. § (1) Frigyer, László: A szolgálati kutyatartás és az állatvédelem, avagy a felelős állattartás, mint az „állatok károsításának” a megelőzési magatartása a rendőrség szolgálati kutyákkal kapcsolatos tevékenysége során

In: Kovács, István; Frigyer, László; Tirts, Tibor (szerk.) Tudományos válaszok a globalizáció változó kihívásaira : Tanulmánykötet Budapest, Magyarország : Magyar Rendészettudományi Társaság (2024) 82. o.

14-Year Life Span Study in Dogs <https://www.purinainstitute.com/science-of-nutrition/extending-healthy-life/life-span-study-in-dogs> (Utolsó letöltés: 2026.02.25.)

<https://wsava.org/global-guidelines/global-nutrition-guidelines/> (Utolsó letöltés: 2026.02.25.)

<https://www.msdvetmanual.com/> (Utolsó letöltés: 2026.02.25.)

<https://www.aspc.org/pet-care/aspc-poison-control/toxic-and-non-toxic-plants> (Utolsó letöltés: 2026.02.25.)

<https://gazdijogsi.hu/kutyajogsi-pro> (Utolsó megtekintés: 2026.02.26.)

Official U.S. Military Working Dog Training Handbook, Department of Defense, Rowman&Littlefield, Lanham, Maryland, 2013

Pat Miller, Dr. Leslie Sinn: Veterinary Cooperative Care-enhancing animal health through collaboration with veterinarians, pet owners, and animal trainers, Dogwise Publishing, Wenatchee, Washington, 2024

Fekete Sándor György (szerk.): Állatorvosi takarmányozástan és dietetika. Szent István Egyetem Állatorvostudományi Kar, Budapest, 2009.

Linda P. Case et al.: Canine and feline Nutrition-resource for companion animal professionals, Mosby, Inc., St.Louis, Missouri, 2000.

Catherine Lenox, Ronald Jan Corbee, Andrew Sparkes: Canine and feline clinical nutrition-a reference guide to nutritional management of clinical conditions in dogs and cats, Embark Consulting Group, LLC, Medfield, Massachusetts, 2023.

A kutyák táplálástudományának alapjai
Morva László – Márton Kinga – Frigyer László

Bevezetés a kutyák táplálástudományába^{76 77}

A szolgálati állat- és kutyatartás során a rendvédelmi szervek részére társadalmi és jogi^{78, 79} elvárásként is jelentkezik a gondos gazdaként történő eljárás, amely a rábízott javak megóvása során a szolgálati kutyáról történő gondoskodás keretében az állat egyedi igényeinek megfelelő táplálást is jelenti, amelynek az alapja természetesen a felelős állattartás megvalósítása.

Ezen felelősségteljes tevékenységhez is biztosítja a szakmai és alapokat a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról szóló 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás is. Hiszen a szabályzat és a jogalkotó előljárók a szolgálati kutya ellátását, élelmezését és egészségének a biztosítását olyan fontos alapvetésnek (területnek) tartják, hogy a norma egy külön fejezetben foglalkozik a területtel.⁸⁰

Ugyanakkor az egységes szakmai ismeretek megalapozása és megszerzése érdekében szükségessé vált, hogy szolgálati kutyák táplálásának alapjai is megjelenjenek tanulmány formájában is, hogy ezen fontos területről való tudományos értekezés a rendvédelem zárt világában is – a tudomány és az ismeretek fejlődésével együtt – egy kicsit a diskurzus és a lehetséges fejlesztési irányok középpontjába kerülhessen.

A táplálás jelentősége a kutyák egészségmegőrzésében

A megfelelő táplálásalapvető fontosságú a kutyák számára. Nem csupán az éhség csillapításáról vagy az energia biztosítását szolgálja, hanem komplex folyamat, amely minden fiziológiai funkciót befolyásol a sejtek szintjétől a szervezet egészének működéséig. A táplálék szolgáltatja azokat az építőelemeket, amelyekből a szervezet felépíti és fenntartja magát. A kutyák egészségének, életminőségének és élettartamának egyik legfontosabb meghatározója a táplálástáplálás minősége és megfelelősége. A megfelelő tápláláshatása minden életszakaszban megmutatkozik. Kölyökkutyáknál a táplálásközvetlenül befolyásolja a növekedés ütemét, a csontok, izmok és ízületek fejlődését, az immunrendszer megfelelő működésének kialakulását és az idegrendszer érését. A nem megfelelő táplálás ebben az életszakaszban visszafordíthatatlan egészségügyi károsodásokat okozhat, amelyek a kutya egész életére kihatnak. A túlzott energia- vagy ásványianyag-bevitel gyorsabb növekedést eredményezhet, ami különösen a nagytestű fajtáknál csontfejlődési rendellenességekhez vezethet, míg az elégtelen táplálásnövekedési zavarokat, nem megfelelően működő immunrendszert és idegrendszeri fejlődési elmaradást okozhat. Ez utóbbi a későbbiekben jelentős befolyással bír a kutya képezhetőségére, rezilienciájára és ezáltal a munkaképességére.

⁷⁶ Zöldág László. (szerk.) A kutya tenyésztése és egészségvédelme.

⁷⁷ Horváth Z. (szerk.) A kutya és a macska egészségvédelme.

⁷⁸ Állatvédelmi törvény (1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről)

⁷⁹ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet - a rendőrség szolgálati szabályzatáról:

34. Szolgálati kutya alkalmazása

43. § (1) A rendőr csak az adott feladatra kiképzett és érvényes minősítéssel rendelkező, egészséges, ápolt és jó erőnlétű kutyával láthat el szolgálatot.

⁸⁰38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás: X. FEJEZET: A SZOLGÁLATI KUTYA ELLÁTÁSA, ÉLELMEZÉSE, EGÉSZSÉGÉNEK BIZTOSÍTÁSA

Felnőtt kutyáknál a megfelelő táplálás fenntartja az optimális kondíciót, kielégíti a napi energiaszükségletet, támogatja az immunrendszert a betegségek elleni védekezésben, és hozzájárul a bőr, szőrzet, fogak egészségéhez. A kiegyensúlyozott táplálás megelőzi az elhízást, amely a kutyák egyik leggyakoribb egészségügyi problémája, és amely számos másodlagos betegség kockázati tényezője, mint a cukorbetegség, szívbetegségek, ízületi problémák és egyes degeneratív megbetegedések. Az alultápláltság, bár ez a szolgálati kutyák tekintetében extrém esetekben fordulhat elő, szintén súlyos következményekkel jár, beleértve az izomsorvadást, gyenge immunrendszert, szervi elégtelenségeket. Idős, nyugdíjazott rendvédelmi kutyáknál a táplálás szerepe még kritikusabbá válik, mivel a szervezet metabolizmusa lassul, a tápanyagok felszívódása csökken, és gyakran krónikus betegségek alakulnak ki ebben az életkorban. A táplálék megfelelő összetétele, mint a megemelt minőségi fehérjetartalom segít megőrizni az izomtömeget, amely az idős kutyáknál hajlamos csökkenni, míg a rostban gazdagabb étrend támogatja az emésztést, amely szintén lassulhat az életkor előrehaladtával. A táplálás hatása nemcsak a fizikai egészségre terjed ki, hanem a viselkedésre és mentális állapotra is. A nem megfelelő táplálás a tápanyagok hiánya vagy felszívódásuk akadályozottsága, illetve az emésztőszervi diszkomfort érzet miatt olyan tüneteket okozhat, mint az ingerlékenység, letargia, koncentrációs zavarok vagy fájdalom kiváltotta agresszió.. Bizonyos tápanyagok, mint az omega-3 zsírsavak, egyes aminosavak, B-vitaminok, antioxidánsok és az egészséges mikrobiom befolyásolják az agy működését, ami hatással van a kedélyállapotr, a tanulási képességre és a viselkedésre is. A kiegyensúlyozott táplálás hozzájárul a kiegyensúlyozott viselkedéshez, jobb tanulási képességekhez és egészséges mentális állapothoz.

A kutya táplálási igényének evolúciós háttere

A kutyák táplálási szükségleteinek megértéséhez elengedhetetlen, hogy megvizsgáljuk evolúciós hátterüket és aháziasított kutya táplálkozási szokásait. A kutya (*Canis familiaris*) és a szürke farkas (*Canis lupus*) egy közös, farkasszerű őstől származnak. A háziasítás folyamata körülbelül 45000-15000 évvel ezelőtt kezdődött, bár a pontos időpont és körülmények továbbra is viták tárgyát képezik a tudósok között. Ez a hosszú együttélés az emberrel jelentős változásokat eredményezett a kutyák anatómiájában, fiziológiájában, az emésztés élettanában és a táplálkozási szokásaikban.

A szürke farkas, és a kutyák közvetlen őse ragadozó húsevő, ami azt jelenti, hogy táplálékának túlnyomó részét állati eredetű táplálék alkotja. A farkasok természetes étrendje nagyrészt nagytestű növényevő emlősökből és kisebb prédaállatokból (rágcsálók, nyulak, madarak) áll. Amikor egy farkas elejtett egy prédát, nem csupán az izomhúst fogyasztotta, hanem szinte az állat egész testét, beleértve a belsőszégeket (máj, vese, szív, tüdő, lép), amelyek rendkívül gazdagok tápanyagban, különösen vitaminokban és ásványi anyagokban. A gyomor és belek tartalmát is elfogyasztották, amely részben emésztett növényi anyagokat tartalmazott, így közvetve növényi tápanyagokhoz jutottak. A csontok elfogyasztása biztosította a kalciumot, foszfort és más ásványi anyagokat, valamint mechanikai tisztítást nyújtott a fogaknak. A velő, amely a csontok belsejében található, gazdag zsírokban és tápanyagokban. A teljes préda elfogyasztása biztosította az összes szükséges tápanyagot a farkasok számára.

A háziasítás folyamata során azonban jelentős változások következtek be. Ahogy a kutyák egyre szorosabb kapcsolatba kerültek az emberekkel, táplálásuk is megváltozott. Hozzáérttek az emberi ételmaradékokhoz, amelyek nemcsak húst, hanem növényi eredetű táplálékot is tartalmaztak. Ez az új táplálási környezet szelekciós nyomást gyakorolt a kutyákra, és azok az egyedek, amelyek képesek voltak hatékonyabban hasznosítani a keményítőben és más szénhidrátokban gazdagabb étrendet, előnyben részesültek.

A genetikai változások az emésztőenzimeket érintő génekben figyelhetők meg, amelyek a szénhidrátok jobb hasznosítását szolgálják. Ezek arra utalnak, hogy bár a kutyák ősei húsevők voltak, a háziasítás során mindenevőkké váltak, képesek hasznosítani mind az állati, mind a növényi eredetű tápanyagokat. Ez nem jelenti azt, hogy a kutyák elveszítették húsevő jellegüket. Ez az evolúciós rugalmasság kulcsfontosságú a kutyák sikerében, mint az ember legrégebbi és legszélesebb körben elterjedt háziállata. Képesek voltak alkalmazkodni rendkívül változatos környezetekhez és táplálási lehetőségekhez szerte a világon, az Északi-sarkkörön élő huskyk halban és fókatejben gazdag étrendjétől a mediterrán régió kutyáinak gabonában és zöldségekben gazdagabb táplálásáig. A modern kutyatáplálás kihívása az, hogy megtaláljuk az optimális egyensúlyt, biztosítva minden szükséges tápanyagot a megfelelő arányban és formában.

A modern kutyatáplálás kihívásai

A modern kutyatáplálás összetett és gyakran ellentmondásos terület, amely számos kihívással néz szembe. Az elmúlt évtizedekben az állateledel ipar komoly változásokon ment keresztül. Megjelentek a szupermarketekben kapható gazdaságos száraz eledelek és a prémium kategóriás, speciálisan formulázott eledelek. Manapság nemcsak az állateledel megfelelősége és minősége határozza meg annak elfogadhatóságát, hanem az előállítás során használt technológia és a felhasznált alapanyagok minősége és fenntarthatósága is.

Az egyik legnagyobb kihívás az eledelekkel kapcsolatos túlzott információáradat és a félretájékoztatás. A közösségi médiában, fórumokon, blogokban terjedő információk gyakran nem tudományos alapokon nyugszanak. Ez azt eredményezi, hogy sok kutyatulajdonos olyan táplálást érintő döntéseket hoz, amelyek nem feltétlenül szolgálják kedvence érdekeit. A marketingüzenetek szintén hozzájárulnak az állattartók fejében keletkező zavarhoz, mivel az állateledel gyártók gyakran olyan kifejezéseket használnak, mint „természetes”, „holisztikus”, „prémium”, „emberi fogyasztásra alkalmas minőségű”, amelyek vonzóak a fogyasztók számára, de nem mindig jelentenek valódi minőségi vagy táplálási előnyt.

A kereskedelmi kutyaeledek minőségének és biztonságának kérdése szintén komoly kihívást jelent. Az elmúlt években több termékviisszahívás történt a gyári eledek esetében különböző okokból: szalmonella vagy más bakteriális szennyeződés, penészgomba toxinok (aflatoxin, vomitoxin), idegen anyagok jelenléte, nem megfelelő tápanyag-összetétel, vagy akár szándékos hamisítás (mint a 2007-es melamin botrány, amikor kínai eredetű glutén és rizsfehérje-koncentrátum tartalmazott melamint, ami súlyos veseelégtelenséget és számos kutya halálát okozta). Ezek az incidensek aláásták a fogyasztók bizalmát a gyári állateledekben, és sokan alternatív táplálási módszerek felé fordultak, mint a házi készítésű vagy nyers étrend. Fontos tudni azonban, hogy ezek az étrendek is hordoznak élelmiszerhigiéniai kockázatot magukban, hiszen a házi receptúrák elkészítése és tárolása során ugyanúgy, ahogyan az emberi ételek elkészítése során könnyű elkövetni a minőséget vagy a biztonságosságot befolyásoló hibát. A nyers étrend természetéből adódóan eleve tartalmazhat mikrobiológiai szennyeződést még akkor is, ha emberi fogyasztásra alkalmas alapanyagot használnak, és ugyanúgy fennáll az utólagos fertőződés lehetősége is, melyet a megfelelő hőkezelés itt nem küszöböl ki.

A nyers táplálás (BARF - Biologically Appropriate Raw Food vagy Bones and Raw Food) jelentős népszerűsége tett szert az elmúlt években. Ezen táplálási módot támogatók azzal érvelnek, hogy a nyers, hús alapú étrend közelebb áll a kutyák természetes, étrendjéhez, és számos egészségügyi előnnyel jár. Azonban a nyers táplálás jelentős kockázatokkal is jár, amelyeket nem szabad figyelmen kívül hagyni. A nyers hús bakteriális szennyeződést (Salmonella, E. coli, Campylobacter, Listeria) tartalmazhat, amely nemcsak a kutyára, hanem a háztartás emberi tagjaira is veszélyt jelent, különösen gyerekekre, idősekre, immunhiányos személyekre.

A csontok, elzáródást vagy súlyos sérüléseket okozhatnak a gyomor-bélrendszerben. A házi készítésű nyers étrend gyakran nem kiegyensúlyozott, hiányozhatnak belőle vitaminok, ásványi anyagok és leggyakrabban az emésztés és a mikrobiom egészségéhez elengedhetetlen rostfélék. Ezért a nyers táplálást csak ellenőrzött forrásból származó alapanyagok felhasználásával, kellő tudással és gyakorlattal javasolt megfontolni. Alkalmazása a magasabb kockázat miatt nagy értékű állatok esetében illetve olyan kutyáknál, akik közvetlen kontaktusba kerülhetnek kisgyermkekkel, időssekkel, krónikus betegekkel vagy immunhiányos személyekkel, nem javasolt.

A házi készítésű főtt étrend szintén népszerű alternatíva, amely több kontrollt ad a tulajdonosnak az összetevők felett, elkerülve a gyári állateledelben esetlegesen megtalálható adalékanyagokat, tartósítószerket. Azonban a házi készítésű étrend megfelelő formulázása rendkívül összetett feladat, szakmai tudást és tapasztalatot igényel. Egy összefoglaló tanulmány kimutatta⁸¹, hogy a populáris kutyaszakácskönyvekben, weboldalakon, ajánlásokban található házi receptek jelentős része nem felel meg a kutyák táplálási szükségleteinek, és hosszú távú etetésük egészségügyi problémákhoz vezethet.

A különleges táplálási igények és a diétás étrend szükségessége szintén növekvő kihívást jelent. Egyre több kutyánál diagnosztizálnak táplálékallergiát vagy intoleranciát, amely speciális, limitált összetevőjű vagy hipoallergén étrendet igényel. A krónikus betegségek, mint veseelégtelenség, májbetegség, gyulladásos bélbetegség mind diétás támogatást igényelnek. Ezeknek a terápiás diétáknak a megfelelő kiválasztása és alkalmazása szakértői tudást és szoros állatorvosi felügyeletet igényel.

Végül, a modern kutyatáplálás kihívása az is, hogy egyensúlyt találjunk a tudományos bizonyítékok, a kutya egyéni szükségletei, a tulajdonos lehetőségei (pénzügyi, időbeli) és értékei között. Nincs egyetlen „tökéletes” étrend minden kutya számára. Ami az egyik kutyának kiválóan működik, lehet, hogy egy másiknak nem megfelelő.

A kutya emésztése⁸²

Az emésztőrendszer

Az emésztőrendszer a szájüregtől a végbélnyílásig terjed és számos speciális szervet tartalmaz, amelyek együttműködve bontják le a táplálékot, szívják fel a tápanyagokat és ürítik ki a meg nem emésztett anyagokat. A kutya emésztőrendszere tükrözi a húsevők emésztőrendszerének jellegét, de a háziasítás során bizonyos kialakult változások is megfigyelhetők benne.

A száj és a szájüreg az emésztőrendszer első szakasza, ahol a táplálék bejut a szervezetbe. A kutyák fogazata alkalmazkodott a hús tépéséhez és csontok roppantásához. A fogak különböző típusai különböző funkciókat látnak el. A metszőfogak a hús lecsípésére, a szőr és bőr eltávolítására szolgálnak, a szemfogak a prédá megragadására, az előzáfogak és a zápfogak a hús vágására és aprítására. Míg a száj elülső részében található fogak jellegzetes húsevő fogazatra jellemzőek, a háziasított kutya zápfogain megfigyelhetők olyan kis mértékű módosulások, melyek a mindenevő étrendhez való könnyebb alkalmazkodást segítik. A táplálék a kutya szájában nem tölt el számottevő időt, a kutya táplálékfelvételi módjára a gyors, 1-2 rágómozdulattal való evés jellemző.

⁸¹ Larsen JA, Parks EM, Heinze CR, Fascetti AJ. Evaluation of recipes of home-prepared maintenance diets for dogs. *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 2013;242(11):1500-1505. doi: 10.2460/javma.242.11.1500.

⁸²dr. Korbacska-Kutasi Orsolya, PhD: Az egészséges kutya és macska táplálása, egyetemi előadásának jegyzete, Állatorvostudományi Egyetem

A nyál a nyálmirigyek által termelt váladék, amely nedvesíti a táplálékot, megkönnyítve a nyelést. A kutya nyála, ellentétben az emberével, nem tartalmaz egészséges kutyában és nyugalmi állapotban amilázt, a keményítő emésztésére alkalmas enzimet, az a hasnyálmirigyben és a vékonybélben termelődik.

A nyelőcső egy izmos cső, amely a garatot a gyomorral köti össze. Fő funkciója a táplálék továbbítása a gyomorba. A kutya nyelőcsőve viszonylag rövid és egyenes, összehasonlítva az emberével, ami tükrözi a gyors táplálékfelvétel képességét.

A gyomor egy zsákszerű, izmos szerv, amely a nyelőcső és a vékonybél között helyezkedik el. A kutya gyomra aránylag nagy, képes jelentős mennyiségű táplálék tárolására egyszerre. A gyomor két funkciót lát el: tárolás és emésztés. A gyomor nyálkahártyája vastag nyálka réteget termel, amely védi a gyomor falát a savas környezettől és az enzimek emésztő hatásától.

A vékonybél a gyomor után következik, és ez az emésztőrendszer leghosszabb szakasza, ahol a táplálék emésztésének és felszívódásának nagy része végbemegy. A kutyák vékonybele viszonylag rövid a testméretükhöz képest, összehasonlítva a növényevőkével, ez jellemző a húsevőkre.

A nyombél a vékonybél első, rövid szakasza, amely közvetlenül a gyomorhoz kapcsolódik. Itt torkollik be a hasnyálmirigy és az epe vezetéke.

Az epe a májban termelődik, és az epehólyagban tárolódik és koncentrálódik. Az epe nem tartalmaz emésztőenzimeket, hanem epesavakat, amelyek emulgeálják a zsírokat, azaz nagy zsírcseppeket kis cseppecskékre bontanak.

Az éhbél a vékonybél leghosszabb szakasza, ahol a tápanyagok felszívódásának nagy része történik. A csípőbél a vékonybél utolsó szakasza, amely a vastagbélhez csatlakozik. Ennek a hatalmas felület biztosítja a hatékony tápanyag-felszívódást. Az itt lévő sejtek felelősek a tápanyagok felszívódásáért a véráramba és a nyirokrendszerbe.

A vastagbél a vékonybél után következik, ami sokkal rövidebb és vastagabb, mint a vékonybél. A vastagbél fő részei a vakbél, a colon és a végbél. A kutyák vakbele viszonylag kicsi és kevésbé fejlett. A vastagbél fő funkciói a víz és elektrolitok visszaszívása a táplálékmaradékból, a bélbaktériumok által termelt vitaminok (különösen K-vitamin és bizonyos B-vitaminok) felszívódása, és a bélsár formálása és tárolása a kiürítésig.

A vastagbélnek emellett az egészséges immunműködésben kiemelkedő szerepe van, hiszen a vastagbél hámsejtjei tárolják az immunválaszra képes sejtek 70-90%-át. Emellett a vastagbél ad otthont a kutyák esetében is jelentős mikrobiomnak. A mikrobiom alkotói nemcsak vitaminokat termelnek, hanem a bélhám épségének megőrzéséhez szükséges rövid láncú zsírsavakat is, valamint más speciális anyagcseretermékeket, hormonokat, neurotranszmittereket is. Ezáltal nemcsak az emésztésre, hanem a bél-agy tengelyen⁸³ keresztül az egészséges agyműködésre, a viselkedésre és a kiegyensúlyozott mentális állapotra is hatással vannak.

A végbél a vastagbél utolsó szakasza, ahol a bélsár tárolódik. A kutyáknak van egy pár anális mirigye (sinus paraanalis) a végbélnyílás mellett, amely erős szagú váladékot termel, amelyet a kutyák területjelölésre és kommunikációra használnak.

A kutya táplálékfelvételének sajátosságai

A kutya jellemzően több, napi 1-3 adagban veszi fel szívesen a táplálékát. Gyakori, hogy a táplálékot nagy falatokban, gyorsan veszi fel, habzsol, különösen ha nem jól átgondolt az etetési rutin egy többkutyás rendszerben. A kutyára jellemző, hogy a húst ösztönösen jobban kedveli, mint más táplálékot.

⁸³ <https://www.purinainstitute.com/science-of-nutrition/promoting-gastrointestinal-health/gut-brain-axis>

Ennek a magyarázata az, hogy számára az ízletesség és az energiatartalom az elsődleges szempontok a választásnál, és a magas fehérje- és zsírtartalmú táplálékféleséget tartja ízletesebbnek, A kutya emésztőrendszerén a táplálék 12-24 óra alatt halad végig.

A kutya energia és táplálékanyag igénye^{84 85 86 87}

Energia

Háziállataink esetében a táplálás elsődleges célja az életben maradáshoz és a mindennapi tevékenységekhez szükséges energia felvétele. Ezt a szükséges energiamennyiséget többféle képlet alapján kiszámolhatjuk, figyelembe véve a kutya korát, testsúlyát, életmódját, aktivitását és tartásának körülményeit. A számolt mennyiséget napi életfenntartó energiamennyiségnek nevezzük, ezt szükséges biztosítanunk a táplálékkal a szervezet működéséhez és az optimális kondíció megőrzéséhez. Az energiaszükségletet befolyásolja az életkor és az élettani állapot: egy fejlődő kölyöknek többre van szüksége, ahogyan egy vemhes, szoptató vagy lábadozó állatnak is. Ugyanígy a tartós igénybevétel, legyen az sport vagy munka vagy az extrém időjárási körülmények, a hideg és a meleg is növelik az energiaszükségletet.

A kutya az eledelében biztosított tápanyagok közül a fehérjékből, a zsírokból és a szénhidrátokból is képes energiát nyerni, utóbbiakból gyorsabban illetve nagyobb mennyiségben. Tekintettel arra, hogy maga az emésztés is energiaigényes folyamat, fontos tényező az eledel emészthetősége. Optimális esetben a táplálékban annyi energia származik szénhidrátból, amennyi lehetővé teszi a fehérjék és a zsírok hatékony emésztését, a test építéséhez és regenerálásához való mielőbbi felhasználását.

Makrotápanyagok

Makrotápanyagoknak nevezzük azokat, melyek az eledelben nagy (grammokban mérhető) mennyiségben vannak jelen. Ilyenek a szénhidrátok, a zsír és a fehérjék, melyek energiát biztosítanak a szervezet számára. Emellett esszenciális makrotápanyag a víz, mely ugyan nem termel energiát, de minden életfolyamathoz nélkülözhetetlen.

Fehérjék

A fehérjék aminosavakból felépülő makromolekulák. A kutyák 22 aminosavat tudnak fehérjeépítésre felhasználni, ezekből 10 úgynevezett esszenciális aminosav, vagyis a szervezet nem tudja előállítani. Ezeket mindenképpen az eledellel kell biztosítanunk a számukra. Az eledelben lévő fehérje számos forrásból származhat. A különböző források eltérő mennyiségben tartalmazzák a különböző esszenciális és nem esszenciális aminosavakat. Egy kivétellel (szója) önmagában egyik forrás sem elégíti ki a kutya szükségleteit. Ebből következően ahhoz, hogy az összes szükséges aminosavat a megfelelő mennyiségben és minőségben biztosítani tudjuk kutyánk számára, kombinálnunk kell a különféle állati és növényi eredetű forrásokat. Az állateledelekben találhatunk állati eredetű forrásokat, mint a hús (pl. fagyasztott csirkehús, bárányhús stb.), hal (pl. fagyasztott lazac), szárított állati fehérje (pl. baromfi fehérje), szárított halfehérje (pl. lazacfehérje), hidrolizátum, szárított tojás, ritkábban baromfi vagy egyéb állati eredetű melléktermékek, hús- és halliszt.

⁸⁴ dr. Márton K.: Szolgálati kutyák teljesítményének támogatása táplálással (előadás)

⁸⁵ <https://wsava.org/global-guidelines/global-nutrition-guidelines>

⁸⁶ dr. Márton K. (2025): A kutya táplálása, Gazdijugsi PRO

⁸⁷ 14-Year Life Span Study in Dogs <https://www.purinainstitute.com/science-of-nutrition/extending-healthy-life/life-span-study-in-dogs>

A növényi eredetű források lehetnek a kukoricaliszt, rizsfehérje, búzaglutén, borsófehérje koncentrátum, szárított élesztő, szójaliszt (pl. a különleges táplálási igények kielégítésére készült diétás eledelokban is). A táplálékkal felvett fehérjék a szervezetben a szövetek felépítésében vesznek részt (pl. az izomszövet 75, a szőr 95%-a fehérje), valamint fontos alkotóelemei az emésztéshez, anyagcseréhez szükséges enzimeknek, hormonoknak, ellenanyagoknak, még a hemoglobinnak is, ami a vérben az oxigénszállításért felelős.

A kutya fehérjeszükséglete változó: számos olyan tényező befolyásolja, mint az életkor vagy az életmód. Az eledellel biztosított fehérjeszükségletet befolyásolja a fehérje minősége és aminosavösszetétele, az emészthetősége és az eledel energiatartalma is. A kutya számára a minőségen (aminosavtartalom) kívül az emészthetőség is meghatározó: ez határozza meg a biológiai hasznosíthatóságot, azt, hogy tudja a szervezet a működéséhez felhasználni. Az eledel elkészítése során a megfelelő előkészítő eljárások segítik az emészthetőséget, anélkül, hogy rontanák a minőséget.

Az eledel összetételét, tápanyagtartalmát bizonyos előírások szabályozzák. Ezek alapján a teljes értékű eledel javasolt fehérjetartalma az emészthető energiatartalom százalékában mérve kölykök számára 25%, felnőttek számára 20%, idős állatok számára 27%, míg súlykontroll esetén 25-35%. Szárazanyagnak nevezzük a biztosított tápláléknak a nedvesség eltávolítása után kapott részét.

Zsírok

A zsírok vízben oldhatatlan, állati vagy növényi eredetű anyagok, melyek lehetnek szobahőmérsékleten folyékonyak (olajok), szilárdak vagy félkemények (zsírok). Állati eredetű források lehetnek a halolaj, az állati zsiradékok (pl. bárány vagy csirkezsír), a marhafaggyú, kacs- vagy a disznózsír. Növényi források pl. a kókuszolaj, kanola/repceolaj, kukoricaolaj, lenmagolaj, sáfrányolaj, szójaolaj, napraforgó olaj. A zsírokat alkotó zsírsavak lehetnek telítetlen (egyszeresen és többszörösen) vagy telített zsírsavak.

Az állati szervezetben szerepük az energiatermelés, emellett zsírtartalékok képeznek, a zsírban oldódó vitaminok felszívódását ill. eloszlását segítik. Az esszenciális zsírsavak forrásai, biztosítják a bőr megfelelő kondícióját és részt vesznek a faggyúképzésben. A sejtek falának épen tartásával többek között fontos szerepet játszanak a sikeres szaporodásban is. Az eledelben fokozzák az ízletességet, illetve javítják annak textúráját.

Vannak esszenciális zsírsavak, melyeket a kutya szervezete nem tud előállítani, ilyen a felnőtt kutya számára a linolsav, illetve növekedő és szoptató kutya számára az arachidonsav, a DHA (dokozahexaénsav).

Az esszenciális telített zsírsavakat két nagy csoportra oszthatjuk: az omega-6 ($\Omega 6$) és az omega-3 ($\Omega 3$) csoportra. Az előbbiek pl. a linolsav és az arachidonsav, melyek forrása leggyakrabban a csirkezsír, a napraforgóolaj, a kukoricaolaj vagy a szójaolaj, illetve a tojássárgája. Legfontosabb szerepük a sejtfal alkotása, regenerálása, így kiemelt szerepük van a szaporodásban, növekedésben, az immunrendszer működésében, a kültakaró egészségében és a sebgyógyulásban. Emellett gyulladáskeltő hatással bírnak. A másik csoport tagjai, mint pl. DHA forrása elsősorban a halolaj vagy a szójaolaj. A szervezetben esszenciális szerepük van a központi idegrendszer (agy) és a szem fejlődésében, segítik a véralvadás gátlását, szabályozzák a gyulladásos folyamatokat és megőrzik a kültakaró épségét. A kölyökkutya a tejjel tudja magához venni és felhasználni, ezért a szoptatás során az anya szervezetét fel kell tölteni elegendő DHA-val, innen a tejjel elegendő kerül a kiskutya szervezetébe. Az elválasztás után a táplálékkal kell biztosítani, erre alkalmas kölyök eledellel. Különlegessége, hogy a kutyák számára csak állati eredetű forrásból biztosítható.

A fenti telítetlen zsírsavak szerepet játszanak a gyulladás folyamatában is.

A szervezetet érő kedvezőtlen hatások, mint a fertőzések, a stressz és az egyéb gyulladások a sejtek falának károsodásával járnak. Ennek során arachidonsav szabadul fel ($\Omega 6$ zsírsav), amelyből számos egyéb biológiailag aktív anyag képződik, melyek egy része az immunrendszer hatékony működését segíti, mások a gyulladás normális, kívánatos folyamatát segítik, de ezáltal a kellemetlen tüneteket _ mint láz és a fájdalom _ is előidézik, fenntartják. Abban az esetben, ha a táplálékkal túl sok arachidonsav kerül a szervezetbe, az folyamatos, alacsony szintű gyulladásos folyamatot tart fenn, ezáltal további sejtfalkárosodások következnek be, így a folyamat önmagát gerjesztve elhatalmasodhat. Abban az esetben, ha nincs jelen megfelelő mennyiségben a folyamatot megszakító vegyület (pl. gyulladáscsökkentő gyógyszer), vagy az $\Omega 6$ zsírsavak hatását kiegyenlítő mennyiségű $\Omega 3$ zsírsav (gyulladáscsökkentő hatás), ez a folyamat nem szűnik meg. Összességében véve a szervezet egészséges működése érdekében nem az egyes zsírsavak, hanem azok egymáshoz viszonyított aránya a fontos. Mindezeket figyelembe véve úgy tartják, hogy a táplálékkal bevitt ideális zsírsav arány $\Omega 3:\Omega 6=1:3-1:5$ közötti.

Szénhidrátok

A szénhidrátok növényi eredetű anyagok: tápanyagot raktároznak (keményítő) vagy a növények vázát alkotják (cellulóz). Az őket alkotó legkisebb egység az egyszerű cukor, a glükóz, a legtöbb sejt és az agy számára az elsődleges energiaforrás. A szénhidrátok grammonként a fehérjével megegyező mennyiségű energiát szolgáltatnak. Csoportosíthatjuk őket kémiai felépítésük szerint (egyszerű vagy összetett) vagy emészthetőségük szerint.

Ez utóbbi csoportosítás szerint vannak emészthető szénhidrátok, ilyenek a cukrok és a keményítő, melyek a vékonybélből emésztés után felszívódnak. A másik csoport az emészthetetlen szénhidrátoké, ezek más néven a diétás rostok. Ezek a szervezetben nem bomlanak alkotóelemeikre és nem szívódnak fel a bélből. Egy részük oldható rost, melyek a vastagbélbe jutva táplálékul szolgálnak a béllakó baktériumok számára, vagyis prebiotikumként funkcionálnak.

A másik részük oldhatatlan rost, melyek mind a vékony-, mind a vastagbélben változatlanul haladnak át, ezzel segítve az egészséges bélmozgást és emésztést, valamint a bélsár tömegét adják. Ilyen szénhidrát pl. a cellulóz.

Az emészthető szénhidrátok biztosítják az azonnal felhasználható energiát, mellyel a szervezet fehérjét takarít meg, így a táplálékkal felvett fehérjemennyiség nagyobb része tud növekedésre, gyarapodásra, regenerációra hasznosulni. Ideális esetben ennek az energiaigényét fedezi az eledelben megfelelő mennyiségben biztosított emészthető szénhidrát mennyisége. Az oldható rostok prebiotikumként is ismertek (pl. a cukorrépapép rostjai, inulin): a vastagbélben rövid láncú zsírsavakká bomlanak (SCFA; acetát, propionát, butirát), melyek energiaforrásként segítik a bélhámsejtek regenerációját és növelik a jótékony baktériumok számát.

Az oldhatatlan rostok a táplálék továbbhaladását biztosítják a bélben; szerepet játszanak a bélsár formálásában; vizet kötnek meg, ezzel szabályozzák a bélsár áthaladását; megelőzik a bélsárrekedést; növelik a jóllakottságérzést, ezzel segítik az elhízás menedzselését. Az állateledel gyártás során nélkülözhetetlen a keményítő felhasználása, ez teszi lehetővé a száraz eledel extrudálással való előállítását.

A kiemelkedő minőségű állateledelek receptúrájában nagy hangsúlyt fektetnek a szénhidrátok megfelelő mennyiségére és arányára, valamint előnyben részesítik az összetett szénhidrátokat nagyobb mennyiségben tartalmazó alapanyagokat, ezzel is segítve az egészséges szénhidrátanyagcsere megtartását, illetve az elhízás megelőzését.

Víz

A víz nem hordoz energiát, de a szervezet működéséhez elengedhetetlenül szükséges, hiszen a zsírmintes testtömeg 70%-át alkotja. A víz sejtalkotó elem, részt vesz az anyagcsere folyamatokban, a vérben a tápanyagok szállításában, a vizeletben és a bélsárban a salakanyagok eltávolításában, valamint a szervezet hőszabályozásában. A test víztartalmának 10%-os csökkenése végzetes lehet, de már ennél kisebb mértékű kiszáradás is jelentősen befolyásolja a fizikai- és szellemi teljesítőképességet és az életfolyamatokat.

A kutya számára szükséges víz mennyiségét több módon is kiszámolhatjuk. Átlagosan 50-60 ml testtömegkilogrammonként naponta. Viszonyíthatjuk az elfogyasztott energiamennyiséghez is, akkor ugyanannyi ml a szükséges mennyiség, amennyi kcal energiát fogyaszt az állat. Ezt akkor praktikus alkalmaznunk, ha fokozott igénybevétel miatt megemelt energiataralmú eledelt etetünk. Végül az elfogyasztott eledel szárazanyag-tartalmának függvényében is megállapíthatjuk a szükségletet, ilyenkor 1 gramm szárazanyagonként 2-3 ml vizet kell számolnunk. Ez utóbbi számítás minden táplálási módnál praktikus lehet.

A szükséges folyadék mennyiségét befolyásolja a környezet hőmérséklete, az állat aktivitása, az etetett eledel minősége és az élettani igény.

A megfelelő mennyiséget friss ivóvíz biztosításával, illetve a felkínált eledellel biztosíthatjuk.

Mikrotápanyagok

A mikrotápanyagok az eledelben kis mennyiségben (mg, vagy kevesebb) fordulnak elő. Nem biztosítanak energiát, de elengedhetetlen szerepet játszanak a szervezet megfelelő működésében.

Vitaminok

A vitaminok olyan szerves vegyületek, melyek nem szolgálnak energiaforrásként, de fontos szerepük van az anyagcserében ill. egyéb működési folyamatokban, így nélkülözhetetlenek a szervezet egészséges működéséhez. Jellemzően kis mennyiségben (mg vagy µg) szükségesek; a szervezet nem vagy nem megfelelő mennyiségben állítja elő őket, így a szükséges mennyiséget a táplálékkal kell bevinni. Két nagy csoportra oszthatjuk őket, zsírban és vízben oldódó vitaminokra, ez határozza meg, hogy az eledellel milyen formában és mennyiségben kell adagolnunk az optimális hatás és az állat szükséglete szerint.

A teljesség igénye nélkül az egyes vitaminok alábbi folyamatokban vesznek részt:

Vitamin	Szerepe	Hiány	Túladagolás
A- vitamin	látás, csontnövekedés, szőr- és bőrregeneráció, antioxidáns	farkasvakság, nem megfelelő növekedés, szaporodási problémák, nyálkahártya vagy bőrkárosodás, bőrbetegségek	abnormális csontfejlődés, májbetegség
D-vitamin	csontnövekedés és fejlődés (kalciumkötő fehérjék szintézise), Ca-P anyagcsere szabályozása, csont	angolkór, csontlágylás	hypercalcaemia, csontfelszívódás, lágy szövetekben kalcium felhalmozódása

	mineralizáció elősegítése		
E-vitamin	antioxidáns, a sejtfalat védi az oxidatív stressztől, a táplálékkal felvett többszörösen telítetlen zsírsavak mennyiségével egyenesen arányos a szükséglet	szaporodási zavarok, izomsorvadás és izomerő gyengülés	nem ismert
K-vitamin	véralvadás (protrombin)	véralvadási zavar	nem ismert
C-vitamin	antioxidáns és szabadgyök-megkötő	nincs élettani igény, a kutya elő tudja állítani	nem ismert
Tiamin (B1)	idegrendszer működéséhez szükséges	vérszegénység, bőrgyulladás, lesóványodás, idegrendszeri funkciózavarok	nem ismert
Riboflavin (B2)	oxidatív folyamatokban vesz részt, illetve a sejten belüli tápanyagfelhasználásban		
Niacin (B3)	tápanyagfelhasználás és energiatermelés, kutya triptofánból előállítja, macska nem		
Piridoxin (B6)	fehérje és aminosav anyagcsere		
Pantoténsav (B5)	szénhidrát, zsír és fehérje anyagcsere		
Biotin (B7)	zsír és aminosav anyagcsere, szőr és bőr (bél mikrobióták is termelnek)		
Folsav (B9) és ciankobalamin (B12)	együtt felelősek a vörösvértestek képződéséért (a folsavat a bél mikrobiom is termeli mind kutyában, mind macskában, de nem elegendőt)		
kolin	a sejtek falának egyik alkotóeleme		

1.táblázat: Vitaminok

Azon zsírban oldódó vitaminoknak, melyek túladagolása egészségügyi kockázattal jár, a teljes értékű eledel mellett való kiegészítő adagolása nem javasolt, illetve speciális esetekben (betegség, lábadozás) kizárólag állatorvosi javallatra és felügyelettel tanácsos az adagolásuk.

Ásványi anyagok

Az ásványi anyagok olyan szervesetlen anyagok, melyek szerepet játszanak az életfolyamatokban, nem bomlanak kisebb alkotórészekké, kis mennyiségben szükségesek és esszenciálisak. Három nagy csoportra oszthatjuk őket: mikroelemekre, a makroelemekre és a nyomelemekre. A mikroelemek a szervezetben nagyon kis mennyiségben vannak jelen, és az eledelben is nagyon kis mennyiséget kell biztosítani belőlük. Ilyenek a vas és a cink. A nyomelemek ennél is kisebb mennyiségben szükségesek az állat számára, mint a réz, a jód, a szelén vagy a kobalt. A makroelemek a mikroelemeknél nagyobb mennyiségben vannak jelen a szervezetben, és a táplálékban is nagyobb mennyiséget kell biztosítani belőlük. Ide tartoznak a kalcium, a foszfor, a magnézium, a kén, a nátrium, a kálium és a klór.

A szervezetben az ásványi anyagok szerepe nagyon sokrétű, részt vesznek a hormonok felépítésében, a csontok és porcok alkotásában, az oxigénszállításban, az idegek és izmok megfelelő működésének és az elektrolit- és folyadékgyensúly biztosításában.

Ásványi anyag	Szerepe	Hiány	Túladagolás
Kalcium	csont felépítése, izomösszehúzódnás, ingerületátvitel, véralvadás	gyenge és deformált csontok, gyenge izomzat	nem megfelelő csontfejlődés (növekedés! nagytestű!) és egyéb mineralizációs problémák
Foszfor	fogak fejlődése, csontfejlődés, anyagcsere-folyamatok	elmaradó növekedés, nem megfelelő csontnövekedés	kalcium hiány, hormonális problémák
Magnézium	ingerületátvitel, izomösszehúzódnás, anyagcsere-folyamatok	lágyszövetekben kalcium felhalmozódása gyenge izomzat	ritka, mert a felszívódása igény szerinti
Nátrium	sejtek integritása, izom-ideg ingerületátvitel	ritka, kivéve súlyos hányás és hasmenés esetén	megfelelő mennyiségű ivóvíz esetén a kutyák jól tolerálják
Kálium	ingerületátvitel, izomösszehúzódnás (szívizomzat)	ritka (vízhajtó állandó használata mellett pl.)	ritka (vízhajtó állandó használata mellett pl.)
Klór (klorid-ion)	sejt integritás, emésztőenzim alkotó	ritka (pl. hányás)	ritka (pl. hányás)
Vas	hemoglobin	vérszegénység, senyvesség, gyengeség	ritka
Réz	vas felszívódás, vörösvértestképzés, pigmentáció, csontfejlődés, bőr és regeneráció	vérszegénység, pigmentáció hiány, szőrzet minőség romlás, réztárolási betegség (relatív hiány)	májbetegség

Cink	anyagcsere, immunválasz, enzimalkotó, bőrképzés	elmaradó növekedés, bőrproblémák	relatív
Mangán	anyagcsere, idegrendszer működés, csontfejlődés	újszülöttek és kölykök elmaradó csontfejlődése	nincs adat
Jód	pajzsmirigy hormonjainak alkotórésze	elmaradó növekedés, szőrhullás, száraz bőr és szőr, pajzsmirigy működési zavar	túlzott könnyezés, orrfolyás, szőr- és bőrproblémák
Szelén	antioxidáns	ritka	vérszegénység, májkárosodás

2.táblázat: Ásványi anyagok

Antioxidánsok

Az antioxidánsok olyan szerves vegyületek, melyek lassítják a szervezet oxidációs folyamatait és megvédik a sejteket az azok által okozott károsodásoktól. Az oxidációs folyamat során valamely molekula oxigénnel találkozik, ebben az esetben vagy felbomlanak a kötéseik, vagy egy elektron elvesztésével ún. szabadgyökök keletkeznek. A szabadgyökök a velük kapcsolatba lépő sejtek és molekulák károsodását okozzák, és ez a hatás a kor előrehaladtával halmozódik. A szabadgyökök képződését számos biológiai és környezeti tényező elősegíti: egyes anyagcsere-folyamatok, megbetegedések, gyulladás, sérülések, az elhízás, a stressz, a túl intenzív mozgás, az UV-sugárzás, a légszennyeződés vagy egyes kémiai anyagok. Káros hatásaik közül kiemelkedik a daganatos megbetegedésekre való hajlam fokozódása, az örökítőanyag károsodása, ízületi gyulladás vagy az agyi funkciók csökkenése.

Ezen kedvezőtlen hatásokat küszöbölhetjük ki az antioxidánsokkal, melyek a szabadgyökökhöz kötődve megakadályozzák azok kártételét. Ilyen anyagok a korábban felsorolt vitaminok közül az A-, C- és E-vitaminok, a béta-karotin, az ásványi anyagok közül a cink, a szelén és a réz.

Különböző életszakaszok táplálástáplálási igényei^{88 89 90 91}

A kutyák táplálási szükségletei változnak az életük során, az egyes életszakaszok követelményeivel. Az életszakaszokat általában négy fő kategóriára osztjuk: kölyökkutyák, felnőtt kutyák, idős kutyák, és vemhes/szojtató szukák. Mindegyik szakasz egyedi táplálási kihívásokat és lehetőségeket jelent.

Kölyökkutyák

A kölyökkutya szakasz a születéstől 9-12 hónapos korig tart kis- és középtestű fajtáknál, és 18-24 hónapos korig nagytestű fajtáknál, amelyek lassabban érnek.

⁸⁸ Zöldág László. (szerk.) A kutya tenyésztése és egészségvédelme.

⁸⁹ Fekete Sándor György (szerk.): Állatorvosi takarmányozástan és dietetika

⁹⁰ Linda P. Case et al.: Canine and feline Nutrition-resource for companion animal professionals, Mosby, Inc., St.Louis, Missouri, 2000.

⁹¹ <https://wsava.org/global-guidelines/global-nutrition-guidelines>

Ez az intenzív növekedés és fejlődés időszaka, amikor a kölyökkutya eléri felnőtt testméretének nagy részét, a csontváz, izmok, szervek és immunrendszer fejlődik. A táplálástáplálási igények ebben az időszakban a legmagasabbak az egész életciklus során a testtömegre vetítve, mivel az energia és tápanyagok szükségeseik nemcsak a fenntartáshoz, hanem a gyors növekedéshez is.

Energiaszükséglet

A kölyökkutyák energiaszükséglete jelentősen magasabb, mint a felnőtt kutyáké. Az energiaszükséglet a legmagasabb az elválasztás után (három-négy hetes korban), amikor a kölyökkutya testtömegének körülbelül kétszer annyi energiát igényel naponta, mint egy felnőtt kutya ugyanakkora testtömeggel. Ahogy a kölyökkutya növekszik és közeledik a felnőtt mérethez, az energiaszükséglet fokozatosan csökken.

Fehérje és aminosavak

A kölyökkutyáknak magasabb fehérjeszükségletük van, mint a felnőtt kutyáknak, az izmok, szervek és szövetek építéséhez. A minimális fehérje szükséglet körülbelül 22 % szárazanyagra vetítve, de az optimális mennyiség gyakran 25-30 % vagy magasabb. A fehérjének magas biológiai értékűnek kell lennie, megfelelő mennyiségben tartalmazva az összes esszenciális aminosavat.

Zsírok és esszenciális zsírsavak

A kölyökkutyáknak legalább 8-10 % zsírtartalmú táplálék szükséges. A zsírok koncentrált energiaforrások, lehetővé téve a kölyökkutyák számára, hogy elegendő energiát kapjanak kis gyomorkapacitásukkal. Egyes omega-3 zsírsavak, különösen fontosak a kölyökkutyák agy- és szemfejlődéséhez, ezek az anyatejben természetesen jelen vannak. A kölykök számára készült eledelekben ezen kiegészítés előnyös lehet a kognitív fejlődés és tanulási képesség támogatásához.

Vitaminok és ásványi anyagok

A kölyökkutyáknak magasabb szükségletük van számos vitaminból és ásványi anyagból a növekedés és fejlődés támogatásához. A D-vitamin kritikus a kalcium felszívódásához és a csontmineralizációhoz. Az A-vitamin fontos a növekedéshez, látáshoz, immunfunkcióhoz. A B-vitaminok szükségesek az energia-metabolizmushoz és a sejtosztódáshoz. A vas, cink, réz fontosak a vörösvérsejt-termeléshez, immunfunkcióhoz, szőr- és bőrfejlődéshez.

Etetési gyakoriság

A kölyökkutyák kis gyomorkapacitáuk miatt nem tudnak nagy mennyiségű táplálékot egyszerre felvenni, ezért gyakoribb etetés szükséges. Az elválasztástól 3-4 hónapos korig naponta 3-4 étkezés ajánlott. 4-6 hónapos kortól naponta három étkezés, hat hónapos kor felett naponta két étkezés az ideális, amely felnőtt korban is ajánlott, egyes kivételektől eltekintve.

Nagytestű növendék kutyák táplálásának sajátosságai

A nagytestű, nagy növekedési erélyű fajták egyedei sokban különböznek a kisebb társaiktól, akár atletikus, akár robusztus testfelépítésű fajtáról legyen szó.

A legszembeötlőbb különbség a jóval nagyobb kifejlett kori testtömeg és méret. Bizonyos fajtákra jellemző az öröklött hajlam egyes degeneratív ízületi megbetegedésekre, ám ez korántsem biztos, hogy meg is jelenik: számottevően befolyásolható a felnevelés és a táplálás minőségével.

Ezek a fajták a kisebbekkel ellentétben csak 18-24 hónapos korra érik el a fajtára jellemző méretet és megjelenést (testi érettséget). 12-18 hónapos korig tart a növekedési szakaszuk, ebből a legintenzívebb a 3-6 hónapos és a 9-12 hónapos kor közötti időszak. 4-6 hetes korig az energia és táplálóanyag igényük megegyezik a kisebb testű kölykökével. Nagyjából 6 hetes kortól (a kiemelt 3 hónapban főként) tilos az ad libitum (étvágy szerinti korlátlan) etetés és a megfelelő eledel mellett a plusz energia, fehérje és ásványi anyag kiegészítés. Emellett nagy figyelmet kell fordítani a lassú, de töretlen növekedésre, kerülni kell a „túletetést”, ami nem minőségbeli, hanem energiatartalombeli korlátozást jelent.

A nagytestű fajtákra jellemző, hogy nagyjából 6 hónapos korig a táplálékkal bevitt kalcium 70%-a automatikusan felszívódik a bélből. Emiatt kerülendő a teljes értékű eledel mellé adott kiegészítés (a túlzott bevitel csontfejlődési rendellenességek megjelenéséhez vezethet pl. osteochondrosis, Wobbler-szindróma, radius curvus szindróma stb.). Szigorúan moderált és szabályozott, nagytestű igényekre szabott kalcium- és foszformennyiség biztosítása a kívánatos.

Ezek figyelembevételével a legegyszerűbb és egészségügyi szempontból a legszerencsésebb legalább 18 hónapos korig a korlátozott etetésspeciális eledellel, az ún. "Large Breed Puppy" összetételű, teljes értékű gyári eledellel.

Célszerű az eledel összetételének böngészése helyett az állat kondíciójára koncentrálni, ugyanis az előírások szerint az az eledel, amelyre a fenti javaslat rákerül, az összetételt és a beltartalmi értékeket tekintve megfelel a nagytestű kölykök táplálási igényeinek. Fontos a könnyen emészthető és jól értékesülő, többféle forrásból származó fehérjét tartalmazó összetétel, visszafogott emészthető energiatartalommal és szabályozott kalcium- és foszfortartalommal. Előnyösek az esszenciális zsírsavakat, prebiotikumot illetve immunmoduláns összetevőket (pl. kolosztrum) tartalmazó formulák. Az etetett mennyiséget kondícióbecslés alapján az etetési táblázat, illetve ha az adott eledelhez tartozik, az online kalkulátor segítségével állapítsuk meg. 2-3 hetente végezzünk kondícióbecslést a Pontozásos Kondícióbecslési Rendszer segítségével. Az ideális BCS 3-4/9 (1. ábra). Minél nagyobb növekedési erélyű a fajtánk, annál inkább törekedjünk a kritikus időszakban a 3-as és 4-es pont közötti kondícióra, elkerülendő az intenzív gyarapodást, melyet a csontfejlődés nem tud követni, és ennek eredményeképpen megjelenhet valamilyen ízületfejlődési rendellenesség.

Az eledel minőségét tekintve nem a kiegyensúlyozott fejlődést szolgáló összetevők arányát kell korlátozni (fehérje), ahogyan az a 90-es évek közepe előtt javasolt volt, hanem a növekedés intenzitását befolyásoló energiatartalmat (zsírtartalom, emészthető energiatartalom, szigorúan szabályozott napi etetési mennyiség).

Nem javasolt sem a kalcium-foszfor tartalmú kiegészítőkkel, sem a hússal való hozzátáplálás, ezek ugyanis felborítják mind az ásványi anyagok, mind a makrotápanyagok és az energiatartalom ideális arányát. A korábban javasolt drasztikus tápanyagvisszafogás következtében fejlődésben való elmaradás, nem megfelelő izomzat és általános hiányállapotok alakulhatnak ki.

Hasznos lehet azonban, különösen az alapimmunizálás időszakában a hatékony probiotikum kiegészítés az immunrendszer optimális működésének támogatása érdekében, illetve a kritikus növekedési időszakban az eledelben lévőkön kívül esszenciális zsírsavakat és ízületi működést támogató összetevőket tartalmazó kiegészítő eledlek adása.

Felnőtt kutyák

A felnőtt szakasz a növekedés befejezésétől (12-24 hónapos kor, fajtától függően) körülbelül 7-8 éves korig tart kis és közepes fajtáknál, 5-6 éves korig nagy és óriás fajtáknál (amelyek hamarabb öregszenek). Átlagosan 7 éves korig számítjuk a felnőtt kort. Ez az időszak, amikor a kutya elérte teljes fizikai fejlettségét, és az energiaszükséglet állandósul.

Energia szükséglet

A felnőtt kutyák energiaszükséglete alacsonyabb, mint a kölyökkutyáké, mivel nincs növekedés. Az átlagos energiaszükséglet körülbelül 60-80 kcal/testtömeg-kilogramm naponta egy mérsékelt aktivitású felnőtt kutya esetében. Azonban ez jelentősen változik az aktivitási szint szerint, a tartás körülményei, az igénybevétel típusa és időtartama, valamint a környezeti hatások is befolyásolják, így az életfenntartónak akár a 1.5-3x-osa is lehet.

Fehérje

A felnőtt kutyák minimális fehérje szükséglete körülbelül 18 % szárazanyagra vetítve, de az optimális mennyiség általában 25-30 % vagy magasabb, különösen rendvédelmi kutyáknál.

Zsírok

A felnőtt kutyák minimális zsírszükséglete körülbelül 5-6 % szárazanyagra vetítve, de az optimális mennyiség általában 10-15 % vagy magasabb, az aktivitási szinttől függően. Az aktív, dolgozó kutyák magasabb zsírtartalmú étrendet igényelnek (20-30 %) a magasabb energiaszükséglet fedezésére.

Vitaminok és ásványi anyagok

A felnőtt kutyák vitamin- és ásványianyag-szükséglete alacsonyabb, mint a kölyökkutyáké, de továbbra is szükségesek a normál biológiai funkciókhoz. A kiegyensúlyozott felnőtt kutyaeledeltartalmaznak minden szükséges mikrotápanyagot. A kiegészítés általában nem szükséges, egyes vitaminokból és ásványi anyagokból káros is lehet a teljesértékű táplálás mellett, azonban elengedhetetlen az egyéb táplálási módok esetében.

Etetési gyakoriság

A felnőtt kutyákat általában naponta 1-2 alkalommal célszerű etetni. A naponta kétszeri etetés előnyösebb, mivel kisebb adagokat jelent, csökkentve a gyomorcsavarodás kockázatát (különösen nagy, mély mellkasú fajtáknál), stabilabb energiaszintet biztosít, és csökkenti az éhség miatti koldulást. Néhány gazda egyetlen napi étkezést preferál a kényelem miatt, ami elfogadható, ha a kutya jól tolerálja. Munkakutyák esetében szintén a napi 1, a napi pihenést megelőző időre időzített etetés a javasolt.

Idős kutyák

Az idős kor kezdete változó a fajta méretétől függően, de általában 7 éves kortól számítjuk idősnek a kutyákat. Az öregedés fokozatos folyamat, amely során az aktivitási szint csökken, változnak a kognitív funkciók és különböző, az életkorral kapcsolatos változások és betegségek alakulhatnak ki.

Idős korban a táplálás célja az öregedési folyamatok lassítása, az ideális testösszetétel megtartása a változó anyagcsere mellett és a fennálló egészségi állapotok diétás támogatása.

Energiaszükséglet

Az idős kutyák energiaszükséglete általában csökken a kisebb aktivitás miatt, körülbelül 30-40 %-kal kevesebb, mint fiatal felnőtt korban. Azonban ez egyénenként változó. Néhány idős kutya megőrzi aktivitását és energiaszükségletét.

Fehérje

Korábban úgy gondolták, hogy az idős kutyáknak alacsonyabb fehérjeszükségletük van, és a magas fehérjetartalom az eledelben károsítja a veséket. Azonban újabb kutatások kimutatták, hogy az egészséges idős kutyáknak valójában nagyobb mennyiségű, de jobb minőségű fehérjére van szükségük az izomtömeg és az immunrendszer működésének fenntartásához.

Zsírok

Az idős kutyák zsírszükséglete mérsékelt, körülbelül 10-15 % szárazanyagra vetítve. A túlzott mennyiségű zsír elhízáshoz vezethet a csökkent aktivitás miatt, míg a túl alacsony zsírtartalomcsökkentheti az ízületességet és az energiabevitelt, ami gondot okozhat étvágytalanság esetén. Az omega-3 zsírsavak különösen előnyösek idős kutyák esetében, gyulladáscsökkentő hatásuk miatt, amely segíthet az ízületi gyulladás és szívbetegség menedzsméntjében. A közepes-láncú zsírsavak (MCT) használata előnyös lehet a kognitív funkciók megőrzésében, az agyi öregedés lassításában, mindamellett kímélik az emésztőszerveket.

Rostok

A mérsékelt rosttartalom (2-5 %) előnyös az idős kutyák számára az emésztőrendszer egészségének támogatásához és a bélsárrekedés megelőzéséhez, amely gyakoribb lehet idősebb korban a csökkent aktivitás miatt. Azonban a túlzott mennyiségű rost csökkentheti a tápanyag-felszívódást, az ízületességet és az energiasűrűséget.

Vitaminok és ásványi anyagok

Az idős kutyáknak fokozott igényük lehet bizonyos vitaminokra és ásványi anyagokra. Az E-vitamin, C-vitamin, béta-karotin, szelén csökkentheti az életkorral kapcsolatos betegségek kockázatát. A B-vitaminok és az antioxidánsok támogatják az idegrendszer működését. A glükózamin és kondroitin kiegészítés segíthet az ízületi egészség fenntartásában és az ízületi gyulladás tüneteinek enyhítésében, bár a hatékonyságuk vitatott.

A táplálék ízületességének és a megfelelő mennyiségű táplálék felvételének megkönnyítése érdekében javasolt a táplálékot langyosra melegíteni (fokozza az ízületességet), nedves eledelt keverni a szárazhoz, vagy kis mennyiségű ízületes kiegészítőt (hagyma nélkül készült húsleves, tojás, kis mennyiségű hús vagy tejtermék) keverni az eledelhez. A száraz eledel nedvesítése szintén javítja az ízületességet és javítja az emészthetőséget, ahogyan kölyök és felnőtt esetében is.

Vemhes és szoptató szukák

A vemhesség és szoptatás rendkívül megterhelő időszakok a szuka számára, jelentősen megnövelt energia- és tápanyagszükséglettel. A megfelelő táplálás kritikus a szuka egészségének fenntartásához, az egészséges magzatok fejlődéséhez és a kölyökkutyák megfelelő táplálásához a szoptatás során. Bár a rendőrségnél jelenleg nem zajlik tenyésztés, még egy-egy alom szintjén sem, mégis fontos megemlíteni a vemhes kutyákra vonatkozó ajánlásokat.

Vemhesség

A kutyák vemhessége körülbelül 63 nap (kilenc hét). A táplálási igények a vemhesség szakaszától függően változnak.

Első szakasz (első négy hét): Az energia- és tápanyagszükséglet csak minimálisan növekszik, mivel a magzatok még kicsik. A szuka továbbra is normál felnőtt fenntartóétrendet kaphat, de kiváló minőségű fehérjével és tápanyagokkal

Második szakasz (ötödik-kilencedik hét): A magzatok gyorsan növekednek, és a szuka energia- és tápanyagszükséglete jelentősen megnő. Az energiaszükséglet fokozatosan emelkedik, a kilencedik hétre elérve körülbelül 50-70 %-kal többet, mint a normál fenntartási szükséglet. . Az utolsó 2 hétben a túletetés kerülendő, mivel az elhízás az ellés során nehézségekhez vezethet. Javasolt ebben az időszakban kölyök eledelt biztosítani a szuka számára, a vemhesség végén visszafogottabb adagban.

Etetési gyakoriság: Ahogy a vemhesség előrehalad, a növekvő magzatok kevesebb helyet hagynak a gyomornak, így a szuka nem tud nagy mennyiségű táplálékot egyszerre felvenni. Ezért naponta három-négy kisebb étkezés ajánlott a vemhesség utolsó harmadában.

Szoptatás

A szoptatás még megterhelőbb, mint a vemhesség, mivel a szukanak táplálnia kell magát és termelnie kell tejet a kölyökkutyáknak. Az energiaszükséglet a szoptató kölyökkutyák számától függ.

Energiaszükséglet: Egy kölyökkutyát szoptató szuka körülbelül 50 %-kal több energiát igényel, mint a normál fenntartási szükséglet. Két kölyökkutyánál ez kétszer annyi, három kölyöknél kétszer és fél, négy kölyöknél háromszor annyi, és így tovább. Egy nagy alomszoptatása (hat-nyolc vagy több kölyökkutya) extrém energiaszükségletet jelent, akár négyszer-ötször annyi, mint a normál fenntartási szükséglet. Az anyatej termelés csúcsa körülbelül három-négy héttel a szülés után van, amikor a kölyökkutyák gyorsan növekednek, de még kizárólag tejjel táplálkoznak.

Táplálék: A szoptató szukanak továbbra is jó minőségű kölyökkutya eledelt vagy szoptató szuka eledelt javasolt kapnia, amely energiában, fehérjében, zsírban és tápanyagokban gazdag. A tápláléknak szabadon hozzáférhetőnek kell lennie.

Víz: A szoptató szukanak bőséges friss vízre van szüksége a tejtermelés támogatásához. A vízhiány csökkentheti a tejtermelést.

Speciális tápanyagok vemhes és szoptató szukáknak

Folsav: A folsav kritikus a magzati fejlődéshez, különösen az idegcső-záródáshoz. A folsav kiegészítés a vemhesség előtt és alatt előnyös lehet.

Omega-3 zsírsavak (különösen DHA és EPA) fontosak a magzati agy- és szemfejlődéshez, átkerülnek az anyatejbe, támogatva a kölyökkutyák kognitív és idegrendszeri fejlődését.

Vas: Megfelelő vasbevitel szükséges.

Kalcium és D-vitamin: A megfelelő kalcium és D-vitamin bevitel kritikus a magzati csontozat fejlődéséhez és a tejtermeléshez, de a túlادagolás kerülendő.

Speciális táplálási igények^{92 93 94}

Bizonyos kutyák speciális táplálási igényekkel rendelkeznek egészségügyi állapotuk, aktivitási szintjük, vagy egyéb tényezők miatt. Ezek az igények különleges táplálási igények kielégítésére alkalmas (állatorvosi) diétákat vagy tápanyag-módosításokat igényelhetnek az optimális egészség fenntartásához és a megbetegedések diétás támogatásához.

Sport és munkakutyák

A sport-- és munkakutyák, mint az agility versenyzők, szánhúzó kutyák, vadászkutyák, rendőrkutyák, juhászkutyák jelentősen megnövelt energiaszükséglettel rendelkeznek az intenzív fizikai aktivitásuk miatt.

Energiaszükséglet

Az energiaszükséglet attól függ, hogy az aktivitás milyen intenzitású, milyen hosszan tart és milyen gyakorisággal végzi a kutya az adott tevékenységet. Eszerint két fő kategóriába tudjuk sorolni a sport- és munkatevékenységeket.

A sprint jellegű (mérsékelt vagy nehéz munka) tevékenységre jellemző, hogy rövidek az edzés- vagy munkaidőtartamok, azon belül is az intenzitás változó (pl. agility), hasonlóan az emberi intervallumedzésekhez. Ezt a tevékenységet heti néhány alkalommal vagy naponta rendszeresen, de rövid időtartamban végzi, nem extrém időjárási vagy munkakörülmények közt, így van bőven idő mind a felkészülésre, mind a regenerációra. Ezen tevékenységek esetében egy egészséges kutyánál jellemző, hogy az energiaigénye mintegy 17%-kal magasabb, mint a nem dolgozó, hasonló adottságú társáé, így a tápláláshoz a számára ideális és bevált eledelt is választhatjuk, a szükséges plusz energia biztosításához szükséges adag korrekcióval. Fontos szempont az eledel választásánál még a jó emészthetőség, illetve annak javítása (melegítés, nedvesítés), szükség esetén szénhidrát-kiegészítést a gyors energiapótlás érdekében (pl. versenyszituációban) szintén lehet használni.

A nagyobb igénybevételt és kitartó munkát igénylő, ún. endurance típusú tevékenységekre jellemző, hogy alkalmi, de akkor hosszan vagy extrém hosszan tartó a tevékenység, gyakran extrém vagy változó környezeti hatások közt (pl. mantrailing, nyomkövetés). Ennek megfelelően a táplálás célja a hosszú munkavégzéshez energiát biztosító raktárak feltöltése és a szervezet terhelhetőségének biztosítása.

⁹² dr. Márton K.: Szolgálati kutyák teljesítményének támogatása táplálással

⁹³ Fekete Sándor György (szerk.): Állatorvosi takarmányozástan és dietetika.

⁹⁴ dr. Korbacska-Kutasi Orsolya, PhD: Az egészséges kutya és macska táplálása, egyetemi előadásának jegyzete, Állatorvostudományi Egyetem

Emellett gyakran ezeket a sport- vagy munkatevékenységeket nagytestű fajtákkal végzik, így a gyomorcsavarodással járó egészségügyi kockázat csökkentése érdekében a koncentrált energia- és tápanyagtartalmat is szem előtt kell tartani. Ezt a magasabb fehérje- és zsírtartalom, valamint a megfelelő emészthetőség tudja biztosítani. Kiemelt jelentőségű, hogy a beltartalmi értékek emelésével az eledel ne veszítse el az ízletességét sem. Magas energiatartalmú snackeket lehet adni a munka rövid szüneteiben.

Minden sporttevékenység esetében, különösen extrém meleg vagy hideg időjárás esetén fontos a megfelelő regenerációs idő, valamint az elegendő folyadékbevitelének biztosítása. Ez utóbbit a friss víz felkínálása mellett az eledel nedvességtartalmának növelésével, illetve elektrolitpótló kiegészítő eledellel is biztosíthatjuk. Emellett az intenzív munkavégzés egy pozitív stresszt és izgalmi állapotot idéz elő, ami hatással lehet az emésztés gyorsaságára, az ürített bélsár mennyiségére és ezáltal a mikrobiom épségére, így közvetetten visszahat az emésztés hatékonyságára, az immunrendszer működésére és a mentális állapotra is. Így érdemes a mikrobiom támogatását biztosító eledel formulák, illetve kiegészítő eledelek használata.

Zsír

A munkakutyáknak magas zsírtartalmú étrendre van szükségük (20-30 %) a koncentrált energia biztosításához. A zsírtartalom emelése lehetővé teszi a kutyák számára, hogy nagy mennyiségű energiát fogyasszanak kis térfogatban. A zsír lassabban emészthető, tartós energiát biztosítva. Az omega-3 és omega-6 zsírsavak támogatják a gyulladáscsökkentést és a regenerációt.

Fehérje

A munkakutyáknak megemelt mennyiségű fehérjére van szükségük (24-28 %) az izomszövet fenntartásához és a regenerációhoz. A túl nagy mennyiségű fehérje (40 % felett) nem feltétlenül előnyös, és a felesleg energiává konvertálódik, ami kevésbé hatékony, mint a zsír használata.

Szénhidrátok

A szénhidrátok gyors energiát biztosítanak, feltöltve a raktárakat az izmokban és a májban. A könnyen emészthető szénhidrátok hasznosak rövid, intenzív aktivitáshoz (sprintek, agility). Hosszabb, mérsékelt intenzitású aktivitáshoz (hosszú távú futás, szánhúzás) a zsír hatékonyabb energiaforrás.

Hidratáció

A munkakutyáknak bőséges folyadékbevitelre van szükségük az aktivitás előtt, alatt és után. A dehidratáció jelentősen csökkenti a teljesítményt és veszélyes lehet. Elektrolit-kiegészítés (nátrium, kálium) előnyös lehet hosszú távú, intenzív aktivitás során. Közvetlenül az intenzív megterhelés előtt kerüljük a nagy mennyiségű víz felvételét.

Az etetési időzítése

Aktivitás előtt: Könnyű étkezés kettő-négy órával az aktivitás előtt, kerülve a tele gyomrot, amely kényelmetlenséget és gyomorcsavarodás kockázatát okozza.

Aktivitás alatt: Hosszú távú aktivitás során kis, gyakori snackek fenntartják az energiaszintet.

Aktivitás után: Étkezés harminc perc-két óra múlva a regeneráció támogatásához, a glikogén raktárak feltöltéséhez, A nagy teljesítményt követő 30 percen belül adott magas szénhidrát tartalmú snack segíti a glikogén feltöltést.

Táplálékallergia, táplálékintolerancia

A táplálékallergia az immunrendszer reakciója bizonyos táplálék eredetű fehérjékre, míg az intolerancia nemimmunológiai reakciók következménye (például laktóz-intolerancia). A tünetek mindkettőnél hasonlóak: bőrproblémák (viszketés, bőrgyulladás, fülgyulladás), emésztési zavarok (hányás, hasmenés, bélgázosodás, reflux).

Gyakori allergének:

Marhahús, tejtermékek, csirke, búza, szója, kukorica, tojás
Bármely fehérje potenciálisan allergén lehet.

Diétás támogatás: Szakmailag az egyetlen elfogadott diagnosztikai módszer az úgynevezett eliminációs diéta, melynek során minimum 6-12 hétig (súlyos tünetek esetén sokkal hosszabb ideig) olyan eledellel etetjük a kutyát, mely a feltételezett allergéntől mentes, de még jobb, ha hidrolizált fehérjét tartalmazó diétás eledel. Ezt követően, ha a kutya tünetmentes, maradhat élethosszig ezen a diétán, vagy provokációval sorban kizárhatjuk az egyes fehérjéket, és a későbbiekben ez alapján határozhatjuk meg a betartandó étrendet.

Bélsárrekedés

A bélsárrekedés nehéz, ritka vagy fájdalmas bélsárürítés, amely különösen gyakori idős kutyáknál.

Diétás támogatás: Megemelt rosttartalom (5-10 %) a bélmozgás stimulálásához. A diétához igénybe lehet venni emésztőszervi problémák esetén ajánlott állatorvosi eledelt, lehet növelni a táplálék rosttartalmát zöldségekkel (sütőtök, sárgarépa, alma, zabpehely), illetve ajánlott a diétás rostok vagyis prebiotikumok alkalmazása is. Bőséges folyadék biztosítása és rendszeres testmozgás javasolt.

Akut gyomor-bél gyulladás (gastroenteritis)

Az akut bélgyulladás gyakori probléma, amelynek hátterében állhat étrend-változás, táplálékintolerancia, fertőző kórok vagy bármilyen más eredetű diszbiózis (pl. stressz). Jellemző tünetei a hasmenés, hányás, étvágytalanság, levertség.

Diétás támogatás: A tünetek kezdetétől számított következő etetési időben (max. 12 óra) kínálhatunk emésztőszervi problémák esetén javasolt állatorvosi eledelt, mely könnyen emészthető, vagy kínálhatunk házilag összeállított receptúrát (sovány hús, sütőtök, zabpehely, prebiotikum, kókuszolaj), gyakran kis adagokban. Fokozatos visszatérés a normál étrendhez a tünetek megszűnte után 5-7 nap alatt javasolt. Probiotikumok javasoltak a mikrobiom helyreállításához. A krónikus hasmenés állatorvosi kivizsgálást igényel.

Ízületi gyulladás (arthritis)

Az arthritis vagy arthrosis krónikus ízületi gyulladás, az idő előrehaladtával vagy degeneratív elváltozásokkal társulva. Ez az állapot jelentős fájdalommal jár, különösen gyakori idős kutyáknál és nagytestűajtáknál.

Diétás támogatás: A kondíciókontroll az egyik leghatékonyabb módszer az ízületi gyulladás tüneteinek enyhítésére, csökkentve az ízületek terhelését. Omega-3 zsírsavak gyulladáscsökkentő hatása enyhítheti az ízületi gyulladást és fájdalmat. A glükózamin és a kondroitin támogatják a porc egészségét és lassíthatják a porc lebomlását. A hatékonyságuk vitatott, de sok kutya esetében javulást tapasztalnak. Az E-vitamin, C-vitamin, szelén csökkentik az oxidatív stresszt az ízületekben. Számos kiegészítő állateledelel készül az ízületek védelmére, a panaszok csökkentésére, ezek összetétele változatos, de jellemzően a fenti összetevők és más gyógynövények, funkcionális tápanyagok találhatók bennük, mint az ördögcsáklya kivonat, zöldkagyló por, MSM vagy a CBD olaj. Súlyos esetekben ezek és a hatékony fájdalom menedzsment mellett állatorvosi eledeleket is igénybe lehet venni, hasonló funkcionális összetevőkkel.

A kutyaeledelek ^{95 96 97}

Magyarországon az 1970-es évek óta elérhetőek a gyári állateledelek, azonban ezek használata a 90-es évekig nem volt széles körben elterjedt, így a munkakutyáknál is inkább a nyers, vagy főzött ételek voltak jellemzőek az etetés során. Hátrányuk volt, hogy a kutya egészséges ételmezéséhez egy több összetevőből (hús, zöldségek, rizs stb.) összeállított étrendet kellett biztosítani, ami sok munkával járó feladat. Napjainkban a táplálás a szolgálati kutyák tekintetében is jelentősen leegyszerűsödött. hála az egyre szélesebb választékot biztosító gyári állateledeleknek

Az állateledelek típusai

A kutyáknak szánt eledelek számos formában és összetételben elérhetőek, különböző előnyökkel és hátrányokkal. A megfelelő eledel kiválasztása függ a kutya életkorától, méretétől és egészségi állapotától, a gazda költségvetésétől és preferenciáitól.

Gyári kutyaeledelek

A kereskedelmi kutyaeledelek a leggyakrabban használt táplálási formák, adagolásuk kényelmes, egyszerű, a szükséges adag beállítása nem igényel szakértelmet. Széles körben elérhetőek, és formulázva vannak a különböző táplálási igények kielégítésére, így általánosan felhasználhatók.

A gyári állateledelek lehetnek teljes értékű eledelek, melyek önmagukban kielégítik az adott méretű, életkorú, élettani állapotú és aktivitású állat táplálási igényeit. Lehetnek szárazeledelek vagy nedves eledelek.

⁹⁵ Catherine Lenox, Ronald Jan Corbee, Andrew Sparkes: Canine and feline clinical nutrition-a reference guide to nutritional management of clinical conditions in dogs and cats, Embark Consulting Group, LLC, Medfield, Massachusetts, 2023.

⁹⁶ <https://wsava.org/global-guidelines/global-nutrition-guidelines>

⁹⁷ 14-Year Life Span Study in Dogs <https://www.purinainstitute.com/science-of-nutrition/extending-healthy-life/life-span-study-in-dogs>

Egy speciális csoportjuk az úgynevezett különleges táplálási igényt kielégítő-, köznapin néven állatorvosi- vagy gyógyeledelek, melyeket állatorvosi javallatra célszerű szabad etetni.

Száraz kutyaeledel

A száraz kutyaeledel a legnépszerűbb táplálási forma, amely extrudált szemcsékből áll, átlagosan 6-12% (maximum 14%) nedvességtartalommal. Az extrudálási folyamat során a hozzávalókat (fagyasztott hús vagy húsliszt, gabonák, zöldségek, vitaminok, ásványi anyagok) összekeverik, kíméletes hőkezelésnek vetik alá magasnyomáson, majd formázzák és szárítják.

Előnyök

Kényelem: Könnyen tárolható, hosszú eltarthatóság (6-12 hónap bontatlanul, 4-6 hét felbontás után légmentes tárolóban), nem igényel hűtést.

Költséghatékonyság: Általában olcsóbb, mint a nedves eledel vagy a friss élelmiszerek, különösen nagytestű kutyák esetében.

Tápanyag-sűrűség: Koncentrált tápanyagokat és energiát tartalmaz kis térfogatban.

Kiegyensúlyozott táplálás: A jó minőségű száraz eledel teljes értékűek és kiegyensúlyozottak, kielégítve az adott állat összes táplálási igényét

Hátrányok

Alacsony nedvességtartalom: Szárazon etetve nem járul hozzá jelentősen a vízfelvételhez, ezért a kutyáknak többet isznak. Az eledel nedvesítésével ez kiküszöbölhető.

Feldolgozás: A magas hőmérsékletű, többszörös hőkezelés károsíthatja néhány a hőérzékeny tápanyagokat

Összetevők minősége: Az alacsonyabb minőségű száraz eledel első számú összetevője gyakran nem állati fehérje forrás, hanem növényi (kukorica, búza, szója), sokszor tartalmaznak alacsonyabb minőségű összetevőket, mesterséges adalékanyagokat .

Ízletesség: Néhány kutya kevésbé találja ízletesnek a száraz eledelt a nedves eledel vagy friss élelmiszerek mellett.

Minőségi szempontok a száraz eledel kiválasztása során

A száraz eledel minősége széles skálán mozog.

A jó minőségű (prémium vagy szuperprémium) eledel jellemzői

- Az első összetevő nevesített állati fehérjeforrás (pl. csirkehús, marhahús, lazac),
- Többféle fehérjeforrás (állati és növényi is) a teljes aminosav-profil biztosításához.
- Teljes gabonák használata vagy gabona helyett egyéb szénhidrátforrások (édesburgonya, borsó).
- Természetes tartósítószer (E-vitamin, C-vitamin, rozmaryn kivonat) a mesterséges tartósítószer (BHA, BHT, etoxiquin) helyett.

- Hozzáadott funkcionális összetevők: probiotikumok, prebiotikumok, omega-3 zsírsavak, glükózamin, kondroitin, antioxidánsok, MCT olaj
- FEDIAF (European Pet Food Industry Federation) tanúsítás, amely igazolja, hogy az eledelteljes értékű és kiegyensúlyozott egy adott életszakaszra.

Az alacsonyabb minőségű (gazdaságos vagy supermarket) eledelek jellemzői

- Elsődleges összetevőként gabonákat (kukorica, búza) tartalmaznak fehérjeforrásként. Nem specifikus húsforrásokat használnak („állati melléktermék”, „húsliszt” meghatározás nélkül).
- Mesterséges színezékeket, ízfokozókat, tartósítószeret tartalmazhatnak
- nem tartalmaznak funkcionális összetevőket és ritkán alkalmazzák a táplálástudomány innovációit
- Alacsonyabb emészthetőséggel rendelkeznek, ami több bélsár ürítéséhez vezet

Tárolás

A száraz eledelt hűvös, száraz helyen, légmentes tárolóban kell tartani a romlás, oxidáció és rovar/rágcsáló fertőzés megelőzésére. A felbontott zsák tartalma négy-hat héten belül felhasználható a frissesség megőrzésére.

Nedves kutyaeddel (konzerv, tasak, tálka)

A nedves kutyaeddel magas nedvességtartalmú (70-85 % víz) táplálék, konzerv dobozokban, tasakokban vagy tálkákban. A nedves eledel hőkezelve van (sterilizálás, pasztörizálás) a minőségmegőrzés biztosításához.

Előnyök

Magas nedvességtartalom: Jelentősen hozzájárul a folyadékfelvételhez, előnyös kutyáknak, amelyek nem isznak eleget, vagy veseproblémákkal küzdenek.

Ízletesség: Általában ízletesebbek a kutyák számára a hús/szósztextúra és intenzívebb aroma miatt, előnyös válogatós evőknek vagy beteg, étvágytalanságban szenvedő kutyáknak.

Emészthetőség: A magasabb nedvességtartalom és a textúra javítja az emészthetőséget

Alacsonyabb energiatartalom: A magas folyadéktartalom miatt térfogatra vetítve kevesebb energiát tartalmaz, ami előnyös lehet hízásra hajlamos kutyáknak (nagyobb térfogatú eledelt kapnak kevesebb energiával).

Összetevők láthatósága: Néhány nedves eledelben a húsdarabok, zöldségek láthatók, ami megnyugtató lehet a gazdák számára.

Hátrányok

Költség: Jelentősen drágább, mint a száraz eledel, különösen nagytestű kutyák esetében.

Tárolás: Bontatlanul hosszú eltarthatóság (két-öt év), de felbontás után hűtést igényel és két-három napon belül felhasználható.

Kényelem: Nehezebb tárolni és kezelni, különösen nagy mennyiségben.

Nagyobb bélsármennyiség: A magas folyadéktartalom miatt a kutyák gyakran több és puhább bélsarat ürítenek

Minőségi szempontok: ugyanazok, mint a száraz eledeleknél

Félnedves kutyaeddel

A félnedves eddel közepes nedvességtartalmú (15-35 %, maximum 60%), puha, gumis textúrájú, gyakran hamburger vagy kolbász formájú. Ez a típus kevésbé népszerű, mint a száraz vagy nedves eddel.

Előnyök

Ízletesség: Általában ízletes a kutyák számára.

Kényelem: Nem igényel hűtést bontatlanul, könnyebben tárolható, mint a nedves eddel.

Hátrányok

Magas cukor- és sótartalom: A félnedves eddelek gyakran magas cukortartalommal (kukoricaszirup, szacharóz) rendelkeznek a nedvesség megőrzésére és az ízletesség növelésére, ami nem egészséges.

Mesterséges adalékanyagok: Sok félnedves eddel mesterséges színezéket, ízfokozót, tartósítószeret tartalmaz.

Költség: Általában drágább, mint a száraz eddel

Táplálási érték: Gyakran alacsonyabb tápanyag-sűrűséggel rendelkezik, mint a száraz vagy magas minőségű nedves eddel

A félnedves tápok általában nem ajánlottak elsődleges táplálékként, inkább esetenkénti jutalomként vagy kiegészítőként.

Fagyasztva szárított és dehidratált eddelek

Ezek az eddelek a nyersanyagokat minimális feldolgozással őrzik meg.

Fagyasztva szárított eddel

A nyers húst, szerveket, csontokat, zöldségeket fagyasztják, majd vákuumban szárítják, eltávolítva a vizet, miközben megőrzik a tápanyagokat. Vízzel újrahidratálva tálalják.

Előnyök

- Minimális feldolgozás, megőrzi a tápanyagokat
- Hosszú eltarthatóság hűtés nélkül.
- Könnyű, könnyű szállítani és tárolni.
- Magas minőségű összetevők.

Hátrányok

- Drága
- Újrahidratálást igényel (idő és víz).

- Potenciális patogén kockázat (mivel nyers), bár a fagyasztás csökkenti ezt.
- Az összetevők emészthetőségét nem javítja hőkezelés

Házi készítésű étrend

A házi készítésű étrend a gazda által otthon elkészített táplálék friss összetevőkből. Ez teljes kontrollt biztosít az összetevők minősége és mennyisége felett, de jelentős tudást, időt és erőfeszítést igényel.

Előnyei, hogy a gazda pontosan tudja, mi van a táplálékban, kiválaszthatja a legmagasabb minőségű, friss, emberi minőségű összetevőket. Tökéletesen testreszabható a kutya egyéni igényeihez, preferenciáihoz, allergiáihoz, egészségi állapotához. A feldolgozottság mértéke a használt konyhatechnológiák függvénye, nem használnak tartósítószeret, mesterséges adalékanyagokat. Változatos élelmiszerek, textúrák, ízek kínálhatók.

Hátránya, hogy a vásárlás, elkészítés, tárolás jelentős időt vesz igénybe. A friss, magas minőségű összetevők drágák lehetnek, gyakran meghaladva a prémium kereskedelmi eledlek költségét. A legnagyobb hátrány és kockázat, hogy a házi készítésű étrend könnyen lehet tápanyag-hiányos vagy kiegyensúlyozatlan, ha nem megfelelően állítják össze. Számos tanulmány kimutatta, hogy a házi készítésű kutyaneledlek többsége nem felel meg a táplálási követelményeknek, különösen kalcium, foszfor, vitaminok, nyomelemek tekintetében. Alapos táplálási ismeret igényel, vagy állatorvosi táplálási szakember (diplomás állatorvosi táplálási szakértő) konzultációját a megfelelő receptek kidolgozásához. Az interneten található receptek gyakran nem megbízhatóak és nem teljes értékűek. További hátrányuk, hogy a friss élelmiszerek gyorsan romolhatnak, megfelelő hűtést és gyors felhasználást igényelnek. Az élelmiszerbiztonság kritikus a Salmonella, E. coli és más patogének elkerülésére, különösen nyers hús használata esetén. Amennyiben a gazda házi készítésű étrendet választ, elengedhetetlen, hogy állatorvosi táplálási szakértővel konzultáljon, aki egyedi, kiegyensúlyozott receptet készít a kutya számára.

Az általános irányelvek a következők

Az étrend alapját állati eredetű fehérjének kell képeznie (egészséges állat esetében). Megfelelő források lehetnek a sovány hús (csirkemell, pulykamell, marhahús, bárány), hal (lazac, tonhal, szardínia), tojás, alacsony zsírtartalmú tejtermékek (túró, joghurt). A húst hőkezelve kell adni a patogének elpusztítása és az emészthetőség javítása céljából, bár néhány gazda nyers étrendet preferál (lásd később). A fehérjének körülbelül 30-50 %-át kell képeznie a teljes étrendnek. Bár a szénhidrátok nem esszenciálisak, hasznos energiaforrások és rostot biztosítanak. Megfelelő források lehetnek a zabpehely, quinoa, árpa, burgonya, édesburgonya, gyökérzöldségek. A szénhidrátoknak körülbelül 30-50 %-át kell képezniük az étrendnek. Ebben az etetési formában a zöldségek, gyümölcsök vitaminokat, ásványi anyagokat, rostot, antioxidánsokat biztosítanak. Megfelelő zöldségek: sárgarépa, brokkoli, spenót, zöldbab, tök, cukkini. Megfelelő gyümölcsök: alma (mag nélkül), áfonya, banán. A zöldségeket főzve vagy pürésítve kell adni a jobb emészthetőség érdekében. A zöldségek és gyümölcsök körülbelül 10-20 %-át képezik az étrendnek. Elengedhetetlen összetevők a zsírforrások, melyek zsírsavakat és energiát biztosítanak. Megfelelő források a halolaj (omega-3), lenmagolaj, repceolaj, olívaolaj, kókuszolaj, csirkezsír, kis mennyiségben adagolva (egy-két teáskanál közepes méretű kutyának naponta).

Fontos dolog a kalcium-kiegészítés. Ez kritikus, mivel a legtöbb házi készítésű étrend súlyosan hiányos kalciumban, különösen ha csontokat nem tartalmaznak. A megfelelő kalcium:foszfor arány eléréséhez kalcium-kiegészítés szükséges. Források a kalcium-karbonát por, kalcium-citrát, csontliszt, őrölt tojáshéj, tejtermékek.

A szükséges mennyiség az étrend összetételétől függ, általában körülbelül 900-1200 milligramm kalcium napi adag felnőtt kutyának testtömeg-kilogrammmra vetítve. A legtöbb házi készítésű étrendhez multivitamin és ásványianyag-kiegészítés szükséges a teljes táplálási szükséglet biztosításához. Speciális kutyavitaminok használandók, emberi vitaminok nem megfelelőek. Különösen fontos lehet a B-vitaminok, D-vitamin, E-vitamin, cink, vas, jó d kiegészítése.

Példa egy elkészített étrendhez (nagytestű fajta, 26 kg, BCS4, 7 éves)

- Főtt vadhúsvadász nyúl hús (3% zsírtartalom): **450 g**
- Főtt köles: **66 g**
- Kukoricaliszt: **66 g**
- Főtt sütőtök: **60 g**
- Főtt édesburgonya: **60 g**
- Főtt quinoa: **33 g**
- Futtermedicus Vitamin Optimix Barf + kalciumpor (1 mérőcsipet = 3,5 g): **7 g**
- Lazacolaj: **5,4 g**
- Tojáshéjpor (kalciumtartalom kb. 37%): **3 g**

Az összetevőket összekeverjük és két étkezésre osztjuk. Ez csak egy általános példa, és nem helyettesíti a professzionális táplálási konzultációt. Minden kutyának egyedi receptre van szüksége az életkor, méret, aktivitási szint és egészségi állapot alapján. A házi készítésű étrendre való átállást fokozatosan kell végezni hét-tíz nap alatt, fokozatosan növelve a házi étel arányát és csökkentve a korábbi táplálék arányát, az emésztőrendszeri problémák elkerülése érdekében.

Nyers étrend (BARF - Biologically Appropriate Raw Food vagy Bones and Raw Food)

A nyers étrend filozófiája, hogy a kutyákat úgy kell táplálni, ahogy őseik, a farkasok táplálkoztak a vadon élő zsákmányállatokból, nyers hússal, csontokkal, szervekkel, kis mennyiségű növényi anyaggal. A BARF mozgalom híveinek szerint a nyers étrend természetesebb, egészségesebb, jobb emésztést, tisztább fogakat, egészségesebb bőrt és szőrzetet, több energiát eredményez.

Tipikus BARF étrend összetétele

Nyers, húsos csontok: Körülbelül 60-70 %. Ezek csirke nyak, csirkeszárny, pulyka nyak, bárány borda, amelyek lágy, rágható csontokat tartalmaznak. Ezek biztosítják a fehérjét, zsírt, kalciumot, foszfort és fogászati előnyöket (a csontok rágása tisztítja a fogakat).

Izomhús: Körülbelül 10-20 %. Sovány hús csont nélkül (marhahús, bárány, kecske, vad).

Szervhúsok: Körülbelül 10 %. Máj, vese, szív, lép, amelyek vitaminokban és ásványi anyagokban gazdagok, különösen A-vitamin, B-vitaminok, vas, cink.

Zöldségek és gyümölcsök: Körülbelül 5-10 %. Pürésítve vagy aprítva a jobb emészthetőség érdekében. Sárgarépa, spenót, brokkoli, alma, áfonya.

Egyéb kiegészítők: Tojás (héjjal együtt, kalciumforrás), hal (omega-3), joghurt vagy kefir (probiotikumok), halolaj, algák (jód).

Előnyök (a BARF hívek szerint)

Természetes: Utánozza a kutyák ősi táplálását.

Jobb emészthetőség: A nyers enzimek segítik az emésztést (azonban az enzimek nem a táplálékban találhatóak, hanem a kutya szervezetében termelődnek az emésztés során)

Egészségesebb bőr és szőrzet: Fényes, egészséges szőrzet, kevesebb bőrprobléma.

Tisztább fogak: A csontok rágása mechanikusan tisztítja a fogakat, kevesebb fogkő.

Kisebb ürülékmenyiség: Jobb tápanyag-hasznosítás miatt kevesebb és keményebb ürülék.

Több energia: Magasabb energia szint, jobb izomtónus.

Kevesebb allergia: Nincs feldolgozott összetevő, mesterséges adalékanyag.

Hátrányok és kockázatok

Elsőként érdemes megjegyezni, hogy a házasított kutya nem azonos sem a farkassal közös őseivel, sem a farkassal sem biológiai sem élettani funkcióit és sajátosságait tekintve. Az emberrel együtt töltött legalább 15000 év során az emésztése az emberéhez alkalmazkodott, az ember táplálékához, illetve az ember által biztosított táplálékhoz alkalmazkodott (koevolúció). A nyers étrend számos jelentős kockázatot és hátrányt hordoz. A nyers hús és különösen a nyers csirke gyakran tartalmaz patogén baktériumokat: Salmonella, Campylobacter, E. coli, Listeria. Bár az egészséges kutyák immunrendszere gyakran képes legyőzni ezeket, de betegséget okozhatnak, különösen kölyökkutyáknak, idős kutyáknak, immunhiányos kutyáknak. Még ha a kutya nem betegszik meg, bélsarával üríti a patogéneket, amelyek megfertőzhetik az embereket, különösen a gyermekeket, időseket, immunhiányos személyeket. Számos tanulmány kimutatta⁹⁸, hogy a nyers étrendet fogyasztó kutyák és környezetük (tálak, padló, ürülék) gyakran szennyezettek patogénnel.

A házi készítésű nyers étrend könnyen lehet kiegyensúlyozatlan, ha nem megfelelően van összeállítva. Az állati fehérje túlsúlya túlzott foszforbevitelt jelent, ez még a csont etetés mellett is kalcium hiányhoz vezet. Sok házi BARF étrend nem tartalmaz elegendő jódot, E-vitamint, D-vitamint. A csontok elakadhatnak a szájban, torokban, nyelőcsőben, átszúrhatják a gyomrot vagy beleket. A túlzott csontfogyasztás súlyos bélsárrekedést okozhat. A fogak eltörhetnek a kemény csontok rágása során. Azt meg kell jegyezni, hogy a nyers étrend drága lehet, különösen ha magas minőségű, emberi fogyasztásra szánt húst használnak. Az elkészítés, tárolás, tisztítás időigényes. Emellett a nyers hús kezelése fokozott higiéniai óvintézkedéseket igényel. Külön vágódeszkák, eszközök, alapos kézmosás, felületek fertőtlenítése szükséges a keresztszennyeződés elkerülésére.

A legtöbb állatorvosi szakmai szervezet, beleértve az American Veterinary Medical Association (AVMA), az American Animal Hospital Association (AAHA), a Canadian Veterinary Medical Association (CVMA), de elsősorban az állatorvosi szakmai működés gold standardjait megalkotó WSAVA (World Small Animal Veterinary Association) ellenzi a nyers étrend etetését a patogén kockázatok és a táplálási egyensúlytalanság potenciális veszélyei miatt. Ezek a szervezetek azt javasolják, hogy a húst főzni kell a patogének elpusztítására, és a kutyák kiegyensúlyozott, kereskedelmi vagy megfelelően formulált házi készítésű étrendet kapjanak.

⁹⁸ <https://www.purinainstitute.com/sites/default/files/2024-02/HOT-TOPIC-Raw-food-diets.pdf>

Kereskedelmi nyers étrend

Válaszként a nyers étrend iránti növekvő érdeklődésre, néhány gyártó kereskedelmi nyers menüket kínál fagyasztott vagy fagyasztva szárított formában. Ezek a termékek állítólag kiegyensúlyozottak és teljes értékűek, formulázva táplálási szakértők által. Néhány gyártó nagy nyomású pasztörizálást alkalmaz a patogének csökkentésére, hő használata nélkül, megőrizve a „nyers” jelleget, miközben javítja a biztonságot. Azonban még ezek a termékek sem mentesek teljesen a patogén kockázattól, és drágák. Az állatorvosi szervezetek továbbra is óvatosságra intenek ezekkel a termékekkel kapcsolatban is.

Vegetáriánus és vegán kutyaétrend

Néhány gazda etikai, környezeti vagy egészségügyi okokból vegetáriánus vagy vegán étrendet szeretne biztosítani kutyája számára. Bár a kutyák húsevők voltak, évezredek óta az emberek mellett élve mindenevőkké váltak, így képesek megemészteni és hasznosítani a növényi táplálékot is. Ezért elméletileg lehetséges vegetáriánus vagy vegán étrendet biztosítani kutyáknak, de ez rendkívül kihívást jelent és kockázatos, ha nem megfelelően végzik. Emellett a jogszabályi környezet is hangsúlyozza, hogy az állatot tilos kényszertakarmányozásra fogni, mely egy ragadozók rendjébe tartozó, mindenevő húsevő állatfaj (kutya) esetében a vegán táplálással megvalósulna. Ez alól kivétel csak az egészségügyi megfontolásból való kényszertáplálás lehet kivétel (pl. súlyos táplálékallergia esetében),

A vegetáriánus kutyaétrend kizárja a húst és halat, de tartalmazza a tojást és tejtermékeket, amelyek teljes értékű állati fehérjeforrások. Ez könnyebb megvalósítani, mint a vegán étrendet, mivel a tojás és tejtermékek biztosítják az összes esszenciális aminosavat, B12-vitamint, D-vitamint, és jó kalcium- és foszforforrások. A vegán kutyaétrend ezzel szemben kizár minden állati eredetű élelmiszert, kizárólag növényi forrásokra támaszkodik. Ez rendkívül kihívást jelent, mivel bizonyos tápanyagok hiányoznak vagy alacsony biohasznosíthatósággal rendelkeznek növényi forrásokban.

A növényi fehérjék (hüvelyesek, szója, quinoa, borsó) általában alacsonyabb biológiai értékűek, mint az állati fehérjék, hiányozhatnak vagy alacsony mennyiségben tartalmaznak bizonyos esszenciális aminosavakat. Több különböző növényi fehérjeforrás kombinálása (hüvelyesek, gabonák, magvak) szükséges a teljes aminosav-profil biztosításához. A B12-vitamin kizárólag állati forrásokban található természetesen. A vegán étrendhez B12-vitamin kiegészítés abszolút szükséges. Vegetáriánus étrendben a tojás és tejtermékek biztosíthatják, de kiegészítés még mindig szükséges lehet. Gazdag növényi vasforrások: hüvelyesek, spenót, quinoa, dúsított gabonák. A C-vitamin növeli a növényi vas felszívódását, ezért C-vitamin-gazdag élelmiszerek (paprika, brokkoli) együttes fogyasztása előnyös. Vas-kiegészítés szükséges lehet.

A legtöbb állatorvosi szakértő nem javasolja a vegán étrendet kutyáknak a tápanyag-hiányok magas kockázata miatt. Ez alól kivételt jelent a teljes értékű, különleges táplálási igények kielégítésére alkalmas gyári, kizárólagosan növényi alapanyagokból készült étrend. A vegetáriánus étrend (tojással és tejtermékekkel) kevésbé kockázatos, de még mindig kihívást jelent.

Gabonamentés és alternatív étrendek

Az elmúlt években a gabonamentes kutyaedelek rendkívül népszerűvé váltak, részben a marketingnek, részben a gazdák aggodalmának köszönhetően az élelmiszer-allergiák és a „természetesebb” táplálás iránt.

A gabonamentés eledelek kizárják a hagyományos gabonákat (búza, kukorica, árpa, zab, rizs) és helyettük alternatív szénhidrátforrásokat használnak, mint a burgonya, édesburgonya, tapióka, borsó, lencse, csicseriborsó. A gazdák gyakran úgy gondolják, hogy a gabonák gyakori allergének. Valójában az ételallergiák kutyáknál ritkák (a bőrproblémák kevesebb, mint 10 %-a), és amikor előfordulnak, a leggyakoribb allergének állati fehérjék (marhahús, tejtermékek, csirke), nem gabonák. A gabona-allergia valóban létezik, de ritka.

A legtöbb állatorvos azt javasolja, hogy ha csak nincs diagnosztizált gabona-allergia vagy -intolerancia, nincs ok a gabonák elkerülésére. A jó minőségű, teljes kiőrlésű gabonák egészséges részei lehetnek a kutya étrendjének. Ha gabonamentés eledelt használnak, olyan márkát kell választani, amely nem támaszkodik túlzottan hüvelyesekre, és rendszeres állatorvosi ellenőrzés, beleértve a szív ultrahangot és taurin szint mérést, ajánlott.

Egyéb alternatív étrendek

Alacsony szénhidrát/magas fehérje étrend

Néhány gazda a paleo vagy ketogén étrend filozófiáját alkalmazza kutyáikra, alacsony szénhidrát-tartalmú, magas fehérje- és zsírtartalmú étrendet biztosítva. Az érvelés szerint a kutyák ősei húsevők voltak, és a szervezetük jobban alkalmazkodott a fehérje- és zsíralapú energiaforrásokhoz, mint a szénhidrátokhoz. Bár a kutyák valóban képesek hatékonyan hasznosítani a fehérjét és zsírt, és nem igényelnek szénhidrátokat az esszenciális tápanyagok értelemben, nincs tudományos bizonyíték arra, hogy az alacsony szénhidrát-tartalmú étrend egészségesebb lenne az átlagos, egészséges kutya számára. Bizonyos egészségi állapotok, mint a cukorbetegség vagy az epilepszia, illetve az agyi öregedés profitálhatnak az alacsonyabb szénhidrát-tartalmú étrendből, de ezeket állatorvosi felügyelet alatt kell kezelni. A túlzottan magas fehérjebevitel terhelést jelenthet a vesékre, különösen idősebb kutyáknál vagy veseproblémákkal küzdő állatoknál.

Rovaralapú étrend

A környezeti fenntarthatóság iránti növekvő aggodalom miatt egyes gyártók rovaralapú eledeleket fejlesztettek ki, amelyek rovarfehérjét (például fekete katonalégy lárvája, tücskök, lisztbogarak) használnak fő fehérjeforrásként. A rovarfehérjék megfelelő tápanyagforrást jelenthetnek kutyák számára, és több vizsgálatban a fehérje emészthetősége elérte vagy meghaladta a hagyományos állati fehérjeforrásokét. Ugyanakkor a rovarok kitintartalma miatt a rostfrakció emészthetősége jellemzően alacsonyabb, ami bizonyos táplálóanyagok hasznosulását és a bélsárparamétereket is befolyásolhatja. A nyersfehérje-tartalom értelmezésekor azt is figyelembe kell venni, hogy a kitin nitrogént tartalmaz, így a hagyományos analitikai módszerek a ténylegesen hasznosítható fehérjetartalmat részben túlbecsülhetik. A fenntarthatósági előnyök mértéke technológia- és gyártásfüggő, miközben a hosszú távú táplálkozás-élettani és klinikai adatok még korlátozottak. Atópiás dermatitiszes kutyák esetében a rovarfehérje novel proteinnek tekinthető, de nem tekinthető univerzálisan hipoallergén vagy kockázatmentes megoldásnak, mivel immunológiai keresztreakciók és egyedi túlérzékenységi reakciók is előfordulhatnak. Ezért alkalmazása esetén az egyedi tolerancia és a klinikai válasz nyomon követése indokolt.

A rovarfehérje ígéretes és jól emészthető alternatív fehérjeforrás, de a kitintartalom, a korlátozott hosszú távú bizonyítékok és az atópiás állatokban fennálló potenciális keresztreakciók miatt jelenleg nem tekinthető egyértelműen jobb vagy univerzálisan hipoallergén megoldásnak a hagyományos állati fehérjeforrásoknál.

Kiegészítő állateledelek^{99 100 101}

A kiegészítő állateledelek olyan termékek, amelyek vitaminokat, ásványi anyagokat, aminosavakat, zsírsavakat, enzimeket, probiotikumokat vagy más bioaktív vegyületeket tartalmaznak, és a kutya étrendjéhez adva céljuk a táplálás kiegészítése vagy valamilyen egészségügyi előny biztosítása. Fontos megérteni, hogy a kiegészítők nem helyettesítik a kiegyensúlyozott alapétrendet, és nem minden kutya igényel kiegészítést.

Mikor szükségesek a kiegészítők?

Ha a kutya teljes értékű kereskedelmi állateledelt fogyaszt, általában nincs szükség kiegészítésre, mivel ezek az eledelek már tartalmazzák az összes szükséges tápanyagot megfelelő mennyiségben.

A házi készítésű étrendek gyakran igényelnek kiegészítést a teljes táplálási szükséglet biztosításához, különösen kalcium, vitaminok és ásványi anyagok tekintetében. Ezek adagolását mindig állatorvosi táplálási szakértő ajánlása alapján kell adagolni. Bizonyos egészségi problémák profitálhatnak célzott kiegészítésből állatorvosi ajánlásra, mint az ízületi gyulladás (glükózamin, kondroitin, omega-3), szívbetegség (taurin, L-karnitin, omega-3), bőrproblémák (omega-3, omega-6), kognitív hanyatlás (antioxidánsok, omega-3, MCT olaj), emésztési problémák (probiotikumok, prebiotikumok, emésztőenzimek).

A kölyökkutyák, vemhes/szojtató szukák, idős kutyák, munkakutyák is profitálhatnak bizonyos kiegészítők adagolásából, az életszakasznak megfelelő kereskedelmi eledel használata mellett. Teljes értékű gyári eledel etetése esetén vitamin kiegészítésre nincs szükség egészséges állat esetében.

A túladagolás veszélyes lehet, különösen zsírban oldódó vitaminok (A, D, E, K) esetén, amelyek felhalmozódhatnak a szervezetben és mérgezést okozhatnak. Az ízületvédő tápanyagokat tartalmazó kiegészítők (glükózamin, kondroitin, MSM, omega-3 zsírsavak stb.) különösen ízületi gyulladásban szenvedő kutyáknál hasznosak, de fontos szerepük lehet a sérülés megelőzésében, a regeneráció támogatásában nagy igénybevétel mellett egészséges felnőtt munkakutyáknál is.

Kiegészítők biztonságos használata

Bármilyen kiegészítő bevezetése előtt konzultálni kell állatorvossal, különösen ha a kutya gyógyszer szed vagy egészségügyi problémái vannak. Bizonyos kiegészítők kölcsönhatásba léphetnek gyógyszerekkel vagy súlyosbíthatnak bizonyos állapotokat. Kerülni kell az olyan termékeket, amelyek irreális ígéreteket tesznek vagy nem tüntetik fel az összetevőket és adagolást. Az új kiegészítőket fokozatosan kell bevezetni az emésztőrendszeri zavarok elkerülése érdekében.

Élelmiszer-biztonság és mérgező anyagok

Bizonyos emberi élelmiszerek és anyagok mérgezőek vagy veszélyesek kutyák számára. A gazdáknak tudniuk kell, mit kell elkerülni a véletlen mérgezés megelőzése érdekében.

⁹⁹ dr. Márton K.: Szolgálati kutyák teljesítményének támogatása táplálással

¹⁰⁰ Fekete Sándor György (szerk.): Állatorvosi takarmányozástan és dietetika.

¹⁰¹ <https://wsava.org/global-guidelines/global-nutrition-guidelines>

Kutyák számára mérgező élelmiszerek

Csokoládé

A csokoládé teobromint és koffeint tartalmaz, amelyek stimulánsok és kutyák számára toxikusak. A kutyák lassabban metabolizálják a teobromint, mint az emberek, ami felhalmozódáshoz és mérgezéshez vezet. A sötét csokoládé és a kakaópor a legveszélyesebb (magas teobromin-tartalom), a tejcsokoládé mérsékelt, a fehér csokoládé minimális teobromin-tartalommal rendelkezik. Etetése esetén a tünetek hányás, hasmenés, fokozott szomjúságérzet és vizelés, nyugtalanság, gyors szívverés, izomremegés, görcsök, szívritmuszavar, súlyos esetben halál. Körülbelül 20 mg/ttkg teobromin enyhe tüneteket okoz, 40-50 mg/ttkg közepes toxicitást, 60 mg/ttkg felett súlyos toxicitást.

Kezelés: Azonnali állatorvosi ellátás. Hánytatás (ha nemrég történt a fogyasztás), aktív szén adása a felszívódás csökkentésére, támogató kezelés (folyadékterápia, görcsoldók).

Szőlő és mazsola

A szőlő és mazsola akut veseelégtelenséget okozhat kutyákban. A pontos toxikus vegyület ismeretlen, és az egyéni érzékenység változó - néhány kutya nagy mennyiséget eszik tünetmentesen, míg mások kis mennyiségtől is súlyosan megbetegszenek. Etetése esetén a tünetek hányás (gyakran hat-tizenkét órán belül), letargia, hasmenés, hasi fájdalom, csökkent vizelés, veseelégtelenség (huszonnégy-hetvenkét órán belül). Akár már néhány szem is veszélyes lehet.

Kezelés: Azonnali állatorvosi ellátás. Hánytatás, aktív szén, agresszív intravénás folyadékterápia legalább negyvennyolc óráig a vesék átmosására és a veseelégtelenség megelőzésére. Vérvizsgálatok a vesefunkció monitorozására (urea, kreatinin). Korai kezelés esetén a prognózis jó, de késedelmes kezelés esetén maradandó vesekárosodás vagy halál fordulhat elő.

Xilitol

A xilitol cukorhelyettesítő, amely sok cukormentes termékben található (rágógumi, cukorkák, pékáruk, mogyoróvaj, fogkrém, gyógyszerek). A xilitol kutyákban gyors inzulinfelszabadulást okoz, ami súlyos hypoglykaemiához (alacsony vércukorszint) vezet. Nagy adagokban májkárosodást is okozhat. Már 0,1 g/ttkg is hypoglykaemiát okozhat. 0,5 g/ttkg felett nőmájkárosodás kockázata. 15-30 percen belül hányás, gyengeség, koordinátlanság, remegés, görcsök, eszméletvesztés. Májelégtelenség (48-72 óra): hányás, hasmenés, sárgaság, vérzés jelentkezhet.

Kezelés: Sürgős állatorvosi ellátás. Hánytatás (ha nagyon nemrég történt), intravénás dextróz a vércukorszint stabilizálására, májvédő kezelés, véralvadási faktorok monitorozása. A xilitol-mérgezés potenciálisan halálos, azonnali beavatkozás szükséges.

Hagyma, fokhagyma, póréhagyma, mogyoróhagyma

A hagymafélék károsítják a kutyák vörösvértestjeit. A fokhagyma ötször koncentráltabb, mint a hagyma, de mindkettő mérgező. A főzött, nyers, por vagy dehidratált forma mind veszélyes. 5 g/ttkg hagyma (egyetlen nagy adag vagy kisebb adagok felhalmozódva) toxikus lehet. Általában néhány nap múlva jelentkeznek a tünetek, gyengeség, letargia, sápadt íny, vörös vagy barna vizelet, hányás, hasmenés, gyors szívverés, légszomj. Súlyos esetben vérátömlesztés szükséges.

Kezelés: Állatorvosi ellátás, hánytatás (ha nemrég történt), aktív szén, támogató kezelés, súlyos anaemia esetén vérátömlesztés.

Avokádó

Az avokádó persint tartalmaz, amely mérgező lehet kutyáknak (és más állatoknak). A persin az avokádó minden részében jelen van (gyümölcs, mag, levél, kéreg), de a koncentráció változó. Általában enyhe toxicitás kutyákban (madarak és rágcsálók érzékenyebbek), de nagy mennyiségben hányást, hasmenést okozhat. Az avokádó mag elakadási és fulladási veszélyt is jelent. Fogyasztása esetén a tünetek hányás, hasmenés.

Kezelés: Általában támogató kezelés. Az avokádó kerülése ajánlott.

Alkohol (etanol)

Az alkohol (sör, bor, tömény italok, de még az erjesztett tészta, rothadt gyümölcs is) rendkívül mérgező kutyáknak. A kutyák sokkal érzékenyebbek az alkoholra, mint az emberek. Már kis mennyiség is mérgezést okozhat. 5,8 ml/ttkg potenciálisan halálos. A tünetek hányás, dezorientáció, koordinátlanság, légzési nehézség, remegés, görcsök, kóma, halál.

Kezelés: Sürgős állatorvosi ellátás, támogató kezelés, légzéztámogatás, folyadékterápia.

Koffein

A koffein (kávé, tea, energitalok, koffeintartalmú gyógyszerek) hasonló hatású, mint a teobromin a csokoládében, stimuláns és mérgező. 20 mg/ttkg enyhe tüneteket okoz, 50 mg/ttkg felett súlyos toxicitás. Tünetek a nyugtalanság, gyors szívverés, remegés, görcsök, hányás, magas vérnyomás.

Kezelés: Hasonló a csokoládé-mérgezéshez, azonnali állatorvosi ellátás.

Nyers tészta (élesztővel)

A nyers, élesztőt tartalmazó kenyértészta a kutya meleg, nedves gyomrában tovább kel, felfúvódást és potenciálisan gyomorcsavarodást okozva. Az erjesztés során alkohol is termelődik, ami alkoholmérgezéshez vezet.

További mérgező ételek még a sós chips, perecek, tengeri só, amik nátriummérgezést okozhatnak, a mogoróvaj, bár a hagyományos mogoróvaj (csak mogoró és esetleg só) biztonságos és népszerű kutyacsemege, egyes modern, cukormentes mogoróvaj termékek xilitolt tartalmaznak, ami rendkívül mérgező. Mindig ellenőrizni kell az összetevőket. A nyers tojásfehérje avidint tartalmaz, amely köti a biotint (B7-vitamin), potenciális biotin-hiányhoz vezetve hosszú távon. A nyers tojás Salmonella kockázatot is hordoz. A főzött tojás biztonságos és tápláló. Mérgező lehetnek továbbá a nyers halak, szerecsendió, amely hallucinogén és mérgező kutyákban, valamint az édesgyökér.

Összegzés

A kutya táplálásának alapjait és a táplálás módjait összegezve megállapíthatjuk, hogy a kutya táplálástudomány elsajátításához nemcsak alapos alapanyagismerettel, technológiai ismeretekkel, etológiai, élettani és biológiai alapismeretekkel kell rendelkezni, hanem ennek a dinamikusan fejlődő tudománynak az eredményeit naprakészen követni kell ahhoz, hogy a legideálisabb táplálási megoldást találjuk meg. Jól érzékelteti ennek a nehézségét az az adat, hogy az elmúlt 10 évben (2016-2025) mintegy 3500-5000 tudományos cikk íródott a témakörben, ezek számottevő része korábban felállított paradigmákat cáfol a kutatás eszközeinek fejlődésének segítségével.

Az utóbbi években a legdinamikusabban fejlődő területe a táplálástudománynak a mikrobiomkutatás, a neurogastroenterológia és az agyi öregedés diétás támogatásának vizsgálata. Emellett a kutatások negyede foglalkozik az életkornak, illetve az egyedi egészségi állapotnak megfelelő táplálással. Az összefoglalónk elkészítését ösztönözte az a tény, hogy napjainkban a szolgálati kutyák egyébként sem egyszerű beszerzését tovább nehezíti, hogy a szaporítók egyáltalán nem fordítanak figyelmet az általuk rendvédelmi célra szaporított kutyák megfelelő ételmezésére. Ezáltal a kutyák, jellemzően már kölyök koruktól nem kapják meg az egészséges testi és szellemi fejlődéshez szükséges ételmezt, és velük a szükséges mennyiségű fontos összetevőket. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a rendőrség által meghirdetett kiválasztási eljárásokban a kutyák 70-80%-a valamilyen egészségügyi probléma miatt nem felel meg. Ezek a problémák rendszeresen visszavezethetőek a tartási, ételmezési problémákra. A felnevelés során alkalmazott táplálási mód nem kielégítő volta a szolgálati kutyák idejekorán történő munkaképtelenségéhez, és állományból történő kivonásához vezet. A rendőrségnél rendszeres és szigorú szakmai ellenőrzésekkel biztosítjuk, hogy a már képzésbe, valamint az állományban lévő kutyák kiemelkedő minőségű táplálékot kapjanak. Az étel mellett rendszeresen biztosítjuk az egészséges ételmezéshez szükséges kiegészítő állateledeleket, ezzel garantálva a lehető leghosszabb szolgálati időt a kutyák részére.

Összességében a szolgálati kutyák egészségének a védelme és a felelős állattartás megvalósítása érdekében kiemelten fontosnak tartjuk ezen a szolgálati kutyák speciális ételmezési rendjének az elsajátítását és a képzési rendszerekbe beépített és tervezett – alap és visszatérő jellegű – oktatását a szolgálati kutyák vezetői, valamint a tágabb értelemben vett rendvédelmi kutya-vezetők részére is.

Felhasznált anyagok:

Állatvédelmi törvény (1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről)
30/2011. (IX. 22.) BM rendelet - a rendőrség szolgálati szabályzatáról
38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás
Catherine Lenox, Ronald Jan Corbee, Andrew Sparkes: Canine and feline clinical nutrition-a reference guide to nutritional management of clinical conditions in dogs and cats, Embark Consulting Group, LLC, Medfield, Massachusetts, 2023
dr. Márton K. (2025): A kutya táplálása, Gazdijugsi PRO
Zöldág László. (szerk.) A kutya tenyésztése és egészségvédelme.
Horváth Z. (szerk.) A kutya és a macska egészségvédelme.
Fekete Sándor György (szerk.): Állatorvosi takarmányozástan és dietetika.
dr. Márton K.: Szolgálati kutyák teljesítményének támogatása táplálással (előadás)
8/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról
dr. Korbacska-Kutasi Orsolya, PhD: Az egészséges kutya és macska táplálása, egyetemi előadásának jegyzete, Állatorvostudományi Egyetem
Pat Miller, Dr. Leslie Sinn: Veterinary Cooperative Care-enhancing animal health through collaboration with veterinarians, pet owners, and animal trainers, Dogwise Publishing, Wenatchee, Washington, 2024
14-Year Life Span Study in Dogs <https://www.purinainstitute.com/science-of-nutrition/extending-healthy-life/life-span-study-in-dogs>
Linda P. Case et al.: Canine and feline Nutrition-resource for companion animal professionals, Mosby, Inc., St.Louis, Missouri, 2000.
<https://www.aspc.org/pet-care/aspc-poison-control/toxic-and-non-toxic-plants>
<https://wsava.org/global-guidelines/global-nutrition-guidelines>

Szemelvények az állatvédelem jogi vonatkozásaiból
Daróczi István - Balogh Mónika

Bevezetés

Jelen tanulmány az állatvédelem jogi környezetének egyes szemelvényeit boncolgatva kívánja a rendészeti spektrumban dolgozó kollégák figyelmet felhívni a szabályozás ismeretének a fontosságára és a végrehajtás során annak szabályos alkalmazására.

Az ember viszonyulása a természeti környezethez és a vele együttélő állatokhoz kiválóan megmutatja az adott társadalom fejlettségi szintjét. Az állatokkal kapcsolatos nézeteink és attitűdjeink folyamatosan változtak a történelem során. Mai modern felgyorsult és automatizált világunk egyre nehezebben találja meg a harmóniát a természettel és az állatvilággal. A fejlett országokban egyre többen ismerték fel az élőlények szenvedésmentességéhez és a természeti erőforrások védelméhez fűződő társadalmi és egyéni érdekeket¹⁰². Az állatvédelem a legutóbbi évtizedekben komoly fejlődésen ment keresztül mind hazánkban, mind az európai jogi szabályozásban. Az állatvédelmi jog fejlődése sosem volt öncélú, azt a velünk élő társállatok iránti fokozódó társadalmi érdeklődés generálta.

A 70-es 80-as években az állatvédelemről, mint néhány világsztár hóbortjáról szóltak a híradások, akik a sikeres karrierútjukat lelkes állatvédőként fejezték be és vagyonuk jelentős részét fordították állatvédelmi szervezetek támogatására. Azonban a hétköznapi emberek állatvédelmi tevékenységének akkoriban nem volt hírértéke. Az állatvédelem, különösen a velünk élő társállatok életkörülményeivel kapcsolatos hírek napjainkra a mindennapi hírek középpontjába kerültek. Egy-egy kirívó állatkínzásos eset felfokozott érdeklődést, komoly felháborodást kelt az állatvédelmet egyre többen zászlajukra tűző civil szervezetek illetve állatvédelem iránt érzékeny magánszemélyek körében. Elegendő az állatkínzás büntetőjogi szabályozását indukáló társadalmi felháborodásra és az azt követő 2003-as aláírásgyűjtésre gondolnunk. A jogalkotó reagálva a társadalmi igényekre túlnyomó többséggel fogadta el az állatkínzást pönalizálását elrendelő 2004. évi X. törvényt. Az állatkínzás bűncselekményé nyilvánításával a jogfejlődés nem állt meg, sőt mindinkább kiszélesedett. A 2012. évi C. törvény az állatkínzás tényállásából kiemelte az orvvadászat és az orvhalászat tényállását, illetve pontosította a bűncselekmény alapesetét, valamint kiszélesítette a minősített esetek körét.

2022-ben a jogalkotó a növekvő társadalmi igényre reagálva tovább bővítette az állatkínzás minősített eseteit, a szaporítással összefüggő haszonszerzési cél érdekében 10-nél nagyobb számú kedvtelésből tartott állatra, a jó gazda gondosságát nélkülözve történő elkövetéssel, illetve a mérge alkalmazásával történő elkövetéssel. Az ebrendészeti telepeken történt visszaéléseket követő társadalmi felháborodás hatására a jogalkotó büntettként rendelte büntetni az állatkínzást, ha ebrendészeti telep vagy állatmenhely működtetése során követik el,

¹⁰² Dr. PHD Vetter Szilvia: Állatvédelmi Jog (2024) 019.o

illetve újabb minősített esetként szabályozta, ha az állatkínzást ebrendészeti telep vagy állatmenhely működtetése során 10 nél nagyobb számú állatra követik el.

A fentiek alapján látható, hogy az állatkínzás a büntetőjog egyik legdinamikusabban fejlődő ága. Az állatvédelmi kérdések napjainkban egyre inkább a közbeszéd témájába kerülnek, ezért a felfokozott társadalmi igényekre tekintettel szerzőtársainkkal együtt fontosnak tartottuk, hogy a leendő tisztjeink e jegyzet keretében is kapjanak egy rövid áttekintést az állatvédelmi tényállásokról.

A szolgálati kutya tartása nem csak lehetőség az arra kiválasztott és kiképzett kollégáknak, hanem egyben komoly felelősség is, hiszen ők képviselik az összekötő kapcsot a Rendőrség és az állattartó társadalom között. Szinte nincs olyan rendőrségi családi nap, rendőrségi gyermekprogram, ahol nem kerül megszervezésre rendőrségi kutyás bemutató. A bűnmegelőzési képzést tartó kollégáinktól is az a visszajelzés érkezett, hogy sokkal hatékonyabb egy képzés, ha az szolgálati kutya igénybevételével kerül megtartásra.

Ezen bűnmegelőzési képzések célja nem feltétlenül a szolgálati kutyák fegyveres bűnelkövető személyek elfogásában tanúsított hatékonyságát, vagy az elkövetők által hátrahagyott nyomok felkutatásának páratlan képességeit szolgálja bemutatni, hanem többnyire a hétköznapi állatvédelmi tevékenységekről szólnak, hiszen a gyermekek ezeken a foglalkozásokon tapasztalhatják meg, hogy a kutya is egy érző lény, láthatják a kutyavezető és a szolgálai kutya közötti harmóniát és különleges viszonyt. A számítógépes játékokon felnőtt generáció nem minden esetben érti meg, hogy az állat nem egy robot, nem elég időnként energiát adni neki, hanem folyamatos törődést igényel. Az elvárosiasodott társadalmunkban az ember-állat interakciók jelentős része a társállatként tartott kutyák és macskák között zajlik, ezért a kutyás bemutatók alkalmával az érdeklődőktől rendkívül sok állatvédelmi kérdés merülhet fel, melyek kapcsán egyes speciálisabb kérdések megválaszolásában kíván-e jegyzet támpontul szolgálni.

Az állatvédelmi szabályozás jogszabályi háttere

Az állatvédelemmel kapcsolatos jogszabályi rendelkezések a jogszabályi hierarchia különböző szintjein helyezkednek el. Az egész jogrendszerre kiható, alapvető szintű rendelkezéseket Magyarország Alaptörvénye tartalmazza, melyek az egyes ágazati törvények útján érvényesülnek. A védelem alatt álló természeti értékek (fajvédelem) elsődleges forrása a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, míg az egyedkímélő állatvédelem legfőbb szabálya az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény. Ezen két speciális állatvédelmi törvényen túl más ágazati törvények is tartalmaznak állatvédelmi rendelkezéseket. Így a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény rendelkezik az állatkínzás és a hasonló jellegű bűncselekmények törvényi tényállásairól. A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartásról szóló 2012. évi II. törvény az állatvédelemhez kapcsolódó egyes szabálysértések tényállásait írja le, míg a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény az állatok jogi helyzetével, az állatok károkozásával kapcsolatos felelősségi szabályokat tartalmazza. Ezen törvényeken túl más törvények is tartalmaznak az állatokra vonatkozó részletszabályokat.

Az állatvédelem fontos jogforrásainak minősülnek az állatvédelemhez kapcsolódó kormányrendeletek, így a Kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II.26.) Kormányrendelet, vagy a kóbor állat befogásával, tulajdonjogának átruházásával és elhelyezésével kapcsolatos feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló 785/2021. (XII.27.) Kormányrendelet, illetve az állatkísérletekről szóló 40/2013. (II.14.) Kormányrendelet.

A törvényeken és a kormányrendeleteken túl fontos állatvédelmi rendelkezéseket tartalmaznak a felsőbb szintű jogszabályok végrehajtása céljából alkotott egyes miniszteri rendeletek. Ezek közül kiemelném a mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályairól szóló

32/1999. (III.31.) FVM rendeletet, illetve a veszélyes állatfajokról és egyedeik tartásának szabályairól szóló 85/2015. (XII.17.) FM rendelet, mely tartalmazza, hogy mely állatfaj egyedi minősülnek különösen veszélyes, közepesen veszélyes vagy elővigyázatosságok igénylő fajnak. Úgyis fontos a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V.9.) KÖM Rendelet.

A jogszabályi hierarchia alacsonyabb szintjén elhelyezkedő Önkormányzati rendeletek az adott helyi önkormányzat vonatkozásában tartalmazzák a közösségi együttélés alapvető szabályait. Az állattartás volt korábban az önkormányzati rendeletalkotás egyik leggyakoribb tárgyköre.

A fenti bevezető gondolatokat követően ismerjük meg az alaptörvényből fakadó, állatvédelmet érintő elveket. Bár az Alaptörvényünkben konkrét állatvédelmi szabály nem került megfogalmazásra, ugyanakkor a „P” cikk az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„P) cikk (1) *A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. (2) A termőföld és az erdők tulajdonjogának megszerzése, valamint hasznosítása (1) bekezdés szerinti célok eléréséhez szükséges korlátait és feltételeit, valamint az integrált mezőgazdasági termelésszervezésre és a családi gazdaságokra, továbbá más mezőgazdasági üzemekre vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.*¹⁰³

Az alaptörvény „P)” cikk (1) bekezdésére kívánom felhívni a figyelmet, hiszen a természeti erőforrások védelmét, fenntartását és megőrzését mind az állam, mind az állampolgárok közös kötelezettségeként szabályozza. A természeti erőforrásokkal kapcsolatos kötelezettség nem önmagáért való, hiszen meghatározásra került a jövő nemzedékek számára történő megőrzés kötelezettsége, ezzel megjelenik a sokak által idézett azon gondolat, hogy a földet az unokáinktól kaptuk kölcsön.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény definiálja a természetvédelemben használt alapfogalmakat, tartalmazza a természeti területek és természeti értékek védelmének, köztük a tájvédelemnek, a vadon élő élővilág védelmének a szabályait, meghatározza mi minősül természeti területnek, az élőhelyek és a földtani természeti értékek védelmét, a védetté nyilvánítás szabályait, a természetvédelem szervezetrendszerét, valamint részletes szabályokat tartalmaz a természetvédelmi eljárás szabályairól és szankcióiról.

A Büntető Törvénykönyvben található állatvédelmi rendelkezések részletesebb ismertetésére a következő fejezetben kerül sor.

Állatvédelmi szabálysértési eljárások

A szabálysértési eljárásról és a szabálysértések nyilvántartásáról szóló 2012. évi II. törvényből az alábbi szabálysértéseket emelnénk ki az állatvédelmi szabályozás kapcsán: a Veszélyeztetés kutyával, a Köztisztasági szabálysértés, valamint a közlekedési szabálysértések.

147. Veszélyeztetés kutyával

193. § (1) *Aki a felügyelete alatt álló kutyát*

a) a település belterületén felügyelet nélkül bocsátja közterületre, vagy kóborolni hagyja,

¹⁰³ Magyarország Alaptörvénye

b) természeti és védett természeti területen, vagy vadászterületen – a vadászkutya és a triflakereső kutya kivételével – póráz nélkül elengedi vagy kóborolni hagyja,
c) szájkosár és póráz nélkül közforgalmú közlekedési eszközön – segítő kutya kivételével – szállítja,

d) vendéglátó üzlet kivételével élelmiszer-elárúsító üzletbe, közfürdő területére vagy játszótérre – segítő kutya kivételével – beengedi, illetve beviszi,
szabálysértést követ el.

(2) Aki veszélyes ebét nem zárt helyen tartja, vagy nem helyez el a ház (lakás) bejáratán a veszélyes ebre utaló megfelelő figyelmeztető táblát, szabálysértést követ el.

Ezen tényállásban megfogalmazott elkövetési magatartások az elkövető felügyelete alatt álló kutya kapcsán:

-település belterületén felügyelet nélkül bocsátása vagy kóborolni hagyása

A legtöbb kutyas konfliktus arra vezethető vissza, hogy a felelőtlen állattartók póráz nélkül sétáltatják a kutyájukat, mert azt hiszik magukról, hogy bármikor képesek irányítani a kutyájukat, a valóságban azonban a legtöbbször nem tudják visszahívni a kutyát, kiváltképp akkor, ha két kutya „beugat egymásnak” és támadó magatartást tanúsítanak egymás felé. Ezek a konfliktusok megelőzhetőek lennének azzal, ha a közterületen kutyát sétáltató személyek az ebet pórázon vezetnék, és képesek lennének visszatartani az esetleges támadástól. Nagyon fontos lenne, ha mindenki ismerné a saját kutyáját, hiszen a kutya- kutya konfliktusok, illetve a kutya-ember konfliktusok mindig megelőzhetőek, ha ismerjük a kutyánk viselkedését.

A 41/2010. (II.26.) Kormányrendelet 17. § (1) bekezdése szerint:

„Belterület közterületén- kivéte az ebek futtatására kijelölt területet- ebet csak pórázon lehet vezetni. Közterületen ebet csak olyan személy vezethet, aki az eb irányítására, kezelésére és féken tartására képes.”

Azaz amennyiben valaki póráz nélkül közterület belterületén az utcán sétáltatja a kutyáját, akkor megsérti a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló kormányrendelet 17. § (1) bekezdését, amely cselekményét az állatvédelmi hatóság jogosult elbírálni, ugyanakkor ez a cselekmény nem meríti ki a Veszélyeztetés kutyával szabálysértés tényállását.

A tényállás másik fordulatában említett kóborolni hagyás, vagy az ún. önsétáltatás még a póráz nélküli sétáltatásnál is nagyobb veszélyeket rejt, hiszen az elkóborolt kutya közelében sincs az a személy, aki esetleg vissza tudná tartani az állatot egy támadás során. Itt szeretném felhívni a figyelmet azon embertársainkra, akik félnek a kutyáktól. Egy felügyelet nélkül kóborló kutya nem csak akkor tud sérülést okozni valakinek, amikor megtámad egy embert, van amikor a kutyától félő személy a magában kóborló állat látványától olyan szinten megretten, hogy elesik az úton, félelmében, vagy menekülése közben megsérül, vagy egy szívbeteg félelmében rosszul lesz már a kutya látványától is. A felelős állattartás részét képezni, hogy azon embertársainkra is tekintettel vagyunk, akik félnek az állatoktól.

Mind az önsétáltatás, mind a kóborolni hagyás legveszélyesebb formája, amikor a kutyák kóbor falkákba verődve támadnak meg valakit. Sajnos nagyon sok sérülést, esetenként végzetes sérülést okoznak ezek a kóbor kutyákból álló falkák.

- természeti és védett területen, vagy vadászterületen (vadász és triflakereső kutya kivételével) póráz nélkül elengedése vagy kóborolni hagyása

Az ún. kutyas konfliktusok másik formája a vadászterületek, vagy természeti és védett területeken történő póráz nélküli sétáltatás vagy kóborolni hagyás. Sok kutyatartó gondolja azt, hogy a kutyája számára az igazi boldogságot az jelenti, ha szabadon száguldozhat az erdőben,

a mezőn, boldogan versenyt futhat a nyulakkal, őzekkel, szarvasokkal. Itt is szeretném felhívni a figyelmet az antropomorfizáció veszélyére.

A kutya nem vidám barátkozásból szaladgál önfeledten a természetben élő vadakkal, hanem ragadozóként a zsákmányszerző ösztöne hajtja az adott zsákmány elejtésére. Ha az adott vadászterületen élő vadállomány védelméért, gondozásáért felelős vadász meglátja, hogy egy kutya épp a vadat üzi, akkor az ebet dúvadnak fogja tekinteni és vadon élő állatok védelme érdekében ki fogja löni.

A vadászból szóló 1996. évi LV törvény 37/B § (4) bekezdése szerint:

(4) A vadászterületen a vadász a vadállomány védelme érdekében – a vad elfogására, elejtésére megengedett vadászati eszközzel – elfoghatja vagy elejtheti, ha a tulajdonosának felderítésére nincs közvetlen lehetőség

a) a vadat üző vagy a vadat elejtő kutyát, ha a vad sérelme másként nem hárítható el, továbbá

b) fertőzés továbbterjedése vagy másként el nem hárítható támadás megakadályozása céljából a kutyát vagy macskát.

(5) A (4) bekezdésben foglaltak nem vonatkoznak a felismerhető jellel ellátott, rendeltetésüknek megfelelően alkalmazott vadász-, mentő-, jelző-, vakvezető, rokkantsegítő és terápiás kutyára.

Mindez megelőzhető, ha a kutyánkat pórázon sétáltatjuk, és nem hagyjuk kóborolni vagy cserkészni. Ha egy kutya igazán kötődik a gazdájához, akkor a gazdája közelében szeret lenni, nem pedig a völgy túoldalán őzeket hajtva rohangelni.

A fenti szabály nem vonatkozik a vizsgázott trífliász, illetve vadászkutyákra. A jogalkotó ezt a kivételt a vizsgázott, megfelelő jelzésekkel ellátott, kutyavezető által irányított képzett kutyákra vonatkozóan fogalmazta meg. Ezért fontos, hogy ha a szolgálati feladat teljesítése során póráz nélkül alkalmazunk szolgálati kutyát, akkor a rendszeresített, állományjelzővel ellátott szolgálati hámat viselje a társállatunk.

- segítőkutya kivételével a kutyát közforgalmú közlekedési eszközön szájkosár és póráz nélkül szállítása

A közforgalmú közlekedési eszközökön igen sokszor fordul elő, hogy nagy tömegben utaznak az emberek, ezért került előírásra az a kötelezettség, hogy a kutyák csak pórázon és szájkosár használatával szállíthatók ezeken az eszközökön, hiszen a nagyobb tömegben egy hirtelen fékezés esetén, vagy kanyarodáskor bárki elveszítheti az egyensúlyát és ráeshet a kutyára, vagy a kutya megijedhet az adott jelenettől, és a tömegben kétségbeesésében támadást kezdeményezhet. A közforgalmú közlekedési eszközökön jellemzően szűk helyen nagyobb embertömeg utazik, így egy esetleges támadás esetén sincs lehetőség a támadás előli kitérésre. Ne feledjük, hogy vannak olyan embertársaink akik félnek a kutyáktól, így az ő egészségük védelme érdekében is szükséges a fenti szabály betartása.

- élelmiszer-elárusító üzletbe, közfürdő területére vagy játszótérre segítő kutya kivételével kutya beengedése, bevitele,

Az élelmiszer árusító üzletbe a segítő kutya kivételével az emberi fogyasztásra szánt élelmiszerek védelme érdekében tilos a kutyák bevitele. A segítő kutyák megfelelően kiképzett ebek, és ők a fogyatékkal élő embertársainkat segítik, ők nem nyúlnak a kihelyezett élelmiszerhez, illetve nem „jelölik” meg az általuk kiválasztott élelmiszert.

A közfürdőbe vagy a játszótérre a fertőzésveszély elkerülése érdekében került elrendelésre a segítő kutya kivételével az ebek bevitelének a tilalma.

- veszélyes eb nem zárt helyen tartása,

- aki a ház/lakás bejáratán nem helyezi ki a veszélyes eb tartására utaló figyelmeztető táblát,

Magyarországon már több mint egy évtizede nincs veszélyessé nyilvánított kutyaafajta. A Járási állategészségügyi hatóság egyedi határozatban rendelheti el egy kutya veszélyes ebbé nyilvánítását. A veszélyes ebbé nyilvánítás elrendelésére irányuló eljárás során az állatvédelmi hatóságként eljáró Járási hivatal az ebek viselkedésében jártas szakértő véleménye alapján rendelheti el az adott állat veszélyessé nyilvánítását. Az állatvédelmi hatóság ezen eljárását az állatvédelmi törvény 24/A. §-a szabályozza

*(1) Veszélyes ebnek minősül a Kormány által rendeletben meghatározott, **az életre és a testi épségre természetes hajlamainál fogva fokozottan veszélyes eb.***

(2) Tilos a veszélyes eb bármely módon való szaporítása, tenyésztése – ideértve a vétlen szaporulatot is –, az országba való behozatala, kivitele, elidegenítése, bármely formában történő versenyeztetése, őrző-védő feladatokra való tartása, képzése és alkalmazása.

(3) Az (1) bekezdésben foglaltakon túl az állatvédelmi hatóság embernek vagy állatnak – ingerlése nélkül – okozott súlyos sérülés miatt egyedileg ebet veszélyesnek minősíthet (a továbbiakban: veszélyesnek minősített eb).

(4) A veszélyes és a veszélyesnek minősített eb kizárólag az állatvédelmi hatóság által kiadott engedéllyel, kormányrendeletben meghatározott feltételek esetén és módon, egyedi azonosítóval ellátva tartható.

(5) A veszélyes és veszélyesnek minősített ebet polgári jogi szempontból vadállatnak kell tekinteni.

Az állatvédelmi törvény veszélyes ebek tartására vonatkozó fenti rendelkezései közül a társadalomra veszélyesebb rendelkezések a Büntető Törvénykönyvben kerültek pönalizálásra, ezek a következő fejezetben kerülnek részletes bemutatásra.

Amennyiben a veszélyes ebek tartására vonatkozó szabályok közül az állattartó a zárt helyen tartási kötelezettségét vagy a veszélyes eb tartására utaló figyelmeztető tábla elhelyezését mulasztja el, de az állatvédelmi hatóság által meghatározott többi magatartási szabályt teljesíti, úgy az állattartó cselekménye szabálysértési eljárás keretében bírálendő el. Ha a veszélyes ebek tartásával kapcsolatos egyéb kötelezettségeit sem teljesíti, úgy a cselekménye felvetheti a Btk. 359. § (1) bekezdésében leírt veszélyes állat, veszélyes eb tartásával kapcsolatos kötelezettség megsértése bűncselekmény gyanúját, mely cselekménye büntetőeljárás keretében bírálendő el. Az állatvédelmi hatóság veszélyes ebbé nyilvánító határozatában foglaltaknak megfelelően köteles az állattartó a veszélyessé nyilvánított kutyáját tartani. A veszélyessé nyilvánító határozatban megjelölésre kerül a veszélyessé nyilvánított eb tartási helye, ahol az állattartó a 41/2010. (II.26.) Kormányrendelet 17/H. § (3) bekezdése alapján

*(3) A veszélyes eb tartására szolgáló ingatlan be- és kijáratain jól olvasható **„Vigyázat! Veszélyes eb!” feliratú táblát kell elhelyezni.** A szöveg mellett jól látható, támadó ebet ábrázoló grafika feltüntetése szükséges. A táblát jól látható helyen kell elhelyezni.*

Az állattartónak a fenti rendelkezés szerint a veszélyes eb tartására utaló figyelmeztető táblát az ingatlan be és kijáratánál jól látható helyen kell elhelyezni. Az állattartónak azonban a állattartó helyen történő figyelmeztetés elhelyezésén túl a veszélyessé nyilvánított eb nyakörvén is el kell helyeznie figyelmeztetést a fenti rendelet 17/H. § (1) bekezdése alapján.

*(1) A veszélyes eb nyakörvén jól látható jelzést kell elhelyezni. A **jelzés legalább öt centiméter átmérőjű korong**, egyik oldalán az eb tartó neve, lakcíme, telefonszáma, a másik oldalán az eb hívóneve és **a „Veszélyes!” felirat szerepel.** A korong beszerzésének költségei az állat tulajdonosát terhelik.*

Az állattartó köteles ellenőrizni, hogy a veszélyessé nyilvánított eb nyakörvén a fenti figyelmeztetés megtalálható-e, mielőtt a közterületre kilép az állatával.

A veszélyessé nyilvánított ebek tartásával kapcsolatos részletes ismeretanyag megtalálható a Közös Ügyünk az Állatvédelem Alapítvány honlapján¹⁰⁴.

150. Köztisztasági szabálysértés

196. § (1) Aki

a) a közterületet, a közforgalom céljait szolgáló épületet, vagy a közforgalmú közlekedési eszközt beszennyezi,

b) a **felügyelete alatt lévő állat** által az a) pontban megjelölt helyen okozott szennyezés megszüntetéséről nem gondoskodik, szabálysértést követ el.

(2a) Köztisztasági szabálysértés miatt nem vonható felelősségre az a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény alapján fogyatékos személynek minősülő személy, aki az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott cselekményt a felügyelete alatt lévő vakvezető, illetve mozgáskorlátozottakat segítő kutyára vonatkozóan követi el.

Ezen szabálysértés az állattartói felelősségre irányítja rá a figyelmünket, hiszen a kisállat tartása nem csak jogosultság, hanem kötelezettségekkel is jár. Minden állattartó kötelessége, hogy a felügyelete alatt álló állat által okozott szennyeződés megszüntetéséről gondoskodjon, ezen állattartói kötelezettség teljesítése nagymértékben hozzájárul a kutyás és nem kutyás társadalmi rétegek békés egymás mellett éléséhez. Ezen állattartói kötelezettség alól a jogalkotó kivételként fogalmazta meg a vakvezető, illetve a mozgáskorlátozottakat segítő kutyák által okozott szennyezéseket, hiszen az állattartó ez esetben az állapota miatt nem tud eleget tenni ezen kötelezettségének.

Közlekedési szabálysértések

A közúti közlekedés szabályai kiterjednek az állattartókra, illetve az állatát hajtó személyekre. Ezen szabályok a közúti közlekedés biztonsága érdekében kerültek megfogalmazásra, a védett jogi tárgyuk szerint csak áttételesen érintik az állatvédelmi rendelkezéseket.

176. Vasúti átjárón áthaladás szabályainak megsértése

222. § Az a járművezető vagy **állathajtó, aki** járművével vagy **állatával (állataival)** a közlekedési szabályok szerinti tilalom ellenére a vasúti átjáróba hajt, vagy azon áthajt, szabálysértést követ el.

179/A. Vasúti szabálysértés

225/A. § (1) Aki

a) vasútállomásnak, illetve megállóhelynek az utasok használatára meg nem nyitott részébe engedély nélkül belép, vasúti pályaudvaron a vágányokon átjár, az utasforgalom számára meg nem nyitott vasúti pályahálózaton, vasúti pályán, vasúti pálya tartozékán, kiszolgáló létesítményen gyalog közlekedik vagy tartózkodik, kivéve, ha ezt a vonat megközelítése vagy elhagyása teszi szükségessé,

b) a vasút területének közúti járműforgalomra meg nem nyitott részén kerékpárral vagy egyéb járművel közlekedik,

c) a vasúti kocsiba nem a felszállásra szolgáló helyen száll be vagy onnan nem a leszállásra szolgáló helyen távozik,

d) mozgó vasúti járműre fel-, illetve mozgó vasúti járműről leugrik,

e) vasúti járművön nem az utazásra kijelölt helyen tartózkodik,

f) a vasúti területen állatot jogosulatlanul, őrizetlenül vagy szabadon hagy,

¹⁰⁴ <https://kozossugyunkazallatvedelem.hu/tananyagok/jegyzoknek>

g) a veszélyes áruk kézi- vagy úti poggyászként történő szállítására vonatkozó előírásokat nem tartja be,

szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdés g) pontjában meghatározott szabálysértés miatt a hivatásos katasztrófavédelmi szerv erre felhatalmazott ügyintézője is szabhat ki helyszíni bírságot.

141. Természetvédelmi szabálysértés

187. § (1) Aki

a) a természetvédelmi államigazgatási szerv engedélyéhez vagy szakhatósági hozzájárulásához kötött tevékenységet engedély vagy szakhatósági hozzájárulás nélkül, vagy az engedélytől, szakhatósági hozzájárulástól eltérő módon végez vagy végeztet, vagy bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget,

b) természeti területen – beleértve a védett természeti, Natura 2000 területet is – a természetvédelmi célokkal össze nem egyeztethető tevékenységet folytat, szemetel, a területet más módon szennyezi, tiltott helyen tartózkodik, engedély nélkül tüzet rak,

c) védett élő szervezet egyedét, származékát vagy barlangi képződményt jogellenesen megrongál, elvisz vagy elpusztít, illetve védett vagy fokozottan védett állatfaj egyedét élettevékenységében jelentős mértékben zavar,

szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés elkövetőjére a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr is szabhat ki helyszíni bírságot.

Az állatvédelemmel kapcsolatos egyes büntetőjogi tényállások

A Büntető Törvénykönyvnek az állatvédelemmel kapcsolatos tényállásai jelen tanulmányban az alábbi bűncselekményi tényállások *(nem teljeskörű)* elemzésével foglalkoztunk:

- veszélyes állat, veszélyes eb tartásával kapcsolatos kötelezettség megsértése
- állatkínzás
- kedvtelésből tartott állatok kereskedelmével kapcsolatos visszaélés

Ezen bűncselekményi tényállások az állatvédelmi törvényben az állattartással kapcsolatban megfogalmazott tiltott cselekményeket tartalmazzák.

Veszélyes állat, veszélyes eb tartásával kapcsolatos kötelezettség megsértése

359. § (1) Aki

a) veszélyes állatot engedély nélkül tart, szaporít, elidegenít, vagy az ország területére behoz,

b) a veszélyes állat tartására vonatkozó jogszabályban előírt biztonsági előírást megszegi, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki

a) veszélyes ebet

aa) szaporít, az ország területére behoz, onnan kivisz, versenyeztet, vagy engedély nélkül tart,

ab) jogszabály megszegésével elidegenít vagy megszerez, illetve

b) a veszélyes eb

ba) ivartalanítására vonatkozó jogszabályban előírt kötelezettségét megszegi, vagy

bb) tartására vonatkozó jogszabályban előírt biztonsági előírást megszegi.

(3) Aki veszélyes ebet őrző-védő feladat végzésére tart, kiképez, illetve veszélyes ebbel ilyen feladatot végeztet, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában veszélyes eb a hatósági határozatban egyedileg veszélyes ebbé nyilvánított eb.

Ezen tényállás mindkét fordulata az elkövető lakókörnyezetét, az adott településen élőket védi a másokkal nemtörődő, öntörvényű emberekkel szemben, akik engedély és megfelelő biztonsági intézkedések nélkül tartanak veszélyes állatokat, illetve megszegik a veszélyes ebek tartására vonatkozó kötelezettségeket!

A tényállás (1) bekezdése a veszélyessé nyilvánított állatok engedély nélküli tartását, szaporítását, elidegenítését és az ország területére behozatalát, illetve a veszélyes állatok tartásával kapcsolatban jogszabályban előírt biztonsági kötelezettségek megszegését rendeli büntetni.

A büntetőjog nem definiálja a veszélyes állat fogalmát, ezért a közigazgatási jogban alkalmazott fogalmat kell alkalmaznunk. A 85/2015. (XII. 17.) FM rendelet (2) f) pontja szerint veszélyes állat a rendelet 1-3. mellékletében felsorolt fajok egyede és azok hibrid egyedei. A rendelet 1. számú melléklete határozza meg, hogy mely állatok minősülnek különösen veszélyes, a 2. számú melléklet a közepesen veszélyes, illetve a 3. számú melléklet az elővigyázatosságot igénylő állatoknak. A rendelet hatálya kiterjed **a hibrid egyedek valamennyi fejlődési szakaszára, alakjára és állapotára.**

A rendelet szabályozza a veszélyes állatok tartásának tárgyi és személyi feltételeit és szállításának a szabályait, a méreggel rendelkező állatokra vonatkozó előírásokat, a veszélyes állatokkal kapcsolatos engedélyeket, bejelentéseket, valamint a veszélyes állatok jelölésére vonatkozó követelményeket.

A különösen veszélyes és a közepesen veszélyes állatfajok egyedének tartása, szaporítása, bemutatása, az ország területére behozatala, az országból történő kivitele, valamint a közepesen veszélyes állatfajok egyedének eladásra való felkínálása **a közigazgatási hatóság engedélyéhez kötött.**

Az elővigyázatosságot igénylő állatok tartása, szaporítása, az ország területére történő behozatala bejelentés köteles.

A fent említett miniszteri rendelet 4. számú melléklete állatfajonként tartalmazza azokat a biztonsági előírásokat, melyeket a veszélyes állatokat tartóknak az állatok biztonságos tartása érdekében biztosítaniuk kell. Ezek a biztonsági előírások kiterjednek az állattartóhelyet határoló fal méretére, alap mélységére, a betekintő helyek anyagösszetételére a szünetmentes tápegységgel ellátott villanypásztorok működtetésére, a szárazárók, vizesárók rendszer kiépítési kötelezettségére, azok méreteire, illetve bizonyos fajok esetében a fedett tartóhely biztosítására, valamint a rácsszerkezet pálcaméretére.

Elkövetési magatartások:

engedély nélküli tartás, szaporítás, elidegenítés:

Ezen elkövetési magatartás az állatvédelmi törvény 20. §-ának ismerete nélkül nem értelmezhető:

*20. § (2) A természetvédelmi oltalom alatt nem álló, illetve nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá nem tartozó **veszélyes állat tartására, szaporítására az állatvédelmi hatóság adhat engedélyt.** Az engedély kizárólag abban az esetben adható meg, ha a tartás, illetve szaporítás a környezet nyugalmát és **biztonságát nem sérti vagy veszélyezteti**, és **az egyed tartási feltételei** – ideértve a tartáshoz, illetve szaporításhoz **szükséges szakismeretet is – biztosítottak.** Az engedélyben – ha az állat azonosíthatósága megoldható – rendelkezni kell a veszélyes állat azonosíthatóságának módjáról.*

A tartási engedély tartalmazza az egyed tartásának a körülményeit, feltételeit, a biztonsági előírásokat, az adott tartási helyen tartható legnagyobb egyedszámot, és az engedély hatályosságát idejét. **A tartási engedély az abban meghatározott egyedi azonosítószámú egyedek tartására jogosít.**

A szaporításra kiadott engedély tartalmazza a veszélyes állatok azonosítására alkalmas adatait, a felügyeletét ellátó személy azonosítási és elérhetőségi adatait, a szaporulat tartásának a helyét, és a szaporulat tartásának a biztonsági feltételeit. Az állattartó az engedély alapján a

szaporulatot 3 hónapos koráig jogosult tartani, ezen időpontig a szaporulat további tartását engedélyeztetni szükséges.

Az adott cselekmény büntetőjogi minősítéséhez meg kell állapítanunk az érintett egyed fajtát, azt, hogy az adott állatfaj tartása engedélyhez kötött-e, ha igen, rendelkezik-e az állattartó a szükséges hatósági engedéllyel, és a tartási körülmények az engedélyben foglaltaknak megfelelnek-e.

A 85/2015. FM rendelet 22. § az állattartó az alábbi kötelezettségét írja elő az állat eltűnése, vagy elhullása esetén:

22. § (1) A veszélyes állat eltűnését a veszélyes állat tartója haladéktalanul köteles bejelenteni a állategészségügyi hatóságnak. Különösen és közepesen veszélyes állatfaj egyedének eltűnésekor a rendőrséget is értesíteni kell.

(2) Veszélyes állat elhullását a veszélyes állat tartója 30 napon belül köteles bejelenteni a állategészségügyi hatóságnak.

ország területére behozatala:

Az állatvédelmi törvény 21. § (1) bekezdése szerint a természetvédelmi oltalom alatt nem álló, illetve nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá nem tartozó veszélyes állatnak az országba való behozatalához az állatvédelmi hatóság által kiállított tartási engedély szükséges. Az állatvédelmi hatóság a veszélyes állat tartását engedélyező határozatát megküldi a területileg illetékes a rendőrkapitányság részére.

Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint a természetvédelmi oltalom alatt álló, illetve nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó veszélyes állat országba való behozatalához a természetvédelmi hatóság tartási engedélye szükséges.

A szállítás akkor engedélyezhető, ha biztosítottak a jogszabályban előírt szállítási, behozatal esetében a tartási feltételek. A szállítási engedély tartalmazza a szállított állat azonosításához szükséges adatait, a felügyeletét ellátó személy azonosítási és elérhetőségi adatait, a származási országot, a szállítás dátumát, a célországot, különösen veszély faj esetében a szállítási útvonalat. A veszélyes állatok szállítása esetén a jogszabályi előírások teljesülését szükséges vizsgálni. Ha engedély nélkül került sor a szállítás végrehajtására, úgy felmerülhet a bűncselekmény elkövetésének a gyanúja. Ha a szállításra a szállítási engedély kereteit túllépve került sor, úgy az állatvédelmi hatóság jogosult eljárni az állattartóval illetve a szállítást végrehajtó személlyel szemben.

a veszélyes állat tartására vonatkozó jogszabályban előírt biztonsági előírást megszegi,

A veszélyes állat tartására kiadott engedély tartalmazza azokat az állat tartásához szükséges biztonsági előírásokat, amelyeket az állattartó köteles betartani annak érdekében, hogy a veszélyes állatának a szökését, támadását meg tudja akadályozni. Az Ávtv 21. § (6) bekezdése alapján „*a veszélyes állat tartójának gondoskodnia kell az állat szökésének megakadályozásáról.*”

A veszélyes ebek tartására vonatkozó előírások

A veszélyes állatok tartásán kívül szintén az adott lakókörnyezet védelmét szolgálja a veszélyes ebek tartásával kapcsolatos biztonsági előírások betartatása is. A legtöbb kutyát azért nyilvánítják veszélyessé, mert embernek, vagy másik állatnak súlyos fizikai sérülést okozott.

Ezen veszélyes ebek a közterületen csak pórázon, szájkosárral sétáltathatók és a tartásukra szolgáló kennel, illetve a közterületől az állatot elzáró kerítésnek olyannak kell lennie, amely megakadályozza az állat önerőből történő kiszabadulását.

A veszélyessé nyilvánított eb akármilyen cukin is viselkedik, bármikor, egy addig nem ismert kulcsinger hatására kifordulhat önmagából és súlyos sérüléseket okozhat, ezért a tartásukra vonatkozó szabályokat mindig be kell tartani.

veszélyes eb fogalma

A Büntető Törvénykönyv az Állatvédelmi törvény 24/A. § (2) bekezdésével összhangban határozza meg a veszélyes eb fogalmát.

Btk: 359. § (4) E § alkalmazásában veszélyes eb a hatósági határozatban egyedileg veszélyes ebbé nyilvánított eb.

Ávtv 24/A. § (2) Veszélyes eb az állatvédelmi hatóság által egyedileg veszélyesnek minősített eb.

Az Ávtv. 2011. évi módosítása változtatta meg a veszélyes eb fogalmát. Korábban az 1974. évi 17. törvényerejű rendelet 5. § (1) bekezdése az élet és vagyonbiztonság védelme céljából az állatok védelmének és kímélésének érdekében állami feladatként határozta meg az állatviadalk megakadályozását, valamint a veszélyesnek minősülő ebekkel szembeni védekezést.

Ugyanezen szakasz (2) bekezdése tartalmazta azon, már nem hatályos jogszabályi rendelkezést, mely szerint a törvény erejénél fogva veszélyes eb a pit bull terrier és e fajta egyedeinek egymással való pároztatásából, továbbá bármely más egyeddel való keresztezéséből származó keveréke. A törvényerejű rendelet kimondta, hogy Kormányrendelet más fajtákat is veszélyesnek nyilváníthatott. Ezen törvényerejű rendelet felhatalmazása alapján született meg a veszélyes és veszélyesnek minősített eb tartásáról és a tartás engedélyezésének szabályairól szóló 35/1997. (II. 26.) Kormányrendelet, melyet a jelenleg is hatályos, a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010 (II. 26.) Kormányrendelet helyezett hatályon kívül.

2011. előtt a pitt bull jellegű kutyákat veszélyes fajtaként határozta meg a jogalkotó. **2011. óta az állatvédelmi hatóság határozatával egyedileg nyilváníthat veszélyessé egy kutyát**, ha

24/A. § (1) Az állatvédelmi hatóság az ebet egyedileg veszélyesnek minősítheti, amennyiben

a) az eb fizikai sérülést okozott, és megvalósulnak a veszélyesnek minősítés e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott feltételei, vagy

b) az eb fizikai vagy pszichikai állapota alapján feltételezhető, hogy az embernek fizikai sérülést okozhat, és ez a veszélyhelyzet kizárólag az eb veszélyesnek minősítésével hárítható el.

A 41/2010. Kormányrendelet jelzési kötelezettséget ír elő a települési önkormányzat jegyzője részére a járási állat-egészségügyi hatóság felé, amennyiben arról értesül, hogy az eb a rendelet mellékletében leírt sérülést okozott. Az állat-egészségügyi hatóság az állatvédelmi törvény 42/D. § szerinti intézkedéseket (köztük az eb veszélyessé nyilvánítását) rendelheti el.

Elkövetési magatartások:

Az előző fejezetben részletesen ismertetésre került az állatvédelmi törvény veszélyes ebekkel kapcsolatos előírásai, melyek közül a veszélyes eb zárt helyen tartási kötelezettségének, illetve a veszélyes eb tartására utaló figyelmeztető tábla elhelyezésének elmulasztása szabálysértésnek minősül.

Az állatvédelmi törvény 24/A. § (2) bekezdése szerint:

(2) Tilos a veszélyes eb bármely módon való szaporítása, tenyésztése – ideértve a vétlen szaporulatot is –, az országba való behozatala, kivitele, elidegenítése, bármely formában történő versenyeztetése, őrző-védő feladatokra való tartása, képzése és alkalmazása.

Az állatvédelmi törvényben megfogalmazott tilalmak a tárgyalta büntetőjogi tényállásban az alábbiak szerint kerültek megfogalmazásra:

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki

a) veszélyes ebet

aa) szaporít, az ország területére behoz, onnan kivisz, versenyeztet, vagy engedély nélkül tart,

ab) jogszabály megszegésével elidegenít vagy megszerez, illetve

b) a veszélyes eb

ba) ivartalanítására vonatkozó jogszabályban előírt kötelezettségét megszegi, vagy

bb) tartására vonatkozó jogszabályban előírt biztonsági előírást megszegi.

szaporítás, ivartalanítási kötelezettség

A szaporítás fogalmát a Btk. nem határozza meg, az állatvédelmi törvény 24/A. § (5) bekezdése szerint tilos a veszélyes eb bármely módon való szaporítása, tenyésztése – ideértve a vétlen szaporulatot is-....

Az állatvédelmi törvény nem csak a veszélyes eb szándékos szaporítását, tenyésztését tiltja, hanem a vétlen szaporulat létrejöttét is, ezért a veszélyes ebek vonatkozásában ivartalanítási kötelezettséget ír elő az állattartó számára.

az ország területére behoz, onnan kivisz

A veszélyessé minősített eb nemzetközi forgalomban nem vehet részt, azaz nem lehet külföldre szállítani. Az engedéllyel tartott veszélyes ebbel még rövid időre sem szabad Magyarország határát átlépni, ez a tilalom a Schengeni határookra is vonatkozik. Ugyanez a tilalom vonatkozik a külföldön veszélyessé minősített ebekkel történő Magyarországra utazásra is, tehát, ha például egy kutyát Ausztriában veszélyessé nyilvánítanak, ez az állat nem lépheti át Magyarország határát.

versenyeztetés

Ha egy kutyát veszélyes ebbé minősítenek, akkor az az állat a továbbiakban semmilyen versenyen nem vehet részt. A veszélyessé nyilvánítás alapját a vagy ember elleni, vagy másik állattal szembeni támadás, vagy az annak a közvetlen veszélye képezte, így a jogalkotó joggal döntött amellett, hogy a veszélyessé minősített állatok ne vehessenek részt a különböző rendezvényeken, hiszen ott jellemzően nagyszámú két és négylábú versenyző vehet részt, így a veszélyes ebek esetében felmerülhet az ember vagy másik állat elleni támadás esélye. A versenyeztetés alatt azon rendezvények érthetőek, ahol egyidőben nagyobb számú gazda és kisállat jelenik meg, ezek nem kizárólag tiltott események, például a tiltott állatviadal lehet, hanem ide értendők a súlyhúzó, falmászó, magasugró versenyek is, hiszen ezek alkalmával előfordulhat, hogy a kutyák póráz nélkül hajtanak végre feladatokat, így fennállhat a személy elleni, vagy fajtárs elleni támadás lehetősége.

engedély nélkül tart:

A 41/2010 Kormányrendelet 17/E. § kimondja, hogy a veszélyes eb, a veszélyessé minősítést követő 60 nap elteltével kizárólag a járási állat-egészségügyi hatóság által kiadott engedéllyel, az abban foglalt tartási feltételek betartása mellett, ivartalanítva és transzponderrel megjelölve tartható.

Az engedély kiadását az eb tulajdonosa, vagy a tulajdonossal együtt az ebtartó kérheti a veszélyessé nyilvánító határozat véglegessé válásától számított 15 napon belül. Az említett jogszabály előírja a kérelem tartalmi elemeit. Ha a kérelemben foglaltak alapján megállapítható, hogy a veszélyes eb tartásának személyi és tárgyi feltételei adottak úgy az állatvédelmi hatóság 2 évre kiállítja a tartási engedélyt.

A tartási engedélyt vissza kell vonni, ha az eb tulajdonosa vagy az ebtartó a jogszabályban meghatározott kötelezettségeit ismételten megszegi, az eb tartási helyét- akár ideiglenesen is- megváltoztatja vagy a veszélyes eb tulajdonjoga átruházásra kerül.

Veszélyes ebet közterületen vezetni, tömegközlekedési eszközön szállítani, csak a harapás lehetőségét megakadályozó, biztonságos szájkosárral és a kibúvást megakadályozó nyakörvvel,

két méternél nem hosszabb, nem kihúzható pórázon lehetséges. Fontos szabály, hogy csak a tartási engedélyben megjelölt személy felügyeletével lehet közterületen vezetni a veszélyes ebet. Ha az engedélyben megjelölt eb tartó vagy tulajdonos akadályoztatva van, úgy a közterületen a veszélyes állat nem vezethető, szállítható.

jogszabály megszegésével elidegenít vagy megszerez

A veszélyes eb tulajdonjogának az átruházásakor az új tulajdonosnak új tartási engedélyt kell kérnie. Fontos szabály, hogy ezt az engedélyt az állat átvételét megelőzően kell megkapnia az új tulajdonosnak, vagy eb tartónak, nem teheti meg azt, hogy megvásárolja a veszélyes kutyát, majd később benyújtja az engedély iránti kérelmet, mert ebben az esetben az engedély nélküli tartás fordulatot valósítaná meg. A veszélyes állat elidegenítése esetén a korábbi tulajdonosnak is be kell jelentenie a tulajdonjog átruházását.

veszélyes ebet őrző-védő feladat végzésére tart, kiképez, illetve veszélyes ebbel ilyen feladatot végeztet

A Btk. az állatvédelmi törvény 24/A. § (5) bekezdésében foglalt kötelezettség megsértését rendeli büntetni ezzel a fordulattal.

Ha egy kutyát veszélyes ebbé nyilvánítanak, akkor ezzel a kutyával akkor sem folytatható őrző-védő tevékenység, ha a kutyának még a vizsgálja nem járt le. Ez a tilalom a veszélyessé nyilvánítás elrendelésekor áll be, tehát ezen időponttól a veszélyessé nyilvánított kutyával vagyonőri tevékenység nem folytatható.

Az állatkínzás bűncselekmény tényállása, elkövetési magatartásai

Törvényi tényállás:

Btk. 244. § (1) Aki

a) gerinces állatot indokolatlanul oly módon bántalmaz, vagy gerinces állattal szemben indokolatlanul olyan bánásmódot alkalmaz, amely alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza,

b) gerinces állatát vagy veszélyes állatát elűzi, elhagyja vagy kiteszi, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az állatkínzást

a) az állat különös szenvedését okozva,

b) több állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozva,

c) nagy nyilvánosság előtt,

d) az állatok védelméről és kíméletéről szóló törvényben meghatározott, az állat kedvtelésből való tartásától, illetve az érintett állatfaj tartásától eltiltással érintett állattal szemben az eltiltás tartama alatt, vagy

e) állatkínzás vagy tiltott állatviadal szervezése bűncselekmény miatti elítélést követő két éven belül követik el.

f) ebrendészeti telep vagy állatmenhely működtetése során követik el.

(3) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az állatkínzást

a) méreg alkalmazásával vagy az állat elpusztítására alkalmas csaletek kihelyezésével több állat pusztulását okozva,

b) különös visszaesőként, vagy

c) a (2) bekezdés f) pontjában foglalt bűncselekményt tíznel nagyobb számú állatra követik el.

(4) A (3) bekezdés szerint büntetendő, aki az (1) bekezdés a) pontjában foglalt bűncselekményt szaporítással összefüggő haszonszerzési cél érdekében, tíznél nagyobb számú kedvtelésből tartott állatra, a jó gazda gondosságának elmulasztásával követi el.

(5) Aki a (3) bekezdés a) pontjában meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) A (3) bekezdés b) pontja alkalmazásában a különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény az állat pusztulását okozva elkövetett természetkárosítás, az állatkínzás, a tiltott állatviadal szervezése.

Az állatvédelmi törvény preambuluma szerint

Az Országgyűlés

- annak tudatában, hogy az állatok érezni, szenvedni és örülni képes élőlények, tiszteletben tartásuk, jó közérzetük biztosítása minden ember erkölcsi kötelessége,
- elismerve azt a megkülönböztetetten nagy értéket, amelyet az állatvilág egésze és annak egyedei jelentenek az emberiség számára,
- kifejezve azon szándékát, hogy Magyarország tevékeny módon részt vállaljon az állatok védelme és kímélete érdekében kifejtett nemzetközi erőfeszítésekből, az állatok ésszerű védelmének és kíméletének biztosítása érdekében az alábbi törvényt alkotja:

A jog egyre inkább elismeri az állatok érezni, örülni, szenvedni képes természetét, és védelmet biztosít nekik az ember önkorlátozása, a tulajdonos onnipotenciájának megsértése árán is, értéknek nyilvánítja az állatokat pusztta létezésük folytán.¹⁰⁵

Az állatkínzás az állatvédelmi tényállások alaptényállása. A jelenleg hatályos büntetőjogi norma egy embematikus állatkínzási esetet követő közfelháborodás és aláírásgyűjtés nyomán, 2004-ben került megalkotásra. Az egyik legdinamikusabban változó büntetőjogi tényállás, a megalkotása óta eltelt két évtized alatt 4 alkalommal változott, mely önmagában megmutatja, hogy mekkora a társadalom érzékenysége és érdeklődése ezen jogterület iránt. Az elmúlt 3 évben is jelentős változások történtek, új elkövetési magatartások kerültek megfogalmazásra, ezzel is reagált a jogalkotó a közfelháborodást okozó bűnelkövetésekre.

Elkövetési tárgy:

A bűncselekmény elkövetési tárgya a gerinces állat, illetve a veszélyes állat. A gerinces állat fogalmát a büntető törvénykönyv nem határozza meg az állatok biológiai rendszertani besorolása alapján határozhatjuk meg, hogy az adott állat gerinces állatnak minősül-e vagy sem. Ha nem gerinces állat vonatkozásában kerül kifejtésre az elkövetési magatartás úgy az elkövetett cselekmény nem büntetőeljárás, hanem közigazgatási eljárás keretében kerülhet elbírálásra. Sokakban felmerül a kérdés, hogy a jogalkotó miért a sérelmére elkövetett cselekményeket minősíti bűncselekményé, erre az egyik magyarázat az lehet, hogy a gerinces állatok képesek szenvedni, és ez tudományos kutatások is megerősítették. Az utóbbi időben komoly kutatások folynak a lábasfejűek, és bizonyos pókfajok ezen képességének a feltárására ugyanakkor a jogalkotó a gerincesek törzsének megjelölésével az állatok olyan csoportját helyezte büntetőjogi védelem alá, amelyet valamennyi alapfokú képzettséggel rendelkező személy a tanulmányai során megismert.

A veszélyes állat fogalma az előző fejezetben részletesen kifejtésre került. Fontos megjegyezni, hogy a nem gerinces veszélyes állatra is elkövethető az állatkínzás bűncselekményének előzi, elhagyja, kiteszi fordulata.

¹⁰⁵ Vetter Szilvia: Állatvédelmi jog (2024.)148. oldal

Elkövetési magatartások:

indokolatlan bántalmazás eszköz nélkül

Az indokolatlanság fontos tényállási elem. Az állatnak okozott fizikai sérülés csak akkor minősülhet bűncselekménynek, ha nincs olyan elfogadható ok, amely a sérülés okozását legalizálná. Ilyen eset például az állat gyógykezelése során megvalósuló fizikai behatás (műtét). Az indokolatlanság megítélése bírói mérlegelés kérdésköre, mely keretében a bíróság az eset összes körülménye alapján, a társadalom erkölcsi felfogására tekintettel kerülhet megállapításra.

A bántalmazás alatt fizikai sérülés okozását értjük, mely akkor minősülhet bűncselekménynek, amennyiben alkalmas arra, hogy az állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza.

Az alkalmasság szintén lényeges tényállási elem, melynek a megítélése igazságügyi orvosszakértői feladat. Ennél az elkövetési magatartásnál igen nagy az antropomorfizáció veszélye, nem mindegy hogy mekkora testű kutyát, mekkora erőhatás ér, illetve a sérülés okozott-e funkcióvesztést az állat esetében.

Ha az elkövető ráüt a kutyájára, az még önmagában nem biztos, hogy bűncselekménynek minősül, mert egyáltalán nem mindegy, hogy egy 4-5 kilós kiskutyára üt rá valaki vagy egy 70 kilogrammos nagytestű kutyára. A kistestű kutya megütése akár alkalmas lehet olyan fizikai sérülés kiváltására, amely az eb maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza, míg a nagytestű kutya esetében ilyen következmény nagyon ritkán fordulhat el.

Ennek a megítélése minden esetben igazságügyi állatorvosszakértői kompetencia.

A szolgálati kutyák kiképzése során fontos megjegyezni, hogy az állat kiképzésére kényszermentesen kerüljön sor. A szolgálati kutyák komoly kiválasztási folyamaton mennek keresztül, mely során azokat az egyedek kerülnek kiválasztásra, akik alkalmasak a kiképzésre és a későbbi szolgálati feladatok ellátására. Többnyire domináns kutyák kerülnek kiválasztásra elfogókutyának vagy járorkutyának, akik a gazdájukkal együtt oda mennek be, ahonnan mindenki menekül, nem ijednek meg attól, ha az elkövető rájuk, vagy a gazdájukra támad, sőt a kutyavezető utasítására ártalmatlanná teszik a támadót és a támadás leküzdését követően vezényszóra elengedik az elkövetőt. Ezen feladatellátásra tekintettel a szolgálati kutyák kiképzése során a kutyának a támadó magatartást fel kell ismernie, és utasításra a tanult fogásokat alkalmazva le kell küzdenie az elkövetőt, ennek érdekében a kiképzés része a támadó magatartás felismertetése, fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy a kiképzésnek kényszermentesen kell megvalósulnia, csak akkor eredményes egy őrző-védő képzés, ha a kutya és a kutyavezető között kialakul a megfelelő bizalom.

indokolatlan bántalmazás eszközzel

Ez az elkövetési magatartás magában foglalja mindazon magatartásokat, amikor az állat bántalmazására az elkövető valamilyen eszközt vesz igénybe. Az eszköz alkalmazása a bírói mérlegelés keretében kerül elbírálásra, mint elkövetési körülmény, mely az elkövető szándékára, tudattartamára utalhat. Az eset megítélésénél során egyáltalán nem mindegy, hogy az elkövető az állatot a keze ügyébe kerülő seprűvel bántalmazta, vagy szándékosan előkészített egy eszközt, amivel válogatott kínzásokat hajtott végre az állaton.

maradandó egészségkárosodást, vagy pusztulást okozó indokolatlan bánásmód

A bántalmazás mint jellemzően egyszeri aktussal szemben a bánásmód egy tartós magatartás, melynek fogalmába beletartozik minden olyan fizikai ráhatást, gondozási magatartás, amely az állatot az állattartó felől éri. Akkor tényállásszerű az elkövető cselekménye, ha az indokolatlan bánásmód alkalmazása alkalmas az állat maradandó egészségkárosodásának vagy pusztulásának az előidézésére. Jellemző elkövetési magatartás a tartós éheztetés, nem megfelelő eleség vagy nem elegendő vagy nem megfelelő víz biztosítása.

Jelenleg még nincs bírói gyakorlata a túletetésnek, de az állatorvos szakmai vélemények mindannyiszor felhívják a figyelmet a túltáplálás következtében kialakult maradandó egészségkárosodás veszélyére is.

Ezen elkövetési magatartásnál az elkövetők jellemzően nem ismerik az adott állatfaj gondozási igényeit, ez különösen az egzotikus állatfajok esetében fordulhat elő. A másik jellemző elkövetési mód amikor az állattartó bár tudja, hogy az állatának szüksége van a megfelelő mennyiségű és tisztaságú ivóvízre azt mégsem biztosítja.

Az indokolatlanság itt is fontos mérlegelési körülmény, hiszen előfordulhat, hogy egészségügyi okból az orvos utasítására kap kevesebb élelmiszert a kezelt állat, de igen kevés az az orvosi eset, ahol a fenti orvosi utasítás akkor is indokolt lehet, ha az az állat maradandó egészségkárosodását okozná. A pusztulás, mint eredmény bekövetkezése esetében álláspontom szerint nem tud eredménnyel védekezni az elkövető bármilyen indokolt bánásmódra.

Az alkalmasság megítélése orvosszakértői kérdés.

gyűjtögetés

Ennek az elkövetési magatartásnak az az egyik legfontosabb jellemzője, hogy úgy válik valaki állatkínzóvá, hogy a tudattartama alapján ő mindvégig azt gondolja, hogy a lehető legjobb körülményeket biztosítja az állatainak.

A legtöbb elkövető csak néhány állat megmentésével kezdi az állatokat jó körülmények között tartja, biztosítja számukra a szükséges egészségügyi ellátást és megkapja tőlük az általa vágyott szeretetet, majd még több állatot ment meg egyre magasabbak lesznek az állatok takarmányozási és egészségügyi költségei, már nem tudja az összes állatot ivartalanítani, de egyre inkább belelovalja magát abba a tudatállapotba, hogy az adott településen csak ő képes megmenteni a számkivetett állatokat. Egyre több kóbor állatot fog be, és egyre kevésbé képes őket ellátni. Ekkor következik be az a pillanat, amikor már nem tudja irányítani az életét, az általa megmentett állatok áldozatává válik, a pszichés állapota megváltozik, ő is az állataihoz hasonlóan rossz körülmények között él, egy idő után már az állatok után sem képes kitakarítani, hozzászokik a mások által elviselhetetlennek tartott bűzhöz. Ekkora már az általa megmentett, de nem ivartalanított állatok egymás között szaporodnak, egyre több újabb alom születik és végképp elveszíti az elkövető a kontrollt.

Sajnos a legtöbb eset ebben a legutolsó fázisban válik ismertté, szinte megoldhatatlan feladat elé állítva a hatóságokat az állatok elhelyezése terén, hiszen sok esetben 50-100 kutyát vagy macskát kell elhelyezni. Az elkövető sajátossága, hogy az állataitól nem képes megválni, még az elhullott állatok tetemeit a hűtőszekrényben tartja, erre a legtöbbször csak a szemle során keletkezik bizonyíték.

Ez a cselekmény közösségi összefogással megelőzhető lenne, ha az adott településen élők jobban figyelnének egymásra, illetve a hatóságok tagjai időnként ellenőriznék az állattartó telepeket, illetve nagyobb figyelmet fordítanának azokra a személyekre akiről a közösség tudja, hogy állatmentéssel vagy állatok befogadásával foglalkozik.

gerinces állatát vagy veszélyes állatát elűzi, elhagyja vagy kiteszi.

Ennél az elkövetési magatartásnál az indokolatlanság nem tényállási elem, mert aki nem gondoskodik a gerinces állatáról, az állatát elűzi, elhagyja, kiteszi, akkor elköveti a bűncselekményt.

Az állatvédelmi törvény előírja, hogy az állattartó köteles az állatát a jó gazda gondosságával ellátni, azaz az állat számára olyan életkörülményeket köteles biztosítani, amely az állat fajára, nemére és korára jellemző fizikai, élettani, tenyésztési és etológiai sajátosságainak, egészségi állapotának megfelel, és kielégíti a tartási és takarmányozási igényeit. A törvény állat kíméletéről és az állatkínzás tilalmáról szóló fejezetének 8. §. -a kimondja, hogy *az ember*

környezetében tartott állat, valamint a veszélyes állat tulajdonjogával, tartásával felhagyni nem szabad. Az állat elűzése, elhagyása vagy kitétele tilos.

Az állatvédelmi törvény ezen tilalmazó rendelkezését rendeli büntetni a bűncselekmény ezen fordulata. Az elkövető ezen cselekményével felhagy az állat feletti birtoklásával, nem biztosítja az állatnak szükséges tartási feltételeket. A magára hagyott, elűzött állat -amennyire képes- megpróbál ösztönösen túlélni, önmagát táplálni. Egy kóborló állat is jelenthet veszélyt, azonban ha a kóbor állatok nagyobb falkává állnak össze, ők már komoly közbiztonsági veszélyt is jelenthetnek, hiszen 5-10 falkában élő és közösen támadást kifejtő kutya súlyos sérüléseket képes okozni. A tényállás ezen fordulata tehát nem csak az állatvédelmi, hanem a közösség védelme szempontjából is fontos. Ez a cél ad magyarázatot arra a kérdésre, hogy a gerinces állatokon túl a veszélyes állatokra miért lehet elkövetni ezt a bűncselekményt, hiszen a közösség védelme szempontjából elsődleges fontosságú, hogy az előző fejezetben részletesen tárgyalt veszélyes állatok tartására a kijelölt és a biztonsági előírásoknak megfelelő tartási helyen kerüljön sor.

Az állatkínzás minősített esetei:

az állat különös szenvedését okozva történő elkövetés

Az állat sérülésének a mértékének a minősítése igazságügyi szakértői kompetencia, akkor állapítható meg ha az elkövető az átlagosnál lényegesen nagyobb szenvedést okoz az állatnak. A cselekmény megítélésénél a Legfelsőbb Bíróság 15. számú irányelvén alapuló, és a 3/2013 Büntető Jogegységi határozatban kifejtett különös kegyetlenség dogmatikai alapjait szükséges mérlegelni.

*A különös kegyetlenség fogalma alá az átlagosat lényegesen meghaladó szenvedéssel járó (amilyen például a tűzhalál, az élve eltemetés stb.), rendkívüli embertelenséggel, brutalitással, gátlástalanul, az emberi méltóság mély megalázásával vagy az elkövető emberi mivoltából kivetkőzve véghez vitt ölési cselekmények vonhatók*¹⁰⁶.

Az emberölésnél kidolgozott dogmatikai elvek az állatok sérelmére elkövetett cselekményeknél is iránymutatásul szolgálnak, hiszen az állatvédelmi törvény preambuluma kimondja, hogy az állat örülni és szenvedni képes élőlény, így az átlagos szenvedést lényegesen meghaladó szenvedést az állat is képes érezni, ezért a rendkívüli brutalitással gátlástalanul elkövetett cselekmények esetében felmerülhet ezen minősítő körülmény megállapíthatósága.

több állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozva történt elkövetés

Ezen minősítő körülmény megállapítása akkor merülhet fel, ha legalább két állat vonatkozásában következik be az (1) bekezdés a) pontjában leírt eredmény.

nagy nyilvánosság előtt történő elkövetés

A jogszabálmódosítást az indokolta, hogy közösségi média felületeken jelentősen megnövekedett azon tartalmak száma, amelyben állatkínzó magatartást nagy nyilvánosság, mint online közösség előtt kövessék el. Különösen nagy a társadalmi veszélyessége a különböző streaming szolgáltatások útján, vagy a dark web felületein létrehozott csoportokban élőben közvetített állatkínzásoknak, ahol akár az állat pusztulásával járó tevékenységet „szórakozásból” közvetítették és „népszerűsítették”. Ezen tartalmak, vagy az állatkínzó magatartások elkövetésére felhívó kihívások károsan hatottak a tartalmat megtekintő személyek különösen a fiatalok erkölcsi és pszichés fejlődésére, és alkalmassá válhatnak az állatkínzó magatartások népszerűsítésére, és a nézettség növelése miatti motiváció az elkövetőt vagy más további személyt újabb állatkínzó magatartások megvalósítására készíthetné¹⁰⁷.

¹⁰⁶ 3/2013. számú BJE határozat 4.pont

¹⁰⁷ 2021. évi CXXVIII. törvény indokolása

az állattartástól eltiltás tartama alatt történő elkövetés

Ezen minősítő körülmény alkalmazása akkor merülhet fel, ha az elkövető az állatvédelmi törvényben meghatározott, az állat kedvtelésből való tartásától, illetve az érintett állatfaj tartásától eltiltással érintett állattal szemben valósul meg az (1) bekezdés a) pontjában leírt bűncselekmény.

Az állatvédelmi törvény 43. §-a az alábbiak szerint rendelkezik az állattartástól eltiltásról:

(9) Ha kedvtelésből tartott állat tartója az állatok védelmére vonatkozó jogszabályok vagy hatósági határozat rendelkezésének szándékos vagy ismételt megsértésével állatának maradandó egészségkárosodását vagy elpusztulását okozza, és a kedvtelésből tartott vagy a jövőben tartandó állat jóléte állatvédelmi bírság kiszabásával és az állatvédelmi képzésen való részvételre kötelezéssel sem biztosítható, az állatvédelmi hatóság – állatvédelmi bírság kiszabása mellett – az állattartót állat kedvtelésből való tartásától a jogsértés súlyától függően 2–8 évre eltiltja.

(10) Ha nem kedvtelésből tartott állat tartója az állatvédelemre vonatkozó jogszabályok vagy hatósági határozat rendelkezésének szándékos és ismételt megsértésével állatának maradandó egészségkárosodását vagy elpusztulását okozza, és a tartott vagy a jövőben tartandó állat jóléte állatvédelmi bírság kiszabásával és az állatvédelmi képzésen való részvételre kötelezéssel sem biztosítható, az állatvédelmi hatóság – állatvédelmi bírság kiszabása mellett – az állattartót az érintett állatfaj tartásától a jogsértés súlyától függően 2–8 évre eltiltja.

Az elkövetőt az állatvédelmi hatóság akkor tiltja el az állattartástól, ha az elkövető korábban az állatok maradandó egészségkárosítását vagy pusztulását eredményező magatartást tanúsított és a korábbi eljárás során feltárt személyi körülmények alapján a jövőben tartandó állat jóléte az állatvédelmi képzésen való részvételre kötelezéssel sem biztosítható. Azaz az elkövetővel szemben korábbal lefolytatott eljárás keretében a hatóság már kifejtette a rosszallását, felhívta az elkövető figyelmét a jogsértő cselekményére, és a további jogsértések megelőzése érdekében az állattartástól eltiltotta, de az elkövető ezen hatósági tiltás ellenére követte el a bűncselekményt.

az állatkínzás vagy tiltott állatviadal szervezése bűncselekmény miatti elítélést követő két éven belül történő elkövetés

Ezen minősítő körülmény alkalmazása akkor merülhet fel, ha az elkövetőt állatkínzás vagy tiltott állatviadal szervezése bűncselekmény miatt a bíróság marasztaló ítéletet hozott. A marasztaló ítélet lehet pénzbüntetés, közérdekű munka, felfüggesztett szabadságvesztés büntetés kiszabása, és ezen elítélést követő két éven belül követ el újabb állatkínzásnak minősülő bűncselekményt.

A minősítő körülmény megállapításánál lényegi elem az elítélés időpontja, mely alatt a jogerős ítélet kiadmányozását érjük, illetve az újabb bűncselekmény elkövetésének az időpontja, ha a korábbi ügyben történő elítélést követő két éven belül történt az elkövetés, – függetlenül attól, hogy mikor indul meg a büntetőeljárás az újabb bűncselekmény miatt – felmerülhet ezen minősítő körülmény alkalmazása.

Ha az elkövetőt a korábbi büntetőeljárásban végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, akkor a (3) b) pontja szerinti minősítő körülmény alkalmazása válhat indokoltá.

ebrendészeti telep vagy állatmenhely működtetése során történő elkövetés

Ez a minősített eset 2025. évi jogszabálmódosítással került pönalizálásra. Az elmúlt években egyre nagyobb figyelem irányult az állatvédelmi tevékenységre. Az ebrendészeti telepeket vagy az állatmenhelyeket üzemeltetőknek fokozott felelősségük van az állatvédelmi és állatjóléti elvárások maximális betartásáért, hiszen a hatóságok az intézkedésükkel érintett, (megmentett kutyákat) ezekben a létesítményekben tudják elhelyezni, nagyon sokan innen fogadják örökbe

a házikedvencüket, a létesítményeket üzemeltető legtöbb szervezet rendszeresen tart állatvédelmi érzékenyítő foglalkozásokat oktatási intézményekben, önkormányzati rendezvényeken, ezért is élvezik a társadalom bizalmát.

Az állatmenhelyek felé fennálló fokozott társadalmi bizalom indokolja a bűncselekmény minősített esetének a megalkotását, hiszen mindannyiunk közös elvárása ezen létesítmények felé az állatvédelmi és állatjóléti előírások maradéktalan betartása. Amennyiben ezen létesítmény működtetése során az állatmenhely vagy ebrendészeti telep üzemeltetésében részt vevő személyek az állatvédelmi szabályok betartásáért fennálló fokozott felelősségük ellenére követnek el állatkínzást, úgy fennáll a bűncselekmény minősített esetének a megállapíthatósága.

A „*működtetése során*” szófordulat alkalmazásával a jogalkotó egyértelműen meghatározta, hogy a minősített eset alkalmazhatósága akkor merülhet fel, ha az elkövető részt vesz az állattartó telep működtetésében (telephelyvezető, állatgondozó, önkéntes segítő, vagy akár önkéntes kutyasétáltató)

Ha valaki csak látogatóként vagy örökbefogadóként jelenik meg az ebrendészeti telepen vagy állatmenhelyen, azaz nem vesz részt az állattartó telep működtetésében, az általa kifejtett állatkínzó magatartás esetében nem merül fel a minősített eset alkalmazhatósága. Szintén nem alkalmazható ez a minősített eset akkor, ha a fenti létesítmény működtetésében részt vevő személyek állatkínzó cselekményüket nem a fenti létesítmény működtetésével összefüggésben tanúsítják. Ha például a házuk udvarára betévedő szomszéd állatával kapcsolatban követik a bűncselekményt, akkor a minősített eset alkalmazása nem merül fel, ugyanakkor, ha önkéntes befogadóként nála elhelyezett állat vonatkozásában fejtik ki a büntetendő magatartást, akkor felmerülhet a minősített eset alkalmazása.

A minősített eset megállapításának a feltétele, hogy a speciális alanyiséggel rendelkező elkövető a feladatával, munkájával összefüggésben, a fenti létesítmény működtetése során tanúsítson olyan indokolatlan magatartást, amely alkalmas arra, hogy az ott elhelyezett állatok maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza.

Ha a fenti létesítményben a speciális alanyiséggel rendelkező elkövető tíznél nagyobb számú állatra követi el a fenti bűncselekményt, akkor a (3) bekezdés c) pontja szerinti minősített eset alkalmazhatósága merül fel, azaz az elkövető cselekménye bizonyítottság esetén öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető. Ez a magasabb büntetéssel fenyegetett minősített eset az állatmenhelyek és ebrendészeti telepek üzemeltetésében résztvevők még fokozottabb felelősségének a fennálltára utal, ha jelentős számú állat szenvedését okozzák az általuk elkövetett bűncselekménnyel.

méreg alkalmazásával vagy több állat elpusztítására alkalmas csaletek kihelyezésével több állat pusztulását okozva történő elkövetés

A méreg alkalmazásával történő elkövetés a 2022. évi jogszabályváltozással került nevesítésre mint a természetkárosítás és az állatkínzás minősített esete. A jogszabályi szigorítást megelőzően lezajlott állatvédelmi konzultáció eredményére figyelemmel a jogalkotó mind a természetkárosítás, mind az állatkínzás minősített eseteit kibővítette a méreg alkalmazásával történő elkövetéssel. A 2020. évben több olyan mérgezéses eset történt, ahol nagy egyedszámú védett, illetve nem védett ragadozómadár pusztult el akár direkt, akár másodlagos mérgezés eredményeként. Ezen esetek az állatoknak okozott jelentős szenvedésen túl a társadalom tagjaiban is széleskörben váltottak ki megbotránkozást. Az állatvédő szervezetek hazánkban és nemzetközi szinten komoly küzdelmet folytatnak a mérgezéses esetek visszaszorítása érdekében. A tömeges mérgezések helyszínén a természetvédelmi oltalom alá tartozó fajokon kívül igen sok kutya, macska és egyéb ragadozó esett a másodlagos mérgezések áldozatául, ezért az állatkínzás és a természetkárosítás minősített eseteként is pönalizálásra került méreg alkalmazásával történő elkövetés. A mérgezéses esetek sikeres felderítéséhez az állatvédelmi

hatóság a nyomozó hatóság és a Nemzeti Park Igazgatóságok szoros együttműködése szükséges. A büntetőjogi felelősség megállapításának az alapját a méreg vagy a mérgezett csaletek olyan módon történő elhelyezése képezi, mely alkalmas arra, hogy az abból, vagy a mérgezés következtében elpusztult tetemből fogyasztó (másodlagos mérgezés) állatok (tényállás szerint több állat, azaz legalább két állat) pusztulását okozza. A méreg alkalmazásával történő elkövetés legnagyobb társadalmi veszélyessége abban áll, hogy a méreg nem szelektív, minden olyan élőlényt károsít vagy elpusztít, aki vagy ami elfogyasztja. Az elkövetők sokszor olyan idegmérget használnak, amely az állati szervezeten kívül az emberre is veszélyes, akár halálos is lehet. A minősített esethez tartozó fokozott büntetőjogi védelem így nem csak az állatok, hanem az egyének védelmét is szolgálja.

A nagy visszhangot kiváltó, természetvédelmi területen elkövetett, nagyszámú védett egyed pusztulását okozó mérgezéses eseteken kívül a szomszédjogi konfliktusok egyik jellemző elkövetési magatartásává vált a mérgezés, melynek bizonyítása sokszor komoly nehézségek elé állítja a nyomozóhatóságokat.

Az élet kioltására alkalmas csaletek alatt minden olyan csalifalatot, eleséget érteni kell, amely bár nem tartalmaz méreganyagot, de az adott állatfaj esetében alkalmas az életének a kioltására (például a kutyaftatók környékén elhelyezett szöges virslifalatok).

különös visszaesőként történő elkövetés

A Btk 459. § 31. a) pontja szerint külön visszaeső az a visszaeső, aki mindkét alkalommal ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekményt követ el. A Btk. 459. § 31. pontja szerint visszaeső a szándékos bűncselekmény elkövetője, ha korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és a büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el.

A Btk. 244. § (6) bekezdése szerint a különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény az állat pusztulását okozva elkövetett természetkárosítás, az állatkínzás, a tiltott állatviadal szervezése.

Ezen minősítő körülmény megállapításának akkor van helye, ha az elkövető visszaesőnek minősül, azaz szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és mindkét alkalommal állat pusztulását okozva elkövetett állatkínzást, természetkárosítást vagy tiltott állatviadal szervezését követett el. A (2) bekezdés e) pontjában megfogalmazott minősítő körülmény és a (3) bekezdés b) pontja szerinti minősítő körülmény között az a lényeges különbség, hogy a (2) bekezdés e) pontja szerinti esetben bármilyen tartamú ítélet alapját képezheti a minősítő körülmény megállapíthatóságának, míg a (3) bekezdés b) pontja szerint minősítő körülmény kizárólag akkor állapítható meg, ha az elkövetőt korábban hasonló jellegű bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték és a büntetés kitöltésétől, vagy a végrehajthatósága megszűnésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el.

a (2) bekezdés f) pontjában foglalt bűncselekmény tíznél nagyobb számú állatra történő elkövetése.

Az állatmenhelyek vagy az ebrendészeti telepek felé fennálló fokozott társadalmi bizalom indokolja, hogy amennyiben ezen, az állatok megóvása, mentése céljából fenntartott telephelyek működtetése során tíznél nagyobb számú egyedre történik az állatkínzás elkövetése, úgy a jogalkotó ezen magatartást súlyosabb következményekkel fenyegeti, ezzel is erősítve ezen létesítmények üzemeltetőjétől elvárt állatvédelmi és állatjóléti előírások maradéktalan betartását.

szaporítással összefüggő haszonszerzési cél érdekében tíznél nagyobb számú kedvtelésből tartott állatra a jogazon gondosságát nélkülözve történő elkövetés

A 2022. évi jogszabálmódosítás az állatkínzás minősített eseteként fogalmazta meg a szaporítással összefüggő haszonszerzés cél érdekében tíznél nagyobb számú állatra történő elkövetést. Ezen minősített eset megfogalmazása során a jogalkotó célzatot is megfogalmazott, amikor meghatározta, hogy súlyosabban minősülnek azon állatkínzó magatartások, amelyeket szaporítással összefüggő haszonszerzési cél érdekében követnek el. Ezen magatartás megfogalmazásának a jogpolitikai indoka az volt, hogy a jogalkotó súlyosabban büntesse azon elkövetéseket, amikor a kedvtelésből tartott állatok tenyésztése nem a jó gazda gondosságával történik. Az elmúlt években jelentősen nőtt a kedvtelésből tartott állatok, jellemzően kutyák illetve divatosabbá vált fajtájú macskák szaporítása. A jogalkotó azon elkövetési magatartások ellen kívánt fellépni, amikor az elkövetők a profit maximalizálása érdekében az állatokat rendkívül rossz körülmények között, sanyargatva tartják, ezzel nem csak a szülő állatokat kínozzák, hanem a világra jött új egyedek sem a megfelelően szocializált, egészséges környezetben, sokszor genetikai öröklődő betegségekkel születnek, hiszen a szaporítók a profit maximalizálása érdekében nem törődnek a felmenők genetikai betegségeivel, csak azzal, hogy minél több kiskutyát „gyártsanak”. Az állatkínzás alapesete nem nyújtott kellő visszatartó erőt ahhoz, hogy ezen magatartástól elrettentse az elkövetőket, akik adott esetben több száz vagy több ezer kisállatot „gyártottak” és ezzel nagyon komoly jövedelemre tettek szert. A jelenleg hatályos szabályozás a szaporító telepek terjesztésétől és növekedésétől kívánja elrettenteni az elkövetőket.

Alapvető elvárás valamennyi állattartó felé, hogy az állatait az állatvédelmi törvény 3. § 8. pontjában megfogalmazottaknak megfelelően a jó gazda gondosságával tartsák. Fontos megjegyezni, hogy nem minden, a jó gazda gondosságát nélkülöző magatartás esetében alkalmazható ezen törvényi tényállás. A minősített körülmény csak azon akár aktív, akár passzív elkövetői magatartások esetében állapíthatóak meg, amely alkalmasak az állatok maradandó egészségkárosításának vagy pusztulásának az okozására. Ezen kitétel alapján megállapítható az állatkínzás minősített esete akkor, ha az elkövető 10-nél nagyobb számú kedvtelésből tartott egyedet haszonszerzési cél érdekében olyan módon sanyargatva tart, amely tartási körülmény alkalmas lehet az állatok maradandó egészségkárosításának az okozására. Felmerülhet ugyanakkor az a kérdés, hogy miként minősüljön az elkövető azon magatartásai, amelyek ugyan sértik a jó gazda gondosságát (például a kenelméret nem éri el a jogszabályban előírt méretet, de valamennyire megfelelő életteret biztosít az állat részére), de nem alkalmasak a maradandó egészségkárosítás megállapítására. Ezen cselekményeket nem büntetőeljárás keretében kell elbírálni, hiszen tényállási elem hiánya (amennyiben a bűncselekmény alapesete nem állapítható meg, úgy a minősített eset megállapítása nem lehetséges) miatt nem minősülnek bűncselekménynek, hanem ezen cselekményeket állatvédelmi eljárás keretében szükséges elbírálni. Ezért nagyon fontos, hogy a nyomozóhatóság és az állatvédelmi hatóság az állatvédelmi ügyekben folyamatosan kapcsolatban álljon egymással.

Az állatkínzás előkészülete

Az állatkínzás jelentőségét mutatja, hogy már az állatkínzó magatartások előkészületi stádiumát is büntetni rendeli a jogalkotó, azaz, ha az elkövető az állatkínzó magatartás elkövetésére mást felhív, vagy ajánlkozik vállalkozik illetve a közös elkövetésben megállapodik, továbbá ha az állatkínzáshoz szükséges, vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja. (például otthonában a szőkeket a virslibe szurkálja, fagyállalal itatja át a csalifalatokat, de azokat még nem helyezi ki a célterületre)

Kedvtelésből tartott állatok kereskedelmével összefüggő visszaélés tényállása és elkövetési magatartásai

244/A. § (1) Aki a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló jogszabályban meghatározott kor előtt kölyköket anyjuktól elválasztva, kereskedelmi mennyiségben az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában kereskedelmi mennyiség az öt vagy azt meghaladó számú kölyök.

A szaporító telepek elleni fellépés indokolta, hogy a jogalkotó önálló tényállásként fogalmazta meg a kedvtelésből tartott állatok kereskedelmével összefüggő visszaéléseket, hiszen az elkövetők a profit maximalizálása érdekében a kölyköket általában 4-5 hetes korukban már elválasztják az anyjuktól és különböző hamis vagy hamisított állatorvosi dokumentumokkal nagyszámban szállítják ki az országból és több ezer euros áron értékesítik őket. Több nyugat-európai országban hazánkat kutyaszaporító nagy hatalomnak tartják, ezen negatív országimázs elleni fellépés is indokolja ezen tényállás megfogalmazását. A jelenleg hatályos szabályok szerint transzponderrel megjelölt az állatok értékesítésére akkor kerülhet sor, amennyiben a veszettség elleni védőoltásokat megkapták. A veszettség elleni védekezés részletes szabályairól szóló 164/2008 (XII. 20.) FVM rendelet szerint a veszettség elleni immunizálást az állat 4 hónapos koráig kötelezően el kell végezni. Az állatorvos szakmai szempontok szerint legkorábban 12 hetes korban végezhető el a vakcinázás.

Felmerülhet a kérdés, hogy miért nem várják meg a szaporítók ezen életkort, miért hamisítják meg a kisállatútlevelekben az állatok születési idejét. A magyarázat egyszerű, 12 hetes korukra a kisállatok már jellemzően elveszítik a cukiságfaktorukat, és nehezebben értékesíthetők. Helyszíni ellenőrzés során a NÉBIH rendszeresen találkozott olyan állatszállítmánnyal, ahol a dokumentumok szerint 15 hetes kiskutyáknak a foguk még nem törte át az ínyüket, azaz még csak néhány hetesek voltak.

Az elkövetők a korán elválasztott kölyköket többszörös áron tudják értékesíteni a 10-12 hetes korukban leválasztott kölykökhöz képest. Az állatok szocializációja szempontjából rendkívül fontos az anyjukkal és testvéreikkel töltött néhány hét, amely a későbbi egészséges pszichés fejlődésükhöz jelentősen hozzájárul.

Sajnos a szaporítás jelenségétől a szolgálati kutyák sem mentesek. A társállat kiválasztása során törekedjünk arra, hogy megfelelő alomból, jól szocializált kutyát válasszunk társunkként.

Konklúzió

Jelen tanulmányban az állatvédelem jogi környezetének egyes szemelvényeit boncolgattuk a teljesség igénye nélkül. tettük ezt abból célból, hogy a tanulmányt olvasó/kutató szemét és figyelmét rávilágítsuk az állatvédelmi szabályozás egyes részeire és összességében pedig annak komplex jellegére. Tudván azt, hogy a jövő állatvédelmi reménye és megoldása nem a szigorúbb és összetettebb/bonyolultabb jogi szabályozás kialakításában rejlik, hanem a felelős állattartásra történő nevelés egyre szélesebb körű megvalósításában és az ezen körülményeket biztosító szabályozás harmóniájában bontakozik ki.

Felhasznált anyagok:

Dr. PHD Vetter Szilvia: Állatvédelmi Jog (2024)
Magyarország Alaptörvénye

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről
2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról
785/2021. (XII. 27.) Korm. rendelet a kóbor állat befogásával, tulajdonjogának átruházásával és elhelyezésével kapcsolatos feladatok ellátásának részletes szabályairól
40/2013. (II. 14.) Korm. rendelet az állatkísérletekről
32/1999. (III. 31.) FVM rendelet a mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályairól
85/2015. (XII. 17.) FM rendelet a veszélyes állatfajokról és egyedeik tartásának szabályairól
13/2001. (V. 9.) KöM rendelet a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről
1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
2021. évi CXXVIII. törvény indokolása
3/2013. számú BJE határozat
<https://kozosugyunkazallatvedelem.hu/tananyagok/jegyzoknek>

Dr. Frigyer László: A szolgálati kutyatartás és az állatvédelem avagy a felelős állattartás jelentősége – mint az „állatok károsításának” a megelőzési magatartása – a rendőrség szolgálati kutyákkal kapcsolatos tevékenysége során (2026.)

Dr. Frigyer László:

**A szolgálati kutyatartás és az állatvédelem
avagy a felelős állattartás jelentősége
– mint az „állatok károsításának” a megelőzési magatartása –
a rendőrség szolgálati kutyákkal kapcsolatos tevékenysége során (2026.¹⁰⁸)**

*Te egyszer s mindenkorra felelős lettél azért,
amit megszelídítettél.¹⁰⁹*

1. Felvezető gondolatok

A tanulmány a rendőrségi szolgálati kutyák tartását annak állatvédelmi oldaláról megközelítve vizsgálja azzal a kifejezett célzattal, hogy rávilágítson a rendőrségnek azon belső felelős állattartással kapcsolatos tevékenységére, amely segíti a szolgálati kutyák/állatok – speciális rendőrségi feladatok ellátása következtében történő – károsodásának megelőzését.

Ennek okán elsődlegesen a felelős állattartás, mint fogalom kibontására – több oldalról történő megközelítésre és magyarázatra – van szükség. Ugyanakkor ezt nem is olyan egyszerű abszolválni. Hiszen – annak ellenére, hogy olyan népszerű fogalomról van szó, amely több normában is nevesítésre került¹¹⁰ – magát a „felelős állattartás” fogalmát az adott normatívákban sem határozzák meg.

A felelős állattartás a személyek tevékenysége során olyan egyéni magatartásként jelenik meg, amely összességében – a felelős állattartók magatartása által – egy összetársadalmi (kollektív) felelős állattartásban realizálódik. Azaz **két fogalom adja meg összességében a felelős állattartás tartalmát.** Ez pedig az **egyéni felelős állattartást** és a **társadalmi (kollektív) felelős állattartás** kontextusa.

Ennek tükrében:

Az egyéni felelős állattartás: az állattartó személy olyan erkölcsi normákon és jogi szabályokon alapuló tevékenysége, amely során az állattartó a jó gazda gondosságát képviseli és tanúsítja az állatokkal kapcsolatos általános magatartása, valamint a felelősségi körébe tartozó minden egyes állat(egyed) vonatkozásában.

¹⁰⁸ a Szerzőnek a hasonló címmel az alábbi tanulmánykötetben 2024-ben megjelent tanulmányának a 2026. évi aktualizáltra átdolgozott tanulmánya: In: Kovács, István; Frigyer, László; Tirts, Tibor (szerk.) Tudományos válaszok a globalizáció változó kihívásaira : Tanulmánykötet, Budapest, Magyarország : Magyar Rendészettudományi Társaság (2024) 148 p. pp. 79-101., 23 p.

¹⁰⁹ de Saint-Exupéry A () A kis herceg (Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg (oszk.hu) (letöltés ideje: 2023.09.24.)

¹¹⁰ Pl.: 2022. évi XXXIV. törvény a Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány létrehozásáról

2011. évi CLVIII. törvény indokolása az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény módosításáról

785/2021. (XII. 27.) Korm. rendelet a kóbor állat befogásával, tulajdonjogának átruházásával és elhelyezésével kapcsolatos feladatok ellátásának részletes szabályairól

1271/2022. (V. 27.) Korm. határozat az állatvédelmi cselekvési terv kidolgozásáért és végrehajtásáért felelős kormánybiztos kinevezéséről és feladatairól

7/2020. (IX. 30.) AM utasítás miniszteri biztos kinevezéséről

Ebben a fogalmi körben azért fontos a magtartás¹¹¹ nevesítése, mert a felelős állattartás során nem csak a személy által – a felelősségi körébe tartozó állat(egyed) irányába – kifejtett cselekvésről beszélünk, hanem az állattartó általános viselkedése is idetartozik.

Ugyanis a felelős állattartás nem csak egy öncélú – jogszabályoknak és a szubkultúrának megfelelő – tevékenység a szeretett állat vonatkozásában, hanem annál sokkal többről van szó. Mégpedig arról, hogy a felelős állattartás végső célja egy olyan felelős viselkedési forma (kvázi kultúra) kialakítása, amely által az állattartó személy tevékenysége (*a mások részére példamutató magatartása kapcsán*) hozzájárul az állattartási kultúra kialakulásához.

Ezen a ponton realizálódik, hogy a felelős állattartás egy folyamat is egyben, amelyben az egyéni felelős állattartás hatással van a társadalmi (kollektív) felelős állattartás milyenségére és állatjóléti¹¹² minőségére¹¹³.

Társadalmi (kollektív) felelős állattartás: a felelős állattartó személyek – mások részére példamutató – magatartásának azon eredménye, amely állattartási szinten nemzeti- és szubkulturális alapértékként realizálódik.

A felelős állattartás és az állatvédelem^{114,115} olyan társadalmilag elismert – és napjainkban egyre szélesebb körben jogosan elvárt minimumként megjelenő – magatartás, amely a rendvédelmi szervek¹¹⁶ tevékenységére is hatást gyakorol.

¹¹¹ **magatartás**Az a mód, ahogy jellemünk, neveltetésünk szerint a társadalom jelenségeit megítéljük, dolgaiban állást foglalunk, ahogyan másokkal szemben viselkedünk; viselkedés.

Forrás: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/m-3C77D/magatartas-3CA4B/> (Letöltés ideje: 2024.08.16.)

¹¹² Európai számvevőszék 31/2018. számú különjelentése: Állatjólét az Európai Unióban 9.o.

Állatjólét: a fogalom meghatározása és fontossága az Unióban

1. Az Állategészségügyi Világszervezet (OIE) 2008-ban a következőképpen határozta meg az állatjólét fogalmát: „Az állat akkor van jó állapotban, ha egészséges, jól táplált, jól érzi magát, biztonságban van, lehetősége van természetes módon viselkedni, és nem szenved kellemetlen érzésektől (például fájdalomtól, félelemtől vagy feszültségtől).” Az állatjólét fogalma az Európai Unió működéséről szóló szerződés 13. cikkén alapul, amely elismeri, hogy az állatok érző lények.

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_31/SR_ANIMAL_WELFARE_HU.pdf (letöltés ideje: 2024.08.17.)

¹¹³ „Az állatvédelem fogalma – a bár szorosan kapcsolódik hozzá – elkülöníthető az állatjólét fogalmától....leegyszerűsítő megközelítés szerint, amennyiben az állatok megfelelő egészségügyi állapotáért és közérzetéért tett intézkedések vannak fókuszban, akkor az állatjólét kifejezés használat az indokolt, míg ha az állatokat az emberi tevékenységektől szeretnénk megvédeni, akkor inkább az állatvédelem kifejezés a célszerűbb.” Vetter Szilvia: Állatvédelmi jog, L'Harmattan Kiadó 2024. Budapest. 21.o.

¹¹⁴ „Az állatvédelem tulajdonképpen nem más, mint az állatvilágot különböző irányokból fenyegető veszélyekkel szembeni óvó tevékenységek foglalata.” Forrás: az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény indokolása

¹¹⁵ „Az állatvédelem gyakorlati tevékenység, melynek célja az állatok kínzásának, pusztításának megakadályozása, a velük való kíméletes bánásmód és jó közérzetük biztosítása” Forrás: OGYH Infojegyzet 2022/12. 1.o.

https://www.parlament.hu/documents/10181/63291245/Infojegyzet_2022_12_allatvedelem.pdf/3fc1411c-63f5-1f48-3cb5-7868b841116a?t=1663915838590 (Letöltés ideje: 2024.08.15.)

¹¹⁶ **2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról**

1. § (1) * E törvény hatálya

a) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv.....

b) a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv,

c) a terrorizmust elhárító szerv,

d) az idegenrendészeti szerv [az a)–d) pontban felsorolt szervek a továbbiakban együtt: rendőrség],

e) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,

f) a büntetés-végrehajtási szervezet.....

Egyrészt azért, mert a felelős állattartás egyes jogszabályi kötelezettségeit megszegő – és ezzel szabálysértést vagy bűncselekményt elkövető – személyekkel szembeni eljárás lefolytatására a rendőrség rendelkezik hatáskörrel^{117,118}. Bizonyos esetekben pedig – vámeljárás során történő ellenőrzése vonatkozásában – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal¹¹⁹ – mint állatvédelmi hatóság – kerül kijelölésre.

Másrészt azért, mert a szolgálati állat- és kutyatartás során a rendvédelmi szervek részére köteleességként jelentkezik a felelős állattartás megvalósítása. Sőt – a közhatalmi status quos alapján is – erkölcsi elvárásként nyilvánul meg a példamutató magatartásukra vonatkozó társadalmi igény, amelynek minimuma az állományukban lévő „állat károsításának”¹²⁰ megelőzése.

2. Bevezetés

Az állatok és az állatokkal való foglalkozás ősidők óta természetes részét képezte az elődeink mindennapi tevékenységének. Mindez a kezdetekben azt jelentette, hogy – az emberek a természetnek teljes mértékben kiszolgáltatottan, azzal szerves szimbiózisban élve – az állatokat vagy vadászták, vagy munkára bírták, esetleg szentként tisztelték.¹²¹

A domesztikáció¹²² igen érdekes történelmi folyamatában az állatoknak a közösség érdekében történő hasznosítása mindig is nagyon fontos tényező volt.

[az a)–h) pontban felsorolt rendvédelmi feladatokat ellátó szervek e törvény alkalmazásában a továbbiakban: rendvédelmi szerv] hivatásos állománya tagjainak hivatásos szolgálati jogviszonyára (a továbbiakban: szolgálati viszony) és egyes társadalombiztosítási ellátására terjed ki.

¹¹⁷ **2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről**

38. § (1) Általános szabálysértési hatóságként a rendőrség általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervének szabálysértési hatósági feladatok ellátására kijelölt szervei járnak el.

(2) Az e törvény által a hatáskörébe utalt szabálysértés miatt a szabálysértési hatóság jogkörében a Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladat- és hatáskörrel rendelkező szerve, a Kormány által kijelölt szerv, valamint az egészségügyi államigazgatási szerv jár el. (3) * Szabálysértési elzárással is büntethető, valamint e törvényben meghatározott szabálysértés miatt első fokon a járásbíró jár el.

¹¹⁸ **2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról**

34. § (1) Általános nyomozó hatóságként a rendőrség általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervének nyomozó hatósági feladatok ellátására kijelölt szervei járnak el. (2) A Nemzeti Adó- és Vámhivatal végzi a nyomozást a következő bűncselekmények miatt:...

¹¹⁹ **41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról:**

15/A. § (5) A Kormány az Ávtv. 45/B. §-a tekintetében az (1)–(4) bekezdésben foglalt betartásának vámeljárás során történő ellenőrzése vonatkozásában az állami adó- és vámhatóságot állatvédelmi hatóságként jelöli ki.

1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről (A továbbiakban: Állatvédelmi törvény)

45/B. § * (1) * Ha az állattartó az e törvényben, illetve a külön jogszabályban foglalt rendelkezéseket nem vagy nem megfelelően teljesíti és ez által az állat vagy ember egészségét súlyosan veszélyezteti, az állatvédelmi hatóság az állat tulajdonosának költségére elrendelheti – a feltételek biztosításáig – az állat megfelelő helyre való szállítását és a várható tartási költségek tulajdonos általi megelőlegezését. (2) Ha az állattartó az állatvédelmi hatóság által előírt időpontig gondoskodik a jogszabályszerű állattartási feltételek biztosításáról, úgy az (1) bekezdés szerint elszállított állatot részére vissza kell szolgáltatni, ellenkező esetben az állatvédelmi hatóság az állatot elkobozza. Az állatvédelmi hatóság gondoskodik az állat tulajdonjogának átruházásáról, ha ezt jogszabály kizárja vagy az eredménytelen, az állat végleges elhelyezéséről. Az állat a korábbi tulajdonosának, illetve korábbi tartási helyére nem adható ki. Ha az állat végleges elhelyezése csak rendszeres költségráfordítással biztosítható, a korábbi tulajdonos a jogsértés súlyától, ismétlődésétől függően legfeljebb 12 hónapra jutó költség fizetésére kötelezhető. Az elhelyezés eredménytelensége esetén – hat hónap elteltével – az állat életét megengedett módon ki lehet oltani.

¹²⁰ **Állatvédelmi törvény**

3. § 2. állat károsítása: az állat testi épségének, szervezetének, pszichikai állapotának vagy viselkedésének tartós, hátrányos megváltoztatása;

¹²¹ Vetter Sz (2020) Az állatkinzás szabályozása gazdasági és társadalmi mutatók tükrében, Doktori (PdD) értekezés, Gödöllő, 6.o.

¹²² Dormándi László, Juhász Vilmos (szerk.): Új lexikon, Dante – Pantheon kiadás, Budapest, 1936., 896.o.:

Ebbe a körbe tartozott az állatok egyes képességeinek – az állam és a közrendvédelem (a kezdetekben inkább a hadászat) szolgálatában történő – hasznosítása is, amely szintén nagyon régóta szerves részét képezi a rendfenntartás krónikájának.

A történelem folyamán ezekbe a tevékenységekbe az állatokat és a képességeiket – igen széles spektrumban (pl. az elefántoktól a postagalambokig¹²³) – rendkívül sokféleképpen próbálták hasznosítani. Azonban a legtartósabb ilyen jellegű kapcsolatra és használatra elsődlegesen a kutyák^{124,125} és a lovak¹²⁶ vonatkozásában került sor.

Ezen állatok közül napjainkban jobbra a szolgálati kutya az, amely – több rendvédelmi szerv, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a Magyar Honvédség, valamint az egyes rendészeti tevékenységet ellátó személyek feladatai során – mint alkalmazási lehetőség – szélesebb körben is megjelenik.

A szolgálati lovak rendvédelmi tevékenységben történő alkalmazása – több okból kifolyólag is¹²⁷ – mára erősen visszaszorult. Mindazonáltal ezen lovas történelmi hagyományainkon¹²⁸ alapuló szolgálati képesség – amely a Hungarikumok Gyűjteménye – Magyar Értéktárban "A magyar Huszár" címszóval szerepel¹²⁹ – a mai napig megtalálható a Rendőrség, a Magyar Honvédség és a Polgárőrség berkein belül.

Domesztikáció (házasítás vagy szelidítés), vadon élő állatoknak átalakítása háziállatokká. Erre a célra az ember természetesen csak olyanokat szemelt ki, amelyekből valami hasznot várt s amelyek erre a célra alkalmasnak mutatkoztak, de kétségtelen, hogy más, pl. vallási szempontok is szerepet játszottak a D.-ban. Vannak egyes fajok, kül. pl. a kutyák között, amelyek valósággal keresik az ember társaságát; ezek önmaguktól kínálkoznak D.-ra.

¹²³ <https://honvedelem.hu/hatter/multidozo/hires-allatok-a-hadtortenelemben.html> (letöltés ideje: 2023.09.24.)

¹²⁴ Dr. Vetter Szilva: Az állatkínzás szabályozása gazdasági és társadalmi mutatók tükrében, Doktori (PdD) értekezés, Gödöllő, 2020., 6.o

„A kutya–ember kapcsolat az egyik legrégebbi élet-, barátság és munkakapcsolat. A folyamat i. e. 12–10.000 körül kezdődhetett, bár léteznek adatok, melyek sokkal régebbi kezdetekre utalnak.”

¹²⁵ Horváth Orsolya: Az állatok hadicélú felhasználása a háborúkban, különös tekintettel a Nagy Háborúra, Honvédségi Szemle 143. évfolyam 2015/3. szám, 121.o.

„Kr. e. 2000-ben Mezopotámiából fennmaradt tárgyi emlékeken számos helyen találkozhatunk vad, nagy testű kutyákat, vélhetően masztiffokat ábrázoló alkotásokkal. A keltáknál a harci kutyákat védőruhába öltöztették, és az ellenfél lovassága elleni küzdelemre képezték ki. Ilyen, vértékkel felszerelt kutyákat a középkor háborúiban is használtak. A speciális szegeknek és töviseknek köszönhetően a kutyák nyakörve szintén sikeresen tizedelte az ellenség létszámát és lovasságát a szárazföldi ütközetekben. Attila hun király táborainak éjszakai védelmét vad kutyákkal őriztette”

¹²⁶ Horváth Orsolya: Az állatok hadicélú felhasználása a háborúkban, különös tekintettel a Nagy Háborúra, Honvédségi Szemle 143. évfolyam 2015/3. szám, 124 o.

„Az első írásos emlékek az eurázsiai harcokról szóló Kr. e. 3–4000 évvel ezelőtti korból származnak, ahol már lovakat vettek igénybe a háborúk során. Bukephalos, Nagy Sándor lova olyan mély benyomást tett a hódítóra, hogy a ló elvesztése után nyomban el is nevezett róla egy várost, Bukephalia néven (ma Jhelum). A lovak kitűnően alkalmazkodtak a nomád népek harci szokásaihoz a közép-ázsiai sztyeppés területeken is. A könnyűlovasság megjelenése Európában a Kr. u. 7–8. század idejére tehető. Napóleon korában már kiemelt szerep jutott a harci lovaknak a hódító hadjáratok alkalmával.”

¹²⁷ Ádám Barnabás: A lovasképesség lehetséges műveleti alkalmazása, Hadtudomány XXIII. évfolyam, 2023/1. szám. 92.o.

„A ló felett ítélkezőknek igazsága van abban a tényben, hogy a 20. század elején a nyílt mezőt és nagy teret igénylő lovasság – amely korábban annyiszor csaták megvívásának fő fegyverneme volt – elérte a képességeinek határait. A gyorstüzelő fegyverek, különösen a géppuska és a lövegek tüze lekényszerítette lováról a katonát, a gépesítés következményeként jelentkező mobilitás, a tüzérő és a páncélvédelem pedig beláthatatlan előnyt jelentettek a négylábú állattal szemben.”

¹²⁸ https://epa.oszk.hu/00000/00018/00014/07bal.htm#_ftn19 (letöltés ideje: 2023.09.30.)

¹²⁹ <http://www.hungarikum.hu/hu/content/magyar-husz%C3%A1r-0> (letöltés ideje: 2023.09.30.)

„Nekünk, magyaroknak az a nemzeti jelkép, akiben az ősi magyar lovas harcosnak a tűzfegyverek korában való újjászületését látjuk. A magyar huszár az a magyar könnyűlovas, aki az elmúlt fél évezredben ott virtuskodott a török háborúkban családi tűzhelye, szülőföldje védelmében, a Habsburg-ellenes szabadságharcokban nemzeti jogainak biztosításáért, a dinasztikus háborúkban uralkodója hívó szavát követve. A magyar huszár az a lovas katona, aki leffentyűs csákófüveget vagy forgós csákót, gazdagon zsinórozott dolmányt és szűk nadrágot, színes

Jelen tanulmány – a kutyatartás állatvédelmi jelentőségére vonatkozó részletszabályok bemutatása kapcsán – a rendőrség tevékenységével foglalkozik. Ugyanis napjainkban a szolgálati kutyákat legnagyobb létszámban alkalmazó – és a társadalom által a legáltalánosabban ismert – szervezet a Rendőrség.

2. Alapvető szabályozás

Egy szakavatatlan szemlélő nem is gondolná, hogy milyen komoly feladat és egyben felelősség is a szolgálati állatok tartása, képzése és alkalmazása. Hiszen az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Állatvédelmi törvény) nagy felelősséget ró az állattartókra¹³⁰.

Az Állatvédelmi törvény általános indokolása értelmében az állatvédelem tulajdonképpen nem más, mint az állatvilágot különböző irányokból fenyegető veszélyekkel szembeni óvó tevékenységek foglalata. E gyűjtőfogalom körébe vonható az állatvilág teljességének, fajgazdagságának megóvására szakosodott természetvédelem, az állatbetegségek megelőzésével és leküzdésével foglalkozó állategészségügy, továbbá a vad- és halgazdálkodási állományvédelem. Az állatvédelem negyedik és ma még jórészt kimunkálatlan összetevője az emberi ráhatás alatt élő állatok kíméletét célul tűző ún. egyedkímélő állatvédelem¹³¹.

A szolgálati állattartás szempontjából nagyon fontos kitétel, hogy az Állatvédelmi törvény alapvetően azonos zsinórmértékkel szabályozza a területet a „civil” és a „szolgálati” állattartás vonatkozásában. Ennek legfőbb megnyilvánulása, hogy a törvény hatálya nem tesz különbséget ezen két terület alapvető szabályozásában, és a normatíva ugyanúgy kiterjed a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a nemzetbiztonsági szolgálatok és a közfeladatokat ellátó őrszolgálatok feladatainak ellátását szolgáló állatokra is¹³². Következésképpen **az Állatvédelmi törvény hatályos rendelkezései – a „civil” állattartókkal azonos – állatvédelmi alapot és egyben keretet biztosítanak (követelnek meg) a szolgálati állatokkal kapcsolatos tevékenység során.**

Az Állatvédelmi törvény alapfogalmai tehát a szolgálati állattartás vonatkozásában is mérvadó jelleggel határozzák meg a tevékenységre vonatkozó esszenciális definíciókat¹³³ (pl.

fonott övet és sarkantyús rövidszárú csizmát, bal vállán átvett, ugyancsak gazdagon zsinórozott mentét visel. Vállszíjon tartott szablyát és tarsolyt hord, a nyeregkapára erősített karabélyt és deli pár pisztolyt is kéznél tart.”

¹³⁰ dr. Frigyer László: Gondolatok a rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatos károkozás szakterületi szabályozásáról. In: Multidiszcipliaritás: A rendészettudomány sokszínűsége (szerk: Dr. Kovács István), Magyar Rendészettudományi Társaság Hallgatói Tagozat, Budapest, 2022., 35.o. (a továbbiakban: Frigyer (2022.))

¹³¹ Állatvédelmi tv. indokolása: Általános indokolás

¹³² Állatvédelmi tv. 2. § E törvény hatálya kiterjed:

(1) g) a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a nemzetbiztonsági szolgálatok és a közfeladatokat ellátó őrszolgálatok feladatainak ellátását szolgáló állatokra;

¹³³ Állatvédelmi tv. Alapfogalmak: 3. § E törvény alkalmazásában:

1. állattartó: az állat tulajdonosa, illetve aki az állatot vagy az állatállományt gondozza, felügyeli;
2. állat károsítása: az állat testi épségének, szervezetének, pszichikai állapotának vagy viselkedésének tartós, hátrányos megváltoztatása;
4. állatkínzás: az állat szükségtelen, fájdalmat okozó bántalmazása, vagy olyan hatást eredményező beavatkozás, bánásmód, valamint szükségleteinek olyan mértékű korlátozása, amely tartós félelmet vagy egészségkárosodást okozhat, továbbá az öröklődő betegségben szenvedő – nem kísérleti célra szánt – állategyed tenyésztése, szaporítása;
6. állattenhely: az elkobzott vagy ideiglenesen megfigyelés alatt tartott állatok kivételével a gazdátlan állatok ideiglenes vagy állandó, ellenszolgáltatás nélkül történő elhelyezésének céljából működtetett intézmény;
7. beavatkozás az állaton: az állat fizikai, élettani vagy pszichikai állapotának megváltoztatása;
10. állat életének megengedett módon való kioltása: az állat életének a legkisebb szenvedés okozásával, valamint a faj adottságainak figyelembevételével történő szakszerű és gyors kioltása;

ki az állattartó, mit jelent az állatkínzás, állatmenhely, beavatkozás az állaton, állat életének megengedett módon való kioltása, állat kábítása, stb.). Ezen szabályozási körben szükséges külön kiemelni a törvény azon fontos zsinórmértékét is, miszerint az Állatvédelmi törvény végrehajtása során minden esetben a jó gazda gondosságával kell eljárni¹³⁴.

Fontos megjegyezni, hogy az Állatvédelmi törvényben foglalt normaalkotási felhatalmazások¹³⁵ eredményeképpen megalkotott normatívák a szolgálati állattartás kapcsolatát. Az Állatvédelmi törvény 2. § (1) bekezdése¹³⁶ ezen szerveket és a feladatellátásukat – azok megkérdőjelezhetetlen specialitása végett – teljesen külön alponként kezeli a kedvtelésből tartott állatokétól és a többi – az Állatvédelmi törvény szabályozása alá eső – területtől.

Természetesen maga az Állatvédelmi törvény – az alábbi kivételekkel – kiterjed a 2. § (1) bekezdés g) pontjában meghatározott szervek feladatainak ellátását szolgáló állatokra.

Az egyik ilyen kivétel, miszerint az ebrendészeti hozzájárulás megfizetése alól ad mentesítést a törvény a szolgálta kutyák vonatkozásában¹³⁷.

Másik nagyon fontos ilyen jellegű szabályozás a törvény *Intézkedések és közigazgatási szankciók* elnevezésű VIII/A. fejezetének 42/D. §-ában meghatározott kivétel: A §-ban meghatározott rendelkezések nem alkalmazhatóak a Magyar Honvédségben, rendvédelmi

12. állat kábítása: minden olyan szándékos eljárás, amelynek alkalmazása a tudat és az érzékelés fájdalom nélkül történő elvesztését okozza, beleértve a közvetlen halált okozó eljárásokat is;

¹³⁴ Állatvédelmi tv. Alapfogalmak: 3. § E törvény alkalmazásában:

8. jó gazda gondossága: az az emberi tevékenység, amely arra irányul, hogy az állat számára olyan életkörülményeket biztosítson, amely az annak fajára, fajtájára és nemére, korára jellemző fizikai, élettani, tenyésztési és etológiai sajátosságainak, egészségi állapotának megfelel, tartási, takarmányozási igényeit kielégíti (elhelyezés, táplálás, gyógykezelés, tisztán tartás, nyugalom, gondozás, kiképzés, nevelés, felügyelet);

¹³⁵ Állatvédelmi tv. 49. §

3) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy..... szabályokat rendeletben állapítsa meg.

(4) Felhatalmazást kap

a) az élelmiszerlánc-felügyeletért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter), hogy a mezőgazdasági haszonállatok tartásának részletes szabályait,

b) a miniszter, hogy szabályait rendeletben állapítsa meg.

(5) Felhatalmazást kap a települési, fővárosban a kerületi önkormányzat képviselő-testülete, illetve a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi önkormányzat közgyűlése, hogy az ebrendészeti hozzájárulás mértékét, kiszabásának feltételeit, a kedvezmények, mentességek körét, illetve a megfizetésének szabályait rendeletben határozza meg.

(6) Felhatalmazást kap a települési, fővárosban a kerületi önkormányzat képviselő-testülete, illetve a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi önkormányzat közgyűlése, hogy a kedvtelésből tartott állatok tartásának szabályait rendeletben határozza meg.

¹³⁶ Állatvédelmi törvény: 2. § E törvény hatálya kiterjed: (1) a) a gazdasági haszon céljából tartott, igénybe vett állatokra; b) a kutatási-kísérleti célra szolgáló állatokra, a diagnosztikai vizsgálat és az oltóanyag-termelés céljából tartott állatokra, a génbankként kezelt állatokra, a géntechnológiával módosított gerinces állatokra, valamint a tudományos ismeretterjesztés és az oktatási demonstráció céljából tartott állatokra; c) a verseny- és sportcélra tartott állatokra; d) a pásztorebekre, az őrző-, védő-, mentő-, jelző-, vakvezető, rokkantsegítő és terápiás kutyákra; e) a vadászatra alkalmazott állatokra, ha jogszabály másként nem rendelkezik; f) a mutatványos vagy bemutatói célra szolgáló állatokra; g) a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a nemzetbiztonsági szolgálatok és a közfeladatokat ellátó őrszolgálatok feladatainak ellátását szolgáló állatokra; h) a kedvtelésből tartott állatokra; i) a veszélyes állatokra, a háziasított állatok gazdátlan egyedeire (kóborállat), az állatkertekben, a vadaskertekben és a vadasparkokban élő (tenyésztő) állatokra, továbbá a vadon élő fajok bármilyen célból fogva tartott egyedeire, ha külön jogszabály másként nem rendelkezik.

¹³⁷ Állatvédelmi tv. 42/C. § (4) Nem szedhető ebrendészeti hozzájárulás

b) a mentő-, jelző-, vakvezető, rokkantsegítő, terápiás vagy az Országos Magyar Vadász Kamara által kiállított vadászkutya alkalmassági vizsgaigazolvánnyal rendelkező,

c) a Magyar Honvédségben, rendvédelmi szervben, nemzetbiztonsági szolgálatban vagy közfeladatot ellátó őrszolgálatban alkalmazott,.....
eb után.

szervben, nemzetbiztonsági szolgálatban, közfeladatot ellátó őrszolgálatban szolgáló ebek jogszerű alkalmazása esetén¹³⁸.

A szabályozás azért jelentős, mert ennek hiányában az állatvédelmi hatóság a közigazgatási szankció kiszabása mellett, többek között – a törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározottak szerint – akár el is rendelhetné – például egy súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására alkalmazott és ezzel a támadónak sérülést okozó – szolgálati kutya veszélyesnek minősítését, sőt akár az eb életének kioltását is¹³⁹.

Természetesen ezen kivétel alkalmazhatóságának alapvető feltételét jelentő jogszerű alkalmazást is hangsúlyosan kell megemlíteni. A jogszerűség vizsgálata az alkalmazásban érintett szerv vezetői állományának kompetenciájába tartozik¹⁴⁰. Mindazonáltal ez egy igen fontos kivétel, mert a szolgálati állatot alkalmazó személyi állomány magabiztos fellépéséhez hozzátartozik ez az alapvető jogbiztonsági kérdés is, miszerint az állat jogszerű alkalmazása esetén állatvédelmi retorzióra nem kell számítania az alkalmazónak, a kutya vezetőjének.

2.1. A szolgálati kutyák alkalmazására vonatkozó alapvető szabályozás

A szolgálati kutyákkal történő szolgálatellátásra vonatkozó szabályok – alkalmazó szervenként eltérően – a jogszabályi hierarchia különböző szintjén kerültek megfogalmazásra.

A jogszabályi hierarchia törvényi szintjén a szolgálati kutyák alkalmazására vonatkozó szabályozásból általában csak a – civil szféra és a „nem kutya” hivatásos állomány által legáltalánosabban ismert – kényszerítő eszközként¹⁴¹ történő alkalmazás normatíváit találjuk¹⁴². Erre példa a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.)

¹³⁸ Állatvédelmi tv. 42/D. § (3) E § rendelkezései nem alkalmazhatóak

a) a Magyar Honvédségben, rendvédelmi szervben, nemzetbiztonsági szolgálatban, közfeladatot ellátó őrszolgálatban szolgáló ebek jogszerű alkalmazása esetén,

b) a magántulajdon védelmére irányuló hivatásos őrző-védő feladatot ellátó ebek jogszerű alkalmazására,

¹³⁹ 42/D. § (1) A közigazgatási szankció kiszabása mellett, az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározottak szerint az állatvédelmi hatóság

e) az ebet veszélyesnek minősítheti,

f) elrendelheti az eb életének kioltását a 24/C. § szerinti esetekben,

¹⁴⁰ 58/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás az egyes eseményekkel kapcsolatos parancsnoki kivizsgálások szempontrendszeréről és jelentési rendjéről

1. Az összefoglaló jelentés elkészítésének és felterjesztésének rendje

3. Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelei, valamint a segélyhívásokat fogadó szerv egységes működéséről szóló ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK utasítás) 1. melléklete 31., 65., 67., 68., 69., 70., 92. D. és a 92. K. pontjaiban meghatározott eseményekről, **az eseménnyel közvetlenül érintett rendőr vagy a szerződéses határőrszolgálat (a továbbiakban együtt: rendőr) legalább osztályvezető besorolású szolgálati elöljárója köteles összefoglaló jelentést készíteni.**

.....

57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről

1. melléklet az 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasításhoz

69. B. A Rendőrség személyi állománya tagja, a BM munkatársa által kényszerítő eszközzel okozott, nyolc napon túl gyógyuló sérülést vagy halált

¹⁴¹ Kovács István: Rendvédelmi ismeretek I., MRTT Hallgatói Tagozat Budapest 2021.; 86.o. <https://rendeszet.uni-nke.hu/document/rendeszet-uni-nke-hu/Rendvédelmi%20ismeretek.pdf> (letöltés ideje: 2023.09.30.)

¹⁴² 2011. évi CXIII. törvény - a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről

2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól

1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrségről, a természetvédelmi és a mező őrszolgálatról

1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről

1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről

szabályozása is, amely igazi alapként is szolgál. Ugyanis nagyon **hasonló a szabályozás minden szervnél, amely a szolgálati kutyát, mint kényszerítő eszközt alkalmazhatja.**

Rtv.: Szolgálati kutya alkalmazása

50. § (1) A rendőr szájkosárral ellátott szolgálati kutyát - pórázon vagy anélkül - kényszerítő eszközként akkor alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei (47. §) fennállnak.

(2) A rendőr szájkosár nélküli szolgálati kutyát pórázon vezetve alkalmazhat, ha a jogellenesen összegyűlt tömeg enyhébb (47-49. §) kényszerítő eszközzel nem osztható szét, illetve, ha az a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető csoportosulás szétosztatásához vagy a rendőri intézkedéssel szembeni tevőleges ellenállás leküzdéséhez szükséges.

(3) A rendőr szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát alkalmazhat

a) súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására;

b) súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására;

c) a személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására.

Ehhez az „alapszabályhoz” képest specifikusabb előírásokat tartalmazó jogforrásként hivatkozhatunk meg a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló törvényre, amely a ruházat, csomag és jármű átvizsgálása kapcsán – a szolgálati kutyák egyik alapvető alkalmazási területére vonatkozó követendő példaként – **már a szolgálati kutyával történő kereső tevékenységet is törvényi szintre emelve szabályozza**¹⁴³.

A végrehajtásra vonatkozó további részletszabályok és egyéb alkalmazási területek kapcsán vegyesen találhatunk jogszabályi és egyéb közjogi szervezetszabályzó eszközként megjelenő szabályozást is¹⁴⁴.

¹⁴³ 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról

Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása

36/B. § (6) A jármű átvizsgálása során a pénzügyőr póráz és szájkosár nélküli szolgálati keresőkutyát is alkalmazhat. A vizsgálat során a keresőkutya alkalmazására azt követően kerülhet sor, amikor a jármű vezetője és az utasok a járművet elhagyták.

36/C. § (1) A pénzügyőr a szolgálati feladatok ellátása céljából

a) a vám- és jövedéki jogszabályok, továbbá a NAV szerveinek feladatát meghatározó egyéb jogszabályok megsértésének felderítése érdekében átvizsgálhatja a 36/J. § alapján megállított járművet,

b) átvizsgálhatja a vasúti és autóbusz-pályaudvarokon, hajóállomásokon, repülőtereken tartózkodó, illetve vasúton, hajón, személyszállító közforgalmú gépjárművön szállított utasok csomagjait a szállítóeszközön tartózkodás ideje alatt, menet közben vagy az állomásokon,

c) a csomagküldemények jövedéki törvény szerinti ellenőrzése során azokat csomagátvizsgáló berendezéssel átvilágíthatja, szolgálati keresőkutyával vagy más alkalmas módon felbontás nélkül átvizsgálhatja.

(2) Az (1) bekezdés a) pontja szerinti vizsgálat során a pénzügyőr póráz és szájkosár nélküli szolgálati keresőkutyát, az (1) bekezdés b) pont szerinti vizsgálat során pórázon vezetve szájkosár nélküli szolgálati keresőkutyát is alkalmazhat. Az (1) bekezdés a) pont szerinti vizsgálat során a keresőkutya alkalmazására azt követően kerülhet sor, miután a jármű vezetője és az utasok a járművet elhagyták

¹⁴⁴ példálózó jelleggel egy-egy fontosabb norma:

100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól

20/2018. (XII. 21.) PM rendelet a pénzügyőri intézkedések és a kényszerítő eszközök alkalmazásáról, valamint az elfogott, előállított, őrizetbe vett és fogva tartott személyek őrzésének és kísérésének eljárási szabályairól

16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól

86/2012. (XII. 28.) BM rendelet a rendészeti feladatokat ellátó személyek és a segédfelügyelők által alkalmazható kényszerítő eszközök igénylésének, átvételének és visszavételének szabályairól, a térítés módjáról, a kényszerítő eszközök típusaira, fajtáira és az alkalmazásukra, valamint a jelentéstétel és a kivizsgálás rendjére vonatkozó részletes szabályokról

44/2007. (IX. 19.) IRM rendelet a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól

27/1998. (VI. 10.) BM rendelet a fegyveres biztonsági őrseg Működési és Szolgálati Szabályzatának kiadásáról

277/2020. (HK 7.) MH parancsnokának szakutasítás - egyes NATO egységesítési egyezmények nemzeti elfogadásáról

Fontos hangsúlyozni, hogy elengedhetetlen ezen alacsonyabb szintű normák ismerete, hiszen ezek a részletszabályok¹⁴⁵ töltik meg tartalommal a rendőrség kötelekében már nagyon hosszú ideje sikerrel alkalmazott speciálisan képzett szolgálati kutyákkal¹⁴⁶ végzett tevékenységeket.

A terület fontosságát talán a kutyák száma is mutatja¹⁴⁷. Az elmúlt években a rendőrségen viszonylag nagy létszámú (650) szolgálati kutya volt megtalálható, a 2021. évben egészen pontosan még 649 szolgálati kutya volt állományban. **Az állatállomány vármegyéenkénti egyedszáma ugyanakkor változó képet mutat, hiszen az a mindenkori igénybevétel szükségességéhez, és a terület szakterületi feladatokhoz tartozó kompetenciájához igazodik.**¹⁴⁸

A tevékenységre vonatkozó alapvető részletszabályokat jelenleg a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról szóló 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Kutyás Szabályzat) tartalmazza, amelynek a részletesebb elemzését a jelen tanulmány „3.2 A szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatos szabályozás állatvédelmi (jogi- és gyakorlati) perspektívái” című fejezetrésze tartalmazza.

A szolgálati kutyák számottevő jelenléte ugyanakkor nem csak a Rendőrség kötelekében egyértelmű, hiszen több, a rendvédelmi spektrumban szerepet játszó szervezet is alkalmazza őket¹⁴⁹. Egy „jó megjelenésű”, kiképzett szolgálati kutya egy határozott kutyavezetővel olyan – lenyűgöző erejű – eszköz, amely a pusztta megjelenésével önmaga alkalmazását előzi meg^{150,151}.

A már említetteken felül több olyan szervezet személyzete is alkalmaz vagy alkalmazhat – külön törvényi felhatalmazás alapján¹⁵² – szolgálati kutyát, amely esetében ez a lehetőség

36/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról

26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás a körzeti megbízotti szabályzatról

24/2015. (X. 15.) ORFK utasítás a Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról

25/2018. (VI. 21.) ORFK utasítás a szagmaradványok és személyi szagminták rögzítésével, konzerválásával, valamint azonosításával kapcsolatos feladatok végrehajtásáról

72/2020. (XII. 23.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról

67/2020. (XII. 12.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati kutyáinak rendszeresítéséről, beszerzéséről, tartásáról, tenyésztéséről, kiképzéséről és alkalmazásáról

3/2020. (II. 27.) BVOP utasítás a csomagküldés, valamint a kiétkezés egységes végrehajtásáról

¹⁴⁵ Frigyer 2022. 37.o.

¹⁴⁶ Dr. Balláné dr. Füszter Erzsébet: Bűnügyi nyomozástani ismeretek II. rész; Rejtjel Kiadó Budapest 1998. (99. o.)

¹⁴⁷ Horváth Orsolya: A kutya kriminalisztikai hasznosítása Doktori értekezés 2017.

¹⁴⁸ Frigyer (2022)

¹⁴⁹ Pl: <https://bv.gov.hu/hu/intezetek/bvszervezet/hirek/6640> (leoltés ideje: 2023.09.30.)

„A büntetés-végrehajtásnál jelenleg 99 járőr-, 22 kábítószert kereső- és 2 nyomkövető kutya teljesít szolgálatot. További 15 kutya tanfolyamot végez, sikeres vizsgát követően nyáron már ők is bevethetőek lesznek a rácsok mögött.”

¹⁵⁰ Frigyer László: A szolgálati kutyák és vezetőik képzésének, továbbképzésének szabályozása, a fejlesztés szükséges irányai a büntetés-végrehajtásnál, Börtönügyi Szemle 28. évf. 1. sz. 2009. 44.o.

¹⁵¹ Dr. Frigyer László: Kriminalisztikai szösszenet avagy miért kell(ene) a büntetés-végrehajtási szervezet személyi állománya részére kriminalisztikai ismereteket oktatni, IN: Európai Jogi Közlemények I.évfolyam/1. szám (2020.) Budapest, 34.o.

¹⁵² 2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

1. § (1) E törvényben foglaltakat kell alkalmazni

a) a formaruházat tekintetében a fegyveres biztonsági őrre,

b) az alkalmazási feltételek, az intézkedéssel, kényszerítő eszközzel szembeni panasz és kivizsgálása, valamint a képzés és vizsgáztatás tekintetében a személy- és vagyongerőre,

c) a természetvédelmi őrre,

d) * az erdészeti hatóság rendészeti feladatokat ellátó tagjára,

e) a hegyőrrre,

f) a formaruházat kivételével a hivatásos vadászra,

nem köztudomású. Ilyen például az állami természetvédelmi őr¹⁵³, a hegyőr¹⁵⁴, a mezőőr¹⁵⁵, hivatásos vadász¹⁵⁶, a közterület-felügyelő^{157,158}, de még ide tartozik az önkormányzati segédfelügyelő¹⁵⁹ és a fegyveres biztonsági őr¹⁶⁰ is. Sőt ebbe a körbe tartoznak az Állami Halóri Szolgálatnál a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (a továbbiakban: NÉBIH) által alkalmazott halászati őrök is. Ezen szervezetnél a szolgálati kutya beszerzésével, nyilvántartásával, képzésével, valamint a szolgálatikutya-vezetők képzésével kapcsolatos feladatok ellátásáért a NÉBIH Általános Ellenőrzési Igazgatósága felelős¹⁶¹.

3. A szolgálati állatok alkalmazásával kapcsolatos szabályozás állatvédelmi (jogi- és gyakorlati) aspektusai

3.1. A szabályozásra vonatkozó közös alapvetések

- g) * a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzetre,**
- h) * a rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzetre,**
- i) * az állami halőrre és a hivatásos halőrre,**
- j) a közterület-felügyelőre,**
- k) az önkormányzati természetvédelmi őrre,**
- l) a mezőőrre.**

13. A kényszerítő eszközök és a szolgálati lőfegyver birtoklásának szabályai

21. § (1) Törvényben meghatározott feladatai ellátása során

b) az 1. § (1) bekezdés c)–l) pontjában meghatározott személy – kizárólag önvédelmi célból – szolgálati kutyát, valamint rendőrbotot,.....tarthat magánál.

¹⁵³ 9/2000. (V. 19.) KöM rendelet - a Természetvédelmi Őrszolgálat Szolgálati Szabályzatáról

14. § (1) Az állami természetvédelmi őr - természeti érték vagy terület veszélyeztetésének, károsításának megakadályozása érdekében - a jogszabályokban meghatározott módon az alábbi kényszerítő eszközöket alkalmazhatja:

- a) testi kényszer,
- b) bilincs,
- c) vegyi vagy elektromos sokkoló eszköz,
- d) szolgálati kutya.

(2) Szolgálati kutyaként csak olyan állat alkalmazható, amely a külön jogszabályban meghatározott minősítési feltételeknek megfelel, és a védett természeti területen történő tartózkodása természetvédelmi érdekeket nem sért.

¹⁵⁴ https://nyilvantartas.bmkzf.hu/rvv/hegyor_tananyag.pdf (letöltés ideje: 2023.09.30.)

¹⁵⁵ https://nyilvantartas.bmkzf.hu/rvv/mezo_or_tananyag.pdf (letöltés ideje: 2023.09.30.)

¹⁵⁶ https://nyilvantartas.bmkzf.hu/rvv/hivatasos_vadasz_tananyag.pdf (letöltés ideje: 2023.09.30.)

¹⁵⁷ 1999. évi LXIII. törvény - a közterület-felügyeletről

43/1999. (XI. 26.) BM rendelet - a közterület-felügyelői intézkedések végrehajtásának módjáról és eszközeiről

17. § (2) A felügyelő kiképzett, egészséges, ápoltság és jó erőnlétű, a külön jogszabályban meghatározott minősítési feltételeknek megfelelő kutyával láthat el szolgálatot.

¹⁵⁸ https://nyilvantartas.bmkzf.hu/rvv/kozterulet_felugyelo_tananyag.pdf (letöltés ideje: 2023.09.30.)

¹⁵⁹ 2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

3. Az önkormányzati rendészeti szerv és a segédfelügyelő

4. § (1) A 3. § (2) bekezdésében meghatározott személyek jogszabályban meghatározott tevékenységét az önkormányzat alkalmazásában álló közalkalmazotti vagy a munka törvénykönyvéről szóló törvény hatálya alá tartozó munkavállalás keretében az önkormányzati segédfelügyelő segítheti.

(6) A segédfelügyelő kizárólag önvédelmi célból vegyi eszközt, rendőrbotot és szolgálati kutyát tarthat magánál, valamint önvédelmi célból testi kényszert alkalmazhat

¹⁶⁰ 1997. évi CLIX. törvény - a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról

27/1998. (VI. 10.) BM rendelet - a fegyveres biztonsági őrseg Működési és Szolgálati Szabályzatának kiadásáról

43. § Az őr csak kiképzett, egészséges, ápoltság és jó erőnlétű kutyával láthat el szolgálatot.

¹⁶¹ 6/2022. (VIII. 31.) AM utasítás - a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról

34. Az Általános Ellenőrzési Igazgatóság felelős

34.10. a szolgálati kutya beszerzésével, nyilvántartásával, képzésével, valamint a szolgálatikutya-vezetők képzésével kapcsolatos feladatok ellátásáért.

3.1.1. Közös állatvédelmi alapszabályozás és a civil szervezetekkel történő együttműködés

A területre vonatkozó elsődleges közös pont – mint már feljebb említésre került – az Állatvédelmi törvény. A törvényben meghatározottak ugyanis – ahogyan az már a fejezetnek az „Alapvető szabályozás” címet viselő 2. részben is kifejtésre került – kijelölik az alapvető irányokat és elvárásokat a szolgálati állatokkal kapcsolatos tevékenység állatvédelmi vonatkozásában. Egyik legfontosabb alapelveként egyértelművé válik például a jó gazda gondosságának követelménye. Hiszen még egy laikusban sem merül fel kétely arra vonatkozóan, hogy egy jól tartott és egészséges állattal minőségibb tevékenységet lehet folytatni, mint egy rosszul tartott, beteg állattal. De nem csupán az Állatvédelmi törvény határozza meg az állattartás körülményeit, hanem fontos és kötelező normatívák találhatók meg az egyes végrehajtási rendeleteiben is.

Nagyon fontos azt is kiemelni, hogy szolgálati állatok vezetői nem csak a hivatásos, hanem a „civil” életükben is részei hazánk felelős állattartói közösségének. Hiszen a felelős állattartás a közös ügyünk, amiért együtt tehetünk a legtöbbet. Ennek okán a rendőrség¹⁶² és a többi szolgálati állattal rendelkező szervezet is nagy hangsúlyt fektet a civil szervezetekkel történő együttműködésre.

Ebben körben külön kiemelendő az Országos Polgárőr Szövetség állatvédelmi tevékenyége is, amelynek keretében együttműködési megállapodás kötött a külön törvénnyel létrehozott Közös ügyünk az Állatvédelem Alapítvánnyal¹⁶³. Szervezetén belül pedig létrehozta továbbá a szakemberekből álló Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi Tagozatát,¹⁶⁴ amely nem csak a polgárőrség szolgálati kutyás tevékenységével foglalkozik, hanem a polgárőrség állatvédelmi feladatainak a megvalósításával is. Ennek keretében a Tagozat elnöksége – az állatvédelmi cselekvési terv kidolgozásáért és végrehajtásáért felelős kormánybiztossal¹⁶⁵ és a „Közös ügyünk az Állatvédelem” Alapítvánnyal közösen – megalakította a Polgárőrség Állatvédelmi Szakértői Testületét¹⁶⁶. A Testület szakértői olyan állatvédelmi szakjogászok és szakállatorvosok, valamint speciális ismeretekkel rendelkező szaktanácsadók, akik a polgárőrség kötelékében szeretnék az állatvédelmet szolgálni.

3.1.2. Közös szaknyelv és tevékenység

Kiemelt jelentőséggel bír, hogy a szolgálati állatok tartása, képzése és alkalmazása során az egyes szervezetek és személyek azonos fogalmakat használjanak a tevékenység leírása és megfogalmazása kapcsán. A szolgálati állatokkal való foglalkozás magasabb minőségű megvalósításához ugyanis szükséges, hogy a kiválasztási, képzési és alkalmazási tapasztalatokat megosszák az egyes szervek és személyek között, viszont mindez csak akkor lehetséges, ha a szakemberek – a szolgálati állatokkal való tevékenység fejlesztése érdekében – rendszeresen megosztják egymással a pozitív és a negatív tapasztalatokat. Ennek keretében

¹⁶² <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/ujabb-lepes-az-allatok-vedelmeben> (letöltés ideje: 2023.09.30.)

<https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/bunmegelozes/a-rendorsegi-bunmegelozes/az-allatvedelem-kozos-ugyunk> (letöltés ideje: 2023.09.30.)

¹⁶³ <https://kozosugyunkazallatvedelem.hu/hirek/55-az-orszag-65000-polgarore-is-kiall-az-allatvedelem-mellett> (letöltés ideje: 2023.09.30.)

¹⁶⁴ <https://rtk.uni-nke.hu/hirek/2023/06/30/megtartotta-alakulo-uleset-az-opsz-kutyas-szolgalati-es-allatvedelmi-tagozata> (letöltés ideje: 2023.09.30.) (letöltés ideje: 2023.09.30.)

¹⁶⁵ 2022-től Ovádi Péter.

¹⁶⁶ <https://opsz.hu/allatorvosok-es-jogaszok-segitik-a-polgarorok-allatvedelmi-tevekenyseget/> (letöltés ideje: 2023.09.30.)

közös képzéseket, versenyeket¹⁶⁷ és végrehajtási tevékenységet szerveznek^{168, 169}. Mindezt pedig úgy tegyék, hogy a tevékenység közben azonos szaknyelvi kommunikációra támaszkodnak¹⁷⁰, amely pedig összességében egyfajta közös „szolgálati” mintát is közvetít a civil állattartók irányába.

3.1.3. Közös tiszti- és vezetői utánpótlás képzés

A szolgálati állatokkal rendelkező rendvédelmi szervek és szervezetek ezirányú szakmai munkájának az egyik alapja, hogy a tevékenység felett diszponáló vezetők tisztában legyenek a szolgálati állatok képességeivel és azoknak az adott szervezett tevékenységébe történő illeszthetőségével. Ezen képességek – valamint a felelős (szolgálati) állattartás – bemutatását és a leendő (tiszt)vezetők ezirányú érzékenyítését is az egyik fő küldetésének tekintik a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen a Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály is. Ahol a tevékenységek és az egyes rendezvények megszervezésével az NKE Rendészettudományi Karon oktatott „A szolgálati kutyák alkalmazása” tantárgy egyetemi oktatásának szakmai hátterét igyekeznek biztosítani^{171,172}.

3.2. A szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatos szabályozás állatvédelmi (jogi- és gyakorlati) perspektívái

¹⁶⁷ <https://bv.gov.hu/hu/intezetek/bvszervezet/hirek/7044> (letöltés ideje: 2023.09.30.)

<https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/veget-ert-a-nemzetkozi-szolgalati-kutyas> (letöltés ideje: 2023.09.30.)

<https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/i-jarorkutya-vezetoi-szakmai-verseny> (letöltés ideje: 2023.09.30.)

¹⁶⁸ https://bv.gov.hu/sites/default/files/bv_hirlevel_2023_1.pdf (letöltés ideje: 2023.09.30.) 17.o.

„Szent György nap alkalmából az eredményes együttműködés elismeréseként DR. PÉTERVÁRI ZOLTÁN bv. alezredesnek, az Állampusztai Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft. állatorvosának a Készenléti Rendőrség elismerő plakettét adományozott. A Kft. évek óta szoros munkakapcsolatban dolgozik a Készenléti Rendőrséggel, ahol a Lovas Alosztályban jelenleg 23 nőniusz fajtájú ló teljesít szolgálatot.”

¹⁶⁹ https://bv.gov.hu/sites/default/files/a_buntetes-vegrehajitasi_szervezet_evkonyve_2022-compressed_1.pdf (letöltés ideje: 2023.09.30.)

„Az egri börtönben összevont kutyavezetői szakmai nap került lebonyolításra a Heves Megyei Rendőrfőkapitányság kutyavezetőivel közösen.” 47.o.

¹⁷⁰ Pl.: Boda József (főszerk.): Rendészettudományi szaklexikon, Dialóg Campus, Budapest., 2019., 541.o.

„Szolgálati kutya: a hazai rendvédelmi szervek által kiképzett és minősített, ill. az állományába vett és rendszeresített, a szolgálati feladatok ellátása során alkalmazott kutya. Típusai: kábítószer-kereső, robbanóanyagkereső, nyomkövető, tetemkereső, szagazonosító, híradás-technikai eszközt kereső, készpénzkereső, cigarettakereső, veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajokat kereső, égésgyorsító anyagokat kereső, személykereső, speciális elfogó”.

¹⁷¹ <https://sportosegyetem.uni-nke.hu/ludovika-sportegyesulet/szakosztalyok/rendeszeti-kutyas-szakosztaly> (letöltés ideje: 2023.09.30.)

„A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán az ORFK ROKK vezetőjének ezirányú felkérésére 2016. óta külön szabadon választott tantárgy keretében kerülnek oktatásra a szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatos ismeretek. Szerencsére olyan nagymértékű az érdeklődés és a jelentkezés, hogy minden félévben több szakirányon is el kell indítani az oktatást. A szakosztály elsődleges feladata az egyetemi oktatás szakmai hátterének biztosítása.”

¹⁷² <https://opsz.hu/unnepelyes-keretek-kozott-elindult-a-rendor-polgaror-kutyas-jarorszolgalat/> (letöltés ideje: 2023.09.30.)

„Az első, hogy az egyetem campusa egy ”biztonság szigete” legyen az egyetemi polgárok számára. A második, hogy a közös szolgálatellátás során a hallgatók megtanulják, hogy egy szolgálati kutyának milyen szerepe és helye van a tevékenységünkben. A harmadik, hogy a hallgatóink együtt járőrözzenek minél több tiszthelyettes kollégával, amely által láthatják és megtapasztalhatják azt, hogy tisztként és vezetőként bizalommal támaszkodhatnak majd a beosztott állományukra. A negyedik célunk az volt, hogy a hallgatóink megismerjék a polgárőrség szervezetét és azt az áldozatos és önkéntes munkát, amellyel a polgárőr kollégák nap, mint nap erősítik a közrendet és közbiztonságot az országunkban”

Egy megfelelően képzett szolgálati kutyának az intézkedés során történő jelenléte egyfajta humán- és állatvédelmi megelőző tevékenység is egyben. Ha megvalósul ugyanis a fentebb leírt lenyűgöző erejű megjelenés, akkor az intézkedéssel érintett személy – az esetek döntő többségében – aláveti magát az intézkedésnek, így nem szükséges egyéb (kényszerítő) eszközt alkalmazni. Fontos hangsúlyozni, hogy ilyen esetben nem kell magát a kutyát sem alkalmazni, azaz nem fog megsérülni senki, sem ember, sem állat. Ebben a körben az is lényeges információ, hogy a szolgálati kutya az egyetlen kényszerítő eszköz, amely – esetleges megszerzése esetén (a fegyverrel és a többi kényszerítő eszközzel ellentétben) – nem fordítható az alkalmazó ellen. Azaz, a szolgálati kutyával végrehajtott (biztosított) intézkedés kapcsán az érintett személy nem törekszik az eszköz (jelen esetben a kutya) megszerzésére. Tehát kvázi „békésen” tűri az intézkedés lefolytatását.

Ugyanakkor ennek a lenyűgöző erejű megjelenésnek és intézkedésnek az Állatvédelmi Törvény értelmében jogszerűnek is kell lennie. Ezen szakszerű és jogszerű alkalmazási képesség eléréséhez viszont több olyan egymásra épülő fontos folyamatot kell megvalósítani, amelyek együtt, valamint külön-külön is a szolgálati kutyák védelmének az irányába mutatnak.

A Kutyás Szabályzat tisztázza a legfontosabb szakmai kérdéseket, szakmai alapfogalmakat¹⁷³, valamint meghatározza, hogy a Rendőrség állományában lévő szolgálati kutyát – az igénybevétel célja szerint – miként lehet igénybe venni¹⁷⁴. Mindez együttesen meghatározza a szolgálati kutyák tartásával kapcsolatos alábbi állatvédelmi irányvonalakat is.

3.2.1. Az állatvédelem megvalósulása a közös képzés és felügyelet alkalmazásával

Az állatvédelmi tevékenység megvalósulásának egyik sarokköve az egységes követelmény és ellenőrzés, valamint a feltételek egységes biztosítása. A Kutyás Szabályzat

¹⁷³ Pl.: Kutyás Szabályzat 2. pont.

c) **alkalmazás:** a szolgálati kutya kutyavezető által történő alkalmazása meghatározott szolgálati feladat – így különösen szolgálati kutyával végrehajtott nyomkövetés, kábítószer, robbanóanyag, személy vagy személyek, holttest és holttestrészek keresése, biológiai anyagmaradványok, bűncselekmény elkövetésével kapcsolatba hozható tárgyak, pénz, okmány keresése, objektumörzés, szag azonosítása, rendőri intézkedés biztosítása, annak kikényszerítése, valamint szolgálati kutyával végrehajtott tömegkezelési, csapatszolgálati és személyvédelmi tevékenység, továbbá bemutatókon történő részvétel – végrehajtására;

i) **igénybevétel:** a kutyavezető szolgálati kutyával történő általános szolgálati feladatellátása vezénylés vagy egyéb elrendelés – így különösen más területi szervek által adott felkérés, rendezvénybiztosítás, helyszíni szemlebizottsággal történő kirendelés, akciókban, bemutatókon történő részvétel – alapján;

¹⁷⁴ Kutyás Szabályzat:

3. A Rendőrség állományában lévő szolgálati kutya az igénybevétel célja szerint lehet

a) alap nyomkövető képzettséggel rendelkező járőrkutya (a továbbiakban: általános rendőrkutya);

b) holttest és holttestrész-kereső kutya;

c) járőrkutya (a továbbiakban: járőrkutya I.);

d) tömegkezelési feladatokra felkészített járőrkutya (a továbbiakban: járőrkutya II.);

e) kábítószer-kereső kutya;

f) közrendvédelmi speciális (támogató) kutya;

g) nyomkövető kutya;

h) őrkutya;

i) robbanóanyag-kereső kutya;

j) speciális (bűnügyi) kereső kutya;

k) speciális (rendészeti) kereső kutya;

l) szagazonosító kutya;

m) személykereső kutya;

n) személykövető kutya;

o) bűnmegelőzési célra, valamint a társadalmi kapcsolatok erősítése érdekében igénybe vehető kutya;

p) oktatási célú kutya;

q) tenyészkutya;

r) utánpótlás célú (képzetlen vagy növendék) kutya.

értelmében a kiképző intézmény – amely a kutyavezetők és szolgálati kutyáik alap-, tanfolyami és továbbképzését és felügyeletét ellátja – a Rendőrségi Oktatási és Továbbképzési Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztálya (a továbbiakban: KÁF). A kiképző intézmény központja Dunakeszin található. A tevékenység ellátásra garancia az intézmény hosszú és híres – hazai és nemzetközi – kutyás múltja és jelene¹⁷⁵.

A Kutyás szabályzat értelmében a KÁF többek között biztosítja a Rendőrség kutyavezetőkkel, valamint szolgálati kutyákkal kapcsolatos feladatainak egységes végrehajtását, és ellenőrzi a szolgálati kutyák és kutyavezetők képzését, továbbképzését, minősítését, a szolgálati kutyák igénybevételét, alkalmazását és tartását. Továbbá ellenőrzi és véleményezi a szolgálati kutyák tenyésztésével és nevelésével kapcsolatos folyamatokat.

Ellátja a szolgálati kutya-állományal kapcsolatos belső normaalkotási tevékenység vonatkozásában az előkészítő szakterület feladatait. Véleményezi a szolgálati kutyák képzésével, igénybevételével, alkalmazásával és elhelyezésével kapcsolatos felszereléseket, ruházati anyagokat, elhelyezési körleteket, szállító járműveket, továbbá minden olyan szakmai dokumentációt, amely a feladat- és hatáskörét érinti.

Mindez összességében olyan körülmények megteremtését teszi lehetővé, amelyek a szolgálati kutyákkal kapcsolatos állatvédelmi tevékenység feltételrendszerét képezik.

3.2.2. Az állatvédelem megvalósulása a rendszerbe kerülés jogalapja során

A szolgálati kutyák állományba vétele a Kutyás szabályzat 12. pontja értelmében¹⁷⁶ csak adásvétel, tartós használatba vételi megállapodás kötése, adományozás vagy a kiképző intézmény saját tenyésztésű egyedeiből történő állományba vétel útján történhet.

Ezen kitétel biztosítja a kutyák rendszerbe kerülése kapcsán azt az ellenőrzött származási körülményt, amely garantálja az állat (egészségügyi) előéletének a megismerési lehetőségét és az állat feletti azon (polgári jogi) rendelkezési jogot, amely a zavartalan ellátásának a biztosításához szükséges.

Ezen körben kiemelendő a tartós használatba vételi megállapodás megkötési lehetősége. Ilyen esetben (általában) az a – kutyavezető által előnevelt (vásárolt) – kutya kerül be a rendszerbe, amellyel a kutyavezető szolgálni szeretne, tehát feltételezhető a kötődés és a magasabb szintű állatvédelmi hozzáállás a kutyavezető¹⁷⁷ részéről. Itt arról beszélünk, hogy a kutyavezető a saját pénzéből – azaz a rendőrségi hierarchiában alacsonyabb részen lévő beosztásához társított, és ezáltal alacsonyabb jövedelméből – vásárolja meg *(az illetményéhez arányosítva sokszor igen magas összegért)* azt a kutyát, akivel – az előnevelést követően – szeretné a rendőrségi kutyás szolgálatát ellátni. Talán ennél jobban semmi sem bizonyítja a

¹⁷⁵ <https://rokk.hu/bemutakozas/szervezeti-felepites/gazdasagi-szervek/kutyavezeto-kepzo-es-allatfelugyeleti-foosztaly-dunakeszi/> (letöltés ideje: 2023.09.30.)

„...jogelődjét a Belügyminiszter 278.542 BM IV/b. számú rendeletével 1948. III. 6-án alapította meg, Budapesten. A rendőrkutyák képzése Kispesten és Budapesten, a Hős utcában, ezzel egy időben a határőrkutyák képzése a határőrség dunakeszi kutyakiképző központjában indult el, mely jelenleg a ROKK GSZ KÁF Dunakeszi objektuma. Magyarországon 1964-ben hozták létre az egységes rendőr-határőr kutyakiképző iskolát, mely lehetővé tette a ROKK GSZ KÁF jogelődjének, hogy az 1970-es évek elejére a magyar fegyveres szervek központi kutyavezető-képző és kutya-kiképző bázisává alakuljon.”.

¹⁷⁶ Kutyás Szabályzat:

12. A szolgálati kutya állományba vétele

a) adásvétel;

b) THVM kötése;

c) adományozás vagy

d) a kiképző és felügyeleti intézmény saját tenyésztésű egyedeiből történő állományba vétel útján történhet.

¹⁷⁷ Kutyás Szabályzat 2. n) kutyavezető: a Rendőrség hivatásos állományának azon tagja, aki a kiképző és felügyeleti intézménynél megszerzett kutyavezetői végzettséggel rendelkezik, és – kinevezés, vagy megbízás alapján – az o) alpont szerint kutyavezetői beosztást tölt be;

kutyás kollégák hivatástudatát és a közért való tenni akarását. Hiszen az, aki a saját pénzéből áldoz arra, hogy minőségileg magasabb szintű szolgálati feladatot hajthasson végre, annak az elhivatottsága és önzetlensége nem igazán kérdőjelezhető meg.

3.2.3. Az állatvédelem megvalósulása a kiválasztási eljárás során

A kiválasztási eljárás az egyik legnagyobb garanciális eleme a rendszernek, hiszen ennek szigorúsága garantálja azt, hogy csakis olyan kutya kerülhessen be a rendszerbe, amely a szakmai ismereteink szerint alkalmas lehet ezen speciális – az átlagosnál több teherrel járó – szolgálati tevékenység elvégzésére.

A minél nagyobb merítés érdekében nyilvános kiválasztási eljárások kerülnek meghirdetésre bárki számára megismerhető feltételekkel¹⁷⁸. Ennek az a lényege, hogy aki úgy gondolja, hogy a tulajdonában lévő kutya alkalmas rendőrségi szolgálati feladatok ellátására, az élhet ezzel a lehetőséggel. Természetesen a kutyák és a gazdák azonosítása is szigorú feltételekhez kötött.

A kiválasztási eljárás garantálja azt is, hogy olyan kutya képzése ne kezdődjön meg, amely a képzés megkezdésekor nem alkalmas teljes mértékben az egészségügyi, idegrendszeri és képességbeli vizsgálat alapján. Megjelennek tehát egyértelműen az állatvédelmi szempontok is, hiszen a rendszerbe bekerült kutya a kiválasztási eljárásnak köszönhetően nem terhelődik túl.

Annak ellenére, hogy arányaiban kevesebb kutya kerül kiválasztásra – és *alkalmas a magas szintű szolgálati feladatok ellátására* – teljes mértékben megvalósul az állatvédelem. Hiszen azok az ebek, amelyek átmentek a rostán, nem teherként fogják megélni a magas szintű képzést és a szolgálatot, hanem az mindennapi közös élmény és játék lesz a számukra a gazdájukkal.

¹⁷⁸ <https://rokk.hu/rokk-hirek/szolgalati-kutya-kivalasztasa-2023-augusztus-28-an/> (letöltés ideje: 2023.09.30.)

<https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/hirdetmeny-a-kutyakivalasztas> (letöltés ideje: 2023.09.30.)

A Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ szolgálati kutyák beszerzése céljából kutyakiválasztási eljárásokat hirdet...

A kutyák képességének és készségének elbírálása bizottság által történik.

A bírálatra kizárólag olyan kutya vezethető fel, amely megfelel az alábbi kritériumoknak:

minimum 12 hónapos,

fajta szerint:

elsősorban német juhászkutya és belga juhászkutya (malinois) rövidszőrű változata,

másodsorban a fent említett fajták fajtakeveréke,

harmadsorban egyéb fajták,

ivar szerint: kan vagy szuka,

egészséges és szolgálati célú kiképzésre – a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ állatorvosának elbírálása alapján – fizikailag alkalmas,

a tervezett szolgálati feladathoz szükséges képességekkel, készségekkel, temperamentummal és pszichikai tulajdonságokkal rendelkezik,

egyedi azonosító transzponderrel rendelkezik,

a veszettség elleni védekezés részletes szabályairól szóló 164/2008. (XII.20.) FVM rendeletben előírt kötelező – veszettség elleni – védőoltást megkapta, ezt gazdái oltási könyvvel igazolni tudják,

féreghajtáson átesett, és ezt gazdái igazolni tudják,

a törzskönyv azonban nem elvárás.

A kutyák átvételi alkalmassági vizsgálata során elvégzendő gyakorlatok, valamint a kizáró okot jelentő viselkedési formák kategóriánkénti bemutatására, illetve leírására szolgáló videók és dokumentum:

1. A kutyák löfegyverből származó **hanghatásra adott reakció**inak vizsgálata 7,62-es gépkarabéllyal történik. A vizsgálat minden kategóriában kötelező. A kutya nem egyértelmű reakciója esetén – a bizottság ilyen irányú döntése alapján – a lövés megismételhető.

3.2.4. Az állatvédelem megvalósulása a képzés alatt

A képzés során – többek között – alapvető feltétel a megfelelő felszerelések (vonatanyagok), védőfelszerelések¹⁷⁹ megléte és használata. Hiszen ezeknek a segítségével lehet elérni azt, hogy sem a kutya, sem a kutyavezető, sem a képzésben közreműködő más személyek ne sérüljenek meg.

Természetesen a képzés során végig fontos az állat és a kutyavezető egészségügyi állapota is, hiszen ők ketten együtt alkotnak egy egységet, egy intézkedő csapatot.

A Kutyás Szabályzat értelmében ugyanilyen kitétel, hogy az alapképzést vagy tanfolyamot négy évnél idősebb szolgálati kutyával nem lehet megkezdeni, kivéve, ha a már képzett szolgálati kutyát más vezetőnek adják át. Az is fontos továbbá a felkészítés során, hogy az utánpótlás célú (képzetlen vagy növendék-) kutyák szolgálati célra történő célirányos nevelését kizárólag kutyavezetői képzettséggel rendelkező kutyavezetők, valamint állattenyésztői beosztásban lévő személyek végezhetik.

3.2.5. Az állatvédelem megvalósulása a tartás / ellátás / szállítás során

A Kutyás Szabályzat azt is meghatározza, hogy a szolgálati kutya csak állandó vezetőjével együtt láthat el szolgálatot. Egy szolgálati kutyának egyszerre csak egy állandó vezetője lehet. A szolgálati kutya csak azzal a kutyavezetővel láthat el szolgálatot, akivel a legutóbbi érvényes minősítését szerezte.

Érdekes kitételként a 41/2010. Korm. rendeletben,¹⁸⁰¹⁸¹ meghatározott kritériumok betartási kötelezettsége is.

A 41/2010. Korm. rendelet kapcsán ki kell térni kérdéskörre, hogy a szabályozás mennyiben vonatkozik a szolgálati állattartásra? Az Állatvédelmi törvény a 2. §-ának (1) bekezdés – ahogyan már a jelen tanulmány 2. Alapvető rendelkezés része is taglalta – teljesen különálló pontban nevesíti a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a nemzetbiztonsági szolgálatok és a közfeladatokat ellátó őrszolgálatok feladatainak ellátását szolgáló állatokra vonatkozóan a saját hatályát. Elv拉斯ztva a kedvtelésből tartott állatokra vonatkozó hatályától, amelyet a bekezdés következő (h) pontjába külön nevesít. A felhatalmazó rendelkezések pedig – szintén ezen logi mentén – teljesen külön pontban adnak felhatalmazást a kedvtelésből tartott állatokra vonatkozó egy es tevékenységek rendeleti szabályozására.¹⁸² **Összességében ezen szabályozási metodika, a formállogika alapján a kedvtelésből tartott állatok és a szolgálati állatok jogi értelemben vett külön kezelését és szabályozási szükséglet mutatja.**

A szolgálati kutya pihentetésére méretének megfelelő nagyságú pihenő vagy szállító dobozt kell biztosítani. Szállításuk során figyelemmel kell lenni az Állatvédelmi törvény és a KRESZ¹⁸³ rendelkezéseire.

¹⁷⁹ Kutyás Szabályzat: 5. melléklet az utasításhoz

¹⁸⁰ Kutyás Szabályzat: 193. Szolgálati kutya – az Ávtv.-ben, valamint a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II. 26.) Korm. rendeletben meghatározottak betartása mellett – elhelyezhető rendőrségi objektumban lévő elhelyezési körletben vagy a kutyavezető otthonánál szolgáló és az őrzés feltételeinek megfelelő ingatlanban.

¹⁸¹ 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról

¹⁸² 49. § (3) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy

f) a kedvtelésből tartott állatok kereskedése létesítésének és működtetésének engedélyezésére, működésére vonatkozó szabályokat, a nyilvántartás személyes adatot nem tartalmazó adattartalmát és a vezetésére vonatkozó részletes eljárási szabályokat, a kereskedelmi hatóság kijelölését, valamint a kedvtelésből tartott állatok kereskedése működésének ellenőrzésére, továbbá a kedvtelésből tartott állatok tartására, forgalmazására és tulajdonjogának nem kereskedelmi célú átruházására vonatkozó részletes szabályokat,.....rendeletben állapítsa meg.

¹⁸³ 1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet a közúti közlekedés szabályairól

Az állatok védelmét, nyugodt pihenését és feltöltődését szolgálja az is, hogy a szolgálat ellátását követően a kutyavezető hazaviheti a kutyát a saját otthonába, azzal a szabályzatban meghatározott kitéttel, hogy a szolgálati kutya a rendőrségi elhelyezési körleten kívül kizárólag a kutyavezető lakóhelyéül szolgáló olyan ingatlanon tartható, amely a szükséges kritériumoknak és a biztonságos elhelyezés, illetve őrzés feltételeinek megfelel. A szolgálati kutya rendőrségi elhelyezési körleten kívüli tartását a kutyavezető állomány illetékes parancsnoka engedélyezheti.

További részletszabály, hogy a szolgálati kutyák ellátására csak olyan takarmány vehető igénybe, amely a szabályzat 4. mellékletben felsorolt feltételeknek megfelel¹⁸⁴.

3.2.6. Az állatvédelem megvalósulása az alkalmazás során

A legfontosabb részletszabályokat ebben az esetben is a Kutyás Szabályzat tartalmazza. A szolgálati kutya és vezetője napi szolgálatát úgy kell megtervezni, hogy a kutyavezető a szolgálatteljesítési időnek a meghatározott részét a szolgálati kutya szintentartó-képzésére fordíthassa.

Szolgálati kutya csak a képzettségének és minősítésének megfelelő feladatok végrehajtására vehető igénybe, és csak az igénybevételnek megfelelő, a 5. mellékletben szereplő felszereléssel. Ugyanis a szolgálatellátás során sérült, rongálódott, törött vagy hiányos felszerelés nem használható.

Garanciális elen, hogy a szolgálati kutya csak a képzettségének és minősítésének megfelelő feladatok végrehajtására vehető igénybe. Továbbá a szolgálatra alkalmatlannak minősített, passzív állományú szolgálati kutya szolgálati feladatra nem vehető igénybe.

További garanciális elem, hogy szolgálati kutyát nem lehet alkalmazni

- a) állati eredetű szagnyom követésére;
- b) mérgező vegyi anyaggal kezelt vagy szennyezett területen, kivéve a rendőri műveletek során ingerlőgáz, könnygázgránát, továbbá színező festékanyaggal vagy ingerlőgázzal kevert víz által szennyezett területen;
- c) ha az alkalmazás körülményei a kutya életét, egészségét, testi épségét indokolatlanul veszélyeztetik.

3.2.7. Az állatvédelem megvalósulása a selejtezés során

Nagyon fontos állatjóléti intézkedés a szolgálati állat ún. selejtezését követő elhelyezés. Ezzel a kapcsolatban a szabályzat egyértelműsíti, hogy a selejtezett szolgálati kutyát mindenekelőtt a vezetőjének kell felajánlani vásárlásra, amelyet a kiképző intézmény vezetője felülbírálhat, ha a szolgálati kutya tartásának előírászerű körülményeit nem látja biztosítottak.

Amennyiben a kutyavezető a szolgálati kutyára – a valamilyen oknál fogva – nem tart igényt, úgy az értékesíthető. Az értékesítést az a területi szerv végzi, amely az adott szolgálati kutyát állományban tartja. Azt a szolgálati kutyát, amelyre a kutyavezető nem tart igényt és értékesítése sem lehetséges, tartás céljából a kiképző intézménynek kell átadni. Eben az esetben a „nyugdíjazott” kutya kvázi végelgyengülésig tartó ellátást, foglalkozást és szeretetet kap Dunakeszin.

Ez talán a felelős állattartás és a jó gazda gondosságának egyik legmeghatóbb megnyilvánulása a rendőrség berkeiben.

¹⁸⁴ Kutyás Szabályzat: 6. melléklet az ORFK utasításhoz: A szolgálati kutyák ellátására igénybe vehető takarmány analitikai összetevői

3.2.8. Az állatvédelem megvalósulása a kutyavezető kártérítési felelőssége kapcsán

A szolgálati kutya képzése, a szolgálatra alkalmas állapotban való tartása kapcsán a kutyavezetőt fokozott felelősség terheli, egyrészt a kutyával, mint állattal való bánásmód kapcsán, másrészt a kutyával, mint értékkel bíró élő eszközzel és annak használhatóságával kapcsolatban.

Amennyiben a szolgálati kutya megsérül, akkor az ellátásáról, illetve kezeléséről állatorvosi leletet, elhullásáról – ha bekövetkezésének oka másképp nem állapítható meg – leletet és boncolási jegyzőkönyvet kell készíttetni. Az eljáró hatósági állatorvos figyelmét fel kell hívni arra, hogy a hivatalos igazolás és a jegyzőkönyv a felelősség megállapítását célzó kártérítési eljárás részeként, tanúsítványként kerül felhasználásra.

4. Szinopszis

A tanulmányban megjelenített, szolgálati állattartásra vonatkozó rendelkezések és gondolatok összességében alátámasztják a szolgálati állatokkal való tevékenység állatvédelmi oldalának erőteljes jelenlétét is. Látható, hogy kellő szintű normatív háttér áll rendelkezésre az állatok alkalmazásához, amely összességében – a mintaszerű tartás és alkalmazás kapcsán – példaértékű lehet a civil állattartók részére is.

Természetesen kihangsúlyozva azt is, hogy több különbség is tetten érhető a szolgálati és a civil állattartás vonatkozásában. Hiszen a lovak és a kutyák civil szektorban történő tartása jobbra kedvtelésből, és most már egyre több esetben társállatként is történik.

Ezen cél, amely az állat tartása kapcsán az állattartó gondolataiban realizálódik komoly különbséget generál a civil és a szolgálati állattartás vonatkozásában. Míg a civil állattartó minden tevékenységét az egyéni- és a társadalmi (kollektív) felelős állattartás kapcsán a lelkiismerete és az állatjólét elérése köré tudja csoportosítani, addig a szolgálati állattartó kénytelen az állatvédelmi és az állatjóléti tevékenységét – a szolgálat ellátásának primátusa alapján – a szolgálati feladat végrehajtásának az elsőbbsége mögé helyezni.

A civil életbeli helyzettel szemben ugyanis a szolgálati életben előfordulhatnak olyan körülmények és intézkedési szituációk, amelyekben – például az emberi élet védelme érdekében – a szolgálati állat veszélyeztetése vagy akár az életének a feláldozása árán kell a helyzetet megoldani. Ilyen lehet például egy fegyveres elkövető elfogása, amikor sajnálatos módon akkor is alkalmazásra kerülhet egy szolgálati kutya, ha az elkövető elfogása a szolgálati állatra nézve is veszélyt jelent(het).

Ezek azok a helyzetek, amelyek igen terheessé teszik a szolgálati állattartó kollégák részére a mindennapi szolgálat ellátást. Hiszen vannak olyan intézkedési helyzetek és szituációk, amelyek kapcsán a szolgálati kutya az alkalmazása során több alkalommal is veszélybe kerülhet (pl. csapatszolgálati tevékenység során)

Mindez azért is teszi néha igen terheessé tehetik a szolgálati állattartást. Ugyanis a hivatásos kollégák ugyanolyan szeretettel vannak az állatok – a szolgálati állatuk iránt – mint a civil állattartók. Hiszen a szolgálati kutyáját több szolgálati állattartó kutyavezető kolléga is hazaviszi és otthon kvázi „családtagként” szereti. Ezért is nehéz azt elfogadni – és felelős civil kutyatartóként felfogni – hogy a kvázi „családtagot” fel kell áldozni pl.: egy számára ismeretlen személy védelme vagy éppen a veszélyes helyzetet előidézve bűncselekményt elkövető személy megmentése érdekében. De sajnos ez a helyzet és a szolgálat ellátása során akár minden nap kerülhet olyan helyzetbe, amikor az intézkedés végrehajtása veszélyt jelenthet a szolgálati állata számára. Ugyanis a szolgálati kutya vezetője a feladatvégrehajtás elől – az esküje okán és a közrend közbiztonság érdekében végzett tevékenysége kapcsán – nem tud kitérni.

Összességében a meglévő szabályozás jelenleg is biztosítja a szolgálati állatokkal való bánásmód állatvédelmi megvalósulását és a feladatok végrehajtását. Ugyanakkor célszerűbb lenne a szolgálati állattartásra vonatkozó alapvető szabályokat – a sok különböző szintű normatíva helyett, valamint a felmerült szabályozási gyakorlat egyértelműsítése végett – egy magasabb szintű jogszabályban – akár kormányrendelet szintjén – meghatározni. Egyrészt ezen speciális állatvédelmi tevékenység egységesítése és rendészeti közös megvalósítása miatt. Másrészt a szolgálati állatokkal való intézkedési képesség egységesítése céljából. Ugyanis a szolgálati kutyákkal végrehajtott közrendvédelmi vagy a keresőkutyás (kábitószer, személy, stb.) tevékenység és képesség¹⁸⁵ akkor a legerősebb és legelismertebb, ha az azonos és egységes – mindenki számára egyformán megismerhető jogszabályi szinten szabályozott – alapokon nyugszik.

A felhasznált irodalom jegyzéke

1. Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg (oszk.hu) (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
2. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/m-3C77D/magatartas-3CA4B/> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
3. Európai számvevőszék 31/2018. számú különjelentése: Állatjólét az Európai Unióban 9.o.
https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_31/SR_ANIMAL_WELFARE_HU.pdf (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
4. Vetter Szilvia: Állatvédelmi jog, L'Harmattan Kiadó 2024. Budapest. 21.o.
5. OGYH Infojegyzet 2022/12. 1.o.
https://www.parlament.hu/documents/10181/63291245/Infojegyzet_2022_12_allatvedelem.pdf/3fc1411c-63f5-1f48-3cb5-7868b841116a?t=1663915838590 (Letöltés ideje: 2024.08.15.)
6. Dormándi László, Juhász Vilmos (szerk.): Uj lexikon, Dante – Pantheon kiadás, Budapest, 1936., 896.o.:
7. Dr. Vetter Szilva: Az állatkínzás szabályozása gazdasági és társadalmi mutatók tükrében, Doktori (PdD) értekezés, Gödöllő, 2020., 6.o
8. <https://honvedelem.hu/hatter/multidezo/hires-allatok-a-hadtortenelemben.html> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
9. Dr. Vetter Szilva: Az állatkínzás szabályozása gazdasági és társadalmi mutatók tükrében, Doktori (PdD) értekezés, Gödöllő, 2020., 6.o
10. Horváth Orsolya: Az állatok hadicélú felhasználása a háborúban, különös tekintettel a Nagy
11. Háborúra, Honvédségi Szemle 143. évfolyam 2015/3. szám, 121.o.
12. Horváth Orsolya: Az állatok hadicélú felhasználása a háborúban, különös tekintettel a Nagy Háborúra, Honvédségi Szemle 143. évfolyam 2015/3. szám, 124 o.

¹⁸⁵ A szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatos oktatási és jogi tevékenységem során már nagyon sok esetben felmerült a végrehajtó szakember kollégák részéről az az igény, hogy a szolgálati kutyák ezen alapvető kiképzési besorolása és egyben csoportosítása egyszerűsítésre kerüljön. A tapasztalataim alapján a) kényszerítő eszközként történő alkalmazásra kiképzett szolgálati kutya; és b) keresőtevékenység ellátására kiképzett szolgálati kutya (keresőkutya) – besorolást javasolnám a Szabályzatban történő nevesítésre és meghatározásra, azzal, hogy a keresőkutyák általános besorolásán belül nevesítésre kerüljön, hogy az igénybevétel célja alapján mikor beszélünk azok bűnügyi szolgálati kutyaként történő alkalmazásáról. Ugyanis ezidáig a Szabályzatban nem került tisztázásra, hogy ugyanazon keresőkutya alkalmazása mikor minősül közrendvédelmi alkalmazásnak és mikor minősül bűnügyi szolgálati kutyaként történő alkalmazásnak.

13. Ádám Barnabás: A lovasképesség lehetséges műveleti alkalmazása, Hadtudomány XXIII. évfolyam, 2023/1. szám. 92.o.
14. Kovács István (2024): Az állatkínzás, valamint a tiltott állatviadal szervezése bűncselekmények büntetőjogi szabályozása és kriminológiai sajátosságai napjainkban. Budapest, MRTT
15. https://epa.oszk.hu/00000/00018/00014/07bal.htm#_ftn19 (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
16. <http://www.hungarikum.hu/hu/content/magyar-husz%C3%A1r-0> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
17. dr. Frigyer László: Gondolatok a rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatos károkozás szakterületi szabályozásáról. In: Multidiszciplinaritás: A rendészettudomány sokszínűsége (szerk: Dr. Kovács István), Magyar Rendészettudományi Társaság Hallgatói Tagozat, Budapest, 2022., 35.o. (a továbbiakban: Frigyer (2022.))
18. Kovács István: Rendvédelmi ismeretek I., MRTT Hallgatói Tagozat Budapest 2021.; 86.o. <https://rendeszeti.uni-nke.hu/document/rendeszeti-uni-nke-hu/Rendvédelmi%20ismeretek.pdf> (letöltés ideje: 2023.09.30.)
19. dr. Frigyer László: Gondolatok a rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazásával kapcsolatos károkozás szakterületi szabályozásáról. In: Multidiszciplinaritás: A rendészettudomány sokszínűsége (szerk: Dr. Kovács István), Magyar Rendészettudományi Társaság Hallgatói Tagozat, Budapest, 2022., 37.o.
20. Dr. Balláné dr. Füszter Erzsébet: Bűnügyi nyomozástani ismeretek II. rész; Rejtjel Kiadó Budapest 1998. (99. o.)
21. Horváth Orsolya: A kutya kriminalisztikai hasznosítása Doktori értekezés 2017.
22. <https://bv.gov.hu/hu/intezetek/bvszervezet/hirek/6640> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
23. Frigyer László: A szolgálati kutyák és vezetőik képzésének, továbbképzésének szabályozása, a fejlesztés szükséges irányai a büntetés-végrehajtásnál, Börtönügyi Szemle 28. évf. 1. sz. 2009. 44.o.
24. Dr. Frigyer László: Kriminalisztikai szösszenet avagy miért kell(ene) a büntetés-végrehajtási szervezet személyi állománya részére kriminalisztikai ismereteket oktatni, IN: Európai Jogi Közlemények I.évfolyam/1. szám (2020.) Budapest, 34.o.
25. https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/hegyor_tananyag.pdf (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
26. https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/mezo_or_tananyag.pdf (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
27. https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/hivatasos_vadasz_tananyag.pdf (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
28. https://nyilvantartas.bmkszf.hu/rvv/kozterulet_felugyelo_tananyag.pdf (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
29. <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/ujabb-lepes-az-allatok-vedelmeben> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
30. <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/bunmegelozes/a-rendorsegi-bunmegelozes/az-allatvedelem-kozos-ugyunk> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
31. <https://kozosugyunkazallatvedelem.hu/hirek/55-az-orszag-65000-polgarore-is-kiall-az-allatvedelem-mellett> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
32. <https://rtk.uni-nke.hu/hirek/2023/06/30/megtartotta-alakulo-uleset-az-opsz-kutyas-szolgálati-es-allatvedelmi-tagozata> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
33. <https://opsz.hu/allatorvosok-es-jogaszok-segitik-a-polgarorok-allatvedelmi-tevekenyseget/> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
34. <https://bv.gov.hu/hu/intezetek/bvszervezet/hirek/7044> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)

35. <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/veget-ert-a-nemzetkozi-szolgalati-kutyas> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
36. <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/i-jarorkutya-vezetoi-szakmai-verseny> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
37. https://bv.gov.hu/sites/default/files/bv_hirlevel_2023_1.pdf (Letöltés ideje: 2024.08.17.)17.o.
38. https://bv.gov.hu/sites/default/files/a_buntetes-vegrehajtasi_szervezet_evkonyve_2022-compressed_1.pdf (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
39. Boda József (főszerk.): Rendészettudományi szaklexikon, Dialóg Campus, Budapest,, 2019., 541.o.
40. <https://sportosegyetem.uni-nke.hu/ludovika-sportegyesulet/szakosztalyok/rendeszeti-kutyas-szakosztaly> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
41. <https://opsz.hu/unnepelyes-keretek-kozott-elindult-a-rendor-polgaror-kutyas-jarorszolgalat/> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
42. <https://rokk.hu/bemutakozas/szervezeti-felepites/gazdasagi-szervek/kutyavezetok-kepzo-es-allatfelugyeleti-foosztaly-dunakeszi/> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
43. <https://rokk.hu/rokk-hirek/szolgalati-kutya-kivalasztasa-2023-augusztus-28-an/> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)
44. <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/hirdetmeny-a-kutyakivalasztas> (Letöltés ideje: 2024.08.17.)

A felhasznált normatívák jegyzéke

1. 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
2. 1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről
3. 1997. évi CLIX. törvény - a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról
4. 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről
5. 1999. évi LXIII. törvény - a közterület-felügyeletről
6. 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól
7. 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról
8. 2011. évi CXIII. törvény - a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről
9. 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
10. 2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról
11. 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról
12. 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról
13. 2022. évi XXXIV. törvény a Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány létrehozásáról
14. 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről indokolása: Általános indokolás
15. 2011. évi CLVIII. törvény indokolása az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény módosításáról
16. 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról

17. 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól
18. 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról
19. 785/2021. (XII. 27.) Korm. rendelet a kóbor állat befogásával, tulajdonjogának átruházásával és elhelyezésével kapcsolatos feladatok ellátásának részletes szabályairól
20. 1271/2022. (V. 27.) Korm. határozat az állatvédelmi cselekvési terv kidolgozásáért és végrehajtásáért felelős kormánybiztos kinevezéséről és feladatairól
21. 27/1998. (VI. 10.) BM rendelet - a fegyveres biztonsági őrök Működési és Szolgálati Szabályzatának kiadásáról
22. 43/1999. (XI. 26.) BM rendelet - a közterület-felügyelői intézkedések végrehajtásának módjáról és eszközeiről
23. 86/2012. (XII. 28.) BM rendelet a rendészeti feladatokat ellátó személyek és a segédfelügyelők által alkalmazható kényszerítő eszközök igénylésének, átvételének és visszavételének szabályairól, a térítés módjáról, a kényszerítő eszközök típusaira, fajtáira és az alkalmazásukra, valamint a jelentéstétel és a kivizsgálás rendjére vonatkozó részletes szabályokról
24. 27/1998. (VI. 10.) BM rendelet a fegyveres biztonsági őrök Működési és Szolgálati Szabályzatának kiadásáról
25. 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól
26. 44/2007. (IX. 19.) IRM rendelet a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól
27. 9/2000. (V. 19.) KöM rendelet - a Természetvédelmi Őrszolgálat Szolgálati Szabályzatáról
28. 1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet a közúti közlekedés szabályairól
29. 20/2018. (XII. 21.) PM rendelet a pénzügyőri intézkedések és a kényszerítő eszközök alkalmazásáról, valamint az elfogott, előállított, őrizetbe vett és fogva tartott személyek őrzésének és kísérésének eljárási szabályairól
30. 7/2020. (IX. 30.) AM utasítás miniszteri biztos kinevezéséről
31. 6/2022. (VIII. 31.) AM utasítás - a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról
32. 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről
33. 58/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás az egyes eseményekkel kapcsolatos parancsnoki kivizsgálások szempontrendszeréről és jelentési rendjéről
34. 24/2015. (X. 15.) ORFK utasítás a Határforgalom-ellenőrzési Szabályzatról
35. 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás a körzeti megbízotti szabályzatról
36. 25/2018. (VI. 21.) ORFK utasítás a szagmaradványok és személyi szagminták rögzítésével, konzerválásával, valamint azonosításával kapcsolatos feladatok végrehajtásáról
37. 36/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról /a régi már hatálytalan Kutyás Szabályzat/
38. 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról
39. 3/2020. (II. 27.) BVOP utasítás a csomagküldés, valamint a kiérkezés egységes végrehajtásáról

- 40. 67/2020. (XII. 12.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati kutyaainak rendszeresítéséről, beszerzéséről, tartásáról, tenyésztéséről, kiképzéséről és alkalmazásáról
- 41. 72/2020. (XII. 23.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról
- 42. 277/2020. (HK 7.) MH parancsnokának szakutasítás - egyes NATO egységesítési egyezmények nemzeti elfogadásáról

Frigyer László – Eszter Keresztény: A rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazásával és képzésével foglalkozó egyes könyvek és jegyzetek(háttéranyagok)/normatívák kontra állatvédelem

Dr. Frigyer László – Eszter Keresztény

A rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazásával és képzésével foglalkozó egyes könyvek és jegyzetek(háttéranyagok)/normatívák kontra állatvédelem

„Certain books and notes (background materials)/regulations on the use and training of police service dogs versus animal welfare”

*„A kutyák azonban rátámadtak csúnyán,
De a kúton áll a szép hajadon lány,
Szólott a kutyáknak, azok szót fogadtak
S egyenkint morogva hátrasompolyogtak.”¹⁸⁶*

1. Introdukció

1.1. Szerzői személyes motiváció¹⁸⁷/hipotézis

Vidéki gyermekként felnőve természetes volt számomra, hogy a családi élethez a kutya (kutyák) is hozzátartoznak, és már nagyon fiatal koromban próbálkoztam barátaimmal közösen a kutyáink „képzésével”. Komolyabban a kutyás szakterülettel a 90-es évek közepe óta anno a Bv. szervezethez történő felszereléseim idejétől foglalkozom. Itt írhattam meg az előjáróim támogatásával az első komolyabb műveimet is: 2007-ben szerzőtársaimmal a „Szolgálati kutya alkalmazása” című könyvet, majd 2009-ben már tisztként és vezetőként a Börtönügyi Szemlében jelent meg értekezésem „A szolgálati kutyák és vezetőik képzésének, továbbképzésének szabályozása, a fejlesztés szükséges irányai a büntetés-végrehajtásnál” címmel.

Jelenleg rendőr alezredesként – több mint 3 évtized szolgálati idővel és tapasztalattal a hátam mögött – oktatok a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán immár 12 éve. Mesteroktatóként van szerencsém tanítani a hallgatókat a Kar Krimináltechnikai Tanszékén, a Büntetés-végrehajtási Tanszékén és a Krimináltaktikai és Kriminálmetodikai Tanszékén BA-s és MA-s tárgyakban. Egyik fő kutatási területem a szolgálati kutya alkalmazása, amely kapcsán hosszú évek óta folytatok oktatási és szakmai tevékenységet a karon kívül más egyetemeken és szakmai szervezeteknél (MATE, ÁTE, Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály, NAV, BVOP, OPSZ, stb.).

¹⁸⁶ Arany János: Toldi szerelme: Első ének

¹⁸⁷ Dr. Frigyer László r. alezredes LL-M-állatvédelmi szakjogász, egyetemi mesteroktató NKE RTK Krimináltechnikai Tanszék, NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály szakosztályvezető, Országos Polgárőr Szövetség Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi Tagozat állatvédelmi vezető, OPSZ Állatvédelmi Szakértői Testület alapító elnökségi tag

Az NKE-n hosszú küzdelmes 11 év kellett ahhoz, hogy a szolgálati kutyákkal kapcsolatos kutatás és oktatás autentikusan elismert területe legyen az NKE RTK-nak. De mondhatom megérte, mert mára több tantárgy tematikájában hivatalosan szerepel a szolgálati kutyás (közrendvédelmi vagy bűnügyi) képesség ismeretének az oktatása, és tavaly óta hivatalosan kriminalisztika záróvizsga tétel is a hallgatóink részére a „Bűnügyi szolgálati kutya alkalmazása” címmel a szakterület/képesség ismereteiről történő számadás.

Ezen küzdelmes évtized – és az állatvédelmi tevékenységben történő szakmai részvétel – ébresztett rá arra, hogy a szolgálati kutyás szakterületnek, a kiképzőknek és a kutyavezetőknek, valamint az összes rendőrnek és rendőrtisztnek is nagyon fontos és összetett szerepe van állatok védelme kapcsán: ez pedig az állatvédelmi nevelés és példamutatás, valamint az állatvédelemmel kapcsolatos társadalmi panaszok és kirívó esetek megelőzésében, felderítésében és megnyugtató rendezésében történő részvétel.

Ezen fontos feladat és társadalmi szerepvállalás támogatása/segítése céljából egy újabb *(remélem nem 10 éves)* projektbe kezdtem az egyetemünkön: miszerint a célom az, hogy ne végezzen a Karunkon úgy tisztjelölt és levelezős hallgató, hogy nem vett részt állatvédelmi érzékenyítő foglalkozáson.

Ezen célom eléréséhez vált szükségessé annak a történeti ténynek a kutatása, hogy a szolgálati kutyákkal való képzés/foglalkozás során a kutyavezetők részére készített háttéranyagok/normatívák vajon tartalmaztak-e állatvédelmi vonatkozást és iránymutatást a rendőr kollégák részére. Ugyanis ha az állatvédelmi vonatkozás kimutathatóvá válik a vizsgált anyagokban, akkor jelen tanulmány megállapításai is alapot képezhetnek arra a gondolatmenetemre miszerint az állatvédelmi érzékenyítés/oktatás nem újszerű a rendőrségi oktatás történetében, hanem hagyományosan hozzátartozik a szolgálati állatokkal kapcsolatos oktatáshoz. Azaz formállogikailag is hivatkozhatok a kutatás eredményére az általam tervezett NKE RTK-s állatvédelmi érzékenyítő kurzus engedélyeztetése kapcsán. Hiszen a meglévő szolgálati kutyás oktatáshoz – a rendőri oktatási hagyományokhoz hasonlóan – az egyetemen is társítani szükséges az állatvédelmi érzékenyítést és oktatást.

A szerzők jelen tanulmány kacsán végzett kutatásának célja annak vizsgálata, hogy a szolgálati kutyás oktatás során használt és a kutatásban elemzett egyes oktatási és normatív háttéranyagok tartalmaztak-e állatvédelmi érzékenyítést és oktatási anyagokat.

1.2 Szakmai gondolatébresztő

Egy szakavatatlan szemlélő nem is gondolná, hogy milyen komoly feladat és egyben mekkora felelősség is a szolgálati állatok tartása, képzése és alkalmazása¹⁸⁸. Holott az állatvédelmi törvény¹⁸⁹ már alapesetben is nagy felelősséget ró az állattartókra. Ha pedig végig gondoljuk azt, hogy a szolgálati kutyákat kifejezetten speciális képzésnek vetjük alá, amelyet követően azok jogszerű alkalmazása akár az intézkedés alá vont személy sérülésével vagy az intézkedéssel érintett dolog károsodásával, sőt akár az alkalmazott kutya sérülésével is járhat, akkor már láthatjuk azt a mértékű *(állatvédelmi szempontból is vizsgálendő)* felelősséget, amely bizony a kutyavezetőre, az oktatókra és a kiképző kutyavezetők¹⁹⁰, valamint a képzésben résztvevő kollégákra hárul.

¹⁸⁸ Horváth Orsolya: Szolgálati kutyák a rendvédelemben: a múlt, a jelen és a jövő lehetőségei, Magyar Rendészet, 2015/3. 59-71. oldal; <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/magyrend/article/view/3693>

¹⁸⁹ állatok védelméről és kíméletéről 1998. évi XXVIII. törvény

¹⁹⁰ 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról:

A szolgálati kutyák képzése és azok tényleges alkalmazása, valamint az erre vonatkozó szabályozás – főleg azt állatvédelmi vonatkozásából szemlélve – kissé misztifikált „vakfolt” jellegű információs terület a „civil” társadalom és sokszor még a hivatásbéli „nem kutyás” kollégák részére is. Ennek okán sokan esetleg vagy túl sokat gondolnak és várnak a kutyás képességtől/oktatástól, vagy éppen ellenkezőleg túl kevés hozadékot társítanak hozzá. Ehhez a tényhez hozzájárul az is, hogy igazán sok „nagydobra vert” információval senki nem rendelkezik, mert az elgondolt vagy remélt számoknál általában kevesebbszer kell a szolgálati kutyákat pl. a közbiztonsági tevékenység során alkalmazni¹⁹¹. Ugyanis egy jó kiállítású határozott kutyavezető a megfelelően képzett és jó megjelenésű szolgálati kutyájával – amikor az intézkedéssel érintett területen megjelennek – olyan lenyűgöző erejű teamet alkot/képvisel, amely kapcsán – a kutya, mint kényszerítő eszköz – a pusztá megjelenésével saját maga használatát előzi meg¹⁹². Azaz a team jelenléte az esetek többségében –minimum 99 %-a során – a közreműködésre ösztönzi az intézkedésben érintett személyeket, tehát a kutya kvázi nem kerül alkalmazásra. Ennek okán nem sérül sem személy, sem a kutya sem dolog. Azaz nem kell az esetet a parancsnoknak sem kivizsgálni és nem kerül hír róla ki a médiába sem.

Ezen titokzatosság feloldására irányuló törekvés erősíti a szerzőket arra, hogy a szolgálati kutyák alkalmazásának és képzésének alapjául szolgáló egyes háttéranyagokról összefoglaló képet nyújtsanak. Ugyanis ezen a „civil” személyek és jogászok által kevésbé ismert szakterület szabályozási/képzési környezete és annak változása/fejlődése – különösen annak állatvédelmi szempontú vizsgálata – igen érdekes képet mutat.

Ennek kapcsán szeretnénk rámutatni arra is, hogy ezen szakterületet övező normatív szabályozás és a képzési háttéranyagok, valamint azok változásai szorosan kapcsolódnak – a sokak életfelfogását és hivatásának kiemelt célját jelentő – az állatvédelemhez.

Ugyanis egyrészt a szolgálati kutyák kiválasztása, képzése és az alkalmazása során az egyedkímélő állatvédelem és az állatok jólléte is igen fontos szempont és teljes mértékben tetten is érhető. Másrészt a rendőrségnek az állatvédelemben betöltött igen fontos és kiemelt szerepe – mind a megelőzésben, mind a szélsőséges jogsértések kapcsán indult büntetőeljárások lefolytatásában – egyértelműen megkérdőjelezhetetlen¹⁹³.

2. Történeti felvezetés¹⁹⁴

A rendőrség tevékenységének már régóta nagyon részét képezi a szolgálati kutyákkal kapcsolatos képességek széles körűalkalmazása. Az első kutyatelepet 1930-ban hozták létre Csillaghegyen, amely a II. világháború végéig szolgáltatta a kiképzett kutyákat a csendőrség számára. A világháború után a kutyaképzés 1945-ben újraindult, de áttörést csak 1948-ban a

2. l) *kiképző kutyavezető*: az a kutyavezető, aki a kiképző és felügyeleti intézmény képzési programjában meghatározott bekerülési feltételeknek megfelel, és a kiképző kutyavezetői (mentor) képzést eredményesen elvégezte

n) *kutyavezető*: a Rendőrség hivatásos állományának azon tagja, aki a kiképző és felügyeleti intézménynél megszerzett kutyavezetői végzettséggel rendelkezik, és – kinevezés, vagy megbízás alapján – az o) alpont szerint kutyavezetői beosztást tölt be

u) *oktató*: a kiképző és felügyeleti intézménynél a képzési feladatokat végrehajtó szakoktató, mesterkiképző vagy kiképzésvezető;

¹⁹¹ Frigyer László: A szolgálati kutyák alkalmazásával okozott kár szabályozásának egyes aspektusai, In: Gaál, Gyula; Hautzinger, Zoltán (szerk.) A biztonság védelme a rendészetben : Jubileumi kötet Zámbo Péter ny. rendőr ezredes 70. születésnapjára Pécs, Magyarország : Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport (2023) 354. o.

¹⁹² Frigyer László: A szolgálati kutyák és vezetőik képzésének, továbbképzésének szabályozása, a fejlesztés szükséges irányai a büntetés-végrehajtásnál. Börtönügyi Szemle 2009. 1. szám. 44. o.

¹⁹³ Vetter Szilvia: Állatvédelmi jog, Harmattan Kiadó, Budapest, 2024, 20-21.o., 168-171.o.

¹⁹⁴ Daragó Sándor: Az ORFK Kutyavezető-képző Iskola története 50 év a kutyakiképzéstől a kutyavezető-képzésig, 1898. Dr. Janza Frigyes, Fótlift Kft.

Belügyminiszter 278542/1948/IV.1./BM számú rendelete, majd a 16-1317/1963. BM-parancs hozta meg, amely 1964. január 1-jei hatállyal egyesítette a Dunakeszin és a Kerepestarcsán elhelyezett BM Kutyakiképző Iskolákat¹⁹⁵, és létrejött az egységes rendőr-határőr kutyakiképző iskola.

Ez tette lehetővé a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály (ROKK KKÁFO) jogelődjének, hogy az 1970-es évek elejére a magyar fegyveres szervek nemzetközi hírű központi kutyavezető-képző és kutya-kiképző bázisává alakuljon.

A szervezet 2015. július 1-től az ORFK ROKK szervezetében működik tovább ma is Morva László r. alezredes rendőrségi tanácsos főosztályvezető úr vezetésével, és országos illetőséggel látja el a szolgálati állatokkal kapcsolatos szakterület felügyeletére vonatkozó feladatokat, amelynek alapján a ROKK KKÁFO alapfeladatai közé tartozik a szolgálati kutyák és a kutyavezetők kiképzése, továbbképzése, valamint éves alkalmassági és minősítő teljesítménybírálata¹⁹⁶.

2.1. A fontosabb rendőrségi szolgálati szabályzók állatvédelmi vonatkozásai

1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről¹⁹⁷

A rendőrségi törvény a szolgálati kutyával kapcsolatban közvetlenül csak a kényszerítő eszközként való alkalmazásról rendelkezik a törvény 50. §-ában.

Az egyéb alkalmazást a hallgatással a törvény nem zárja ki, sőt az indokolás igazolja azokat az alábbi gondolatmenettel:

Az 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről 50. §-ához fűzött indokolás „A különlegesen kiképzett és vizsgáztatott szolgálati kutya alkalmazása a rendőrségi munka számos területén meghonosodott. Törvényi szintű szabályozást azonban csak a kényszerítő eszközként történő alkalmazása igényel. A szolgálati kutya a javaslat előző §-ában említetteknél súlyosabb kényszerítő eszköznek minősül, ennél fogva alkalmazásának módjait és feltételeit a javaslat kimerítően szabályozza.”

1/1990. (I. 10.) BM rendelet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Szolgálati Szabályzatáról¹⁹⁸

A rendszerváltást követően kiadott 1/1990. (I. 10.) BM rendelet elég széles körben tartalmazott szabályokat a szolgálati kutya alkalmazásával kapcsolatban.

Külön figyelemre érdemes a 206. pontja, amely meghatározza, hogy a rendőr a szolgálati kutya vezetése közben köteles az ebtartási szabályokat és a kutyával kapcsolatos higiéniai előírásokat betartani, a rendőrség tekintélyét óvni.

A 208. pontja pedig leírta, hogyan már csak a rendőr csak képzett, egészséges, ápoltságban levő kutyával vezényelhető szolgálatba. A fenti körülmények betartásáért a kutyavezető rendőr, az egyéb körülményekért a közvetlen előjárója felelős.

3/1995. (III. 1.) BM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról¹⁹⁹

¹⁹⁵ Boglyasovszky Csaba – Frigyer László – Gregori Attila – Silingi István – Czár Vendel: Szolgálati kutya alkalmazása. IRM. Budapest, 2007. 7.o.

¹⁹⁶ <https://rokk.hu/bemutakozas/szervezeti-felepites/gazdasagi-szervek/kutyavezeto-kepzo-es-allatfelugyeleti-foosztaly-dunakeszi/> (Letöltés ideje: 2025.12.25.)

¹⁹⁷ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről

¹⁹⁸ 1/1990. (I. 10.) BM rendelet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Szolgálati Szabályzatáról

¹⁹⁹ 3/1995. (III. 1.) BM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról

A kilencvenes évek közepén a Rendőrség Szolgálati Szabályzat 56. §-ában a szolgálati kutya alkalmazásával kapcsolatos alapszabályokat tartalmazott. A témánk szempontjából a második bekezdése a fontosabb, ugyanis meghatározta, hogy a rendőr csak kiképzett, egészséges, ápolat és jó erőnlétű kutyával láthat el szolgálatot.

62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról²⁰⁰

A 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet megtartotta az általa hatályon kívül helyezett szabályzat szükségességét a szolgálati kutyákkal kapcsolatban és csak a 62. §-ában határoz meg fontosabb kutyás rendelkezéseket. A második bekezdésében viszont fontos szabályként rögzíti, hogy a rendőr csak kiképzett, egészséges, ápolat és jó erőnlétű kutyával láthat el szolgálatot.

30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról²⁰¹

A rendőrség jelenleg is hatályos szolgálati szabályzatát a 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet tartalmazza. Ezen normatíva követi az általa hatályon kívül helyezett – a rendőrség szolgálati kutyás tevékenységére vonatkozóan kissé szükségűen nyilatkozó – normatív gondolkodást. De szerencsére a 43. § első bekezdésében tisztázza a hagyományos alapelvárást, miszerint a rendőr csak az adott feladatra kiképzett és érvényes minősítéssel rendelkező, egészséges, ápolat és jó erőnlétű kutyával láthat el szolgálatot.

15/1995. (IX. 28.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrsége Kutyás- és Lovasszolgálati Szabályzatának kiadásáról²⁰²

Az Országos Rendőr-főkapitányság a rendőrségi szolgálati kutyás tevékenység belső szabályozására külön utasítást adott ki. Érdekessége a szabályzatnak, hogy egy normában kezeli a lovas és kutyás tevékenységet. Ugyanakkor elég részletes szabályokat tartalmaz az állatok tartásával egészségügyi és egyéb ellátásával kapcsolatba, amelyek segítették és biztosították az állatvédelmi gondolkodás megtartását/megszilárdulását.

17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás és Lovas Szolgálati Szabályzatáról²⁰³

A 17/2009-es ORFK utasítás, bár még együtt kezelte a szolgálati kutyákat és a lovakat, sok modernebbnek mondható gondolatot is tartalmazott. Az elődjéhez hasonlóan külön fejezetben kezelte az állategészségügyi anyagokkal való ellátás és gazdálkodás szabályait, amelyben meghatározta, hogy az állategészségügyi anyagokkal való ellátás és gazdálkodás nem válik el az általános gazdálkodástól, hanem annak a részét kell, hogy képezze.

Továbbá szintén külön fejezetben szabályozta – az állatvédelmi szempontból szintén elengedhetetlen szabályozásokat tartalmazó – ellátási és élelmezési normatívákat.

36/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról²⁰⁴

²⁰⁰ 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról

²⁰¹ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról

²⁰² 15/1995. (IX. 28.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrsége Kutyás- és Lovasszolgálati Szabályzatának kiadásáról

²⁰³ 17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás és Lovas Szolgálati Szabályzatáról

²⁰⁴ 36/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról

A 36/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás legnagyobb újítása annak a vezetői gondolkodásnak a megjelenése, hogy a szolgálati kutyás és szolgálati lovas szakterület egymástól független szabályozást és kezelést igényel.

A sok szakmai újítás mellett további megkérdőjelezhetetlen érdeme, hogy több területen is nevesítésre került az állatvédelmi törvény, és egyértelművé vált az állatvédelmi szellemiség követése és az állatvédelmi normatíváknak való alávetés kinyilvánítása és elfogadása.

38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról²⁰⁵

A 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítással eljutottunk a valós időszánkba. Ezen utasítás egy teljesen modern szakmaiságot tükröző normatíva, amely a meglévő rendőrszakmai igényeken kívül magával az állattal, annak jóllétével is foglalkozik.

Az utasítás előkészítésében több modern állatvédelmi gondolkodással megáldott – és a hazai állatvédelmi tevékenységben jelen lévő – szakember is részt vett²⁰⁶, akik a szűk rendőrszakmai tevékenységükön kívül is az nemzeti állatvédelem különböző területén is végeznek feladatokat

3. A szolgálati kutya

3.1. A szolgálati kutya fogalmi besorolása

Elsődlegesen tisztáznunk szükséges, hogy egyáltalán miről is beszélünk, mii került a vizsgálódásunk célkeresztjébe.

Alapvető meghatározásként a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen 2019-ben készült **Rendészettudományi Szaklexikon**²⁰⁷-nak a szolgálati kutya kapcsán meghatározott alábbi fogalmát vehetjük alapul:

Szolgálati kutya: a hazai rendvédelmi szervek által kiképzett és minősített, ill. az állományába vett és rendszeresített, a szolgálati feladatok ellátása során alkalmazott kutya....

A szolgálati kutyának az alkalmazására jogszabályban feljogosított szervek/személyek köre viszont azért szélesebb a Szaklexikon által meghatározottnál. Ugyanis szolgálati kutyát – **a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról**

²⁰⁵ 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról

²⁰⁶ Morva László r. alezredes a ROKK KSzÁF vezetője, az OPSZ Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi tagozat szakmai vezetője, Hajdú Tamás r. ftzls. a ROKK KSzÁF mesteroktatója, Dr. Frigyer László r. alezredes az NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály vezetője, az OPSZ Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi Tagozat állatvédelmi vezetője

²⁰⁷ https://real.mtak.hu/153920/1/743_Rendeszettudomanyai_Szaklexikon_e_2020_04_28_.pdf

szóló 2015. évi XLII. törvény 1. §. (1) bekezdésében meghatározott²⁰⁸ rendvédelmi szerveken kívül – külön törvényekben nevesített szervek/személyek²⁰⁹ is alkalmazhatnak.

Ugyanakkor azt is tisztázni szükséges, hogy ezen körbe – az alap- és a szélesebb értelmezés kapcsán – nem tartozik bele a személy- és vagyonőrök által a jogszabályi felhatalmazás²¹⁰ alapján végrehajtott kutyás tevékenység.

3.2. A szolgálati kutya alkalmazás/igénybevétel szerinti alapvető csoportba sorolása

A szolgálati kutyákat a rendőrségi alkalmazás/igénybevétel kapcsán több szempontrendszer szerint is csoportosíthatjuk.

A legalapvetőbb csoportosításként a besorolást elvégezhetjük azáltal, hogy a szolgálati kutya alkalmazására/igénybevételére törvényi felhatalmazással rendelkezünk-e vagy csak alacsonyabb szintű normatív felhatalmazással.

Következő csoportosításként megállapíthatjuk, hogy a szolgálati kutya alkalmazására/igénybevételére kényszerítő eszközként vagy kereső tevékenység keretében került sor.

Érdekes besorolási alternatívát kínál a szolgálati kutya alkalmazására/igénybevételére vonatkozóan, hogy az alkalmazásra/igénybevételre közrendvédelmi vagy bűnügyi tevékenység kapcsán került sor.

A csoportosítás táblázatos formában²¹¹:

	A rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazás/igénybevétel szerinti csoportosítása	
1.	Az alkalmazásra/igénybevételre: törvényi felhatalmazással rendelkezünk	Az alkalmazásra/igénybevételre: alacsonyabb szintű felhatalmazással rendelkezünk
2.	Kényszerítő eszközként történő alkalmazásra kiképzett szolgálati kutya	Keresőtevékenység ellátására kiképzett szolgálati kutya (keresőkutya)
3.	Közrendvédelmi alkalmazásra kiképzett szolgálati kutya	Bűnügyi alkalmazásra kiképzett szolgálati kutya (bűnügyi szolgálati kutya)

²⁰⁸ 1. § (1) * E törvény hatálya

a) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv,
b) a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv,
c) a terrorizmust elhárító szerv,
d) az idegenrendészeti szerv [az a)–d) pontban felsorolt szervek a továbbiakban együtt: rendőrség],
e) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,
f) a büntetés-végrehajtási szervezet,
g) az Országgyűlési Őrség,
h) *
i) *

[az a)–g) pontban felsorolt rendvédelmi feladatokat ellátó szervek e törvény alkalmazásában a továbbiakban: rendvédelmi szerv] hivatásos állománya tagjainak hivatásos szolgálati jogviszonyára (a továbbiakban: szolgálati viszony) és egyes társadalombiztosítási ellátására terjed ki.

²⁰⁹ 1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezeti őrszolgálatról

2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról

2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről

2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

²¹⁰ 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól

²¹¹ A szerző saját készítésű táblázata és csoportosítási módja

4. A rendőrségi szolgálati kutyák képzésre vonatkozó fontosabb háttéranyagok/tankönyvek állatvédelemi tartalmú/szempontú elemzése

Ezen fejezetben közvetlenül a rendőr szolgálati kutyás képzések kapcsán kiadott/használt egyes anyagokat vetettem vizsgálat alá, amelyben a górcső az állatvédelemmel kapcsolatos bármilyen típusú megjelenés célirányos vizsgálatára szorítkozott.

4.1. 1971. A szolgálati kutya kiképzése²¹²

Nagyon fontos történeti lépés és mérföldkő a BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség által 1971-ben – Dr. Domkó Gellért, Győri János és Dr. Kováts Zsolt szerzők által – írt könyv kiadása. Ugyanis a szakmai közönség régóta hiányolt egy olyan elméletileg megalapozott és egyben a gyakorlati igényeket is kielégítő tankönyvet a szolgálati kutyák képzése és kiképzése vonatkozásában²¹³.

A könyv kifejezetten megkülönbözteti már az idomítást a kiképzéstől, amely kapcsán kifejti, hogy az idomítás módszerével szemben a kiképzés módszerére az jellemző, hogy tudományos alapokon áll;

alkalmazkodik az állat egyéniségéhez, tehát rugalmas;

a kutyát nem szakítja el a természetes környezetétől;

követelményeit a kutya természetes hajlamaira alapozza;

nem alkalmaz kényszeret, ezzel biztosítja a kutyának a gazda iránti hűségét és bátor magatartását;

feltétlen engedelmességet követel, de a munkában a kutya önállóságára épít²¹⁴.

Összességében ezen tankönyvvel elindult a szolgálati kutyák képzésében az a tudatosság is, amely képzési, alkalmazási és állatvédelmi mintává és példává tette a rendőrség és rendvédelmi szervek szolgálati kutyavezetői és kutyáit.

4.2. 1977. A szolgálati kutyák alkalmassági és teljesítménybírálata²¹⁵

A BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség 1977-ben adta ki Dr. Kováts Zsolt által írt könyvet, amelynek célja a belügyi szervek szolgálati állományába tartozó szolgálati kutyák kiválasztásához, kiképzéséhez és alkalmazásának szakmai gyakoroltatásához megfelelő szakmai és kynológiai háttérismereteket biztosítson²¹⁶.

A könyv nagy hangsúlyt fektetett a szolgálai kutyák kapcsán az egészségügyi-, kondicionális-, pszichés-, küllemi- és konkrét munkafeladatra történő alkalmasság ellenőrzésére. Külön kiemelve, hogy nem elsősorban a fajtastandard által előírt tulajdonságjegyek – a esztétikai és tenyésztési szempontok szerinti – vizsgálat a fontos a szolgálati kutyák vonatkozásában, hanem összességében a konkrét szolgálati feladatra történő alkalmasság.

Ez pedig az ilyen célzatú kiválasztás már egyértelműen állatvédelmi célzatot is jelent. Hiszen az az egyed, amely így kerül kiválasztásra, az a feladatokra történő felkészülést és a majdan a szolgálatot és a szolgálati feladattal járó fokozott igénybevételt nem teherként és pszichés nyomásként fogja megélni.

²¹² Dr. Domkó Gellért, Győri János és Dr. Kováts Zsolt: A szolgálati kutya kiképzése, BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség, Zrínyi Nyomda Budapest, 1971.

²¹³ Dr. Domkó, Győri, Dr. Kováts 1971. 7.o.

²¹⁴ Dr. Domkó, Győri, Dr. Kováts 1971. 15.o.

²¹⁵ Dr. Kováts Zsolt: A szolgálati kutyák alkalmassági és teljesítménybírálta, BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség 1977.

²¹⁶ Dr. Kováts 1977. 2.o.

4.3. 1981. A szolgálati kutyák alkalmazása a határőrizetben²¹⁷

A BM Könyvkiadó 1981-ben adta ki Dr. Kováts Zsolt által írt könyvet. Ugyanis a Határőrség akkori jogszabályokban meghatározott feladat volt az államhatár őrzése, a jogellenes határátlépések megakadályozása, a határforgalom ellenőrzése és a határrend fenntartása, amely feladatok egy részének maradéktalan ellátása elképzelhetetlen lett volna a szolgálati kutyák alkalmazása nélkül.

A könyv nagy érdeme hogy a kutyavezetőkön túlmenően már a parancsnokoknak is szól. Hiszen nem határőr/katonai szempontból közelít elsősorban, hanem kynológiai nézőpontból összegzi a kutyák szolgálati alkalmazásának, igénybevételének lehetőségeit és módjait.

Ezen gondolatmenet fontos új iránya, hogy az alkalmazást megvalósító kollégákon kívül a vezetői környezetet is fel kívánja ruházni a kutyák alkalmazhatóságára vonatkozó körülmények és szélesebb körű ismeretével. Segítve a kutya, mint eszköz hatékonyabb és hosszabb távú bevetethetőségének a megvalósítását. Összességében pedig folytatta a kutya, az „élő eszköz” hatékonyabb „jó gazda” módjára történő tartására vonatkozó végrehajtói és vezetői személet erősödését.

4.4. 1984. A kutyakiképzés alapjai – Tankönyv a szolgálati kutyavezetők részére²¹⁸

A BM Könyvkiadó kezelésében és Dr. Kováts Zsolt szerkesztésében jelent 1984-ben – Daragó Sándor, Dr. Kováts Zsolt, Preisler József és Tamás Gábor tollából – „A kutyakiképzés alapjai – Tankönyv a szolgálati kutyavezetők részére” című könyv, amelyet 5000 példányban adtak ki. A kutatási témánk szempontjából nagyon fontos meghatározással és iránymutatással indít a könyv a kiképzés vonatkozásában. Ugyanis meghatározza, hogy „kiképzésnek nevezzük azt a tanítási módszert, melynek során a kutya természetes hajlamaival alapjaiban megegyező viselkedési formákat, cselekvéseket, kínérzet mentes behatásokkal alakítunk, illetve váltunk ki²¹⁹.

A kutyakiképzőtől elvárható magatartások tekintetében pedig korszakalkotóan és nagyon határozottan – többek között – az alábbiakat határozta meg²²⁰:

- rendelkezzen megfelelő szakmai ismeretekkel és az önképzés igényével....
- szeretnie kell a kutyáját, mert enélkül az érzelmi kapcsolat nem alakulhat ki,
- legyen fegyelmezett, uralkodjon indulatain...A kutyájával szemben indulatos, kapkodó, durva ember szármalmas, mert csak tehetetlenségét és hozzá nem értését árulja el...
- fő elv: kínérzet nélkül tanítani!

²¹⁷ Dr. Kováts Zsolt: A szolgálati kutyák alkalmazása a határőrizetben, BM Könyvkiadó 1981.

²¹⁸ Dr. Kováts Zsolt (szerk.) Daragó Sándor, Dr. Kováts Zsolt, Preisler József, Tamás Gábor: A kutyakiképzés alapjai – Tankönyv a szolgálati kutyavezetők részére, BM Könyvkiadó 1984.

Koskovics István r. ezredes, Lengyel Zoltán ny. r. ezredes: Általános jogi ismeretek a kutyavezetői szakképzésben résztvevők részére, ORFK Kutyavezető-képző Iskola 1998, Dunakeszi

²¹⁹ Dr. Kováts 1984. 13.o.

²²⁰ Dr. Kováts 1984. 14.o.

4.5. 1995. Etológia²²¹

Az ORFK Oktatási és Kiképző Központ 1995-ben adta ki Dr. Janza Frigyes r. ezredes címzetes egyetemi docens által írt jegyzetet, amely az ORFK Kutyavezető-képző Iskola hallgatói számára készült.

A tananyag elkészítésének a célja, hogy a kutyavezetői és kiképzői állomány szélesebb körű ismeretekkel rendelkezzen az állatok viselkedésével foglalkozó tudomány – az etológiai – vonatkozásában²²², hogy ezen ismeretekkel is gazdagabban hajthassák végre a szolgálati kutyákkal kapcsolatos képzési és végrehajtói feladataikat.

Nagyon fontos mérőföldkönek mondhatjuk a szolgálati kutyák képzése és alkalmazása tekintetében a jegyzet megjelenését. Ugyanis a kutyavezetői és kiképzői állomány magasabb szintű etológiai ismeretei egyenes arányban növelik az állatvédelmi lehetőségek kiteljesedését az egyedkímélő állatvédelem és az állatok jóllétének megvalósítása vonatkozásában.

4.6. 1995. A rendőr járőrkutya igénybevétele és alkalmazása – Jegyzet a Kutyavezető-képző Iskola hallgatói számára²²³

Koskovics István r. alezredes által készített – és Dr. Janza Frigyes r. ezredes c. egyetemi docens iskolaparancsnok és Emesz László r. alezredes közrendvédelmi referens által lektorált – „A rendőr járőrkutya igénybevétele és alkalmazása – jegyzet a Kutyavezető-képző Iskola hallgatói számára” címet viselő tankönyvet az ORFK Oktatási és Kiképző Központ adta ki Dr. Simon László r. ezredes felügyeletével 3500 példányban.

A tankönyv – és a kutyával való foglalkozás és tevékenység már-már meglepően aprólékos leírása – ékes bizonyítéka annak az elkötelezett vezetői hitvallásnak, miszerint a szolgálati kutyás tevékenység nem pusztán gyakorlati munka. Hiszen a gyakorlás megkezdését csak a nagyon komoly elméleti alapokról történő számadás után lehet megkezdeni.

A kutya a tevékenység főszereplője és „szolgálatban a szabályok előírásait meg kell tartani és fokozottan ügyelni kell a biztonsági, egészségügyi és állategészségügyi rendszabályok betartására is”²²⁴.

4.7. 1996. Programme „Criminalkynology-96” conference – „Kriminálkynológia-96” konferencia szakmai programfüzete²²⁵

1996. június 10-11 között – 18 ország szakmai küldött-delegációjának a részvétel – ötödik alkalommal rendezett a kutyák bűnözés elleni alkalmazásának kérdéseivel foglalkozó kriminálkynológiai nemzetközi tudományos tanácskozást a Magyar Köztársaság Rendőrsége.

A konferencia céljairól, a résztvevőkről és a szakmai programokról egy angol és magyar nyelvű szakmai programfüzetet adott ki Janza Frigyes vezetésével az ORFK Kutyavezető-képző Iskola. Az programfüzetben a konferencia céljának meghatározása és leírása során Dr. Janza Frigyes r. ezredes iskolaparancsnok – többek között – így vélekedett:

„a gyors technikai fejlődés, az urbanizáció, a természeti környezet folyamatos átalakítása ellenére változatlanul számíthatunk a kutya adottságaira, segítségére. Ezen találkozónak s a mostaninak is az a célja, feladata, hogy az évek során a tudományos megismerés eredményeit

²²¹ Dr. Janza Frigyes r. ezredes: Etológia, ORFK Oktatási és Kiképző Központ 1995. 1.o.

²²² Janza 1995. 1.o.

²²³ Koskovics István r. alezredes: A rendőr járőrkutya igénybevétele és alkalmazása – jegyzet a Kutyavezető-képző Iskola hallgatói számára, ORFK Oktatási és Kiképző Központ, Dr. Simon László r. ezredes

²²⁴ Koskovics 1995. 66.o.

²²⁵ Dr. Janza Frigyes: 1996. Programme „Criminalkynology-96” conference – „Kriminálkynológia-96” konferencia programfüzet, 1996, Dunakeszi, ORFK Kutyavezető-képző Iskola

és az alkalmazásban szerzett tapasztalatokat összevesse, javaslataival, következtetéseivel segítse a kutatást, a gyakorlati munkát”²²⁶.

Továbbá megállapította, hogy „azt már tudjuk, hogy meghatározott feladatokra a kutyát hogyan kell jól kiképezni. Azonban munkánk során rendszeresen szembesülünk azzal, hogy nagyon sok kérdésre nem tudunk választ adni. E tanácskozás céljából azt tűztük ki, hogy tapasztalatainkat összevetve, próbáljuk pontosan megfogalmazni a kérdéseket”²²⁷..

Ezen konferencia folyamatos és visszatérő megszervezésére vonatkozó igény, valamint az absztraktfüzetbéli megfogalmazások egyértelmű bizonyítékai a kutyákkal való foglalkozás és bánásmód alapjainak a tudományos igényű megismerésének, amely a vezetőkön, kiképzőkön és az iskola szellemén keresztül átörökítődik a hallgatókba, a leendő kutyavezetőkbe, Azaz generálja azt a tudományos eredményeken alapuló képzést/bánásmódot, aminek az eredménye a kifinomultabb gondolkodás és az állatvédelem igényire történő reakció, annak belülről fakadó elfogadása.

4.8. 1996. Az őrző-védő munka – Jegyzet az ORFK Kutyavezető-képző Iskola hallgatói részére²²⁸

Koskovics István r. alezredes igazgató-helyettes által készített – és Dr. Janza Frigyes r. ezredes igazgató által lektorált – „Az őrző-védő munka – Jegyzet az ORFK Kutyavezető-képző Iskola hallgatói részére” című tankönyvet az ORFK Szolgálati Állatfelügyelet adta ki Dr. Janza Frigyes igazgató felügyeletével 300 példányban.

A könyv és a benne foglalt képzési metodika ékes példája az állatvédelmi gondolkodás megvalósulásának. A kutyákkal közös feladatok előkészítésének, megvalósításának igen aprólékos, minden részletre kiterjedő leírása, valamint a kutyákkal való játékos gyakorlatok leírása és ezen feltételek elvárása egyedileg és összességében is a kutya fontosságát, a kutya egészséges és a kutyavezetőhöz történő szoros kötődésének az igényét, végső soron az állatvédelem megvalósulását és az ezzel kapcsolatosan elvárt vezetői igény meglétét jelenti.

4.9. 1998. Általános jogi ismeretek a kutyavezetői szakképzésben résztvevők részére²²⁹

Koskovics István r. ezredes és Lengyel Zoltán ny. r. ezredes által készített „Általános jogi ismeretek a kutyavezetői szakképzésben résztvevők részére” című tankönyvet is számos érdekességet tartalmaz a témánk szempontjából.

A számos alapvető rendőri jogi alapismeret mellett a tankönyv érdeme, hogy külön megjelennek az ebtartásra vonatkozó alapvető jogszabályok és rendelkezések, valamint az ebek tartásával kapcsolatos fontosabb jogszabályok és az ebtartással kapcsolatos rendeletek főbb általános érvényű témakörei is. Továbbá nagy külön kiemelendő, hogy már nevesítésre került egy állatvédelmi rendelkezések témakör is²³⁰, ahol már az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény is említésre került.

²²⁶ Janza 1996. 3.o.

²²⁷ Janza 1996. 3.o.

²²⁸ Koskovics István: Az őrző-védő munka – Jegyzet az ORFK Kutyavezető-képző Iskola hallgatói részére, 1996. ORFK Szolgálati Állatfelügyelet, Dr. Janza Frigyes

²²⁹ Koskovics István r. ezredes, Lengyel Zoltán ny. r. ezredes: Általános jogi ismeretek a kutyavezetői szakképzésben résztvevők részére, ORFK Kutyavezető-képző Iskola 1998, Dunakeszi

²³⁰ Koskovics 1998. 68.o.

4.10. 1998. Az ORFK Kutyavezető-képző Iskola története 50 év a kutyakiképzéstől a kutyavezető-képzésig²³¹

Dr. Janza Frigyesnek – az ORFK Kutyavezető-képző Iskolától 1998-ban leköszönő parancsnokának és BM Oktatási Főosztályán ebben az évben debütáló vezetőjének²³² – a gondozásában és kiadásában jelent meg 1998-ban az ORFK Kutyavezető-képző Iskola 50 éves történetét tartalmazó remekmű ezer példányban. A könyvet Daragó Sándor írta és Kuskovics István és Vitéz Gábor lektorálta.

A tankönyv felsorolja az iskola alapfeladatait²³³, amely felsorolás igazi ékes bizonyítékaul szolgál az állatvédelmi gondolkodás meglétének és folyamatos fejlődés és a hazai kutyás életben történő részvételi igénynek. Többek között alapfeladatként került meghatározásra az iskola részére, hogy:

- kezdeményezi az új kiképzési módszerek, anyagok és technikai eszközök, valamint védőfelszerelések kipróbálását, rendszerbe állítását, külföldi módszerek, eszközök hazai adaptálását,
- figyelemmel kíséri a nemzetközi kynológiai kutatások eredményeit, szervezi a hasznosítható új tudományos eredmények hazai alkalmazását...
- szervezi és irányítja a szakterülettel kapcsolatos tudományos kutatási tevékenységet,
- kapcsolatot tart a hazai és külföldi kynológiai szervezetekkel, azok rendezvényein – meghívás esetén – részt vesz, tapasztalataikat felhasználja, módszereiket és szakanyagaikat szükség szerint átveszi.

4.11. 1999. A kábítószer-kereső kutya²³⁴

1997-1998 években a Prágai Egyetértés Momeandum aláíró országok – Cseh Köztársaság, Lengyelország, Szlovák Köztársaság, Szlovénia és a Magyar Köztársaság – és az UNDCP közös kivitelezésben végrehajtotta a „Hatékony kábítószer-kereső Kutyaprogramok Fejlesztése Közép-Európában” elnevezésű AD/RER/97/-B41. számú projektet. A projekt Regionális Kivitelező Ügynöksége – a Dr. Janza Frigyes vezetésével – az ORFK Kutyavezető-képző Iskolája, Végrehajtó Ügynöksége pedig az Egyesült Királyságbéli Lancashire-i rendőrség volt.

A Projekt egyik kiemelt feladata a kábítószerkereső-kutyák kiképzésével és a kutyavezetők oktatásával kapcsolatos tananyagok elkészítése volt. Ennek a projektnek a keretében készült Dr. Szinák János szerkesztésében – Dr. Szilágyi Zoltán, Matlag Ferenc, Kovács Gábor, Koskovics István, Dr. Sós István, Zupka Sándor, Dr. Kertész Péter és Dr. Veress Tibor írásában – „A kábítószer-kereső-kutya” című tankönyv Dunakeszin 1999-ben.

A tankönyv és a szerzői – a szakmai tevékenységen kívül – fontosnak tartották, hogy a kutyavezetők alapvető – etológiai, szocializációs, higiéniai, állategészségügyi – alapismeretekkel is rendelkezzenek a kutyavezetők. Sőt külön részt szenteltek az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításának a fontosságára is. Hiszen mint írták” a sérült, vagy hirtelen rosszul lett kutyák környezetében sokszor nincs állatorvos, és így az időben szakszerűen végzett elsősegély fél siker” lehet.

²³¹ Daragó 1998. 283.o.

²³² Deák József: A rendészettudomány szépségei és nehézségei... Interjú dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnaggyal, a Belügyminisztérium oktatási főszemlélőjével, rendőrségi Tanulmányok IV. évfolyam 2021/3. 136.o.

²³³ Daragó 1998. 117 – 119. o.

²³⁴ 8

4.12. 1999. The drug-searching dog²³⁵

Az előző könyvnél említett 1997-1998 években a Prágai Egyetértés Momeandum aláíró országok – Cseh Köztársaság, Lengyelország, Szlovák Köztársaság, Szlovénia és a Magyar Köztársaság – és az UNDCP közös kivitelezésben végrehajtotta a „Hatékony kábítószer-kereső Kutyaprogramok Fejlesztése Közép-Európában” elnevezésű AD/RER/97/-B41. számú projektet.

A projekt keretében – a Dr. Janza Frigyes vezetésével – az ORFK Kutyavezető-képző Iskola – a projektben résztvevő országokban történő szakmai felhasználás végett – angolul is elkészítette. Ugyanis „Az ORFK Kutyavezető-képző Iskola története 50 év a kutyakiképzéstől a kutyavezető-képzésig” című könyvben is nevesített alapfeladatok közül valóban mindenkor figyelembe vették és törekedtek az alábbiak megtartására és a nemzetközi kapcsolatok ápolására a tapasztalatok megosztására és ezzel is a szolgálati kutyák védelmére is²³⁶.

- figyelemmel kíséri a nemzetközi kynológiai kutatások eredményeit, szervezi a hasznosítható új tudományos eredmények hazai alkalmazását...
- szervezi és irányítja a szakterülettel kapcsolatos tudományos kutatási tevékenységet.

4.13. 2000. A kutyakiképzés alapjai²³⁷

Dr. Janza Frigyes, Koskovics István. Kovács Róbert, Dr. Kovács Zsolt, Matlag Ferenc, Suszter Ferenc, Dr. Szilágyi Zoltán, Dr. Szinák János: A kutyakiképzés alapjai, ORFK Kutyavezető-képző Iskola, 2000

Az ORFK Kutyavezető-képző Iskola 2000-ben adta ki Dr. Janza Frigyes, Koskovics István. Kovács Róbert, Dr. Kovács Zsolt, Matlag Ferenc, Suszter Ferenc, Dr. Szilágyi Zoltán, Dr. Szinák János által írt könyvet az iskola hallgatói, kiképzői és az érdeklődő kollégák számára.

A könyv nagyon széles körű ismeretanyaggal szolgál. Külön fejezetben taglalja, a kutyák származását és háziasítását, az etológiát, a kiképzés idegéletti alapjait, a szolgálati kutyafajtákat, a fegyelmező és ügyességi gyakorlatokat, az őrző-védő és a szimatmunkát, a kiképzésben közreműködők szerepét és a szinten tartás és továbbképzés fontosságát.

A tankönyv által teljes mértékben látható a képzési anyagok fejlődése és komplexitás iránti igény, amely eredményeképpen egy olyan szakmai jegyzet került kiadásra, amelynek a tartalma és az arra épített képzések komoly szakmai alapot teremtettek a rendvédelmi munkának és az állatvédelmi tevékenységnek a magasabb szintű megvalósítására is.

4.14. 2024. A szolgálati kutyatartás és az állatvédelem, avagy a felelős állattartás, mint az „állatok károsításának” a megelőzési magatartása a rendőrség szolgálati kutyákkal kapcsolatos tevékenysége során²³⁸

A Magyar Rendészettudományi Társaság Hallgatói Tagozatának TUDOMÁNYOS VÁLASZOK A GLOBALIZÁCIÓ VÁLTOZÓ KIHÍVÁSAIRA című Tanulmánykötetében 2024-ben megjelent – a Frigyer László által írt – „A szolgálati kutyatartás és az állatvédelem,

²³⁵ Dr. János Szinák (seditor) Dr. Zoltán Szilágyi, Ferenc Matlag, Gábor Kovács, István Koskovics, Dr. István Sós, Sándor Zupka, Dr. Péter Kertész, Dr. Tibor Veress: The drug-searching dog, 1999. Dunakeszi, ORFK Kutyavezető-képző Iskola

²³⁶ Daragó 1998. 118-119. o.

²³⁷ Dr. Janza Frigyes, Koskovics István. Kovács Róbert, Dr. Kovács Zsolt, Matlag Ferenc, Suszter Ferenc, Dr. Szilágyi Zoltán, Dr. Szinák János: A kutyakiképzés alapjai, ORFK Kutyavezető-képző Iskola, 2000.

²³⁸ Frigyer László: A szolgálati kutyatartás és az állatvédelem, avagy a felelős állattartás, mint az „állatok károsításának” a megelőzési magatartása a rendőrség szolgálati kutyákkal kapcsolatos tevékenysége során, In: Kovács, István; Frigyer, László; Tirts, Tibor (szerk.) Tudományos válaszok a globalizáció változó kihívásaira : Tanulmánykötet Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság (2024)

avagy a felelős állattartás, mint az „állatok károsításának” a megelőzési magatartása a rendőrség szolgálati kutyákkal kapcsolatos tevékenysége során” című tanulmány/jegyzet.

Az egyetemi- és a szolgálati kutyavezetői oktatásban segédanyagnak szánt jegyzet egy újabb mérföldkő a szolgálati kutyatartás és az állatvédelem tudatosabbra és szorosabbra fűzése során. Ugyanis a mű a szolgálati kutyatartás kapcsán – a kiválasztási eljárástól a képzésig és az alkalmazásig bezáróan – kifejezetten állatvédelmi vonatkozásban szemlélteti az egyes folyamatokat. További nagy eredménye, hogy tudományos igénnyel definiálja – a jogszabályi hiátusként fennálló – felelős állattartás fogalmát²³⁹.

5. Kitekintés /egyres nem rendőrségi anyagok

Ezen fejezetben a rendőrségen kívüli, de a szolgálati kutyákhoz vagy a rendőrséghez szorosan kapcsolható anyagok közül vettük górcső alá az alábbiakat:

5.1. 1992. IM BVOP Módszertani útmutató: A szolgálati kutyák tartására, kiképzésére és alkalmazására²⁴⁰

Az IM Büntetés-végrehajtás országos parancsnok általános helyettese 1992-ben adta ki a 0151. számú intézkedését, amelynek a tárgya „Módszertani útmutató a szolgálati kutyák tartására, kiképzésére és alkalmazására” volt.

Azért került górcső alá a normatíva, mert a rendőrségi képzéstől akkor éppen elszakadó bv. szervezet saját szolgálati kutyás képzésének magas szintű megalapozására szolgált a szabályzó, amely igazából a rendőrségi képzések addigi tapasztalataira került felépítésre. Azzal, hogy természetesen a bv. szervezeti környezetben történő alkalmazás feltételének megteremtésére fókuszál.

Az intézkedés hihetetlenül részletes és alapos mind szakmailag, mind a kutyával való bánásmód (tartás, élelmezés, állategészségügy) vonatkozásában. Állatvédelmi szempontból is teljes mértékben értékelhető és a rendőrséggel közös képzések feladatok vonatkozásában mérvadó is.

5.2. Nemzeti Adó- és Vámhivatal: 1994. Szolgálati kutyák Oktatási segédkönyv és kézikönyv a Vámhivatali kutyák vezetői részére²⁴¹

A Vám-és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága megbízásából a Viva Média adta ki 1994-ben a „Szolgálati kutyák Oktatási segédkönyv és kézikönyv a Vámhivatali kutyák vezetői részére” című szakmai jegyzetet.

A könyv speciális alapismereteket tartalmaz a Vám-és Pénzügyőrség kutyavezetői állománya részére az anatómiai ismeretektől elindulva az ember és a kutya közötti kommunikáció bemutatásáig.

A jegyzet fontossága a rendszerváltást követően egymástól elszakadt rendvédelmi szervek kutyás képességeinek a megtartása érdekében kifejtett tevékenységben rejlik. Hiszen megmutatja azt a szakmaiságot és igényességet, amelyet a Vám-és Pénzügyőrség vezetői állománya részéről a képesség megtartása érdekében kifejtettek. Ez egyértelmű bizonyossága a

²³⁹ Frigyer László: A szolgálati kutyatartás és az állatvédelem, avagy a felelős állattartás, mint az „állatok károsításának” a megelőzési magatartása a rendőrség szolgálati kutyákkal kapcsolatos tevékenysége során, In: Kovács, István; Frigyer, László; Tirts, Tibor (szerk.) Tudományos válaszok a globalizáció változó kihívásaira : Tanulmánykötet Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság (2024) 148 p. pp. 79-101.

²⁴⁰ Az IM Büntetés-végrehajtás országos parancsnok általános helyettesének 0151/1992. számú intézkedése: Módszertani útmutató a szolgálati kutyák tartására, kiképzésére és alkalmazására

²⁴¹ Szolgálati kutyák Oktatási segédkönyv és kézikönyv a Vámhivatali kutyák vezetői részére, VPOP megbízásából Viva Média, Budapest 1994.

kutyák szeretetének, amelynek eredményeképpen ma is létezik ez a speciális és nemzetközileg elismert szakterület a NAV Bevetési Igazgatóság Kutyakiképzési, Támogató és Fegyverzeti Főosztály Kutyakiképzési Osztály gondozásában Hortobágyi Ferenc pénzügyőr alezredes úr vezetésével.

5.3. Büntetés-végrehajtási Szervezet: 2007. A szolgálati kutya alkalmazása²⁴²

Az igazságügyi és Rendészeti Minisztérium kiadásában jelent meg 2007-ben a Büntetés-végrehajtási Szervezet szolgálati kutyás tevékenységére vonatkozóan Boglyasovszky Csaba, Frigyer László, Gregori Attila, Silingi István, Czár Vendel szerzők által írt és Milkovics Pál által szerkesztett „Szolgálati kutya alkalmazása” című könyv.

A mű a Fővárosi Bv. Intézet III. számú objektumában elhelyezett kutyatelep vonatkozásában mutatja be a szolgálati kutyák alkalmazásának történeti hátterét, a hatályos szabályozást és az alkalmazás egyes formáit, amelyek igen széles körben segítik a Büntetés-végrehajtási Szervezet személyi állományát a feladataik végrehajtásában.

A könyv kitér a jó kutyavezető, mint gazdi és a kutya között kialakítandó láthatatlan kapcsolat fontosságára, a kutyával együtt töltött minőségi idő és a játék elengedhetetlenségére is. Összességében pedig – a képesség szakszerű tudatos megtartása és fejlesztése révén – rámutat a kutyákkal való foglalkozás állatvédelmi szempontú fontosságára is.

5.4. 2015. K9s In the Courtroom²⁴³

A Brad Smith, Jeff Barrett, Andrew B. Weiman, Ted Daus szerzők által írt „K9s In the Courtroom” című könyvet a Wolfe Media Resourcesm adta ki 2015-ben²⁴⁴.

A könyvet egy komoly szaktekintélynek számító rendőr szolgálati kutyás kolléga hozta egy amerikai kiküldetésről Frigyer László PhD kutatásához. Azért éreztük szükségét a mű megjelenítésének ezen dolgozatban, mert a mű igazából kutyákkal foglalkozó/dolgozó tisztviselők részére készült²⁴⁵ viszont bárki számára elérhetően mutatja be a tevékenységet annak elmeivel (buktatóival) együtt.

Márpedig azt gondolom, hogy nálunk – és konkrétan az állatvédelemben is – pont erre a gondolkodásmódra van szükség. Nem misztifikálni és titkolni kell a dolgokat és a szakmai (szolgálati kutyás) tevékenységet, hanem azt be kell mutatni. Az esetlegesen felmerülő képzési, állatvédelmi problémákat és aggályokat pedig meg kell nyíltan beszélni és el kell oszlatni. Persze azért vannak olyan rendőrszakmai dolgok/tevékenységek, amelyeket nyílt eljárásban nem legszerencsésebb felfedni. De alapvetően nem az a jellemző a szolgálati kutyás tevékenységre.

²⁴² Boglyasovszky Csaba – Frigyer László – Gregori Attila – Silingi István – Czár Vendel: Szolgálati kutya alkalmazása. IRM. Budapest, 2007.

²⁴³ Brad Smith, Jeff Barrett, Andrew B. Weiman, Ted Daus: K9s In the Courtroom, Wolfe Media Resourcesm, 2015.

²⁴⁴ <https://www.amazon.com/K9s-Courtroom-Andrew-B-Weiman/dp/069235963X> (Letöltés ideje: 2026.05.11.)

²⁴⁵ https://leerburg.com/discontinued.php?model=BOK0117001&srltid=AfmBOoo0i9h517cWnQde3zvJGrcFpJBc5TYensW_4tAAzs7BUREOhH8 (Letöltés ideje: 2026.05.11.)

„A K9-esek a bíróságon című könyv minden K9-es kutyavezető, kiképző, felügyelő és minden olyan tiszt számára kötelező olvasmány, aki rendszeresen dolgozik rendvédelmi K9-esekkel vagy azok közelében. Órákat takaríthat meg a tárgyalóteremben, megnyerheti a drogproblémákkal kapcsolatos kutyákkal kapcsolatos ügyeit, és segíthet megakadályozni, hogy a minisztériuma vagy ügynöksége több ezer dolláros kártérítést szenvedjen el. Brad Smith, Jeff Barrett, Andrew Weiman és Ted Daus szerzők több mint 100 éves összesített tapasztalattal rendelkeznek a rendvédelemben, és további sok évnyi tapasztalattal rendelkeznek a tisztek K9-es kutyák képzéséről, nyilvántartásáról, bírósági tanúvallomásokról és pereskedésről való oktatásában. Ők a megfelelő csapat, ha szüksége van minden információra ahhoz, hogy okosan dolgozhasson és biztonságban maradjon.”

Szóval az amerikai „K9s In the Courtroom” című könyv üzenete az, hogy nyíltan kell a tevékenységeinket – a különösen a társadalmat kiemelten érdeklő állatvédelmi dolgainkat – végezni és azokról a társadalom szakmailag érintett tagjaival minél többet konzultálni, a nézeteltéréseket pedig közös akarattal feloldani.

5.5. 2017. Kutyakötelesség – Útmutató a felelős állattartás jogszabályi előírásaihoz a ROKK Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Központ lektorálásában²⁴⁶

Egy nagyon fontos mérföldkőnek tekinthető az állatvédelem történetében a „Kutyakötelesség – Útmutató a felelős állattartás jogszabályi előírásaihoz” című kiadványt, amelyet a Nemzeti Élelmiszer-biztonsági Hivatal (NÉBIH) adott ki. 2017-ben. Szintén fontos ezen kiadvány vonatkozásában, hogy a szakmai anyag lektorálására a ROKK Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Központ került felkérésre. Ugyanis a NÉBIH ezen szakmai felkéréssel egyértelműen elismerte a szolgálati kutyatartás állatvédelmi szakmai meglétét, példamutatását és talán primátusát is. Hiszen az előző fejezetből is kiolvashatóan az állatvédelmi gondolkodás a szolgálati kutyák rendőrségi tartásának megjelenése óta tettenérhetően folyamatosan jelen van a szervezetben és a kollégák tevékenységében.

A kiadvány nagy újítása – amely a készítőik remek tudatformáló gondolkodását is mutatja – hogy a kiadvány a materializált művön kívül online kiadásban is megjelent és elérhető²⁴⁷.

5.6. 2019. Rendészettudományi Szaklexikon²⁴⁸

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem rendészettudományi Karán készült és került kiadásra 2019-ben – a Boda József nb. vezérőrnagy főszerkesztése alatt – a Rendészettudományi Szaklexikon.

A könyv tartalmazza a szolgálati kutyákkal és az alkalmazásukkal kapcsolatos alapfogalmakat²⁴⁹. Nem célirányosan állatvédelmi vonatkozásban, de az állatvédelem területére is példamutatóan. Ugyanis a szaklexikon nagy előnye, hogy tartalmazza azokat a speciális fogalmakat és kifejezéseket (szaknyelvet), amelyek ismerete nélkül az egyes hivatásrendek képviselői nem tudnának együtt érdemi szakmai szolgálatot teljesíteni.

Tehát a szaklexikonban is leírt (általános és a szolgálati kutyás) szakmai fogalmi rendszer példájára több közös könyvet és kiadványokat kellene készíteni az állatvédelem különféle területről érkező szereplőinek a közreműködésével, hogy minél többen beszéljünk egy olyan – nem csak felülről szabályozott és irányított – nyelven, amely az állatvédelemben összeköt bennünket.

5.7. 2021. Mantrailing finomra hangolva²⁵⁰

Gránitz Csaba rendőr kutyakiképző kolléga írta a Mantrailing finomra hangolva című könyvet 2021-ben. A könyv egy olyan speciális szakmai területről értekezik, amelyet szerettünk volna megemlíteni.

²⁴⁶ Kutyakötelesség – Útmutató a felelős állattartás jogszabályi előírásaihoz, NÉBIH 2017, a ROKK Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Központ lektorálásában

²⁴⁷ http://portal.nebih.gov.hu/documents/10182/1055767/kutyatartasi_kezikonyv_2018_2kiad_ON.pdf/6139612a-1f45-305d-93f5-9e103cc3a970 (Letöltés ideje: 2026.05.11.)

²⁴⁸ Boda József (főszerk.) Rendészettudományi Szaklexikon, Dialóg Campus, Budapest, 2019.

²⁴⁹ a vonatkozó fogalmakat dr. Pálkás András pőör. alezreds és dr. Frigyer László r. őrnagy készítette

²⁵⁰ Gránitz Csaba: Mantrailing finomra hangolva, Pauker Nyomda, 2021.

A szerző és kiképző társai, valamint a könyv is egy olyan szellemiséget képvisel, amelyben erősen benne van az állatvédelem, akutyá, az állat szeretete és annak ösztönös képességének szárnyalni hagyása, arra történő építkezés.

Különösen fontos üzenetre van a könyvnek a civil kutyások számára a kutya megbecsülésében és a vele való foglalkozásban a maximalizmusra való törekvésben is. További értéke, hogy rendőr szakember tollából adódik át a sok-sok éves tapasztalat rendőr és civil érdeklődő részére egyaránt.

5.8. 2024. Állatvédelmi jog²⁵¹

Dr. Vetter Szilvia írta igazi hiánypótló műként a 2024-ben megjelent Állatvédelmi Jog című könyvét.

A mű táptalaj és szellemi éték mind az állatvédelem hivatásos (állami) oldalán dolgozóknak, mind a szakterület civil képviselőinek, mind a terület iránt érdeklődőknek. Egyesíti azt, amire az állatvédelemben meglátásunk szerint (mint jogi alap) szükség van. Olyan állatvédelmi ismeretek és gondolkodásmód közvetítését tűzte célul, amelynek az elsajátítása magabiztos állatvédelmi tevékenység folytatását teszi lehetővé mind állami mind civil oldalon.

5.9. 2024. Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány Állatvédelmi Kompetencia Program // Szerzők, Lektorok (online kiadványa és a vonatkozó tananyagok)²⁵²

Mondhatnám, hogy azt is, hogy ezzel a résszel az elemzés egyik csúcspontjához értünk. Hiszen a külön törvénnyel az igazságügyminiszter által létrehozott Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány²⁵³ egy olyan szellemi bázis adott az állatvédelem hivatásos és civil szereplőinek, amely valóban korszakalkotó módon indított el és változtatta meg hazánk állatvédelmét.

Az Alapítványnak létrehozott egy külön tananyagrészt is a honlapon²⁵⁴, amelyben több területnek is külön szakanyag került elkészítésre (pl. rendőröknek²⁵⁵, jegyzőknek, állatvédelmi ügyintézőknek, állatorvosoknak, polgárőröknek²⁵⁶, civil állatvédőknek, pedagógusoknak, ebrendészeknek).

Összességében meglátásom szerint az Alapítvány tevékenysége, oktatási és tananyag portfóliója nagymértékben járult hozzá a hazai állatvédelem minőségi fejlődéséhez.

6. Konklúzió

A tananyagok/jegyzetek léte, tartalma és azok fejlődésének egy irányba történő haladása biztosítja és tanúsítja, hogy a rendőrség és más rendvédelmi szervek vonatkozásában is fontos, hogy a szolgálati kutyákkal kapcsolatos tevékenységben mindig magas szinten – ezáltal társadalmi szerepvállalásban követendő mintaként – láthatóan és kimutathatóan jelen legyen az állatvédelem. Ugyanis a rendőrségi szolgálati kutyák alkalmazásával és képzésével foglalkozó egyes háttéranyagok/tankönyvek bemutatása során láthattuk, hogy – a szolgálati kutyavezetők képzése és a szolgálati kutyák kiválasztása, képzése és az alkalmazása vonatkozásában – egyértelműen kimutatható az egyedkímélő állatvédelem és az állatok jólléte iránti tudatos igény.

²⁵¹ Vetter Szilvia: Állatvédelmi Jog. L'Hartmann Kiadó 2024.

²⁵² <https://kozugsugyunkazallatvedelem.hu/tananyagok/szerzok-es-lektorok> (letöltés ideje: 2026.05.11.)

²⁵³ 2022. évi XXXIV. törvény a Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány létrehozásáról

²⁵⁴ <https://kozugsugyunkazallatvedelem.hu/> (letöltés ideje: 2026.05.11.)

²⁵⁵ <https://kozugsugyunkazallatvedelem.hu/tananyagok/rendoroknek> (letöltés ideje: 2026.05.11.)

²⁵⁶ <https://kozugsugyunkazallatvedelem.hu/tananyagok/polgaroroknek> (letöltés ideje: 2026.05.11.)

6.1. A jövő ígérete a múltból és a jelenből – avagy szemlények a szerző által választott szakembereknek tevékenységéből

A rendőrség szolgálati kutyákkal kapcsolatos tevékenységével foglalkozó szakemberek a lokális környezetükben a kutyával való foglalkozás és az állatvédelem területén mindig is példaként voltak jelen a közösség tagjai és a kutyás társadalom részére.

Az alábbiakban ezen nagyszámú kiváló és értékes szakembergárdából kiemelünk ki pár személyt akik az elvárhatónál is sokkal többet tettek ezen a területen (is).

Elsőnek **Dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy** urat – **rendőr-kutyás nemzedékek és generációk példaképét** – emelnénk ki, akinek a hihetetlen munkássága nélkül a szolgálati kutyákkal és lovakkal való foglalkozás talán nem is lenne ennyire mérvadó. Vezérőrnagy úr tevékenysége és életpályája igen példaértékű. Számos szakterület nemes képviselőjeként és több egyetem oktatójaként is példaértékű életutat járt be²⁵⁷.

Másodiknak **Molnár Zoltán** volt rendőr főtörzsszázlós rendőrségi tanácsos kutyavezető és kiképző kollégánkat említeném, aki 34 év szolgálat után szerelt le a testülettől. Jelenleg **az Országos Polgárőr Szövetség Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi Tagozatának elnökeként** folytat nagyon magas szintű és elköteleződésű állatvédelmi tevékenységet szerte az országban rengeteg rendezvényen. Elnök úr nemcsak magát adta, hanem a gyermekeit is erre nevelte²⁵⁸. Így a lánya **Molnár Ágnes** előbb polgárőr majd rendőr és szolgálati kutyavezető lett, lelkes állatvédő, aki most végzett az NKE RTK-n és akinek a szolgálati kutyás TDK dolgozata (*amely kapcsán Frigyer László egyetemi tanáraként TDK- és szakdolgozati konzulense is volt*), állatvédelmi szempontból is nagyon érdekes, és amely édesapja és a kollégái büszkeségére az NKE-n első helyezett, az OTDK-n pedig második helyezett lett.

A következő személy **Morva László r. alezredes rendőrségi tanácsos kollégánk** a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyelti Főosztályának vezetője. Alezredes úr szakmai felsővezetőként olyan szervezetet és szakmai környezetet épített ki, amely nemcsak nyitott az állatvédelmi gondolkodásra, hanem minden lehetséges eszközzel támogatja is annak megvalósulását. Főosztályvezető úr példaértékűen szintén nem csak a szolgálati idejében, hanem a szabadidejében is igyekszik tenni a hazai állatvédelem érdekében²⁵⁹, ezzel példát és utat mutatva a rendőr szolgálati kutyás kollégáinak. Ugyanis szakmai vezetőként részt vesz az Országos Polgárőr Szövetség Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi Tagozatának tevékenységében.

Az következő kiemelt személy **Hajdu Tamás r. főtörzsszázlós, akarom mondani most már r. százados tisztársunk** a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyelti Főosztályának mesterkiképzője, jelenleg pedig a kiemelt főelőadója. Százados úr egy olyan átmenetet képvisel és biztosít a múlt és a jelen között, amely biztosítja a fentebb nevesített generáció részére nemcsak a rendőrségi szolgálati kutyázás minőségi megtartását és fejlődését, hanem az állatvédelmi gondolkodás egyértelmű meghonosodását és az arra való igényességet is. Mesterkiképző/kiemelt főelőadó úr aktív formálója a rendőrségi szolgálati kutyás tevékenységnek és nagyon aktív résztvevője a hazai civil állatvédelmi társadalomnak is. Sőt elől jár a folyamatos képzési és fejlődési igényével is, hiszen példamutató

²⁵⁷ <https://real.mtak.hu/141480/1/DanosValerINTERJUBelugyiSzemle2022.evi4.szam867-877..pdf> (letöltés ideje: 2026.05.11.)

²⁵⁸ <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/zsaru-magazin/nem-esett-messze-az-alma-a-kutyafajától> (letöltés ideje: 2026.05.11.)

²⁵⁹ <https://www.facebook.com/kozosugyunkazallatvedelem/posts/morva-1%C3%A1szl%C3%B3rend%C5%91r-alezredes-rend%C5%91rs%C3%A9gi-tan%C3%A1csos-a-rend%C5%91rs%C3%A9gi-oktat%C3%A1si-%C3%A9s-kik%C3%A9pz/831870709616265/> (letöltés ideje: 2026.05.11.)

módon – rengeteg munkája és feladata mellett – az NKE RTK-n is tanult és képezte magát, hogy magasabb beosztásból szolgálhassa a kollégákat és állatokat.

Összességében azt gondoljuk, hogy a tanulmány elkészítése során végzett kutatás eredményes volt és sikerült elemezni több oktatási és normatív hátéranyagot és kideríteni, hogy azok tartalmaztak-e állatvédelmi érzékenyítést és oktatási anyagokat.

Örömmel jelentjük – a kutatás eredményére támaszkodva – hogy az elemzett oktatási és normatív hátéranyagok kimutathatóan tartalmazznak állatvédelmi érzékenyítést és oktatási anyagokat. Sőt az állatvédelmi gondolkodásmód fejlődése is tetten érhető azzal a kitéttel, hogy igazából ezen igény – kimondva, kimondatlanul – mindig is jelen volt a rendőrség szolgálati kutyás tevékenységében.

Azt is örömmel jelentjük, hogy a személyi- és vezetői állomány nemcsak átlagosan foglalkozik az állatvédelemmel, hanem kimagasló példaértékű életpályák is kötődnek ehhez az úthoz.

A kutatás eredménye megerősítette, hogy jó úton járok és az állatvédelem nem egy új terület, hanem a rendőrségi szakmai munkánk szerves része.

7. Felhasznált irodalom

1. Arany János: Toldi szerelme: Első ének
2. Dr. Domkó Gellért, Győri János és Dr. Kováts Zsolt: A szolgálati kutya kiképzése, BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség, Zrínyi Nyomda Budapest, 1971.
3. Dr. Kováts Zsolt: A szolgálati kutyák alkalmassági és teljesítménybírálta, BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség 1977.
4. Dr. Kováts Zsolt: A szolgálati kutyák alkalmazása a határőrizetben, BM Könyvkiadó 1981.
5. Dr. Kováts Zsolt (szerk.) Daragó Sándor, Dr. Kováts Zsolt, Preisler József, Tamás Gábor: A kutyakiképzés alapjai – Tankönyv a szolgálati kutyavezetők részére, BM Könyvkiadó 1984.
6. Szolgálati kutyák Oktatási segédkönyv és kézikönyv a Vámsszolgálati kutyák vezetői részére, VPOP megbízásából Viva Média, Budapest 1994.
7. Dr. Janza Frigyes r. ezredes: Etológia, ORFK Oktatási és Kiképző Központ 1995.
8. Koskovics István r. alezredes: A rendőr járőr-kutya igénybevétele és alkalmazása – jegyzet a Kutyavezető-képző Iskola hallgatói számára, ORFK Oktatási és Kiképző Központ, Dr. Simon László r. ezredes, 1995.
9. Dr. Janza Frigyes: 1996. Programme „Criminalkynology-96” conference – „Kriminálkynológia-96” konferencia programfüzet, 1996, Dunakeszi, ORFK Kutyavezető-képző Iskola
10. Koskovics István: Az őrző-védő munka – Jegyzet az ORFK Kutyavezető-képző Iskola hallgatói részére, 1996. ORFK Szolgálati Állatfelügyelet, Dr. Janza Frigyes
11. Koskovics István r. ezredes, Lengyel Zoltán ny. r. ezredes: Általános jogi ismeretek a kutyavezetői szakképzésben résztvevők részére, ORFK Kutyavezető-képző Iskola 1998, Dunakeszi
12. Koskovics István r. ezredes, Lengyel Zoltán ny. r. ezredes: Általános jogi ismeretek a kutyavezetői szakképzésben résztvevők részére, ORFK Kutyavezető-képző Iskola 1998, Dunakeszi
13. Daragó Sándor: Az ORFK Kutyavezető-képző Iskola története 50 év a kutyakiképzéstől a kutyavezető-képzésig, 1998. Dr. Janza Frigyes, Fótlift Kft.

14. Dr. János Szinák (seditor) Dr. Zoltán Szilágyi, Ferenc Matlag, Gábor Kovács, István Koskovics, Dr. István Sós, Sándor Zupka, Dr. Péter Kertész, Dr. Tibor Veress: The drug-searching dog, 1999. Dunakeszi, ORFK Kutyavezető-képző Iskola
15. Dr. Janza Frigyes, Koskovics István. Kovács Róbert, Dr. Kovács Zsolt, Matlag Ferenc, Suszter Ferenc, Dr. Szilágyi Zoltán, Dr. Szinák János: A kutyakiképzés alapjai, ORFK Kutyavezető-képző Iskola, 2000.
16. Boglyasovszky Csaba – Frigyer László – Gregori Attila – Silingi István – Czár Vendel: Szolgálati kutya alkalmazása. IRM. Budapest, 2007.
17. Frigyer László: A szolgálati kutyák és vezetőik képzésének, továbbképzésének szabályozása, a fejlesztés szükséges irányai a büntetés-végrehajtásnál. Börtönügyi Szemle 2009. 1. szám.
18. Horváth Orsolya: Szolgálati kutyák a rendvédelemben: a múlt, a jelen és a jövő lehetőségei, Magyar Rendészet, 2015/3.
19. Brad Smith, Jeff Barrett, Andrew B. Weiman, Ted Daus: K9s In the Courtroom, Wolfe Media Resources, 2015.
20. Kutyakötelesség – Útmutató a felelős állattartás jogszabályi előírásaihoz, NÉBIH 2017, a ROKK Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Központ lektorálásában
21. Boda József (főszerk.) Rendészettudományi Szaklexikon, Dialóg Campus, Budapest, 2019.
22. Deák József: A rendészettudomány szépségei és nehézségei... Interjú dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnaggyal, a Belügyminisztérium oktatási főszemlézőjével, rendőrségi Tanulmányok IV. évfolyam 2021/3.
23. Gránitz Csaba: Mantrailing finomra hangolva, Pauker Nyomda, 2021.
24. Frigyer László: A szolgálati kutyák alkalmazásával okozott kár szabályozásának egyes aspektusai, In: Gaál, Gyula; Hautzinger, Zoltán (szerk.) A biztonság védelme a rendészetben : Jubileumi kötet Zámbo Péter ny. rendőr ezredes 70. születésnapjára Pécs, Magyarország : Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport 2023.
25. Frigyer László: A szolgálati kutyatartás és az állatvédelem, avagy a felelős állattartás, mint az „állatok károsításának” a megelőzési magatartása a rendőrség szolgálati kutyákkal kapcsolatos tevékenysége során, In: Kovács, István; Frigyer, László; Tirts, Tibor (szerk.) Tudományos válaszok a globalizáció változó kihívásaira : Tanulmánykötet Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság (2024)
26. Vetter Szilvia: Állatvédelmi Jog. L'Hartmann Kiadó 2024.

8. Internetes források

1. <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/magyrend/article/view/3693> (Letöltés ideje: 2025.12.25.)
2. <https://rokk.hu/bemutakozas/szervezeti-felepites/gazdasagi-szervek/kutyavezeto-kepzo-es-allatfelugyeleti-foosztaly-dunakeszi/> (Letöltés ideje: 2025.12.25.)
3. https://real.mtak.hu/153920/1/743_Rendesztudomyanyi_Szaklexikon_e_2020_04_28_.pdf (Letöltés ideje: 2025.12.25.)
4. <https://www.amazon.com/K9s-Courtroom-Andrew-B-Weiman/dp/069235963X> (Letöltés ideje: 2026.05.11.)
5. https://leerburg.com/discontinued.php?model=BOK0117001&srsId=AfmBOoo0i9h517cWnQde3zvJGrcFpJBc5TYensW_4tAAzs7BUREOhH8 (Letöltés ideje: 2026.05.11.)

6. http://portal.nebih.gov.hu/documents/10182/1055767/kutyatartasi_kezikonyv_2018_2kiad_ON.pdf/6139612a-1f45-305d-93f5-9e103cc3a970 (Letöltés ideje: 2026.05.11.)
7. <https://kozosugyunkazallatvedelem.hu/tananyagok/szerzok-es-lektorok> (letöltés ideje: 2026.05.11.)
8. <https://kozosugyunkazallatvedelem.hu/> (letöltés ideje: 2026.05.11.)
9. <https://kozosugyunkazallatvedelem.hu/tananyagok/rendoroknek> (letöltés ideje: 2026.05.11.)
10. <https://kozosugyunkazallatvedelem.hu/tananyagok/polgaroroknek> (letöltés ideje: 2026.05.11.)
11. <https://real.mtak.hu/141480/1/DanosValerINTERJUBelugyiSzemle2022.evi4.szam867-877..pdf> (letöltés ideje: 2026.05.11.)
12. <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/zsarumagazin/nem-esett-messze-az-alma-a-kutyafajatul> (letöltés ideje: 2026.05.11.)
13. <https://www.facebook.com/kozosugyunkazallatvedelem/posts/morval%C3%A1szl%C3%B3rend%C5%91r-alezredes-rend%C5%91rs%C3%A9gi-tan%C3%A1csos-a-rend%C5%91rs%C3%A9gi-oktat%C3%A1si-%C3%A9s-kik%C3%A9pz/831870709616265/> (letöltés ideje: 2026.05.11.)

9. Felhasznált normák

1. 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
2. 1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezeti őrszolgálatról
3. 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről
4. 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól
5. 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról
6. 2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről
7. 2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról
8. 2022. évi XXXIV. törvény a Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány létrehozásáról
9. Belügyminiszter 278542/1948/IV.1./BM számú rendelete
10. 1/1990. (I. 10.) BM rendelet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Szolgálati Szabályzatáról
11. 3/1995. (III. 1.) BM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról
12. 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról
13. 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról
14. 16-1317/1963. BM-parancs
15. 15/1995. (IX. 28.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrsége Kutyás- és Lovasszolgálati Szabályzatának kiadásáról
16. 17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás és Lovas Szolgálati Szabályzatáról
17. 36/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról
18. 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról
19. Az IM Büntetés-végrehajtás országos parancsnok általános helyettesének 0151/1992. számú intézkedése: Módszertani útmutató a szolgálati kutyák tartására, kiképzésére és alkalmazására

III. Jövőkép / kutatási projektek / specialitások

Horváth Orsolya – Frigyer László – Morva László – Márton Kinga: A szolgálati kutyák második életpályája: az egészségügyi alkalmazás, betegségfelismerés és a mesterséges intelligenciával támogatott validáció lehetőségei

A szolgálati kutyák második életpályája: az egészségügyi alkalmazás, betegségfelismerés és a mesterséges intelligenciával támogatott validáció lehetőségei
Horváth Orsolya – Frigyer László – Morva László – Márton Kinga

1. Bevezetés

A szolgálati kutyák rendészeti alkalmazásának egyik alapja az állatok kiemelkedő olfaktorikus képességének célzott kiképzéssel történő hasznosítása. A kábítószer-, robbanóanyag- vagy más célszagok felismerésére kiképzett kutyák szolgálati életútja ugyanakkor szükségszerűen véges. A magyar rendőrségi szabályozás szerint a kilencedik életévét betöltött, érvényes minősítéssel rendelkező szolgálati kutya csak állategészségügyi felülvizsgálat után tartható további szolgálatban, míg a szolgálatra alkalmatlanná vált kutya selejtezését szakmai és szükség szerint állategészségügyi felülvizsgálat előzi meg.²⁶⁰

E szabályozási logika a rendészeti szolgálati alkalmasságot értékeli. Ebből azonban nem következik szükségképpen, hogy a szolgálati feladatokra már alkalmatlanná vált kutya minden, korábbi képességeire építő tevékenységre is alkalmatlanná válik. A jelen tanulmány ezért egy olyan másodlagos alkalmassági modell kutatási irányait ismerteti, amely azt vizsgálja, hogy az állományból kivonásra kerülő kutya képes és motivált-e kisebb fizikai és környezeti terheléssel járó, kontrollált szagfelismerő feladat végzésére.

A koncepció mögött nem a szolgálati idő mindenáron történő meghosszabbítása áll. A munkakutyák jólétével foglalkozó szakirodalom a teljes életciklus figyelembevételét hangsúlyozza, a tenyésztéstől és kiválasztástól az aktív munkán át a karrierváltásig és a nyugdíjazásig. Cobb, Otto és Fine külön kutatási hiányként emelik ki, hogy viszonylag kevés ismeret áll rendelkezésre a munkakutyák pályaváltás utáni alkalmazkodásáról.²⁶¹

2. Életkor, alkalmasság és állatjóllét

A második életpálya lehetősége kizárólag egyedi alkalmasság alapján vizsgálható. Az életkor önmagában nem tekinthető sem az olfaktorikus alkalmasság, sem az alkalmatlanság bizonyítékának. Montgomery és munkatársai 65, legalább ötéves kutya vizsgálatakor életkorral összefüggő teljesítménycsökkenést azonosítottak, de annak mértéke függött a feladat körülményeitől és a korábbi tréningtapasztalatától. A nagyobb képzési tapasztalat egyes helyzetekben kedvezőbb teljesítménnyel társult. Az idősebb kutyák ugyanakkor kisebb

²⁶⁰ 26038/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról, 149., 222-228. pont. A passzív állományú, szolgálatra alkalmatlannak minősített kutya szolgálati feladatra történő igénybevételének tilalma: 139. pont.

²⁶¹ Cobb, M. L. – Otto, C. M. – Fine, A. H. (2021): The Animal Welfare Science of Working Dogs: Current Perspectives on Recent Advances and Future Directions, *Frontiers in Veterinary Science*, 8, Article 666898. 6-8. o.

valószínűséggel fejezték be a teljes tesztorozatot, ami fizikai, motivációs vagy más, nem kizárólag olfaktorikus tényezők szerepére is utalhat.²⁶²

A források alapján ebből az következtethető, hogy a szolgálatból történő kivonást követő új feladat előtt funkcionális újraalkalmassági vizsgálatra van szükség. Ennek az általános és mozgásszervi állatorvosi állapot, az olfaktorikus teljesítmény, a kognitív funkciók, a feladatmotiváció, a terhelhetőség és a stresszválasz együttes értékelésére kell épülnie.

Az állatjóléti kontroll elméleti keretét a Five Domains modell adhatja. Mellor és munkatársai a táplálás, a fizikai környezet, az egészség és a viselkedési interakciók értékelését kapcsolják össze az állat mentális állapotának vizsgálatával. A modell nemcsak a negatív állapotok elkerülését, hanem a pozitív, jutalmazó tapasztalatok lehetőségét is hangsúlyozza. A szagmunka ezért csak addig tekinthető elfogadható második életpályának, amíg az adott kutya számára nem jelent aránytalan fizikai vagy pszichés terhelést, és a részvételhez tartós motiváció társul.²⁶³

3. A rendészeti szagfelismeréstől a betegségek felismeréséig

A betegségek szagának felismerése abból indul ki, hogy egyes betegségekhez olyan illékony szerves vegyületek (VOC) vagy összetett szagmintázatok társulhatnak, amelyeket megfelelően képzett kutyák képesek lehetnek megkülönböztetni. A szakirodalom daganatos és fertőző betegségek, hypoglykaemia és más állapotok felismerésével is foglalkozik. Az eredmények több területen ígértesek, de a mintavétel, a kiképzés és a validáció módszertanának heterogenitása miatt a kutyás szagfelismerés jelenleg nem tekinthető a standard klinikai diagnosztika általános helyettesítőjének.²⁶⁴

A szolgálati kutyák második életpályája szempontjából különösen jelentős Taverna és munkatársainak vizsgálata. Két hároméves nőstény német juhász robbanóanyag-kereső kutyát képeztek át prosztatarákos betegek vizeletmintáihoz kapcsolódó szagmintázat felismerésére. A képzést az olasz Védelmi Minisztérium katonai állatorvosi központjának szakmai csoportja végezte operáns kondicionálással. A vizsgálat 902 személy mintáira terjedt ki, és a szerzők igen magas szenzitivitási²⁶⁵ és specificitási²⁶⁶ értékeket közöltek. A vizsgálat számunkra elsősorban azért lényeges, mert igazolja, hogy egy más célszagra professzionálisan kiképzett keresőkutya kompetenciája új szagos feladatra átvihető. A kutyák azonban ebben a kutatásban fiatal, aktív állatok voltak, ezért a nyugdíjazott rendőrkutyák második életpályáját közvetlenül nem bizonyítja.²⁶⁷

Hasonló intézményi előképet ad Seo és munkatársainak kutatása. Az alkalmazott kutyák a koreai rendőrség kutyakiképző központjából származtak, a daganatos sejtkultúrákhoz kapcsolódó képzést pedig a rendőrség robbanóanyag-kereső kutyák képzésében jártas trénere végezte, kettős vak módszer²⁶⁸ alkalmazása mellett. Mivel a vizsgálat in vitro sejtenyészetekre

²⁶² Montgomery, L. I. – Krichbaum, S. – Katz, J. S. – Lazarowski, L. (2025): Evaluating effects of aging on dog olfactory performance, *GeroScience*, 48. 17., 23., 27-28. o.

²⁶³ Mellor, D. J. et al. (2020): The 2020 Five Domains Model: Including Human–Animal Interactions in Assessments of Animal Welfare, *Animals*, 10(10), Article 1870. 1., 6., 9., 18. o.

²⁶⁴ Jendry, P. et al. (2021): Canine olfactory detection and its relevance to medical detection, *BMC Infectious Diseases*, 21, Article 838.1-2., 9., 11-12. o.

²⁶⁵ Másnéven a módszer érzékenysége. Azt mutatja meg, hogy a valóban pozitív esetek közül a módszer hányat ismer fel helyesen.

²⁶⁶ Másnéven a módszer fajlagossága. Azt mutatja meg, hogy a valóban negatív esetek közül a módszer hányat azonosít helyesen negatívként.

²⁶⁷ Taverna, G. et al. (2015): Olfactory System of Highly Trained Dogs Detects Prostate Cancer in Urine Samples. *The Journal of Urology*, 193(4). 1382-1387.

²⁶⁸ Sem a kutya vezető, sem a vizsgálatot végző személy nem ismeri a célszag helyzetét.

épült, klinikai daganatdiagnosztikai bizonyítékként nem értelmezhető, de jól mutatja a rendészeti kiképzési módszerek biomedicinális kutatásba történő alkalmazását.²⁶⁹

A kiugró eredményeket ugyanakkor forráskritikusan kell értelmezni. Bauër és munkatársai 62 betegségfelismerő kutyás vizsgálat szisztematikus áttekintésében rendkívül széles szenzitivitási és specificitási tartományt találtak, és mindössze hat kutatás közelítette meg a valódi kettős vak, screeninghez²⁷⁰ hasonló elrendezést. A szerzők az evidencia általános minőségét alacsonynak²⁷¹, a torzítás kockázatát²⁷² számos vizsgálatban magasnak értékelték.²⁷³

A prosztatatarák-vizelet alapú felismerése egy lehet a megfelelő pilotmodellek közül. Warli és munkatársai öt vizsgálat nyolc kutyájának adataiból 0,95-ös összevont szenzitivitást és 0,92-es specificitást becsültek, ugyanakkor jelentős heterogenitást is kimutattak. Ez azt erősíti, hogy a jövőbeli vizsgálatoknak nemcsak a felismerés pontosságát, hanem a teljesítmény reprodukálhatóságát és kutyánkénti variabilitását is értékelnie kell.²⁷⁴

4. A mesterséges intelligencia szerepe

A kutyás szagfelismerés egyik módszertani problémája, hogy a végső jelzés mögött finom, emberi megfigyeléssel nehezen standardizálható viselkedési változások állhatnak. A mesterséges intelligencia ezért az áltaunk javasolt modellben nem a klinikai diagnózis felállítására, hanem a kutya betegségfelismerési (célszag) válaszána objektíválására szolgál. Eyre és munkatársai 628, keresőkutya-programban szereplő labrador viselkedési adatain alkalmaztak gépi tanulást annak vizsgálatára, hogy milyen változók segíthetik a későbbi munkakutya-alkalmasság előrejelzését. A modellek korlátozott diszkriminációs teljesítménye mellett a vizsgálat azt mutatta, hogy nagyszámú viselkedési adat algoritmikus elemzése kiegészítheti a szakértői szelekciót.²⁷⁵

Martvel és munkatársai 2025-ös vizsgálatában nyolc detektorkutya kettős vak szagfeladatát computer vision és deep learning segítségével elemezték, elsősorban a farokmozgás kinematikájára koncentrálván. A modell 77%-os osztályozási pontosságot ért el a célszaghoz és a nem célszaghoz kapcsolódó helyzetek megkülönböztetésében. Egy külön összehasonlításban az algoritmus ugyanazon csökkentett adathalmazon a részt vevő kutyás szakembereknél nagyobb pontosságot mutatott. A kis minta és az egyedi különbségek miatt az eredmény további validációt igényel.²⁷⁶

A hazai pilotban ezért a fej- és testtartás, a mintához közelítés, a szaglási idő, a visszatérés, a mozgáspálya és a végső jelzés videóalapú elemzése képezheti az AI-komponenst. A klinikai referencia-standardot továbbra is az orvosi diagnosztika adná, az algoritmus feladata annak vizsgálata lenne, hogy a kutya viselkedésében felismerhetők-e stabil és reprodukálható mintázatok.

²⁶⁹ Seo, I.-S. et al. (2018): Cross detection for odor of metabolic waste between breast and colorectal cancer using canine olfaction, PLOS ONE, 13(2), e0192629. 3-5. o.

²⁷⁰ A valós szűrési helyzetet próbálja utánozni, azaz a kutya korábban nem látott mintákat kap.

²⁷¹ A rendelkezésre álló vizsgálatok alapján még nem lehet kellő bizonyossággal megmondani, mekkora a módszer valódi diagnosztikai teljesítménye.

²⁷² A kutya eredményét számos tényező befolyásolhatta, ezért nem feltétlenül reprodukálhatók ugyanazok az eredmények.

²⁷³ Bauër, P. et al. (2022): Remote Medical Scent Detection of Cancer and Infectious Diseases With Dogs and Rats: A Systematic Review, Integrative Cancer Therapies, 21. 1., 11-12., 17-18. o.

²⁷⁴ Warli, S. M. et al. (2023): The Olfaction Ability of Medical Detection Canine to Detect Prostate Cancer From Urine Samples, World Journal of Oncology, 14(5). 358., 360-363. o.

²⁷⁵ Eyre, A. W. et al. (2023): Machine learning prediction and classification of behavioral selection in a canine olfactory detection program, Scientific Reports, 13, Article 12489. 1., 7-8. o.

²⁷⁶ Martvel, G. et al. (2025): Does the tail show when the nose knows? Royal Society Open Science, 12, Article 250399. 2-3., 12-14. o.

5. Javasolt „Második Életpálya” kutatási modell

A javasolt program első szakasza az aktív rendészeti szolgálatból kivonásra kerülő kutyák másodlagos alkalmassági szűrése lenne. Az életkor önmagában nem lehetne sem beválasztási, sem kizárási kritérium. Az állatorvosi állapot, a fájdalommentes terhelhetőség, az olfaktorikus teljesítmény, a kognitív képességek, a motiváció és az állatjólléti mutatók együttes értékelése lenne szükség.

A második szakasz egyetlen, pontosan meghatározott betegséghez és mintatípushoz kapcsolódó kontrollált átképzés. A rendelkezésre álló szakirodalom és a szerzők korábbi vizsgálatai alapján is a prosztatárákhoz kapcsolódó vizeletminta, valamint a vastagbélrák, méhnyakrák alkalmas pilottérületnek tűnnek. Ezt az átképzéstől elkülönített, randomizált és kettős vak validáció kell, hogy kövesse korábban nem használt mintákkal, megfelelő beteg- és kontrollcsoportokkal, valamint célmintát nem tartalmazó próbákkal. A teljesítményt kutyánként, előre meghatározott statisztikai mutatók alapján szükséges értékelni.

A negyedik komponens az AI-alapú viselkedéselemzés, az egész programon átívelő ötödik elem pedig a folyamatos állatjólléti és állatorvosi monitoring lenne. Előre rögzített kilépési kritériumot jelentene többek között a fájdalom, a tartós stressz, a motiváció elvesztése, a fizikai állapot romlása vagy az olfaktorikus teljesítmény jelentős változása. A modell intézményi megvalósításához rendőrségi kutyás szakemberek, kriminaltechnikai kutatók, állatorvosok, egészségügyi/onkológiai partnerek és mesterségesintelligencia-kutatók együttműködésére van szükség.

6. Összegzés

A szolgálati kutya rendészeti pályájának vége nem minden esetben jelenti valamennyi korábban megszerzett képesség elvesztését. Ugyanakkor az sem feltételezhető, hogy a szolgálatra alkalmatlanná vált vagy életkora miatt kivont kutya automatikusan alkalmas egy új munkafeladatra. Tudományosan és állatjólléti szempontból ezért az egyedi, funkcionális újraalkalmassági vizsgálat tekinthető indokoltnak.

A feldolgozott szakirodalom külön-külön alátámasztja a szagfelismerő kutyák új célszagra történő átképzésének lehetőségét, a betegségek felismerésének kutathatóságát, az idősödő kutyák egyedi teljesítménykülönbségeit, valamint az AI-alapú viselkedéselemzés alkalmazhatóságát. Kifejezetten a szolgálatból kivont rendőrkutyák orvosi területen megjelenő szagfelismerő második életpályáját vizsgáló validált modell azonban nincs a nemzetközi kutatások között. A szerzők javasolt modellje így a feladatot nem a kutya szolgálati idejéhez, hanem változó képességeihez igazító, állatjólléti szempontból kontrollált és technológiailag objektív alapokon nyugvó életpályamodellben határozza meg.

Irodalomjegyzék

Bauër, P., Leemans, M., Audureau, E., Gilbert, C., Armal, C., & Fromantin, I. (2022). Remote medical scent detection of cancer and infectious diseases with dogs and rats: A systematic review. *Integrative Cancer Therapies*, 21, 1-24. <https://doi.org/10.1177/15347354221140516>

Cobb, M. L., Otto, C. M., & Fine, A. H. (2021). The animal welfare science of working dogs: Current perspectives on recent advances and future directions. *Frontiers in Veterinary Science*, 8, Article 666898, 1-13. <https://doi.org/10.3389/fvets.2021.666898>

Eyre, A. W., Zapata, I., Hare, E., Serpell, J. A., Otto, C. M., & Alvarez, C. E. (2023). Machine learning prediction and classification of behavioral selection in a canine olfactory detection program. *Scientific Reports*, 13, Article 12489, 1-10. <https://doi.org/10.1038/s41598-023-39112-7>

Jendryn, P., Twele, F., Meller, S., Osterhaus, A. D. M. E., Schalke, E., & Volk, H. A. (2021). Canine olfactory detection and its relevance to medical detection. *BMC Infectious Diseases*, 21, Article 838, 1-15. <https://doi.org/10.1186/s12879-021-06523-8>

Martvel, G., Pedretti, G., Lazebnik, T., Zamansky, A., Ouchi, Y., Monteiro, T., et al. (2025). Does the tail show when the nose knows? Artificial intelligence outperforms human experts at predicting detection dogs finding their target through tail kinematics. *Royal Society Open Science*, 12, Article 250399, 1-17. <https://doi.org/10.1098/rsos.250399>

Mellor, D. J., Beausoleil, N. J., Littlewood, K. E., McLean, A. N., McGreevy, P. D., Jones, B., & Wilkins, C. (2020). The 2020 Five Domains Model: Including human–animal interactions in assessments of animal welfare. *Animals*, 10(10), Article 1870, 1-24. <https://doi.org/10.3390/ani10101870>

Montgomery, L. I., Krichbaum, S., Katz, J. S., & Lazarowski, L. (2025). Evaluating effects of aging on dog olfactory performance. *GeroScience*, 48, 17–30. <https://doi.org/10.1007/s11357-025-01905-1>

Országos Rendőr-főkapitányság. (2024). 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatáról. 1-40.

Seo, I.-S., Lee, H.-G., Koo, B., Koh, C. S., Park, H.-Y., Im, C., & Shin, H.-C. (2018). Cross detection for odor of metabolic waste between breast and colorectal cancer using canine olfaction. *PLOS ONE*, 13(2), e0192629, 1-9. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0192629>

Taverna, G., Tidu, L., Grizzi, F., Torri, V., Mandressi, A., Sardella, P., La Torre, G., Cocciolone, G., Seveso, M., Giusti, G., Hurle, R., Santoro, A., & Graziotti, P. (2015). Olfactory system of highly trained dogs detects prostate cancer in urine samples. *The Journal of Urology*, 193(4), 1382-1387. <https://doi.org/10.1016/j.juro.2014.09.099>

Warli, S. M., Firsty, N. N., Velaro, A. J., & Tala, Z. Z. (2023). The olfaction ability of medical detection canine to detect prostate cancer from urine samples: Progress captured in systematic review and meta-analysis. *World Journal of Oncology*, 14(5), 358-370. <https://doi.org/10.14740/wjon1635>

Horváth Orsolya – Frigyer László – Nyitrai Endre – Morva László: A digitális eszközkereső szolgálati kutyák mint új kriminalisztikai képesség

A digitális eszközkereső szolgálati kutyák mint új kriminalisztikai képesség Horváth Orsolya – Frigyer László – Nyitrai Endre – Morva László

A digitalizáció a bűnügyi nyomozásban nemcsak az adatok elemzését, hanem azok fizikai hordozóinak felkutatását is új kihívások elé állítja. A mobiltelefonok, memóriakártyák, USB-adathordozók és más adattárolók kis méretük miatt könnyen elrejtethők, miközben bizonyítási szempontból kiemelt jelentőségű információkat tartalmazhatnak. Erre a problémára válaszul jelent meg az Electronic Storage Detection Dog (ESD K9), illetve a brit terminológiában a Digital Evidence Detection Dog (DEDD), magyarul digitális eszközkereső kutya. A gyakorlati alkalmazás során az erre a feladatra kiképzett kutya mobiltelefonok, SD-kártyák, USB-eszközök, külső merevlemezek és más elektronikus adathordozók keresését végzi el.²⁷⁷

A terület fejlődése azért különösen figyelemre méltó, mert az operatív alkalmazás több országban már intézményesül, miközben a tudományos háttér egyes kulcskérdései még nyitottak. A brit National Police Chiefs' Council 2024-es standardja a DEDD-képességet önálló rendőrségi kutyás szakterületként nevesíti, és a kutyák feladatát különböző digitális eszközök felkutatásának támogatásában határozza meg.²⁷⁸ Ez a kettősség, azaz a gyors gyakorlati terjedés, de még formálódó tudományos standardek a hazai fejlesztés számára egyszerre jelent lehetőséget és kutatási feladatot.

A jelen tanulmányhoz kapcsolódó hazai szakmai munka keretét az NKE Rendészettudományi Kar Krimináltechnikai Tanszéke, a Ludovika Sportegyesület Rendészeti Kutyás Szakosztálya és a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ együttműködése adja. A cél nem pusztán egy új kutyás képesség átvétele, hanem annak kriminalisztikai, képzési és validációs megalapozása. A nemzetközi eredmények alapján ugyanis az ESD/DEDD alkalmazás valódi tudományos kérdése nem az, hogy a kutya képes-e elektronikai eszközöket megtalálni, hanem az, hogy milyen szaginger alapján, milyen eszközökre kiterjedően és milyen megbízhatósággal teszi ezt.

„Ugyanis a rendvédelmi szervek szolgálati kutyás tevékenysége nélkülözhetetlen szakmai képesség mind közrendvédelmi, mind bűnügyi szakterületen. Ennek okán karunk oktatói fontosnak tartják, hogy tudományos igényvel is monitorozásra kerüljenek e képességnek a 21. század jelentős technikai újításával és a mesterséges intelligenciával történő együttes alkalmazási- és fejlesztési lehetőségei”²⁷⁹.

1. A célszag kérdése és a szagfelismerés természettudományos alapja

Az elektronikus adathordozók keresésének egyik alapvető kérdése a célszag meghatározása. A gyakorlati ESD-kiképzésben gyakran jelenik meg a triphenylphosphine oxide (TPPO) mint központi célszag, ugyanakkor a rendelkezésre álló analitikai eredmények ennél összetettebb képet mutatnak. Frank HS-SPME-GC-MS vizsgálatai mobiltelefonok, merevlemezek, CD-k, pendrive-ok és SIM-kártyák illékony szerves vegyületeit (VOC) elemezték. Az eredmények

²⁷⁷ James, J. E.: Electronic detection K9s: The newest weapon in the fight against human trafficking and child predators, Issues in Information Systems, Volume 24, Issue 4, 40., 48.

²⁷⁸ National Police Chiefs' Council: NPCC Police Dog Standard V.1, 41.

²⁷⁹ Frigyer László: <https://rtk.uni-nke.hu/hirek/2026/07/14/szakmai-megbeszeles-a-szolgalati-kutyas-kepesseg-tudomanyos-alapu-fejlesztese-erdekeben>

szerint az eszközcsoportok részben közös, részben eltérő VOC-kombinációkkal rendelkeznek, amelyek elvileg lehetőséget adnak az eszközosztályok kutya általi felismerésére és egymástól való megkülönböztetésére.²⁸⁰

A TPPO-val kapcsolatban azonban a szerző arra jutott, hogy azt a vizsgált áramköri lapok egyikében sem sikerült kimutatni. A képzési segédanyagként szóba kerülő 1-hydroxycyclohexylphenyl ketone (HPK) több mobiltelefonban és CD-ben jelen volt, de kontrollként vizsgált MP3-lejátszóknak is előfordult, ami téves jelzések kockázatát veti fel.²⁸¹ A források alapján ebből az következtethető, hogy a nem célszerű egyetlen vegyületet eleve univerzális célszagként kezelni. Indokoltabb a különböző eszköztípusok szagprofiljának, a közös komponenseknek és a zavaró elektronikai szagoknak az együttes vizsgálata.

2. Képzés, generalizáció és tudományos validáció

A detektálás megbízhatóságát nem lehet kizárólag a sikeres találatok számával jellemezni. Lazarowski és munkatársai hangsúlyozzák, hogy a kutyás szagfelismerés tudományos értékelésében a kontrollminták, a kontamináció kizárása, a téves pozitív és téves negatív válaszok dokumentálása, valamint a kutyavezetői befolyás csökkentése egyaránt alapvető. A szerzők a kettős vak tesztelést tekintik a valós operatív helyzethez legközelebb álló értékelési megoldásnak, mert ebben sem a kutyavezető, sem a keresési területen jelen lévő értékelő nem ismeri előzetesen a célszag helyét.²⁸²

Az digitális eszközkereső kutyák képzésének másik központi problémája a generalizáció, másnéven általánosítás. Egy szolgálati kutyának ugyanis nem egy konkrét pendrive vagy mobiltelefon szagát kell felismernie, hanem eltérő gyártású, korú, állapotú és anyagösszetételű eszközöket kell ugyanazon releváns kategóriába sorolnia, miközben más elektronikai tárgyakat ki kell zárnia. Caldicott és munkatársai szerint a túl szűk mintakészletre épülő képzés beszűkítheti a generalizációt. A különböző gyártók, mennyiségek és zavaró szagok variálása, valamint az úgynevezett intermixed, vegyes²⁸³ és kategorikus²⁸⁴ képzési megközelítések kedvezőbb alapot adhatnak az új, korábban nem látott célszagvariánsok felismeréséhez.²⁸⁵

A gyakorlati ESD-programok ehhez képest elsősorban alkalmazási tapasztalatokat közölnek. James leírása szerint a kutyák több hónapos szagképzés után beltéri, kültéri, gépjárműves és akár vízi keresési feladatokat is gyakorolnak. Kutatásukban ismertetett Stark nevű kutya két hetes intenzív kutyavezetői képzésében napi 8-15 helyiség és akár 60 elrejtett eszköz szerepelt. A cikk ugyanakkor nem közöl kontrollált szenzitivitási²⁸⁶ vagy specificitási²⁸⁷

²⁸⁰ Frank, K. J., Jr.: Utilizing Headspace Solid-Phase Microextraction for the Characterization of Volatile Organic Compounds Released from Contraband and its Implications for Detector Dog Training, Doctoral dissertation, Florida International University. 141.

²⁸¹ Frank, K. J., Jr., 169-170.

²⁸² Lazarowski, L. et al.: Methodological Considerations in Canine Olfactory Detection Research, *Frontiers in Veterinary Science*, 2020/7, Article 408. 6-7.

²⁸³ Olyan képzési módszer, amelyben a célszagot és zavaró szagokat egymással váltakozva mutatják be egy keresési sorozaton belül a kutyának, nem pedig elkülönített blokkokban.

²⁸⁴ Ebben az esetben a kutyának célszag kategóriákat kell megtanulnia, azaz nem egy gyártótól származó pendrive-ot, hanem minden olyan digitális adattárolót, ami abba a kategóriába tartozik.

²⁸⁵ Caldicott, L. et al.: Odour generalisation and detection dog training, *Animal Cognition*, 2024/27, Article 73. 7., 9-10.

²⁸⁶ Másnéven érzékenység. Azt mutatja meg, hogy a kutya a ténylegesen jelen lévő céltárgyak/célszagok hány százalékát találja meg helyesen.

²⁸⁷ Másnéven fajlagosság. Azt mutatja meg, hogy a kutya a célszagot nem tartalmazó helyzetek hány százalékában helyesen nem jelez.

adatokat, ezért az operatív gyakorlat bemutatására használható, de önmagában nem tekinthető teljesítményvalidációs bizonyítéknak.²⁸⁸

3. Intézményesülő rendészeti alkalmazás és hazai kiindulópont

A Police Scotland programértékelése azt mutatja, hogy a digitális eszközkereső kutyák alkalmazása már nem kizárólag tesztfázisban zajlik. A 2024/2025-ös időszakban 151 bevetést rögzítettek 13 területi egységben, és 484 digitális eszköz került elő. A megtalált tárgyak között rejtett vagy álcázott USB-eszközök, követőeszközök és kamerák is szerepeltek. Az eredményeket ismertető dokumentum olyan konkrét esetet is bemutat, amelyben a helyszínt előzőleg átvizsgáló rendőrök nem találtak eszközt, a kiképzett kutyák azonban iPhone-t, Kindle-t, tabletet és egy medálnak álcázott USB-t jelzett.²⁸⁹ Az ilyen adatok nem helyettesítik a kontrollált tudományos vizsgálatot, de jól jelzik, hogy a digitális eszközkereső kutyák alkalmazása a gyakorlatban érdemi segítséget nyújthat a kriminalisztikai feladatok végrehajtásában.

A hazai előzmények szempontjából Kormos munkáját emelhetjük ki. A ROKK által végzett és tervezett speciális keresőkutyás képzések között megjelenik az „elektronikus adathordozó-kereső kutya”.²⁹⁰

4. A következő fejlesztési irány

A digitális eszközkeresés fejlődése tágabb technológiai átalakulásba illeszkedik. A modern K9-rendszerekben megjelentek a kutyán viselhető szenzorok, a helyzet- és környezeti adatok valós idejű továbbítása, valamint a kutya aktivitásának algoritmikus értékelése. Vosinakis és munkatársai intelligens K9-mellénye a kutya helyzetének és környezetének monitorozását, valamint az irányítóközpont információellátását célozza. Kasnesis és munkatársai mindemellett viselhető inerciális szenzorok²⁹¹ és hangadatok mélytanulósos feldolgozásával fejlesztettek automatikus viselkedésfelismerési megoldást.²⁹² Ezek jelenleg elsősorban kutató-mentő feladatokra irányulnak, de a technológiai irány rendészeti adaptációja – például a keresési útvonal, a jelzés és a környezeti körülmények automatikus dokumentálása – már az említett szervezeti együttműködés keretein belül is vizsgálati irányt képviselnek, hogy a jövőben a digitális eszközkereső kutyák munkáját hogyan lehet objektív értékeléssel támogatni.

A hazai fejlesztés következő lépése így a kiképzési program megszilárdítása mellett egy kutatási és minősítési protokoll kialakítása. Ennek keretein belül a célszag-profil meghatározását, több eszköztípus és gyártó bevonását, elektronikai negatív kontrollok használatát, üres kereséseket, kontaminációs szabályokat, vak vagy kettős vak tesztelést, valamint a valódi pozitív, valódi negatív, téves pozitív és téves negatív eredmények elkülönített dokumentálását folytatjuk. Így a digitális eszközkereső kutya nem egyszerűen egy új keresési feladatot kap, hanem olyan kriminalisztikai módszer részévé válhat, amelynek eredményessége mérhető és összehasonlítható.

²⁸⁸ James, J. E., 44., 46-48.

²⁸⁹ Scottish Police Authority – Police Scotland: Transformation and Oversight of Benefits, 2025. 29-30.

²⁹⁰ Kormos L.: A rendőrségi keresőkutyák munkáját befolyásoló tényezők. Szakdolgozat, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gödöllő, 2024. 13.

²⁹¹ Olyan mozgásérzékelők, amelyek azt mérik, hogyan mozog, fordul vagy gyorsul egy test vagy eszköz. Tipikusan gyorsulásmérőt és giroszkópot tartalmaznak, gyakran magnetométerrel együtt.

²⁹² Vosinakis, G. et al.: A Smart Integrated Vest for the Canine Companion of the K9 Units, Informatics, 2022/9, Article 21. 2, 14.; Kasnesis, P. et al.: Deep Learning Empowered Wearable-Based Behavior Recognition for Search and Rescue Dogs, Sensors, 2022/ 22, Article 993. 1-2, 26.

Konkúzió

Összességében a digitális eszközkereső kutyák alkalmazása olyan jövőbe mutató rendészeti irány, amely a klasszikus szolgálati kutyás szakismeretet a digitális kriminalisztika igényeivel kapcsolja össze. A nemzetközi gyakorlat már igazolja a képesség intézményesülését és operatív használhatóságát, miközben a kémiai alapok, a generalizáció és a standardizált validáció további kutatást igényelnek. Éppen ebben rejlik a hazai együttműködés tudományos értéke. Az NKE RTK Krimináltechnikai Tanszék, a Ludovika Sportegyesület Rendészeti Kutyás Szakosztály és a ROKK közös munkája így nem külföldi módszerek átvételét jelenti, hanem egy formálódó kriminalisztikai képesség magyarországi szakmai és tudományos megalapozását a külföldi tapasztalatok figyelembevétele mellett.

Irodalomjegyzék

Caldicott, L. – Pike, T. W. – Zulch, H. E. – Mills, D. S. – Williams, F. J. – Elliker, K. R. – Hutchings, B. – Wilkinson, A. (2024): Odour generalisation and detection dog training. *Animal Cognition*, 27, Article 73, 1-14. <https://doi.org/10.1007/s10071-024-01907-0>.

Frank, K. J., Jr. (2021): Utilizing Headspace Solid-Phase Microextraction for the Characterization of Volatile Organic Compounds Released from Contraband and its Implications for Detector Dog Training. Doctoral dissertation, Florida International University, 1-228. <https://doi.org/10.25148/etd.FIDC010194>.

James, J. E. (2023): Electronic detection K9s: The newest weapon in the fight against human trafficking and child predators. *Issues in Information Systems*, 24(4), 40-50. https://doi.org/10.48009/4_iis_2023__104.

Kasnesis, P. – Doulgerakis, V. – Uzunidis, D. – Kogias, D. G. – Funcia, S. I. – González, M. B. – Giannousis, C. – Patrikakis, C. Z. (2022): Deep Learning Empowered Wearable-Based Behavior Recognition for Search and Rescue Dogs. *Sensors*, 22, Article 993, 1-26. <https://doi.org/10.3390/s22030993>.

Kormos L. (2024): A rendőrségi keresőkutyák munkáját befolyásoló tényezők. Szakdolgozat, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gödöllő, 1–88.

Lazarowski, L. – Krichbaum, S. – DeGreeff, L. E. – Simon, A. – Singletary, M. – Angle, C. – Waggoner, L. P. (2020): Methodological Considerations in Canine Olfactory Detection Research. *Frontiers in Veterinary Science*, 7, Article 408, 1-17. <https://doi.org/10.3389/fvets.2020.00408>.

National Police Chiefs' Council (2024): NPCC Police Dog Standard V.1. 1-56.

Scottish Police Authority – Police Scotland (2025): Transformation and Oversight of Benefits. SPA Resources Committee, 17 June 2025, 1-51.

Vosinakis, G. – Krommyda, M. – Stamou, A. – Mitro, N. – Palazis-Aslanidis, M. – Voulgary, K. – Athanasiadis, S. – Amditis, A. (2022): A Smart Integrated Vest for the Canine Companion of the K9 Units. *Informatics*, 9, Article 2, 1-14. <https://doi.org/10.3390/informatics9010002>.

Frigyer László: <https://rtk.uni-nke.hu/hirek/2026/07/14/szakmai-megbeszeles-a-szolgalati-kutyas-kepesseg-tudomanyos-alapu-fejlesztese-erdekeben>

Horváth Orsolya – Frigyer László – Morva László – Nyitrai Endre: Egy kutatás margójára: A jövő kutyavezetője: Ember-állat-technológia triád vizsgálata a rendészeti munkában

Egy kutatás margójára: A jövő kutyavezetője Ember-állat-technológia triád vizsgálata a rendészeti munkában Horváth Orsolya – Frigyer László – Morva László – Nyitrai Endre

Expozíció

Jelen tanulmány szakmai előzménye a Horváth Orsolya és Frigyer László kutatópárosnak a Belügyminisztérium Tudománystratégiai és -Koordinációs Főosztályra azonos címmel benyújtott kutatási kérelme, amelynek alapján a speciális kutatás realizálása – Morva László és Nyitrai Endre vezetői támogatásával és szakmai közreműködésével – jelen tanulmány közzétételkor már folyamatban van.

1. Bevezetés

A szolgálati kutya alkalmazása a rendészeti munkában hagyományosan az állat speciális képességeire, a kutyavezető szakmai tudására, valamint a közöttük kialakuló munkakapcsolatra épül. E rendszer azonban nem tekinthető változatlanak. A rendészeti feladatok, a rendelkezésre álló technikai eszközök és az adatfeldolgozás lehetőségeinek fejlődése szükségszerűen visszahat arra is, hogy milyen ismeretekkel kell rendelkeznie a szolgálati kutyával dolgozó szakembernek.

A képzés folyamatos megújításának igénye nem új keletű a hazai rendészeti kutyás szakirodalomban. Frigyer László már 2009-ben, a büntetés-végrehajtási szolgálati kutyák és vezetőik képzését vizsgálva a gyakorlati képzés fejlesztésének, a képzés szervezeti összehangolásának és a szabályozási környezet korszerűsítésének szükségességére hívta fel a figyelmet. Megállapítása szerint az akkori rendelkezések egy része már hatálybalépésének idejére tekintettel sem felelt meg a 21. század követelményeinek.²⁹³ A technológiai fejlődés azóta újabb dimenziót adott ennek a kérdésnek.

A munkakutyák 21. századi képzésével foglalkozó Hall és munkatársai szintén arra mutatnak rá, hogy a tudományos ismeretek és a gyakorlati kiképzés fejlődése hosszú ideig részben elkülönülten zajlott, miközben a jövő egyik feladata éppen a kutatók és a gyakorlati szakemberek együttműködésének erősítése és a bizonyítékalapú ismeretek kiképzésbe történő átültetése.²⁹⁴ A jelenlegi fejlődési szakaszban ehhez egy harmadik komponens is egyre erősebben kapcsolódik, ami nem más mint a technológia.

2. A kutyavezető-kutya kapcsolattól az ember-állat-technológia rendszerig

A technológiai integráció nem azt jelenti, hogy a gép átveszi a szolgálati kutya vagy a kutyavezető feladatát. A rendelkezésre álló kutatások inkább azt mutatják, hogy az új eszközök

²⁹³ Frigyer László (2009): A szolgálati kutyák és vezetőik képzésének, továbbképzésének szabályozása, a fejlesztés szükséges irányai a büntetés-végrehajtásnál. Börtönügyi Szemle, 28. évf. 1.sz., 31-44. o.

²⁹⁴ Hall, N. J. et al. (2021): Working Dog Training for the Twenty-First Century. Frontiers in Veterinary Science, 8, Article 646022, 1., 12-13. o.

olyan információkat tehetnek mérhetővé és értelmezhetővé, amelyek korábban kizárólag közvetlen emberi megfigyelés útján álltak rendelkezésre.

Kasnesis és munkatársai kereső-mentő kutyák számára olyan viselhető rendszert vizsgáltak, amely valós időben továbbította az állat aktivitására, hangjelzéseire és helyzetére vonatkozó adatokat, és deep learning alkalmazásával támogatta annak felismerését, amikor a kutya megtalálta a keresett személyt. A rendszer a vizsgálati adatokon 90% feletti pontosságot ért el az aktivitás- és ugatásfelismerésben.²⁹⁵ Foster és munkatársai ehhez hasonlóan testen viselt és légi szenzorok együttes alkalmazásával vizsgálták munkakutyák élettani, viselkedési és környezeti adatainak követését. A szerzők kifejezetten felvetették, hogy az ilyen adatforrások a kutyavezető-kutya-drón rendszer teljesítményének későbbi algoritmikus elemzéséhez is alapot teremthetnek.²⁹⁶ K9-egységekre fejlesztett intelligens mellény esetében pedig a kutya helyzetének, környezetének és kameraképeinek valós idejű továbbítása növelheti a kutyavezető és az irányítás helyzetismeretét.²⁹⁷

A technológiai fejlődés következő lépcsője a rögzített adatok mesterséges intelligenciával támogatott elemzése. Cobb, Otto és Fine áttekintése szerint a munkakutyák viselkedési megfigyeléseit aktivitásmérő és biometrikus szenzorokkal, valamint nagy adathalmazok feldolgozására alkalmas gépi tanulási módszerekkel már jelenleg is kiegészítik. Mindez azonban nem csökkenti az ember-kutya kapcsolat jelentőségét. A kutyavezető személye, elvárásai és a munkakapcsolat sajátosságai magára a teljesítményre is hatással lehetnek.²⁹⁸

Eyre és munkatársai vizsgálatukban rögzítették, hogy a gépi tanulási modellek korlátozott diszkriminációs teljesítménye miatt, azok önálló, felügyelet nélküli döntéshozatalra nem alkalmasak.²⁹⁹ Ez a korlát a rendészeti alkalmazás szempontjából különösen fontos, mivel az AI értéke nem feltétlenül az autonóm döntésben, hanem a szakértői értékelést támogató új információ előállításában lehet.

3. Milyen ismeretekre van szüksége a jövő kutyavezetőjének?

A mesterséges intelligencia rendészeti kutyás munkába történő bevezetése ezért nem elsősorban programozói tudást kíván a kutyavezetőtől. Sokkal inkább olyan AI- és adatértelmezési műveltségre van szükség, amely lehetővé teszi, hogy a szakember megértse, milyen adatból, milyen céllal és milyen korlátok között születik egy algoritmikus eredmény.

Vestby és Vestby a gépi tanulás rendészeti alkalmazásával kapcsolatban amellett érvelnek, hogy a nem informatikai szakembereknek is képesnek kell lenniük érdemi kérdéseket feltenni az alkalmazott rendszerrel kapcsolatban. Ismerniük kell többek között azt, hogy milyen adatokon tanították és tesztelték a modellt, reprezentatív-e ezek az adatok az adott alkalmazási környezetre, mi a modell tanulási célja, és milyen hibás vagy korábbi gyakorlathoz eredő összefüggéseket reprodukálhat.³⁰⁰

²⁹⁵ Kasnesis, P. et al. (2022): Deep Learning Empowered Wearable-Based Behavior Recognition for Search and Rescue Dogs. *Sensors*, 22(3), Article 993, 1., 23. o.

²⁹⁶ Foster, M. – Wu, T. – Roberts, D. L. – Bozkurt, A. (2022): Preliminary Evaluation of a System with On-Body and Aerial Sensors for Monitoring Working Dogs. *Sensors*, 22(19), Article 7631, 1., 13. o.

²⁹⁷ Vosinakis, G. et al. (2022): A Smart Integrated Vest for the Canine Companion of the K9 Units. *Informatics*, 9(1), Article 2, 1., 12-13. o.

²⁹⁸ Cobb, M. L. – Otto, C. M. – Fine, A. H. (2021): The Animal Welfare Science of Working Dogs: Current Perspectives on Recent Advances and Future Directions. *Frontiers in Veterinary Science*, 8, Article 666898, 4., 7. o.

²⁹⁹ Eyre, A. W. et al. (2023): Machine learning prediction and classification of behavioral selection in a canine olfactory detection program. *Scientific Reports*, 13, Article 12489, 1., 7-8. o.

³⁰⁰ Vestby, A. – Vestby, J. (2019): Machine Learning and the Police: Asking the Right Questions. *Policing: A Journal of Policy and Practice*. 1., 9., 11-12. o.

Ehhez a kutyavezetői kompetenciamodellben legalább az adatminőség és adatértelmezés alapjainak, a szenzorok működésének, a gépi tanulás alapfogalmainak, a pontosság és hibaarány értelmezésének, valamint az algoritmikus eredmények korlátainak is meg kell jelenniük. Ugyanilyen fontos a megfelelő bizalom kialakítása. Az AI eredményét sem automatikusan elfogadni, sem pusztán idegen technológiaként elutasítani nem célszerű. A Human-AI Teaming szakirodalma szerint a hatékony együttműködés feltétele, hogy az ember értse és bizonyos mértékig előre jelezni tudja a rendszer működését, megfelelően értékelje annak javaslatait, és szükség esetén képes legyen kontrollt gyakorolni felette.³⁰¹

Az AI-műveltség jogi jelentősége is erősödött az elmúlt időszakban. Az Európai Unió mesterséges intelligenciáról szóló rendeletének jelenleg hatályos 4. cikke az AI-rendszerek szolgáltatóitól és alkalmazóitól olyan intézkedéseket vár el, amelyek támogatják az AI-műveltség fejlesztését, figyelembe véve az érintettek technikai ismereteit, tapasztalatát, képzettségét és az alkalmazási környezetet.³⁰² A rendészeti kutyás szakember számára mindez természetesen nem helyettesítheti az etológiai, kiképzési, kriminalisztikai és állatjóléti ismereteket. Éppen ellenkezőleg, hiszen az AI által előállított adatok helyes értelmezéséhez ezek a szakmai kompetenciák jelentik a viszonyítási alapot.

4. A jövő kutyavezetőjének hazai vizsgálata

E változások feltárására az NKE Rendészettudományi Kar Krimináltechnikai Tanszéke, az NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály és az ORFK Rendőrségi Oktatási és Kiképzési Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály együttműködésében induló – a tanulmány expozíciójában nevesített – kutatás az ember-állat-technológia triád rendészeti működését vizsgálja.

A kutatás abból indul ki, hogy a technológiai változás már nem kizárólag elméleti lehetőség. A digitális adathordozók felkutatására kiképzett ESD-kutyák például olyan nyomozási környezetben dolgoznak, amelyben a kutya által megtalált fizikai eszközt digitális igazságügyi feldolgozás, vizsgálat követi. Nemzetközi példák alapján az ESD K9-egységek a digitális bizonyítékok felkutatásának és feldolgozásának szervezett munkafolyamatába kapcsolódnak be.³⁰³

A hazai kutatás ezért egyrészt kérdőíves adatfelvétellel vizsgálja az aktív rendészeti kutyavezetők jelenlegi technológiahasználatát, technológiai nyitottságát, állatjóléti szempontjait és képzési igényeit. Másrészt tapasztalt kutyavezetőkkel és oktatókkal végzett fókuszcsoporthoz vizsgálat tárja fel, hogyan változhat a kutyavezető szerepe, és milyen feltételekkel őrizhető meg az ember-állat munkakapcsolat a technológiai integráció mellett. A harmadik komponens nemzetközi programelemzéssel vizsgálja a technológiailag támogatott K9-modelleket. A kutatás eredménye alapján egy 2030-as horizontú kompetenciamodell körvonalazható, amelyben a hagyományos kutyavezetői szakértelem nem háttérbe szorul, hanem új adatértelmezési és technológiai képességekkel egészül ki.

³⁰¹ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022): Human-AI Teaming: State-of-the-Art and Research Needs. National Academies Press, Summary, 2-5. o.

³⁰² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1689 rendelete a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról, a 2026. július 27-i egységes szerkezetű változat 4. cikke.

³⁰³ James, J. E. (2023): Electronic Detection K9s: The Newest Weapon in the Fight Against Human Trafficking and Child Predators. Issues in Information Systems, 24(4), 48.-49. o.

5. Összegzés

A mesterséges intelligencia rendészeti kutyás munkában történő alkalmazásának kérdése nem úgy fogalmazható meg, hogy a technológia képes-e kiváltani a kutyát vagy a kutyavezetőt. A rendelkezésre álló kutatások alapján sokkal inkább az vizsgálendő, hogy mely feladatokban képes az ember számára nehezen észlelhető jelenségeket mérhetővé tenni, nagy mennyiségű adatot feldolgozni és a szakmai döntéshozatalt kiegészítő információval támogatni. A technológiai fejlődés követése ezért nem jelentheti az új megoldások kritikátlan átvételét. A jövő kutyavezetőjének továbbra is a kutya viselkedését, képességeit és jóllétét kell elsődlegesen ismernie, de emellett értenie kell az egyre nagyobb mennyiségben keletkező technológiai adatok jelentését és korlátait is. Mindezek alapján ebből az következtethető, hogy a rendészeti kutyás munka következő fejlődési szakaszának kulcsa nem önmagában a mesterséges intelligencia, hanem az emberi szakértelem, az állati képesség és a technológiai támogatás kontrollált összehangolása lehet.

Irodalomjegyzék

Cobb, M. L., Otto, C. M., & Fine, A. H. (2021). The animal welfare science of working dogs: Current perspectives on recent advances and future directions. *Frontiers in Veterinary Science*, 8, Article 666898. <https://doi.org/10.3389/fvets.2021.666898>

Eyre, A. W., Zapata, I., Hare, E., Serpell, J. A., Otto, C. M., & Alvarez, C. E. (2023). Machine learning prediction and classification of behavioral selection in a canine olfactory detection program. *Scientific Reports*, 13, Article 12489. <https://doi.org/10.1038/s41598-023-39112-7>

Foster, M., Wu, T., Roberts, D. L., & Bozkurt, A. (2022). Preliminary evaluation of a system with on-body and aerial sensors for monitoring working dogs. *Sensors*, 22(19), 7631. <https://doi.org/10.3390/s22197631>

Frigyer, L. (2009). A szolgálati kutyák és vezetőik képzésének, továbbképzésének szabályozása, a fejlesztés szükséges irányai a büntetés-végrehajtásnál. *Börtönügyi Szemle*, 28(1), 31–44.

Hall, N. J., Johnston, A. M., Bray, E. E., Otto, C. M., MacLean, E. L., & Udell, M. A. R. (2021). Working dog training for the twenty-first century. *Frontiers in Veterinary Science*, 8, Article 646022. <https://doi.org/10.3389/fvets.2021.646022>

James, J. E. (2023). Electronic detection K9s: The newest weapon in the fight against human trafficking and child predators. *Issues in Information Systems*, 24(4), 40–50. https://doi.org/10.48009/4_iis_2023_104

Kasnesis, P., Doulgerakis, V., Uzunidis, D., Kogias, D. G., Funcia, S. I., González, M. B., Giannousis, C., & Patrikakis, C. Z. (2022). Deep learning empowered wearable-based behavior recognition for search and rescue dogs. *Sensors*, 22(3), 993. <https://doi.org/10.3390/s22030993>

National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2022). *Human-AI teaming: State-of-the-art and research needs*. National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/26355>

Vestby, A., & Vestby, J. (2019). Machine learning and the police: Asking the right questions. *Policing: A Journal of Policy and Practice*. <https://doi.org/10.1093/police/paz035>

Vosinakis, G., Krommyda, M., Stamou, A., Mitro, N., Palazis-Aslanidis, M., Voulgary, K., Athanasiadis, S., & Amditis, A. (2022). A smart integrated vest for the canine companion of the K9 units. *Informatics*, 9(1), 2. <https://doi.org/10.3390/informatics9010002>

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1689 rendelete (2024. június 13.) a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról, a 2026. július 27-i egységes szerkezetű változat szerint.

Horváth Orsolya – a Frigyer László – Morva László – Nyitrai Endre: The Future Dog Handler: Examining the Human-Animal-Technology Triad in Law Enforcement

The Future Dog Handler: Examining the Human-Animal-Technology Triad in Law Enforcement Horváth Orsolya – Frigyer László – Morva László – Nyitrai Endre

Background

The professional background to this study is a research proposal with the same title submitted by researchers Orsolya Horváth and László Frigyer to the Department of Science Strategy and Coordination of the Ministry of the Interior; based on this proposal, the research—with the managerial support and professional collaboration of László Morva and Endre Nyitrai—is already underway.

1. Introduction

The use of service dogs in law enforcement has traditionally been based on the dogs' special abilities, the professional expertise of their handlers, and the working relationship developed between them. However, this system cannot be regarded as static. The development of law enforcement tasks, available technological tools, and data processing methods inevitably also affects the knowledge and skills required from professionals working with service dogs.

The need for the continuous development of training is not a new issue in the Hungarian literature on law enforcement dog handling. As early as 2009, László Frigyer, when examining the training of service dogs and their handlers in the prison service, highlighted the need to improve practical training, strengthen the organisational coordination of training, and modernise the regulatory framework. He noted that some of the regulations in force at the time no longer met the requirements of the twenty-first century, partly because of how long they had already been in effect.³⁰⁴ Technological development has since added a new dimension to this issue.

Hall and colleagues, who examined the training of working dogs for the twenty-first century, also point out that scientific knowledge and practical training developed partly separately for a long time. At the same time, one of the key tasks for the future is to strengthen cooperation between researchers and practitioners and to translate evidence-based knowledge into training practice.³⁰⁵ At the current stage of development, a third component is becoming increasingly important alongside these two: technology.

2. From the Handler-Dog Relationship to a Human-Animal-Technology System

Technological integration does not mean that machines take over the role of either the service dog or the handler. Rather, the available research suggests that new technologies can make certain types of information measurable and interpretable that were previously accessible only through direct human observation.

³⁰⁴ Frigyer László (2009): A szolgálati kutyák és vezetőik képzésének, továbbképzésének szabályozása, a fejlesztés szükséges irányai a büntetés-végrehajtásnál. *Börtönügyi Szemle*, 28. 1. 31-44. o.

³⁰⁵ Hall, N. J. et al. (2021): Working Dog Training for the Twenty-First Century. *Frontiers in Veterinary Science*, 8, Article 646022, 1., 12-13. o.

Kasnesis and colleagues examined a wearable system for search and rescue dogs that transmitted real-time data on the animal's activity, vocalisations, and location, and used deep learning to support the detection of situations in which the dog had found the person being searched for. The system achieved an accuracy of over 90% in activity and barking recognition on the test data.³⁰⁶ Similarly, Foster and colleagues examined the combined use of on-body and aerial sensors to monitor physiological, behavioural, and environmental data from working dogs. The authors specifically suggested that such data sources could also provide a basis for future algorithmic analysis of the performance of the handler–dog–drone system.³⁰⁷ In the case of a smart vest developed for K9 units, the real-time transmission of the dog's location, surrounding environment, and camera images may improve the situational awareness of both the handler and the command centre.³⁰⁸

The next stage of technological development is the use of artificial intelligence to analyse the collected data. According to the review by Cobb, Otto, and Fine, behavioural observations of working dogs are already being supplemented by activity monitors, biometric sensors, and machine-learning methods capable of processing large datasets. However, this does not reduce the importance of the human–dog relationship. The individual handler, the handler's expectations, and the characteristics of the working relationship may themselves influence performance.³⁰⁹

In their study, Eyre and colleagues noted that, because of the limited discriminative performance of machine-learning models, such systems are not suitable for independent, unsupervised decision-making.³¹⁰ This limitation is particularly important in law enforcement applications, because the value of AI may lie not in autonomous decision-making, but in generating additional information that supports expert assessment.

3. What Knowledge and Skills Will Future Dog Handlers Need?

The introduction of artificial intelligence into law enforcement dog work does not primarily require dog handlers to have programming skills. What is needed instead is a level of AI literacy and data literacy that enables professionals to understand what kind of data an algorithmic result is based on, what purpose it serves, and what limitations affect its interpretation.

In relation to the use of machine learning in policing, Vestby and Vestby argue that professionals without an IT background should also be able to ask meaningful questions about the systems they use. Among other things, they should understand what data were used to train and test the model, whether those data are representative of the specific operational environment, what the model is designed to learn, and what incorrect patterns or relationships inherited from previous practices it may reproduce.³¹¹

³⁰⁶ Kasnesis, P. et al. (2022): Deep Learning Empowered Wearable-Based Behavior Recognition for Search and Rescue Dogs. *Sensors*, 22(3), Article 993, 1., 23. o.

³⁰⁷ Foster, M. – Wu, T. – Roberts, D. L. – Bozkurt, A. (2022): Preliminary Evaluation of a System with On-Body and Aerial Sensors for Monitoring Working Dogs. *Sensors*, 22(19), Article 7631, 1., 13. o.

³⁰⁸ Vosinakis, G. et al. (2022): A Smart Integrated Vest for the Canine Companion of the K9 Units. *Informatics*, 9(1), Article 2, 1., 12-13. o.

³⁰⁹ Cobb, M. L. – Otto, C. M. – Fine, A. H. (2021): The Animal Welfare Science of Working Dogs: Current Perspectives on Recent Advances and Future Directions. *Frontiers in Veterinary Science*, 8, Article 666898, 4., 7. o.

³¹⁰ Eyre, A. W. et al. (2023): Machine learning prediction and classification of behavioral selection in a canine olfactory detection program. *Scientific Reports*, 13, Article 12489, 1., 7-8. o.

³¹¹ Vestby, A. – Vestby, J. (2019): Machine Learning and the Police: Asking the Right Questions. *Policing: A Journal of Policy and Practice*. 1., 9., 11-12. o.

Accordingly, a future competency model for dog handlers should include at least a basic understanding of data quality and data interpretation, how sensors work, the fundamental concepts of machine learning, the meaning of accuracy and error rates, and the limitations of algorithmic results. Developing an appropriate level of trust is equally important. AI-generated results should neither be accepted automatically nor rejected simply because they come from an unfamiliar technology. According to the literature on Human–AI Teaming, effective cooperation requires humans to understand the operation of the system, to be able to anticipate its behaviour to some extent, to assess its recommendations appropriately, and to retain the ability to exercise control when necessary.³¹²

The legal importance of AI literacy has also increased in recent years. Article 4 of the European Union’s Artificial Intelligence Act, in its currently applicable form, requires providers and deployers of AI systems to take measures that support the development of AI literacy, taking into account the technical knowledge, experience, education and training of the persons concerned, as well as the context in which the AI system is used.³¹³ For professionals working with law enforcement dogs, these requirements cannot replace knowledge of ethology, dog training, criminalistics, or animal welfare. On the contrary, these professional competencies provide the essential basis for correctly interpreting information and results produced by AI systems.

4. A Hungarian Study on the Future of Dog Handlers

To explore these changes, a joint research project involving the Department of Forensic Science of the Faculty of Law Enforcement at the University of Public Service, the Law Enforcement Dog Section of Ludovika Sports Association, and the Dog Handler Training and Animal Supervision Department of the Police Education and Training Centre of the Hungarian National Police is examining the operation of the human-animal-technology triad in law enforcement.

The research is based on the assumption that technological change is no longer merely a theoretical possibility. Electronic storage detection (ESD) dogs, for example, work in an investigative environment in which the physical device located by the dog is subsequently subjected to digital forensic examination and processing. International examples show that ESD K9 units are increasingly integrated into organised workflows for the location and processing of digital evidence.³¹⁴

Accordingly, the Hungarian research first uses a questionnaire survey to examine the current use of technology among active law enforcement dog handlers, their openness to technological innovation, animal welfare considerations, and training needs. Second, focus group discussions with experienced dog handlers and instructors explore how the role of the handler may change and under what conditions the human–animal working relationship can be preserved alongside technological integration. The third component uses an international comparative programme analysis to examine technology-supported K9 models. Based on the findings, the research aims to outline a competency model with a 2030 horizon, in which traditional dog-handling expertise is not pushed into the background but is complemented by new data interpretation and technological skills.

³¹² National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022): Human-AI Teaming: State-of-the-Art and Research Needs. National Academies Press, Summary, 2-5. o.

³¹³ Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council laying down harmonised rules on artificial intelligence, Article 4, consolidated version applicable from 27 July 2026.

³¹⁴ James, J. E. (2023): Electronic Detection K9s: The Newest Weapon in the Fight Against Human Trafficking and Child Predators. *Issues in Information Systems*, 24(4), 48.-49. o.

5. Conclusion

The question of applying artificial intelligence in law enforcement dog work should not be framed as whether technology can replace the dog or the handler. Based on the available research, the more relevant question is which tasks can benefit from AI by making phenomena that are difficult for humans to detect measurable, processing large amounts of data, and providing additional information to support professional decision-making.

Keeping pace with technological development therefore cannot mean adopting new solutions uncritically. Future dog handlers will still need, first and foremost, a thorough understanding of the dog's behaviour, abilities, and welfare. At the same time, they will also need to understand the meaning and limitations of the increasing amount of data generated by technological systems. Based on these considerations, it can be concluded that the key to the next stage in the development of law enforcement dog work may lie not in artificial intelligence itself, but in the controlled integration of human expertise, canine capabilities, and technological support.

Bibliography

Cobb, M. L., Otto, C. M., & Fine, A. H. (2021). The animal welfare science of working dogs: Current perspectives on recent advances and future directions. *Frontiers in Veterinary Science*, 8, Article 666898. <https://doi.org/10.3389/fvets.2021.666898>

Eyre, A. W., Zapata, I., Hare, E., Serpell, J. A., Otto, C. M., & Alvarez, C. E. (2023). Machine learning prediction and classification of behavioral selection in a canine olfactory detection program. *Scientific Reports*, 13, Article 12489. <https://doi.org/10.1038/s41598-023-39112-7>

Foster, M., Wu, T., Roberts, D. L., & Bozkurt, A. (2022). Preliminary evaluation of a system with on-body and aerial sensors for monitoring working dogs. *Sensors*, 22(19), 7631. <https://doi.org/10.3390/s22197631>

Frigyer, L. (2009). A szolgálati kutyák és vezetőik képzésének, továbbképzésének szabályozása, a fejlesztés szükséges irányai a büntetés-végrehajtásnál. *Börtönügyi Szemle*, 28(1), 31–44.

Hall, N. J., Johnston, A. M., Bray, E. E., Otto, C. M., MacLean, E. L., & Udell, M. A. R. (2021). Working dog training for the twenty-first century. *Frontiers in Veterinary Science*, 8, Article 646022. <https://doi.org/10.3389/fvets.2021.646022>

James, J. E. (2023). Electronic detection K9s: The newest weapon in the fight against human trafficking and child predators. *Issues in Information Systems*, 24(4), 40–50. <https://doi.org/10.48009/4 iis 2023 104>

Kasnesis, P., Doulgerakis, V., Uzunidis, D., Kogias, D. G., Funcia, S. I., González, M. B., Giannousis, C., & Patrikakis, C. Z. (2022). Deep learning empowered wearable-based behavior recognition for search and rescue dogs. *Sensors*, 22(3), 993. <https://doi.org/10.3390/s22030993>

National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2022). *Human-AI teaming: State-of-the-art and research needs*. National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/26355>

Vestby, A., & Vestby, J. (2019). Machine learning and the police: Asking the right questions. *Policing: A Journal of Policy and Practice*. <https://doi.org/10.1093/police/paz035>

Vosinakis, G., Krommyda, M., Stamou, A., Mitro, N., Palazis-Aslanidis, M., Voulgary, K., Athanasiadis, S., & Amditis, A. (2022). A smart integrated vest for the canine companion of the K9 units. *Informatics*, 9(1), 2. <https://doi.org/10.3390/informatics9010002>

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1689 rendelete (2024. június 13.) a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról, a 2026. július 27-i egységes szerkezetű változat szerint.

Horváth Orsolya – Frigyer László – Nyitrai Endre – Morva László: Police service dogs trained to detect digital devices as a new forensic capability

Police service dogs trained to detect digital devices as a new forensic capability Horváth Orsolya – Frigyer László – Nyitrai Endre – Morva László

Digitalisation in criminal investigation creates new challenges not only for the analysis of data, but also for locating the physical devices on which such data are stored. Mobile phones, memory cards, USB storage devices and other data carriers can be easily concealed because of their small size, while they may contain information of significant evidential value. In response to this problem, a new type of detection dog has emerged: the Electronic Storage Detection Dog (ESD K9), referred to in British terminology as the Digital Evidence Detection Dog (DEDD), and in Hungarian as a digital device detection dog. In practice, dogs trained for this task are used to locate mobile phones, SD cards, USB devices, external hard drives and other electronic storage media.³¹⁵

The development of this field is particularly noteworthy because its operational use is already becoming institutionalised in several countries, while some key questions concerning its scientific basis remain unresolved. The 2024 standard issued by the UK National Police Chiefs' Council recognises DEDD as a distinct police dog specialisation and defines its role as supporting the detection of different types of digital devices.³¹⁶ This dual development - rapid operational adoption alongside scientific standards that are still evolving - creates both an opportunity and a research challenge for further development in Hungary.

The domestic professional framework related to this study is based on cooperation between the Department of Forensic Science of the Faculty of Law Enforcement at the University of Public Service, the Law Enforcement Canine Section of the Ludovika Sports Association, and the Police Education and Training Centre. The aim is not simply to adopt a new canine capability, but to establish its forensic, training and validation foundations. Based on international findings, the main scientific question concerning ESD/DEDD is not whether dogs are able to locate electronic devices, but rather which odour cues they rely on, what range of devices they can generalise this ability to, and how reliably they can perform the task.

1. The Target Odour and the Scientific Basis of Odour Detection

One of the fundamental questions in detecting electronic storage media is the identification of the target odour. In practical ESD training, triphenylphosphine oxide (TPPO) is often treated as a key target odour; however, the available analytical findings suggest a more complex picture. Using HS-SPME-GC-MS, Frank analysed volatile organic compounds (VOCs) released by mobile phones, hard drives, CDs, USB flash drives and SIM cards. The results showed that these device groups have partly shared and partly distinct VOC profiles, which may allow dogs to recognise different categories of electronic devices and distinguish between them.³¹⁷

³¹⁵ James, J. E.: Electronic detection K9s: The newest weapon in the fight against human trafficking and child predators, *Issues in Information Systems*, Volume 24, Issue 4, 40., 48.

³¹⁶ National Police Chiefs' Council: NPCC Police Dog Standard V.1, 41.

³¹⁷ Frank, K. J., Jr.: Utilizing Headspace Solid-Phase Microextraction for the Characterization of Volatile Organic Compounds Released from Contraband and its Implications for Detector Dog Training, Doctoral dissertation, Florida International University. 141.

However, regarding TPPO, the author found that it could not be detected in any of the circuit boards examined. Another compound considered for use as a training aid, 1-hydroxycyclohexylphenyl ketone (HPK), was identified in several mobile phones and CDs, but it was also present in MP3 players used as control samples. This may increase the risk of false alerts.³¹⁸ Based on the available sources, it can be concluded that it would not be appropriate to treat a single compound as a universal target odour. A more suitable approach is to examine the odour profiles of different device types together with their shared components and potentially interfering electronic odours.

2. Training, Generalisation and Scientific Validation

The reliability of detection cannot be assessed solely by the number of successful finds. Lazarowski and colleagues emphasise that scientific evaluation of canine odour detection should include the use of control samples, prevention of contamination, documentation of false positive and false negative responses, and reduction of handler influence. The authors consider double-blind testing to be the evaluation method that most closely reflects real operational conditions, because neither the dog handler nor the evaluator present in the search area knows the location of the target odour in advance.³¹⁹

Another central issue in training digital device detection dogs is generalisation. A service dog should not learn to recognise the odour of one specific USB flash drive or mobile phone. Instead, it should be able to recognise devices of different manufacturers, ages, conditions and material compositions as belonging to the same relevant category, while excluding other electronic objects. According to Caldicott and colleagues, training based on a very limited set of samples may restrict generalisation. Varying manufacturers, sample quantities and distracting odours, together with so-called intermixed training³²⁰ and category based³²¹ training approaches, may provide a better basis for recognising new target odour variants that the dog has not previously encountered.³²²

Compared with these methodological requirements, practical ESD programmes mainly provide information on operational experience. According to James, after several months of odour training, dogs practise indoor and outdoor searches, vehicle searches and even searches in water. In the training of a dog named Stark, described in the study, the two-week intensive handler course included searches of 8–15 rooms per day and up to 60 hidden devices. However, the article does not report controlled sensitivity³²³ or specificity³²⁴ data. It is therefore useful for describing operational practice, but it cannot in itself be regarded as evidence of validated detection performance.³²⁵

³¹⁸ Frank, K. J., Jr., 169-170.

³¹⁹ Lazarowski, L. et al.: Methodological Considerations in Canine Olfactory Detection Research, *Frontiers in Veterinary Science*, 2020/7, Article 408. 6-7.

³²⁰ Intermixed training refers to a training method in which target and distracting odours are presented in an alternating manner within the same training sequence, rather than in separate blocks.

³²¹ Category-based training means that the dog is trained to recognise a broader target-odour category rather than one specific item, for example not only a USB flash drive from a particular manufacturer, but different digital storage devices that belong to the same relevant category.

³²² Caldicott, L. et al.: Odour generalisation and detection dog training, *Animal Cognition*, 2024/27, Article 73. 7., 9-10.

³²³ Sensitivity refers to the proportion of actually present target objects or target odours that the dog correctly detects.

³²⁴ Specificity refers to the proportion of situations without the target odour in which the dog correctly gives no alert.

³²⁵ James, J. E., 44., 46-48.

3. Institutionalisation of Police Use and the Hungarian Starting Point

The Police Scotland programme evaluation shows that the use of digital device detection dogs has moved beyond the testing phase. During 2024/2025, 151 deployments were recorded across 13 territorial divisions, resulting in the recovery of 484 digital devices. The items found included concealed or disguised USB devices, tracking devices and cameras. The report also describes a case in which police officers had already searched the location without finding any devices, while the trained dogs later indicated an iPhone, a Kindle, a tablet and a USB device disguised as a pendant.³²⁶ Such data do not replace controlled scientific studies, but they clearly indicate that digital device detection dogs can provide meaningful practical support in forensic operations.

In terms of the Hungarian background, Kormos's work is particularly relevant. Among the specialised detection dog training programmes carried out or planned by the Police Education and Training Centre (ROKK), the category of an "electronic storage device detection dog" is specifically mentioned.³²⁷

4. The Next Direction for Development

The development of digital device detection is part of a broader technological transformation. Modern K9 systems increasingly use wearable sensors, real-time transmission of positional and environmental data, and algorithm-based assessment of canine activity. The smart K9 vest developed by Vosinakis and colleagues is designed to monitor the dog's location and surrounding environment while transmitting relevant information to a command centre. Kasnesis and colleagues also developed an automated behaviour recognition system using deep-learning analysis of data from wearable inertial sensors³²⁸ and audio recordings.³²⁹ These applications are currently focused mainly on search and rescue tasks. However, adapting such technologies for law enforcement purposes—for example, the automatic documentation of search routes, alerts, and environmental conditions—is already being considered within the framework of the above-mentioned institutional cooperation. One possible future research direction is therefore to examine how objective assessment methods could be used to support and evaluate the work of digital device detection dogs.

The next step in the Hungarian development is therefore to strengthen the training programme while also establishing a research and certification protocol. Within this framework, the work focuses on defining the target odour profile, including multiple device types and manufacturers, using electronic negative controls and blank searches, applying contamination-control procedures, conducting blind or double-blind testing, and separately documenting true positive, true negative, false positive, and false negative outcomes. In this way, the digital device detection dog can become part of a forensic method whose performance can be measured and compared.

³²⁶ Scottish Police Authority – Police Scotland: Transformation and Oversight of Benefits, 2025. 29-30.

³²⁷ Kormos L.: A rendőrségi keresőkutyák munkáját befolyásoló tényezők. Szakdolgozat, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gödöllő, 2024. 13.

³²⁸ Inertial sensors are motion sensors that measure how a body or device moves, rotates and accelerates. They typically include an accelerometer and a gyroscope, and often also a magnetometer.

³²⁹ Vosinakis, G. et al.: A Smart Integrated Vest for the Canine Companion of the K9 Units, Informatics, 2022/9, Article 21. 2, 14.; Kasnesis, P. et al.: Deep Learning Empowered Wearable-Based Behavior Recognition for Search and Rescue Dogs, Sensors, 2022/ 22, Article 993. 1-2, 26.

Bibliography

Caldicott, L. – Pike, T. W. – Zulch, H. E. – Mills, D. S. – Williams, F. J. – Elliker, K. R. – Hutchings, B. – Wilkinson, A. (2024): Odour generalisation and detection dog training. *Animal Cognition*, 27, Article 73, 1-14. <https://doi.org/10.1007/s10071-024-01907-0>.

Frank, K. J., Jr. (2021): Utilizing Headspace Solid-Phase Microextraction for the Characterization of Volatile Organic Compounds Released from Contraband and its Implications for Detector Dog Training. Doctoral dissertation, Florida International University, 1-228. <https://doi.org/10.25148/etd.FIDC010194>.

James, J. E. (2023): Electronic detection K9s: The newest weapon in the fight against human trafficking and child predators. *Issues in Information Systems*, 24(4), 40-50. https://doi.org/10.48009/4_iis_2023__104.

Kasnesis, P. – Doulgerakis, V. – Uzunidis, D. – Kogias, D. G. – Funcia, S. I. – González, M. B. – Giannousis, C. – Patrikakis, C. Z. (2022): Deep Learning Empowered Wearable-Based Behavior Recognition for Search and Rescue Dogs. *Sensors*, 22, Article 993, 1-26. <https://doi.org/10.3390/s22030993>.

Kormos L. (2024): A rendőrségi keresőkutyák munkáját befolyásoló tényezők. Szakdolgozat, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gödöllő, 1–88.

Lazarowski, L. – Krichbaum, S. – DeGreeff, L. E. – Simon, A. – Singletary, M. – Angle, C. – Waggoner, L. P. (2020): Methodological Considerations in Canine Olfactory Detection Research. *Frontiers in Veterinary Science*, 7, Article 408, 1-17. <https://doi.org/10.3389/fvets.2020.00408>.

National Police Chiefs' Council (2024): NPCC Police Dog Standard V.1. 1-56.

Scottish Police Authority – Police Scotland (2025): Transformation and Oversight of Benefits. SPA Resources Committee, 17 June 2025, 1-51.

Vosinakis, G. – Krommyda, M. – Stamou, A. – Mitro, N. – Palazis-Aslanidis, M. – Voulgary, K. – Athanasiadis, S. – Amditis, A. (2022): A Smart Integrated Vest for the Canine Companion of the K9 Units. *Informatics*, 9, Article 2, 1-14. <https://doi.org/10.3390/informatics9010002>

Hajdu Tamás – Oláh László – Brindza Dénes – Frigyer László: Tanulmány az általános rendőri intézkedések intézkedéstaktikai képzésének és a rendőrségi szolgálati kutya alkalmazásával végrehajtott rendőri intézkedések összehangolásának módszertani szükségességéről a jogszerűbb, hatékonyabb és biztonságosabb végrehajtás érdekében

Tanulmány az általános rendőri intézkedések intézkedéstaktikai képzésének és a rendőrségi szolgálati kutya alkalmazásával végrehajtott rendőri intézkedések összehangolásának módszertani szükségességéről a jogszerűbb, hatékonyabb és biztonságosabb végrehajtás érdekében³³⁰

Hajdu Tamás – Oláh László – Brindza Dénes – Frigyer László

Prológus

A közrendvédelmi szolgálati ág egyik legösszetettebb és legnagyobb felelősséggel járó területe a közrendvédelmi feladatot³³¹ ellátó kutyák alkalmazása. A szolgálati kutyák nemcsak a hagyományos őrzési, kíséresi feladatokat látják el, hanem mára már megerősítő, illetve biztosítási szerepet is betöltenek a rendőri intézkedések során, aminek következtében szerves részévé váltak a rendőri intézkedéstaktika rendszerének. Alkalmazásuk különösen hatékony olyan helyzetekben, ahol a gyors reagálás, a célzott fellépés és a visszatartó erő egyszerre szükséges.

A rendőri intézkedések során a jogszerűség, szakszerűség és arányosság követelményeinek való megfelelés nem csupán a jogállami működés záloga, hanem a rendőr testi épségének, az intézkedés eredményességének és a közbizalom megőrzésének kulcsa is. A szolgálati kutyák ebben a rendszerben sajátos és nélkülözhetetlen szerepet kellene, hogy betöltsenek, amihez alkalmazkodnia kell a képzési rendszernek, illetve a taktikai protokollnak is.

A tanulmány tudományos igénygel rendszerezi a közrendvédelmi szolgálati kutyák taktikai alkalmazásának tapasztalatait, a képzési rendszerek fejlődését és nemzetközi példákkal való összehasonlítását. A cél az, hogy egy átfogó, gyakorlatban hasznosítható anyag készüljön, amely hozzájárul a képzés színvonalának emeléséhez és a rendőri intézkedések eredményességéhez, szemben azzal a nehézséggel, hogy ezen szakterületen ilyen jellegű kutatást vagy tananyagot nem készített senki.

A kutatás külön érdekessége, hogy Hajdu Tamás 2025 tavaszán és nyarán portugáliai, illetve romániai tereptanulmányokat is folytatott a Kynopol³³² keretein belül, mind a rendőrség, mind a csendőrség falain belül, amely tapasztalatok tükrében nemzetközi szinten is kontextusba helyezzük a magyar kutyás rendőri munkát mindkét állam rendőrsége és csendőrsége szemszögéből.

Hipotézis

Jelen értekezés megírását a szolgálati kutyákkal végzett közrendvédelmi munka iránti mély elhivatottság inspirálta. A Magyar Rendőrség hivatásos állományának tagjaként, járőrként és

³³⁰ ez a speciális és egyben univerzális értekezés – amelyet Hajdu Tamás álmodott meg és váltott valóra – Oláh László, Brindza Dénes és Frigyer László szakmai tapasztalatainak és tanácsainak a figyelembe vételével és tanulmányba történő beépítésével készült

³³¹ 38/2024 (XII. 19.) ORFK utasítás a rendőrség kutyás szabályzatáról

³³² <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/kutyak-a-rendorseg-szolgalataban>

kutyavezetőként is számtalan bevetésen/intézkedésben vehettünk részt, amelyek során közvetlen tapasztalatokat szereztünk arról, hogyan képes egy jól képzett kutya a rendőr munkáját hatékonyabbá, biztonságosabbá és szakszerűbbé tenni akár járőr, akár csapatszolgálati, valamint speciális elfogó munkák során.

A tanulmány célja, hogy egy létező problémát felfedve átfogó képet mutassunk a szolgálati kutyák helyéről, szerepéről a rendőri intézkedések során.

Célunk a kutyavezetők taktikai képzésének fejlesztéséről készített anyag/kutatás/gondolat publikálása, ami hiánypótló lenne a magyar közrendvédelmi rendőri munkában. Az anyag emellett nemzetközi kitekintést is nyújt, különös tekintettel a román és portugál kutyás alegységek gyakorlatára. A disszertációban foglaltak megalapozását tereptapasztalat, szakirodalmi feldolgozás, saját tananyag, statisztikai elemzések és interjúk szolgálták.

Külön köszönet illeti a kiképzői és kutyavezetői állományt, akik tapasztalataikkal segítették a kutatás előrehaladását.

Az intézkedéstaktika elméleti alapjai

„Meghatározott cél elérése érdekében kezdeményezett, az adott helyzethez legjobban igazodó szükségyszerű magatartások, eljárások, fogások olyan összessége, amelyeket a vonatkozó szabályok, előírások betartásával teljesítenek.”³³³

Az intézkedéstaktika a rendőri fellépés azon speciális szakterülete, amely a jogszerűség, szakszerűség és arányosság alapelveire épülve biztosítja a beavatkozások optimális végrehajtását. Az intézkedéstaktika tudományos értelemben a rendészetelmélet és a rendőrszakmai ismeretek közötti határterületen helyezkedik el, ahol kiemelt szerepet kapnak a pszichológiai, kommunikációs és operatív elemzési szempontok is.

Buzás Gábor (2011)³³⁴ munkájában a rendőri intézkedések gyakorlati vonatkozásait, valamint annak rendőri döntéshozatalban betöltött szerepét is vizsgálja. Elemzése alapján az intézkedés és annak taktikája olyan alkalmazott rendészeti módszertani eszköztárként értelmezhető, amely segíti a rendőr fellépését változatos, gyakran konfliktusos helyzetekben, különös tekintettel a fizikai erő alkalmazásának megelőzésére és a döntési alternatívák taktikai mérlegelésére.

Kiss Imre r. alezredes³³⁵ egyik anyagában a taktikai alapelvek felsorolását követően egyértelműen magyarázza, miszerint a sorrend sosem kötelező rendszert alkot, azt folyamatosan értékelni kell, amely véleményem szerint a kényszerítő eszközökre is érvényesíthető. Felvetődik a kérdés, ugyanis a *Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény* (a továbbiakban: Rtv.) 61. §-a tételesen felsorolja a rendőrség által alkalmazható kényszerítő eszközöket, mégpedig a legenyhébbnek tekintett eszközöktől (testi kényszer, bilincs) a legsúlyosabbig (lőfegyverhasználat) haladó sorrendben. A felsorolás logikája világos: a fokozatosság és arányosság elvének megfelelően a rendőr minden esetben a szükséges és elégséges eszközt köteles alkalmazni.

A jogszabályi rendszerben a **szolgálati kutya** az útzár és a lőfegyverhasználat elé van sorolva, ugyanakkor a gyakorlatban a kutya alkalmazása sokkal inkább a testi kényszerrel esik egy kategóriába. A szolgálati kutya fellépése – különösen szájkosár alkalmazásával – elsősorban fizikai akadályt és pszichológiai nyomást jelent, amelynek célja az elkövető magatartásának befolyásolása és a rendőri intézkedés biztosítása.

Taktikai szempontból a kutyás járőrök sajátossága, hogy támadás esetén a kutya automatikusan elhárítja a fenyegetést, ezzel jelentősen korlátozva a rendőr lehetőségét más eszközök – például gázspray, rendőrbot vagy testi kényszer – alkalmazására. A gyakorlat tehát

³³³ MÁTÉS GÁBOR A magyar rendőri intézkedéstaktika kialakulásának vizsgálata 1 o.

³³⁴ Dr. Buzás Gábor Közigazgatás – rendészet – rendőri intézkedés Doktori (PhD) értekezés

³³⁵ Kiss Imre r. alezredes Hajdú-Bihar VMRFK MEKTO parancsnok 2019- évi kynopol konferencia előadása ppt

azt mutatja, hogy a szolgálati kutya valójában **a testi kényszer megerősített formájaként értelmezhető**, amelyet a jogalkotó mégis önálló kényszerítő eszközként nevesít.

Ez felveti annak a kérdését, hogy a kényszerítő eszközök jelenlegi, lineáris felsorolása mennyiben tükrözi a tényleges rendőri gyakorlatot. a tanulmány szempontjából a szolgálati kutya alkalmazása jól példázza azt az anomáliát, amikor a jogszabályi elhelyezés és a gyakorlati funkció között eltérés mutatkozik, amely a rendészeti eszközrendszer újragondolását is indokoltá teszi.

Mind a korábbi 18/2008-as, mind pedig a jelenleg hatályos 31/2024. (XII. 06.) ORFK utasítás melléklete tartalmazza a TAKTIKAI ALAPELVEKET³³⁶

Biztonság (A rendőr és az állampolgár biztonsága)

Megfelelő Informáltság–Alapos felderítés

Megfelelő Tervezés

Egyértelmű kommunikáció

Személyi és tűzerő fölény (taktikai fölény)

Fedezék és rejtékhely használat

VII. Önmagunk kontrollja

A gyanúsított kontrollja

A környezet kontrollja

VIII. Szükség szerinti alkalmazkodás, a helyzet folyamatos kiértékelése

A szolgálati kutyák alkalmazása ezen alapelvek figyelembevételével történik. Egy jól képzett szolgálati kutya nemcsak hatékonyan segíti a rendőrt az intézkedés során, de jelenlétével is erős visszatartó hatást képes gyakorolni. Továbbá csökkenti a fizikai konfrontációk kialakulásának esélyét. Ellenben a konkrét alkalmazások kivizsgálása és tisztább végrehajtása tisztázandó kérdés.

Dr. Koskovics István 1995-ben készült jegyzetében³³⁷ kiválóan alapozta meg a járőr-kutyák igénybevételét és alkalmazását, viszont annak átfogalmazása és modernkori tisztázása indokolt. Az a klasszikus kutyás rendőri intézkedés, amely a biztonsági (védelmi),³³⁸ illetve kényszerítő eszközként³³⁹ történő alkalmazásként fogalmaz, mára pontosítást igényel, főként a rendőri állomány védelme, valamint a szakszerűbb és arányosabb intézkedések biztosítása érdekében.

Az intézkedéstaktika történeti fejlődése Magyarországon

A magyar rendőrség intézkedéstaktikai fejlődése³⁴⁰ szorosan összefügg a rendészeti képzés történeti alakulásával. A prezentáció szerint már a **csendőrség időszakában** kiemelt szerepet kapott az intézkedésekhez szükséges fizikai rátermettség, a fegyelmi követelményeknek való megfelelés és a helyzetfelismerés képessége. Ezek a tényezők együttesen jelentették a közrend fenntartásának biztosítékát.

A prezentáció szerint már a **csendőrség időszakában** kiemelt szerepet kapott az intézkedésekhez szükséges fizikai rátermettség, a fegyelmi követelményeknek való megfelelés és a helyzetfelismerés képessége. Ezek a tényezők együttesen jelentették a közrend fenntartásának biztosítékát.

³³⁶ 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról

³³⁷ Dr. Koskovics István Járőr-kutya igénybevétele és alkalmazása jegyzet

³³⁸ Dr. Koskovics István Járőr-kutya igénybevétele és alkalmazása 3. old.

³³⁹ Dr. Koskovics István Járőr-kutya igénybevétele és alkalmazása 4. old.

³⁴⁰ Oláh László r. őrnagy *Az intézkedéstaktikai képzési rendszer múltja, jelene és jövője előadása ppt (2024)*

Az **1960-as évek**re a képzési rendszer hatékonysági problémái felszínre kerültek, amelyek új módszertani megoldásokat sürgettek. Az **1980-as és 1990-es években** kísérletek indultak a különféle közelharc- és harcművészeti technikák integrálására, amelyek azonban eltérő színvonalon és rendszerességgel jelentek meg az állomány felkészítésében. Ezzel párhuzamosan egyre hangsúlyosabb lett az **egységesítés igénye**, hiszen a helyi gyakorlatok közötti eltérések már a jogszerűség és a biztonság kérdéseit is érintették.

Fordulópontot jelentett a **2000-es évek eleje**, amikor az integrált képzési rendszerek megjelentek, és a vezetői felelősségre épülő felkészítések első formái kialakultak. Az igazi mérföldkövet azonban a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról³⁴¹ hozta, amely egy szolgálat közben bekövetkezett haláleset miatt született meg.

Ez az utasítás megteremtette azt a stabil alapot, amely az **intézkedéstaktikai képzést intézményesítette**, előírta a **havi négyórás kötelező képzéseket**, valamint az **éves jelentési kötelezettséget**. A norma a szervezeti felelősség, az egységes módszertan és az állomány biztonságának hangsúlyozásával a képzési rendszer korszakos jelentőségű dokumentumává vált.

Az anyag rámutatott, hogy bár az elmúlt másfél évtizedben formailag kialakult egy országosan egységes képzési keretrendszer, a gyakorlatban **számos hiányosság** tapasztalható. **Módszertani széttagoltság:** Az egyes szervezeti egységek között eltérő értelmezések és módszerek alakultak ki, ami megbontja a rendszer egységét.

Prioritás hiánya: Az intézkedéstaktikai foglalkozások nem mindenhol élveznek megfelelő vezetői támogatást, így gyakran más feladatok mögé sorolódnak.

Dokumentációs hibák, hiányosságok: A képzések adminisztrációja sok esetben formális, nem biztosítja a kellő átláthatóságot és ellenőrizhetőséget.

Továbbképzések minősége: Az instruktorok képzései gyakran hiányosak vagy változó színvonalúak, ami hosszabb távon az egész rendszer szakmai színvonalát gyengíti.

Rendkívüli események tanulságai: A tapasztalatok azt mutatják, hogy a kritikus helyzetekben a legtöbb akadály nem a végrehajtás közben, hanem a **felismerési és felkészülési szakaszban** jelentkezik. Ez azt jelzi, hogy a képzésnek nagyobb hangsúlyt kell fektetnie a tudatosságra, az előrelátásra és a döntés-előkészítésre.

Az okfejtések során hangsúlyosan megfogalmazódott, hogy szemléleti hiba az intézkedéstaktikát kizárólag a **testi kényszerrel** azonosítani. Valójában ez egy **sokrétű tudásrendszer**, amely magában foglalja a pszichikai, taktikai és kommunikációs dimenziókat is. Az intézkedéstaktikai képzés célja nem a rutinismétlés, hanem a **tudatos gondolkodásmód** kialakítása, amely csökkenti az automatizmusokból fakadó kockázatokat.

Oláh László r. őrnagy 2024. évi prezentációja alapján a jövő fejlesztési irányai az alábbiakban ragadhatók meg:

Az **egységesítés elmélyítése**, vagyis az intézkedéstaktikai képzés közös alapelveinek és módszertanának pontosítása.

A **vezetői és instruktori rendszer megerősítése**, különös tekintettel a kijelölési feltételekre és a rendszeres továbbképzések minőségi növelésére.

A képzések **nyomon követhetőségének és ellenőrizhetőségének biztosítása**, egységes dokumentációs rendszerrel.

A **tudatos taktikai gondolkodásmód erősítése**, amely a pszichikai és fizikai felkészültséget integráltan kezeli.

A **technikai és módszertani innovációk** – például szimulációs eszközök és esettanulmányok – fokozottabb alkalmazása a képzések során.

³⁴¹ 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás A rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról

Összegzésképpen megállapítható, hogy az intézkedéstaktika jövője a szervezeti egységesség, a tudatosság és az innováció hármására épülhet. Oláh László r. őrnagy szerint mindez nem csupán szakmai fejlesztés, hanem a **rendőri intézkedések biztonságának és jogszerűségének garanciája**.

Járőrkutya, avagy közrendvédelmi feladatot ellátó kutya az intézkedéstaktikában

A 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás mellékleteként kiadott módszertani útmutatóban nem szerepel a szolgálati kutya mint kényszerítő eszköz. Ennek következtében annak alkalmazása és annak taktikája nem kiforrott.

Az első **önálló, átfogó országos szabályzat** a rendőrségi kutyás szolgálatra a **15/1995. (VIII. 30.) ORFK utasítás a szolgálati kutyák tartásáról és alkalmazásáról** meghatározta a **szolgálati kutyák típusait**: járőrkutya, nyomkövető kutya, kábítószer-kereső kutya, robbanóanyag-kereső kutya, őrző-védő kutya. Előírta a **kiképzés és vizsgáztatás rendjét** (milyen feladatokat kell teljesíteni a kutyának és a kutyavezetőnek), a részletes szabályozás a **tartásról és állategészségügyről** rögzítette a **kutyavezetők jogait és kötelezettségeit**, pontosan szabályozta a **bevetethetőség feltételeit** (milyen helyzetekben, milyen engedélyekkel használható kutya). Egységes rendet teremtett a korábban széttagolt, parancsokkal és belső normákkal szabályozott kutyás tevékenységben.

A következő szabályzat a modernizációt és a nemzetközi normákhoz igazodást jelentette, így a kutyás szolgálat jogi kereteit a 21. század követelményeihez igazította a **17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás és Lovas Szolgálati Szabályzatáról**.

Fontos újításai: **összevonta** a kutyás és a lovas szabályzatokat egy közös utasításba; az egységes szolgálati szabályzat modernizálta a kutyák alkalmazásának rendjét, beemelve új kategóriákat (pl. speciális keresőkutyák: bankjegy-, holttestkereső); korszerűsítette a **kiképzési és vizsgarendszert**; szigorúbb követelményeket határozott meg, és nagy hangsúlyt helyezett a **nemzetközi együttműködésre**; erősebb szabályozást tartalmazott az **állatjólétre és a tartási körülményekre** vonatkozóan.

Későbbiekben a **36/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás – Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzat** a képzés területén is új szemléletet vezetett be, amikor részlegesen ugyan, de már szakirányítónak kijelölte a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központot (a továbbiakban: ROKK). Ez a változás azt eredményezte, hogy a képzés kikerült a korábbi „steril” környezetből, és a gyakorlatban is közelebb került a rendőri intézkedések valóságához. A járőrkutya felkészítése során egyre nagyobb hangsúlyt kapnak az intézkedéstaktikai tréningek és szimulációs gyakorlatok, amelyeket részben valós környezetben, részben mesterségesen létrehozott taktikai helyzetekben hajtanak végre. Ezek a gyakorlatok lehetőséget adnak a kutyavezetők alapvető intézkedéstaktikai készségeinek fejlesztésére, valamint a szolgálati kutya tényleges reagálásának, hatékonyságának és alkalmazhatóságának vizsgálatára.

A kutyák egyre inkább beépültek a rendőrségi bevetések logikájába: szerepük nem csupán a nyomkövetésre vagy az őrző-védő feladatok ellátására korlátozódik, hanem önálló taktikai elemként is megjelennek. Ennek hatására az intézkedéstaktikai oktatásban külön modulként jelentek meg a kutyavezetők képzését célzó programok, amelyek az Országos Rendőr-főkapitányság, a ROKK, valamint a Nemzetközi Oktatási Központ (a továbbiakban: NOK) együttműködésében valósultak meg.

Sok esetben a régi gondolatok alapján a szolgálati kutya alkalmazását majdnem fegyverhasználatként értékelik, sőt a szájkosár nélküli alkalmazás több vezető szemében egyenértékű a fegyverhasználattal.

Dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy³⁴² 1988-ban a III. Nemzetközi Kynológiai Kongresszuson valóban úgy nyilatkozott, hogy szájkosár és póráz nélküli alkalmazása a szolgálati kutyák esetében valóban kísértetiesen hasonlít a fegyverhasználathoz, ugyanakkor az akkori rendőrségi törvény, illetve törvényerejű rendelet szerint ez az értelmezés megfelelően illeszkedett a jogi szabályozásba.

A nem halálos kényszerítő eszközt semmiképpen nem javasolt lőfegyverrel közeli állapotba sorolni, ezt jól mutatja be Oláh László r. alezredes³⁴³ az elektromos sokkoló eszköz módszertani útmutató kiképzési anyagában is.

Az Rtv. már kissé finomabban fogalmaz a szolgálati kutya kényszerítő eszközként történő alkalmazása során

„50. § (1) A rendőr szájkosárral ellátott szolgálati kutyát – pórázon vagy anélkül – kényszerítő eszközként akkor alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei (47. §) fennállnak.

(2) A rendőr szájkosár nélküli szolgálati kutyát pórázon vezetve alkalmazhat, ha a jogellenesen összegyűlt tömeg enyhébb (47–49. §) kényszerítő eszközzel nem oszlatható szét, illetve, ha az a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető csoportosulás szétoszlatásához vagy a rendőri intézkedéssel szembeni tevőleges ellenállás leküzdéséhez szükséges.

(3) A rendőr szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát alkalmazhat

a) súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására;

b) súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására;

c) a személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására.³⁴⁴

Tapasztalataim szerint több alkalommal előfordult, hogy kivizsgálások során az alkalmazás megítélése zavart keltett. Ennek oka jellemzően a testi kényszer és a fegyverhasználat közötti félreértés, illetve a helytelen beazonosítás volt. Ezek a tényezők megnehezítették annak tisztázását, hogy az alkalmazás szakszerűen történt-e, és sok esetben jogszerűségi kérdéseket is felvetettek.

Jogi szabályozás és a szolgálati kutyák alkalmazásának jogi keretei

A rendőri intézkedések végrehajtásának jogi kereteit az Rtv., a 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról és a 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás határozzák meg. Ezek a szabályozások lefedik a szolgálati kutyák alkalmazásának jogalapját, arányosságát és feltételeit.

A szolgálati kutyák – mint kényszerítő eszközök – alkalmazására az alábbi jogi kritériumok érvényesek:

kizárólag jogszerű intézkedés során,

arányos mértékben,

csak kiképzett, érvényes minősítéssel rendelkező kutyával.

„A rendőr csak az adott feladatra kiképzett és érvényes minősítéssel rendelkező, egészséges, ápolt és jó erőnlétű kutyával láthat el szolgálatot”³⁴⁵

A 38/2024. (XII. 19.) ORFK utasítás szabályozza a szolgálati kutyák kiképzésének és alkalmazásának feltételeit. E szerint a kutya csak abban az esetben alkalmazható, ha a kiképzése megfelelt az előírt standardoknak, és a kutyavezető igazoltan teljesítette a szolgálati alkalmassági követelményeket.

³⁴² III. Nemzetközi Kynológiai Kongresszus (1988) Bm Könyvkiadó (1990) Dr. Janza Frigyes 24-25. o.

³⁴³ Tazer X2 módszertani útmutató

³⁴⁴ Rtv. 50. § idézet száma kényszerítő eszköz

³⁴⁵ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról 43§ (1)

A szolgálati kutyák alkalmazásának formái és taktikai szerepe

A szolgálati kutyák alkalmazása nem csupán fizikai jelenlétet jelent a közterületi rendőri munkában, hanem szerteágazó taktikai elemet is. A kutyák az intézkedések különböző szakaszaiban más-más módon járulnak hozzá a rendőri tevékenység sikeréhez. E szakaszok a következők lehetnek: felderítés, megelőzés, elfogás, biztosítások és kísérések.

A kutyák speciális, vagyis különleges szerepköréi a következőképpen csoportosíthatók:

Járőrszolgálat: a kutyával történő végrehajtása a rendészeti gyakorlatban egyre hangsúlyosabb szerepet tölt be, mivel a kutya alkalmazása növeli az intézkedések pszichikai és taktikai hatékonyságát. A kutya jelenléte már önmagában preventív tényezőként hat, csökkenti az ellenszegülés vagy erőszakos reakció esélyét, ezáltal hozzájárul a kockázatok minimalizálásához. A járőr-kutyás rendőr gyorsabban képes felmérni és kontrollálni a helyzeteket, elősegíti a rendőri fellépés határozottságát, miközben visszaszorítja a fizikai kényszer alkalmazásának szükségességét.

Elfogás, biztosítás: Az elfogás során a szolgálati kutya jelenléte erőteljes pszichikai nyomást gyakorol, amely segíti az intézkedés gyors és biztonságos végrehajtását. A kutya célzottan és kontrolláltan avatkozik be, csökkentve ezzel az emberi testi kényszer szükségességét. Biztosítási helyzetekben a kutya korai jelzései segítenek a fenyegetések időbeni felismerésében. A kutyavezető szakszerű és határozott irányítása kulcsfontosságú a jogszerű, arányos és eredményes fellépéshez.

Tömegrendezvények biztosítása: A tömegoszlatás során a szolgálati kutyák alkalmazása a fizikai konfrontáció kiváltása nélkül érhet el tömeghatást. Ez különösen értékes a csapaterős intézkedéseknél. A kutyák sorfala pszichikai nyomást gyakorol, amelyet – a portugál csendőrség gyakorlatához hasonlóan – kifejezetten erős akusztikus és vizuális ingerekkel kombinálnak (pl. mellények, taktikai póráz, tömegoszlató sisak).

Felderítés: Bár a klasszikus nyomkövető, kábítószer-kereső és robbanóanyag-kutató kutyák specializált felhasználásúak, közrendvédelmi alkalmazásuk is indokolt. Például közúti ellenőrzés során kábítószer-kereső járművek vizsgálata kutyával gyorsabb, hatékonyabb, sőt megelőző hatással is bír.

Szökés, rejtőzködés megakadályozása: Az elrejtőzött személyek vagy bűnelkövetők felkutatása során a rendőr-kutyák, különösen a személykereső³⁴⁶ és személykövető képességekkel rendelkező egyedek egyedülálló taktikai előnyt biztosítanak.

Kiemelkedő szaglásuk révén képesek követni a friss nyomokat, vagy zárt, nehezen áttekinthető területeken is megtalálni az elbújt személyeket. A kutya jelenléte nemcsak gyorsítja a keresési folyamatot, de csökkenti a rendőrök veszélyeztetettségét is, mivel a kutya elsőként jelzi a célszemélyt. A módszer eredményessége nagyban függ a környezeti tényezőktől és a kutya szakmai felkészültségétől. A kutatás során gyakran keveredik a taktika és a pszichológia: maga a keresés ténye is nyomás alá helyezi a bujkáló személyt, növelve az önkéntes feladás esélyét.

A járőr-kutyák és kutyavezetők kiválasztása és képzési rendszere

A járőr-kutyák kiválasztása³⁴⁷ komplex pszichikai és fizikai szűréseken alapul. A megfelelő kutya kiválasztása az egyik legkritikusabb tényező, amely a későbbi szolgálati alkalmasságot meghatározza. Az ideális járőr-kutya idegrendszere stabil, terhelhető, agresszivitása kontrollált, szocializációja magas fokú, és engedelmisségi képessége kiemelkedő.

³⁴⁶ 38/2024 (XII.19.) ORFK utasítás a rendőrség Kutyás szabályzatáról 187-191. pontja

³⁴⁷ 8/2025. (V.16.) ROKK intézkedés

A képzési rendszer három nagy szakaszra osztható:

Alapképzés³⁴⁸: A szolgálati kutyák alapképzése során az alapengedelmességi és őrző-védő elemek kerülnek fókuszba. A ROKK kutyás kiképző központjában évente átlagosan 40–60 új kutya kap tanúsítványt. A képzés során kiemelt szerepet kap az ember-kutya kapcsolat kialakítása, a kontroll, a fogáskészség, valamint a civil környezetben történő szocializáció. A 12–14 hetes szaktanfolyam során az állatok szituációs tréningeken vesznek részt: közterületi razziák, forgalmi ellenőrzések, épületfelderítés stb.

Továbbképzés³⁴⁹: „A kutyavezetők és szolgálati kutyáik kiképző és felügyeleti intézmény által szervezett és végrehajtott továbbképzésének időtartama a szaktanfolyami, a tanfolyami és a ráépüléssel (duál) képzés elvégzését követően évente két hét, amely alatt a kutyának minősítést kell szereznie.” fogalmazza a norma. A kiképzők tapasztalatai szerint azonban a kutyák sok esetben különösebb erőfeszítés nélkül teljesítették a közepes vagy jó szintű elvárásokat. A kutyavezetői állomány egyre rutinosabbá vált, ugyanakkor a képzés jellegéből adódóan nem valósult meg valódi szintlépés: a tréning alapvetően a minimumkövetelmények szinten tartására szorítkozott. Ennek következtében a kutyák munkája fokozatosan automatizmussá vált, a kéthetes továbbképzés pedig inkább a szolgálatból való kiszakadást, mintsem a szakmai fejlődést szolgálta.

Mindez 2023-ban változott meg, amikor bevezették a szimulációs helyzeteken alapuló, úgynevezett intakt tréningeket. Ezek célja, hogy a kutyák és vezetőik valósághű, taktikai forgatókönyvekben mérjék fel és fejlesszék teljesítményüket. A gyakorlatok során olyan helyzeteket modelleznek, mint a közterületi verekedések kezelése, támadó gyanúsított elfogása vagy tömegkezelési szituációk. A tréningek különlegessége, hogy nem steril kiképző környezetben zajlanak, hanem a valóságot megközelítő, stresszes helyzetekben, ahol a gyors és kontrollált reakálás képessége kerül előtérbe.

Az új rendszer előnye, hogy a kiképzés immár nem pusztán a rutin fenntartására, hanem a tényleges fejlődésre koncentrál. A programba a csapatszolgálati és járőrözési egységek bevonása tovább erősíti az együttműködést, hiszen a szolgálati kutyák bevetése gyakran ezekkel a szervezeti elemekkel közösen történik. Ezáltal komplexebb, interdiszciplináris tréning valósul meg, amely egyszerre fejleszti a kutya, a kutyavezető és a támogató egységek intézkedéstaktikai képességeit.

Az intakt tréningek tehát jelentős minőségi változást hoztak: a járőr-kutyás állomány felkészültsége nemcsak szinten tartható, hanem érdemben fejleszthető is, miközben a kutyavezetők magabiztosabban kezelik a valós helyzetekben előforduló gyors döntéshozatali és stresszhelyzeteket.

Speciális modul: (Járőr-kutya II. tanfolyam)³⁵⁰

Járőr-kutya II. képzettséggel rendelkező, úgynevezett csapaterős kutyák, akik tömegkezelési feladatokra, valamint jogellenesen összegyűlt vagy jogellenes magatartást tanúsító tömeg mozgásának korlátozására, tevékenységének megfékezésére és feloszlására alkalmazhatóak. Kezdetben a szolgálati kutyák bárhol, bármikor megjelentek e feladatok végrehajtásában, gyakran a labdarúgópályák salakos részein, közvetlenül a szurkolók szektoraival szemben. Később jelenlétük fokozatosan visszaszorult, napjainkban azonban a hatékony irányításnak köszönhetően sokrétűbb alkalmazásuk figyelhető meg. Elsősorban támogatói, kíséresi és zárási feladatokban vesznek részt, de szükség esetén jelentős erőként vonulhatnak fel, akár tömegoszlatási helyzetekben is.

A kutyás csapaterős képzési rendszer a ROKK, a Készenléti Rendőrség és a Budapesti Rendőr-főkapitányság szakmai munkájának eredményeképpen szélesedett ki. Mára nemcsak a

³⁴⁸ 38/2024 (XII.19.) ORFK utasítás a rendőrség Kutyás szabályzatáról 44. pontja

³⁴⁹ 38/2024 (XII. 19.) ORFK utasítás a rendőrség Kutyás szabályzatáról 60. pontja

³⁵⁰ 38/2024 (XII.19.) ORFK utasítás a rendőrség Kutyás szabályzatáról 47/d. pontja

Készenléti Rendőrség és a Budapesti Rendőr-főkapitányság állományában, hanem a legtöbb területi szervnél is van már ilyen képzettségű kutya, akik úgynevezett csapaterős tartalékként segítenek be eseti jelleggel, főként Budapesten, a ROKK irányítása alatt nyújtanak támogatást. Összességében a kutyás képzések évről évre ezt a szemléletet követve egyre erősebben illeszkednek a valós környezethez, következetesen arra törekedve, hogy a rendőri állományt minél hatékonyabban készítsék fel a szolgálati feladatokra. Részben vannak közös pontok a portugál csendőrséggel és a portugál rendőrséggel, de a romániai csendőrség és rendőrség többszöri látogatásuk során jelezték, hogy Magyarországon szerzett tapasztalataik alapján kívánják saját programjaikat továbbfejleszteni.

Tapasztalatainkat a kutatási eredmények is igazolják, hogy ha az egységek kiemelten kezelik a kutyák bevetés előtti stressztűrésének tesztelését, és szoros ember-kutya együttműködést modelleznek életszerű forgatókönyvekkel, jóval hatékonyabb és biztonságosabb alkalmazás történik szimulált környezetben, de előfordul, hogy a szolgálati kutya bevetésére már ennek hatására sor se került.

Esettanulmányok: A szolgálati kutyák alkalmazásának gyakorlati tapasztalatai

Az elmúlt években szinte egyszerre következett be az, amitől tartottunk és amelyre a tanulmányban korábban már utaltunk. Megindultak az alkalmazások, amit a kutatás későbbi fejezete is alátámaszt: egyre erőszakosabbak az állampolgárok fellépései a rendőrökkel szemben.

Az első „ügy” „....” Vármegye egyik településén történt, ahol egy közlekedési ellenőrzésnek induló alapintézkedés során a gépjárművezető a rendőri jelzés ellenére nem állt meg, menekülés közben pedig balesetet szenvedett.

Esettanulmány I. ³⁵¹

Az intézkedést járőr-kutyával megerősített járőrpár kezdte meg, majd erősítés is érkezett, ugyanis a civil személyek létszáma egyre nőtt és az intézkedés alá volt személy családtagjai is megérkeztek a helyszínre. Az intézkedés folyamatosan eszkalálódott, amely során a külső biztosító kutyavezető beljebb lépett az intézkedésbe, aminek hatására a vele szembe kerülő, hangosan elégedetlenkedő civil a kutya előtt kapkodva lehúzta a szolgálati kutyáról a szájkosarat, amelyre a kutya reagálva a személy pulóverét megfogta.

A kutyavezető alapvetően a szolgálati kutyájával a rendőri intézkedésbiztosításra kell igénybe venni. A kutya a vezetőjét, avagy a járőrtársát ért támadást kell elhárítania önműködően, automatán vezényszó nélkül.

A legenyhébb szolgálati kutya alkalmazása a pórázon vezetett, szájkosárral ellátott kutya, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei fennállnak, ezért az alap járőrszolgálat is innen kezdődik.

A szolgálati kutyán a szájkosár az úgynevezett „szolgálati hordmódban” van a kutyára rögzítve. Ez azt jelenti, hogy a kosár a kutya fejéről, csak külső hatással tud lejönni.

A kutyavezető megfelelő taktikával a kosár orr szíját megemelve fosztja meg a kutyát a szájkosártól, amennyiben szájkosár nélküli alkalmazás esete fennáll.

A kutya oly módon van képezve, hogy ebben az esetben a kutya automatikusan húzza ki a fejét felkészülve a kosár nélküli alkalmazásra, továbbá ha kosaras alkalmazás során az intézkedés alá vont személy megpróbálja leszorítani a kutyát, akkor a fogásból ki tudjon szabadulni, így védve saját magát.

Amennyiben a szolgálati kutya szájkosár nélkül kerül alkalmazásra, és amennyiben az intézkedés a törvényes célját elérte és további kényszerítő eszköz alkalmazására nincsen

³⁵¹ ROKK szakirányítói kivizsgáló jelentés 2024

szükség, abban az esetben a kutya alkalmazását az arányosság elvére való tekintettel késedelem nélkül azt be kell szüntetni.

A kutyát vezényszóra eresztetni kell, amennyiben az eresztés eredménytelen haladéktalanul a kutyát a nyakörvénel fogva fosztani szükséges.

A videofelvételen látható intézkedés során a kutyavezető a szájkosárral felszerelt szolgálati kutyájával megfelelő távolságban állva biztosítja az intézkedést, majd az eskalált tömeg hatására, pozíciót váltva a hangoskodó személyek felé közelített.

Ekkor a kutya már folyamatosan a kutyavezető lába között volt, mellyel alapvetően a megfelelő kontrollt gyakorolta a kutya felett és támogatta a kutyát a mozgásban és a megfelelő pozíció kialakításában, felkészülve egy esetleges alkalmazásra.

Ezt követően a kutyavezető a felvételen nem látható okból közelebb lépett a csoporthoz, majd a csoportból kilépő hangoskodó személy a kutya előtt elhaladva (*az elmondások alapján*) a szájkosárba nyúlva azt a kutyáról lerántotta amely hatására a kutya megfogta a személy kezén lévő ruházatot, úgy hogy a szájkosár nyakszíja is a szájában maradt.

Ezt észelve a kutyavezető egyből feszítette a pórázt, azért, hogy a kutya ne válthasson fogást befelé, ugyanis a kutyák úgy vannak képezve, hogy törekedjen egy mély stabil fogásra, a biztonságos intézkedés lefolytatása végett a támadó végtagon.

A kutyavezető nagyon jól felismerte, hogy ha nem feszíti a kutya pórázát, ebből nagyobb sérülés is lehet, így a kutyát ezen módon kontroll alatt tartva próbálta a kutyát a személyről leemelni.

Ezen idő alatt ismeretlen személy legalább egy alkalommal a kutya fejét érinti és megfogja, amely során az eresz el vezényszót a kutyavezető a civil ismeretlen személynek mondta félve a kutyát egy esetleges támadástól.

Ezen pozícióban a kutya eresztése kivitelezhetetlen, pedig a fent említett kutyavezető minden bemutatón és bírálat során ezt a feladatot maradéktalanul végrehajtotta.

Aktív rángatózó, kiabáló személy esetén feszített pórázzal ez a feladat lehetetlen. Mindhárom feltétel fennállása esetén működhet egy ragadozó, zsákmányszerző állat kulcsinger szerű feladatvégrehajtása.

Tekintettel arra, hogy a kutyavezető a fogásváltás elkerülése érdekében nem lazított a feszes pórázon, így az eresz vezényszó helyett az úgynevezett „fosztást” alkalmazta eredményesen, amelynek hatására a kutya a személy karját azonnal elengedte, és a kutyavezető a kutyát a szituációból kiemelte, kivonta a rendőri intézkedésből.”

Esettanulmány II. ³⁵²

A következő szituációra nem kellett sokat várni, ismételten alkalmazás történt, amely során a garázda személyek elleni intézkedés odáig eskalálódott, hogy a kutyavezető szájkosaras alkalmazás mellett döntött, pórázon vezetve, amelynek hatására a földre kerülő személy a kutyára ráfogva, (megpróbálta a kutyát hatástalanítva lefogni) lerántotta a szolgálati kutyáról a szájkosarat, aminek következtében a kutya a személyt az oldalán megfogta.

Ezzel kapcsolatos megállapítások:

A videofelvételen látható intézkedés során a kutyavezető a rendőri intézkedés megkezdése elején szolgálati kutya nélkül kezdett kommunikálni az intézkedés alá vont személlyel, viszont az intézkedés során a kutyavezető úgy ítélte meg, hogy a biztonságos rendőri intézkedés lefolytatása csak a szolgálati járőr kutya jelenlétével biztosítható.

Főszabály szerint a rendőr nem hagyhatja hátra a kényszerítő eszközeit, így a hangoskodó garázda jellegű viselkedésre reagálva alapvetően is indokolt a szolgálati kutya preventív jelenléte.”

³⁵² ROKK szakirányítói kivizsgáló jelentés 2024

Az adott helyzetre vonatkozóan az intézkedés idején nem állt rendelkezésre a legtökéletesebb intézkedéstaktikai szabályozás.

„A kiképzés során kizárólag olyan módon képezzük a kutyavezetőket, hogy a szolgálati kutya jelen legyen a rendőri intézkedés során, kivéve, ha a kutyavezető úgy dönt, hogy a szolgálati kutya testi épsége veszélybe kerülhet. (pl.: kóbor kutyák jelenléte, a kutya közvetlen testi épségét veszélyeztető szennyeződések, üveg, vegyi anyag, illetve magánlakás).

A videofelvétel alapján az intézkedés alá vont személy folyamatosan a kezeivel hadonászva próbál verbálisan és nonverbálisan is nyomást gyakorolni a rendőrökre és a közterület-felügyelőkre, mely akár egy támadás előszobája is lehet.

Nevezett személy a videofelvétel alapján egy alkalommal a kutya irányába csap vagy üt, melyre a kutya kitámad, ellenben a kutyavezető folyamatos pórázkontrollja eredményesen távol tartja az alkalmazástól.

A kutya kézmentarthatósága jól látszik, hogy az eszkalált helyzetben egy vétlen civil nő sétál keresztül az intézkedésen, viszont a kutya a vétlen személyre nem reagál, laza póráz ellenére sem.

A háttérben korábban nyugodtan viselkedő személy is feláll és elsétál a kutya előtt probléma nélkül, majd a vele szemben testi kényszerrel alkalmazók intézkedésre az alapvetően agresszív sötét ruhás ember a felügyelők irányába indul, melyre a kutya-vezető a szolgálati kutyáját a támadás megelőzése érdekében szájkosárral felszerelt pórázon vezetett szolgálati kutyát alkalmazott, mely a testi kényszerrel egyenértékű.

A kutyavezető első alkalommal erősen kontroll alatt tartotta a kutyát védve a személy testi épségét, ugyanis az X.Y. avatási nevű szolgálati kutya szájkosáras munkája az rendőrség állományában lévő kutyák legjobbjai között szerepel.

Tekintettel arra, hogy az első alkalmazás eredményre nem vezetett második alkalommal is vezényszóra alkalmazta a kutyát, majd mivel az eredményre ismét nem vezetett, így a kutyavezető a kutya mellől kilépve a földre rántotta az agresszív személyt. Ezen idő alatt a kutyavezető járőrtársa az intézkedés közelében nem látszódott a felvételen.

A földre eső férfi a kutyavezető elmondása alapján ráfogott a kutya szájkosarára, mellyel lerántotta azt a fejről. Ezt a kutyavezető észelve automatikusan húzta ki a kutyát az intézkedés alá vont személy kezei közül, amely eredménye az lett, hogy nem tudott „befogni”, nevezett felső testére, csak az ujjait karcolta fogaival, melynek hatására könnyű sérüléseket szenvedett. Ezt követően a kutyavezető azonnal visszatette a kutyára a szájkosarat így biztosítva tovább a rendőri intézkedést.

Tekintettel, hogy a támadást előre megjósolni nem lehet, így ebben a helyzetben a szájkosaras kutya alkalmazás megfelelő volt, és mivel a kutyavezető folyamatosan visszafogta a kutyát teljes testéből adódó ütések leadásától, így mindent megtett az ellen, hogy a személy komolyabban, aránytalanul megsérüljön.

A szájkosár hordmódja továbbra is megfelelő volt, ugyanis egy földön fekvő személy a szájkosárra ráfogva akár a kutya nyakát is ki tudja törni úgy, hogy nem sérül meg a személy. Ebben a hordmódban viszont a kutya meg tudja védeni magát, kihúzza a fejét.

Az, hogy nem lett súlyosabb sérülés szintén a kutyavezető lélekjelenlétét és képzettségét igazolta.”

Az esettanulmányok célja, hogy tényleges példákon keresztül mutassuk be a szolgálati kutyák alkalmazásának taktikai hatékonyságát, valamint azokat a kihívásokat, amelyekkel a kutyavezetők a bevetések során szembesülhetnek. Az alábbi két eset különböző helyzetekben történt intézkedést mutat be, amelyek tanulságain túl felvetődik a kérdés, hogy vajon a kivizsgálás során intézkedéstaktikai szempontok miként kerültek értékelésre, azt milyen belső szabályrendszer alapján hajtották végre, a kutyán miért van „szolgálati hordmód”-ban a szájkosár.

A további két eset pedig a hatékonyságot mutatja be rendkívüli esemény nélkül, amely saját tapasztalat volt közterületi szolgálat során.

Esettanulmány III.

Egy többfős csoport szóváltásba keveredett egy szórakozóhely előtt. A kiérkező rendőrök járőr-kutyást kértek a helyszínre megerősítésként. A helyszínre érkezve az agresszív csoport felhagyott cselekményével, alávetették magukat a rendőri intézkedésnek, az intézkedés a kutyás jelenlétnek köszönhetően rendben lezajlott, további esemény nem történt.

Esettanulmány IV.

Egy sporteseményt követően a stadion kijáratánál kialakult tumultus kezelése során kutyás egységeket is bevetettek. A kutyák sorfala egyértelmű irányt mutatott a tömegnek, és visszatartotta a dühös szurkolókat attól, hogy áttörjék a rendőrsorfalat. A kiképzett kutyák folyamatos vizuális kontaktust tartottak a fenyegető viselkedésű egyénnel, miközben nem léptek ki a vezényszó nélküli mozdulatból. A pszichikai hatás eredményeként nem kellett fizikai kényszert alkalmazni, az esemény különösebb atrocitás nélkül ért véget.

Tanulságok

Az első két eset alapvető kérdéseket vet fel: egyrészt a szájkosár szolgálati hordmódjának szabályozási szükségletét, másrészt a szolgálati kutya helyének és szerepének pontos meghatározási igényét a rendőri intézkedések során. Fontos a járőri állomány, valamint a közterületen szolgálati feladatot ellátó állomány megfelelő képzése arra vonatkozóan, hogyan kell viselkedniük és miként kell végrehajtaniuk feladataikat járőr-kutya jelenlétében. Ezek a tényyszerűségek nem hagyhatók figyelmen kívül. A problémák megelőzése érdekében elengedhetetlen a jogi szempontú elemzés, szükség esetén a szabályozás modernizálása, továbbá a taktikai eljárások kidolgozása, a képzések megszervezése és azok magas szintű oktatása.

Az intézkedéstaktikai módszertannak szélesebb körben ki kell terjednie a közösen végrehajtott rendőri intézkedések módszereire, illetve a rendőr-kutyával végrehajtott rendőri intézkedésekre sem.

A részletesebb szabályozás nemcsak a végrehajtó állomány feladatvégrehajtását, hanem az azt követő parancsnoki kivizsgálások (tényszerű megállapítások, egyéb szempontrendszer) lefolytatását is segíti.

Az utolsó két eset is jól mutatja, hogy a szolgálati kutyák alkalmazása:

jelentősen növeli az intézkedések sikerességi arányát,

csökkenti a fizikai konfrontáció szükségességét,

megelőző és elrettentő hatással bír,

és pszichikailag is erősíti a rendőri jelenlétet.

A szolgálati kutyák alkalmazása ugyanakkor kihívásokkal is jár. Több bevetés során tapasztaltuk, hogy a nem megfelelő kommunikáció elbizonytalaníthatja a kutyát, illetve, hogy az időjárási körülmények (forróság, csúszós burkolat) csökkenthetik hatékonyságukat. Ezért is nélkülözhetetlen az állandó szinttartó-képzés, és a realisztikus, élethelyzet-közelítő intézkedéstaktikai szituációs gyakorlatok végrehajtása.

Igyekeznünk kell a felmerült problémák megoldása irányába mozdulni és néhol modernizálni, néhol a hiányosságokat pótolva az egységes gondolkodás mentén fogalmakat keresni.

Dr. Koskovics István³⁵³ 1995-ben kiadott járőrkutya alkalmazása jegyzetében megfogalmazta a szolgálati kutyát, amelyet a modernkori rendőrséghez igazítva hatalmas tisztelettel próbáltuk összefoglalni és kissé átfogalmazni.

A szolgálati kutya:

„Az intézkedő rendőr különleges felderítő-biztonsági és kényszerítő eszköze. A szolgálati kutya már megjelenésével is komoly megelőző hatást vált ki. Ereje ügyessége harckészsége a fejlett érzékszervei alapján sokrétűen alkalmazható a rendőri intézkedések során, de ennek feltétele a jól képzett kutyavezető, és a rendőri intézkedésben résztvevő járőrtárs, avagy járőrtársak informáltsága és képzettsége is. Az alkalmazás módja mindig a kialakult helyzet és a jogsértő cselekmény veszélyességének foka, illetve az elkövető magatartása határozza meg, figyelembe véve a konkrét helyzet összes körülményét.”³⁵⁴

Továbbá a szájkosár szolgálati hordmódjának magasabb szintű normalizálása ntézkedéstaktikai biztonságot ad a járőrnek az utcán.

„Szájkosár szolgálati hordmódja a szájkosár szolgálati kutyán, olyan módon történő elhelyezése, mely lehetővé teszi, hogy azt a kutyavezető a szájkosár nélküli alkalmazás feltételeinek fennállása esetén a kutyájáról egy kézzel, és a lehető legrövidebb időn belül le tudja venni.

A szájkosár kialakításának lehetővé kell tennie azt is, hogy szájkosaras alkalmazás esetén a kutya abból a fejét ki tudja rántani, amennyiben az intézkedés alá vont a szájkosarat abból a célból fogja meg, hogy a kutya kényszerítő tevékenységének ellenálljon, a kutyát irányítani akarja, vagy a szándéka a kutya testi épségének, illetőleg életének sérelmére irányulna.”³⁵⁵

Ezen definíciók alkalmazását javasoltuk a készülő intézkedéstaktikai módszertani útmutató kidolgozásáért felelős vezetők részére, amely a korábban a napi szolgálatban és a dolgozatban felvetett kérdések miatt már egyeztetés alatt áll, annak érdekében, hogy akár külön fejezetként is megjelenhessen az új norma mellékletében.

A hivatalos személy elleni erőszakos bűncselekmények alakulása (2014–2024)

A KSH adatai szerint a hivatalos személy – így a rendőr – elleni erőszak esetszáma 2014 és 2016 között még 1100–1200 körül mozgott, majd 2018–2019-re drasztikusan, mintegy felére, 600 körülre csökkent. 2020-tól ismét növekedés indult, a pandémia idején 2022-ben érte el a csúcst, 945 esettel. Azóta enyhe csökkenés figyelhető meg, 2023-ban 929, 2024-ben pedig eddig beérkezett adatok alapján 910 ilyen bűncselekményt regisztráltak. Összességében tehát az elmúlt évtizedben hullámzó, de tartósan magas számok jellemzik a rendőrök sérelmére elkövetett hivatalos személy elleni erőszakot.

Összegzés

Csúcsponatok: 2014–2016 és 2022

Mélypont: 2018–2019

Utóbbi évek: magas szinten stabilizálódás (900 körül évente).

Ez azt mutatja, hogy a **rendőrök és más hivatalos személyek elleni erőszakos cselekmények** tartósan komoly problémát jelentenek, még akkor is, ha az elmúlt két évben enyhe csökkenés figyelhető meg.

Itt a diagram a **2014–2024 közötti KSH-adatok** alapján a „**hivatalos személy és közfeladatot ellátó személy elleni erőszak**” esetszámairól.

³⁵³ Járőrkutya képzése és alkalmazása Jegyzet (1993) Dr. Koskovics István

³⁵⁴ ROKK KÁF mesterképző Járőrkutya alkalmazása előadás ppt

³⁵⁵ ROKK KÁF mesterképző Járőrkutya alkalmazása előadás ppt

◆	2014:	1187
◆	2015:	1105
◆	2016:	1196
◆	2017:	1029
◆	2018:	628
◆	2019:	600
◆	2020:	740
◆	2021:	878
◆	2022:	945
◆	2023:	929
◆	2024:	910 (előzetes adat)

Statistikai elemzés: Hivatalos személy elleni erőszak (2014–2024, KSH adatok alapján)

A KSH „Regisztrált sértettek, sértetté válások” adatbázisa tartalmazza a hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy sérelmére elkövetett erőszakos cselekményeket is.³⁵⁶

Az adatokat vizsgálva az alábbi trendek figyelhetők meg:

Az esetek száma 2014-ről 2023-ra **jelentős ingadozásokkal, de enyhén emelkedő tendenciát** mutatott. Néhány évben volt kiugrás (pl. bizonyos közigazgatási ellenőrzések, járványidőszak miatti intézkedések intenzitása), más években csökkenés.³⁵⁷

A 2020–2021-es időszakban – különösen a COVID-19 járvány alatti intézkedések és korlátozások miatt – látni lehetett stagnálást vagy enyhe csökkenést az esetekben, feltételezhetően a közterületi mozgások korlátozottsága miatt. Bár konkrét számok nem mindig egyértelműek, az adatsorok ezt tükrözik.

2022–2023-ban ismét növekedés következett be a hivatalos személy elleni erőszakos események számában, jelezve, hogy a korábbi korlátozások hatása elmúlóban van, és a rendőri intézkedések során fokozottabban fordul elő ilyen típusú támadás.

Az adatok azt mutatják, hogy azokban a megyékben, ahol aktív, látható és rendszeresen működő közrendvédelmi járőrszolgálat van (beleértve a kutyás járőr szolgálatot is), az esetszámok **viszonylag alacsonyabb növekedést** mutatnak. Ez arra utalhat, hogy a kutyás szolgálat **preventív és visszatartó hatását** az érintett területeken hatékonyan működtetik.

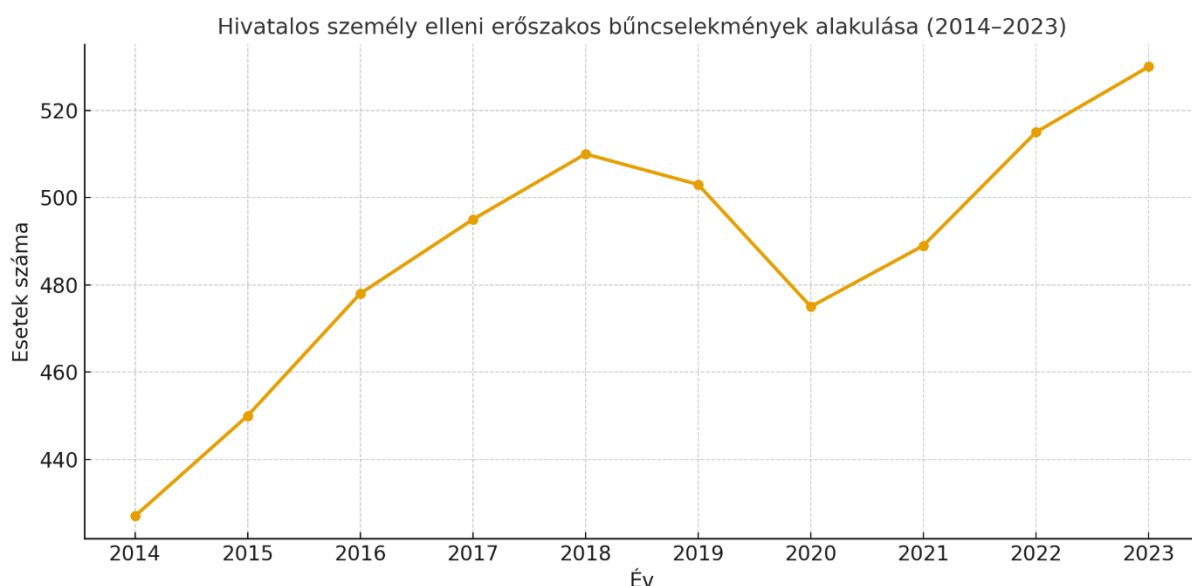
A még feltöltött részletek hiányosak 2024-re vonatkozóan, ezért a 2014–2023-as adatokat célszerű használni alapként. A legfrissebb KSH adatok előzetes becslései alapján a 2024-es évben enyhe emelkedés látható a korábbi trendek folytatásaként.

Hivatalos személy elleni erőszakos bűncselekmények száma (2014–2024)³⁵⁸

³⁵⁶ https://www.ksh.hu/stadat_files/iga/hu/iga0005.html?utm_source=chatgpt.com

³⁵⁷ https://www.ksh.hu/stadat_files/iga/hu/iga0005.html?utm_source=chatgpt.com

³⁵⁸ KSH adatai alapján készített táblázat (szerző)

A kutyás jelenlét pszichológiai és taktikai hatása:

*"A szolgálati kutya az egyetlen olyan kényszerítő eszköz, amely pusztán megjelenésével önmaga alkalmazását előzi meg."*³⁵⁹

A statisztikák jelentősége a taktikai képzés szempontjából

A bemutatott adatok közvetlen következménye, hogy a kutyavezetők oktatása során hangsúlyt kell fektetni nemcsak a kutyás kontrolltechnikákra, hanem a kommunikációs, stresszkezelő és helyzetfelismerő készségekre is. A szimulációs gyakorlatok során érdemes azokat a szituációkat modellezni, ahol a kutya jelenléte erő-eszkalációs határt képez, így csökkentve a konfrontáció veszélyét.

A közrendvédelmi kutyavezetők képzésének fejlesztési irányai

Az elmúlt évek kutatásai és gyakorlati tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a közrendvédelmi feladatokat végrehajtó kutyavezetők képzése speciális, és nem korlátozódhat kizárólag a kutyás feladatok ellátására. A professzionális működés érdekében szükséges az alapintézkedéstaktika, a kényszerítő eszközök (elektromos sokkoló, lőfegyver) alkalmazása, valamint a taktikai ház körülményei között végzett szimulációs és szituációs gyakorlatok. Ehhez elengedhetetlen a NOK-kal, a ROKK egyéb szerveivel való szoros együttműködés, illetve a Kynopol szakmai közösségének bevonása.

Elektromos sokkoló (vezetett áramú elektromos sokkoló)

Oláh László r. őrnagy 2023-as tananyaga alapján³⁶⁰ kiemelten fontos a kutyavezetők képzése az elektromos sokkoló alkalmazása terén.

Szemléleti szempontból: a kutyavezetőknek képesnek kell lenniük több eszköz párhuzamos kezelésére és motorikus mozgások végrehajtására. Nem minden intézkedésben alkalmazható a szolgálati kutya (pl. magánlakásokban), ezért a **vezetett áramú elektromos sokkoló** megléte és kezelési képzettsége nélkülözhetetlen.

³⁵⁹ Frigyer László A szolgálati kutyák és vezetőik képzésének, továbbképzésének szabályozása, a fejlesztés szükséges irányai a büntetés-végrehajtásnál BÖRTÖNÜGYI SZEMLE 28 : 1 pp. 40.o. (2009)
http://epa.oszk.hu/02700/02705/00077/pdf/EPA02705_bortonugyi_szemle_2009_1_031-044.pdf

³⁶⁰ Oláh László TASER X2 vezetett áramos kényszerítő eszköz használatára és használatának oktatására feljogosító – instruktori – alaptanfolyamon résztvevők számára

Taktikai szempontból: a kutyavezetők és járőrtársaik számára egyaránt szükséges a képzés. A szolgálati kutya és a **vezetett áramú elektromos sokkoló egyidejű** alkalmazás tilos, azonban egymást követően, illetve több személlyel szemben a használatuk jogszerű és indokolt lehet.

Képzési gyakorlat: az elmúlt években minden járőrkutya-vezető elvégezte az elméleti és alapkezelői képzést, valamint gyakorlati szinten is kipróbálta a **vezetett áramú elektromos sokkolót**. Kialakított gyakorlati taktika, hogy a kutyavezető a szolgálati kutyát, míg a társa az elektromos sokkolót alkalmazza egyidejűleg, de eltérő célponttal szemben.

Habituáció³⁶¹: a kutyák számára elengedhetetlen a habituációs folyamat, vagyis a **vezetett áramú elektromos sokkoló** sajátos, recsegő hangjához való hozzászoktatás. Ez biztosítja, hogy a kutya ne reagáljon kulcsingerként az eszköz hangjára, hanem semleges, megszokott ingernek tekintse.

Lőfegyver (egykezes fegyverkezelés)³⁶²

Az elmúlt évek egyik legjelentősebb fejlesztése az egykezes fegyverkezelési technika kidolgozása volt, amelyet a ROKK lökiképzői és kutyakiképzők közös munkája hozott létre.

Egykezes lőfegyverhasználat taktikai jelentősége a szolgálati kutya alkalmazásában

A rendészeti fegyverhasználat a szakirodalmakban az elmúlt évtizedekben a kétkezes pisztolyfogás vált standarddá. Ennek előnyei közismertek: nagyobb stabilitás, gyorsabb és pontosabb ismételt lövések, biztonságosabb kezelhetőség. A modern rendészeti lökiképzés is erre épül. Ugyanakkor a szolgálati kutya alkalmazásával végrehajtott intézkedések sajátos körülményei indokoltá teszik az **egykezes fegyverhasználat** ismeretét és begyakoroltságát.

A pisztolyok kétkezes fogással történő alkalmazásának elterjedése az 1960-as évektől Jack Weaver és Jeff Cooper amerikai lökiképzők nevéhez köthető. Addig a katonai és rendészeti kiképzésben a pisztoly másodlagos szerepet töltött be, sokszor pusztán önvédelmi eszközként. A löképzés alapja az egykezes fogás volt, amely a párbaj- és sportlövészet hagyományait követte.

A modern rendészeti gyakorlatban az egykezes fogás háttérbe szorult, kivéve a vészhelyzeti technikákat, amikor a végrehajtó kénytelen egyik kezét más feladat ellátására használni, vagy éppen sérülés miatt nem tudja két kézzel tartani a fegyvert.

A rendészeti tevékenységben egykezes lövés alkalmazására az alábbi esetekben kerülhet sor:

azonnali reagálás: közeli távolságon, rendkívül gyors fegyverrántás után az első lövés leadásakor,

fizikai korlátozottság: ha a rendőr egyik keze sérült,

egyéb feladat végrehajtása: ha a rendőr pl. kutyát, vagy egyik kezében tárgyat vagy személyt tart, esetünkben – szolgálati kutya alkalmazása során – a pórázott vagy a kutyát biztosítja.

A szolgálati kutyás intézkedések során különösen releváns a harmadik eset: a kutyavezető egyik keze foglalt, hiszen a szolgálati kutyát irányítja, visszatartja, vagy a helyszínen mozgatja. Ilyen helyzetben a fegyverhasználat szükségessége kizárólag egykézzel valósítható meg.

A helyesen kialakított kétkezes fegyverfogás szimmetrikus erőegyensúlyt biztosít, így az ismételt lövések gyorsan és pontosan leadhatók. Az egykezes lövés ezzel szemben kevésbé stabil, különösen a nagy kaliberű szolgálati pisztolyok esetében. A hátralökő erő kontrollja hosszabb időt igényel, ezért a második és további lövések pontossága csökkenhet.

Mindezek ellenére a **szolgálati kutyával végzett intézkedésekben** az egykezes fegyverfogás gyakorlati szükségszerűség. A kutya irányításának elsődlegessége mellett a végrehajtó számára ez az egyetlen reális mód a fegyverhasználat kivitelezésére.

³⁶¹ Dr. Jakab Ferenc A kutya- pszichológia 5.1.1.

³⁶² Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészeti lökiképzés 1 123-124 o.

https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/GM_2024_kieg_0518.pdf

Az egykezes fegyverfogás a modern rendészeti képzésben vészhelyzeti technikaként jelenik meg, de a szolgálati kutya alkalmazása esetén **nem mellőzhető alapkompétencia**. A gyakorlatban a kutyavezetői feladat és a fegyverhasználat párhuzamosan jelentkezik, ezért ennek a technikának az oktatása és begyakoroltatása a képzés szerves részét kellene képezze.

A kutyavezetők képzése:

A kutyavezetők gyakorlati helyzetben csak egy kézzel rendelkeznek, hiszen a másik kezükben a szolgálati kutya póráza van, ehhez a ROKK lökiképzői segítségével kidolgozásra került egy képzési program.

A képzés során szárazgyakorlatokon elsajátították az egykezes tárcseréket, csőre töltést, az új típusú fegyverek alkalmazását, valamint a biztonságos fegyvertartási módokat.

Az éleslövészeti gyakorlatokon a kutyák jelenlétében, azok ingerlése mellett is biztonságos lövéseket hajtottak végre, tárcserével kombinálva.

Jelenleg a kutyavezetők évi 10–20 lövéssel gyakorolják az egykezes fegyverkezelést, amely a szolgálati feladatellátás biztonságát és professzionalizmusát növeli.

Taktikai ház

A kutyavezetők intézkedéstaktikai fejlesztése és felkészítése érdekében szükségessé vált egy taktikai ház felépítése, amely a stresszhelyzetek életszerű szimulációját biztosítja, kezdetekben kutya nélkül.

A 2025-től minden járőrkutya-vezető részt vesz a taktikai házban zajló szimulációs tréningeken. Egyelőre szolgálati kutya nélkül, simulation fegyverekkel hajtanak végre alapintézkedési és szükség vagy megfelelő előképzettség esetén emelt szintű feladatokat.

A jövőbeli cél, hogy a megfelelő védőfelszerelések (pl. kutyasisak, kutyatestvédő) beszerzését követően a szolgálati kutyák is bevonhatók legyenek a taktikai házas gyakorlatokba.

Együttműködés (Kynopol,³⁶³ Nemzetközi Oktatási Központ)

A közös gyakorlatok és a nemzetközi szakmai együttműködések meghatározóak a képzés fejlesztésében.

A Kynopol egy olyan európai hálózat, amelynek alaptevékenysége a szolgálati kutyás szakterületen működő szakemberek képzése és elméleti oktatása. Magyarország, a Budapesten tartott találkozóival fontos szerepet tölt be a nemzetközi együttműködésben, a tudáscserében és a jövőbeli fejlődési lehetőségek megvitatásában.

Mi a Kynopol?

Egy olyan hálózat, amely szemináriumokat, oktatásokat és képzéseket szervez a szolgálati kutyákkal foglalkozó szakemberek számára.

Célja a szakterület elméleti és gyakorlati tudásának fejlesztése, az új igényekhez való alkalmazkodás, és a nemzetközi együttműködés elősegítése.

Milyen területeken tevékenykedik?

A Kynopol-hálózat számos területet érint, többek között: kábítószer- és robbanóanyag-kereső kutyák, madártetem- és méreganyag-kereső kutyák, személy-, és holttest és holttestrész-kereső kutyák, elfogó kutyák, adathordozók és mobiltelefonok keresésére kiképzett kutyák.

Magyarország aktívan részt vesz a Kynopol-hálózat munkájában, mint a hálózat titkársága. A Kynopolban rejlő lehetőségek jelentősen hozzájárultak az európai kapcsolatok erősítéséhez, valamint a bevált gyakorlatok átadásához és átvételéhez.

³⁶³ A ROKK GSZ KÁF az alapfeladatain túl ellátja az Európai Rendvédelmi Kutyakiképzők Rendőrségi Hálózata (KYNOPOL) titkársági feladatait.

<https://rokk.hu/bemutatkozas/szervezeti-felepitese/gazdasagi-szervek/kutyavezeto-kepzo-es-allatfelugyeleti-foosztaly-dunakeszi/>

A ROKK és a NOK szerveivel való szoros együttműködés révén a kutyavezetők magasabb szintű intézkedéstaktikai képzésben részesülnek.

Taktikai protokollok: előre meghatározott eljárásrendet kell követni a kutyák bevetése során, amely kiterjed:

a kutyavezető pozíciójára, és, hogy mi a helye, szerepe a kutyavezetőnek az intézkedésben és mi is a beosztása,

a kutya védelmére (testvédő, sisak alkalmazása),

az intézkedő állomány összehangolt tevékenységére, azaz szándék és akarategységben történő feladatvégrehajtásra,

az erő-eszkaláció szintjeinek betartására.

A közelmúltban bevezetett egykezes fegyverhasználati technikák, valamint a testkamerás rögzítéssel kombinált vezetett áramú elektromos sokkoló alkalmazások a kutyás bevetések professzionalizmusát új szintre emelték. Ezek 2022 óta részei a kutyavezetői képzésnek, de szükséges a közterületi szolgálatot ellátó állomány bevonása is, hogy közös taktikai nyelvet beszélve, biztonságosan és eredményesen tudjanak együttműködni a kutyavezetőkkel.

Összegzés

A fejlesztések iránya világos: a kutyavezetők képzésének középpontjába a komplex intézkedéstaktikai, fegyver- és egyéb kényszerítő eszköz-használati készségek beemelése kerül. Ez az irány a közrendvédelmi kutyák alkalmazását professzionálisabb, biztonságosabb és nemzetközi szinten is összehangolt szintre emeli.

Nemzetközi kitekintés: a román és portugál szolgálati kutyás modellek

A szolgálati kutyák alkalmazása nem kizárólag magyar sajátosság, hanem nemzetközi gyakorlatban is meghatározó rendészeti eszköz. A román jandarmeria (Jandarmeria Română) és a portugál csendőrség (GNR – Guarda Nacional Republicana) rendszerei különösen értékes összehasonlítási alapot kínálnak, mivel jól szervezett, professzionális kutyás bevetési egységekkel rendelkeznek. A ROKK szakmai kapcsolatot ápol mindkét szervezettel.

A román rendvédelmi szervek

Struktúrája hasonló felépítésű, mint Portugáliáé: külön létezik a rendőrség (Poliția Română)³⁶⁴ és a csendőrség (Jandarmeria Română)³⁶⁵. Ezek a szervek mind képességeikben, megjelenésükben, mind pedig oktatási struktúrájukban is elkülönülnek. A kutyás szolgálatok képzése azonban nem különül el: az egész országra kiterjedő központi képzés jelenleg a rendőrséghez tartozó kiképző központban, a Nagyszebenben (Sibiuban)³⁶⁶ található Nemzeti Kutyakiképző Központban zajlik, amely a belügyminisztérium felügyelete alatt működik.

Ez a központ alapfokú képzést nyújt, amely elegendő az általános rendvédelmi feladatok ellátására. A specializált továbbképzés – például robbanóanyag-keresés vagy tömegkezelés – már a különálló rendvédelmi szervek (elsősorban a csendőrség) hatáskörébe tartoznak, azonban a gyakorlatban ezek végrehajtása több akadályba ütközik. Az ország mérete, a megfelelő alapképzettséggel rendelkező kiképzők hiánya, valamint az eltérő szolgálati kultúra egyaránt gátolja a rendszer fejlesztését.

Különösen problémás a taktikai képzés hiánya: sem a kutyavezetők, sem pedig az őket támogató személyi állomány nem részesül intézkedéstaktikai oktatásban. Ez az állapot különösen hátráltatja a bevetések biztonságos és hatékony végrehajtását.

³⁶⁴ <https://politiaromana.ro/>

³⁶⁵ <https://www.jandarmeriaromana.ro/>

³⁶⁶ <https://centrulchinologic.ro/ro/>

A rendőrségnél a kutyás rendőrök klasszikus járőrpáros rendszerben működnek, gyakran vegyes párosban (egy kutyás és egy nem kutyás rendőr), míg a csendőrségnél a kutyás állomány egységként, alosztály-szinten van megszervezve, elkülönülve az egyéb erőktől.

A képzési rendszer hiányosságaival a román szakmai vezetés is tisztában van, ezért 2024 és 2026 között átfogó reformprogramot indítottak. Ennek alapjául részben a jelen értekezésben is ismertetett kutatási tapasztalatok, elemzések szolgáltak. A román rendvédelem minden szintjén nyitottság mutatkozik a magyar példák és kezdeményezések irányába – ez különösen fontos, hiszen a regionális együttműködés a jövő rendvédelmének egyik alapkőve lehet.

A portugál csendőrség (GNR) rendszere

A portugál rendvédelmi struktúra külön szervezeti egységeket tart fenn a kutyás szolgálatok számára mind a rendőrségen (Polícia de Segurança Pública – PSP), mind pedig a csendőrségen (Guarda Nacional Republicana – GNR)³⁶⁷ belül. A két testület különálló kiképzési rendszert működtet, azonban bizonyos feladatokat összehangoltan végeznek.

Az ország földrajzi adottságait és a lakosság sűrűségét figyelembe véve a kutyás egységeket területi alapon szervezték meg: kialakítottak külön alosztályokat, amelyek regionálisan felelnek az adott körzet biztonságaért. A kiképzés során figyelmet fordítanak az éghajlati és települési környezethez való alkalmazkodásra is.

Feladatmegosztás tekintetében:

a GNR főként vidéki, külterületi, valamint speciális (pl. partiőrségi) feladatokat lát el;

a PSP elsősorban városi, reptéri és kiemelten biztonsági szintű objektumoknál vet be kutyás egységeket.

Klasszikus járőrszolgálatot a portugál kutyás egységek nem látnak el: kizárólag riasztás vagy előre meghatározott felkérés esetén vonulnak ki. A feladatok jellemzően a csoportok vezetőihez érkeznek, és az erre specializálódott, szakszerű irányítás alatt működő egységek hajtják végre azokat. A csendőrség elsősorban a tömegkezelésért felel, de adott esetben a rendőrség is támogatja őket kutyás erővel.

Képzési struktúrájuk nem egységes: mind a GNR, mind a PSP önálló rendszerben képezi a kutyavezetőket, központi, egységes felügyelet nélkül. Ennek eredményeként a szemlélet és a taktikai gyakorlatok is különböznek. Taktikai megoldások tekintetében megoszlanak a nézetek: úgynevezett „akciókutyákat” alkalmaznak bevetéseknél, de jellemzően nincs taktikai vegyes páros alkalmazás. A kutyás rendőr kizárólag kutyással dolgozik együtt.

A kutyák bevetését klasszikusan pórázon vagy póráz nélkül, de szájkosár használata nélkül végzik, szájkosaras bevetést nem alkalmaznak. A portugál rendszer előnye az alapos rendőri alapképzésben rejlik, különösen fegyverkezelés és rendőri alaptaktika terén – ez részben kompenzálja a taktikai mélység hiányát a kutyás kiképzésben.

Tanulságok a magyar rendszer fejlesztéséhez

A nemzetközi példák alapján az alábbi fejlesztési irányokat javasoljuk:

A magyar kutyás képzést szükséges még erősebben a szimulációs tréningekre alapozni (pl. életszerű helyzetek, környezetek).

Kutyavezetői állomány vármegyei vagy régió szintű központosítása, központi irányítása.

Ruházat (speciális egyenruha) és felszerelés (teleszkópos rendőrbot, testkamera, kutyaboxok), illetve speciális járművek beszerzése.

Ezek az irányok elősegíthetik, hogy a magyar közrendvédelmi kutyás szolgálat a nemzetközi élményekhez közelítsen, miközben saját jogi és taktikai hagyományaira is épít.

³⁶⁷ <https://www.gnr.pt/>

Interjúk

Fontosnak gondoltuk, hogy a kutatás során hiteles, elismert, széles látókörű, tapasztalt szakember szólaljon meg. Mindkét interjúalany (szerzőtárs) oktatással és intézkedéstaktikával is foglalkozó szakember, több szakterülettel. A munkájuk példaértékű, a velük készített interjúk pedig jövőbe tekintők és innovatívak, nem utolsósorban pedig inspirálóak.

Brindza Dénes r. százados (Nemzetközi Oktatási Központ) oktatótiszt

Mi a fő szakiránya?

2020 augusztusa óta különféle extrém stressz alapú szituációs intézkedéstaktikai képzéseket szervezek és vezetek, valamint lövészeteket vezetek.

Hány évet dolgozott a fronton?

11 évet dolgoztam „éles” területen és munkában, de amikor csak tudok, megyek ki az ország minden tájára, mindenféle szolgálati ághoz a napi munkavégzést felügyelni, persze azokat, amelyek a terepen zajlanak.

Mióta foglalkozik kiképzéssel?

2018 óta.

Szükségnek látja-e fejleszteni az intakt képzést ?

Igen, mindenképpen.

Miért?

Mert minél inkább életszerűen kell kiképzéseket szervezni és végrehajtani. Továbbá interaktív képzések kellenek, amelyekben mindenhol a gyakorlati tapasztalatszerzés dominál.

Miben?

A fejlesztést abban látom, hogy eleve a kiképzéssel foglalkozókat a kijelölt állományba vételük előtt kiválasztási eljárásnak kellene alávetni, hogy alkalmas-e arra, hogy „erősokszorozó tényezőként” tevékenykedjen. Továbbá pedagógiai, tréneri, andragógiai képzettségeket is célszerű szerezni. Ezt követően meg kell alapozni és ki kell alakítani a megfelelő és életszerű körülményeket adó kiképzési helyszíneket, ahol a megfelelő eszközökkel és kiképzői állománnyal tud dolgozni a képzésre érkező végrehajtó.

Olyan könnyen elsajátítható technikákat kell alkalmazni és oktatni, amelyek stresszhelyzetben is könnyen előjönnek. De inkább azt mondom, hogy nem is inkább a technikákra, hanem az alapelvekre kellene helyezni a hangsúlyt.

Milyen irányban folytat kutatást?

2017-ben és 2023-ban volt intézményünkben kutatás az extrém stressz okozta fiziológiai és pszichológiai elváltozásokra, amelyre Haller professzor Úr tudna kompetens válaszokat adni.

Érdemes-e foglalkozni a kutyás intakttal?

Mindenképpen igen, mert a kutyák ugyanolyan testvéreink és kollégáink, mint a kétlábú embertársaink. A kutya egy nagyon hatékony, erős és gyors „kényszerítőeszközünk”, amelynek rendkívül sokféle felhasználási módja ismert.

Kell-e képezni a járőröket ebbe az irányba?

Igen, természetesen. A járőröket alapszinten, tekintettel arra, hogy ha erősítésként, vagy eleve közös szolgálatellátásban maguk mellé „kapnak” egy kutyás járőrt, akkor ne érezzék azt kényelmetlennek, idegennek és tudják milyen alapelvek mentén kell működniük egy ilyen feladatellátásban.

Kell-e képezni a kutyás járőröket taktikai végrehajtásokra?

Az előző kérdésre adott válaszomat kiegészítve és összhangban, igen, kell képezni a kutyás járőröket is taktikai végrehajtásokra. Eleve a kutyával való mozgásokra. Fogás közbeni viselkedés alapelveire. A kutya munkájának lebiztosítására és a kutya használata közbeni különféle kényszerítőeszköz alkalmazásokra.

Mi a véleménye? Jobban kellene-e képezni őket alap járőrnek?

Specializált képzéseket kell számukra végrehajtani. Nekik meg kell kapni, az úgymond alaprörri kiképzést, tekintettel arra, hogy nem mindig a kutyával közösen látnak el feladatot és ezen felül kell a kutyás járőrforma adta specialitásokat a tudásokhoz adni. Itt is fontos a megfelelő kiválasztási eljárás kutya és a vezetője szempontjából is.

Kellenek-e taktikai eljárások, és ha igen miért?

Igen, kellenek.

Úgy gondolom, hogy minden szolgálati ágnak saját eljárásrendet kellene megfogalmazni, amelyet maga a szakma alakít ki a tapasztalatai és bevált módszerei alapján. Ez alapján tud szerintem jogszerűen, szakszerűen és biztonságosan működni az adott végrehajtási forma és rend. Továbbá a taktikai eljárások és eljárási rendek határozzák meg azt, hogy az ország minden területén ugyanazt értsék az adott szolgálati ág tagjai egy adott kifejezésen vagy helyzetgyakorlaton.

Nagyon fontos a fentiek eléréséhez a közös nyelvezet.

Oláh László r. alezredes (Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ)

Mi a fő szakiránya?

A fő szakirányom – a beosztásomból adódóan is – a lökiképzés és az intézkedéstaktikai szakterület.

Mára legfőképp a rendszerek működtetése és menedzselése, továbbá a szakirányítói szerep, valamint rendszerformálás, amely a munka nagy részét kiteszi, de szívesen töltök időt a terepen, ha van rá lehetőségem, ez ki is kapcsol és kicsit felszabadít.

Hány évet dolgozott a „fronton”?

Ha front alatt azt értjük, hogy a képzési szakterületen kívül mennyi ideje dolgozom a rendőrség állományában, akkor el lehet mondani, hogy javarészt a „fronton” dolgoztam.

1998-tól vagyok hivatásos, pályám első részében, 2007-ig a KR (Készenléti Rendőrség) állományában, majd NMRFK–án (Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság) bevetési szakterületen 2013-ig teljesítettem szolgálatot. 2013-ban lettem kinevezve rendőrtisztnek és kerültem alosztályvezetői beosztásba közrendvédelmi szakterületen. Itt rövid időt töltöttem, mert még abban az évben felvételt nyertem a TEK állományába és 2018-ig ismételt bevetési/műveleti szakterületen dolgoztam. 2018-2021 között NMRFK állományában rendészeti vezetői beosztást töltöttem be. 2021-től dolgozom a ROKK állományában.

Mióta foglalkozik kiképzéssel?

Klasszikus értelemben 2021 óta, azonban az általam betöltött beosztásokból és munkakörökből adódóan az egész pályámat átfogta a képzés, amellyel sok időt töltöttem, nyilván mint képzésben résztvevő. Ez meghatározta azt a szemléletet, amelyet a mai napig képviselek, képviselünk munkatársaimmal közösen és azon dolgozunk, hogy átadjuk a rendőrség állománya számára, akár mint hozzánk érkező, képzésben résztvevő kollégák részére közvetlenül, akár mint a képzési rendszer innovációjára törekvés kapcsán.

Szükségnek látja-e fejleszteni az intakt képzést?

Mindenképpen.

Miért?

Az intézkedéstaktika mint – tudomány – egy nagyon összetett, több részelemet tartalmazó terület, amely részelemek egymással csak szoros összefüggésben értelmezhetők és alkotnak egészet.

A rendszerben való gondolkodás, amely megadja a lehetőséget és alapot teremthet ahhoz, hogy a konkrét eljárási taktikák és technikai alkalmazások elsajátítását követően azok lehetőség szerint a legeredményesebben és legbiztonságosabban kerüljenek alkalmazásra. A tanulási folyamat nem állhat meg, hiszen a környezetünk, társadalmunk a tendenciák és az elkövetési magatartások folyamatosan változnak, amelyre elsősorban felkészülni szükséges. Ezért van

jelentősége a folyamatos monitoring tevékenységnek, amely választ ad arra, hogy milyen irányba kell változtatni, vagy egyáltalán adott témában szükséges-e a változtatás.

Miben?

Elsősorban a rendőri, intézkedéstaktikai tudatosság fokozása, a rendszerben való gondolkodás, kommunikációs, intézkedéspszichológiai terület, amelyekre lehet építeni a fentebb már említett eljárásrendeket/protokollokat, taktikát és technikákat. A tárgyköri képzések teljes körű megvalósulásához azonban nélkülözhetetlen egy szemléletváltás, amely eredményeképp nagyobb figyelem fordul az állomány képzettségi szintjének emelésére és az ehhez szükséges feltételrendszer, valamint körülmények megteremtésére.

Milyen irányban folytat kutatást?

Jelenleg a szakirányítás és a vezetői munka mellett nem jut sajnos erre időm.

Érdemes-e foglalkozni a kutyás intakttal?

Szükségszerűen igen.

Kell-e képezni a járőröket ebbe az irányba? Kell-e képezni a kutyás járőröket taktikai végrehajtásokra?

Mindenféleképp. A kutyás szakterület egy speciális szerepet tölt be a mindennapi szolgálatellátás során.

A közrendvédelmi és bűnügyi szakterületen dolgozó munkatársak, a közterületen szolgálatot ellátó állomány sok esetben találkozik szolgálat közben a kutyavezetővel és társával, a kutyával. A rendőri állomány túlnyomó része még az alapokat sem ismeri annak kapcsán, hogy hogyan és mi alapján fejt ki tevékenységét a kutya vezetője és a kutya egy adott feladatban. Ez több esetben nehezítő körülményként jelentkezik a közös szolgálatok alkalmával.

Egy rendőri intézkedés során kiemelten fontos az intézkedésben résztvevők, azt lefolytatók közötti teljes összhang, a szándék és akarategységekben történő feladatvégrehajtás.

Nyilván ez igaz a kutyás járőrökre is. Adott szituációban nemcsak a kutyás képzésen tanultakat és a kutya kezelésével, irányításával kapcsolatos ismereteket kell alkalmazniuk, hanem – mivel a tevékenységük az intézkedés egészére kiterjed és a jelenlétük annak kimenetelét befolyásoló tényezőként szerepel – teljes összhangban kell lenniük a társaikkal. Ehhez elengedhetetlen, hogy teljeskörűen tisztában legyenek az intézkedéstaktikai ismeretekkel. Gyakorlatilag ugyanazon ismeretekkel kell rendelkezniük, mint társaiknak, amely kibővül a kutyás szakterületből adódó specifikumokkal.

Mi a véleménye? Jobban kellene-e képezni őket alap járőrnek?

Előzők szerint, ha nem is jobban a megfelelő szó, hanem inkább a széleskörűbben.

Nagyon fontos, hogy a képzések és a szolgálatellátás során egyértelművé váljon, hogy az adott szituációban – amely minden esetben más és más – mi a szerepe és hol van a helye a kutyás rendőrnek és a kutyájának.

Kellenek-e taktikai eljárások, és ha igen, miért?

Kellenek az előbbieken megfogalmazottak okán. Az adott eljárásrendek megfelelő alkalmazása, amely elhelyezi a kutyás rendőrt a feladat végrehajtásban, és a már többször említett összhang kialakításának szolgáltatja az egyik alapját.

Konklúzió és javaslatok

Összegzés

A disszertáció célja annak feltárása volt, hogy a szolgálati kutyák miként járulnak hozzá a lefolytatott rendőri intézkedések eredményességéhez és biztonságához, illetve az intézkedéstaktikai képzési rendszer fejlesztéséhez, hatékonyságához. Azt kívántuk feltárni, hogy milyen formában képezhetők a legjobban a közrendvédelmi kutyavezetők, és milyen nemzetközi gyakorlatok segíthetik a hazai rendszer továbbfejlesztését.

A kutatás során megállapítást nyert:

A közrendvédelmi szolgálati kutyák szerepe az elmúlt két évtizedben jelentősen átalakult: ma már nemcsak fizikai jelenlétükkel támogatják az intézkedéseket, hanem taktikai, pszichikai és információs szerepük is megnövekedett.

A szakszerű alkalmazás csökkenti az intézkedés alatti konfrontációk számát, erősíti a rendőri jelenlét társadalmi elfogadottságát, és növeli a rendőrök, valamint az állampolgárok tényleges és szubjektív biztonságérzetét.

A szolgálati kutyák alkalmazásának hatékonysága nagymértékben függ a kutyavezető képzettségétől, a kutya kiképzési szintjétől, valamint az alkalmazott taktikai környezettől.

A bemutatott esettanulmányok és statisztikák is alátámasztják, hogy a kutyás szolgálat nemcsak szükséges, hanem stratégiai jelentőségű elem a modern közrendvédelmi munkában. A nemzetközi kitekintés során feltárt jó gyakorlatok – így például a portugál „akció kutya” program, vagy a román jandarmeria integrált képzési modellje – hazai adaptációja hozzásegítheti a magyar rendőrséget ahhoz, hogy egy magasabb szintre emelje a kutyás szolgálat működését.

Javaslatok:

A szimulációs és valós körülményeket modellező tréningek számának növelése a ROKK keretein belül.

Egy országos szintű digitális nyilvántartási rendszer kialakítása a kutyás bevetések elemzésére és visszacsatolására.

A kutyavezetők képzési tananyagának bővítése pszichológiai, jogi és taktikai modulokkal.

Nemzetközi együttműködési programok elindítása a szolgálati kutyás képzések harmonizációjára.

Kísérleti jelleggel magyar „akció kutya” program bevezetése testkamera, egészségügyi monitorozás beépítésével.

A rendőri intézkedések hatékonyabb és biztonságosabb végrehajtása érdekében szükséges lenne nemcsak összehangolni az általános rendőri és a szolgálati kutyás intézkedéstaktikai képzést, hanem kifejezetten törekedni kellene az állomány közös képzésének megvalósítására.

Szinopszis:

A közrendvédelmi kutyás szolgálat ma már jóval több, mint járőrtámogatás – a rendőri taktika egyik legfejlettebb, legösszetettebb és leginkább személyes eszköze. A jövő kutyás rendőrének nemcsak a kutyáját kell tudni uralnia, hanem a helyzeteket, az embereket és a saját belső világát is, továbbá mindig a csapat részeként kell megjelenni a rendőri intézkedések során. Ez a komplexitás teszi ezt a hivatást igazán erőssé és különlegessé.

A publikáció reményeink szerint hozzájárul ahhoz, hogy a kutyás szakterület nagyobb figyelmet kapjon a rendészettudományi diskurzusban, és inspirálja azokat, akik nemcsak a kutyás szolgálat professzionális fejlesztése iránt elkötelezettek, hanem rendőri döntéshozókra is pozitív hatással bírnak.

Falhasznált anyagok

Dr. Buzás Gábor Közigazgatás – rendészet – rendőri intézkedés Doktori (PhD) értekezés

MÁTÉS GÁBOR A magyar rendőri intézkedéstaktika kialakulásának vizsgálata

ROKK KÁF oktatási anyag: Szolgálati kutyával végrehajtott rendőri intézkedések taktikai aspektusai,

ROKK: Módszertani Intézkedéstaktikai Útmutató Tervezet, 2023.

<https://www.gnr.pt/>

IV. Szerkesztői és Rendészeti Kutyás Szakosztály vezetői elköszönés, a tanulmánykötet oktatásban történő hasznosításának ajánlása

A tanulmánykötetet a Magyar Rendészettudományi Társaság Hallgatói Tagozat és az NKE LUDOVICA SE Rendészeti Kutyás Szakosztálya által közösen – a Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Karán 2025. december 01. napján – megtartott „*Összrendészeti ünnepi 5. szolgálati kutyás zárófoglalkozás*” keretében közzétett felhívásra készült tudományos igényű *(magyar és angol nyelvű)* szakanyagok lektorált kiadásának a szakterületi oktatásban történő felhasználása céljából jelentetjük meg.

Célunk – a Támogató szervek és a Szerzők segítségével – egy olyan korszerű tudományos szakanyag rendelkezésre bocsátása, amely összrendészeti vonatkozásban indít el egy közös szolgálati kutyás jövőképet/tervezést és gondolkodást Ugyanis ezen speciális rendészeti és nemzetbiztonsági képesség megtartása és fejlesztése a kötetet támogató szakmai szervezeteknek és vezetőieknek a közös szolgálati kötelessége és felelőssége is.

Ez a nemes feladat kivitelezése viszont nem mindig olyan egyszerű. Ugyanis azt is tudniillik, hogy minden kutyavezető Falkavezér is egyben, a kutyás szervezet vezetője pedig – ahogy én mondani szoktam – a Falkavezérek Falkavezére.

Az NKE Rendészettudományi Karán és az NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztályban a mi feladatunk *(és egyben a szolgálatunk)* a Falkavezérek és a Falkavezérek Falkavezérei közötti olyan hathatós kommunikációs csatorna *(mediálás)* biztosítása, amely egységes összrendészeti erőbe képes rendezni hazánknek ezt kiváló, páratlan és pótolhatatlan szolgálati kutyás képességét.

Jó erőt és egészséget kívánok minden Falkavezér kollégámnak és Barátomnak, valamint a Falkavezérek Falkavezéreinek, és kívánom, hogy sokáig járjuk örömmel ezt a közös *(néha rögös és kihívásokkal teli, de igazán gyönyörű)* utat.

Hajrá Falkavezérek!
Hajrá szolgálati kutyák!

Budapest, 2026. augusztus 24.

Dr. Frigyer László r. alezredes szakosztályvezető
LL.M. állatvédelmi szakjogász
NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály

Magyar Rendészettudományi Társaság

**Budapest
2026.**

